

PËRMBLEDHJE LEGJISLACIONI

PËR BUJQËSINË

Botim i Qendrës së Botimeve Zyrtare

Tiranë, 2020

ISBN: 978-9928-01-121-3

Adresa

Rruga: “Nikolla Jorga”

Tel/fax: +355 42 427005, 04 2427006

E-mail: info@qbz.gov.al,

Web: qbz.gov.al

PËRMBAJTJA

Ligj nr.9772, datë 12.7.2007	Për ratifikimin e konventës së Organizatës Ndërkombëtare të Punës (ILO) “Për kontrollin e punës në bujqësi, C 129, 1969”	5
Ligj nr.9817, datë 22.10.2007	Për bujqësinë dhe zhvillimin rural	13
Vendim i KM nr. 709, datë 29.10.2014	Për miratimin e strategjisë ndërsektoriale për zhvillimin rural dhe bujqësor 2014-2020 <i>- ndryshuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 21, datë 12.1.2018</i>	24
Vendim i KM nr. 719, datë 31.10.2014	Për organizimin dhe funksionimin e agjencisë për zhvillim bujqësor dhe rural <i>- ndryshuar me vendimet e Këshillit të Ministrave nr. 877, datë 14.12.2016; nr. 322, datë 31.5.2018</i>	25
Vendim i KM nr. 492, datë 26.7.2018	Për miratimin e mënyrës së rregullimit të aktiviteteve të nismës “Akademia 100 + fshatrat”, në zbatim të Programit Kombëtar të Zhvillimit Rural me fokus 100 + fshatra	27
Vendim i KM nr. 100, datë 5.2.2020	Për përcaktimin e kriterëve bazë të sektorëve që do të mbështeten dhe të masës së financimit nga fondi i programit për bujqësinë e zhvillimin rural, për vitin 2020	30
Udhëzim i MBZHR, MFE nr. 3/1, datë 15.4.2019	Për kriteret, procedurat dhe mënyrën e administrimit të fondit të programit për bujqësinë dhe zhvillimin rural <i>- ndryshuar me udhëzimin nr. 5, datë 27.6.2019; nr. 7, datë 8.7.2019</i>	31
Ligj nr.10 235 datë 8.2.2010	Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në traktatin ndërkombëtar për burimet gjenetike të bimëve, për bujqësinë dhe ushqimin	55
Ligj nr.10 416 datë 7.4.2011	Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor <i>- ndryshuar me ligjet nr. 67/2013, datë 14.2.2013, nr.105/2015, datë 1.10.2015, nr. 12/2019, datë 5.3.2019</i>	72
Vendim i KM nr. 86, datë 30.1.2013	Për përcaktimin e kriterëve të tregtimit, certifikimit dhe testimit të varieteteve për farat e drithërave <i>- ndryshuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 319, datë 27.4.2016</i>	94
Vendim i KM nr. 87, datë 30.1.2013	Për përcaktimin e kriterëve të tregtimit, certifikimit dhe testimit të farave foragjere <i>- ndryshuar me vendimin nr. 319, datë 27.4.2016</i>	114
Vendim nr. 530, datë 13.6.2013	Për përcaktimin e kriterëve të tregtimit dhe të certifikimit të materialit mbjellës dhe shumëzues të perimeve, përveç farës	140
Vendim i KM nr. 309, datë 21.5.2014	Për kriteret e tregtimit, certifikimit dhe testimit të farës së panxharit <i>- ndryshuar me vendim e Këshillit të Ministrave nr. 319, datë 27.4.2016</i>	152

Vendim i KM nr. 204, datë 4.3.2015	Për organizimin dhe funksionimin e Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve	167
Vendim i KM nr. 574, datë 24.6.2015	Për kriteret e tregtimit, certifikimit dhe testimit të farës së patates <i>- ndryshuar me vendimin nr. 319, datë 27.4.2016</i>	168
Vendim i KM nr. 319, datë 27.4.2016	Për përcaktimin e procedurës e të metodës së testimit të varieteteve	182
Vendim i KM nr. 523, datë 13.7.2016	Për përcaktimin e kriterëve të tregtimit e certifikimit të materialeve të shumëzimit dhe të fidanëve të bimëve zbukuruese	204
Vendim i KM nr. 875, datë 14.12.2016	Për përcaktimin e kriterëve të tregtimit dhe të certifikimit të farave të bimëve vajore dhe fibrore	224
Vendimi KM nr. 127, datë 11.2.2015	Për kërkesat për përdorimin në bujqësi të llumrave të ujërave të ndotura	244
Ligj nr. 105/2016 datë 27.10.2016	Për mbrojtjen e bimëve	250
Vendim i KM nr. 146, datë 13.3.2018	Për krijimin, organizimin dhe funksionimin e agjencive rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve	262
Vendim i KM nr. 335, datë 6.6.2018	Për miratimin e rregullave për regjistrimin, të procedurës dhe kriterëve të vlerësimit të produkteve për mbrojtjen e bimëve	265
Vendim i KM nr. 532, datë 11.9.2018	Për miratimin e rregullave për tregtimin, transportin, ruajtjen dhe magazinimin e produkteve për mbrojtjen e bimëve	274
Vendim i KM nr. 317, datë 15.5.2019	Për miratimin e rregullave për përdorimin e qëndrueshëm të produkteve për mbrojtjen e bimëve dhe kriteret e kualifikimit për përdoruesit	284
Vendim i KM nr. 537, datë 25.7.2019	Për mënyrën e organizimit dhe të funksionimit të laboratorëve të diagnostikimit të parazitëve të Departamentit të Mbrojtjes së Bimëve	303
Urdhër i MBZH nr. 566, datë 15.10.2019	Për përditësimin e urdhrin të ministrit nr. 72, datë 2.3.2017 “Për miratimin e lëndëve vepruese në përmbajtje të PMB-ve”, i ndryshuar	304
Ligj nr. 106/2016 datë 27.10.2016	Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre	307
Vendim i KM nr. 336, datë 6.6.2018	Për miratimin e rregullave të hollësishme për prodhimin, kalimin, rregullat përjashtuese të prodhimit dhe kontrollin e prodhimit biologjik bimor dhe të algave të detit	327
Vendim i KM nr. 830, datë 18.12.2019	Për miratimin e rregullave të hollësishme për grumbullimin, ambalazhimin, transportin, ruajtjen, etiketimin, njoftimin e aktivitetit dhe kontrollin e produkteve biologjike	335
Vendim i KM nr. 859, datë 24.12.2019	Për përbërjen, funksionimin, organizimin dhe detyrat e Komisionit për Prodhimin Biologjik	351

LIGJ
Nr.9772, datë 12.7.2007

**PËR RATIFIKIMIN E KONVENTËS SË ORGANIZATËS NDËRKOMBËTARE
TË PUNËS (ILO) “PËR KONTROLLIN E PUNËS NË BUJQËSI, C 129, 1969”**

Në mbështetje të neneve 78, 83 pika 1 dhe 121 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

Neni 1

Ratifikohet Konventa e Organizatës Ndërkombëtare të Punës (ILO) “Për kontrollin e punës në bujqësi, C 129, 1969”.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

**Shpallur me dekretin nr.5408, datë 19.7.2007 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë,
Alfred Moisiu**

KONVENTA
E KONTROLLIT TË PUNËS (BUJQËSI) C129, 1969

Konventa mbi Kontrollin e Punës. (Shënim: data e hyrjes në fuqi: 19.01.1972)

Konventa: C129

Vendi: Gjenevë

Sesioni i Konferencës: 53

Data e miratimit: 25/06/1969

Klasifikimi i subjektit: Kontrolli i punës

Subjekti: Administrimi dhe kontrolli i punës

Shih ratifikimet e kësaj Konvente.

Konferenca e Përgjithshme e Organizatës Ndërkombëtare të Punës, organizuar në San Francisko nga organi drejtues i Zyrës Ndërkombëtare të Punës, në sesionin e saj të tridhjetetretë, më 4 qershor 1969; dhe

duke vërejtur kushtet e konventave ekzistuese ndërkombëtare të punës mbi kontrollin e punës, si p.sh. Konventa e Kontrollit të Punës e vitit 1947, e cila zbatohet në industri dhe tregti dhe Konventa e Plantacioneve e vitit 1958, e cila mbulon një kategori të kufizuar të sipërmarrjeve bujqësore; dhe

duke marrë parasysh faktin se standardet ndërkombëtare të parashikuara për kontrollin bujqësor në përgjithësi janë të kënaqshme; dhe

pasi është vendosur mbi miratimin e disa propozimeve në lidhje me kontrollin e punës në bujqësi i cili përbën pikën e katërt të agjendës së sesionit; dhe

pasi është përvaktuar që këto propozime të marrin formën e një konvente ndërkombëtare,

miraton më njëzet e pesë qershor të vitit njëmijë e nëntëqind e gjashtëdhjetë e nëntë Konventën e mëposhtme, e cila mund të referohet si Konventa e Kontrollit të Punës (Bujqësi), 1969.

Neni 1

1. Në këtë Konventë termi “sipërmarrje bujqësore” nënkupton një sipërmarrje ose pjesë të sipërmarrjes, që ka të bëjë me kultivimin, administrimin e kafshëve, përfshirë këtu prodhime dhe kujdesin për gjënë e gjallë, pylltarinë, kopshtarinë, përpunimin fillestar të prodhimeve bujqësore nga operatori i sipërmarrjes ose çdo formë aktiviteti tjetër bujqësor.

2. Pas konsultimit me shumicën e organizatave përfaqësuese të punëdhënësve dhe punëmarrësve të interesuar, atje ku ato ekzistojnë, autoriteti kompetent do të përcaktojë sipas nevojës vijën ndarëse të bujqësisë nga industria dhe tregtia, në mënyrë që të mos përjashtojë ndonjë sipërmarrje bujqësore nga sistemi kombëtar i kontrollit të punës.

3. Në çdo rast, kur dyshohet nëse kjo Konventë zbatohet për një sipërmarrje ose pjesë të një sipërmarrjeje, çështja zgjidhet nga autoriteti kompetent.

Neni 2

Në këtë Konventë termi “dispozita ligjore” përfshin, përveç ligjeve dhe rregulloreve, vendimet e arbitrazhit dhe marrëveshjet e përbashkëta mbi të cilat vepron forca e ligjit dhe që janë të zbatueshme nga inspektorët e punës.

Neni 3

Çdo anëtar i Organizatës Ndërkombëtare të Punës, për të cilët kjo Konventë ka hyrë në fuqi, do të sigurojë një sistem kontrolli të punës në bujqësi.

Neni 4

Sistemi i kontrollit të punës në bujqësi zbatohet kundrejt sipërmarrjeve në të cilat angazhohen punëmarrësit ose shërgertët, pavarësisht nga shpërblimi, lloji, forma ose kohëzgjatja e kontratës.

Neni 5

1. Çdo anëtar ratifikues i kësaj Konvente mundet, në deklaratën që shoqëron ratifikimin, të marrë përsipër të mbulojë me anë të kontrollit të punës në bujqësi një ose më shumë nga kategoritë e mëposhtme të punëtorëve të angazhuar në sipërmarrjet bujqësore:

a) qiramarrësit, të cilët nuk përdorin ndihmë të jashtme, punëtorë që marrin gjysmën e prodhimit dhe kategori të ngjashme të punëtorëve bujqësorë;

b) personat që marrin pjesë në një sipërmarrje ekonomike kolektive, si p.sh. anëtarët e një kooperative;

c) anëtarët e familjes së operuesit të sipërmarrjes të përcaktuar nga legjislacioni dhe rregulloret kombëtare.

2. Më pas, çdo anëtar, i cili ka ratifikuar këtë Konventë, mund t'i komunikojë Drejtorit të Përgjithshëm të Zyrës Ndërkombëtare të Punës një deklaratë, me anë të së cilës të marrë përsipër të mbulojë një ose më shumë nga kategoritë e personave të lartpërmendur në paragrafin paraprijës, të cilët nuk janë mbuluar nga një deklaratë e mëparshme.

3. Çdo anëtar i cili ka ratifikuar këtë Konventë do të tregojë në raportet e tij sipas nenit 22 të Kushtetutës së Organizatës Ndërkombëtare të Punës se në çfarë mase kanë hyrë në fuqi ose propozohet të hyjnë në fuqi dispozitat e Konventës, për sa i përket kategorive të personave të referuar në paragrafin 1 të këtij neni, të pambuluar nga një deklaratë e mëparshme.

Neni 6

1. Funksionet e sistemit të kontrollit të punës në bujqësi
 - a) të sigurojë zbatimin e dispozitave ligjore që kanë të bëjnë me kushtet e punës dhe mbrojtjen e punëtorëve gjatë punës, si p.sh. dispozitat mbi orët, pagën, pushimet javore dhe vjetore, sigurinë, shëndetin dhe mirëqenien, punësimin e grave, fëmijëve dhe të rinjve, dhe çështje të ngjashme për sa kohë që këto dispozita të jenë të zbatueshme nga inspektorët e punës.
 - b) t'u sigurojë punëdhënësve dhe punëmarrësve informacion teknik mbi masat më efektive të zbatimit të dispozitave ligjore;
 - c) t'i parashtrijë autoritetit kompetent defektet dhe abuzimet e pambuluara specifikuara nga dispozitat ligjore ekzistuese dhe t'i paraqesë atij propozime mbi përmirësimin e legjislacionit dhe rregullave.
2. Legjislacioni dhe rregulloret kombëtare mund t'u japin inspektorëve të punës në bujqësi funksione këshilluese ose zbatuese në lidhje me dispozitat ligjore të kushteve të jetesës së punëtorëve dhe familjeve të tyre.
3. Çdo detyrë tjetër që mund t'u besohet inspektorëve të punës në bujqësi nuk duhet të jetë e tillë që të bjerë ndesh me realizimin efektiv të detyrave të tyre parësore ose të cenojë në çfarëdo mënyre autoritetin dhe paaftësinë që iu nevojiten inspektorëve në marrëdhëniet e tyre me punëdhënësit dhe punëmarrësit.

Neni 7

1. Për aq sa është e pajtueshme me praktikën administrative të Anëtarit, kontrolli i punës në bujqësi vendoset nën mbikëqyrjen dhe kontrollin e një organi qendror.

Në rast të një shteti federal, termi "organ qendror" mund të nënkuptojë një organ në nivel federal ose një në nivel nën ndarje federale.

Kontrolli i punës në bujqësi realizohet p.sh.:

 - a) nga një departament i vetëm kontrolli të punës, përgjegjës për të gjithë sektorët e aktivitetit ekonomik;
 - b) nga një departament i vetëm kontrolli të punës, i cili cakton degën institucionale funksionale nëpërmjet trajnimit të duhur të inspektorëve të caktuar për të ushtruar funksionet në bujqësi;
 - c) nga një departament i vetëm kontrolli të punës, i cili cakton degën institucionale të brendshme duke krijuar një shërbim teknik të kualifikuar, nëpunësit e të cilit do të ushtrorjnë funksionet e tyre në bujqësi; ose
 - d) nga një shërbim kontrolli bujqësor të specializuar, aktiviteti i të cilit mbikëqyret nga një organ qendror të cilit i janë atribuar të drejta të barabarta për sa i përket kontrollit të punës në fusha të tjera, si p.sh. industria, transporti dhe tregtia.

Neni 8

1. Staf i kontrollit të punës në bujqësi përbëhet nga nëpunës publikë, statusi dhe kushtet e shërbimit të të cilëve janë të tilla që sigurojnë punësim të qëndrueshëm, pavarësi nga ndryshimet qeverisëse dhe ndikimet e jashtme të gabuara.
2. Për sa kohë që ekziston pajtueshmëria me legjislacionin, rregulloren dhe praktikën kombëtare, anëtarët mund të përfshijnë në sistemin e tyre të kontrollit të punës në bujqësi nëpunës ose përfaqësues të organizatave profesionale, aktivitetet e të cilave plotësojnë ato të stafit të kontrollit publik; personave në fjalë do t'u sigurohet qëndrueshmëria e pozicionit dhe pavarësia nga ndikimet e jashtme të gabuara.

Neni 9

1. Në varësi të kushteve për rekrutim në shërbimin publik të cilat mund të jenë parashikuar nga legjislacioni dhe rregullat kombëtare, inspektorët e punës në bujqësi rekrutohen mbi bazën e vetme të kualifikimeve për realizimin e detyrave.

2. Mjetet e vërtetimit të kualifikimeve të tilla përcaktohen nga autoriteti kompetent.

3. Inspektorët e punës në bujqësi do të jenë të kualifikuar në mënyrë të mjaftueshme për realizimin e detyrave të tyre dhe do të ndërmerren masa për kualifikimin e mëtejshëm të tyre gjatë periudhës së punësimit.

Neni 10

Si burrat, ashtu edhe gratë janë të pranueshëm për t'u emëruar në stafin e kontrollit të punës në bujqësi, sipas nevojës, inspektorëve burra e gra iu ngarkohen detyra të veçanta.

Neni 11

Çdo anëtar merr masat e nevojshme për të siguruar që ekspertët dhe specialistët me kualifikimet e duhura teknike, të cilët mund të ndihmojnë në zgjidhjen e problemeve që kërkojnë njohuri teknike, angazhohen në detyrën e kontrollit të punës në bujqësi, sipas mënyrës që çmohet më e përshtatshme në kushtet kombëtare.

Neni 12

1. Autoriteti kompetent ndërmerr masat e duhura për të nxitur bashkëpunimin efektiv ndërmjet shërbimeve të kontrollit në bujqësi dhe shërbimeve qeveritare e publike ose institucioneve të miratuara të cilat angazhohen në detyra të njëjta.

2. Sipas nevojës, autoriteti kompetent mund t'i besojë funksione të veçanta kontrolli ndihmës në nivel lokal apo rajonal shërbimeve të duhura qeveritare e institucioneve publike ose t'i shoqërojë këto shërbime ose institucione me ushtrimin e funksioneve në fjalë, me kusht që kjo të mos cenojë zbatimin e parimeve të kësaj Konvente.

Neni 13

Autoriteti kompetent ndërmerr masat e duhura për të nxitur bashkëpunimin ndërmjet nëpunësve të inspektoratit të punës në bujqësi dhe punëdhënësve e punëmarrësve, ose organizatave të tyre, atje ku ekzistojnë.

Neni 14

Do të merren masa për të siguruar se numri i inspektorëve në bujqësi është i mjaftueshëm për të siguruar realizimin efektiv të detyrave të inspektoratit dhe përcaktohen në lidhje me--

- a) rëndësinë e detyrave të cilat inspektorët duhet të kryejnë, në veçanti; --
- b) numrin, natyrën, volumin dhe vendndodhjen e sipërmarrjeve bujqësore të planifikuara për inspektim;
 - i) numrin dhe shtresat e personave të angazhuar në sipërmarrje të tilla; dhe
 - ii) numrin dhe kompleksitetin e dispozitave ligjore që duhet të zbatohen;
- b) mjetet materiale të vëna në dispozicion të inspektorëve; dhe
- c) kushtet praktike, në bazë të të cilave do kryhen vizitat e kontrollit, në mënyrë që të jenë efektive.

Neni 15

1. Autoriteti kompetent merr masat e nevojshme për të pajisur inspektorët e punës në bujqësi me:

a) zyra lokale të vendosura në vende ku të merret parasysh pozicioni gjeografik i sipërmarrjeve bujqësore dhe mjetet e komunikimit, të pajisura në mënyrën e duhur në përputhje me kërkesat e shërbimit, dhe në mënyrë që personat përkatës të kenë një shkallë sa më të lartë aksesimi ndaj tyre;

b) lehtësira të nevojshme transporti për kryerjen e detyrave të tyre në rastet kur shërbime publike të përshtatshme nuk ekzistojnë.

2. Autoriteti kompetent merr masat e nevojshme për të rimbursuar inspektorët e punës në bujqësi me shpenzimet e rastit dhe të udhëtimit, të cilat mund të jenë të nevojshme për kryerjen e detyrave.

Neni 16

1. Inspektorët e punës në bujqësi të pajisur me kredencialet e duhura autorizohen:

a) të hyjnë lirshëm dhe pa njoftim paraprak në çdo orë të ditës e natës në çdo vend pune të mundshëm për inspektim;

b) të hyjnë ditën në çdo ambient, për të cilin kanë arsye të besojnë se duhet t'i nënshtrohen inspektimit;

c) të kryejnë kontrole, shqyrtime ose hetime, të cilat mund t'i çmojnë të nevojshme për t'u siguruar se dispozitat ligjore zbatohen rigorozisht dhe në veçanti:

i) të intervistojnë, vetëm apo në praninë e dëshmitarëve, punëdhënësin, stafin e sipërmarrjes ose një person tjetër në sipërmarrje mbi çdo çështje që ka të bëjë me zbatimin e dispozitave ligjore;

ii) të kërkojë, sipas mënyrës së parashikuar në legjislacionin dhe rregulloren kombëtare, nxjerrjen e librave, regjistrave ose dokumenteve, mbajtja e të cilave parashikohet nga legjislacioni dhe rregullorja kombëtare, që kanë të bëjnë me kushtet e jetesës dhe punës, për të vërtetuar se ato janë në pajtim me dispozitat ligjore, dhe të kopjojë dokumente ose pjesë të shkëputura nga to;

iii) të marrë apo zhvendosë për qëllime kontrolli mostra prodhimesh, materialesh dhe substancash që përdoren apo trajtohen, me kusht njoftimin e punëdhënësit ose përfaqësuesit të tij mbi prodhimet, materialet, apo substancat e marra ose të zhvendosura për këto qëllime.

2. Në zbatim të nënparagrafëve (a) dhe (b) të paragrafit 1 të këtij neni, inspektorët e punës nuk hyjnë në shtëpinë private të operuesit të sipërmarrjes, përveç rasteve me pëlqimin e operuesit ose me një autorizim të veçantë të lëshuar nga autoriteti kompetent.

3. Në rastin e një kontrolli, inspektorët njoftojnë punëdhënësin ose përfaqësuesin e tij, dhe punëtorët ose përfaqësuesit e tyre mbi praninë e tyre, nëse një njoftim i tillë nuk cenon kryerjen e detyrave të tyre.

Neni 17

Shërbimet e kontrollit të punës në bujqësi organizohen, në rastet dhe në mënyrën e përcaktuar nga autoriteti kompetent, për kontrollin me efekt parandalues të një fabrike të re, materialeve ose substancave të reja dhe metodave të reja përdorimit apo përpunimit të produkteve të cilat duken se paraqesin rrezik për shëndetin dhe sigurinë.

Neni 18

1. Inspektorët e punës në bujqësi autorizohen të ndërmarrin hapa me synim ndreqjen e defekteve të vërejtura në fabrikë, në metodat e organizimit apo punësimit në sipërmarrjet bujqësore, përfshirë përdorimin e materialeve apo substancave të rrezikshme, për të cilat ata mund të kenë arsye të mjaftueshme të besojnë se përbëjnë rrezik për shëndetin apo sigurinë.

2. Në mënyrë që t'u jepet mundësia të ndërmarrin këto hapa, inspektorët autorizohen, duke iu nënshtruar të drejtës për apelim pranë një autoriteti ligjor apo administrativ të parashtruar me ligj, të kryejnë apo të kenë kryer urdhra me anë të të cilëve kërkohen:

a) ndryshime në instalime, fabrikë, ambiente, vegla pune, pajisje apo makineri, që duhet të realizohen brenda një kohe të përcaktuar, e nevojshme për të siguruar pajtueshmëri me dispozitat ligjore në lidhje me shëndetin ose sigurinë; ose

b) masa me fuqi veprimi të menjëhershëm, që mund të shkojnë deri në pezullimin e punës, në rast rreziku të pashmangshëm ndaj shëndetit ose sigurisë.

3. Kur procedurat e përshkruara në paragrafin 2 nuk përputhen me praktikat administrative apo gjyqësore të anëtarit, inspektorëve u lind e drejta t'i drejtohen autoritetit kompetent për nxjerrjen e urdhrave ose për ndërmarrjen e masave me fuqi vepruese të menjëhershme.

4. Defektet e vërejtura nga inspektori gjatë vizitës së sipërmarrjes dhe urdhrat që ai nxjerr apo ka nxjerrë në zbatim të paragrafit 2 ose për të cilat ai synon t'i zbatojë në bazë të paragrafit 3, duhet t'i bëhen menjëherë të njohura punëdhënësit dhe përfaqësuesve të punëtorëve.

Neni 19

1. Inspektorati i punës në bujqësi njoftohet mbi aksidentet profesionale dhe rastet e sëmundjeve profesionale të hasura në sektorin bujqësor, në masën dhe mënyrën e parashikuar nga ligjet dhe rregulloret kombëtare.

2. Inspektorët njoftohen e shoqërohen në shkallën më të lartë të mundshme për çdo hetim në terren mbi shkaqet e aksidenteve më të rënda profesionale apo sëmundjeve profesionale, veçanërisht të atyre rasteve që cenojnë një numër punëtorësh ose që kanë pasoja fatale.

Neni 20

Kushtëzuar nga përjashtimet e mundshme sipas ligjeve ose rregulloreve kombëtare, inspektorët e punës në bujqësi:

a) ndalohen të kenë interes të drejtpërdrejtë ose jo mbi sipërmarrjet që kanë nën kontroll;

b) detyrohen të ndëshkohen me gjoba përkatëse ose masa disiplinore për të mos zbuluar, edhe pas largimit nga detyra, sekrete prodhimi, biznesi ose procese pune që mund të hasen prej tyre gjatë kryerjes së detyrës; dhe

c) trajtojnë si tepër konfidenciale burimin e çdo ankimi që çon në zbulimin e një defekti, një rreziku në proceset e punës ose një shkelje të dispozitave ligjore dhe nuk i bëjnë aludime punëdhënësit ose përfaqësuesit të tij se kontrolli ishte pasojë e marrjes së një ankimi të tillë.

Neni 21

Sipërmarrjet bujqësore kontrollohen aq shpesh dhe me aq imtësi sa është e nevojshme për të siguruar zbatimin efektiv të dispozitave ligjore përkatëse.

Neni 22

1. Ndaj personave që shkelin apo neglizhojnë të zbatojnë dispozitat ligjore të zbatueshme nga inspektorët e punës në bujqësi, merren procedime të menjëhershme ligjore ose administrative pa paralajmërim paraprak; me kusht që mund të bëhen përjashtime nga ligjet dhe rregulloret kombëtare në lidhje me rastet në të cilat pritet të jepet njoftimi paraprak për marrjen e masave rregullatore apo parandaluese.

2. Inspektorëve të punës u lihet liri veprimi për të paralajmëruar dhe këshilluar në vend që të rekomandojnë apo fillojnë procedime.

Neni 23

Në rast se inspektorët e punës në bujqësi nuk janë të autorizuar të fillojnë procedime, ata autorizohen të përcjellin raportet e shkeljeve të dispozitave ligjore drejtpërsëdrejti te një autoritet kompetent për të filluar këto procedime.

Neni 24

Ndëshkime të mjaftueshme për shkelje të dispozitave ligjore të zbatueshme nga inspektorët në bujqësi dhe për pengim të inspektorëve të punës në kryerjen e detyrave të tyre parashikohen në ligjet dhe rregulloret e vendeve përkatëse, të cilat duhet të zbatohen efektivisht.

Neni 25

1. Inspektorëve të punës apo zyrës së kontrollit lokal, sipas rastit, u kërkohet të paraqesin pranë autoritetit të kontrollit qendror raporte periodike mbi rezultatet e veprimtarisë së tyre bujqësore.

2. Këto raporte përpilohen në mënyrë të tillë dhe trajtojnë tema të tilla që herë pas here këshillohen nga autoriteti i kontrollit qendror; raportet paraqiten të paktën aq shpesh sa parashikohet nga autoriteti përkatës dhe në çdo rast jo më rrallë se një herë në vit.

Neni 26

1. Autoriteti i kontrollit qendror publikon një raport vjetor mbi punën e shërbimeve të kontrollit në bujqësi si raport më vete ose si pjesë e raportit të përgjithshëm vjetor.

2. Raporte të tilla vjetore publikohen brenda një kohe të arsyeshme nga data e mbarimit të vitit përkatës dhe në çdo rast brenda dymbëdhjetë muajve.

3. Kopje të raporteve vjetore i dorëzohen Drejtorit të Përgjithshëm të Zyrës Ndërkombëtare të Punës brenda tre muajve nga data e publikimit.

Neni 27

Raporti vjetor i publikuar nga autoriteti i kontrollit qendror trajton në veçanti temat e mëposhtme, aq sa mund të jenë nën kontrollin e autoritetit në fjalë:

- a) ligjet dhe rregulloret që kanë të bëjnë me kontrollin e punës në bujqësi;
- b) stafin e shërbimit të kontrollit të punës në bujqësi;
- c) të dhëna të sipërmarrjeve bujqësore të detyrueshme për inspektim, si dhe numrin e personave të punësuar në to;
- d) të dhëna të vizitave të kontrollit;
- e) të dhëna të shkeljeve dhe ndëshkimeve të marra;
- f) të dhëna të aksidenteve profesionale, përfshirë shkaqet;
- g) të dhëna të sëmundjeve profesionale, përfshirë shkaqet.

Neni 28

Ratifikimi zyrtar i kësaj Konvente i komunikohet Drejtorit të Përgjithshëm të Zyrës Ndërkombëtare të Punës për regjistrim.

Neni 29

1. Kjo Konventë është e detyrueshme vetëm mbi ata anëtarë të Organizatës Ndërkombëtare të Punës, ratifikimet e të cilëve janë regjistruar pranë Drejtorit të Përgjithshëm.

2. Konventa hyn në fuqi dymbëdhjetë muaj nga data në të cilën dy anëtarë regjistrohen pranë Drejtorit të Përgjithshëm.

3. Pas kësaj, Konventa hyn në fuqi për çdo anëtar, dymbëdhjetë muaj nga data e regjistrimit të ratifikimit.

Neni 30

1. Pasi të kenë kaluar dhjetë vjet nga data në të cilën Konventa ka hyrë në fuqi, një anëtar i cili ka ratifikuar këtë Konventë mund ta shpallë atë të pavlefshme me anë të një akti komunikuar Drejtorit të Përgjithshëm të Zyrës Ndërkombëtare të Punës për regjistrim. Kjo zgjidhje e Konventës nuk do të ketë fuqi deri në një vit pas datës së regjistrimit.

2. Çdo anëtar i cili ka ratifikuar këtë Konventë dhe që brenda vitit që pason mbarimin e periudhës dhjetëvjeçare të përmendur në paragrafin paraprijës, nuk ka ushtruar të drejtën për zgjidhjen e marrëveshjes të parashikuar në këtë nen, ka detyrim ligjor për një periudhë tjetër dhjetëvjeçare dhe pas kësaj, mund ta shpallë këtë Konventë të pavlefshme pas mbarimit të çdo periudhe dhjetëvjeçare sipas kushteve të parashikuara në këtë nen.

Neni 31

1. Drejtori i Përgjithshëm i Zyrës Ndërkombëtare të Punës njofton të gjithë anëtarët e Organizatës Ndërkombëtare të Punës në lidhje me regjistrimet e të gjitha ratifikimeve, deklarimeve dhe zgjidhjeve të marrëveshjes të komunikuara atij nga ana e anëtarëve të Organizatës.

2. Në njoftimin e anëtarëve të Organizatës mbi regjistrimin e ratifikimit të dytë, Drejtori i Përgjithshëm u tërheq vëmendjen anëtarëve të Organizatës në lidhje me datën në të cilën Konventa hyn në fuqi.

Neni 32

Në përputhje me nenin 102 të Kartës së Kombeve të Bashkuara, Drejtori i Përgjithshëm i Organizatës Ndërkombëtare të Punës i komunikon Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara për regjistrim detajet e çdo ratifikimi, deklarimi, dhe akti zgjidhjeje të regjistruar prej tij në përputhje me dispozitat e neneve paraprijës.

Neni 33

Kur organi drejtues i Zyrës Ndërkombëtare të Punës e çmon të arsyeshme, ai i paraqet Konferencës së Përgjithshme një raport mbi ecurinë e kësaj Konvente dhe shqyrton preferencën e vendosjes në agjendën e konferencës të çështjes së rishikimit të Konventës, pjesërisht ose në tërësi.

Neni 34

1. Konferenca mund të miratojë një konventë të re që rishikon këtë Konventë pjesërisht ose në tërësi, nëse konventa e re nuk parashikon ndryshe, atëherë:

a) ratifikimi nga një anëtar i Konventës së re të rishikuar nënkupton *ipso jure* zgjidhjen e menjëhershme të kësaj Konvente, pavarësisht nga dispozitat e nenit 30 të mësipërm, në momentin kur konventa e re e rishikuar hyn në fuqi;

b) nga data kur konventa e re e rishikuar hyn në fuqi, kjo Konventë nuk mund të ratifikohet më nga anëtarët.

2. Kjo Konventë mbetet në çdo rast në fuqi në formën dhe përmbajtjen e saj aktuale për ata anëtarë të cilët e kanë ratifikuar atë, por nuk kanë ratifikuar Konventën e rishikuar.

Neni 35

Versionet në gjuhën angleze dhe frënge të tekstit të kësaj Konvente janë njëlloj të barazvlefshme.

KRYEMINISTRI
Fatos Nano

LIGJ
Nr.9817, datë 22.10.2007

PËR BUJQËSINË DHE ZHVILLIMIN RURAL

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83 pika 1 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

KREU I
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1
Qëllimi

Ky ligj përcakton objektivat, masat dhe programimin e politikave bujqësore e të zhvillimit rural, të shërbimeve publike bujqësore, të kërkimit dhe trajnimit profesional, si dhe bazën e të dhënave dhe informacionin për politikën në sektorët e bujqësisë dhe të zhvillimit rural.

Neni 2
Përkufizime

Në këtë ligj termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

1. “Bujqësia” është veprimtaria ekonomike, e cila ka si objektiv prodhimin e ushqimit për njerëzit, të ushqimit për blegtorinë, të bimëve industriale dhe të karburanteve bio, si dhe të produkteve të tjera, nëpërmjet kultivimit sistematik të bimëve dhe mbarështimit të kafshëve.
2. “Fermë” është njësia ekonomike bazë në bujqësi dhe në veprimtaritë ekonomike që lidhen të. Është një sipërfaqe toke apo veprimtari që kryesisht i kushtohet prodhimit dhe menaxhimit të ushqimit ose prodhimit blegtoral.
3. “Produkt bujqësor” është një produkt bimor apo shtazor, i cili prodhohet në fermë, si dhe produktet që rrjedhin nga faza e parë e përpunimit të këtij produkti bimor apo shtazor.
4. “Produkt agrorëshqimor” është produkti bujqësor dhe produkte të tjera ushqimore të përpunuara.
5. “Politikat bujqësore” janë politika shtetërore, që përqendrohen në objektivat dhe masat, që veprojnë drejtpërsëdrejti në tregjet agrorëshqimore dhe të ardhurat nga ferma.

6. “Politikë e zhvillimit rural” është një politikë shtetërore, që përqendrohet në zhvillimin e qëndrueshëm të zonave rurale, në konvergencën e tyre ekonomike dhe sociale, si dhe në mbrojtjen e mjedisit.

7. “Plani Kombëtar” është plani kombëtar i bujqësisë dhe zhvillimit rural.

8. “Plani i veprimit” është plani i veprimit të zbatimit të politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural.

9. “Strategjia e bujqësisë dhe strategjia e zhvillimit rural” janë objektivat afatmesme të politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural, programimi, masat dhe mënyrat se si Qeveria planifikon mbështetjen financiare në një periudhë kohore të dhënë, në të mirë të bujqësisë dhe zonave rurale.

10. “Plan veprimi” është dokumenti i programimit, që përshkruan se si Qeveria do të zbatojë strategjitë në zona të ndryshme dhe periudha të ndryshme kohore.

11. “Masat e politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural” janë instrumentet ligjore dhe financiare për arritjen e objektivave, në përputhje me dokumentet programuese.

12. “Zonat më pak të favorizuara” janë zona malore ose zona të tjera, ku pozicioni gjeografik dhe pengesat natyrore rezultojnë në koston e lartë të prodhimit.

13. “Bujqësi e qëndrueshme” është bujqësia, e cila, nga ana ekonomike dhe sociale, është e aftë të mbijetojë dhe që për një periudhë të gjatë nuk e degradon mjedisin. Koncepti i bujqësisë së qëndrueshme është i bazuar në parimin e shumëfunktionalitetit, duke nënkuptuar se bujqësia, krahas produkteve fitimprurëse (ekonomike), prodhon edhe të mira publike, që lidhen me mjedisin, sigurimin e ushqimit, sigurinë ushqimore dhe konvergencën rajonale dhe sociale. Këto funksione të jashtme të bujqësisë nuk drejtohen drejtpërdrejt tek tregjet dhe, për këtë arsye, duhen mbështetur me masa gjithëpërfshirëse të politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural.

14. “Shërbime publike në fushën e bujqësisë dhe të zhvillimit rural” janë politikat qeveritare për garantimin dhe ofrimin e shërbimit, nëpërmjet programeve qeveritare.

15. “Kooperativë” është një bashkim vullnetar personash, për të plotësuar nevoja dhe qëllime të përbashkëta ekonomike, përmes një biznesi të zotëruar bashkërisht. Ligjërisht kooperativa është person juridik.

16. “Ministri” është ministri përgjegjës për çështjet e bujqësisë.

17. “Ministria” është ministria përgjegjëse për çështjet e bujqësisë.

Neni 3

Objektivat e politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural

Me masat për zbatimin e politikave bujqësore dhe zhvillimit të zonave rurale synohet të arrihen objektivat e përgjithshëm, si më poshtë:

a) rritja e të ardhurave për popullsinë rurale, duke rritur mirëqenien e saj, nëpërmjet përmirësimit të kushteve të punës dhe të jetesës, si dhe duke krijuar mundësi të barabarta për burrat dhe gratë;

b) rritja e prodhimit nëpërmjet nxitjes së konkurrueshmërisë dhe të progresit teknik, si dhe garantimit të një përdorimi optimal të faktorëve të prodhimit dhe në veçanti të punës;

c) stabiliteti i tregut, duke garantuar qëndrueshmëri në prodhimin bujqësor;

ç) cilësia dhe siguria ushqimore, duke garantuar që zinxhiri ushqimor të ketë një cilësi të qëndrueshme dhe të mos shkaktojë pasoja të dëmshme në shëndetin e njerëzve;

d) mbrojtja dhe ruajtja e mjedisit, duke garantuar që bujqësia të ruajë burimet natyrore;

dh) ulja e varfërisë, e cila synon zvogëlimin e pabarazive ndërmjet niveleve të zhvillimit të rajoneve të ndryshme, si edhe të prapambetjes së zonave rurale, më pak të favorizuara, duke zhvilluar veprimtari alternative dhe plotësuese, që gjenerojnë punësim, me synim ngadalësimin e largimit të popullsisë nga fshatrat, si dhe duke fuqizuar biznesin e vogël dhe të mesëm.

KREU II

PROGRAMIMI, ZBATIMI DHE FINANCIMI I POLITIKAVE BUJQËSORE DHE TË ZHVILLIMIT RURAL

Neni 4

Plani Kombëtar

Plani Kombëtar përbëhet nga:

- a) strategjia e bujqësisë;
- b) strategjia e zhvillimit të zonave rurale.

Plani Kombëtar bazohet në objektivat afatmesëm të politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural, në masat, programet dhe veprimtaritë për realizimin e këtyre objektiveve, në vlerësimet efektive të mëpasshme, si dhe në fondet publike të nevojshme, të përdorura për zbatimin e politikave bujqësore dhe zhvillimit rural.

Plani kombëtar hartohet nga ministria, në bashkëpunim me institucionet e tjera përgjegjëse për zhvillimin rural dhe miratohet nga Këshilli i Ministrave për një periudhë 7-vjeçare.

Neni 5

Plani i veprimit

Këshilli i Ministrave, në përputhje me Planin Kombëtar, miraton planin e veprimit dyvjeçar, për zbatimin e politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural.

Plani i veprimit përfshin një pjesë ose të tërë paketën e masave të politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural.

Plani i veprimit përfshin:

- a) kushtet, kriteret dhe procedurat e paraqitjes e të zbatimit të masave, si dhe të çdo mase specifike të politikave bujqësore e të zhvillimit rural;
- b) planin financiar për zbatimin e masave dhe të çdo mase specifike të politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural;
- c) mjetet dhe mënyrat e zbatimit dhe të kontrollit të politikave bujqësore e të zhvillimit rural;
- ç) procedurat e monitorimit dhe të vlerësimit të politikave bujqësore e të zhvillimit rural.

Neni 6

Programi për bujqësinë dhe zhvillimin rural

1. Krijohet programi për bujqësinë dhe zhvillimin rural, më poshtë programi, i cili ka si qëllim të mbështesë zhvillimin e bujqësisë në vend, të garantojë, në mënyrë graduale, efektivitetin e masave të politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural, duke i kushtuar vëmendje nevojës së planifikimit të zbatimit të projekteve dhe të masave mbështetëse.

2. Burimet financiare të programit sigurohen nga:

- a) Buxheti i Shtetit;
- b) donatorët ndërkombëtarë, sipas marrëveshjeve përkatëse;
- c) buxheti i bashkisë/komunës;

Programi për bujqësinë dhe zhvillimin rural është i përhershëm dhe administrohet nga ministria, nëpërmjet agjencisë së pagesave.

3. Kriteret bazë, sektorët që do të mbështeten dhe masa e përfitimit nga fondi i programit përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

Procedura dhe mënyra e administrimit të fondit të programit përcaktohen me udhëzim të përbashkët të ministrit përgjegjës për çështjet e bujqësisë dhe Ministrit të Financave.

Neni 7

Përfituesit nga fondi i programit

Përfituesit nga fondi i programit nëpërmjet masave, që ndërmerren në kuadër të politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural, janë:

- a) fermerët, grupet e fermerëve, personat fizikë apo juridikë, të cilët kanë veprimtari bujqësore ose veprimtari ekonomike të lidhur me të;
- b) personat fizikë apo juridikë, të cilët e ushtrojnë veprimtarinë në industrinë agroushqimore;
- c) personat fizikë apo juridikë, të cilët ofrojnë shërbime për veprimtari bujqësore dhe veprimtari të tjera rurale.

Neni 8

Aplikimet

Aplikimet për të përfituar nga programi, nëpërmjet politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural, mund të paraqiten nga një fermer, grup fermerësh dhe persona fizikë apo juridikë, siç parashikohet në këtë ligj.

Neni 9

Dokumentet që duhen ruajtur

Përfituesit që kanë marrë fonde nga programi, duhet të ruajnë të gjithë dokumentacionin për përfitimin e fondeve, për një periudhë 4-vjeçare, duke filluar nga data e livrimit të tyre.

KREU III

MASAT E POLITIKAVE BUJQËSORE

Neni 10

Parimet e masave të politikave bujqësore

Masat e politikave bujqësore duhet të harmonizohen dhe të zbatohen në përputhje me parimet e barazisë dhe të efikasitetit.

Neni 11

Format e mbështetjes së brendshme

Mbështetja e brendshme për produktet bujqësore dhe agroushqimore zbatohet nëpërmjet:

- a) masave për stabilizimin e tregjeve;
- b) pagesave të drejtpërdrejta.

Neni 12

Masat për stabilizimin e tregjeve

Masat për stabilizimin e tregjeve synojnë të mbështesin bujqësinë në kohën e kushteve tepër të paqëndrueshme të tregut. Forma dhe llojet e masave propozohen në Planin Kombëtar dhe zbatohen nëpërmjet planit të veprimit. Në përputhje me marrëveshjet ndërkombëtare, ku Shqipëria është palë, mund të zbatohen edhe masa të tjera, veç atyre të parashikuara në këtë ligj.

Neni 13
Pagesat e drejtpërdrejta

1. Pagesat e drejtpërdrejta janë pagesa, që bëhen drejtpërsëdrejti nga Qeveria te prodhuesit, për të arritur objektivat e politikës, kryesisht, për të rritur konkurrueshmërinë dhe për të mbështetur të ardhurat në fermë.

2. Kriteret e përfitimit, procedura dhe mënyra e administrimit të këtyre pagesave përcaktohen sipas pikës 3 të nenit 6 të këtij ligji.

Neni 14
Kriteret për mbështetjen e brendshme

Masat e mbështetjes së brendshme të prodhimit bujqësor duhet të plotësojnë këto kritere:

1. Mbështetja nuk duhet të japë efektin e mbështetjes së çmimit për prodhuesit.
2. Mbështetja e dhënë për një produkt të specifikuar, gjatë vitit në fjalë, nuk duhet të kalojë masën 5 për qind të vlerës së përgjithshme të produktit në prodhimin e përgjithshëm bruto.
3. Mbështetja, e cila jepet për një produkt jo të specifikuar, gjatë vitit në fjalë, nuk duhet të kalojë masën 5 për qind të vlerës së përgjithshme të këtij produkti në prodhimin e përgjithshëm bruto.

KREU IV
MASAT E POLITIKËS SË ZHVILLIMIT RURAL

Neni 15
Objekti i masave

1. Masat e politikës së zhvillimit rural mbështesin:
 - a) përmirësimin e konkurrueshmërisë së bujqësisë dhe të industrisë agroushqimore në zonat rurale;
 - b) menaxhimin e tokës dhe përmirësimin e mjedisit;
 - c) përmirësimin e cilësisë së jetës dhe nxitjen e shumëllojshmërisë së veprimtarive ekonomike në këto zona;
 - ç) përmirësimin e qeverisjes dhe mobilizimin e potencialeve vendore zhvilluese të zonave rurale, si dhe ndërmarrjen e nismave vendore.
2. Masat propozohen nëpërmjet Planit Kombëtar dhe zbatohen nëpërmjet planit të veprimit.
3. Mënyra e zbatimit të këtyre masave dhe kriteret e mbështetjes përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 16
Mbështetja për përmirësimin e konkurrueshmërisë së bujqësisë dhe të industrisë agroushqimore

Mbështetja për përmirësimin e konkurrueshmërisë së bujqësisë dhe të industrisë agroushqimore bazohet në masa të ndryshme investuese nëpërmjet projekteve, që përmirësojnë situatën, në lidhje me:

- a) burimet njerëzore;
- b) menaxhimin e tokës;
- c) kapitalin fizik;
- ç) standardet e prodhimit, në lidhje me mjedisin, sigurinë ushqimore dhe mirëqenien e kafshëve;
- d) zinxhirin agroushqimor;

Neni 17

Mbështetja për menaxhimin e tokës dhe përmirësimin e mjedisit

Mbështetja për menaxhimin e tokës dhe përmirësimin e mjedisit bazohet në masa të ndryshme të pagesave të drejtpërdrejta, nëpërmjet projekteve, që fuqizojnë përdorimin e qëndrueshëm të burimeve dhe përmirësojnë situatën, në lidhje me:

- a) kushtet më pak të favorizuara të prodhimit;
- b) ruajtjen e mjedisit dhe të biodiversitetit;
- c) ruajtjen e peizazhit.

Neni 18

Mbështetja për përmirësimin e cilësisë së jetës dhe nxitjen e shumëllojshmërisë së veprimtarive ekonomike në zonat rurale

Mbështetja për përmirësimin e cilësisë së jetës dhe nxitjen e shumëllojshmërisë së veprimtarive ekonomike në zonat rurale ndihmon në mirëmbajtjen dhe përmirësimin e kushteve social-ekonomike në zonat më të largëta rurale, që ndeshen me fenomenin e largimit të popullatës. Kjo mbështetje bazohet në masa të ndryshme investuese, nëpërmjet projekteve, të cilat fuqizojnë investimet në ekonominë e gjerë rurale dhe përmirësojnë situatën, në lidhje me:

- a) shumëllojshmërinë e ekonomive rurale në veprimtarinë bujqësore dhe jobujqësore, në nivelin e fermës dhe të ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme;
- b) përmirësimin e cilësisë së jetës, nëpërmjet ofrimit të shërbimeve dhe ruajtjes së trashëgimisë rurale;
- c) trajnimet.

Neni 19

Mbështetja për ndërmarrjen e nismave vendore

Mbështetja stimulon nismat, që përfshijnë fermerët, punonjësit e pyjeve dhe aktorët e tjerë ruralë, të cilët mund të ruajnë dhe të rrisin më tej trashëgiminë vendore, natyrore dhe kulturore, të rrisin ndërgjegjësimin mjedisor dhe të promovojnë produktet tipike, turizmin dhe burimet e rinovueshme të energjisë. Veprimet kryesore të mbështetjes në këto zona përfshijnë:

- a) krijimin e kapaciteteve vendore të partneritetit, gjallërimin dhe promovimin e aftësive të thitjes, të cilat mund të ndihmojnë në mobilizimin e potencialit vendor;
- b) promovimin e partneritetit publik-privat;
- c) promovimin e bashkëpunimit, nxitjen e aftësisë së sipërmarrjes dhe promovimin e përfshirjes e të shërbimeve vendore.

KREU V

KUADRI INSTITUCIONAL PËR POLITIKAT BUJQËSORE DHE TË ZHVILLIMIT RURAL

Neni 20

Komiteti Ndërmnistror për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural

1. Komiteti Ndërmnistror për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural është një organ këshillimor i Këshillit të Ministrave, sipas nenit 11 të ligjit nr.9000, datë 30.1.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e Këshillit të Ministrave”.

2. Komiteti Ndërmnistror për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural, përveç detyrave që i caktohen në aktin e krijimit, jep mendim për vendimet më të rëndësishme, në fushën e bujqësisë dhe të zhvillimit rural, veçanërisht:

- a) bën propozime për Planin Kombëtar;

- b) jep mendim për mënyrën e monitorimit dhe zbatimit të Planit Kombëtar;
- c) bën propozime për aktet ligjore më të rëndësishme në fushën e bujqësisë dhe të zhvillimit rural;
- ç) jep mendim për marrëveshjet ndërkombëtare në fushën e bujqësisë dhe të zhvillimit rural;
- d) jep mendim për vendime të tjera, shumë të rëndësishme, në fushën e bujqësisë dhe të zhvillimit rural.

Neni 21

Agjencia e pagesave

1. Agjencia e pagesave krijohet si ent publik buxhetor, me statusin e personit juridik, publik, në varësi të ministrit.
2. Agjencia e pagesave ka për detyrë:
 - a) të vërë në zbatim masat e politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural;
 - b) të hartojë raportet dhe analizat, në përputhje me zhvillimin e bujqësisë;
 - c) të organizojë ngritjen dhe funksionimin e sistemeve të integruara të administrimit dhe të kontrollit;
 - ç) të organizojë ngritjen dhe zbatimin e sistemeve të informimit të tregut;
 - d) të krijojë dhe të mirëmbajë bazën e të dhënave të nevojshme;
 - dh) të zbatojë masat e kontrollit dhe të auditit të brendshëm;
 - e) të inspektojë fermerët dhe subjektet, që kanë përfituar nga fondet e programit për bujqësinë dhe zhvillimin rural.
- Fermerët, grupet e fermerëve, personat fizikë dhe juridikë duhet t'i krijojnë mundësi kësaj agjencie për të kryer inspektimet e saj, duke i ofruar dhe vënë në dispozicion të gjithë dokumentacionin, të dhënat, shpjegimet dhe çdo gjë tjetër që kërkohet.
3. Organizimi, funksionimi, shtrirja territoriale, si dhe mënyra e rekrutimit të punonjësve të agjencisë së pagesave përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.
4. Drejtori i agjencisë së pagesave emërohet, lirohet dhe shkarkohet nga Kryeministri, me propozim të ministrit përgjegjës për çështjet e bujqësisë.

KREU VI

BAZAT E TË DHËNAVE DHE SISTEMET E INFORMACIONIT

Neni 22

Bazat e të dhënave

1. Agjencia e pagesave krijon dhe mirëmban:
 - a) regjistrin e fermave;
 - b) regjistrin e prodhuesve dhe të përpunuesve të produkteve bujqësore ose ushqimore;
 - c) regjistrin e aplikimeve për mbështetje financiare;
 - ç) regjistrin e përdorimit dhe shfrytëzimit të tokës;
 - d) regjistrin e blegtorisë;
 - dh) regjistrin e tregtarëve të produkteve agrobujqësore dhe inputeve bujqësore;
 - e) regjistrin e zonave më pak të favorizuara.
2. Krahës me bazën e të dhënave, siç përshkruhen në pikën 1 të këtij neni, agjencia e pagesave, nëse gjykohet e nevojshme, mund të mbajë edhe baza të tjera të dhënash.
3. Bazat e të dhënave, të cilave u referohet ligji, duhet të mbahen në formë elektronike.
4. Kushtet dhe mënyra e mbajtjes së tyre përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 23

Marrja dhe përdorimi i bazave të tjera të të dhënave

Për të ngritur dhe mbajtur bazën e të dhënave, agjencia e pagesave mund të përdorë edhe baza të tjera të dhënash, të cilat mbahen nga ente shtetërore të autorizuar, institucionet, agjenci publike, koncesionare dhe autoritete të tjera të autorizuar.

Administruesit e këtyre bazave të të dhënave, të hartave dhe fotove ortodixhitale, janë të detyruar t'ia japin, pa pagesë, çdo informacion të përcaktuar në nenin 22 të këtij ligji, agjencisë së pagesave, por, nga ana tjetër, i ngarkojnë ministrisë shpenzimet e drejtpërdrejta të materialeve, kopjeve ekstra, si dhe për përpunimin e të dhënave.

Neni 24

Financimi i bazës së të dhënave

Baza e të dhënave, që sigurohen dhe menaxhohen nga agjencia e pagesave, në përputhje me përcaktimin e bërë në këtë ligj, financohet nga Buxheti i Shtetit.

Neni 25

Vënia në dispozicion e të dhënave

Të dhënat e krijuara, në përputhje me këtë ligj, janë publike, përveç të dhënave që vlerësohen të dhëna personale dhe përbëjnë sekret të biznesit.

Në këtë rast, të dhënat u vihen në dispozicion të tretëve, në përputhje me ligjin e mbrojtjes së të dhënave personale.

Neni 26

Sistemi i informacionit për çmimet e tregut

Sistemi i informacionit për çmimet e tregut përbëhet nga analizat dhe metodologjitë përkatëse, që lidhen me grumbullimin, zbatimin dhe publikimin e të dhënave për çmimet e produkteve bujqësore dhe ushqimore.

Sistemi i informacionit për çmimet e tregut krijohet dhe zbatohet nga ministria, sipas udhëzimit të ministrit.

Neni 27

Kontabiliteti në fermë

1. Për miratimin dhe analizimin e masave të politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural, përfituesit nga fondi i programit duhet të mbajnë në mënyrë të detyrueshme kontabilitet.

2. Mbajtja e kontabilitetit bëhet në përputhje me dispozitat ligjore në fuqi.

3. Të dhënat e përfituara nga mbajtja e kontabilitetit në fermat e përcaktuara në pikën 1 të këtij neni mund të përdoren në përputhje me dispozitat ligjore për mbrojtjen e të dhënave personale.

KREU VII

FORMAT E ORGANIZIMIT TË PRODHUESVE, TË PËRPUNUESVE DHE TREGTARËVE TË PRODUKTEVE BUJQËSORE DHE AGROUSHQIMORE

Neni 28

Organizatat e prodhuesve, të përpunuesve dhe tregtarëve të produkteve bujqësore dhe agroushqimore

Për të vënë në zbatim objektivat e politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural, nxiten, përmes financimit, organizatat, shoqatat dhe kooperativat e prodhuesve bujqësore dhe ato të përpunimit e tregtimit të produkteve bujqësore dhe ushqimore, të ngritura në baza vullnetare.

Neni 29

Kriteret për mbështetjen e organizatave, shoqatave dhe kooperativave

Kriteret që duhet të përmbushin organizatat, shoqatat dhe kooperativat prodhuese e përpunuese të produkteve bujqësore dhe agroushqimore, për të përfituar mbështetje, përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

Rregullat dhe mënyrat e përfitimit të kësaj mbështetjeje përcaktohen me udhëzim të ministrit.

KREU VIII

SHËRBIMET PUBLIKE NË FUSHËN E BUJQËSISË DHE TË ZHVILLIMIT RURAL

Neni 30

Objekti i shërbimeve publike

Objektivi i shërbimeve publike në bujqësi dhe për zhvillimin rural, më poshtë shërbimet publike, është të mbështesin zbatimin e Planit Kombëtar, duke ofruar shërbime afatgjata e të përhershme në fushën e bujqësisë dhe të zhvillimit rural, aty ku nismat private nuk mund të përmbushin nevojat publike.

Shërbimet publike në fushën e bujqësisë dhe të zhvillimit rural përfshijnë:

- a) shërbimin këshillimor në bujqësi dhe për zhvillimin rural;
- b) kërkimin bujqësor dhe kontrollin/analizat laboratorike;
- c) shërbimin racor në bujqësi e blegtori;
- ç) analizën e politikave bujqësore;
- d) shërbimet në infrastrukturën e tregut (marketingut).

Neni 31

Detyrimet e një shërbimi publik

Detyrimet e një shërbimi publik janë:

- a) realizimi i vazhdueshëm e pa ndërprerje i veprimtarisë së shërbimit të përcaktuar;
- b) realizimi i këtij shërbimi për çdo fermer, grup fermerësh, person fizik apo juridik, të angazhuar në veprimtarinë bujqësore në përputhje me këtë ligj;
- c) ofrimi i shërbimit me pagesë, me përjashtim të shërbimeve që janë në përputhje me një program të caktuar.

Neni 32

Financimi i shërbimeve publike

Shërbimet publike në bujqësi financohen nga:

- a) të ardhurat nga pagesat e plota ose të pjesshme të shërbimeve të ofruara;
- b) Buxheti i Shtetit.

Neni 33

Programi i shërbimeve publike

Programi i shërbimit publik në fushën e bujqësisë dhe të zhvillimit rural hartohet dhe miratohet nga ministria, në përputhje me Planin Kombëtar. Ky program duhet të përcaktojë:

- a) tipin dhe vëllimin e shërbimit publik që ofrohet;
- b) mënyrat, rrugët dhe dinamikën e realizimit të shërbimit publik, në zbatim të akteve ligjore;
- c) vëllimin dhe mjetet financiare ose bashkëfinancimin e shërbimit publik.

Neni 34

Monitorimi i shërbimit publik

Monitorimi teknik dhe profesional për ofrimin e shërbimit publik realizohet nga ministria, e cila mund të autorizojë një organizatë ose persona të tjerë për realizimin e kontrollit teknik.

Monitorimi teknik dhe profesional, në rastin e autorizimit publik, realizohet nga personat, të cilët kanë kualifikimin e nevojshëm për ushtrimin e kontrollit në një fushë të veçantë të shërbimit publik.

Kushtet që zbatohen dhe që kërkohen për kualifikimin profesional të kontrollorit përcaktohen nga ministri.

KREU IX

MBËSHTETJA PËR KËRKIMIN, ARSIMIMIN DHE TRAJNIMIN

Neni 35

Kërkimi bujqësor

Në përputhje me Planin Kombëtar, ministri ushtron kompetencat, në bashkëpunim me ministrinë respektive, me institucionet e arsimit të lartë dhe me strukturat shkencore të tyre, në bashkëfinancimin e kërkimit dhe të projekteve zhvillimore në fushën e bujqësisë, të zhvillimit rural dhe të infrastrukturës përkatëse.

Neni 36

Arsimimi dhe trajnimi për nevojat e bujqësisë dhe të zhvillimit rural

1. Ministria duhet të propozojë dhe të ndërmarrë nisma për mënyra të ndryshme të arsimit dhe trajnimit për nevojat e bujqësisë, agroindustrialisë dhe zonave rurale, në bashkëpunim me universitetet dhe shkollat e larta me drejtim bujqësor.

2. Ministria mund të bashkëfinancojë nisma për krijimin e stabilimenteve të zbatimit praktik të arsimit dhe të trajnimit për nevojat e bujqësisë dhe të zhvillimit rural.

3. Përfitues të këtyre trajnimeve do të jenë fermerët, punonjësit dhe specialistët e bujqësisë dhe të agroindustrialisë.

Neni 37

Studimet analitike dhe zhvillimore

Ministria mbështet kryerjen e studimeve analitike dhe zhvillimore nga institucionet e arsimit të lartë dhe strukturat shkencore të tyre, kryesisht për:

a) realizimin e analizave ekonomike dhe të tjera të impaktit në fushën e bujqësisë dhe të industrisë agroushqimore;

b) realizimin e analizave dhe të veprimtarive planifikuese në fushën e bujqësisë dhe industrisë agroushqimore;

c) përmbushjen e përgjegjësisë të rëndësishme për trajnimin dhe monitorimin e çështjeve zhvillimore në fushën e bujqësisë, të industrisë agroushqimore dhe të zhvillimit rural.

KREU X KUNDËRVAJTJET ADMINISTRATIVE

Neni 38

Rastet e kundërvajtjeve administrative

Kur nuk përbëjnë vepër penale, përbëjnë kundërvajtje administrative rastet e:

1. Mospërdorimit të fondeve të dhëna përfituesve, në përputhje me qëllimin për të cilin ato janë dhënë.
2. Mosmbajtjes së dokumentacionit të përdorur për përfitimin e fondeve për një periudhë 4-vjeçare.

Neni 39

Sanksionet

1. Kundërvajtjet administrative, të përcaktuara në pikën 1 të nenit 38 të këtij ligji, dënohen me gjobë në masën 30 000 - 40 000 lekë, si dhe kthimin e financimit të përfituar.
2. Kundërvajtjet administrative, të përcaktuara në pikën 2 të nenit 38 të këtij ligji, dënohen me gjobë në masën 10 000 - 15 000 lekë.

Dënimet jepen nga inspektorët e agjencisë së pagesave.

Neni 40

Ankimi

1. Kundërvajtësi, brenda 10 ditëve nga vënia e gjobës, bën ankim në agjencinë e pagesave, e cila shqyrton ankimin dhe, brenda 5 ditëve, njofton subjektin ankues.
2. Kundër vendimit të titullarit të agjencisë së pagesave subjekti ankues mund të bëjë ankim, brenda 10 ditëve nga marrja njoftim, te ministri, i cili duhet të shprehet për lënien në fuqi të gjobës ose shfuqizimin e saj brenda 15 ditëve nga data e depozitimit të ankimit.
3. Kundër vendimit të ministrit, subjekti ankues mund t'i drejtohet, brenda 30 ditëve, gjykatës së rrethit gjyqësor.

Neni 41

Vjelja e gjobave

1. Gjocat për kundërvajtje administrative, sipas këtij ligji, paguhen nga kundërvajtësi në llogarinë e të ardhurave të Buxhetit të Shtetit, brenda 30 ditëve nga data që vendimi ka marrë formën e prerë.
2. Për çdo ditë vonesë, pas plotësimit të këtij afati dhe deri në një afat prej 30 ditësh, kundërvajtësi detyrohet të paguajë, përveç gjobës, edhe një shumë të barabartë me 2 për qind të gjobës.

Neni 42

Të ardhurat nga vendosja e gjobave

Të ardhurat e krijuara nga vendosja e gjobave kalojnë në masën 100 për qind në Buxhetin e Shtetit.

KREU XI
DISPOZITA TË FUNDIT

Neni 43
Aktet nënligjore

1. Ngarkohet Këshilli i Ministrave të nxjerrë aktet nënligjore në zbatim të neneve 4, 5, 6 pika 3, 13 pika 2, 21 pika 3 dhe 29 të këtij ligji.
2. Ngarkohet ministri të nxjerrë aktet nënligjore në zbatim të neneve 6 pika 3, 13 pika 2, 15 pika 3, 22 pika 4, 26, 29 e 34 të këtij ligji.

Neni 44
Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

**Shpallur me dekretin nr.5495, datë 31.10.2007 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë,
Bamir Topi**

VENDIM
Nr. 709, datë 29.10.2014

**PËR MIRATIMIN E STRATEGJISË NDËRSEKTORIALE PËR ZHVILLIMIN
RURAL DHE BUJQËSOR 2014-2020¹**

(Ndryshuar me VKM nr.21, datë 12.1.2018)

(I përditësuar)

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të nenit 4, të ligjit nr. 9817, datë 22.10.2007, “Për bujqësinë dhe zhvillimin rural”, me propozimin e ministrit të Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e Strategjisë Ndërsektorale për Zhvillimin Rural dhe Bujqësor 2014-2020, sipas dokumentit që i bashkëlidhet këtij vendimi.
2. Ngarkohet Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Edi Rama

¹ Me përmbajtjen e strategjisë mund të njiheni në Fletoren Zyrtare nr. 169/2014 në linkun <https://qbz.gov.al/share/wbUh20BTt4CwReqHFOD6TA>

VENDIM
Nr. 719, datë 31.10.2014

PËR ORGANIZIMIN DHE FUNKSIONIMIN E AGJENCISË PËR ZHVILLIM
BUJQËSOR DHE RURAL

(Ndryshuar me VKM nr. 877 datë 14.12.2016; nr.322, datë 31.5.2018)

(I përditësuar)

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të nenit 10, të ligjit nr. 9000, datë 30.1.2003, “Për organizimin dhe funksionimin e Këshillit të Ministrave”, të nenit 6, të ligjit nr. 90/2012, “Për organizimin dhe funksionimin e administratës shtetërore”, dhe të nenit 21, të ligjit nr. 9817, datë 22.10.2007, “Për bujqësinë dhe zhvillimin rural”, me propozimin e ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Agjencia për Zhvillim Bujqësor dhe Rural, si agjencia e pagesave, në kuptim të nenit 21, të ligjit nr. 9817, datë 22.10.2007, “Për bujqësinë dhe zhvillimin rural”, është person juridik publik në varësi të ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural.

2. Agjencia për Zhvillim Bujqësor dhe Rural e ka selinë në Tiranë dhe ushtron veprimtarinë e saj në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë.

2.1 Agjencia për Zhvillim Bujqësor dhe Rural organizohet në nivel qendror, nëpërmjet zyres qendrore, dhe në nivel vendor, nëpërmjet agropikave.

3. Agjencia për Zhvillim Bujqësor dhe Rural ofron shërbime të drejtpërdrejta për fermerët vendas dhe zbaton politikat shtetërore për zhvillimin bujqësor dhe rural në Republikën e Shqipërisë.

4. Agjencia për Zhvillim Bujqësor dhe Rural është përgjegjëse për administrimin e fondeve të programeve për bujqësinë dhe për zhvillimin rural, si më poshtë vijon:

a) Fondeve të buxhetit të shtetit;

b) Fondeve kundërparti, të projektit 2KR;

c) Fondeve të Bashkimit Evropian;

ç) Fondeve të siguruara nga shtete apo organizma të tjerë me qëllim zhvillimin bujqësor e rural në Shqipëri.

5. Agjencia për Zhvillim Bujqësor dhe Rural ka për detyrë:

a) të vërë në zbatim masat e politikave bujqësore dhe të zhvillimit rural, si dhe masa të tjera të përcaktuara në akte ligjore e nënligjore, nëpërmjet:

i) ofrimit të shërbimeve ndihmëse për fermerët dhe shoqëritë e bashkëpunimit bujqësor që ushtrojnë veprimtarinë në Republikën e Shqipërisë, në seli dhe në terren;

ii) orientimit të veprimtarisë së fermerëve në përputhje me drejtimit e përcaktuara nga Këshilli i Ministrave dhe *Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural*;

iii) zhvillimit të procedurave konkurruese për fermerët dhe mbështetjes së drejtpërdrejtë të tyre me subvencione të ndryshme;

b) të hartojë raportet dhe analizat, në përputhje me zhvillimin e bujqësisë;

c) të organizojë ngritjen dhe funksionimin e sistemeve të integruara të administrimit dhe të kontrollit;

ç) të krijojë dhe të mirëmbajë bazën e të dhënave të nevojshme;

d) të zbatojë masat e kontrollit dhe auditit të brendshëm;

dh) të organizojë ngritjen dhe zbatimin e sistemeve të informimit të tregut;

e) të inspektojë fermerët dhe subjektet, që kanë përfituar nga fondet e programeve për zhvillimin bujqësor dhe rural.

5.1 Sportelet agropika kryejnë shërbime për fermerët dhe subjekte të tjera, personat fizikë e juridikë, të cilët zhvillojnë veprimtari bujqësore apo veprimtari të tjera ekonomike të lidhura me të në fushën e zhvillimit bujqësor, të industrisë agroushqimore e zhvillimit rural, dhe ofrojnë shërbime, si më poshtë vijon:

a) Informojnë dhe promovojnë programet e masat/skemat kombëtare të mbështetjes për bujqësinë dhe zhvillimin rural;

b) Informojnë dhe promovojnë programet dhe skemat e mbështetjes për bujqësinë e zhvillimin rural të financuara nga Bashkimi Evropian (IPARD II), si dhe donatorë të tjerë;

c) Japin informacion për fondet e garancisë dhe lehtësirat financiare që ofrojnë tregjet bankare e financiare për fermerët dhe subjektet e interesuara për mbështetje financiare në veprimtaritë e lidhura me zhvillimin bujqësor dhe rural;

ç) Ndërmjetësojnë marrëdhëniet me institucionet financiare dhe ato bankare lidhur me kreditë e refuzuara/ rishtrukturuara;

d) Japin informacion për legjislacionin për bujqësinë, veterinarinë, sigurinë ushqimore, agroturizmin, si dhe institucionet përgjegjëse rregullatore;

dh) Regjistrojnë të dhënat e fermës bujqësore e blegtorale sipas përcaktimeve ligjore për hyrjen e të dhënave në regjistrat përkatës, në përputhje me dispozitat ligjore në fuqi për database shtetërore;

e) Asistojnë aplikimet online apo në bazë dokumentesh për masat/ skemat kombëtare, programet IPARD II, si dhe të projekteve të tjera komunitare të donatorëve të ndryshëm;

ë) Pranojnë aplikimet dhe raportojnë në vazhdimësi në sistemin e bazës të të dhënave të Agjencisë për Zhvillim Bujqësor dhe Rural, në përputhje me afatet ligjore të miratuara për këtë qëllim, për mbështetjen financiare nga fondet e masave/ skemave kombëtare;

f) Inspektojnë fermerët dhe subjektet përfutuese të fondeve të programit për bujqësinë dhe zhvillimin rural.

6. Agjencia për Zhvillim Bujqësor dhe Rural harton dhe ndjek planin e veprimit për përafrimin e strukturës organizative dhe të kapaciteteve të saj menaxhuese dhe teknike me standardet e akreditimit të Bashkimit Evropian.

7. Agjencia për Zhvillim Bujqësor dhe Rural drejtohet nga drejtori i Përgjithshëm, i cili përfaqëson agjencinë, si dhe organizon e drejton të gjithë veprimtarinë e saj.

8. Shfuqizuar.

9. Marrëdhëniet e punës së nëpunësve të AZHBR-së rregullohen në bazë të legjislacionit për nëpunësin civil. Marrëdhëniet e punës së punonjësve administrativë të AZHBR-së rregullohen në bazë të dispozitave të Kodit të Punës. Marrëdhëniet e punës së punonjësve të agropikave rregullohen sipas dispozitave të Kodit të Punës.

10. Agjencia për Zhvillim Bujqësor dhe Rural, e krijuar me vendimin nr. 1443, datë 31.10.2008, të Këshillit të Ministrave, “Për krijimin, organizimin dhe funksionimin e Agjencisë për Zhvillim Bujqësor dhe Rural (AZHBR), si agjenci e pagesave”, vazhdon funksionimin e saj me miratimin e këtij vendimi.

11. Struktura dhe organika e Agjencisë për Zhvillim Bujqësor dhe Rural miratohet me urdhër të Kryeministrit, sipas përcaktimeve në legjislacionin në fuqi për organizimin dhe funksionimin e administratës shtetërore. Agropikat, në përberje të Agjencisë për Zhvillim Bujqësor dhe Rural, krijohen si pjesë e urdhrit të Kryeministrit për miratimin e strukturës dhe të organikës së kësaj agjencie, sipas propozimit të ministrit.

12. Drejtori i Përgjithshëm i Agjencisë për Zhvillim Bujqësor dhe Rural, i emëruar sipas vendimit nr. 1443, datë 31.10.2008, të Këshillit të Ministrave, “Për krijimin, organizimin dhe funksionimin e Agjencisë për Zhvillim Bujqësor dhe Rural (AZHBR), si agjenci e pagesave”, vazhdon detyrën me miratimin e këtij vendimi.

13. Rregullat dhe procedurat e funksionimit të brendshëm të Agjencisë për Zhvillim Bujqësor dhe Rural, si dhe ndarja e detyrave, përgjegjësi dhe kompetencave, ndërmjet saj e drejtorive të bujqësisë dhe institucioneve të tjera përcaktohen me udhëzim të ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural.

14. Vendimi nr. 1443, datë 31.10.2008, i Këshillit të Ministrave, “Për krijimin, organizimin dhe funksionimin e Agjencisë për Zhvillim Bujqësor dhe Rural (AZHBR), si agjenci e pagesave”, shfuqizohet.

15. Shfuqizohet.

16. Ngarkohet Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, për zbatimin e këtij vendimi.

17. Për nëpunësit aktualë të AZHBR-së zbatohen dispozitat e nenit 67 të ligjit nr. 152/2013 “Për nëpunësin civil”, të ndryshuar.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Edi Rama

VENDIM
Nr. 492, datë 26.7.2018

PËR MIRATIMIN E MËNYRËS SË RREGULLIMIT TË AKTIVITETEVE TË NISMËS “AKADEMIA 100 + FSHATRA”, NË ZBATIM TË PROGRAMIT KOMBËTAR TË ZHVILLIMIT RURAL ME FOKUS 100 + FSHATRA

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të shkronjave “a” e “c”, të pikës 3, të nenit 9, të ligjit nr. 107/2014, “Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit”, të ndryshuar, të ligjit nr. 9817, datë 22.10.2007, “Për bujqësinë dhe zhvillimin rural”, të ligjit nr. 9936, datë 26.6.2008, “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, dhe të ligjit nr. 10296, datë 8.7.2010, “Për menaxhimin financiar dhe kontrollin”, të ndryshuar, me propozimin e ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural dhe të ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. TË PËRGJITHSHME DHE PËRKUFIZIME

1. Ky vendim rregullon organizimin e aktiviteteve të nismës “Akademia 100 + fshatrat”, marrëdhëniet institucionale me universitetet, rregullat bazë për bashkëpunimin për ofrimin e shërbimeve të pritshme nga universitetet, në kuadër të zbatimit të memorandumeve të mirëkuptimit të nënshkuara nga Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit dhe institucionet e arsimit të lartë.

2. “Akademia 100 + fshatrat” është një nismë me një seri aktiviteteve që kanë si objekt kryesor hartimin e modeleve të zhvillimit për secilin prej 100 + fshatrave dhe që kryhen në zbatim të Programit Kombëtar të Zhvillimit Rural, me fokus 100 + fshatrat dhe në vijim të nënshkrimit të memorandumeve të mirëkuptimit.

3. “Agjencia”, termi i përdorur në këtë vendim, i cili ka të njëjtin kuptim me përkufizimin “Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit (AKPT)”, sipas përcaktimeve të ligjit nr. 107/2014, “Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit”, të ndryshuar.

4. “Universitet”, institucion i arsimit të lartë që vepron në fushën e arsimit, kërkimit shkencor, veprimtarive krijuese dhe profesionale.

II. INSTITUCIONET E PËRFSHIRA DHE AKTIVITETET E NISMËS “AKADEMIA 100 + FSHATRA”

1. Seria e aktiviteteve të nismës “Akademia 100 + fshatrat” organizohet në bazë të urdhrit të drejtorit të Përgjithshëm të Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit, në përputhje me nenin 9, të ligjit nr. 107/2014, “Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit”, të ndryshuar.

2. Për organizimin e serisë së aktiviteteve të nismës “Akademia 100 + fshatrat” ofrojnë mbështetje institucionet qendrore e vendore, si më poshtë:

- a) Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural;
- b) Ministria e Turizmit dhe Mjedisit;
- c) Ministria e Kulturës;
- ç) Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- d) Strukturat pranë bashkive përgjegjëse për planifikimin dhe zhvillimin e territorit, turizmin, dhe strukturat organizative në nivel njësie administrative e fshati;
- dh) Strukturat e agjencive të zhvillimit rajonal.

3. Skema e organizimit të aktiviteteve dhe kalendari i aktiviteteve të nismës “Akademia 100 + fshatrat” miratohen me urdhër të drejtorit të Përgjithshëm të Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit.

4. Seria e aktiviteteve përfshin:

- a) Identifikimin e udhëheqësve rajonalë në bashkëpunim me universitetet dhe fakultetet, me të cilat janë nënshkuar më parë memorandumet e mirëkuptimit;

- b) Hartimin e termave të referencës të detajuara për grupet e punës nga Agjencia;
 - c) Vizitat në fshatra;
 - ç) Realizimin e konsultimeve me komunitetin;
 - d) Hartimin e planeve të zhvillimit territorial dhe modeleve të zhvillimit ekonomik për 100 + fshatrat, sipas termave të referencës;
 - dh) Zhvillimin e mbledhjeve të punës, me pjesëmarrje të gjerë;
 - e) zhvillimin e aktiviteteve publike informuese.
5. Nëpërmjet aktiviteteve të nismës “Akademia 100 + fshatrat” përftohen:
- a) Planet e zhvillimit territorial dhe modelet e zhvillimit ekonomik për 100 + fshatrat, pjesë e Programit Kombëtar të Zhvillimit Rural;
 - b) Ide, plane biznesi dhe projekte për nxitjen e zhvillimit të 100 + fshatrave, të cilat mund të kthehen në projekte zbatimi për t’u investuar nga burime të ndryshme si publike, private, të donatorëve apo kombinimi i tyre;
 - c) Dije të shtuara për 100 + fshatrat, të cilat do t’u përcillen institucioneve vendore e qendrore për t’u përdorur më tej në aktivitetin e tyre.
6. Nëpërmjet aktiviteteve të nismës “Akademia 100 + fshatrat” mundësohet:
- a) Shkëmbimi i njohurive dhe dijes me komunitetet e 100 + fshatrave, sa i përket potencialeve dhe mënyrave për zhvillimin e tyre;
 - b) Planifikimi me pjesëmarrje të gjerë.

III. KRITERET PËR FORMIMIN E GRUPIT TË PUNËS, PËRZGJEDHJA DHE MËNYRA E SHPËRBLIMIT

1. Drejtuesi i grupit të punës duhet të plotësojë kriteret, si më poshtë:
 - a) Të jetë pjesë e stafit akademik të universitetit me të cilin është nënshkruar memorandumi i mirëkuptimit, me kohë të plotë apo të pjesshme, me aftësi drejtuese të spikatura;
 - b) T’i përkasë njëres prej fushave si arkitekturë, urbanistikë, planifikim territori, planifikim mjedisor, zhvillim rural;
 - c) Të jetë rekomanduar nga niveli më i lartë i institucionit me të cilin është nënshkruar memorandumi i mirëkuptimit (nënshkruesi);
 - ç) Të jetë i disponueshëm për angazhim të plotë gjatë vizitave në terren dhe punës në qytetin e Tiranës, për të drejtuar grupin e punës, sipas kalendarit të punës.
2. Asistenti i grupit të punës duhet të plotësojë kriteret, si më poshtë:
 - a) Të jetë diplomuar pranë universitetit me të cilin është nënshkruar memorandumi i mirëkuptimit, me rezultate të larta dhe aftësi komunikuese e organizative;
 - b) T’i përkasë njëres prej fushave si arkitekturë, urbanistikë, planifikim territori, planifikim mjedisor, zhvillim rural;
 - c) Të jetë pranuar nga niveli më i lartë i institucionit me të cilin është nënshkruar memorandumi i mirëkuptimit (nënshkruesi);
 - ç) Të jetë i disponueshëm për angazhim të plotë gjatë vizitave në terren dhe punës në qytetin e Tiranës, për të asistuar punën e grupit të punës, sipas kalendarit përkatës.
3. Anëtarët e grupit të punës duhet të plotësojnë kriteret e mëposhtme:
 - a) Të jenë studentë të universitetit me të cilin është nënshkruar memorandumi i mirëkuptimit, me rezultate të larta dhe aftësi të spikatura në fushën e studimeve;
 - b) T’i përkasin njëres prej fushave si arkitekturë, urbanistikë, planifikim territori, planifikim mjedisor, zhvillim rural;
 - c) Të jenë të disponueshëm për angazhim të plotë gjatë vizitave në terren dhe punës në qytetin e Tiranës, për të asistuar punën e grupit të punës, sipas kalendarit përkatës.
4. Përpunuesi grafik i grupit të punës duhet të plotësojë kriteret e mëposhtme:
 - a) Të jetë student apo i diplomuar i universitetit me të cilin është nënshkruar memorandumi i mirëkuptimit, me aftësi të larta në komunikim dhe krijimtari grafike;
 - b) Të jetë i disponueshëm për t’u angazhuar sipas kalendarit të punës dhe kërkesave të grupit të punës.

5. Udhëheqësit rajonalë duhet të plotësojnë kriteret, si më poshtë vijon:
- Të jenë pjesë e stafit akademik të universitetit me të cilin është nënshkruar memorandumi i mirëkuptimit, me kohë të plotë apo të pjesshme, me njohje të thella akademike dhe praktike;
 - T'i përkasin njëres prej fushave si arkitekturë, urbanistikë, planifikim territori, ekonomi, ekonomi agrare, turizëm, agroturizëm, mjedis, agromjedis, trashëgimi, sociologji etj., fusha që lidhen me zhvillimin rural;
 - Të jenë rekomanduar nga niveli më i lartë i institucionit me të cilin është nënshkruar memorandumi i mirëkuptimit (nënshkruesi);
 - Të jenë të disponueshëm për t'u angazhuar sipas kalendarit të mbledhjeve të punës dhe takimeve.
6. Detyrat e drejtuesit, asistentit, anëtarëve, përpunuesit grafik të grupit të punës, si dhe udhëheqësit rajonalë përcaktohen në kontratat e bashkëpunimit.
7. Shpenzimet për aktivitetet e nismës “Akademia 100 + fshatrat” mbulohen brenda buxhetit të miratuar për Agjencinë Kombëtare të Planifikimit të Territorit.
8. Aktivitetet që përballohen nga buxheti i Agjencisë, janë:
- Aktivitetet e logjistikës;
 - Dietat ditore për punën jashtë qendrës së banimit;
 - Honorare për pozicionet e listuara në pikat 1, 2, 4 e 5, të këtij kreu.
- Për zbatimin e aktiviteteve të nismës “Akademia 100 + fshatrat”, Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit mundëson angazhimin e grupit të punës dhe të udhëheqësve rajonalë duke lidhur tipat e kontratave, si më poshtë:
- Kontratë bashkëpunimi për drejtuesin e grupit të punës;
 - Kontratë bashkëpunimi për asistentin e grupit të punës;
 - Kontratë bashkëpunimi për përpunuesin grafik;
 - Kontratë bashkëpunimi për udhëheqësin rajonal.
10. Masa e pagesës përcaktohet në kontratë dhe llogaritet në varësi të rolit, sipas pikave 1, 2, 4 e 5, të këtij kreu, si dhe të kohës së angazhimit në aktivitetet e nismës “Akademia 100 + fshatrat”. Për kontratat e parashikuara në shkronjat “a”, “b”, “c” dhe “ç”, të pikës 9, të këtij kreu, masa e pagesës do të jetë sipas lidhjes nr. 1, që i bashkëlidhet këtij vendimi. Përfshihen nga kjo masë pagese anëtarët e grupit të punës (studentët e përcaktuar në pikën 3, të kreut III, të këtij vendimi).
11. Shpenzimet për udhëtime dhe dieta mbulohen nga buxheti i miratuar për AKPT-në, referuar përcaktimeve të vendimit nr. 997, datë 10.12.2010, të Këshillit të Ministrave, “Për trajtimin financiar të punonjësve që dërgohen me shërbim, jashtë qendrës së punës, brenda vendit”, të ndryshuar.
12. Ngarkohet Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit për zbatimin e këtij vendimi.
- Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Edi Rama

Lidhja nr. 1

MASAT E PAGESAVE
PËR GRUPIN E PUNËS DHE UDHËHEQËSIT RAJONALË

	Roli	Njësia kohore	Sasia kohore/ person	Masa e pagesës
1	Drejtues grupi*	ditë pune	105	5, 000 lekë
2	Asistent grupi*	ditë pune	105	3, 500 lekë
3	Përpunues grafik*	ditë pune	60	3, 500 lekë
4	Udhëheqës rajonal*	ditë pune	10	10, 000 lekë

*Numri i personave për çdo rol, do të përcaktohet nga nevojat e Akademisë dhe buxheti i institucionit në dispozicion të Akademisë.

VENDIM
Nr. 100, datë 5.2.2020

PËR PËRCAKTIMIN E KRITEREVE BAZË TË SEKTORËVE QË DO TË MBËSHTETEN DHE TË MASËS SË FINANCIMIT NGA FONDI I PROGRAMIT PËR BUJQËSINË E ZHVILLIMIT RURAL, PËR VITIN 2020

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të pikës 3, të nenit 6, të ligjit nr. 9817, datë 22.10.2007, “Për bujqësinë dhe zhvillimin rural”, dhe të ligjit nr. 88/2019, “Për buxhetin e vitit 2020”, me propozimin e ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Fondi i miratuar në buxhetin e vitit 2020 për Ministrinë e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, zëri “Transferte në buxhetet familjare” (llogaria ekonomike 606), do të përdoret për:

a) rritjen e konkurrueshmërisë së prodhimeve blegtorale, të prodhimeve bujqësore në mjedisë të mbrojtura dhe uljen e kostove të prodhimit, nëpërmjet pagesave të kafshëve të matrikulluara e subvencionimit të çmimit të plastmasës;

b) shtimin e sipërfaqeve të mbjella me bimë mjekësore dhe aromatike;

c) certifikimin e produkteve bujqësore dhe fermave organike;

ç) mbështetjen e diversifikimit të aktiviteteve ekonomike në zonat rurale.

2. Masat e mbështetjes dhe masa e financimit nga fondi i programit për bujqësinë dhe zhvillimin rural janë, si më poshtë vijon:

a) Për tufën bazë të matrikulluar (kafshët riprodhuese), për fermat me jo më pak se 70 (shtatëdhjetë) krerë dele dhe/ose dhi, në vlerën 1 200 (njëmijë e dyqind) lekë/krerë, por jo më shumë se 360 000 (treqind e gjashtëdhjetë mijë) lekë për subjekt, ndërsa për fermat me jo më pak se 5 (pesë) krerë lopë, në vlerën 10 000 (dhjetë mijë) lekë/krerë, por jo më shumë se 500 000 (pesëqind mijë) lekë për subjekt;

b) Mbarështim i bletarisë me 1 000 (një mijë) lekë për zgjua, për ferma me jo më pak se 50 (pesëdhjetë) zgjoje, por jo më shumë se 150 000 (njëqind e pesëdhjetë mijë) lekë për subjekt;

c) Zëvendësimi i plastmasës termike për serrat diellore ekzistuese për prodhimin e perimeve, rrushit për tavolinë dhe tunelet plastike për prodhimin e luleshtrydhes në vlerën respektive 300 000 (treqind mijë) lekë/ha dhe 100 000 (njëqind mijë) lekë/ha, por jo më shumë se 500 000 (pesëqind mijë) lekë për subjekt.

Sipërfaqja e serrës apo e tunelit plastik të jetë jo më pak se 0.2 (zero pikë dy) ha. Përfitues janë subjektet, të cilat nuk mund të mbështeten nga programi IPARD II.

ç) Mbjellje bimësh mjekësore e aromatike në vlerën 200 000 (dyqind mijë) lekë/ha, por jo më shumë se 1 000 000 (një milion) lekë për fermerët individualë dhe për grup fermerësh, ndërsa për shoqëritë e bashkëpunimit bujqësor (në vijim “SHBB”), jo më shumë se 4 000 000 (katër milionë) lekë.

Sipërfaqja e mbjellë për fermerët individualë duhet të jetë jo më pak se 0.2 (zero pikë dy) ha, për grup fermerësh, jo më pak se 1 ha në një bllok të vetëm, për SHBB-të, jo më pak se 5 (pesë) ha. Madhësia e ngastrës të jetë jo më pak se 0.2 (zero pikë dy) ha, kur nuk është në bllok.

d) Fermat organike, për periudhën në kalim, vitin e parë, në vlerën 100 000 (njëqind mijë) lekë, në vitin e dytë, 150 000 (njëqind e pesëdhjetë mijë) lekë dhe 200 000 (dyqind mijë) lekë për fermë të certifikuar.

dh) Implementimi dhe certifikimi Global GAP në masën 50 (pesëdhjetë) % të vlerës totale të faturës tatimore, por jo më shumë 175 000 (njëqind e shtatëdhjetë e pesë mijë) lekë, në perime, fruta, rrush, ullinj dhe agrume, në sipërfaqe jo më pak se 1 (një) ha.

e) Mbështetje për ngritjen ose rikonstruksionin e ambienteve për veprimtari të turizmit rural nga 6 (gjashtë) deri në 10 (dhjetë) dhoma, në 50 (pesëdhjetë) % të vlerës totale të faturave

tatimore, por jo më shumë se 5 000 000 (pesë milionë) lekë për subjekt. Përfitues janë subjektet, të cilat nuk mund të mbështeten nga programi IPARD II.

3. Përfitues për masat e mbështetjes nga fondi i programit për bujqësinë dhe zhvillimin rural do të jenë fermerët, personat fizikë, personat juridikë dhe SHBB-të.

4. Kriteret, procedurat dhe mënyra e administrimit të fondit të programit për bujqësinë dhe zhvillimin rural përcaktohen me udhëzim të përbashkët të Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural e të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë.

5. Nga fondi i programit për bujqësinë dhe zhvillimin rural, për vitin 2020, do të përdoret shuma:

a) deri në 10 174 000 (dhjetë milionë e njëqind e shtatëdhjetë e katër mijë) lekë, për pagesën e vlerës së palikuiduar, për subjektet e shpallura fituese nga Agjencia për Zhvillimin Bujqësor dhe Rural, në zbatim të vendimit nr.128, datë 13.3.2019, të Këshillit të Ministrave, “Për përcaktimin e kriterëve bazë të sektorëve që do të mbështeten dhe të masës së financimit nga fondi i programit për bujqësinë dhe zhvillimin rural, për vitin 2019”, të ndryshuar;

b) deri në 1 755 000 (një milion e shtatëqind e pesëdhjetë e pesë mijë) lekë detyrime, për pagesat e normës së interesave bankare për kontratat e lidhura.

6. Ngarkohen Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural e Ministria e Financave dhe Ekonomisë për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Erion Braçe

UDHËZIM
Nr. 3/1, datë 15.4.2019

**PËR KRITERET, PROCEDURAT DHE MËNYRËN E ADMINISTRIMIT TË
FONDIT TË PROGRAMIT PËR BUJQËSINË DHE ZHVILLIMIN RURAL**

(ndryshuar me udhëzimin nr. 5, datë 27.6.2019; nr. 7, datë 8.7.2019)

(i përditësuar)

Në mbështetje të nenit 102, pika 4, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, të neneve 6 dhe 36, të ligjit nr. 9817, datë 22.10.2007, “Për bujqësinë dhe zhvillimin rural”, të nenit 18, të ligjit nr. 64/2012, “Për peshkimin”, të ndryshuar, të ligjit nr. 99/2018 “Për buxhetin e vitit 2019”, të pikës 5, të VKM nr. 128, datë 13.3.2019, “Për përcaktimin e kriterëve bazë, të sektorëve që do mbështeten dhe të masës së përfitimit nga fondi i programit për bujqësinë dhe zhvillimin rural për vitin 2019”, të ndryshuar, të udhëzimit të Ministrisë së Financave, nr. 19, datë 3. 11. 2014 “Për zbatimin e regjimit të veçantë të masës së kompensimit të prodhimeve bujqësore, për qëllime të tatimit mbi vlerën e shtuar”,

UDHËZOJMË:

I. NDARJA E FONDIT TË PROGRAMIT PËR BUJQËSINË DHE ZHVILLIMIN RURAL

Fondi prej 579 000 000 lekë, nga programi për bujqësinë dhe zhvillimin rural për vitin 2019 dhe 125 000 000 lekë nga projekti “Zhvillimi i qëndrueshëm i sektorit të ullirit”, të përdoret sipas masave, si më poshtë vijon:

Nr. i masës	Emërtimi i masës
1	Për tufën bazë të matrikulluar, për fermat me jo më pak se 100 krerë dele dhe/ose dhi, në vlerën 1000 (një mijë) lekë/krerë.
2	Dorëzim qumështi lëndë e parë, në vlerën 10 lekë për litër në pikat e përpunimit, për fermat që mbarështojnë lopë dhe/ose të imëta, kundrejt faturës tatimore të shitjes, por jo më shumë se 700 000 (shtatëqind mijë) lekë për subjekt.
3	Mbarështim i bletarisë me 1 000 (një mijë) lekë për zgjua, për ferma me jo më pak se 50 zgjoje, por masa e financimit të jetë jo më shumë se 150 000 (njëqind e pesëdhjetë mijë) lekë për subjekt.
4	Mbështetje ndaj anijeve të peshkimit me flamur shqiptar, në vlerën 20 (njëzet) lekë/kg për açuge dhe/ose sardele të peshkuara. Pagesa të kryhet kundrejt sasive të tregtuara në stabilimentet shqiptare vetëm për qëllime përpunimi të këtyre produkteve, të vërtetuara me fatura tatimore dhe certifikatë zënieje. Në rastin kur anijet janë në pronësi ose të marra me qira nga stabilimentet e përpunimit të peshkut, pagesa të kryhet kundrejt sasive të verifikuara me certifikatë zënieje dhe/ose: - faturave të shitjes së produkteve të përpunuara për në tregun vendas; - të deklaratës doganore për eksportin e prodhimeve të përpunuara.
5	Mbjellje e ullinjve në vlerën 350 000 (treqind e pesëdhjetë mijë) lekë/ha, për format intensive të kultivimit, dhe në vlerën 250 000 (dyqind e pesëdhjetë mijë) lekë/ha, për format tradicionale. Kur kultivari është autokton masa e financimit shtohet me 50 000 (pesëdhjetë mijë) lekë/ha. Sipërfaqja e mbjellë me ullinj për fermerët individual të jetë jo më pak se 0.2 ha, për grup-fermerësh jo më pak se 1 ha, në një bllok të vetëm, për Shoqëritë e Bashkëpunimit Bujqësor (SHBB) jo më pak se 3 ha. Madhësia e ngastrës të jetë, jo më pak se 0.2 ha, kur nuk është në bllok. Masa e financimit për sipërfaqe të mbjellë, të jetë: - deri në 0.5 ha, me 100% të vlerës për ha; - mbi 0.5-5 ha (4.5 ha e dytë) të rritet me 25% të vlerës për ha; - mbi 5.0-10 ha (5 ha e tretë), të rritet me 50% të vlerës për ha; Masa e financimit për sipërfaqe të mbjellë, për aplikuesit me status SHBB: - 3-5 ha, të rritet me 40% të vlerës për ha; - mbi 5.0-10 ha (5 ha e dytë), të rritet me 65% të vlerës për ha.
5.1	Pagesa për plotësimin e numrit të bimëve në ullishtat e vjetra/degraduara në masën 70 000 (shtatëdhjetë mijë) lekë/ha.
6	Përmirësimi i teknikave të ujitjes nëpërmjet instalimit të ujitjes me pika në ullinj, jo më shumë se 250 000 (dyqind e pesëdhjetë mijë) lekë/ha. Financimi të bëhet për sipërfaqe jo më pak se 0.2 ha.
7	Blerje e makinerive dhe pajisjeve për vjeljen e ullirit, në 50% të vlerës totale të faturave tatimore, por jo më shumë se 5 000 000 (pesë milionë) lekë për subjekt.
8	Blerje e makinerive dhe pajisjeve për prodhimin e vajit të ullirit, në 50% të vlerës totale të faturave tatimore, por jo më shumë se 20 000 000 (njëzet milionë) lekë për subjekt.
9	Mbështetje për ngritjen ose rikonstruksionin e ambienteve për veprimtari të turizmit rural nga 6 deri në 10 dhoma, në 50% të vlerës totale të faturave tatimore, por jo më shumë se 5 000 000 (pesë milionë) lekë për subjekt. Përfitues janë subjektet, të cilët nuk mund të mbështeten nga Programi IPARD II.

10	Mbështetje për investime në agroturizëm kundrejt planit të biznesit, në 50% të vlerës totale të faturave tatimore, por jo më shumë se 10 000 000 (dhjetë milionë) lekë për subjekt. Përfitues janë subjektet, të cilët nuk mund të mbështeten nga Programi IPARD II.
	Mbështetje për Fermën Didaktike Eksperimentale (FDE), të Universitetit Bujqësor të Tiranës (UBT) në vlerën deri në 125 milionë lekë, nëpërmjet transferimit të fondit nga llogaria ekonomike 606 në llogarinë ekonomike 604 “Të tjera transferata të brendshme” për financimin e projekteve, sipas shtojcës 1, që i bashkëlidhet këtij vendimi. Agjencia për Zhvillim Bujqësor dhe Rural (AZHBR) ekzekuton transferimin e fondit përkatës tek UBT-ja, e cila është përgjegjëse për menaxhimin e këtij fondi.

Fondi i planifikuar sipas masave mbështetëse:

Masat 1-4 dhe 9-10	368 500 000 lekë
Masat 5-5.1	60 000 000 lekë
Masa 6	15 000 000 lekë.
Masa 7	10 000 000 lekë.
Masa 8	40 000 000 lekë

II. KUPTIMI I SHKURTIMEVE

MBZHR	Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural
MFE	Ministria e Financave dhe Ekonomisë
AZHBR	Agjencia për Zhvillim Bujqësor dhe Rural (Agjencia e Pagesave)
AREB	Agjencitë Rajonale të Ekstensionit Bujqësor
ARSHVMB	Agjencitë Rajonale të Shërbimit Veterinar dhe të Mbrojtjes së Bimëve;
ZRPP	Zyra e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme
DPAP	Drejtoria e Përzgjedhjes dhe Aprovimit të Projekteve, AZHBR
DK	Drejtoria e Kontrollit, AZHBR
ESHFF	Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve
DAP	Drejtoria e Autorizimit të Pagesave në AZHBR
DEP	Drejtoria e Ekzekutimit të Pagesave në AZHBR
DAMT	Drejtoria e Administrimit dhe Mbrojtjes së Tokës në qark
SPAP	Spektori i Përzgjedhjes dhe Aprovimit të Projekteve në AZHBR
QKB	Qendra Kombëtare e Biznesit
NIPT	Numri i Identifikimit i Personit të Tatueshëm
NUIS	Numri Unik i Identifikimit të Subjektit
SHBB	Shoqëri e Bashkëpunimit Bujqësor
AKU	Autoriteti Kombëtar i Ushqimit

III. KRITERE TË PËRGJITHSHME TË PËRFTIMIT

1. Aplikanti duhet të jetë shtetas shqiptar ose kompani me bashkëpronësi, njëri nga të cilët të jetë shqiptar.
2. Përfitues sipas masave mbështetëse mund të jenë fermerë individualë, grup-fermerësh, subjekte me status fizik, juridik, SHBB.
3. Fermerët individualë të jenë të pajisur me NIPT-in e fermerit me status aktiv.
4. SHBB-të dhe personat fizikë dhe juridikë të jenë të pajisur me NIPT/NUIS me status aktiv.
5. Mbështetja financiare për masat mbështetëse të jetë sipas hartës së shpërndarjes së masave mbështetëse, në aneksin 1 dhe përcaktimeve në këtë udhëzim.
6. Aplikantët (subjekti, ortaku, përfaqësuesi ligjor, anëtarët e SHBB-së), nëse rezultojnë debitorë ndaj AZHBR-së, MBZHR-së dhe Tatimeve, kanë afat deri më datë 7.6.2019 që të shlyejnë detyrimet dhe të sjellin pranë pikës së aplikimit brenda kësaj date vërtetimin nga

institucioni përkatës që nuk kanë më detyrime.

7. Aplikanti në rast se rezulton që nuk e ka realizuar “shlyerjen koherente të sigurimeve shoqërore” në momentin e aplikimit, duhet të paraqesë pranë pikës së aplikimit vërtetimin e shlyerjes së detyrimeve jo më vonë se data 7.6.2019.

8. Për investimet, ofertat/faturat në valutë të huaj do të zbatohet kursi i këmbimit të Bankës së Shqipërisë në ditën e hapjes së aplikimit.

9. Për masat mbështetëse direkte që kërkohen faturat/aktet e zhdoganimit, duhet të jenë të lëshuara gjatë vitit 2019, në përmbushje me kërkesat e masës përkatëse.

10. Për masat mbështetëse të investimeve, punimet dhe faturat/aktet e zhdoganimit duhet të jenë pas datës së lidhjes së kontratës.

11. Të gjitha linjat, makineritë dhe pajisjet të jenë të reja.

12. Për masat mbështetëse të investimeve në rastin e ndërtimeve/rikonstruksioneve aplikuesi duhet të ketë aplikimin për leje ndërtimi në aplikim dhe duhet të ketë lejen përkatëse të ndërtimit sipas legjislacionit në fuqi, para lidhjes së kontratës, por jo më vonë se data 7.6.2019. Projekti i miratuar me leje ndërtimi duhet të jetë i njëjtë me projektin e paraqitur në AZHBR për aplikim.

13. Për investimet ku masa e financimit është me vlerë mbi 10 milionë lekë, investimi përkatës të jetë i siguruar të paktën deri në vlerën e financimit nga AZHBR-ja dhe ky kusht parashikohet në kontratën e lidhur me subjektin përfitues.

14. Financimi i shumës së përfituar bëhet në bankat e nivelit të dytë.

15. I gjithë dokumentacioni i kërkuar të jetë në gjuhën shqipe ose në rast se është në gjuhë të huaj të jetë i përkthyer nga një përkthyes i autorizuar dhe i vërtetuar nga noteri publik.

16. Aplikanti për masat 3, 4, 9 dhe 10 mund të aplikojë dhe përfitojë vetëm në njërën prej tyre, ndërsa për grup-masën 1–2 ose grup-masën 5–8, mund të aplikojë dhe përfitojë në më shumë se një masë mbështetëse.

Kriteret e përcaktuara në pikat 1–4, të këtij kreu, vërtetohen nga sistemi e-Albania ose nga burime të tjera zyrtare.

IV. APLIKIMI

Informacioni për mënyrën e aplikimit, kriteret e përfitimit dhe procedimit deri në përfitimin e mbështetjes financiare gjendet pranë agropikave, pranë agjencive rajonale të ekstensionit bujqësor dhe zyrave qendrore të AZHBR-së, si dhe në faqen e saj të internetit: www.azhbr.gov.al

Aplikimet për masat direkte do të bëhen nga data 22.4.2019 deri më 10.5.2019, ndërsa për masat e investimeve nga data 22.4.2019 deri më 17.5.2019.

1. Aplikimi on-line

a) aplikimet për masat mbështetëse direkte me nr. 1–6 do të bëhet online;

b) aplikimi on-line bëhet mbi bazën e parimit “zero dokumente” në momentin e aplikimit;

c) aplikimi on-line do të bëhet pranë agropikave, zyrave të AREB-së ose nga aplikanti në portalin e-Albania. Lista e zyrave të aplikimit jepet në aneksin 2, bashkëlidhur këtij udhëzimi; të dhënat e gjeneruara nga portali e-Albania dhe të konfirmuara në formularin on line të gjeneruar nga portali, nuk kanë nevojë për dokumente shtesë.

d) Aplikimi on-line do të bëhet me asistencë nga inspektorët/specialistët e AGROPIKA-ve, specialistët e ekstensionit, ose nga vetë aplikanti nëpërmjet portalit e-Albania.

e) Me urdhër të veçantë të drejtorit të përgjithshëm të AZHBR-së, emërohen pranuesit e aplikimeve si dhe numri i tyre për çdo zyrë aplikimi;

f) Përfitues për masat mbështetëse të mësipërme mund të jenë fermerë individualë, grup-fermerësh, subjekte me status fizik, juridik, SHBB;

g) Gjatë periudhës së aplikimit sportelet e pranimit të aplikimeve do të qëndrojnë të hapura nga ora 8:00 deri në 16:30. Nëse në orën 16:30 ka aplikantë në zyrat e aplikimit, sportelet do të qëndrojnë të hapura deri në përfundim të të gjithë aplikantëve, që kanë qenë prezent në orën 16:30. Në ditët e premte orari do të jete 8:00–14:30;

h) Për qëllime identifikimi, aplikanti, duhet të paraqitet në sportelin e aplikimit me kartë identiteti/pasaportë biometrike. Në rastin kur aplikanti është me status fermer, krahas tyre duhet të ketë NIPT-in aktiv të fermerit;

i) Aplikanti duhet të jetë i regjistruar ose të bëjë regjistrimin në portalin e-Albania (si individ dhe subjekt) në mënyrë që të vijoje me aplikimin online përmes portalit e-Albania;

j) Të gjithë aplikantët me status fermer ose person fizik dhe juridik, që kryejnë aktivitet për prodhimin bujqësor dhe blegtoral, para aplikimit duhet të plotësojnë regjistrin e fermës sipas aneksit 3;

k) Me plotësimin e regjistrit të fermës, fillon aplikimi për masën përkatëse;

l) Për masat ku kërkohen dokumentat e pronësisë/qiramarrjes, dokumentat përkatëse mund të paraqiten që në momentin e aplikimit. Në rast mangësish, afati maksimal i dorëzimit të tyre do të jetë data 7.6.2019. Plotësimi i dokumentave përtej kësaj date do të rezultojë në skualifikim të aplikimit.

m) Në zyrat e aplikimit mund të paraqitet personalisht aplikanti ose një përfaqësues i tij i pajisur me prokurë përfaqësimi para noterit ose me dokument zyrtar me vulë të njomë të subjektit.

n) Në fund të procesit të aplikimit gjenerohet varianti i printuar i formularit të aplikimit, i cili firmoset nga aplikanti dhe pranuesi i aplikimeve.

o) Procedura e aplikimit nga portali e-Albania, përfundon me dërgimin me sukses të formatit elektronik të formularit të aplikimit.

Renditja e aplikimeve bëhet automatikisht nga sistemi në rang kombëtar dhe për çdo masë mbështetëse.

2. Aplikimi me dosje në AZHBR

a) Aplikimet për masat mbështetëse të investimeve me nr. 7-10 do të bëhen me dosje në zyrat qendrore të AZHBR-së;

b) Për qëllime identifikimi, aplikanti sipas statusit përkatës (fermer/ person fizik/ juridik, SHBB) duhet të paraqitet në zyrat qendrore të AZHBR-së me kartë identiteti/pasaportë biometrike.

c) Nëse aplikantët kanë statusin fermer ose person fizik dhe juridik, që kryen aktivitet për prodhimin bujqësor dhe blegtoral, ata duhet të kenë plotësuar formularin e regjistrit të fermës në zyrat qendrore të AZHBR-së.

V. DOKUMENTACIONI QË GJENE-ROHET NGA REGJISTRAT ZYRTARË DHE PLATFORMA E-ALBANIA

1. Formulari i aplikimit për masën mbështetëse përkatëse;

2. Të dhënat e kartës së identitetit të aplikantit;

3. Dokumenti që vërteton statusin e aplikantit (fermer, person fizik/juridik, SHBB);

4. Konfirmimi që aplikanti (ortakët, përfaqësuesi ligjor, anëtarët e SHBB) nuk janë debitor ndaj AZHBR-së, MBZHR-së apo Tatimeve;

5. Dokumenti për “shlyerjen koherente të sigurimeve shoqërore”;

6. Leje apo licenca për masat përkatëse, sipas legjislacionit në fuqi;

7. Regjistri elektronik i blegtorisë (RUDA) dhe bletarisë.

Aplikantët, për të cilët ndonjë dokument nuk arrihet të gjenerohet nga regjistrat zyrtarë apo nuk plotësojnë kriteret e përfitueshmërisë, informohen nëpërmjet listës së aplikimeve të kualifikuara.

Afati i fundit i dorëzimit të dokumentacionit, në agropikën më të afërt ose në zyrat qendrore të AZHBR-së, ose me postë në zyrat qendrore të AZHBR-së, është data 7.6.2019.

Mosplotësimi i kriterëve të përfitueshmërisë përtej afatit të përcaktuar, është kriter skualifikimi.

VI. KRITERET SPECIFIKE DHE DOKUMENTACIONI I NEVOJSHËM PËR MASAT DIREKTE 1–6

MASA 1. Për tufën bazë të matrikulluar, për feramat me jo më pak se 100 krerë dele dhe/ose dhi, në vlerën 1000 (njëmijë) lekë/krerë.

i. Kriteret specifike për masën

Përfituesit e mundshëm: fermerë individualë, SHBB, person fizik ose juridik.

a) Aplikanti duhet të ketë NIPT aktiv;

b) Aplikanti duhet të ketë në tufën bazë jo më pak se 100 krerë dele dhe/ose dhi të matrikulluara;

c) Kafshët e tufës bazë duhet të jenë të regjistruara në sistemin e identifikimit dhe regjistrimit të kafshëve- RUDA;

d) Aplikanti të deklarojë vendndodhjen e tufës në momentin e aplikimit. Në rast ndryshimi të vendndodhjes aplikanti informon grupin e kontrollit për vendndodhjen e re;

e) Aplikanti nuk duhet të jetë debitor ndaj MBZHR-së, AZHBR-së dhe Tatimeve. Në rast se rezulton debitor, afati përfundimtar i dorëzimit të dokumentit që vërteton shlyerjen e detyrimeve do të jetë data 7.6.2019;

f) Aplikanti i shpallur në listën e të kualifikuarve, në rast se rezulton se sigurimet shoqërore nuk janë të shlyera, afati përfundimtar i dorëzimit të dokumentit që vërteton shlyerjen e detyrimeve do të jetë data 7.6.2019.

ii. Dokumentacioni që dorëzohet nga aplikanti, pas përfshirjes në listën e të kualifikuarve

Do të dorëzojë dokumentacionin e specifikuar në listën e të kualifikuarve brenda datës 7.6.2019.

iii. Dokumentacioni i dorëzuar në momentin e verifikimit

Fotokopje ose vërtetim të dokumentit të bankës për numrin e llogarisë aktive të aplikantit;

Ky dokument mund të dorëzohet që në momentin e aplikimit dhe bëhet pjesë e dosjes së aplikantit, skanohet dhe ngarkohet në sistem.

MASA 2. Dorëzim qumështi lëndë e parë, në vlerën 10 lekë për litër në pikat e përpunimit, për fermat që mbarështojnë lopë dhe/ose të imëta, kundrejt faturës tatimore të shitjes, por jo më shumë se 700 000 (shtatëqind mijë) lekë për subjekt.

i. Kriteret specifike për masën

Përfutuesit e mundshëm: fermerë individualë, SHBB, person fizik ose juridik.

a) Aplikanti duhet të ketë NIPT aktiv.

b) Kafshët e tufës bazë duhet të jenë të regjistruara në sistemin e identifikimit dhe regjistrimit të kafshëve- RUDA;

c) Mbështetja financiare kryhet për faturat tatimore të lëshuara dhe të dorëzuara në AZHBR, që nga data 1 janar 2019, por jo më vonë se data 30.11.2019;

d) Aplikanti nuk duhet të jetë debitor ndaj MBZHR-së, AZHBR-së dhe Tatimeve. Në rast se rezulton debitor, afati përfundimtar i dorëzimit të dokumentit që vërteton shlyerjen e detyrimeve do të jetë data 7.6.2019;

e) Aplikanti i shpallur në listën e të kualifikuarve, në rast se rezulton se sigurimet shoqërore nuk janë të shlyera, afati përfundimtar i dorëzimit të dokumentit që vërteton shlyerjen e detyrimeve do të jetë data 7.6.2019.

ii. Dokumentacioni që dorëzohet nga aplikanti, pas përfshirjes në listën e të kualifikuarve.

Do të dorëzojë dokumentacionin e specifikuar në listën e të kualifikuarve brenda datës 7.6.2019.

iii. Dokumentacioni i dorëzuar në momentin e verifikimit

Fotokopje ose vërtetim të dokumentit të bankës për numrin e llogarisë aktive të aplikantit;

Ky dokument mund të dorëzohet që në momentin e aplikimit dhe bëhet pjesë e dosjes së aplikantit, skanohet dhe ngarkohet në sistem.

iv. Dokumenti i dorëzuar pas verifikimit në terren

a) Faturat tatimore për sasinë e qumështit të shitur;

b) Faturat tatimore të dorëzimit të qumështit të jenë sipas statusit të aplikantit:

- Kur aplikuesi është subjekt tatimor (fizik ose juridik) dorëzohen fatura me TVSH ose fatura të thjeshta tatimore;

- Kur aplikuesi është fermer individual, dorëzohen fatura tatimore të lëshuar nga blerësi (autofaturë);

c) Faturat e Thjeshta Tatimore të jenë të shoqëruara me kupon tatimor ose transfertë bankare;

d) Fotokopje ose vërtetim të dokumentit të bankës për numrin e llogarisë aktive të aplikantit.

MASA 3. Mbarështim i bletarisë me 1 000 (njëmijë) lekë për zgjua, për ferma me jo më pak se 50 zgjoje, por masa e financimit të jetë jo më shumë se 150 000 (njëqind e pesëdhjetë mijë) lekë për subjekt

i. Kriteret specifike për masën

Përfutuesit e mundshëm: fermerë individualë, SHBB, person fizik ose juridik.

a) Aplikanti duhet të ketë NIPT aktiv.

b) Aplikanti në momentin e verifikimit të ketë jo më shumë se 1 vendndodhje për 50 koshere të bletëve, jo më shumë se 2 vendndodhje për 100 koshere dhe jo më shumë se 3 vendndodhje për 150 koshere;

c) Kosheret e bletëve të jenë të matriculluara dhe të regjistruara në regjistrin elektronik të ARSHVMB-së përkatëse;

d) Aplikanti të deklarojë vendndodhjen e parqeve në momentin e aplikimit. Në rast ndryshimi, aplikanti të deklarojë vendndodhjen e parqeve në momentin e verifikimit në terren;

e) Aplikanti nuk duhet të jetë debitor ndaj MBZHR-së, AZHBR-së dhe Tatimeve. Në rast se rezulton debitor, afati përfundimtar i dorëzimit të dokumentit që vërteton shlyerjen e detyrimeve do të jetë data 7.6.2019;

f) Aplikanti i shpallur në listën e të kualifikuarve, në rast se rezulton se sigurimet shoqërore nuk janë të shlyera, afati përfundimtar i dorëzimit të dokumentit që vërteton shlyerjen e detyrimeve do të jetë data 7.6.2019.

ii. Dokumentacioni që dorëzohet nga aplikanti, pas përfshirjes në listën e të kualifikuarve.

Do të dorëzojë dokumentacionin e munguar, të specifikuar në listën e të kualifikuarve brenda datës 7.6.2019.

iii. Dokumentacioni i dorëzuar në momentin e verifikimit

Fotokopje ose vërtetim të dokumentit të bankës për numrin e llogarisë aktive të aplikantit.

Ky dokument mund të dorëzohet që në momentin e aplikimit dhe bëhet pjesë e dosjes së aplikantit, skanohet dhe ngarkohet në sistem.

MASA 4. Mbështetje ndaj anijeve të peshkimit me flamur shqiptar, në vlerën 20 (njëzet) lekë/kg për açuge dhe/ose sardele të peshkuara. Pagesa të kryhet kundrejt sasive të tregtuara në stabilimentet shqiptare vetëm për qëllime përpunimi të këtyre produkteve, të vërtetuara me fatura tatimore dhe certifikatë zënieje. Në rastin kur anijet janë në pronësi ose të marra me qira nga stabilimentet e përpunimit të peshkut, pagesa të kryhet kundrejt sasive të verifikuara me certifikatë zënieje dhe/ose:

- faturave të shitjes së produkteve të përpunuara për në tregun vendas;

- të deklaratës doganore për eksportin e prodhimeve të përpunuara.

i. Kriteret specifike për masën

Përfutuesit e mundshëm: Person fizik ose juridik në qarqet Lezhë, Durrës, Elbasan dhe Vlorë.

a) Aplikanti duhet të ketë NIPT/NUIS aktiv.

b) Aplikanti të ketë në pronësi ose me qira anije të peshkimit për açuge dhe sardele;

c) Anija e peshkimit të jetë e regjistruar në Regjistrin e Anijeve të Peshkimit;

d) Të ketë leje të vlefshme peshkimi për pellagjikët e vegjël (me rrethim ose pellagjikë);

e) Të ketë bërë pagesën e taksës vjetore të lejes;

f) Të ketë certifikatë zënie dhe logbook-un përkatës të plotësuar;

g) Aplikanti nuk duhet të jetë debitor ndaj MBZHR-së, AZHBR-së dhe Tatimeve. Në rast se rezulton debitor, afati përfundimtar i dorëzimit të dokumentit që vërteton shlyerjen e detyrimeve do të jetë data 7.6.2019.

h) Aplikanti i shpallur në listën e të kualifikuarve, në rast se rezulton se sigurimet shoqërore nuk janë të shlyera, afati përfundimtar i dorëzimit të dokumentit që vërteton shlyerjen e detyrimeve do të jetë data 7.6.2019;

ii. Dokumentacioni që dorëzohet nga aplikuesi, pas përfshirjes në listën e të kualifikuarve

a) Dokumenti i pronësisë ose i marrjes me qira të anijes së peshkimit për açuge dhe sardele;

b) Vërtetimi që anija është regjistruar në Regjistrin e Anijeve të Peshkimit, në emër të subjektit;

c) Leje peshkimi të vlefshme për vitin e aplikimit;

d) Dokumenti që vërteton pagesën e taksës vjetore të lejes;

e) Fotokopje ose vërtetim të dokumentit të bankës për numrin e llogarisë aktive të aplikantit;

Ky dokument mund të dorëzohet që në momentin e aplikimit dhe bëhet pjesë e dosjes së aplikantit, skanohet dhe ngarkohet në sistem.

iii. Dokumentacioni i dorëzuar në momentin e verifikimit

iii.1. Për anijet e peshkimit që shesin sardele dhe/ose açuge në stabilimentin e përpunimi të peshkut:

a) Faturë shitje me TVSH në stabilimentin e përpunimit të peshkut;

b) Certifikatë zënie dhe logbook-un e plotësuar për çdo faturë shitje në stabilimentin e përpunimi të peshkut.

iii.2. Për anijet që janë në pronësi ose të marra me qira nga stabilimentet e përpunimit të peshkut:

a) Certifikatë zënie dhe logbook-un e plotësuar;

b) Fatura e shitjes me TVSH e produkteve të përpunuara për në tregun vendas ose deklarata doganore për eksportin e prodhimeve të përpunuara;

c) Karta teknologjike e produktit të përpunuar të miratuar nga AKU-ja.

MASAT 5 dhe 5/1

MASA 5. Mbjellje e ullinjve në vlerën 350 000 (treqind e pesëdhjetë mijë) lekë/ha, për format intensive të kultivimit, dhe në vlerën 250 000 (dyqind e pesëdhjetë mijë) lekë/ha, për format tradicionale. Kur kultivari është autokton masa e financimit shtohet me 50 000 (pesëdhjetë mijë) lekë/ha.

Sipërfaqja e mbjellë me ullinj për fermerët individual të jetë jo më pak se 0.2 ha, për grup-fermerësh jo më pak se 1 ha, në një bllok të vetëm, për shoqëritë e bashkëpunimit bujqësor (SHBB) jo më pak se 3 ha. Madhësia e ngastrës të jetë, jo më pak se 0.2 ha, kur nuk është në bllok.

Masa e financimit për sipërfaqe të mbjellë, të jetë:

- deri në 0.5 ha, me 100% të vlerës për ha;

- mbi 0.5-5 ha (4.5 ha e dytë) të rritet me 25% të vlerës për ha;

- mbi 5.0-10 ha (5 ha e tretë), të rritet me 50% të vlerës për ha;

Masa e financimit për sipërfaqe të mbjellë, për aplikuesit me status SHBB:

- 3-5 ha, të rritet me 40% të vlerës për ha;

- mbi 5.0 -10 ha (5 ha e dytë), të rritet me 65% të vlerës për ha.

MASA 5/1: Pagesa për plotësimin e numrit të bimëve në ullishtat e vjetra/degraduara në masën 70 000 (shtatëdhjetë mijë) lekë/ha.

i) Kriteret specifike për masat

Përfituesit e mundshëm: fermerë, grup-fermerësh, SHBB, person fizik ose juridik.

a) Aplikanti duhet të ketë NIPT aktiv;

b) Për masën 5, sipërfaqja e mbjellë me ullinj për fermerët individual të jetë jo më pak se 0.2 ha, për grup-fermerësh jo më pak se 1 ha, në një bllok të vetëm, për Shoqëritë e Bashkëpunimit Bujqësor (SHBB) jo më pak se 3 ha. Sipërfaqja mbi 10 ha për mbjelljet e reja nuk mbështetet me bonus. Madhësia e ngastrës të jetë, jo më pak se 0.2 ha, kur nuk është në bllok;

c) Materiali mbjellës dhe shumëzues bimor të jetë i certifikuar dhe i regjistruar në Katalogun Kombëtar të Specieve dhe Varieteteve, sipas aneksit 4.

d) Toka bujqësore të jetë në pronësi të aplikantit dhe/ose me qira për të paktën 5 vjet përfshirë vitin para realizimit të mbjelljeve;

e) Të realizojnë mbjelljet brenda datës 30 nëntor 2019;

- Sistemi i aplikimit rendit në fillim të listës aplikantët që vetëdeklarojnë realizimin e mbjelljeve brenda 6 muorit të parë 2019.

- Gjatë verifikimit në terren në qoftë se vetëdeklarimi për mbjelljet në 6 muorin e parë nuk është realizuar, aplikimi skualifikohet.

f) Aplikanti nuk duhet të jetë debitor ndaj MBZHR-së, AZHBR-së dhe Tatimeve. Në rast se rezulton debitor, afati përfundimtar i dorëzimit të dokumentit që vërteton shlyerjen e detyrimeve do të jetë data 7.6.2019.

g) Aplikanti i shpallur në listën e të kualifikuarve, në rast se rezulton se sigurimet shoqërore nuk janë të shlyera, afati përfundimtar i dorëzimit të dokumentit që vërteton shlyerjen e detyrimeve do të jetë data 7.6.2019;

ii. Dokumentacioni që dorëzohet nga aplikuesi, pas përfshirjes në listën e të kualifikuarve
a) Marrëveshje e dakordësisë së anëtarëve të grup-fermerëve, SHBB-së apo ortakëve të subjektit para noterit, për objektin që aplikon;

b) Dokumentacionin e pronësisë së tokës apo marrjes me qira;

Pronësia mbi tokën bujqësore, vërtetohet me një nga dokumentet e mëposhtme:

- Certifikatë pronësie, e shoqëruar me hartën treguese dhe kartelën e pasurisë së paluajtshme;

- Akti i Marrjes së Tokës në Pronësi (AMTP), sipas legjislacionit për ndarjen e tokës bujqësore, bashkëlidhur me fragmentin e hartës kadastrale, të vërtetuar nga DAMT-ja ose njësi administrative ku ndodhet ngastra.

Në të dyja rastet, kur aplikuesi është një nga anëtarët e familjes bujqësore dhe pronësia i takon familjes bujqësore, është e nevojshme dakordësia para noterit e bashkëpronarëve të familjes bujqësore.

Kur aplikuesi merr tokë me qira:

-Kontratë qiraje me akt noterial ose një dokument të ligjshëm të nënshkruar mes palëve në prani të noterit. Afati i qiradhënies të jetë jo më pak se pesë vjet duke përfshirë edhe vitin para aplikimit.

c) Projektin për mbjelljen e ullirit sipas formularëve në anekset 5 dhe 5.1;

iii. Dokumentacioni i dorëzuar në momentin e verifikimit

a) Fotokopje ose vërtetim i dokumentit të bankës për numrin e llogarisë aktive të aplikantit;

b) Për fidanët e prodhuar në vend:

- Faturë tatimore e blerjes së fidanëve, lëshuar nga subjekti tregtues, ku specifikohet kultivari dhe sasia e fidanëve të blerë;

- Një fotokopje të certifikatës zyrtare për materialin mbjellës (lëshuar nga ESHFF-ja), nga subjekti i certifikuar me nënshkrim e vulë të njomë të subjektit tregtues.

c) Për fidanët e importuar:

- Faturën tatimore të blerjes lëshuar nga subjekti tregtues ose aktin e zhdoganimit, ku specifikohet specia, kultivari dhe sasia e materialit mbjellës të blerë;

- Fotokopje të certifikatës së origjinës/certifikatës fitosanitare/certifikatës nga AKU-ja, të vërtetuar me origjinalen me nënshkrimin dhe vulën e njomë të subjektit tregtues.

MASA 6. Përmirësimi i teknikave të ujitjes nëpërmjet instalimit të ujitjes me pika në ullinj, jo më shumë se 250 000 (dyqind e pesëdhjetë mijë) lekë/ha. Financimi të bëhet për sipërfaqe jo më pak se 0.2 ha.

i. Kriteret specifike për masën:

Përfituesit e mundshëm: Fermerë, grup-fermerësh, SHBB, person fizik ose juridik.

a) Aplikanti duhet të ketë NIPT aktiv;

b) Sipërfaqja e ullishtës të jetë jo më pak se 0.2 ha;

c) Tubacioni kryesor i furnizimit me ujë të sistemit shpërndarës të jetë i vendosur nëntokë;

d) Sistemi ujitës të jetë funksional në momentin e kontrollit në terren;

e) Masa e financimit të jetë në 50% të vlerës të faturave tatimore;

f) Të gjithë elementet e sistemit të ujitjes me pika të jenë të reja dhe të shprehura në faturë;

g) Toka të jetë në pronësi të aplikantit dhe/ose me qira për të paktën 5 vjet përfshirë vitin paraardhës;

h) Të realizojnë instalimin e impiantit të ujitjes me pika brenda datës 30 shtator 2019;

i) Aplikanti nuk duhet të jetë debitor ndaj MBZHR-së, AZHBR-së dhe Tatimeve. Në rast se rezulton debitor, afati përfundimtar i dorëzimit të dokumentit që vërteton shlyerjen e detyrimeve do të jetë data 7.6.2019;

j) Aplikanti i shpallur në listën e të kualifikuarve, në rast se rezulton se sigurimet shoqërore nuk janë të shlyera, afati përfundimtar i dorëzimit të dokumentit që vërteton shlyerjen e detyrimeve do të jetë data 7.6.2019.

k) Pajisjet duhet të jenë të reja dhe me origjinë nga Italia.

ii) Dokumentacioni që dorëzohet nga aplikuesi, pas përfshirjes në listën e të kualifikuarve

a) Marrëveshje e dakordësisë së anëtarëve të grup-fermerëve, SHBB apo ortakëve të subjektit para noterit, për objektin që aplikon;

b) Dokumentacionin e pronësisë së tokës apo marrjes me qira;

Pronësia mbi tokën bujqësore, vërtetohet me një nga dokumentet e mëposhtme:

- Certifikatë pronësie, e shoqëruar me hartën treguese dhe kartelën e pasurisë së paluajtshme;

- Akti i Marrjes së Tokës në Pronësi (AMTP), sipas legjislacionit për ndarjen e tokës bujqësore, bashkëlidhur me fragmentin e hartës kadastrale, të vërtetuar nga DAMT-ja ose njësisë administrative ku ndodhet ngastra.

Në të dyja rastet, kur aplikuesi është një nga anëtarët e familjes bujqësore dhe pronësia i takon familjes bujqësore, është e nevojshme dakorësia para noterit e bashkëpronarëve të familjes bujqësore.

Kur aplikuesi merr tokë me qira:

- Kontratë qiraje me akt noterial ose një dokument të ligjshëm të nënshkruar mes palëve në prani të noterit. Afati i qiradhënies të jetë jo më pak se pesë vjet, duke përfshirë edhe vitin para aplikimit.

c) Projektin për instalimin e sistemit ujitës të ullirit sipas formularit në aneksin 6.

iii. Dokumentacioni i dorëzuar në momentin e verifikimit

a) Fatura/faturat tatimore të blerjeve përkatëse, të detajuar me vlerën e elementeve përbërëse, shoqëruar me specifikimet teknike;

b) Akt zhdoganimit për rastet kur materialet vijnë nga jashtë vendit, shoqëruar me specifikimet teknike dhe vlerën e elementeve përbërëse;

c) Fatura me TVSH; fatura të thjeshta tatimore me kasë fiskale ose transfertë bankare;

d) Fotokopje ose vërtetim i dokumentit të bankës për numrin e llogarisë aktiv të aplikantit.

e) Certifikata e Origjinës së pajisjeve nga Italia.

APLIKIMI PËR MASAT 1-6.

Aplikimi fillon me paraqitjen nga aplikanti/ përfaqësuesi të kartës së identitetit / pasaportës biometrike. Në rastet kur aplikimi kryhet nga përfaqësuesi ligjor, në sistem, regjistrohen të dhënat e aplikantit. Në rastet kur aplikimi kryhet nga portali e-Albania, të dhënat e aplikantit merren automatikisht në kohë reale nga ndërveprimi me regjistrat elektronik. Në sistem, mbi bazën e deklaramit të aplikantit / përfaqësuesit, pranuesi i aplikimit ose vetë aplikanti regjistron dhe shfaqen në formularin e aplikimit:

1. Masa mbështetëse;

2. Të dhënat e kartës së identitetit të aplikantit (në rast kur ka përfaqësues, të dhënat në formular të jenë ato të aplikantit);

3. Statusi nëse aplikanti ka NIPT aktiv;

4. Vendodhja e aplikimit;

5. Sasia e aplikuar (krerë/koshere/sipërfaqja në ha/litra/kg peshk);

6. Vlera e aplikimit;

7. Numër kontakti;

8. Konfirmimi për raste kur aplikanti është i regjistruar në QKB, nuk është debitor ndaj Drejtorisë së Tatimeve.

9. Të dhëna për sigurimet shoqërore koherente, nëse janë paguar në momentin e aplikimit

10. Kodi i aplikimit dhe koha e regjistrimit në sistem, të cilat gjenerohen automatikisht nga sistemi;

11. Aplikanti pranon që të dhënat e tij personale të përdoren vetëm për qëllim të këtij aplikimi. AZHBR garanton mbrojtjen e të dhënave personale të aplikantëve sipas ligjeve në fuqi.

12. Aplikanti informohet se nuk mund të përfitojë nëse është debitor ndaj AZHBR-së, dhe/ose MBZHR- së dhe/ose nuk ka derdhur detyrimet koherente për sigurimet shoqërore. Afati përfundimtar për dorëzim dokumenti është data 7.6.2019.

13. Nënshkrimi i aplikantit/përfaqësuesit ligjor dhe pranuesi i aplikimit.

Procedura e aplikimit përfundon me printimin në dy kopje të Formularit të Aplikimit i cili firmoset nga aplikanti/përfaqësuesi dhe pranuesi i aplikimeve. Një kopje e merr aplikanti dhe kopja tjetër depozitohet në dosjen e aplikimit.

Procedura e aplikimit nga portali e-Albania, përfundon me dërgimin me sukses të formatit elektronik të formularit të aplikimit.

VII. PROCEDURA QË DO TË NDIQET PËR PËRZGJEDHJEN, VERIFIKIMIN DHE PAGESAT PËR MASAT MBËSHTETËSE ME NR. 1–6

1. Përveç sa përcaktohet në kreun IV- Aplikimi on-line, aplikimi për masën mbështetëse 1, bëhet mbi bazën e numrit të deleve dhe/ose dhive të tufës bazë ekzistuese, të vërtetuar nga sistemi RUDA, ndërsa për masën 2 dhe 4 bëhet mbi bazën e parashikimit për sasi të përkatëse të qumështit dhe aqugeve dhe/ose sardeleve. Financimi për masën 1, do të bëhet sipas numrit faktik të tufës bazë, në momentin e verifikimit, ndërsa për masat 2 dhe 4 do të bëhet sipas sasive faktike të vërtetuara me faturat përkatëse.

2. Me përfundimin e fazës së aplikimit, sistemi gjeneron automatikisht listat e aplikuesëve për çdo masë mbështetëse, sipas parimit “Kush vjen i pari renditet i pari”.

3. Me përfundimin e aplikimeve dhe kontrollit administrativ të dokumenteve që gjenerohen online, AZHBR-ja shpall brenda 10 ditëve pune, listën e aplikimeve të kualifikuara me vizën e financimit në faqen zyrtare të saj www.azhbr.gov.al si dhe listën e printuar në të gjitha pikat e pranimit të aplikimeve.

4. Për aplikantët për masat nr. 2 dhe 4 pagesat bëhen sipas parimit: “Paguhet i pari kush dorëzon faturat i pari”, deri në përfundimin e fondit të parashikuar për masën përkatëse. Për këto masa faturat duhet të dorëzohen në AZHBR të shoqëruara me dokumentacionin e kërkuar nëpërmjet postës zyrtare ose direkt në zyrat qendrore të AZHBR-së nëpërmjet zyrës së protokollit në adresën: AZHBR, rruga “Muhamet Gjollësja”, nr. 56. Çdo dorëzim faturash i paplotësuar me të gjitha dokumentet shoqëruese nuk do të konsiderohet në radhë për pagesë derisa të plotësohet i gjithë dokumentacioni i kërkuar.

5. Të gjithë aplikantët, përfshirë edhe ata me mangësi në aplikim, sipas evidentimeve në listat e shpallura, kanë afat deri në 7.6.2019, të dorëzojnë dokumentet e kërkuar në agropikën më të afërt ose në zyrat qendrore të AZHBR-së, ose me Postë në zyrat qendrore të AZHBR-së.

Pranuesi i aplikimeve për çdo dokument të paraqitur nga aplikanti/përfaqësuesi ligjor apo çdo dokument tjetër të gjeneruar nga regjistrat publik, bën skanimin dhe ngarkimin në sistem të dokumentacionit, i cili bëhet pjesë e dosjes së aplikimit.

6. Dosja origjinale transferohet nga zyrat e aplikimit në AZHBR përmes protokollit në Sektorin e SPAP/AZHBR;

7. DPAP/SPAP bën kontrollin administrativ të dokumentacionit, si të atyre që gjenerohen nga sistemi on-line dhe të atyre që ndodhen në dosjen e aplikimit dhe në përputhje me kriteret, aprovon/skualifikon aplikimet përkatëse.

8. Grupi i verifikimit në prani të aplikantit ose të përfaqësuesit ligjor, kryen verifikimet e nevojshme dhe plotëson formularin e verifikimit sipas masës përkatëse. Formulari i verifikimit firmoset nga aplikanti/përfaqësuesi i tij ligjor dhe gjithë grupi i verifikimit. Për çdo rast aplikanti/përfaqësuesi ose ndonjë përfaqësues i grupit të verifikimit mund të bëjë observimet e nevojshme dhe të firmosë.

9. Kur grupi i verifikimit ka mendime të ndryshme në lidhje me gjetjet faktike në terren, një ekip i Drejtorisë së Kontrollit të AZHBR-së qendër, bën rivefikim të rastit, vendimi i argumentuar i të cilit është i pa kontestueshëm administrativisht nga palët.

10. Në momentin e verifikimit aplikanti /përfaqësuesi i dorëzon grupit të verifikimit dokumentet e nevojshme të parashikuara në këtë udhëzim.

11. Procedurat e funksionimit të procesit të aplikimit dhe verifikimeve përcaktohen në Manualin e Procedurave të Implementimit të Skemave Kombëtare 2019.

Në këtë manual, brenda 5 ditëve pune nga përfundimi i aplikimeve, përcaktohen edhe afatet konkrete për shqyrtimin e dosjeve të aplikantëve, shpalljen e listës përfundimtare të fituesve dhe kohën e disbursimit të fondeve të fermerët.

Lëvizja e vizës së financimit

Nëse nga “Kontrolli administrativ” dhe “Kontrolli në terren”, rezultojnë aplikime të refuzuara nga AZHBR-ja për mosplotësim të kriterëve të përfitimit apo moskryerje të investimit, bëhet plotësimi i fondit me fitues të tjerë të masës nga aplikantët e radhës.

Për projektet e skualifikuara nga kontrollet administrative dhe në terren, AZHBR-ja njofton aplikantit duke bashkëngjitur edhe arsyen e skualifikimit.

VIII. KRITERET, APLIKIMI DHE DOKUMENTET E NEVOJSHME PËR MASAT 7–10.

Shpenzime të papranueshme për masat 7–10:

- blerje e truallit apo ndërtesë;
- shpenzime operative si transporti i makinerive dhe linjave të ndryshme, elektriciteti, uji, gaz, mirëmbajtje, amortizim dhe kostot e qirasë etj.
- detyrimet doganore dhe të importit ose çdo tarifë që ka efekt të njëjtë;
- blerje, qira ose lizing për tokën apo ndërtesat ekzistuese;
- gjoba apo detyrime gjyqësore;
- kostot operative të aktivitetit;
- makineri dhe pajisje të përdorura;
- detyrime bankare si kosto garancish e të tjera të ngjashme;
- kontributet në natyrë;
- kosto të shkëmbimit valutor;
- shpenzime të kryera në objekt para lidhjes së kontratës me AZHBR-në;
- kosto promovimi për të bërë publik produktin;
- shpenzimet e përgjithshme si hartimi i biznesplanit, tarifat e inxhinierëve, arkitektëve, studime fizibiliteti, patenta, licenca etj.;
- lizing operacional/financiar për makineri /pajisje;
- aplikuesi i cili ka dhe menaxhon mbi 25% kapital publik në sipërmarrjen e vet;
- pagesa e TVSH-së.

MASA 7. Blerje e makinerive dhe pajisjeve për vjeljen e ullirit, në 50% të vlerës totale të faturave tatimore, por jo më shumë se 5 000 000 (pesë milionë) lekë për subjekt.

i. Kriteret e përfitimit:

- a) Përfitues të kësaj mase mbështetëse mund të jenë:
 - Fermerë individual me NIPT aktiv fermeri;
 - Subjekte me status fizik, juridik ose SHBB-së të regjistruar në QKB (NIPT/NUIS aktiv) për aktivitetin që aplikojnë;
- b) Përfitojnë aplikantët e qarqeve, sipas aneksit 1;
- c) Për aplikimet me vlerë investimi të lejuar mbi 1 milion lekë, të ketë plan biznesin e detajuar 5-vjeçar, sipas modelit standard, të përcaktuar në aneksin 7 dhe 7.1, bashkëngjitur këtij udhëzimi:
 - NPV, duhet të dalë ≥ 0 .
 - IRR duhet të dalë $\geq$ Norma e skontimit.
 - Norma e skontimit që do të përdoret për përllogaritjen e NPV-së, është norma e obligacioneve të thesarit 2 vjeçare të pranuar nga Banka e Shqipërisë në ankandin e fundit para hapjes së aplikimeve.
 - Në rast se nuk plotësohen këto kriterë, ose nuk është plotësuar plan biznesi standard, aplikimi skualifikohet.
- d) Aplikanti të ketë jo më pak 0.2 ha ullishta në prodhim;
- e) Toka të jetë në pronësi të aplikantit dhe/ose me qira për të paktën 5 vjet nga momenti i aplikimit;
- f) Aplikanti nuk duhet të jetë debitor ndaj AZHBR-së, MBZHR-së dhe Tatimeve;

- g) Aplikanti nuk duhet të jetë në ndjekje penale;
- h) Aplikanti nuk duhet të jetë dënuar me vendim gjyqësor të formës së prerë;
- i) Aplikanti nuk duhet të jetë klasifikuar si kredimarrës me probleme (3–4,6);
- j) Pajisjet duhet të jenë të reja dhe me origjinë nga Italia.

ii. Aplikimi

Periodha e aplikimit për mbështetje financiare fillon më 22.4.2019 deri më 17.5.2019.

Aplikimet për mbështetje financiare për këtë skemë dorëzohen në AZHBR-Qendër, adresa: rruga “Muhamet Gjollesha”, nr. 56. Dokumentacioni i dorëzuar firmoset/vulohet dhe dorëzohet në një zarf të mbyllur. Në zarf shkruhet masa e mbështetjes, emri i aplikantit /subjektit dhe adresa.

Dokumentacioni që duhet të dorëzohet:

1. Formulari i aplikimit sipas aneksit 8;
2. Plotëson regjistrin e fermës, sipas aneksit 3.
3. Fotokopje e kartës së identitetit/pasaportës biometrike së aplikantit apo përfaqësuesit ligjor të firmosur dhe të ortakëve;
4. Dokumenti i dakordësisë së anëtarëve të SHBB-së apo ortakëve të subjektit para noterit, për objektin që aplikon;
5. Fotokopje të NIPT-it;
6. Dokumenti i pronësisë/qiramarrjes së tokës (origjinal ose fotokopje e noterizuar);
7. Plan biznesin e detajuar 5-vjeçar të printuar dhe në CD, sipas modelit standard të aneksit 7 dhe 7.1, bashkëngjitur këtij udhëzimi (për investimet me vlerë më të vogël se 1 milion lekë nuk kërkohet Plan biznesi);
8. 3 oferta origjinale me firmë dhe vulë për çdo lloj investimi, të shoqëruar me QKB-të përkatëse të subjekteve ofertuese, me specifikimet teknike dhe vlefshmërinë e ofertës. Ofertuesit nuk duhet të jenë në konflikt interesi me aplikantin dhe me njëri-tjetrin;
9. Vërtetimin e lëshuar nga Zyra e Tatimeve që vërteton se aplikanti ka përmbushur detyrimet e tatimeve dhe kontributeve shoqërore, shëndetësore etj. Ky dokument duhet të jetë lëshuar jo më shumë se 30 ditë nga data e aplikimit. Për aplikantët me NIPT fermeri vërtetimi i pagesës koherente të kontributeve shoqërore, shoqërore shëndetësore etj., nga Instituti i Sigurimeve;
10. Dëshminë e penalitetit;
11. Vërtetim nga gjykata dhe prokuroria që aplikanti/subjekti nuk është nën gjykim/hetim;
12. Raportin e kredimarrësit nga Banka e Shqipërisë;

Pranohet për dokument pronësie një nga dokumentet e mëposhtëm:

- Certifikatë pronësie, e shoqëruar me hartën treguese dhe kartelën e pasurisë së paluajtshme, e rifreskuar jo më herët se 3 muaj para aplikimit;
- Akti i marrjes së tokës në pronësi (AMTP), sipas legjislacionit për ndarjen e tokës bujqësore, bashkëlidhur me fragmentin e hartës kadastrale, të vërtetuar nga DAMT-ja ose njësi administrative ku ndodhet ngastra.

Në të dyja rastet, kur aplikuesi është një nga anëtarët e familjes bujqësore dhe pronësia i takon familjes bujqësore, është e nevojshme dakordësia para noterit e bashkëpronarëve të familjes bujqësore.

Kur aplikuesi merr tokë me qira:

- Kontratë qiraje me akt noterial ose një dokument të ligjshëm të nënshkruar mes palëve në prani të noterit. Afati i qiradhënies të jetë jo më pak se pesë vjet, duke përfshirë edhe vitin para aplikimit.

I gjithë dokumentacioni i kërkuar kur dorëzohet si fotokopje (me përjashtim të dokumentit të identifikimit dhe QKR-së së aplikantit), të jetë i noterizuar dhe i lëshuar jo më vonë se 3 muaj nga data e aplikimit.

I gjithë dokumentacioni i kërkuar të jetë në gjuhën shqipe ose në rast se është në gjuhë të huaj të jetë i përkthyer nga një përkthyes i zyrtar i licencuar.

KRITERET KONKURRUESE

1. Sipërfaqja e tokës të mbjellë me ullinj	60 pikë
2. Biznes plani	20 pikë
3. Statusi i aplikantit	15 pikë
4. Aplikanti Femër	5 pikë
TOTALI	100 pikë

iii. Vlerësimi

Vlerësimi i aplikimeve bëhet mbi bazën e kriterëve të mëposhtme:

Për sipërfaqen e mbjellë me ullinj (Max 60 pikë):

Vlerësimin maksimal për sipërfaqen e fiton aplikimi me sipërfaqen maksimale të mbjellë me ullinj, të tjerët vlerësohen në përpjesëtim të drejtë me këtë sipërfaqe.

Aplikimet me sipërfaqe më të vogla llogariten në mënyrë proporcionale sipas formulës:

$X = \text{Sipërfaqja për të cilën aplikon (në dynym)} * 60 / \text{sipërfaqen maksimale.}$

Biznes plani/projekti teknik (Max 20 pikë):

- Merr 20 pikë biznesplanin i konceptuar qartë me të gjithë elementet përbërëse.
- Aplikantët e tjerë vlerësohen me 10 pikë.
- Aplikanti me vlerë investimi të lejuar nën 1 milion lekë përfiton pikët max të biznes planit.

Për statusin e aplikantit (Max 15 pikë):

- Subjekte me status juridik/ SHBB 15 pikë
- Subjekte me status fizik 12 pikë
- Fermer individual 10 pikë

Projektet vlerësohen me pikë, sipas shkallës së plotësimit të kriterëve. Projektet e vlerësuara nën 60 pikë nuk kualifikohen. Aplikantët renditen sipas rendit zbritës të pikëve dhe për aplikantët me pikë të barabarta renditet i pari ai që vjen i pari.

iv. Kërkesa për financim

Pas blerjes së makinerive dhe/ose pajisjeve për vjeljen e ullirit, aplikanti paraqet pranë AZHBR-së kërkesën për financim.

Së bashku me kërkesën për financim, aplikanti paraqet edhe dokumentacionin e mëposhtëm:

Kërkesën për pagesë, sipas aneksit 9;

Faturën/faturat tatimore të blerjes së makinerive/pajisjeve, shoqëruar me specifikimet teknike, dhe vlerën ekonomike të elementeve përbërëse;

3. Aktzhdoganimin nëse makineritë/pajisjet vijnë nga jashtë vendit.

4. Transaksionin bankar dhe/ose SËIFT-in për të gjitha pagesat ndërkombëtare që vërteton transferimin e fondeve nga aplikuesi te shitësi;

5. Vërtetimin e lëshuar nga Zyra e Tatimeve që vërteton se aplikanti ka përmbushur detyrimet e tatimeve dhe kontributeve shoqërore, shëndetësore etj. Ky dokument duhet të jetë lëshuar jo më shumë se 30 ditë nga data e dorëzimit të kërkesës për pagesë. Për aplikantët me NIPT fermeri vërtetimi i pagesës koherente të kontributeve shoqërore shëndetësore etj., nga Instituti i Sigurimeve;

6. Vërtetimin e bankës për numrin e llogarisë bankare, me firmë dhe vulë të njomë.

7. Certifikatën e origjinës të makinerive/pajisjeve nga Italia;

Faturat/aktzhdoganimet me data para datës së lidhjes së kontratës me AZHBR-në janë të papranueshme.

MASA 8. Blerje e makinerive dhe pajisjeve për prodhimin e vajit të ullirit, në 50% të vlerës totale të faturave tatimore, por jo më shumë se 20 000 000 (njëzet milionë) lekë për subjekt.

i. Kriteret e përfitimit:

a) Përfitues të kësaj mase mbështetëse mund të jenë, subjekte me status fizik, juridik ose SHBB-së së regjistruar në QKB (me NIPT aktiv) për aktivitetin që aplikojnë;

b) Ndërtesa që do të përdoret për investimet, të jetë në pronësi, ose e marrë me qira për një periudhë mbi 9 vjet nga momenti i aplikimit, në emër të aplikantit/subjektit aplikues. Kontrata e qirasë, bazohet në dispozitat e ligjit nr. 7850, datë 29.7.1994 "Për Kodin Civil të Republikës së

Shqipërisë”, nenet 826–840. Kontrata e qirasë për pasuritë e paluajtshme me natyrë bujqësore për një periudhë mbi 9 vjet, duhet të bëhet me akt noterial dhe të regjistrohet në regjistrin publik;

c) Aplikantët të cilët nuk kanë në pronësi/qira ambiente për instalimin e linjës nuk janë të pranueshëm;

d) Të ketë plan biznesin e detajuar 5-vjeçar, sipas modelit standard, të përcaktuar në aneksit 7 dhe 7.1, bashkëngjitur këtij udhëzimi:

NPV, duhet të dalë ≥ 0 .

IRR duhet të dalë $\geq$ Norma e skontimit.

Norma e skontimit që do të përdoret për përlogaritjen e NPV-së, është norma e obligacioneve të thesarit 2 vjeçare të pranuar nga Banka e Shqipërisë në ankandin e fundit para hapjes së aplikimeve.

Në rast se nuk plotësohen këto kritere, ose nuk është plotësuar plan biznesi standard, aplikimi skualifikohet;

e) Investimi për të cilin aplikanti është kualifikuar, nuk duhet të fillojë para lidhjes së kontratës;

f) Makineritë dhe pajisjet duhet të jenë të reja;

g) Për investimet ku masa e financimit është me vlerë mbi 10 milionë lekë, investimi përkatës të jetë i siguruar të paktën deri në vlerën e financimit nga AZHBR-ja;

h) Aplikanti nuk duhet të jetë dënuar me vendim gjyqësor të formës së prerë për mashtrim, korrupsion apo për çdo lloj veprimtarie tjetër të paligjshme;

i) Aplikanti nuk duhet të jetë në ndjekje penale për mashtrim, korrupsion apo për çdo lloj veprimtarie tjetër të paligjshme;

j) Aplikanti nuk duhet të jetë klasifikuar si kredimarrës me probleme (3–4,6);

k) Aplikanti nuk duhet të jetë debitor ndaj AZHBR, MBZHR dhe Tatimeve;

l) Pajisjet duhet të jenë të reja dhe me origjinë nga Italia.

ii. Aplikimi

Periudha e aplikimit për mbështetje financiare fillon më 22.4.2019 deri më 17.5.2019.

Aplikimet për mbështetje financiare për këtë skemë dorëzohen në AZHBR-Qendër, adresa: rruga “Muhamet Gjollesha”, nr. 56. Dokumentacioni i dorëzuar firmoset /vulohet dhe dorëzohet në një zarf të mbyllur. Në zarf shkruhet masa e mbështetjes, emri i aplikantit/subjektit dhe adresa. Dokumentacioni që duhet të dorëzohet:

Formulari i aplikimit sipas aneksit 8;

Fotokopje e kartës së identitetit/pasaportës biometrike së aplikantit apo përfaqësuesit ligjor të firmosur dhe të ortakëve;

3. Dokumenti i pronësisë/qiramarrjes së ndërtesës lëshuar nga ZRPP shoqëruar me harte dhe kartelë pasurie të rifreskuar të lëshuar jo më shumë se 30 ditë nga data e aplikimit. Ndërtesa që do të përdoret për investimet, të jetë në pronësi, ose i marrë me qira për një periudhë mbi 9 vjet nga momenti i aplikimit, në emër të subjektit aplikues. Kontratat mbi 9 vjet duhet të jenë të regjistruara në ZRPP sipas ligjit;

4. Dëshminë e penalitetit;

5. Vërtetim nga gjykata dhe prokuroria që aplikanti/subjekti nuk është nën gjykim/hetim;

6. Vërtetimin e lëshuar nga Zyra e Tatimeve që vërteton se aplikanti ka përmbushur detyrimet e tatimeve dhe kontributeve shoqërore, shëndetësore etj. Ky dokument duhet të jetë lëshuar jo më shumë se 30 ditë nga aplikimi;

7. Plan biznesin e detajuar 5-vjeçar të printuar dhe në CD, sipas modelit standard të aneksit 7 dhe 7.1, bashkëngjitur këtij udhëzimi;

8. 3 oferta origjinale me firmë dhe vulë për çdo lloj investimi, të shoqëruar me QKB-të përkatëse të subjekteve ofertuese, me specifikimet teknike dhe vlefshmërinë e ofertës. Ofertuesit nuk duhet të jenë në konflikt interesi me aplikantin dhe me njëri-tjetrin.

Faturat/aktzhdoganimet me data para datës së lidhjes së kontratës me AZHBR-në janë të papranueshme.

I gjithë dokumentacioni i kërkuar kur dorëzohet si fotokopje (me përjashtim të dokumentit të identifikimit), të jetë i noterizuar dhe i lëshuar jo më vonë se 3 muaj nga data e aplikimit.

I gjithë dokumentacioni i kërkuar të jetë në gjuhën shqipe ose në rast se është në gjuhë të huaj të jetë i përkthyer nga një përkthyes i autorizuar.

KRITERET KONKURRUESE

1. Kapaciteti përpunues i makinerisë /pajisjes	55 pikë
2. Konceptimi i biznes planit	20 pikë
3. Statusi i aplikantit	20 pikë
4. Aplikant femër	5 pikë
TOTALI	100 pikë

iii. Vlerësimi

Vlerësimi i aplikimeve bëhet mbi bazën e kriterëve të mëposhtme:

Kapaciteti përpunues i makinerisë /pajisjes (Max 55 pikë):

Vlerësimin maksimal e merr aplikimi me makinerinë/pajisjen me kapacitet më të lartë (sasi/orë) 55 pikë.

Për aplikimet e tjera do të përllogaritet me formulën $X = \text{kapaciteti faktik} * \text{pikët maksimale (55)} / \text{kapacitetin maksimal}$.

Vlerësimi për biznesplanin (Max 20 pikë):

- Merr 20 pikë biznesplanin i konceptuar qartë me të gjithë elementet përbërëse.
- Aplikimet e tjera vlerësohen me 10 pikë.
- Për statusin e aplikantit (Max 20 pikë):
- SHBB 20 pikë
- Subjekte me status juridik 15 pikë
- Subjekte me status person fizik 10 pikë

Aplikantë femër:

Aplikantët femra marrin 5 pikë

Projektet vlerësohen me pikë, sipas shkallës së plotësimit të kriterëve. Projektet e vlerësuara nën 60 pikë nuk kualifikohen. Aplikantët renditen sipas rendit zbritës të pikëve dhe për aplikantët me pikë të barabarta renditet i pari ai që vjen i pari.

iv. Kërkesa për financim

Pas blerjes së makinerive dhe pajisjeve për prodhimin e vajit të ullirit, aplikanti paraqet pranë AZHBR-së kërkesën për financim.

Së bashku me kërkesën për financim, aplikanti paraqet edhe dokumentacionin e mëposhtëm:

Kërkesën për pagesë, sipas aneksit 9;

2. Faturën/faturat tatimore të blerjes së makinerive/pajisjeve, shoqëruar me specifikimet teknike, dhe vlerën ekonomike të elementeve përbërëse;

3. Për investimet ku masa e financimit është me vlerë mbi 10 milionë lekë, dokumenti i sigurimit të investimit nga një kompani sigurimi, deri në vlerën e financimit nga AZHBR-ja.

4. Aktzhdoganimin nëse makineritë/pajisjet vijnë nga jashtë vendit.

5. Transaksionin bankar dhe/ose SWIFT-in për të gjitha pagesat ndërkombëtare që vërteton transferimin e fondeve nga aplikuesi te shitësi.

6. Vërtetimin e lëshuar nga Zyra e Tatimeve që vërteton se aplikanti ka përmbushur detyrimet e tatimeve dhe kontributeve shoqërore, shëndetësore etj. Ky dokument duhet të jetë lëshuar jo më shumë se 30 ditë nga data e dorëzimit të kërkesës për pagesë; vërtetimin e bankës për numrin e llogarisë bankare, me firmë dhe vulë të njomë.

7. Certifikata e origjinës të makinerive/pajisjeve nga Italia.

8. Vërtetim nga AKU-ja, që konfirmon përmbushjen e standardeve përkatëse për sigurinë ushqimore.

Faturat/aktzhdoganimet me data para datës së lidhjes së kontratës me AZHBR-në janë të papranueshme.

MASA 9. Mbështetje për ngritjen ose rikonstruksionin e ambienteve për veprimtari të turizmit rural nga 6 deri në 10 dhoma, në 50% të vlerës totale të faturave tatimore, por jo më shumë se 5 000 000 (pesë milionë) lekë për subjekt. Përfitues janë subjektet, të cilët nuk mund të mbështeten nga Programi IPARD II.

i. Kriteret e përfitimit:

a) Përfitues të kësaj mase mbështetëse mund të jenë subjekte me status fizik, juridik ose SHBB-së së regjistruar në QKB për aktivitetin që aplikojnë;

b) Investime të pranueshme janë investimet jashtë fermës, por në zona rurale;

c) Të ketë plan biznesin e detajuar 5-vjeçar, sipas modelit standard, të përcaktuar në aneksin 7 dhe 7.1, bashkëngjitur këtij udhëzimi:

- NPV, duhet të dalë ≥ 0 .

- IRR duhet të dalë $\geq$ Norma e skontimit.

- Norma e skontimit që do të përdoret për përlogaritjen e NPV, është norma e obligacioneve të thesarit 2 vjeçare të pranuar nga Banka e Shqipërisë në ankandin e fundit para hapjes së aplikimeve.

- Në rast se nuk plotësohen këto kriteret, ose nuk është plotësuar plan biznesi standard, aplikimi skualifikohet.

d) Investimi, në përfundim të tij duhet të përmbushë standardet në fushën përkatëse lidhur me akomodimin;

e) Punimet e ndërtimit, materialet dhe produktet duhet të respektojnë karakteristikat, arkitektonike, dhe traditën për fshatin/qarkun përkatës;

f) Të ketë projektin arkitektonik dhe konstruktiv, preventivin origjinal, dhe një përshkrim të investimit;

g) Të ketë 6–10 dhoma;

h) Aplikanti nuk duhet të jete klasifikuar si kredimarrës me probleme (3–4,6);

i) Aplikanti nuk duhet të jetë dënuar me vendim gjyqësor të formës së prerë për mashtrim, korrupsion apo për çdo lloj veprimtarie tjetër të paligjshme;

j) Aplikanti nuk duhet të jetë në ndjekje penale për mashtrim, korrupsion apo për çdo lloj veprimtarie tjetër të paligjshme;

k) Aplikanti nuk duhet të jete debitor ndaj AZHBR-së, MBZHR-së dhe Tatimeve;

l) Investimi nuk duhet të fillojë para lidhjes së kontratës. Leja e ndërtimit/rikonstruksionit sigurohet para lidhjes së kontratës, por jo më vonë se data 7.6.2019. *Aplikantët që sigurojnë lejet e ndërtimit/rikonstruksionit pas këtij afati, por jo më vonë se data 30.9.2019, renditen në vlerësim pas aplikantëve që kanë siguruar lejet e ndërtimit/rikonstruksionit brenda datës 7.6.2019.*

Investime të pranueshme për këtë masë:

1. Ndërtim/rikonstruksion të ndërtesave në zona rurale dhe/ose shtëpive të vjetra tradicionale, për sigurimin e akomodimit;

2. Sistemet e kondicionimit, ajrimit dhe ventilimit për ambientet e ofrimit të akomodimit dhe/ose ofrimit të ushqimit;

3. Mobilie dhe pajisje për objektet akomoduese, në funksion të bujtinës, si: dollapë, rafte, krevate, TV dhe pajisje kuzhine;

4. Makineri/pajisje për prodhimin e energjisë së rinovueshme nga biomasa, era, dielli dhe gjeotermale për të plotësuar nevojat e energjisë për aktivitetet e zhvillimit të biznesit.

KRITERET KONKURRUESE

1. Kapaciteti maksimal (10 dhoma) 50 pikë

2. Plani i biznesit 20 pikë

3. Aplikant femër 10 pikë

4. Aplikant me status emigrant 10 pikë

5. Investim në 100 fshatrat 10 pikë

TOTALI 100 pikë

ii. Vlerësimi i aplikimeve:

Kapaciteti maksimal (10 dhoma)

Vlerësimin maksimal e merr aplikimi me kapacitetin maksimal 50 pikë.

Për aplikimet e tjera do të përlogarit me formulën $X = \text{kapaciteti aktual} * \text{pikët maksimale}(50) / \text{kapacitetin maksimal}$.

Vlerësimi për biznesplanin (Max 20 pikë):

- Merr 20 pikë biznesplanin i konceptuar qartë me të gjithë elementet përbërëse.

- Aplikimet e tjera vlerësohen me 10 pikë.

Aplikantë femër:

Aplikantet femra marrin 10 pikë

Aplikant me status emigrant 10 pikë

Investim në 100 fshatrat 10 pikë

Marrin 10 pikë të gjitha investimet që do të kryhen në 100 fshatrat, sipas aneksit 10.

Projektet vlerësohen me pikë, sipas shkallës së plotësimit të kriterëve. Projektet e vlerësuara nën 60 pikë nuk kualifikohen. Aplikantët renditen sipas rendit zbritës të pikëve dhe për aplikantët me pikë të barabarta renditet i pari ai që vjen i pari.

iii. Aplikimi

Periudha e aplikimit për mbështetje financiare fillon më 22.4.2019 deri më 17.5.2019.

Aplikimet për mbështetje financiare për këtë skemë dorëzohen në AZHBR-Qendër, adresa: rruga “Muhamet Gjollësja”, nr. 56. Dokumentacioni i dorëzuar firmoset/vuloset dhe dorëzohet në një zarf të mbyllur. Në zarf shkruhet masa e mbështetjes, emri i aplikantit/subjektit dhe adresa.

Dokumentacioni që duhet të dorëzohet:

1. Formulari i aplikimit, sipas aneksit 8;
2. Fotokopje e kartës së identitetit/pasaportës biometrike së aplikantit apo përfaqësuesit ligjor të firmosur dhe të ortakëve;
3. Fotokopje të NIPT-it;
4. Dokumenti i pronësisë/qiramarrjes së tokës/ndërtesës lëshuar nga ZRPP-ja shoqëruar me hartë dhe kartelë pasurie të rifreskuar të lëshuar jo më shumë se 30 ditë nga data e aplikimit. Ndërtesa/toka që do të përdoret për investimet, të jetë në pronësi, ose i marrë me qira për një periudhë mbi 9 vjet nga momenti i aplikimit, në emër të aplikantit/subjektit aplikues. Kontratat mbi 9 vjet duhet të jenë të regjistruara në ZRPP sipas ligjit;
5. Certifikata e rezidencës nga një shtet tjetër, në momentin e aplikimit;
6. Projektin arkitekturor të firmosur dhe vulosur/firmë digjitale nga arkitekti, projektin konstruktiv dhe preventivin origjinal të firmosur dhe vulosur/firmë digjitale, nga një inxhinier i licencuar për ndërtim dhe rikonstruksion. Dokumentacioni i mësipërm duhet të dorëzohet nëse është i detyrueshëm nga legjislacioni në fuqi;
7. Plan biznesin e detajuar 5-vjeçar të printuar dhe në CD, sipas modelit standard të aneksit 7 dhe 7.1, bashkëngjitur këtij udhëzimi;
8. Përshkrimi i investimit;
9. Dokumenti origjinal ose fotokopje e noterizuar e lejes së ndërtimit/rikonstruksionit sipas legjislacionit në fuqi. Ky dokument mund të dorëzohet edhe para lidhjes së kontratës por jo më vonë se data 7.6.2019;
10. 3 oferta origjinale shoqëruar, me datë, firmë dhe vulë për çdo lloj investimi, të shoqëruar me formularin e regjistrimit në QKB të subjekteve ofertuese, me specifikimet teknike të krahasueshme dhe vlefshmërinë e ofertës. Ofertuesit nuk duhet të jenë në konflikt interesi me aplikantin dhe me njëri-tjetrin;
11. Vërtetimin e lëshuar nga Zyra e Tatimeve që vërteton se aplikanti ka përmbushur detyrimet e tatimeve dhe kontributeve shoqërore, shëndetësore etj. Ky dokument duhet të jetë lëshuar jo më shumë se 30 ditë nga data e aplikimit ;
12. Dëshminë e penalitetit;

13. Vërtetim nga Gjykata/Prokuroria që aplikanti/subjekti nuk është në ndjekje penale për mashtrim, korrupsion apo për çdo lloj veprimtarie tjetër të paligjshme;

14. Raportin e kredimarrësit nga Banka e Shqipërisë;

15. Për aplikantin me statusin emigrant, kopje të firmosur të certifikatës së rezidencës permanente ose pasaportës nga një shtet tjetër, në momentin e aplikimit.

I gjithë dokumentacioni i kërkuar kur dorëzohet si fotokopje (me përjashtim të kartës së identitetit ose pasaportës biometrike, formularin e regjistrimit në QKB të ofertuesve) të jetë i noterizuar dhe i lëshuar jo më parë se 3 muaj nga data e aplikimit.

I gjithë dokumentacioni i kërkuar të jetë në gjuhën shqipe ose në rast se është në gjuhë të huaj të jetë i përkthyer nga një përkthyes i autorizuar.

iv. Dokumentacioni dhe kërkesa për financim

Aplikanti paraqet pranë AZHBR-së kërkesën për financim sipas formatit të aneksit 9. Financimi do të realizohet sipas kushteve të përcaktuara në kontratë.

Së bashku me kërkesën për financim, aplikanti paraqet edhe dokumentacionin e mëposhtëm:

- Situacionin e punimeve të kryera me faturën tatimore, shoqëruar me librezën e masave (për ndërtim ose rikonstruksion);

- Faturën/faturat tatimore punimeve/pajisjeve, shoqëruar me vlerën ekonomike të elementeve përbërëse etj.;

- Aktzhdoganimin për pajisjet që vijnë nga jashtë vendit, shoqëruar me specifikimet teknike dhe vlerën të elementeve përbërëse;

- Transaksionin bankar dhe/ose SËIFT-in për të gjitha pagesat ndërkombëtare që vërteton transferimin e fondeve nga aplikanti te shitësi.

- Vërtetimin e lëshuar nga Zyra e Tatimeve që vërteton se aplikanti ka përmbushur detyrimet e tatimeve dhe kontributeve shoqërore, shëndetësore etj. Ky dokument duhet të jetë lëshuar jo më shumë se 30 ditë nga data e dorëzimit të kërkesës për pagesë;

- Vërtetimin e bankës për numrin e llogarisë bankare, me firmë dhe vulë të njomë.

Faturat/aktzhdoganimet me data para datës së lidhjes së kontratës me AZHBR-në janë të papranueshme.

MASA 10. Mbështetje për investime në agroturizëm kundrejt planit të biznesit, në 50% të vlerës totale të faturave tatimore, por jo më shumë se 10 000 000 (dhjetë milionë) lekë për subjekt. Përfitues janë subjektet, të cilët nuk mund të mbështeten nga Programi IPARD II.

i. Kriteret e përfitimit:

a) Përfitues të kësaj mase mbështetëse mund të jenë subjekte me status fizik, juridik ose SHBB-së së regjistruar në QKB (me NIPT/NUIS aktiv) për aktivitetin që aplikojnë;

b) Investime të pranueshme janë investimet të cilat përfshijnë çdo lloj investimi në shërbim të agroturizmit si veprimtari pritëse, që zhvillohet në një fermë ose njësi tjetër agrokulturore me qëllim për të tërhequr vizitorë, duke u mundësuar atyre pjesëmarrjen në veprimtari të bujqësore apo veprimtari të tjera ndihmëse, që zhvillohen në atë mjedis bujqësor. Të pranueshme për mbështetje janë investimet që lidhen me akomodimin, ofrimin e ushqimit e pijeve dhe veprimtari argëtuese/çlodhëse, të lidhura me fermën ose mjedisin përreth;

c) Investimi në përfundim duhet të përmbushë standardet në fushën përkatëse në përputhje me akomodimin, sigurinë ushqimore dhe mbrojtjen mjedisore.

d) Punimet e ndërtimit, materialet dhe produktet duhet të respektojnë karakteristikat, arkitektonike, dhe traditën për fshatin/qarkun përkatës;

e) Të ketë projektin arkitektonik dhe konstruktiv, preventivin original, dhe një relacion shpjegues të investimit;

f) Të ketë planin biznesin e detajuar 5-vjeçar, sipas modelit standard, të përcaktuar në aneksin nr.7 dhe nr. 7.1, bashkëlidhur këtij udhëzimi, i cili të plotësojë sa më poshtë:

- NPV duhet të dalë ≥ 0 .

- IRR duhet të dalë $>$ — Norma e skontimit.

- Norma e skontimit që do të përdoret për përlllogaritjen e NPV-së, është norma e

obligacioneve 2 vjeçare të thesarit e pranuar nga Banka e Shqipërisë në ankandin e fundit, para hapjes së aplikimeve.

- Në rast të supozimeve të paqarta/pasakta, AZHBR-ja gëzon të drejtën të kërkojë me shkrim informacion shtesë. Nëse nuk arsyetohen dhe mbështeten supozimet me të dhëna faktike të qarta, atëherë ky aplikim skualifikohet.

- Në rast se nuk plotësohen këto kritere, ose nuk është plotësuar plan biznesi standard, aplikimi skualifikohet.

g) Aplikanti nuk duhet të jetë dënuar me vendim gjyqësor të formës së prerë për mashtrim, korrupsion apo për çdo lloj veprimtarie tjetër të paligjshme;

h) Aplikanti nuk duhet të jetë në ndjekje penale për mashtrim, korrupsion apo për çdo lloj veprimtarie tjetër të paligjshme;

i) Aplikanti nuk duhet të jetë debitor ndaj AZHBR-së, MBZHR-së dhe Tatimeve;

j) Investimi nuk duhet të fillojë përpara lidhjes së kontratës;

k) Ndërtimet për akomodim të mos jenë me shumë se dy kate dhe me kapacitet akomodues 6–30 dhoma. Rikonstruksionet e objekteve ekzistuese si kulla ose shtëpi lejohen sipas lartësisë dhe kateve ekzistuese.

l) Aplikanti nuk duhet të jetë klasifikuar si kredimarrës me probleme (3–4,6);

m) Në rastet e ndërtimit projekti duhet të përmbajë pjesën konstruktive, arkitekturore, si dhe renderat.

n) Aplikanti duhet të ketë xhiro vjetore dhe total aktivesh mbi 126.41 milion lekë si dhe numër punonjësish mbi 50 punonjës. Madhësia e aplikantit përcaktohet duke llogaritur dhe kompanitë partnere dhe të lidhura ku aplikanti ka pjesëmarrje mbi 25% të aksioneve.

o) Në përfundim të investimit dhe përpara financimit të investimit, aplikanti duhet të paraqesë “Certifikatën e agroturizmit”, si subjekt i certifikuar agroturizmi.

Aplikimet në lidhje me ndërtimin dhe rikonstruksionin duhet të shoqërohen me një relacion teknik nga arkitekti duke shpjeguar stilin dhe materialet e propozuara në projekt dhe se si ato përshtaten me zonën përreth dhe investimin.

Investime të pranueshme për këtë masë:

5. Ndërtim/rikonstruksion të ndërtesave në zona rurale dhe/ose shtëpive të vjetra tradicionale, për sigurimin e akomodimit.

6. Ndërtimi i ambienteve argëtuese dhe sportive në funksion të ofrimit të shërbimit të akomodimit dhe/ose ushqimit si fusha sporti, kënde lojërash, pishina.

7. Ndërtim/rikonstruksion dhe/ose përshtatjen ndaj standardeve të sigurisë /higjienës të ambienteve për ofrimin / furnizimin / degustimin e ushqimit, si dhe për pika shitje me pakicë për produkte bujqësore dhe artizanale të zonës, muze rural së bashku me investimet në objekte rekreative.

8. Sistemet e kondicionimit, ajrimit dhe ventilimit për ambientet e ofrimit të akomodimit dhe/ose ofrimit të ushqimit.

9. Mobilie dhe pajisje për objektet akomoduese, në funksion të agroturizmit, si: dollapë, rafte, krevate, TV dhe pajisje kuzhine.

10. Ndërtim/rikonstruksion për zhvillimin e veprimtarive tradicionale të artizanatit duke përfshirë, krijimin e punishteve të riparimit apo artizanatit, përfshirë edhe blerjen e pajisjeve për këto punishte.

11. Ndërtim/rikonstruksion ambienteve ndihmëse/pushimi në stane (si: dhoma pushimi, vend për kamping, stola etj.).

12. Investime në funksion të ekoturizmit, si ndërtim dhe/ose makineri/pajisje/mjete për, kampingje, kasolle me materiale natyrore rrethanore, hipizëm, peshkim sportiv në ujëra të brendshme, shëtitje, rafting, ngjitje në mal, biçikleta të tipit mountain bike, varka, kanoe, sisteme elektronike të aksesimit/markimit të shtigjeve.

13. Makineri/pajisje për prodhimin e energjisë së rinovueshme nga biomasa, era, dielli dhe gjeotermale për të plotësuar nevojat e energjisë për aktivitetet e zhvillimit të biznesit.

ii. Aplikimi

Periudha e aplikimit për mbështetje financiare fillon më 22.4.2019 deri më 17.5.2019.

Aplikimet për mbështetje financiare për këtë skemë dorëzohen në AZHBR-Qendër, adresa: rruga “Muhamet Gjollësja”, nr. 56. Dokumentacioni i dorëzuar firmoset /vuloset dhe dorëzohet në një zarf të mbyllur. Në zarf shkruhet Masa e mbështetjes, emri i aplikantit/subjektit dhe adresa. Dokumentacioni që duhet të dorëzohet:

1. Formulari i aplikimit, sipas aneksit 8;
 2. Fotokopje e kartës së identitetit/pasaportës biometrike së aplikantit apo përfaqësuesit ligjor të firmosur dhe të ortakëve;
 3. Fotokopje të NIPT-it;
 4. Dokumenti i pronësisë/qiramarrjes së tokës/ndërtesës lëshuar nga ZRPP-ja shoqëruar me hartë dhe kartelë pasurie të rifreskuar të lëshuar jo më shumë se 30 ditë nga data e aplikimit. Ndërtesa/toka që do të përdoret për investimet, të jetë në pronësi, ose i marrë me qira për një periudhë mbi 9 vjet nga momenti i aplikimit), në emër të aplikantit/subjektit aplikues. Kontratat mbi 9 vjet duhet të jenë të regjistruara në ZRPP sipas ligjit;
 5. Certifikata e rezidencës nga një shtet tjetër, në momentin e aplikimit;
 6. Projektin arkitekturor të firmosur dhe vulosur/firmë digjitale nga arkitekti, projektin konstruktiv dhe preventivin origjinal të firmosur dhe vulosur/firmë digjitale, nga një inxhinier i licencuar për ndërtim dhe rikonstrukcion. Dokumentacioni i mësipërm duhet të dorëzohet nëse është i detyrueshëm nga legjislacioni në fuqi;
 7. Renderat dhe relacioni shpjegues nga arkitekti;
 8. Plan biznesin e detajuar 5-vjeçar të printuar dhe në CD, sipas modelit standard të aneksit 7 dhe 7.1, bashkëngjitur këtij udhëzimi;
 9. Dokumenti origjinal ose fotokopje e noterizuar e lejes së ndërtimit/rikonstrukcionit sipas legjislacionit në fuqi. Ky dokument mund të dorëzohet edhe para lidhjes së kontratës por jo më vonë se data 7.6.2019;
 10. 3 oferta origjinale shoqëruar, me datë, firmë dhe vulë për çdo lloj investimi, të shoqëruar me formularin e regjistrimit në QKB të subjekteve ofertuese, me specifikimet teknike të krahasueshme dhe vlefshmërinë e ofertës. Ofertuesit nuk duhet të jenë në konflikt interesi me aplikantin dhe me njëri-tjetrin;
 11. Vërtetimin e lëshuar nga Zyra e Tatimeve që vërteton se aplikanti ka përmbushur detyrimet e tatimeve dhe kontributeve shoqërore, shëndetësore etj. Ky dokument duhet të jetë lëshuar jo më shumë se 30 ditë nga data e aplikimit;
 12. Raportin e kredimarrësit nga Banka e Shqipërisë;
 13. Dëshminë e penalitetit;
 14. Vërtetim nga Gjykata/Prokuroria që aplikanti/subjekti nuk është në ndjekje penale për mashtrim, korrupsion apo për çdo lloj veprimtarie tjetër të paligjshme;
 15. Për aplikantin me statusin emigrant, kopje të firmosur të certifikatës së rezidencës permanente ose pasaportës nga një shtet tjetër, në momentin e aplikimit;
 16. Deklaratë nga aplikanti, ku vërteton respektimin e madhësi së xhiros, totalit të aktiveve dhe numrit të punonjësve, për vitin ushtrimor 2018, bashkë me pasqyrat financiare të certifikuara të ndërmarrjeve ku aplikanti zotëron mbi 25% të aksioneve.
- I gjithë dokumentacioni i kërkuar kur dorëzohet si fotokopje (me përjashtim të kartës së identitetit ose pasaportës biometrike, formularin e regjistrimit në QKB të ofertuesve) të jetë i noterizuar dhe i lëshuar jo më parë se 3 muaj nga data e aplikimit.
- I gjithë dokumentacioni i kërkuar të jetë në gjuhën shqipe ose në rast se është në gjuhë të huaj të jetë i përkthyer nga një përkthyes i autorizuar.

KRITERET KONKURRUESE:

1. Lloji investimit (shumëllojshmëri shërbimesh, akomodim, pajisje etj.) 60 pikë
2. Plani i biznesit 20 pikë
3. Investim në 100 fshatrat 10 pikë

4. Aplikant femër	5 pikë
5. Aplikant me status emigrant	5 pikë
TOTALI	100 pikë

iii. Vlerësimi i aplikimeve:

Lloji i investimit shumëllojshmëri shërbimesh, akomodim, pajisje etj. 60 pikë

Vlerësimin maksimal e merr aplikimi me mbi 3 lloje investimesh 60 pikë

Aplikime me 2 lloje investimesh 50 pikë

Aplikime me 1 investim 40 pikë

Vlerësimi për biznesplanin (Max 20 pikë):

- Merr 20 pikë biznesplanin i konceptuar qartë me të gjithë elementet përbërëse.

- Aplikimet e tjera vlerësohen me 10 pikë.

Investim në 100 fshatrat 10 pikë

Marrin 10 pikë të gjitha investimet që do të kryhen në 100 fshatrat, sipas aneksit 10

Aplikantë femër:

Aplikantët femra marrin 5 pikë

Aplikant me status emigrant 5 pikë

Projektet vlerësohen me pikë, sipas shkallës së plotësimit të kriterëve. Projektet e vlerësuara nën 60 pikë nuk kualifikohen. Aplikantët renditen sipas rendit zbritës të pikëve dhe për aplikantët me pikë të barabarta renditet i pari ai që vjen i pari.

iv. Dokumentacioni dhe kërkesa për financim

Aplikanti paraqet pranë AZHBR-së kërkesën për financim. Financimi do të realizohet sipas kushteve të përcaktuara në kontratë.

Së bashku me kërkesën për financim sipas formatit të aneksit 9, aplikanti paraqet edhe dokumentacionin e mëposhtëm:

- Situacionin e punimeve të kryera me faturën tatimore shoqëruar me librezën e masave (për ndërtim ose rikonstruksion);

- Faturën/faturat tatimore për investimet e pranueshme sipas aneksit të kontratës, shoqëruar me vlerën ekonomike të elementeve përbërëse;

- Aktzhdoganimin për pajisjet që vijnë nga jashtë vendit, shoqëruar me specifikimet teknike dhe vlerën e elementeve përbërëse;

- Transaksionin bankar dhe/ose fotokopje e SËIFT-in për të gjitha pagesat ndërkombëtare që vërteton transferimin e fondeve nga aplikanti te shitësi.

- Vërtetimin e lëshuar nga Zyra e Tatimeve që vërteton se aplikanti ka përmbushur detyrimet e tatimeve dhe kontributeve shoqërore, shëndetësore etj. Ky dokument duhet të jetë lëshuar jo më shumë se 30 ditë nga data e dorëzimit të kërkesës për pagesë;

Vërtetimin e bankës për numrin e llogarisë bankare, me firmë dhe vulë të njomë;

Faturat/aktzhdoganimet me data para datës së lidhjes së kontratës me AZHBR-në janë të papranueshme.

IX. PROCEDURAT E APLIKIMIT, PËRZGJEDHJES, VERIFIKIMIT DHE EKZEKUTIMIT TË PAGESAVE PËR MASAT 7–10

1. AZHBR-ja, nëpërmjet Zyrës së Protokollit, pranon dosjet e aplikimit me dokumentacionin përkatës dhe plotëson formularin e pranimit. Një kopje e këtij formulari i jepet aplikantit.

2. Dosja e aplikimit duhet të përmbajë të gjithë dokumentacionin e kërkuar sipas masës mbështetëse të firmosur/vulosur.

3. Aplikantët informohen zyrtarisht lidhur me mangësitë në dokumentacion të administruar në dosjen e aplikimit, dhe u lihet një afat 10 ditë pune për plotësimin dhe dorëzimin e tyre zyrtar në AZHBR. Dorëzimi i dokumenteve pjesorë apo përtej afatit të përcaktuar, është kriter skualifikimi (më përjashtim të dokumentit të lejes së ndërtimit).

4. Mbas plotësimit të dosjes dhe përputhshmërisë së kriterëve, aplikimet vlerësohen me pikë, sipas kriterëve të vlerësimit për çdo masë përkatëse.

5. Aplikantët renditen sipas rendit zbritës të pikëve. Për aplikimet me pikë të barabarta, zbatohet parimi “Kush vjen i pari renditet i pari”.

6. Për aplikimet e renditur mbi vijën, referuar tavaneve të financimit bëhet kontrolli paraprak në terren, dhe nëse rezultojnë në përputhje me kushtet dhe kriteret e përcaktuara në këtë udhëzim, AZHBR-ja lidh kontratën përkatëse dhe shpall listën e fituesve.

7. Grupi i kontrollit në terren bën verifikimin në vend të aplikimit, duke lajmëruar paraprakisht aplikantin për praninë e tij ose të përfaqësuesit ligjor të pajisur me prokurë.

8. Grupi i kontrollit në prani të aplikantit ose të përfaqësuesit ligjor, kryen verifikimet e nevojshme dhe plotëson raportin e verifikimit sipas masës përkatëse. Raporti i verifikimit firmoset nga aplikanti/përfaqësuesi i tij ligjor dhe gjithë grupi i verifikimit. Për çdo rast aplikanti ose ndonjë përfaqësues i grupit të verifikimit mund të bëjë observimet e nevojshme dhe të firmosë për to.

Mangësi skualifikuese, për masat 7–10 janë si më poshtë:

- aplikimet e dorëzuara pas përfundimit të afatit;
- mungesa e Planit të Biznesit në të dyja format, elektronike (CD) dhe i printuar;
- mospërdorimi i modelit standard të Planit të Biznesit;
- mungesa e tre ofertave origjinale me datë, firmë dhe vulë për çdo lloj investimi, të shoqëruar me specifikimet teknike të krahasueshme dhe vlerën për çdo element përbërës, si dhe vlefshmërinë e ofertës;

- ofertuesit janë në konflikt interesi (palë të lidhura) me aplikuesin ose me njëri-tjetrin;

- paraqitja e dokumenteve/deklarimeve të rreme (fiktive).

Aplikantët informohen zyrtarisht lidhur me mangësitë e dokumenteve (që nuk janë pjesë e dokumenteve të renditura më sipër) në dokumentacion të administruar në dosjen e aplikimit, dhe u lihet një afat 10 ditë pune për plotësimin dhe dorëzimin e tyre zyrtar në AZHBR. Dorëzimi i dokumenteve pjesorë apo përtej afatit të përcaktuar është kriter skualifikimi, me përjashtim të dokumentit të lejes së ndërtimit, e cila duhet paraqitet para lidhjes së kontratës, por jo më vonë se data 7.6.2019.

Lëvizja e vizës së financimit

Nëse nga “Kontrolli administrativ” dhe “Kontrolli në terren”, rezultojnë aplikime të refuzuara nga AZHBR-ja për mosplotësim të kriterëve të përfutimit apo moskryerje të investimit, bëhet plotësimi i fondit më fitues të tjerë të masës nga aplikantët e radhës.

Për projektet e skualifikuara nga kontrollet administrative dhe në terren, AZHBR-ja njofton aplikantin duke bashkëngjitur edhe arsyen e skualifikimit.

X. Pagesa e vlerës së palikuiduar për vitin 2018 dhe mbështetja për UBT-në

1. Në zbatim të VKM-së nr. 128, datë 13.3.2019, të ndryshuar, pika 6, për pagesën e vlerës së palikuiduar për subjektet e shpallur fitues nga AZHBR-ja, në zbatim të vendimit nr. 72, datë 7.2.2018 të Këshillit të Ministrave, “Për përcaktimin e kriterëve bazë, të sektorëve që do të mbështeten dhe të masës së financimit nga fondi i programit për bujqësinë dhe zhvillimin rural, për vitin 2018”, të ndryshuar, hartohet shtesa e kontratës midis AZHBR-së dhe subjekteve, e cila bazuar në Kodin Civil, neni 690, do të shtrië efektet e saja si pjesë integrale dhe e pandarë e kontratës bazë. Palët me nënshkrimin e shtesës së kontratës, njohin dhe bien dakord për faktin se ndryshimet e propozuara nuk kanë si qëllim ndryshimin e kushteve thelbësore të kontratës, por duke gjetur të argumentuar dhe të provuar kërkesën e subjekteve kontraktore, përcakton se afati përfundimtar i realizimit të pagesave të mbartura është data 30.9.2019.

2. Në zbatim të VKM-së nr. 128, datë 13.3.2019, të ndryshuar, pika 3, për mbështetjen e fermës didaktike eksperimentale të UBT-së, zbatohen procedurat e mëposhtme:

- AZHBR-ja njofton zyrtarisht UBT-në menjëherë pas miratimit të këtij udhëzimi mbi fondin që do të menaxhojë për projektin “Mbështetje për fermën didaktike” brenda vitit buxhetor 2019.

- UBT-ja paraqet në AZHBR kërkesën për çeljen e fondit për ekzekutimin e vlerës së plotë faktike të projekteve të zbatimit, së bashku me vendimin përkatës të Bordit të Administrimit të UBT-së, sipas shtojcës 1 të VKM-së nr. 128, datë 13.3.2019, të ndryshuar.

- AZHBR-ja dërgon në MBZHR kërkesën për transferimin e fondeve të kërkuar nga UBT-ja nga llogaria ekonomike 606 “Transferte në buxhetet familjare”, të AZHBR-së në llogarinë ekonomike 604 “Të tjera transfertë të brendshme”, kapitull 1, të UBT-së, për financimin e projekteve për “Mbështetjen e fermës didaktike”, në përputhje me përcaktimet e ligjit organik të buxhetit.

- Mbas kalimit të fondit përkatës në llogarinë ekonomike 604 “Të tjera transfertë të brendshme”, kapitull 1, AZHBR-ja ekzekuton menjëherë transferimin e vlerës së plotë faktike të projekteve të zbatimit tek UBT-ja, e cila është përgjegjëse për menaxhimin e këtij fondi.

- UBT-ja raporton në AZHBR çdo datë 10 të muajit pasardhës për përdorimin e fondeve të akorduara.

XI. KONTROLI PËR ADMINIS-TRIMIN E FONDIT DHE ÇËSHTJE TË TJERA

1. AZHBR-ja është përgjegjëse për zbatimin, auditimin dhe likuidimin financiar të përfituesve sipas masave të mbështetjes dhe kriterëve të përfitueshmërisë.

2. AZHBR gëzon të drejtën për të kërkuar çdo informacion /dokumentacion shtesë, në rast se e gjykon të arsyeshme brenda kriterëve dhe procedurave të miratuara.

3. Për ofertat dhe faturat në valutë të huaj do të zbatohet kursi i këmbimit të Bankës së Shqipërisë në ditën e çeljes së thirrjes për aplikim. AZHBR-ja ka të drejtë të bëjë korrigjime aritmetike para kontraktimit, nëse subjektet kanë përdorur kurse të tjera këmbimi. Nëse në ofertë janë përfshirë zëra të listuara në shpenzimet e papranueshme, AZHBR-ja ka të drejtë t'i fshijë para lidhjes së kontratës.

4. Dokumentet e dorëzuara bëhen pronë e AZHBR-së sipas përcaktimeve nga ligji për ruajtjen e dokumentacionit, dhe nuk i kthehen aplikantit.

5. MBZHR-ja, AZHBR-ja dhe AKSHI hartojnë dhe zbatojnë një plan trajnimi me të gjithë stafin që do të përfshihet në procedurën e aplikimit on line, me 0 dokumente në aplikim.

6. MBZHR-ja dhe AZHBR-ja hartojnë dhe zbatojnë një plan informimi dhe ndërgjegjësimi me të gjithë grupet e interesit për masat e përfitimit, kriteret dhe kushtet që duhet të plotësojnë të gjithë përfituesit potencialë për të përfituar mbështetje financiare nga fondi i programit për bujqësinë dhe zhvillimin rural.

7. Alokimi i fondit sipas masave mbështetëse bëhet me urdhër të ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, sipas propozimit të AZHBR-së.

8. Në rastet kur numri i aplikuesve të një mase nuk plotëson tavanin e financimit për masën përkatëse, rialokimi i fondeve në masat e tjera bëhet me urdhër të ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, me propozim të AZHBR-së.

9. Aplikimi, kontrolli administrativ, verifikimi në terren, autorizimi dhe ekzekutimi i pagesës së aplikimeve përshkruhen në “Manualin e procedurave për implementimin e masave kombëtare”, të miratuar nga drejtori i përgjithshëm i AZHBR-së.

10. Formularët/raportet e verifikimit në terren, sipas masave mbështetëse, përgatiten nga AZHBR-ja në përputhje dhe në zbatim të këtij udhëzimi.

11. Aplikuesit, të cilët skualifikohen gjatë implementimit të masave mbështetëse, paraqesin ankesën e tyre brenda 10 ditëve pune nga marrja e njoftimit pranë AZHBR-së.

AZHBR-ja, brenda 10 ditëve pune nga marrja e ankesës, bën verifikimin përkatës dhe i jep përgjigje ankimuesit.

12. Për vlerësime të aplikimeve në masat e investimeve, në rastet ku përfshihen zëra punimesh ndërtimore etj., AZHBR-ja mund të kontraktojë me kohë të kufizuar ekspertë të licencuar të fushës.

13. Mbështetja financiare llogaritet mbi vlerën e faturës tatimore, përjashtuar vlerën e TVSH-së.

14. Në kontratën që AZHBR-ja do të nënshkruajë me aplikuesin fitues, duhet të përcaktohen qartë penalitetet në rastet kur përfituesi i fondeve të masave mbështetëse nuk pranon të kontrollohet prej inspektorëve të AZHBR-së.

15. Në momentin e aplikimit, aplikanti pranon që të dhënat e tij personale të përdoren vetëm për qëllim të këtij aplikimi. AZHBR-ja garanton mbrojtjen e të dhënave personale të aplikantëve sipas ligjeve në fuqi.

16. Në rast të konstatimit të “kundërvajtjeve administrative”, nga ana e përfituesit në drejtim të tjetërsimit të qëllimit për të cilën janë marrë fondet apo mos mbajtjes së dokumentacionit të

përdorur për përfitimin e fondeve për një periudhë 5-vjeçare, AZHBR-ja propozon sanksione të përcaktuara në nenin 39 të ligjit nr. 9817, datë 22.10.2007 “Për bujqësinë dhe zhvillimin rural”.

17. Për menaxhimin e fondeve, AZHBR-ja raporton në mënyrë periodike në MBZHR, e cila raporton çdo katërmujor në MFE për ecurinë e realizimit të programit të mbështetjes financiare.

18. Për zbatimin e këtij udhëzimi ngarkohen Agjencia për Zhvillim Bujqësor dhe Rural, Ministria e Financës dhe Ekonomisë si dhe Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural.

MINISTËR I BUJQËSISË
DHE ZHVILLIMIT RURAL
Bledar Çuçi

MINISTËR I FINANCAVE
DHE EKONOMISË
Anila Denaj

LIGJ
Nr.10 235, datë 18.2.2010

**PËR ADERIMIN E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË NË TRAKTATIN
NDËRKOMBËTAR PËR BURIMET GJENETIKE TË BIMËVE, PËR BUJQËSINË
DHE USHQIMIN**

Në mbështetje të neneve 78, 83 pika 1 dhe 121 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

Neni 1

Republika e Shqipërisë aderon në traktatin ndërkombëtar për burimet gjenetike të bimëve, për bujqësinë dhe ushqimin.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

**Shpallur me dekretin nr.6456, datë 9.3.2010 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë,
Bamir Topi**

TRAKTAT NDËRKOMBËTAR PËR BURIMET GJENETIKE TË BIMËVE PËR BUJQËSINË DHE USHQIMIN

Preambula

Palët kontraktuese,
të bindura për natyrën e veçantë të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, tipareve të tyre të dallueshme dhe problemeve që kanë nevojë për zgjidhje të dallueshme;
të alarmuara nga erozioni i vazhdueshëm i këtyre burimeve;
të vetëdijshme që burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin janë një shqetësim i përbashkët për të gjitha vendet, pasi të gjitha vendet varen shumë tek burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin që e kanë origjinën gjatë;
duke e ditur se konservimi, eksplorimi, mbledhja, karakterizimi, vlerësimi dhe dokumentimi i burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin janë thelbësore për të plotësuar objektivat e Deklaratës së Romës për sigurinë e ushqimit dhe planit të veprimit të samitit botëror të ushqimit dhe për zhvillimin bujqësor të qëndrueshëm për këtë brez dhe për brezat që do të vijnë, dhe se kapaciteti i vendeve në zhvillim dhe vendeve me ekonomi në tranzicion për të ndërmarrë detyra të tilla duhet të përforcohet urgjent;
duke vënë re se plani botëror i veprimit për konservimin dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin është një kuadër i pranuar ndërkombëtarisht për aktivitete të tilla;
duke njohur më tej se burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin janë lëndë e parë e domosdoshme për përmirësimin gjenetik të bimëve, ose nëpërmjet përzgjedhjes nga fermerët nëpërmjet përmirësimit klasik ose bioteknologjive moderne, dhe janë thelbësore për përshtatjen ndaj ndryshimeve të paparashikuara mjedisore dhe nevojave të njerëzve në të ardhmen;
duke afirmuar se kontributet e fermerëve në të shkuarën, në të tashmen dhe në të ardhmen në të gjitha pjesët e botës, në veçanti ato në qendra të origjinës dhe diversitetit, në konservimin, përmirësimin dhe bërjen e këtyre shërbimeve të disponueshme përbëjnë bazën e të drejtave të fermerëve;
duke afirmuar edhe se të drejtat e njohura në këtë traktat për të ruajtur, përdorur, shkëmbyer, dhe për të shitur fara të ruajtura nga fermerët dhe materiale të tjera të shumimit, dhe për të marrë pjesë në vendimmarrje në lidhje me përdorimin e burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, dhe në ndarjen e drejtë dhe të barabartë të përfitimeve që vijnë prej tyre, janë thelbësore për respektimin e të drejtave të fermerëve, si dhe për nxitjen e të drejtave të fermerëve në nivele kombëtare dhe ndërkombëtare;
duke njohur se ky traktat dhe marrëveshje të tjera ndërkombëtare që lidhen me këtë traktat duhet të jenë mbështetëse për sa i përket bujqësisë së qëndrueshme dhe sigurisë ushqimore;
duke afirmuar se asgjë në këtë traktat nuk do të interpretohet thjesht si nënkuptim i ndonjë ndryshimi në të drejtat dhe detyrimet e palëve kontraktuese që rrjedhin nga marrëveshjet ndërkombëtare;
duke kuptuar se ky dokument nuk ka synim të krijojë një hierarki ndërmjet këtij traktati dhe marrëveshjeve të tjera ndërkombëtare;
të vetëdijshme që çështjet që lidhen me menaxhimin e burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin janë në një pikë takimi ndërmjet bujqësisë, mjedisit dhe tregtisë dhe të bindur që duhet të ketë sinergji ndërmjet këtyre sektorëve;
të vetëdijshme për përgjegjësinë e tyre për brezat e mëparshëm dhe të ardhshëm për të ruajtur diversitetin e botës, për sa u përket burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin;
duke njohur që, në ushtrimin e të drejtave të tyre sovranë mbi burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, shtetet mund të përfitojnë bashkërisht nga krijimi i një sistemi efektiv shumëpalësh për një akses të lehtësuar në një përzgjedhje të negociuar të këtyre burimeve dhe për një ndarje të drejtë dhe të barabartë të përfitimeve që dalin nga përdorimi i tyre; dhe

duke dëshiruar të bien dakord për një marrëveshje ndërkombëtare në kuadrin e Organizatës së Ushqimit dhe Bujqësisë të Kombeve të Bashkuara, më poshtë FAO, sipas nenit XIV të Kushtetutës së FAO-s,
palët kanë rënë dakord si më poshtë:

PJESA I HYRJE

Neni 1 **Objektivat**

1.1 Objektivat e këtij traktati janë ruajtja dhe përdorimi i qëndrueshëm i burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin dhe ndarja e drejtë dhe e barabartë e përfitimeve që dalin nga përdorimi i tyre, në përputhje me Konventën për diversitetin biologjik për një bujqësi të qëndrueshme dhe për sigurinë ushqimore.

1.2 Këto objektiva do të realizohen duke e lidhur ngushtë këtë traktat me Organizatën e Kombeve të Bashkuara për Ushqimin dhe Bujqësinë, dhe Konventën për diversitetin biologjik.

Neni 2 **Përdorimi i termave**

Për qëllime të këtij traktati, termat e mëposhtëm kanë kuptimet e dhëna më poshtë. Këto përkufizime nuk synojnë të mbulojnë tregtinë e produkteve:

“Ruajtja *in situ*” është ruajtja e ekosistemeve dhe e habitateve natyrore dhe mirëmbajtja dhe riaftësimi i popullatave të vlefshme të specieve në ambientet e tyre natyrore dhe, në rast të specieve bimore të rritura në kushte shtëpiake ose të kultivuara, në ambiente në të cilat ato kanë zhvilluar tiparet e tyre dalluese.

“Ruajtja *ex situ*” nënkupton ruajtjen e burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin jashtë mjedisit të tyre natyror.

“Burimet gjenetike bimore për bujqësinë dhe ushqimin” nënkupton çdo material gjenetik me origjinë bimore me vlerë aktuale ose potenciale për bujqësinë dhe ushqimin.

“Material gjenetik” nënkupton çdo material me origjinë bimore, duke përfshirë materialet riprodhuese dhe vegetative që shtohen, që përmbajnë njësi funksionale të trashëgimisë.

“Variatet” nënkupton një grup bimor brenda një taksoni të vetëm botanik të nivelit më të ulët të njohur, i përcaktuar nga shprehja e riprodhueshme e karakteristikave të tij të dallueshme ose e karakteristikave të tjera gjenetike.

“Koleksionimi *ex situ*” nënkupton një koleksion të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin jashtë mjedisit të tyre natyror.

“Qendra e origjinës” nënkupton zonën gjeografike ku një specie bimore e kultivuar ose e egër, zhvilloi për herë të parë tiparet e saj të dallueshme.

“Qendra e diversitetit të bimëve” nënkupton një zonë gjeografike që përmban një nivel të lartë të diversiteti gjenetik për speciet e bimëve në kushtet *in situ*.

Neni 3 **Qëllimi**

Ky traktat lidhet me burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin.

PJESA II DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 4

Detyrime të përgjithshme

Çdo palë kontraktuese siguron përputhshmërinë me ligjet, rregulloret dhe procedurat e saj me detyrimet, siç parashikohen në këtë traktat.

Neni 5

Ruajtja, eksplorimi, mbledhja, karakterizimi, vlerësimi dhe dokumentimi i burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin

5.1 Çdo palë kontraktuese, kur lejohet nga legjislacioni kombëtar, dhe në bashkëpunim me palët e tjera kontraktuese, dhe kur duhet, promovon një qasje të integruar për eksplorimin, ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve gjenetike të bimëve për ushqimin dhe bujqësinë, dhe në veçanti, sipas rastit:

a) vrojtojnë dhe bëjnë inventarin e burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, duke marrë parasysh statusin dhe nivelin e ndryshimit në popullatat ekzistuese, duke përfshirë dhe përdorimin potencial, dhe, sipas mundësive, vlerësojnë kërcënimet që u kanosen këtyre popullatave;

b) nxisin mbledhjen e burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin dhe informacionin përkatës që lidhet me këto burime gjenetike të bimëve që janë të kërcënuara ose janë në përdorim potencial;

c) nxisin ose mbështesin, në mënyrën e duhur, përpjekjet e fermerëve dhe komuniteteve lokale për të menaxhuar dhe për të ruajtur burime gjenetike të bimëve të tyre për bujqësinë dhe ushqimin në fermë;

d) nxisin konservimin *in situ* të llojeve të egra të bimëve dhe vetë bimëve të egra për prodhimin e ushqimit, duke përfshirë dhe zonat e mbrojtura, duke mbështetur, ndër të tjera, përpjekjet e komuniteteve vendase dhe lokale;

e) bashkëpunojnë për të nxitur zhvillimin e një sistemi efikas dhe të qëndrueshëm të konservimit *ex situ*, duke i kushtuar vëmendje nevojës për një dokumentacion të duhur, karakterizim, rigjenerim dhe vlerësim, dhe për të nxitur zhvillimin dhe transferimin e teknologjive të përshtatshme për këtë qëllim, me synim përmirësimin e përdorimit të qëndrueshëm të burimeve gjenetike të bimëve për ushqime dhe bujqësi;

f) monitorojnë ruajtjen e zbatueshmërisë, shkallën e ndryshimit dhe integritetin gjenetik të koleksioneve të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin.

5.2. Palët kontraktuese, sipas nevojës, marrin masa për të minimizuar ose, nëse është e mundur, për të eliminuar kërcënimet ndaj burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin.

Neni 6

Përdorimi i qëndrueshëm i burimeve gjenetike të bimëve

6.1 Palët kontraktuese zhvillojnë dhe ruajnë politika dhe masa ligjore të duhura për promovimin e përdorimit të qëndrueshëm të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin.

6.2 Përdorimi i qëndrueshëm i burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin mund të përfshijë masa të tilla si:

a) ndjekja e politikave të drejta të bujqësisë, që nxisin, sipas nevojës, zhvillimin e sistemeve të ndryshme bujqësore që rrisin përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik dhe burimeve të tjera natyrore;

b) forcimi i kërkimit që nxit dhe ruan diversitetin biologjik duke maksimizuar ndryshimin intra dhe inter specifik për përfitime të fermerëve, në veçanti të atyre që gjenerojnë dhe përdorin varietetet e tyre dhe zbatojnë parimet ekologjike në ruajtjen e pjellorisë së tokës dhe në luftën kundër sëmundjeve, barërave të këqija dhe insekteve të dëmshme;

c) nxitja, sipas nevojës, e përpjekjeve për përmirësimin gjenetik të bimëve, të cilat, me pjesëmarrjen e fermerëve, në veçanti në vendet në zhvillim, forcojnë kapacitetin për të zhvilluar varietete, në veçanti të përshtatura me kushtet sociale, ekonomike dhe ekologjike, duke përfshirë dhe zonat marginale;

d) zgjerimi i bazës gjenetike të bimëve dhe rritja e gamës së diversitetit gjenetik që është i disponueshëm për fermerët;

e) nxitja, sipas nevojës, e përdorimit të gjerë të bimëve lokale dhe atyre të përshtatura, varietetet dhe speciet e nënvlerësuara;

f) mbështetja, sipas nevojës, e përdorimit të gjerë të diversitetit të varieteteve dhe specieve të menaxhimit në fermë, konservimin dhe përdorimin e qëndrueshëm të bimëve dhe krijimi i lidhjeve të forta për përmirësimin e bimëve dhe zhvillimin bujqësor, në mënyrë që të ulët cenueshmëria e bimëve dhe erozioni gjenetik dhe promovimi i një prodhimi ushqimor botëror të rritur me zhvillim të qëndrueshëm; dhe

g) rishikimi dhe, sipas nevojës, përshtatja e strategjive dhe rregulloreve të përmirësimit të bimëve në lidhje me daljen e varieteteve dhe shpërndarjen e farërave.

Neni 7

Angazhimet kombëtare dhe bashkëpunimi ndërkombëtar

7.1 Çdo palë kontraktuese, sipas nevojës, do të integrojë në politikat dhe programet e zhvillimit bujqësor dhe rural aktivitetet që i referohen nenit 5 dhe 6, dhe bashkëpunon me palët kontraktuese, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose nëpërmjet FAO-s dhe organizatave të tjera përkatëse ndërkombëtare për ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin.

7.2 Bashkëpunimi ndërkombëtar, në veçanti, do të drejtohet në:

a) krijimin ose forcimin e aftësive të vendeve në zhvillim dhe vendeve me ekonomi në tranzicion, në lidhje me ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin;

b) rritjen e aktiviteteve ndërkombëtare për të nxitur konservimin, vlerësimin, dokumentacionin, rritjen gjenetike, përmirësimin e bimëve, shtimin e farërave; dhe ndarjen, duke ofruar akses dhe duke shkëmbyer në përputhje me pjesën IV, burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, informacionin dhe teknologjitë e nevojshme;

c) ruajtjen dhe forcimin e rregullimeve institucionale të parashikuara në pjesën V; dhe

d) zbatimin e një strategjie financimi që përcaktohet në nenin 18.

Neni 8

Ndihma teknike

Palët kontraktuese bien dakord për të nxitur ofrimin e ndihmës teknike për palët kontraktuese, në veçanti për ato palë që janë vende në zhvillim ose vende me ekonomi në tranzicion, ose në mënyrë bilaterale ose nëpërmjet organizatave përkatëse ndërkombëtare, me objektivin e lehtësimit të zbatimit të këtij traktati.

PJESA III TË DREJTAT E FERMERËVE

Neni 9 **Të drejtat e fermerëve**

9.1 Palët kontraktuese njohin kontributin e madh të dhënë dhe do që të vazhdojnë të japin komunitetet lokale dhe vendase dhe të fermerëve të të gjitha rajoneve të botës, në veçanti të komuniteteve të qendrave të origjinës dhe diverstetit të bimëve për ruajtjen dhe zhvillimin e burimeve gjenetike të bimëve që përbëjnë bazën e prodhimit ushqimor dhe bujqësor në të gjithë botën.

9.2 Palët kontraktuese bien dakord se përgjegjësia për realizimin e të drejtave të fermerëve, përderisa ato lidhen me burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, u takon qeverive kombëtare. Në përputhje me nevojat dhe përparësitë e saj, çdo palë kontraktuese, sipas nevojës, dhe në varësi të legjislacionit kombëtar, merr masa për të mbrojtur dhe për të nxitur të drejtat e fermerëve, duke përfshirë:

a) mbrojtjen e njohurive tradicionale që lidhen me burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin;

b) të drejtën e barazisë për të marrë pjesë në ndarjen e përfitimeve që dalin nga përdorimi i burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin; dhe

c) të drejtën për të marrë pjesë në vendimmarrje, në nivel kombëtar, për çështje që lidhen me ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin.

9.3 Asgjë në këtë nen nuk do të interpretohet si kufizim i të drejtave të fermerëve për të ruajtur, përdorur, shkëmbyer dhe shitur farëra/materialin shumues, të ruajtur në fermë sipas legjislacionit të brendshëm dhe në mënyrën e duhur.

PJESA IV SISTEMI SHUMËPALËSH I AKSESIT DHE I NDARJES SË PËRFITIMEVE

Neni 10 **Sistemi shumëpalësh i së drejtës dhe i ndarjes së përfitimeve**

10.1 Në marrëdhëniet e tyre me shtetet e tjera, palët kontraktuese njohin të drejtat sovrane të shteteve mbi burimet gjenetike të bimëve të tyre për bujqësinë dhe ushqimin, duke përfshirë se autoriteti për përcaktimin e së drejtës për këto burime u përket qeverive kombëtare dhe është subjekt i legjislacionit kombëtar.

10.2 Në ushtrimin e të drejtave të tyre sovrane, palët kontraktuese bien dakord të krijojnë një sistem shumëpalësh, që është efikas, efektiv dhe transparent, si për të lehtësuar akses për burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, dhe për të ndarë, në një mënyrë të drejtë dhe të barabartë, përfitimet që dalin nga shfrytëzimi i këtyre burimeve mbi një bazë plotësuese dhe përforcuese të ndërsjellë.

Neni 11 **Sigurimi i sistemit shumëpalësh**

11.1 Në mbështetje të objektivave të konservimit dhe të përdorimit të qëndrueshëm të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin dhe ndarjes së drejtë dhe të barabartë të përfitimeve që dalin nga përdorimi i tyre siç jepet në nenin 1, sistemi shumëpalësh mbulon burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin të dhëna në listë në shtojcën I, të përcaktuar sipas kritereve të sigurisë ushqimore dhe të ndërvarësisë.

11.2 Sistemi shumëpalësh, siç përkufizohet në nenin 11.1, përfshin të gjitha burimet gjenetike të bimëve për ushqime dhe bujqësinë të dhëna në listë në shtojcën I që janë nën menaxhimin dhe kontrollin e palëve kontraktuese dhe në zotërim publik. Me qëllimin e plotësimit të sigurimit të plotë të mundshëm të sistemit shumëpalësh, palët kontraktuese ftojnë të gjithë mbajtësit e tjerë të burimeve gjenetike për bujqësinë dhe ushqimin të dhëna në shtojcën I, të përfshijnë burimet gjenetike të këtyre bimëve për ushqime dhe bujqësi në sistemin shumëpalësh.

11.3 Palët kontraktuese bien dakord gjithashtu të marrin masat e nevojshme për të inkurajuar personat fizikë dhe juridikë, brenda juridiksionit të tyre, të cilët mbajnë burime gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin të dhëna në shtojcën I për të përfshirë burime të tilla gjenetike të bimëve për ushqimet dhe bujqësinë në sistemin shumëpalësh.

11.4 Brenda dy vitesh nga hyrja në fuqi e këtij traktati, organi drejtues vlerëson progresin në përfshirjen e burimeve gjenetike të bimëve për ushqim dhe bujqësi që përmenden në paragrafin 11.3 të sistemit shumëpalësh. Pas këtij vlerësimi, organi drejtues vendos nëse aksesit do të vazhdojë të lehtësohet për ata persona fizikë dhe juridikë të cilëve u referohet paragrafi 11.3, të cilët nuk kanë përfshirë burimet gjenetike të këtyre bimëve për bujqësinë dhe ushqimin në sistemin shumëpalësh, ose të marrë masa të tjera sipas nevojës.

11.5 Sistemi shumëpalësh përfshin dhe burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, të dhëna në listë në shtojcën I dhe të mbajtura në koleksionet *ex situ* të Qendrave Ndërkombëtare të Kërkimit Bujqësor të Grupit Konsultativ për Kërkime Ndërkombëtare Bujqësore (CGIAR), siç parashikohet në nenin 15.1a, dhe në institucione të tjera ndërkombëtare, në përputhje me nenin 15.5.

Neni 12

Akses i lehtësuar për burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin brenda sistemit shumëpalësh

12.1 Palët kontraktuese bien dakord se aksesit i lehtësuar për burimet gjenetike të bimëve për ushqimet dhe bujqësinë për sistemin shumëpalësh, siç përkufizohet në nenin 11, duhet të jetë në përputhje me dispozitat e këtij traktati.

12.2 Palët kontraktuese bien dakord të marrin masat e nevojshme ligjore ose masa të tjera për të dhënë një akses të tillë për palët e tjera kontraktuese përmes sistemit shumëpalësh. Për këtë qëllim, një akses i tillë do t'u jepet personave fizikë dhe juridikë nën juridiksionin e çdo pale kontraktuese, subjekt i dispozitave të nenit 11.4.

12.3 Një akses i tillë do të jepet në përputhje me kushtet e dhëna më poshtë:

a) Aksesit do të jepet vetëm për qëllim të përdorimit dhe konservimit për kërkim, përmirësim gjenetik apo trajnim për ushqime dhe bujqësi, me kusht që një qëllim i tillë të mos përfshijë përdorime kimikatesh, farmaceutike dhe/ose përdorime të tjera joushqimore/industriale. Në rastin e prodhimeve me shumë përdorime (ushqimore dhe joushqimore), rëndësia e tyre për sigurinë ushqimore do të jetë përcaktuese për përfshirjen e tyre në sistemin shumëpalësh dhe disponueshmërinë e aksesit të lehtësuar.

b) Aksesit do të jepet me shpejtësi, pa nevojën për të gjurmuar mostra individuale dhe pa pagesë, ose kur vendoset një tarifë, ajo nuk duhet ta kalojë koston minimale të përfshirë.

c) Të gjitha të dhënat e disponueshme të pasaportave, dhe në varësi të ligjit të aplikueshëm, çdo informacion tjetër i disponueshëm në lidhje me to dhe i një natyre përshkruese jokonfidenciale, do të bëhet i disponueshëm me burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin.

d) Marrësit nuk do të pretendojnë asnjë pronësi intelektuale ose të drejta të tjera që kufizojnë aksesin e lehtësuar për burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, ose pjesët e tyre gjenetike ose komponentët në formën e marrë nga sistemi shumëpalësh.

e) Aksesit për burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin nën zhvillim, duke përfshirë materialin që krijohet nga fermerët, do të jetë në të drejtë të krijuesit të tyre, gjatë periudhës së krijimit.

f) Aksesit për burimet gjenetike të bimëve për ushqimet dhe bujqësinë e mbrojtur nga të drejta të tjera intelektuale dhe të pronësisë do të jenë në përputhje me marrëveshjet përkatëse ndërkombëtare dhe me ligjet përkatëse kombëtare.

g) Burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin të mbrojtura nga të drejta intelektuale të tjera të pronësisë do të jenë në përputhje me marrëveshjet përkatëse ndërkombëtare dhe me ligjet kombëtare përkatëse.

h) Pa cenuar dispozitat e tjera në këtë nen, palët kontraktuese bien dakord se aksesit për burime gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin të gjetura në kushte *in situ* do të jepen në përputhje me legjislacionin kombëtar ose, në mungesë të një legjislacioni të tillë, në përputhje me standarde të tilla, siç mund të përcaktohet nga organi drejtues.

12.4 Për këtë qëllim, aksesit i lehtësuar, në përputhje me nenet 12.2 dhe 12.3 më lart, do të jepen në përputhje me një marrëveshje standarde transferimi materiali (MTA), e cila do të miratohet nga organi drejtues dhe përmban dispozitat e neneve 12.3 “a”, “d” dhe “g”, si dhe dispozitat e ndarjes së përfitimeve të parashikuara në nenin 13.2(ii) dhe dispozita të tjera përkatëse të këtij traktati, dhe dispozitën që marrësi i burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin kërkon që të aplikohen kushtet e MTA-së për transferimin e burimeve gjenetike të bimëve për ushqime dhe bujqësinë për një tjetër person ose subjekt, si dhe çdo transferim tjetër pasues i këtyre burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin.

12.5 Palët kontraktuese sigurojnë se është e disponueshme mundësia për të kërkuar tërheqje, në përputhje me kërkesat juridike të aplikueshme, sipas sistemeve ligjore, në rast të mosmarrëveshjeve kontraktuale që dalin në marrëveshje (MTA), duke njohur se detyrimet që dalin nga marrëveshje të tilla u takojnë ekskluzivisht palëve të këtyre marrëveshjeve.

12.6 Në situata të fatkeqësive emergjente, palët kontraktuese bien dakord të ofrojnë aksesit të lehtësuar për burimet e nevojshme gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin në sistemin shumëpalësh për qëllime të kontributit për rivendosjen e sistemeve bujqësore, në përputhje me koordinatorët e ndihmës ndaj fatkeqësive.

Neni 13

Ndarja e përfitimeve në sistemin shumëpalësh

13.1 Palët kontraktuese njohin që aksesit i lehtësuar për burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin që përfshihen në sistemin shumëpalësh në vetvete përbën një përfitim të madh të sistemit shumëpalësh dhe bien dakord se përfitimet që dalin prej tij ndahen në mënyrë të drejtë dhe të barabartë në përputhje me dispozitat e këtij neni.

13.2 Palët kontraktuese bien dakord se përfitimet që dalin nga përdorimi, duke përfshirë dhe atë tregtar, të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin sipas sistemit shumëpalësh, do të ndahen drejt dhe në mënyrë të barabartë nëpërmjet mekanizmave të mëposhtëm: shkëmbimit të teknologjisë, ndërtimit të kapacitetit dhe ndarjen e përfitimeve që dalin nga komercializimi, duke marrë parasysh zonat e aktiviteteve parësore në planin global të veprimit, nën udhëzimin e organit drejtues.

a) Shkëmbimi i informacionit:

Palët kontraktuese bien dakord të bëjnë të disponueshëm informacionin, i cili, ndër të tjera, përfshin katalogë dhe inventarë, informacion mbi teknologjitë, rezultate të kërkimeve shkencore dhe social-ekonomike, duke përfshirë karakterizimin, vlerësimin dhe përdorimin, duke pasur parasysh ato burime gjenetike të bimëve për ushqimet dhe bujqësinë që parashikohen në sistemin shumëpalësh. Një informacion i tillë do të bëhet i disponueshëm në rastet kur ai nuk është i rezervuar, është subjekt i ligjit të aplikueshëm dhe në përputhje me kapacitetet lokale. Një informacion i tillë do t’u bëhet i disponueshëm të gjitha palëve kontraktuese të këtij traktati përmes sistemit të informacionit, të parashikuara në nenin 17.

b) Aksesit dhe transferimi i teknologjisë

i) Palët kontraktuese marrin përsipër të ofrojnë dhe/ose lehtësojnë akses në teknologjitë për konservimin, karakterizimin, vlerësimin dhe përdorimin e burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin të cilat janë në sistemin shumëpalësh. Duke njohur se disa teknologji mund të transferohen me atë të materialit gjenetik, palët kontraktuese ofrojnë dhe/ose lehtësojnë akses për teknologji të tilla dhe material gjenetik që është nën sistemin shumëpalësh dhe për varietetet e përmirësuara dhe materiale gjenetike të krijuara me anë të përdorimit të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin sipas sistemit shumëpalësh, në përputhje me dispozitat e nenit 12. Aksesit në këto teknologji, varietetet e përmirësuara dhe materiali gjenetik do të ofrohen dhe/ose lehtësohen ndërsa respektohen të drejtat e aplikueshme të pronësisë dhe lejet e aksesit, dhe në përputhje me kapacitetet kombëtare.

ii) Aksesit dhe transferimi i teknologjisë në vende të tjera, në veçanti në vendet në zhvillim dhe vendet me ekonomi në tranzicion do të kryhet nëpërmjet një grupi masash, të tilla si: krijimi dhe matja, dhe pjesëmarrja në grupe tematike me bazë prodhimesh për përdorimin e burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, të gjitha llojet e partneritetit në kërkim dhe zhvillim dhe në kompanitë e përbashkëta tregtare në lidhje me materialin e marrë, zhvillimi i burimeve njerëzore dhe aksesit efektiv i lehtësirave të kërkimit.

iii) Aksesit dhe transferimi i teknologjisë që i referohet pikës (i) dhe (ii) më lart, duke përfshirë dhe teknologjinë e mbrojtur nga të drejtat e pronësisë intelektuale, për vendet në zhvillim që janë palë kontraktuese, në veçanti për vendet më pak të zhvilluara, dhe vendet me ekonomi në tranzicion, të cilat do të furnizohen dhe/ose lehtësohen sipas kushteve të drejta dhe më të favorshme të mundshme, në veçanti në rast të teknologjive për përdorim në konservim dhe teknologjive për përfitim të fermerëve në vendet e zhvilluara, në veçanti të vendeve më pak të zhvilluara, dhe vendeve me ekonomi në tranzicion, duke përfshirë dhe kushte koncensionare dhe preferenciale ku është rënë dakord në mënyrë të ndërsjellë, ndër të tjera, nëpërmjet partneriteteve në kërkim dhe zhvillim nën sistemin shumëpalësh. Një akses dhe transferim i tillë do të ofrohet me kushte të cilat njohin dhe janë në përputhje me mbrojtjen e përshtatshme dhe efektive të të drejtave të pronësisë intelektuale.

c) Ndërtimi i kapacitetit

Duke marrë parasysh nevojat e vendeve në zhvillim dhe të vendeve me ekonomi në tranzicion, siç shprehet nëpërmjet përparësisë që i japin ndërtimit të kapacitetit në burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin në planet dhe programet e tyre, kur përcaktohen, për sa u përket atyre burimeve gjenetike bimore për ushqime dhe bujqësi të mbuluara nga sistemi shumëpalësh, palët kontraktuese bien dakord t'i japin përparësi: i) krijimit dhe/ose forcimit të programeve për arsimim shkencor dhe teknik dhe trajnim në ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin; ii) zhvillimit dhe forcimit të ambienteve për ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, në veçanti në vendet e zhvilluara, dhe në vendet me ekonomitë në tranzicion; dhe iii) duke kryer mundësisht kërkim shkencor, dhe, aty ku është e mundur, në vendet në zhvillim dhe vendet me ekonomi në tranzicion, në bashkëpunim me institucionet e ekonomive të tilla, t'i japin përparësi dhe zhvillim kapacitetesh për një kërkim të tillë në fusha ku ato nevojiten.

d) Ndarja e përfitimeve monetare dhe e përfitimeve të tjera të komercializimit:

i) Palët kontraktuese bien dakord, sipas sistemit shumëpalësh, të marrin masa në mënyrë që të arrijnë ndarjen e përfitimeve tregtare, nëpërmjet përfshirjes së sektorëve privatë dhe publikë në aktivitetet e identifikuar në këtë nen, me anë të partneriteteve dhe bashkëpunimit, duke u përfshirë me sektorin privat në vendet në zhvillim dhe vendet me ekonomi në tranzicion, në kërkim dhe në zhvillimin e teknologjisë.

ii) Palët kontraktuese bien dakord që marrëveshja standarde e transferimit material, së cilës i referohet neni 12.4, përfshin një kërkesë që një marrës që tregton një produkt që është një burim gjenetik bimore për bujqësinë dhe ushqimin dhe që përshin material të aksesueshëm nga sistemi shumëpalësh, do t'i paguajë mekanizmit që referohet në nenin 19.3 f një pjesë të barabartë të

përfitimeve që dalin nga tregtimi i këtij produkti, në përjashtim të rasteve kur një produkt i tillë është i disponueshëm për të tjerët pa kufizime për kërkim apo shtim, dhe në këtë rast marrësi që bën tregtimin inkurajohet të bëjë një pagesë të tillë.

Organi drejtues, në takimin e tij të parë, përcakton nivelin, formën dhe mënyrën e pagesës, në përputhje me praktikën tregtare. Organi drejtues mund të vendosë të përcaktojë nivele të ndryshme pagese për kategori të ndryshme të marrësve që tregtojnë produkte të tilla: ato mund të vendosin gjithashtu dhe për nevojën për të përjashtuar nga pagesa të tilla fermerët e vegjël në vendet në zhvillim dhe në vendet me ekonomitë në tranzicion. Organi drejtues, herë pas here, mund të rishikojë nivelet e pagesës me qëllimin e arritjes së ndarjes së drejtë dhe të barabartë të përfitimeve, dhe mund të vlerësojë, brenda një periudhe prej pesë vjetësh nga hyrja në fuqi e këtij traktati, nëse kërkesat për pagesë të detyrueshme në marrëveshje zbatohen dhe në rastet kur produkte të tilla të komercializuara janë të disponueshme pa kufizime ndaj të tjerëve për kërkim ose shtim të mëtejshëm.

13.3 Palët kontraktuese bien dakord se përfitimet që dalin nga përdorimi i burimeve gjenetike të bimëve për ushqimet dhe bujqësinë që ndahen sipas sistemit shumëpalësh rrjedhin fillimisht, në mënyrë të drejtpërdrejtë dhe të tërthortë, për fermerët në të gjitha vendet, në veçanti në vendet në zhvillim dhe vendet me ekonomitë në tranzicion, të cilët konservojnë dhe përdorin në mënyrë të qëndrueshme burimet gjenetike të bimëve për ushqime dhe bujqësi.

13.4 Organi drejtues, në takimin e parë, shqyrton politika dhe kritere përkatëse për ndihmë specifike sipas strategjisë të financimit të rënë dakord sipas nenit 18 për ruajtjen e burimeve gjenetike të bimëve për ushqimet dhe bujqësinë në vendet në zhvillim, dhe vendet me ekonomi në tranzicion, kontributi i të cilave për diversitetin e burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin në sistemin shumëpalësh është domethënës dhe/ose ka nevoja të veçanta.

13.5 Palët kontraktuese njohin se aftësia për të zbatuar plotësisht planin global të veprimit, në veçanti të vendeve në zhvillim dhe të vendeve me ekonomi në tranzicion, varet shumë te zbatimi efektiv të këtij neni dhe strategjia financuese e parashikuar në nenin 18.

13.6 Palët kontraktuese shqyrtojnë modalitetet e një strategjie të kontributeve vullnetare të ndarjes së përfitimeve me anë të të cilave industritë e përpunimit ushqimor që përfitojnë nga burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin kontribuojnë në sistemin shumëpalësh.

PJESA V KOMPONENTËT MBËSHTETËS

Neni 14

Plani global i veprimit

Duke njohur se plani global i veprimit për ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin është i rëndësishëm për këtë traktat, palët kontraktuese do të nxisin zbatimin e tij efektiv, duke përfshirë nëpërmjet veprimeve kombëtare dhe, kur është e nevojshme, bashkëpunimin ndërkombëtar për të ofruar një kuadër koherent, ndër të tjera, për ndërtimin e kapaciteteve, transferimin e teknologjisë dhe shkëmbimin e informacionit, duke marrë parasysh dispozitat e nenit 13.

Neni 15

Koleksionet *ex - situ* të burimeve gjenetike bimëore për bujqësinë dhe ushqimin që mbahen në qendrat ndërkombëtare kërkimore bujqësore të Grupit Konsultativ për Kërkimin Bujqësor Ndërkombëtar dhe institucione të tjera ndërkombëtare

15.1 Palët kontraktuese njohin rëndësinë e këtij traktati për koleksionet *ex - situ* të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, të mbajtura në besim nga Qendrat Ndërkombëtare Kërkimore Bujqësore (IARC) të Grupit Konsultativ për Kërkim Ndërkombëtar

Bujqësor (CGIAR). Palët kontraktuese i bëjnë thirrje IARC-ve të nënshkruajnë marrëveshje me organin drejtues në lidhje me koleksionet *ex situ*, në përputhje me afatet dhe kushtet e mëposhtme:

a) Burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, të dhëna në listë në shtojcën I të këtij traktati dhe të mbajtura nga IARC-të bëhen të disponueshme në përputhje me dispozitat e parashikuara në pjesën IV të këtij traktati.

b) Burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, të ndryshme nga ato që janë dhënë në listë në shtojcën I të këtij traktati dhe të mbledhura përpara hyrjes së tij në fuqi, të cilat mbahen nga IARC-të bëhen të disponueshme në përputhje me dispozitat e MTA-së që është aktualisht në përdorim, në përputhje me marrëveshjet ndërmjet IARC-ve dhe FAO-së. Kjo MTA amendohet nga organi drejtues jo më vonë se sesioni i tij i dytë i rregullt, në konsultim me IARC-të, në përputhje me dispozitat përkatëse të këtij traktati, në veçanti me nenet 12 dhe 13, dhe sipas kushteve të mëposhtme:

i) IARC-të informojnë në mënyrë periodike organin drejtues rreth MTA-ve të arritura, sipas një programi të përcaktuar nga organi drejtues;

ii) Palët kontraktuese, në territorin e të cilave janë mbledhur burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin në kushtet *in situ*, pajisen me kampione të burimeve të tilla gjenetike të bimëve për ushqimet dhe bujqësinë pas bërjes së kërkesës nga ana e tyre, pa nevojën e ndonjë MTA-je;

iii) Përfitimet që dalin nga MTA-ja e sipërpërmendur e që lidhen me mekanizmat e përmendur në nenin 19.3f aplikohen, në veçanti, për ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve gjenetike bimore për bujqësinë dhe ushqimin në fjalë, në veçanti në programe kombëtare dhe rajonale në vendet në zhvillim dhe vendet me ekonomi në tranzicion, në veçanti në qendra të diversitetit dhe të vendeve më pak të zhvilluara; dhe

iv) IARC-të marrin masat e nevojshme, në përputhje me kapacitetin e tyre, për të arritur përputhshmëri efektive me kushtet e MTA-së, dhe informojnë menjëherë organin drejtues për rastet e mospërputhjes.

c) IARC-të e njohin autoritetin e organit drejtues për ofrimin e udhëzimeve të politikave që lidhen me koleksionet *ex situ* të kryera prej tyre dhe që janë subjekt i dispozitave të këtij traktati.

d) Pajisjet shkencore dhe teknike në të cilat ruhen koleksione të tilla *ex situ* janë në kompetencën e IARC-ve, të cilat marrin përsipër të menaxhojnë dhe të administrojnë këto koleksione *ex situ* në përputhje me standardet e pranuar në nivel ndërkombëtar, në veçanti me standardet e Bankave Gjenetike, siç është parashikuar nga Komisioni i FAO-s për Burimet Gjenetike për bujqësinë dhe ushqimin.

e) Pas kërkesës nga një IARC-je, sekretari do të përpiqet të japë mbështetjen e duhur teknike.

f) Sekretari, në çdo kohë, ka të drejtë akses në ambiente, si dhe ka të drejtë të inspektojë të gjitha aktivitetet e kryera në mënyrë të drejtpërdrejtë e që lidhen me ruajtjen dhe shkëmbimin e materialit të mbuluar nga ky nen.

g) Nëse mirëmbajtja në rregull e këtyre koleksioneve *ex situ* të kryera nga ICRC-të pengohet ose kërcënohet nga ndonjë ngjarje e çdo lloji, duke përfshirë dhe forcat madhore, sekretari, me miratimin e shtetit mikpritës, ndihmon në evakuimin ose transferimin e tyre deri në masën që është e mundur.

15.2 Palët kontraktuese bien dakord të ofrojnë akses të lehtësuar për burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin në shtojcën I, pjesa që flet për sistemin shumëpalësh për ICRC-të e OGIAR-të që kanë nënshkruar marrëveshje me organin drejtues në përputhje me këtë traktat. Qendra të tilla përfshihen në një listë të mbajtur nga sekretari që do të bëhen të disponueshme për palët kontraktuese me kërkesë të tyre.

15.3 Materiali i ndryshëm nga materiali i përmendur në shtojcën I, i cili është marrë dhe ruhet nga IARC-të pas hyrjes së këtij traktati në fuqi është i disponueshëm për akses, sipas kushteve që janë në përputhje me kushtet e rëna dakord bashkërisht ndërmjet IARC-ve që marrin materialin e vendit të origjinës të burimeve të tilla ose vendit që i ka marrë këto burime në përputhje me konventën për diversitetin biologjik ose ligje të tjera të aplikueshme.

15.4 Palët kontraktuese inkurajohen t'i japin IARC-ve që kanë nënshkruar marrëveshje me organin drejtues akses në burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin që nuk janë listuar në

shtojcën I dhe që janë të rëndësishme për programet dhe aktivitetet e IARC-ve, sipas kushteve të rëna dakord bashkërisht.

15.5 Palët kontraktuese do të kërkojnë gjithashtu të bien dakord për marrëveshje për qëllimet e dhëna në këtë nen me institucione ndërkombëtare përkatëse.

Neni 16

Rrjeti ndërkombëtar i burimeve gjenetike të bimëve

16.1 Bashkëpunimi ekzistues në rrjetin ndërkombëtar të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin do të inkurajohet ose zhvillohet mbi bazën e rregullimeve ekzistuese dhe në përputhje me kushtet e këtij traktati, në mënyrë që të arrihet mbulimi më i plotë i mundshëm i burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin.

16.2 Palët kontraktuese inkurajojnë, kur është e nevojshme, të gjitha institucionet përkatëse, duke përfshirë institucione private, joqeveritare, kërkimore, të përmirësimit gjenetik dhe të tjera, për të marrë pjesë në rrjete ndërkombëtare.

Neni 17

Sistemi global i informacionit për burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin

17.1 Palët kontraktuese bashkëpunojnë për të zhvilluar dhe për të forcuar një sistem global informacioni për të lehtësuar shkëmbimin e informacionit, bazuar në sistemet ekzistuese të informacionit, për çështje shkencore, teknike dhe mjedisore të lidhura me burimet gjenetike të bimëve për ushqimet dhe bujqësinë, me shpresë që një shkëmbim i tillë informacioni do të kontribuojë për ndarjen e përfitimeve duke e bërë të disponueshëm informacionin për burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin për të gjitha palët e kontraktuara. Në zhvillimin e sistemit global të informacionit, do të kërkohet bashkëpunim me mekanizmin e zhdoganimit për konventën për diversitetin biologjik.

17.2 Në bazë të njoftimit nga palët kontraktuese, jepet lajmërim paraprak rreth rreziqeve që kërcënojnë mirëmbajtjen efikase të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, në aspektin e ruajtjes së materialit.

17.3 Palët kontraktuese bashkëpunojnë me Komisionin për Burime Gjenetike për Bujqësinë dhe Ushqimin të FAO-s në rivlerësimin periodik të gjendjes së burimeve gjenetike të bimëve të botës për bujqësinë dhe ushqimin në mënyrë që të lehtësohet përditësimi i planit global të veprimit, të cilit i referohet neni 14.

PJESA VI

DISPOZITAT FINANCIARE

Neni 18

Burimet financiare

18.1 Palët kontraktuese marrin përsipër të zbatojnë një strategji financimi për zbatimin e këtij traktati në përputhje me dispozitat e këtij neni.

18.2 Objektivat e strategjisë së financimit janë që të rritet disponueshmëria, transparenca, efikasiteti dhe efektiviteti i ofrimit të burimeve financiare për të zbatuar aktivitetet e parashikuara në këtë traktat.

18.3 Në mënyrë që të mobilizohen fondet për aktivitetet parësore, planet dhe programet, në veçanti në vendet në zhvillim dhe në vendet me ekonomi në tranzicion, dhe duke marrë parasysh planin global të veprimit, organi drejtues përcakton periodikisht një synim për një financim të tillë.

18.4 Në bazë të kësaj strategjie financimi:

a) Palët kontraktuese marrin masat e nevojshme dhe të duhura brenda organeve drejtuese për mekanizmat përkatës ndërkombëtarë, fondet dhe organet për të siguruar përparësinë dhe vëmendjen e nevojshme për ndarjen efektive të burimeve të parashikueshme dhe të rëna dakord për zbatimin e planeve dhe programeve të parashikuara në këtë traktat.

b) Përcaktohet niveli në të cilin palët kontraktuese që janë vende në zhvillim dhe palë kontraktuese me ekonomitë në tranzicion zbatojnë në mënyrë efektive angazhimet e tyre sipas këtij traktati, varen në ndarjen efektive, në veçanti të palëve të një vendi të zhvilluar, të burimeve që u referohet ky nen. Palët kontraktuese që janë vende në zhvillim dhe Palët Kontraktuese me ekonomitë në tranzicion do t'i japin përparësinë e duhur në planet dhe programet e tyre ndërtimit të kapaciteteve në burimet gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin.

c) Palët Kontraktuese që janë vende të zhvilluara, ofrojnë burime financiare për zbatimin e këtij traktati nëpërmjet kanaleve dypalëshe, rajonale dhe shumëpalëshe, ndërsa palët kontraktuese që janë vende në zhvillim dhe palët kontraktuese me ekonomi në tranzicion, ndihmohen për burime të tilla. Kanale të tilla përfshijnë mekanizmat që referohen në nenin 19.3f.

d) Çdo palë kontraktuese bie dakord të ofrojë burime financiare për aktivitete kombëtare për ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin në përputhje me kapacitetet kombëtare dhe burimet financiare. Burimet financiare të ofruara nuk do të përdoren për qëllime që nuk janë në përputhje me këtë traktat, në veçanti në fusha që lidhen me tregtinë ndërkombëtare të mallrave.

e) Palët kontraktuese bien dakord që përfitimet financiare që dalin nga neni 13.2 d janë pjesë e strategjisë së financimit.

f) Kontributet vullnetare mund të parashikohen edhe nga palët kontraktuese, sektori privat, duke marrë parasysh dispozitat e nenit 13, organizatat joqeveritare dhe burime të tjera. Palët kontraktuese bien dakord që organi drejtues të shqyrtojë modalitete të një strategjie për të promovuar kontribute të tilla.

18.5 Palët Kontraktuese bien dakord që do t'i jepet përparësi zbatimit të planeve dhe programeve të rëna dakord për fermerët e vendeve në zhvillim, në veçanti në vendet më pak të zhvilluara, dhe ende me ekonomi në tranzicion, që ruajnë dhe përdorin në mënyrë të qëndrueshme burime gjenetike bimëore për bujqësinë dhe ushqimin.

PJESA VII DISPOZITAT INSTITUCIONALE

Neni 19

Organi drejtues

19.1 Për këtë traktat krijohet një organ drejtues, i përbërë nga të gjitha palët kontraktuese.

19.2 Të gjitha vendimet e organit drejtues merren me konsensus ose nëse pa konsensus, me anë të një metode tjetër për të arritur në një vendim për çështje të caktuara, por konsensusi nevojitet gjithmonë në lidhje me çështjet e parashikuara në nenin 23 dhe 24.

19.3 Funksionet e organit drejtues janë të promovojë zbatimin e plotë të këtij traktati, duke pasur parasysh objektivat e tij dhe, në veçanti:

a) Ofrimin e drejtimit të politikës dhe udhëzime për të monitoruar, dhe për të miratuar rekomandime të tilla të nevojshme për zbatimin këtij traktati, dhe në veçanti, për funksionimin e sistemit shumëpalësh;

b) Miratimin e planeve dhe programeve për zbatimin e këtij traktati;

c) Miratimin, në seancë të parë, dhe rishikimin periodik të strategjisë së financimit për zbatimin e këtij traktati, në përputhje me dispozitat e nenit 18;

d) Miratimin e buxhetit të këtij traktati;

e) Shqyrtimin dhe përcaktimin e subjektit të disponueshmërisë së fondeve të nevojshme për organe të tilla varësie, si të dalë e nevojshme, dhe mandatet dhe përbërja e tyre përkatëse;

f) Krijimin, sipas nevojës, të një mekanizmi të përshtatshëm, si për shembull të një llogarie besimi, për marrjen dhe përdorimin e burimeve financiare që përdoren për qëllime të zbatimit të këtij traktati;

g) Krijimin dhe mbajtjen e një niveli të mirë bashkëpunimi me organizata të tjera ndërkombëtare dhe organe të traktatit, duke përfshirë në veçanti Konferencën e Palëve për konventën e diversitetit biologjik, për çështje të mbuluara nga ky traktat, duke përfshirë pjesëmarrjen e tyre në strategjinë e financimit;

h) Shqyrtimin dhe miratimin, sipas kërkesës, të amendamenteve të këtij traktati, në përputhje me dispozitat e nenit 23;

i) Shqyrtimin dhe miratimin, sipas kërkesës, të amendamenteve të shtojcave të këtij traktati, në përputhje me dispozitat e nenit 24;

j) Shqyrtimin e modaliteteve të një strategjie për të inkurajuar kontributet vullnetare, në veçanti në përputhje me nenet 13 dhe 18;

k) Kryerjen e funksioneve të tilla sipas nevojës, për plotësimin e objektivave të këtij traktati;

l) Marrjen shënim të vendimeve përkatëse të Konferencës së Palëve të Konventës për diversitet biologjik dhe organizata të tjera ndërkombëtare dhe organe të traktatit;

m) Informimin, siç duhet, të Konferencës së Palëve për konventën e diversitetit biologjik dhe organizatave të tjera ndërkombëtare dhe organeve të traktatit për çështje që lidhen me zbatimin e këtij traktati; dhe

n) Miratimin e kushteve të marrëveshjes me IARC-të dhe institucioneve të tjera ndërkombëtare sipas nenit 15, si dhe rishikimin dhe mendimin e MTA-ve në nenin 15.

19.4 Në varësi të nenit 19.6, çdo palë kontraktuese ka një votë dhe mund të përfaqësohet në sesionet e organit drejtues nga një delegat i vetëm që mund të shoqërohet nga një zëvendës, ose nga ekspertët dhe këshilltarët. Zëvendësit, ekspertët dhe këshilltarët mund të marrin pjesë në punimet e organit drejtues, por mund të mos votojnë, në përjashtim të rasteve kur autorizohen ligjërisht për të zëvendësuar delegatin.

19.5 Kombet e Bashkuara, agjencitë e specializuara të saj dhe Agjencia Ndërkombëtare e Energjisë Atomike, si dhe çdo shtet që nuk është shtet kontraktues i këtij traktati, mund të përfaqësohet në statusin e vëzhguesit në sesionet e organit drejtues. Çdo organ apo agjenci tjetër, qoftë qeveritare ose joqeveritare, e kualifikuar në fusha të lidhura me ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve gjenetike të bimëve për bujqësinë dhe ushqimin, që e ka informuar sekretarin për dëshirën për t'u përfaqësuar si vëzhgues në një sesion të organit drejtues, mund të pranohet, me përjashtim të rastit kur një e treta e palëve kontraktuese nuk kundërshtojnë. Pranimi dhe pjesëmarrja e vëzhguesve është subjekt i rregullores së miratuar nga organi drejtues.

19.6 Një organizatë anëtare e FAO-s që është palë kontraktuese dhe shtetet anëtare të asaj organizate anëtare që janë palë kontraktuese ushtrojnë të drejtat e tyre të anëtarësimit dhe plotësojnë detyrimet e anëtarësisë në përputhje, *mutatis mutandis*, me kushtetutën dhe me rregullat e përgjithshme të FAO-s.

19.7 Organi drejtues miraton dhe amendon, sipas kërkesës, rregulloren e tij dhe rregullat financiare, të cilat nuk duhet të jenë në kundërshtim me këtë traktat.

19.8 Prania e delegatëve që përfaqësojnë një shumicë të palëve kontraktuese është e nevojshme për të bërë një kuorum në çdo sesion të organit drejtues.

19.9 Organi drejtues mban seanca të rregullta të paktën një herë në dy vjet. Këto sesione, aq sa është e mundur, mbahen paralelisht me seancat e rregullta të Komisionit për Burime Gjenetike për bujqësinë dhe ushqimin.

19.10 Sesionet e posaçme të organit drejtues mund të mbahen në kohë të tjera, si të shihet e nevojshme nga organi drejtues, ose me kërkesë me shkrim të palëve kontraktuese, me kusht që një kërkesë e tillë mbështetet nga të paktën një e treta e palëve kontraktuese.

19.11 Organi drejtues zgjedh kryetarin dhe zëvendëskryetarët (të cilët në mënyrë kolektive quhen “Byroja”) në përputhje me rregulloret e saj.

Neni 20 **Sekretari**

20.1 Sekretari i organit drejtues caktohet nga drejtori i përgjithshëm i FAO-s, me miratimin e organit drejtues. Sekretari ndihmohet nga një staf sipas nevojës.

20.2 Sekretari kryen funksionet e mëposhtme:

a) Bën rregullimet dhe ofron mbështetje administrative për sesionet e organit drejtues dhe për organet ndihmëse që mund të jenë krijuar;

b) Ndihmon organin drejtues në kryerjen e funksioneve të tij, duke përfshirë kryerjen e detyrave specifike që organi drejtues mund të vendosë t’ia caktojë atij.

c) Raporton për aktivitetet e tij tek organi drejtues.

20.3 Sekretari u komunikon të gjitha palëve të kontraktuara dhe drejtorit të përgjithshëm:

a) vendimet e organit drejtues brenda gjashtëdhjetë ditëve nga dita e miratimit;

b) informacionin e marrë nga palët e kontraktuara, në përputhje me dispozitat e kësaj Marrëveshje.

20.4 Sekretari ofron dokumentacion në gjashtë gjuhët e Kombeve të Bashkuara për organin drejtues.

20.5 Sekretari bashkëpunon me organizatat e tjera dhe me organet e traktatit, duke përfshirë në veçanti sekretariatit e konventës për diversitetin biologjik, në arritjen e objektivave të këtij traktati.

Neni 21 **Përputhshmëria**

Organi drejtues, në takimin e tij të parë, shqyrton dhe miraton procedurat e përbashkëta dhe efektive, si dhe mekanizmat operativë për të nxitur përputhshmërinë me dispozitat e këtij traktati dhe për të trajtuar çështje të mospërputhshmërisë. Këto procedura dhe mekanizma përfshijnë monitorimin, ofrimin e organimit dhe të ndihmës, duke përfshirë organim ligjor ose ndihmë ligjore, kur nevojitet, në veçanti për vendet në zhvillim dhe vendet me ekonomi në tranzicion.

Neni 22 **Zgjidhja e mosmarrëveshjeve**

21.1 Në rast të një mosmarrëveshje ndërmjet palëve kontraktuese, në lidhje me interpretimin ose zbatimin e këtij traktati, palët kërkojnë zgjidhje me atë të negociatave.

22.2 Nëse palët në fjalë nuk arrijnë një marrëveshje me anë të negociatave, ata së bashku mund të kërkojnë ndërhyrjen ose ndërmjetësimin e një pale të tretë.

22.3 Gjatë ratifikimit, pranimit, miratimit dhe aderimit në këtë traktat, ose në çdo kohë më pas, një palë kontraktuese mund t’i deklarojë me shkrim depozitarit se për një mosmarrëveshje të pazgjidhur në përputhje me nenin 22.1 ose nenin 22.2 më lart, ajo pranon njërën ose të dyja nga mjetet e mëposhtme të zgjidhjes së mosmarrëveshjes si të detyrueshme:

a) Arbitrazhin në përputhje me procedurën e parashtruar në pjesën 1 të shtojcës II të këtij traktati;

b) Parashtrimin e mosmarrëveshjes në Gjykatën Ndërkombëtare të Drejtësisë.

22.4 Nëse palët në mosmarrëveshje, në përputhje me nenin 22.3 më lart, nuk kanë pranuar të njëjtën procedurë ose asnjë procedurë, mosmarrëveshja do të parashtrohet për pajtim në përputhje me pjesën 2 të shtojcës II të këtij traktati, në përjashtim të rasteve kur palët bien dakord ndryshe.

Neni 23

Amendamentet në traktat

23.1 Amendamentet në këtë traktat mund të propozohen nga çdo palë kontraktuese.

23.2 Amendamentet në këtë traktat miratohen në një sesion të organit drejtues. Teksti i çdo mendimi të propozuar do t'u komunikohet palëve të kontraktuara nga sekretari të paktën gjashtë muaj përpara sesionit në të cilin ai është propozuar për miratim.

23.3 Të gjitha amendamentet në këtë traktat do të bëhen vetëm me konsensus të palëve kontraktuese të pranishme në sesionin e organit drejtues.

23.4 Çdo amendament i miratuar nga organi drejtues hyn në fuqi ndërmjet palëve kontraktuese që e kanë ratifikuar, pranuar ose miratuar atë në ditën e nëntëdhjetë pas depozitimit të instrumenteve për ratifikim, pranim ose miratim nga dy të tretat e palëve kontraktuese. Më pas, amendamenti hyn në fuqi për çdo palë tjetër kontraktuese në ditën e nëntëdhjetë pasi pala kontraktuese depoziton instrumentin e saj të ratifikimit, pranimit ose miratimit të amendamentit.

23.5 Për qëllim të këtij neni, një instrument i depozituar nga një organizatë anëtare e FAO-s nuk do të numërohet si shtesë për ato amendamente të depozituara nga shtetet anëtare të një organizate të tillë.

Neni 24

Anekset

24.1 Anekset e këtij traktati formojnë një pjesë integrale të këtij traktati dhe referencat e këtij traktati do të përbëjnë në të njëjtën kohë referencë për anekset e tij.

24.2 Dispozitat e nenit 23 në lidhje me amendamentet e këtij traktati zbatohen për amendamentet e anekseve.

Neni 25

Nënshkrimi

Ky traktat është i hapur për nënshkrim në FAO nga data 3 nëntor 2001 deri më datën 4 nëntor 2002 nga të gjitha shtetet e FAO-s dhe çdo shtet që nuk është anëtar i FAO-s, por është anëtar i Kombeve të Bashkuara, ose nga çdo agjenci e specializuar e Kombeve të Bashkuara ose Agjenci Ndërkombëtare e Energjisë Atomike.

Neni 26

Ratifikimi, pranimi dhe miratimi

Ky traktat është subjekt ratifikimi, pranimi ose miratimi nga anëtarët dhe joanëtarët e FAO-s, të cilëve u referohet neni 25. Instrumentet e ratifikimit, pranimit ose miratimit depozitohen te depozitari.

Neni 27

Pranimi

Ky traktat është i hapur për pranim nga të gjithë anëtarët e FAO-s dhe çdo shtet që nuk është anëtar i FAO-s, por që është anëtar i Kombeve të Bashkuara, ose çdo agjenci e specializuar e Kombeve të Bashkuara ose Agjenci Ndërkombëtare e Energjisë Atomike që nga data në të cilën traktati është i mbyllur për nënshkrim. Instrumentet e pranimit do të depozitohen te depozitari.

Neni 28

Hyrja në fuqi

28.1 Sipas dispozitave të nenit 29.2, ky traktat do të hyjë në fuqi në ditën e nëntëdhjetë pas depozitimit të instrumentit të dyzet të ratifikimit, pranimit, miratimit ose aderimit, me kusht që të

paktën të jenë depozituar njëzet instrumente të ratifikimit, pranimit, miratimit ose aderimit nga anëtarët e FAO-s.

28.2 Për çdo anëtar të FAO-s dhe çdo shtet që nuk është anëtar i FAO-s, por është anëtar i Kombeve të Bashkuara, ose për çdo nga agjencitë e tij të specializuara ose të Agjencisë Ndërkombëtare të Energjisë Atomike që ratifikon, pranon, miraton dhe aderon në këtë traktat pas depozitimit, në përputhje me nenin 28.1, të instrumentit të dyzet të ratifikimit, pranimit, miratimit dhe aderimit, traktati hyn në fuqi në ditën e nëntëdhjetë pas depozitimit të instrumentit të tij të ratifikimit, pranimit, miratimit ose aderimit.

Neni 29

Organizatat anëtare të FAO-s

29.1 Kur një organizatë anëtare e FAO-s depoziton një instrument ratifikimi, pranimi, miratimi ose aderimi për këtë traktat, organizata anëtare, në përputhje me dispozitat e nenin II.7 të Kushtetutës së FAO-s, njofton ndryshimet në lidhje me shpërndarjen e kompetencës për deklarimin e kompetencave që jepen sipas nenit II.5 të Kushtetutës së FAO-s siç mund të jetë e nevojshme nga pikëpamja e pranimit të këtij traktati. Çdo palë kontraktuese për këtë traktat, në çdo kohë, mund t'i kërkojë një organizatë anëtare të FAO-s që është palë kontraktuese në këtë traktat të japë informacion se cila nga organizatat anëtare apo shtetet anëtare është përgjegjëse për zbatimin e ndonjë çështje të veçantë të mbuluar nga ky traktat. Organizata anëtare jep informacion brenda një kohe të arsyeshme.

29.2 Instrumentet e ratifikimit, pranimit, miratimi, aderimit ose tërheqjes, të depozituara nga një shtet anëtar i FAO-s, nuk do të numërohen si shtesa të akteve të depozituara nga shtetet anëtare.

Neni 30

Rezervat

Nuk bëhen rezerva për këtë traktat.

Neni 31

Jopalët

Palët kontraktuese inkurajojnë çdo shtet të FAO-s ose çdo shtet tjetër që nuk është palë kontraktuese e këtij traktati, ta pranojnë këtë traktat.

Neni 32

Tërheqjet

32.1 Çdo palë kontraktuese, në çdo kohë, pas një periudhe dyvjeçare pas hyrjes në fuqi të këtij traktati, mund të njoftojë me shkrim depozitarin për tërheqjen e saj nga ky traktat. Depozitari informon menjëherë palët kontraktuese.

32.2 Tërheqja do të bëhet efektive një vit pas datës së marrjes së njoftimit.

Neni 33

Përfundimi

33.1 Traktati përfundon në mënyrë automatike nëse dhe kur, si rezultat i tërheqjeve, numri i palëve kontraktuese ka zbritur deri në dyzet, me përjashtim të rasteve kur palëve kontraktuese që mbeten kanë vendosur ndryshe.

33.2 Depozitari informon të gjitha palët kontraktuese që mbeten kur numri i palëve kontraktuese zbret në dyzet.

33.4 Në rast të përfundimit të traktatit, rregullimi i aseteve do të bëhet në bazë të rregullave financiare që do të miratohen nga organi drejtues.

Neni 34
Depozitari

Drejtori i Përgjithshëm i FAO-s do të jetë depozitari i këtij traktati.

Neni 35
Tekstet origjinale

Tekstet e këtij traktati në gjuhën arabe, kineze, angleze, frënge, ruse dhe spanjolle janë njëloj të barasvlershme.

LIGJ
Nr.10 416, datë 7.4.2011

PËR MATERIALIN MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR*

*(Ndryshuar me ligjin nr. 67/2013, datë 14.2.2013, nr.105/2015, datë 1.10.2015,
nr. 12/2019, datë 5.3.2019)*

(I përditësuar, 2019)

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83 pika 1 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

KREU I
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1
Qëllimi

Qëllimi i këtij ligji është përcaktimi i rregullave për sigurimin e cilësisë së materialit mbjellës dhe shumëzues bimor për mbështetjen e prodhimit bujqësor, mbrojtjen e mjedisit dhe të konsumatorit. Ky ligj përcakton:

* 32002L0054- Direktivë e Këshillit 2002/54/EC, 13 qershor 2002 për tregtimin e farës së panxharit. OJ L 193, 20.7.2002, p. 12–32, Version i Konsoliduar 25.1.2005
32002L0053 - Direktivë e Këshillit 2002/53/EC, 13 qershor 2002 për katalogun e përbashkët të varieteteve të specieve të bimëve bujqësore. OJ L 193, 20.7.2002, p. 1–11, Version i Konsoliduar 18.4.2004.
32002L0055 - Direktivë e Këshillit 2002/55/EC, 13 qershor 2002 për tregtimin e farave të perimeve. OJ L 193, 20.7.2002, p. 33–59, Version i Konsoliduar 4.7.2009
32002L0056 – Direktivë e Këshillit 2002/56/EC, 13 qershor 2002 për tregtimin e farës së patates. OJ L 193, 20.7.2002, p. 60–73, Version i Konsoliduar 23.12.2008
31966L0401 - Direktivë e Këshillit 66/401/EEC, 14 qershor 1966 për tregtimin e farës së bimëve foragjere. OJ 125, 11.7.1966, p. 2298–2308, Version i Konsoliduar 4.7.2009
31966L0402 – Direktivë e Këshillit 66/402/EEC, 14 qershor 1966 për marketingun e farave të drithërave. OJ 125, 11.7.1966, Version i Konsoliduar 4.7.2009
31992L0090 – Direktivë e Këshillit 92/90/EEC, 3 nëntor 1992, vendosjen e detyrimeve ndaj të cilave prodhuesit dhe importuesit e bimëve, produkteve bimore ose objekteve të tjera, janë objekt dhe rregullimin e detajeve për regjistrimin e tyre. OJ L 344, 26.11.1992, p. 38–39

a) kushtet për prodhimin, përgatitjen për tregtim, tregtimin, përfshirë importin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor:

i) të bimëve bujqësore, të cilat përfshijnë drithërat, foragjeret, patatet, panxharin, bimët e vajit e të fibrave, perimet, pemët drufrutore, hardhitë, humulusit, bimët eterovajore dhe medicinale të kultivuara;^{2**}

ii) të bimëve dekorative;

iii) të bimëve pyjore;

b) detyrimet e personave të angazhuar në prodhimin, përgatitjen për treg, tregtimin, importimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor;

c) kërkesat për tregtimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor dhe mënyrat për të garantuar standardet e tij;

ç) rregullat për regjistrimin e varieteteve të bimëve në Katalogun Kombëtar, në vazhdim KK, mirëmbajtjen e tyre dhe për provën përkatëse të varieteteve të bimëve për t'u regjistruar në të;

d) mënyrën e përdorimit, të këmbimit të të dhënave dhe marrëdhëniet e sistemit të prodhimit e të tregtimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor me sistemin e informacionit;

dh) rregullat e veprimtarisë së shërbimit publik në fushën e prodhimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor;

e) rregullat për inspektimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor.

Neni 2

Fusha e zbatimit

1. Ky ligj zbatohet për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor të të gjitha bimëve, sipas përcaktimit të shkronjës “a” të nenit 1 të këtij ligji, si dhe për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor të bimëve të tjera, kur këto prodhohen ose tregtohen për t'u përdorur në prodhimin bujqësor.

2. Ky ligj nuk zbatohet për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor që është importuar për qëllim eksporti, përveçse kur parashikohet ndryshe në këtë ligj.

Neni 3

Përkufizime

(Ndryshuar pikat 6 dhe 7 me ligjin nr. 67/2013, datë 14.2.2013, shtuar pika 21/1 me ligjin nr.105/2015, datë 1.10.2015; ndryshuar pika 11, shtuar pikat 11/1, 11/2 dhe 23 me ligjin nr. 12/2019, datë 5.3.2019)

Në këtë ligj termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

1. “Cilësi e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor” është identiteti, pastërtia, gjendja shëndetësore, fuqia mbirëse e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor për mbjellje dhe riprodhim.

2. “Certifikim zyrtar” është një procedurë e përcaktuar, që kryhet nga ESHFF-ja, në bazë të kërkesës së paraqitur nga furnizuesi dhe konsiston në:

a) mbikëqyrjen e mbjelljeve ose të plantacioneve për fara dhe material mbjellës dhe shumëzues bimor, të ngastrave të tokës, të pajisjeve për prodhimin, ruajtjen dhe përgatitjen për treg të tyre;

31968L0193 Direktivë e Këshillit 68/193/EEC, 9 prill 1968 për tregtimin e materialit për shtimin vegetativ të hardhisë; OJ L 93, 17.4.1968, p. 15–23, Version i Konsoliduar 14.7.2005

31992L0033 - Direktivë e Këshillit 92/33/EEC, 28 prill 1992 për tregtimin e materialit të shtimit vegetativ dhe mbjellës të perimeve, të ndryshëm nga fara. OJ L 157, 10.6.1992, p. 1–9, Version i Konsoliduar 30.10.2007

31992L0034 – Direktivë e Këshillit 92/34/EEC, 28 prill 1992 për tregtimin e materialit të shtimit vegetativ të bimëve frutore dhe bimëve frutore të destinuara për prodhimin e frutave. OJ L 157, 10.6.1992, p. 10–18, Version i Konsoliduar 30.11.2007

31998L0056 – Direktivë e Këshillit 98/56/EC, 20 korrik 1998 për tregtimin e materialit të shtimit të bimëve zbukuruese. OJ L 226, 13.8.1998, p. 16–23, Version i Konsoliduar 10.7.2003.

b) kontrollin e evidencave dhe të regjistrave të mbajtur nga furnizuesi, në përputhje me kërkesat e këtij ligji;

c) marrjen dhe analizimin zyrtar të mostrave.

3. “Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve (ESHFF)” është organi që ngrihet dhe funksionon sipas përcaktimeve të këtij ligji.

4. “Farat e përziera” janë material mbjellës dhe shumëzues bimor, i përbërë nga dy ose më shumë specie bimore dhe/ose varietete.

5. “Furnizues” është çdo person, fizik ose juridik, vendas apo i huaj, që kryen të paktën njërën nga veprimtaritë e mëposhtme:

a) prodhim;

b) përgatitje për tregtim;

c) tregtim;

ç) import/eksport të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor.

6. “Inspektim” është çdo lloj kontrolli i kryer nga Autoriteti Kombëtar i Ushqimit, për të verifikuar respektimin e kërkesave ligjore të detyrueshme, sipas këtij ligji.

7. “Inspektor” është punonjësi i inspektoratit që mbulon fushën përkatëse pranë Autoritetit Kombëtar të Ushqimit, i ngarkuar për kontrollin e zbatimit të këtij ligji.

8. “Kategori të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor” janë nivele të ndryshme cilësie.

9. “Kategori të larta të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor” janë:

a) “Farat bazë (për bimët e arave, si drithëra, perime, patate, foragjere etj.)” janë:

i) farat e prodhuara në përputhje me praktikën e pranuarë për ruajtjen e pastërtisë varietore dhe shëndetësore, të parashikuara për prodhimin e farave të kategorisë “Fara të certifikuar”;

ii) linjat inbreed për prodhimin e hibrideve dy e më shumë linjash;

b) “Material shumëzimi fillestar (për bimët drufrutore)” është materiali për shumim, i cili është prodhuar nën përgjegjësinë e kultivuesit nga bimë që kultivohen në përputhje me praktikën e pranuarë për ruajtjen e pastërtisë varietore dhe ku janë zbatuar masa parandaluese ndaj organizmave të dëmshëm të bimëve, i cili destinohet për prodhimin e materialit bazë të shumëzimit;

c) “Material shumëzimi bazë (për bimët drufrutore)” është materiali për shumim, i cili është prodhuar nën përgjegjësinë e kultivuesit nga bimë që kultivohen në përputhje me praktikën e pranuarë për ruajtjen e pastërtisë varietore dhe ku janë zbatuar masa parandaluese ndaj organizmave të dëmshëm të bimëve dhe i përfutur nga shumëzimi vegjetativ i materialit fillestar të shumëzimit, i cili destinohet për prodhimin e materialit të certifikuar;

ç) “Material i certifikuar (për bimët drufrutore)” është materiali që rrjedh nga shumëzimi direkt i materialit bazë të shumëzimit ose materiali fillestar, i destinuar për prodhimin e bimëve të reja (fidanëve) ose të pjesëve të bimëve të destinuarë për prodhimin e frutave, rrushit, ullinjve dhe agrumeve.

10. “Komisioni i Vlerësimit të Varieteteve për Regjistrim në Katalogun Kombëtar (KVVRKK)” është organ që ngrihet dhe funksionon sipas përcaktimeve të këtij ligji.

11. “Laborator reference” është laborator i akredituar, që vlerëson cilësinë dhe besueshmërinë e analizave të kryera nga laboratorët e akredituar dhe jep vlerësimin përfundimtar të testeve të kryera nga këta laboratorë.

11/1. “Laborator i akredituar” është laborator që ka kaluar një procedurë akreditimi, në përputhje me legjislacionin në fuqi në fushën e akreditimit.

11/2. “Laborator i miratuar” është laborator testues, i miratuar nga ministri, për kryerjen e analizave të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, sipas përcaktimeve të nenit 44 të këtij ligji.

12. “Lot” është një numër ose sasi material mbjellës dhe shumëzues bimor të specieve, varieteteve ose kategorive të njëjta, të identifikueshme për origjinën dhe për homogjenitetin e tyre, lidhur me cilësinë dhe përbërjen.

13. “Material mbjellës dhe shumëzues bimor” janë farat, fidanët, e gjithë bima ose pjesë të saj, si tuberat, bulbat, rizomat, kalamat, sythat, nënshartesat, shartesat e të tjera, nëse janë përcaktuar për:

- a) shtim ose/dhe riprodhim të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor;
- b) mbjellje me qëllim prodhimin e bimëve.

14. “Ministër” është ministri përgjegjës për bujqësinë.

15. “Organizëm i Modifikuar Gjenetikisht (OMGJ)” është çdo organizëm i gjallë bimor, që zotëron një ndërthurje të re të materialit gjenetik, që përftohet nëpërmjet përdorimit të bioteknologjisë moderne.

16. “Përgatitja e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor për treg” janë procedurat, të cilave u nënshtrohet materiali mbjellës dhe shumëzues bimor për t’u përgatitur për treg.

17. “Prodhim i materialit mbjellës dhe shumëzues bimor” është sigurimi i materialit mbjellës, shumëzimi me anë të mënyrave të ndryshme të shumimit, që për specie të veçanta janë të ndryshme.

18. “Testim” janë provat krahasuese, që kryhen në dy a më shumë zona, për të vërtetuar aftësitë prodhuese dhe cilësore të një varieteti.

19. “Tregtim i materialit mbjellës dhe shumëzues bimor” është importimi, eksportimi dhe tregtimi brenda territorit të Republikës së Shqipërisë, kur këto nuk janë përmendur veçmas, në nene të caktuara të këtij ligji.

20. “Organizata Ndërkombëtare për Mbrojtjen e Varieteteve të Reja të Bimëve (UPOV)” është organizmi ndërkombëtar, me qendër në Gjenevë, i ngritur sipas përcaktimeve të Konventës për Mbrojtjen e Varieteteve të Reja të Bimëve.

21. “Varietet” është një grup bimor, brenda një taksoni të vetëm botanik, të nivelit më të ulët të klasifikimit, që mund të jetë:a) i përcaktuar nga shprehja e karakteristikave që rezultojnë nga një gjenotip i dhënë ose kombinim gjenotipesh;

b) i dallueshëm nga një grupim tjetër bimor nga shprehja e të paktën njëres nga karakteristikat e sipërpërmendura;

c) i konsideruar si një grupim, me qëllim përshtatshmërinë e tij për t’u shumëzuar i pandryshuar.

21/1. “Hibrid” është materiali mbjellës e shumëzues bimor, që përftohet nga kryqëzimi i dy prindërve, brenda ciklit bimor. Nga mbjellja e këtyre farave dalin bimët e breznisë së parë hibride ose F1 (Breznia e parë).

22. “Vendndodhja e veprimtarisë së furnizuesit” është një njësi ekonomike e plotë, përfshirë fushat, objektet, makineritë dhe pajisjet ku kryhen veprimtaritë e furnizuesit.23. “Analiza zyrtare” janë ato analiza që kërkohen nga institucionet e administratës shtetërore, në përmbushje të funksioneve të tyre.

23. “Analiza zyrtare” janë ato analiza që kërkohen nga institucionet e administratës shtetërore, në përmbushje të funksioneve të tyre.

KREU II

KËRKESAT PËR TREGTIMIN E MATERIALIT MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR

Neni 4

Kërkesat për tregtim

(shfuqizuar pika 8 me ligjin nr. 12/2019, datë 5.3.2019)

1. Materiali mbjellës dhe shumëzues bimor i specieve të veçanta të bimëve, të përcaktuara sipas këtij ligji, tregtohet nëse plotëson kërkesat për cilësitë e kategorive të përcaktuara të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor.

2. Kur kategoria për disa specie bimësh është e papërcaktuar, ato tregtohen pasi plotësojnë kërkesat e cilësisë, për kategoritë e papërcaktuara.

3. Materiali mbjellës dhe shumëzues bimor i disa specieve të caktuara duhet të plotësojë kërkesat e gjendjes shëndetësore, të përcaktuara në legjislacionin në fuqi për mbrojtjen e bimëve.

4. Materiali mbjellës dhe shumëzues bimor tregtohet në lote, pakëtohet dhe etiketohet sipas mënyrës së përcaktuar në këtë ligj.

5. Kur materiali mbjellës dhe shumëzues bimor është ose përmban OMGJ, duhet të plotësojë edhe kërkesat e legjislacionit në fuqi për OMGJ-të, si dhe të jetë shënuar si OMGJ. Në etiketën e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor shënohet nëse ai ka të modifikuar gjenetikisht edhe vetëm njërin nga komponentët.

6. Kur materiali mbjellës dhe shumëzues bimor është i trajtuar me plehrat e përdorimit për bimësinë ose produkte të mbrojtjes së bimëve, këto përshkruhen sipas mënyrës së përcaktuar në legjislacionin përkatës në fuqi.

7. Materiali mbjellës dhe shumëzues bimor i një specijeje të përcaktuar tregtohet nëse:

- a) varieteti është i regjistruar në KK;
- b) është prodhuar nën mbikëqyrjen e ESHFF-së;
- c) janë verifikuar për certifikimin kërkesat e pikave 1 dhe 3 të këtij neni;
- ç) janë verifikuar treguesit cilësorë specifikë, në përputhje me këtë ligj dhe aktet nënligjore të tij;
- d) është vërtetuar gjendja shëndetësore me certifikatë fitosanitare.

8. Shfuqizuar.

9. Kriteret për kategorinë, identitetin, cilësinë, paketimin dhe etiketimin për specie të veçanta dhe grup speciesh të bimëve, sipas këtij ligji, përcaktohen me vendime të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit, ndërsa për bimët pyjore dhe dekorative me propozim të përbashkët të ministrit dhe ministrit përgjegjës për bimët pyjore dhe dekorative.

10. Kriteret dhe rregullat e përpunimit, të ambalazhimit, të ruajtjes, të etiketimit dhe të përmbajtjes së etiketës për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, të prodhuar brenda vendit për tregtim të brendshëm, përveç sa përcaktohet në pikën 9 të këtij neni, përcaktohen me udhëzim të ministrit, ndërsa për bimët pyjore dhe dekorative, me udhëzim të përbashkët të ministrit dhe të ministrit përgjegjës për bimët pyjore dhe dekorative.

Neni 5

Materiali mbjellës dhe shumëzues bimor i certifikuar jo përfundimisht

1. Materiali mbjellës dhe shumëzues bimor i përcaktuar për tregtim, sipas këtij ligji, mund t'u shpërndahet furnizuesve të tjerë si "i certifikuar jo përfundimisht" dhe të tregtohet si i tillë me kusht që:

- a) të jetë i prodhuar nën mbikëqyrjen e ESHFF-së;
- b) të plotësojë kërkesat e përcaktuara për identitetin, pastërtinë varietore dhe gjendjen shëndetësore;
- c) të jetë i etiketuar në mënyrën e përcaktuar.

2. Kërkesat për tregtimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, "i certifikuar jo përfundimisht" dhe për etiketimin përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

Neni 6

Kërkesat dhe përjashtimet për një varietet

1. Speciet e bimëve, varieteti i ri i të cilave duhet të regjistrohet në KK, përcaktohen me urdhër të ministrit.

2. Me kërkesë të furnizuesit, ESHFF-ja mund të lejojë tregtimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, që është në proces pranimi për regjistrim në KK.

3. Sasitë e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor në proces pranimi dhe forma e përmbajtja e kërkesës që paraqet furnizuesi përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 7

Kërkesa të veçanta për tregtimin

1. Materiali mbjellës dhe shumëzues bimor për prodhim organik tregtohet nëse:
 - a) përputhet me kërkesat e veçanta në lidhje me tregtimin, të përcaktuara në këtë ligj dhe në legjislacionin në fuqi për produktet organike;
 - b) është i etiketuar dhe i certifikuar në mënyrën e përcaktuar në këtë ligj.
2. Kërkesat e veçanta për tregtimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor për prodhim organik, të paketuara në pako të vogla, dhe për tregtimin e varieteteve të ruajtura në veçanti përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

Neni 8

Farat e përziera

1. Farat mund të tregtohen edhe si “fara të përziera”, me kusht që:
 - a) secili përbërës i farës së përzier të plotësojë kërkesat për tregtim ose përjashtimet e përcaktuara në këtë ligj;
 - b) të plotësohen kërkesat ligjore për tregtimin e farave të përziera;
 - c) të jenë të paketuara dhe të etiketuara në mënyrën e përcaktuar.
2. Kërkesat për tregtimin, mënyrën e paketimit dhe të etiketimit të farave të përziera përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 9

Mbajtja e të dhënave për farat e përziera

1. Regjistrimi i një fare të përzier në regjistrin e farave të përziera bëhet nga ESHFF-ja, sipas një kërkesë të paraqitur nga furnizuesi i interesuar.
2. Forma, përmbajtja e kërkesës, kushtet për përbërjen e farave të përziera, të destinuara për prodhim foragjer, dhe mënyra e regjistrimit përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 10

Përjashtimet për tregtimin

1. Nuk konsiderohen si produkt për tregtim:
 - a) mostrat e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor për kontrolle zyrtare/mbikëqyrëse;
 - b) mostrat e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor për qëllime shkencore, për punë seleksionuese varietore ose për ruajtjen e materialit gjenetik;
 - c) materiali mbjellës dhe shumëzues bimor të persona që përgatisin për treg material mbjellës shumëzues bimor në emër dhe për llogari të furnizuesve të përcaktuar;
 - ç) materiali mbjellës dhe shumëzues bimor të persona që prodhojnë specie të caktuara të bimëve bujqësore në emër dhe për llogari të një furnizuesi, të destinuara për përpunim industrial.
2. Mostrat e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, të përcaktuara në shkronjat “a” dhe “b” të pikës 1 të këtij neni, duhet të kenë të shënuar në etiketë, në mënyrë të veçantë dhe të dukshme, qëllimin e përcaktuar të përdorimit.
3. Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, të përcaktuar në shkronjat “c” dhe “ç” të pikës 1 të këtij neni, ESHFF-ja lejon paraprakisht tregtimin në bazë të kërkesës së furnizuesit dhe nëse nga verifikimi i kryer rezulton se materiali mbjellës dhe shumëzues bimor i shërben këtij qëllimi.
4. Sasitë maksimale të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, që nuk tregtohen, mënyra e etiketimit të mostrave dhe kushtet për autorizimin përcaktohen me udhëzim të ministrit.

KREU III
KËRKESAT PËR PRODHIMIN E MATERIALIT MBJELLËS
DHE SHUMËZUES BIMOR

Neni 11

Detyrimet e furnizuesit

(ndryshuar pika 1 dhe fjalia e parë e pikës 5 me ligjin nr. 12/2019, datë 5.3.2019)

1. Furnizuesi, në cilësinë e prodhuesit, kryen veprimtarinë e prodhimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, në përputhje me përcaktimet e këtij ligji.

2. Furnizuesi, për prodhimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, ka këto detyra dhe përgjegjësi:

a) harton planin dhe teknologjitë e prodhimit për çdo specie dhe varietet, përfshirë verifikimin e cilësisë, që lejon prodhimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, në përputhje me kërkesat e këtij neni;

b) njofton menjëherë strukturën që kryen inspektimin, pranë AKU-së, për çdo dukuri të shfaqur apo dukuri të dyshimtë, për organizmat e dëmshëm karantinorë në parcelat e prodhimit, të cilët duhet të raportohen sipas ligjisllacionit në fuqi për mbrojtjen e bimëve;

c) garanton që çdo lot i materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të jetë i kontrollueshëm, i disponueshëm dhe i identifikueshëm në të gjitha fazat e prodhimit, të përgatitjes për treg, të ruajtjes dhe të shitjes;

ç) mban të dhëna dhe ruan evidencat për mirëmbajtjen e një varieteti për sigurimin ose blerjen e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, të përdorur për shumim ose riprodhim;

d) mban të dhëna dhe ruan evidencat e prodhimit, furnizimit ose importit për përgatitjen për treg, stoqet dhe shitjet e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor;

dh) lejon verifikimin zyrtar dhe marrjen e mostrave;

e) zbaton masat e përcaktuara dhe të lëna nga verifikimet zyrtare ose/dhe mbikëqyrëse;

ë) përmbush detyrimet e tjera të përcaktuara në këtë ligj dhe në legjisllacionin në fuqi për mbrojtjen e bimëve.

3. Furnizuesi mban të gjitha evidencat dhe të dhënat, sipas pikës 2 të këtij neni, për të paktën 3 vjet, ndërsa për materialin mbjellës dhe shumëzues të pemëve frutore, pyjore, dekorative dhe kacavjerrëse, për të paktën 5 vjet.

4. Furnizuesi mban një listë të varieteteve të drurëve frutorë ose të bimëve dekorative, sipas një forme të përcaktuar, kur ato nuk janë të regjistruara në KK, por është depozituar kërkesa për pranimin e tyre në KK, në përputhje me legjisllacionin në fuqi për mbrojtjen e varieteteve të bimëve. Secili varietet pajiset me përshkrimin përkatës varietor.

5. Prodhimi i kategorive të larta të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor bëhet nga furnizues publikë të autorizuar nga ministri ose privatë, që kanë të regjistruar në regjistrin tregtar, si objekt veprimtarie, prodhimin e kategorive të larta të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor. Kriteret e prodhimit përcaktohen me udhëzim të ministrit.

6. Furnizuesi mund të prodhojë, por jo të tregtojë, material mbjellës dhe shumëzues bimor të një varieteti, i cili nuk është regjistruar në KK, në qoftë se kërkesa për regjistrim është depozituar dhe regjistrimi është në proces.

7. Furnizuesi mund të prodhojë material mbjellës dhe shumëzues bimor të paregjistruar në KK nëse destinacioni i tyre është përdorimi jashtë territorit të Republikës së Shqipërisë, me përjashtim të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të ndaluar në këtë ligj.

8. Forma dhe përmbajtja e të dhënave, që mban dhe zbaton prodhuesi, përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 12

Deklarimi i prodhimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor

1. Furnizuesi, që prodhon material mbjellës dhe shumëzues bimor, është i detyruar të njoftojë, me shkrim, çdo vit ESHFF-në për prodhimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor.
2. Krahas njoftimit për deklarimin e prodhimit për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, që do të nxjerrë në treg, furnizuesi përgatit etiketën e furnizuesit dhe dorëzon deklaratën e konformitetit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor me kërkesat për tregtim ose përjashtimet, sipas këtij ligji.
3. Etiketa dhe deklarata e konformitetit plotësohen në përputhje me të dhënat e furnizuesit të regjistruara në regjistrin e tij.
4. Forma, përmbajtja, afati dhe mënyra e kërkesës së furnizuesit për deklarimin e prodhimit, si dhe forma e përmbajtja e etiketës dhe deklaratës së konformitetit përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 13

Inspektimi i furnizuesve

(Ndryshuar pikat 1, 4 dhe ndryshuar pika 6 me ligjin nr. 67/2013, datë 14.2.2013)

1. Inspektimi i subjekteve përkatëse, sipas këtij ligji, bëhet jo më pak se 2 herë në vit nga inspektorët e Autoritetit Kombëtar të Ushqimit. Nëse nga kontrolli rezulton se furnizuesi nuk ka plotësuar detyrimet e përcaktuara, inspektori urdhëron plotësimin e tyre brenda një afati kohor, por jo më shumë se 15 ditë.
2. Inspektori kontrollon plotësimin e kërkesave për tregtim, ose merr mostra dhe i dërgon për analiza laboratorike.
3. Kur nga inspektimi i kryer ose nga analizat e mostrave të marra rezulton se materiali mbjellës dhe shumëzues bimor nuk plotëson kërkesat e përcaktuara, furnizuesit i ndalohet nxjerrja në treg e këtij materiali mbjellës dhe shumëzues bimor.
4. Procedura e inspektimit zhvillohet në përputhje me ligjin nr. 10 433, datë 16.6.2011 “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”.
5. Të gjitha shpenzimet për zbatimin e detyrave të lëna nga inspektori dhe për kryerjen e analizave laboratorike përballen nga furnizuesi.
6. Mënyra e mbajtjes së të dhënave, metoda e marrjes së mostrave, analizat laboratorike që kryhen përcaktohen me udhëzim të ministrit.

KREU IV

CERTIFIKIMI ZYRTAR I MATERIALIT MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR

Neni 14

Autoriteti certifikues

1. ESHFF-ja është organi përgjegjës për kryerjen e certifikimit zyrtar të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor.
2. Procedurat e certifikimit zyrtar të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, të prodhuar në vend, realizohen nga ESHFF-ja ose subjekte publike apo private, sipas përcaktimit të bërë në kreun IX të këtij ligji.
3. Procedurat dhe kriteret e kryerjes së certifikimit për specie të veçanta ose grup speciesh përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

Neni 15

Kërkesa për certifikim zyrtar

1. Furnizuesi njofton çdo vit organin e certifikimit, në një afat kohor të përcaktuar, për certifikimin zyrtar të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të specieve të përcaktuara sipas këtij ligji, me anë të kërkesës, së cilës i bashkëlidhet dokumentacioni që vërteton të dhënat për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor të përdorur për mbjellje.

2. Furnizuesi paraqet kërkesën me kusht që:

a) në vetëdeklarimin, sipas legjislacionit për licencat, të ketë përcaktuar speciet për të cilat ai ka paraqitur kërkesë për certifikim;

b) varieteti të jetë i regjistruar në KK ose furnizuesit t'i jetë lëshuar një vërtetim për depozitimin e kërkesës për regjistrimin e varietetit.

3. Forma, përmbajtja, afatet kohore dhe dokumentacioni, që i bashkëlidhet kërkesës për certifikim zyrtar, përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

Neni 16

Procedurat e certifikimit zyrtar

1. Procedura për certifikimin zyrtar të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor ka të bëjë:

a) me kontrollin zyrtar dhe aprovimin e parcelave të prodhimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor për zbatimin e kushteve teknike të përcaktuara;

b) me kontrollin zyrtar të makinerive e të pajisjeve për prodhimin dhe përgatitjen për treg;

c) me kontrollin e të dhënave të mbajtura nga furnizuesi për mirëmbajtjen e një varieteti, për sigurimin ose blerjen e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, prodhimin, furnizimin ose importin, përgatitjen për treg, stoqet dhe shitjet;

ç) me marrjen e mostrave zyrtare dhe analizimin e tyre vetëm nga ESHFF-ja për të provuar nëse materiali mbjellës dhe shumëzues bimor plotëson kërkesat për tregtimin dhe certifikimin jopërfundimtar.

2. Shpenzimet për realizimin e procedurave për certifikimin zyrtar, për lëshimin e etiketave dhe etiketimin zyrtar përballohen nga furnizuesi.

3. Tarifat për certifikimin zyrtar, për etiketat dhe etiketimin zyrtar të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor përcaktohen me udhëzim të përbashkët të ministrit përgjegjës për bujqësinë dhe të ministrit përgjegjës për financat.

4. Procedura të tjera për certifikimin zyrtar, përmbajtja, ngjyra dhe forma e etiketës zyrtare, përmbajtja dhe forma e certifikatës zyrtare, certifikatës së materialit mbjellës dhe shumëzues bimor jo përfundimisht të certifikuar dhe mënyra e njoftimit të drejtuesit të ESHFF-së përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

Neni 17

Certifikimi zyrtar i farave të përziera

1. Certifikimi zyrtar i farave të përziera kryhet sipas procedurës së përcaktuar në këtë ligj, me kusht që përzierja e farave të bëhet në përputhje me kërkesat për farat e përziera të përcaktuara në këtë ligj.

2. Furnizuesi paraqet kërkesën pranë ESHFF-së.

3. Në rastin e farave të përziera, të destinuara për prodhimin e foragjereve, furnizuesi paraqet kërkesën vetëm nëse kjo përzierje farash është e regjistruar në regjistrin e farave të përziera.

4. Forma, përmbajtja, afatet kohore dhe dokumentacioni, që i bashkëlidhet kërkesës për certifikimin zyrtar të farave të përziera, përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

Neni 18

Procedurat për certifikimin zyrtar të farave të përziera

1. Procedurat për certifikimin zyrtar të farave të përziera, përmbajtja, ngjyra dhe forma e etiketës zyrtare, përmbajtja dhe forma e certifikatës zyrtare, mënyra e njoftimit të drejtuesit të ESHFF-së përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

2. Shpenzimet e procedurës për certifikimin zyrtar të farave të përziera, për lëshimin e etiketave dhe etiketimin zyrtar paguhet nga furnizuesi.

3. Tarifatat për certifikimin zyrtar, për etiketat dhe etiketimin zyrtar të farave të përziera përcaktohen me udhëzim të përbashkët të ministrit dhe të ministrit përgjegjës për financat.

Neni 19

Raste të veçanta dhe përjashtime për certifikimin zyrtar

1. Kryerja e certifikimit zyrtar të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, varietetet e të cilit nuk janë përfshirë në KK, mund të lejohet nga drejtuesi i ESHFF-së pas paraqitjes nga furnizuesi të kërkesës për certifikim dhe të dokumentacionit që vërteton të dhënat për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, të përdorur për mbjellje.

2. Furnizuesit i lëshohet një autorizim nga drejtuesi i ESHFF-së:

a) nëse varieteti është në proces pranimi në KK;

b) kur furnizuesi vërteton me dokumente se materiali mbjellës dhe shumëzues bimor është prodhuar për eksport.

3. ESHFF-ja, në cilësinë e autoritetit certifikues, zbaton procedurën për certifikim zyrtar të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të përcaktuar në këtë ligj.

4. Nuk i nënshtrohen procedurës për certifikim zyrtar dhe nuk certifikohet materiali mbjellës dhe shumëzues bimor i prodhuar për vetëfurnizim.

5. Forma e kërkesës, e autorizimit, si dhe forma, madhësia, ngjyra e përmbajtja e etiketës zyrtare përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

Neni 20

Etiketimi nga furnizuesi

1. Pavarësisht nga përcaktimet për procedurën për certifikimin zyrtar të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor dhe të farave të përziera, ESHFF-ja mund të lejojë furnizuesin që, për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor të specieve të caktuara të bimëve, të zbatojë vetë etiketimin me etiketa zyrtare, me kusht që mbikëqyrja e etiketimit të jetë kryer nga ESHFF-ja, në cilësinë e autoritetit certifikues.

2. Mënyra e zbatimit të mbikëqyrjes së etiketimit zyrtar, të kryer nga vetë furnizuesi, përcaktohet me udhëzim të ministrit.

Neni 21

Riambalazhimi dhe rietiketimi

(Ndryshuar pika 1 me ligjin nr. 67/2013, datë 14.2.2013)

1. Materiali mbjellës dhe shumëzues bimor, i certifikuar dhe i etiketuar zyrtarisht, me kërkesë të furnizuesit, mund të riambalazhohet dhe të rietiketohet zyrtarisht, kur shikohet e nevojshme nga inspektori i Autoritetit Kombëtar të Ushqimit. Sipas kërkesës së furnizuesit, etiketat e reja zyrtare lëshohen nga ESHFF-ja dhe etiketimi mund të zbatohet prej këtij enti, me kusht që materiali mbjellës dhe shumëzues bimor të vazhdojë të plotësojë kushtet për certifikim zyrtar.

2. Shpenzimet për etiketat dhe etiketimin zyrtar përballohen nga furnizuesi.

3. Tarifatat për etiketat dhe rietiketimin zyrtar përcaktohen me udhëzim të përbashkët të ministrit dhe të ministrit përgjegjës për financat.

Neni 22

Të dhënat për prodhimin

1. ESHFF-ja krijon dhe mban regjistrin për prodhimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor për vitin në vazhdim. Regjistri përfshin të dhëna për furnizuesin, vendet e prodhimit dhe sipërfaqet e regjistruara për prodhimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, si dhe sasi të e prodhuara e të certifikuara.

2. ESHFF-ja mban të dhëna për:

- a) materialin mbjellës e shumëzues bimor të bimëve të arave, deri në 3 vjet;
- b) materialin mbjellës e shumëzues bimor të bimëve drufrutore, të bimëve dekorative, të bimëve eterovajore e medicinale të kultivuara dhe sumullbarin (humulusin), deri në 10 vjet.

KREU V

IMPORTI I MATERIALIT MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR

Neni 23

Kushtet për importin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor

(ndryshuar pika 1 me ligjin nr. 12/2019, datë 5.3.2019)

1. Materiali mbjellës dhe shumëzues bimor importohet vetëm nga subjekte, të cilat janë të regjistruara në regjistrin tregtar me objekt veprimtarie importin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor.

2. Materiali mbjellës dhe shumëzues bimor importohet nëse plotëson kërkesat e përcaktuara në këtë ligj.

Neni 24

Procedura e importit

(Shfuqizuar pika 1 me ligjin nr.105/2015, datë 1.10.2015; ndryshuar pika 3 me ligjin nr. 12/2019, datë 5.3.2019)

1. Shfuqizuar;

2. Inspektimi i ngarkesës së materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, në pikën hyrëse të kalimit kufitar e doganor të Republikës së Shqipërisë, kryhet sipas kërkesave të përcaktuara në legjislacionin në fuqi për mbrojtjen e bimëve.

3. Përveç sa parashikohet në pikën 2 të këtij neni, inspektori verifikon nëse furnizuesi është i regjistruar në regjistrin tregtar me objekt veprimtarie importin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor.

4. Inspektimi i materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të importuar, lidhur me plotësimin e kërkesave për tregtim, të përcaktuara në këtë ligj, kryhet në magazinat e furnizuesit ose në treg. Për këtë inspektori merr mostrat përkatëse, të cilat i dërgon për analiza laboratorike.

5. Tarifa e marrjes së mostrave dhe e kryesjes së analizave laboratorike përcaktohet me udhëzim të përbashkët të ministrit dhe të ministrit përgjegjës për financat.

Neni 25

Përfundime

1. Inspektori nuk merr mostra për analiza laboratorike, nëse importimi bëhet për rastet e mëposhtme:

- a) për mostrat e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, të përcaktuara për testim zyrtar, që ruhen në bankën gjenetike për përzgjedhje varietore, për qëllime kërkimore-shkencore ose ekspozimi, me kusht që sasi të tyre të mos kalojnë sasi të përcaktuara në përputhje me pikën 4 të nenit 10 të këtij ligji;

b) për sasi të caktuara të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor në paketime origjinale, të destinuara për përdorim vetjak.

2. Sasia e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor në paketime origjinale, që mund të importohet për përdorim vetjak, përcaktohet me udhëzim të ministrit.

Neni 26

Autorizime importi të veçanta

1. Importi i materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të certifikuar jo përfundimisht ose/dhe i varieteteve të peregjistruara në KK kryhet me autorizim të veçantë, të lëshuar nga ESHFF-ja, sipas urdhrit të ministrit, për këtë qëllim.

2. Rastet për autorizimin e importimit të veçantë të materialit të mbjellës dhe shumëzues bimor janë kur ai nevojitet për:

a) përgatitjen për treg dhe certifikim zyrtar, në përputhje me këtë ligj, kur është prodhuar dhe certifikuar jo përfundimisht në një vend tjetër jashtë territorit të Republikës së Shqipërisë, nën kontrollin zyrtar, dhe kur ekuivalenca është e njohur;

b) përballimin e nevojave emergjente;

c) riprodhim në Republikën e Shqipërisë, për qëllime eksporti, gjë e cila vërtetohet nga importuesi, duke paraqitur një kopje të kontratës origjinale me furnizuesin apo përdoruesin e një vendi tjetër;

ç) një varietet, i cili është në procedurë pranimi në KK dhe sasia e të cilit nuk e tejkalon sasinë e caktuar sipas nenit 6 të këtij ligji.

3. Furnizuesi, për autorizimin e importit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të certifikuar jo përfundimisht ose të varieteteve të peregjistruara në KK, sipas pikës 1 të këtij neni, paraqet kërkesë në ESHFF.

4. Forma dhe përmbajtja e kërkesës për autorizimin e importit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, të certifikuar jo përfundimisht ose të peregjistruar në KK, përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 27

Detyrimet e furnizuesit për importin

(Ndryshuar fjalia e dytë e pikës 1 me ligjin nr.105/2015, datë 1.10.2015)

1. Përveç detyrimeve të përcaktuara për prodhimin, para nxjerrjes në treg të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të importuar, furnizuesi duhet që, krahas etiketave shoqëruese në ambalazh, në gjuhë të huaj, të vendosë etiketë shtesë në gjuhën shqipe. Gjithashtu, materiali mbjellës dhe shumëzues bimor i importuar shoqërohet me dokumente në gjuhën shqipe ose angleze.

2. Furnizuesi i materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të një varieteti të peregjistruar në KK, për riprodhim për qëllime eksporti, paraqet tek ESHFF-ja kontratën, si provë të eksportit.

Neni 28

Rietiketimi zyrtar i materialit mbjellës dhe shumëzues bimor

1. Materiali mbjellës dhe shumëzues bimor i importuar, që plotëson kërkesat e përcaktuara në pikat 7 e 9 të nenit 4 të këtij ligji, mund të riambalazhohet ose/dhe të rietiketohe me etiketa zyrtare, të lëshuara nga ESHFF-ja me kërkesën e furnizuesit. ESHFF-ja lëshon etiketat zyrtare për rietiketim vetëm pasi të verifikojë nëse materiali mbjellës dhe shumëzues bimor plotëson kërkesat e përcaktuara në këtë ligj për certifikimin zyrtar.

2. Shpenzimet për etiketat dhe për etiketimin zyrtar përballohen nga furnizuesi.

3. Tarifat për etiketat zyrtare dhe për etiketimin zyrtar përcaktohen me udhëzim të përbashkët të ministrit dhe të ministrit përgjegjës për financat.

KREU VI
PROCEDURAT E REGJISTRIMIT TË VARIETETEVE
NË KATALOGUN KOMBËTAR

Neni 29

Katalogu Kombëtar

(ndryshuar shkronja "a" e pikës 4 me ligjin nr. 12/2019, datë 5.3.2019)

1. KK-ja është lista zyrtare e varieteteve të specieve të bimëve, të përcaktuara në shkronjën "a" të nenit 1 të këtij ligji, materiali mbjellës dhe shumëzues bimor i të cilave prodhohet, përgatitet për treg, importohet dhe tregtohet në Republikën e Shqipërisë.

2. Procedura për përfshirjen e një varieteti në KK drejtohet nga ESHFF-ja, e cila shqyrton të gjitha kërkesat për pranim, të cilat i boton në buletin e saj zyrtar.

3. Forma, përmbajtja dhe afati i botimit të KK-së përcaktohen me urdhër të ministrit.

4. Kërkesa për regjistrim në KK paraqitet nga aplikuesi kur ai është:

a) person fizik ose juridik, që ka të regjistruar në regjistrin tregtar si objekt veprimtarie prodhimin/importin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor.

b) seleksioner ose person përgjegjës për mirëmbajtjen e varieteteve.

Neni 30

Kërkesa për regjistrimin e një varieteti në Katalogun Kombëtar

1. Procedura për regjistrimin e një varieteti në KK fillon me paraqitjen nga aplikuesi të një kërkeje, me shkrim, në ESHFF.

2. Nëse kërkesa bëhet për regjistrimin e një varieteti të një fare bari, që nuk ka destinacion prodhimin foragjer, ose për një varietet të përcaktuar për përdorim vetëm si komponent gjenetik për prodhimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të bimëve apo i një varieteti, i cili është OMGJ, aplikuesi duhet ta deklarojë qartësisht këtë në kërkesë.

3. Të dhënat e kërkuara nga aplikuesi për origjinën e varietetit trajtohen si konfidenciale.

4. Përmbajtja e kërkesës dhe procedura e regjistrimit të një varieteti në KK përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 31

Kushtet për regjistrimin e varietetit në Katalogun Kombëtar

(Ndryshuar pika 3 me ligjin nr.105/2015, datë 1.10.2015)

1. ESHFF-ja miraton regjistrimin e një varieteti në KK nëse:

a) vërtetohet se është miratuar si varietet i ri dhe është caktuar personi përgjegjës për ruajtjen e tij;

b) vërtetohet e drejta për përdorimin e këtij varieteti;

c) plotëson standardet e pranueshme për kultivim dhe përdorim, të miratuara me vendim të KVVRRK-së.

2. ESHFF-ja regjistron në KK një varietet që është OMGJ vetëm nëse plotëson kushtet e specifikuar në pikën 1 të këtij neni, dhe nëse pranimi ose mbajtja e një varieteti të tillë nuk bie në kundërshtim me legjislacionin përkatës për OMGJ-të.

3. Pavarësisht nga përcaktimi i bërë në pikën 1, të këtij neni, vlera e pranueshme për kultivimin dhe përdorimin nuk kërkohej në rastet e hibrideve:

a) të perimeve, me përjashtim të varieteteve;

b) të farave të barit, nëse nuk kanë qëllim prodhimin e foragjereve;

c) të paracaktuara për t'u përdorur vetëm si komponent prindëror për prodhimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të ri.

4. Në rastin e farave të barit, që nuk kanë për qëllim prodhimin e foragjereve, ESHFF-ja mund të kontrollojë përshtatjen e varietetit në lidhje me destinacionin e specifikuar në kërkesë nga aplikuesi.

Neni 32

Vlerat e kultivimit dhe të përdorimit të një varieteti

1. Vlera për kultivim dhe përdorim e një varieteti të paraqitur për regjistrim në KK konsiderohet e përshtatshme nëse, krahasuar në provat e kryera për vlerat e kultivimit e të përdorimit me varietete të tjera, të regjistruara në KK, ofron një përmirësim të qartë të treguesve sasiorë dhe cilësorë të prodhimit.

2. Pavarësisht nga përcaktimi i bërë në pikën 1 të këtij neni, vlerat e varietetit të paraqitur për regjistrim në KK konsiderohen të përshtatshme për kultivim e përdorim, edhe nëse karakteristikat të veçanta individuale të tij janë inferiore krahasuar me ato të varieteteve të kontrollit, me kusht që në tërësinë e tyre karakteristikat e tij të mbizotërojnë ato të varieteteve të kontrollit.

Neni 33

Testimi i varietetit

(Ndryshuar pika 2 me ligjin nr.105/2015, datë 1.10.2015)

1. Për t'u regjistruar në KK varieteti kalon në provat zyrtare për vlerat e kultivimit dhe duhet të plotësojë kërkesat e përcaktuara për vlerat e kultivimit dhe të përdorimit të një varieteti. Sasia e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të përcaktuar për provat zyrtare të varietetit sigurohet nga aplikanti.

2. Në qoftë se aplikanti deklaron në kërkesë se varieteti është testuar për dallueshmëri, uniformitet dhe stabilitet dhe është miratuar si varietet i ri në Republikën e Shqipërisë ose në një nga shtetet anëtare të Bashkimit Europian a në një nga shtetet nënshkruese të konventës së UPOV-it, ekzaminimi mundet të mos kryhet me kusht që furnizuesi për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor që importon të paraqesë në Entin Shtetëror të Farave dhe Fidanëve dokumentacion zyrtar nga shteti importues, nëpërmjet të cilit vërtetohen karakteristikat e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor (Skedën), dhe provën e kryer për dallueshmëri, uniformitet dhe stabilitet (DUS). Sipas nevojës, ESHFF-ja mund të kërkojë nga subjektet homologe në shtetet anëtare të Bashkimit Europian ose në shtetet nënshkruese të konventës së UPOV-it testet dhe rezultatet për dallueshmëri, uniformitet dhe stabilitet për varietetet e paraqitura në kërkesë, për regjistrim në KK.

3. Për varietete, të cilat janë OMGJ, testimi duhet të kryhet sipas procedurës, në përshtatje me këtë ligj dhe me legjislacionin përkatës për OMGJ-të.

4. Testimi i një varieteti mund të kryhet nga ESHFF-ja ose subjekte publike a private, sipas përcaktimit të bërë në kreun IX të këtij ligji.

5. Shpenzimet për testimin e varietetit mbulohen nga aplikanti.

6. Procedura dhe metoda e testimit të varieteteve, sipas pikave 1, 2 e 3 të këtij neni, përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

7. Tarifat për testimin e varietetit për regjistrim në KK përcaktohen me udhëzim të përbashkët të ministrit dhe të ministrit përgjegjës për financat.

Neni 34

Emri i varietetit

1. Në qoftë se varieteti është i regjistruar në KK-në e një shteti anëtar të Bashkimit Europian ose të një shteti nënshkrues të konventës së UPOV-it, pranimi në KK-në e Republikës së Shqipërisë bëhet me emrin e regjistruar në katalogjet e sipërpërmendura, përjashtuar rastet kur emri i varietetit bie në kundërshtim me rregulloret për tiparet dalluese dhe përcaktimin e origjinës dhe, në këtë rast, lind nevoja e përshtatjes së emrit.

2. Në qoftë se përshtatja e emrit është e domosdoshme dhe e justifikueshme, ESHFF-ja thërret aplikantin që të propozojë një emër të ri për varietetin, jo më vonë se 60 ditë nga data e aplikimit.

3. Kërkesat për përshtatjen e emrit të varietetit përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 35

Regjistrimi i varietetit në Katalogun Kombëtar

1. Nëse varieteti plotëson kushtet e përcaktuara në këtë ligj për regjistrimin në KK, me propozim të KVVRKK-së, ESHFF-ja merr vendim për regjistrimin e varietetit në KK. Vendimi është i formës së prerë dhe botohet në buletin zyrtar të tij.

2. Kostoja financiare e krijuar për regjistrimin e varietetit përballohet nga furnizuesi.

3. Procedura dhe afatet e regjistrimit të varieteteve në KK përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 36

Çregjistrimi i varietetit nga Katalogu Kombëtar

1. Një varietet çregjistrohet nga KK-ja në rastet e mëposhtme:

- a) me përfundimin e periudhës, për të cilën një varietet është regjistruar në KK;
- b) me kërkesën e personit që ka kërkuar regjistrimin në KK;
- c) me kërkesën e KVVRKK-së, kur vërehet se varieteti nuk ruhet e mirëmbahet për uniformitet e stabilitet nga personi përgjegjës dhe ka humbur vlerat për kultivim e përdorim;
- ç) kur të dhënat e paraqitura nga aplikanti rezultojnë të falsifikuara.

2. Për çregjistrimin e varietetit nga KK-ja, ESHFF-ja merr vendim të formës së prerë dhe e boton në buletin e saj zyrtar.

3. Procedura e çregjistrimit të varieteteve nga KK-ja përcaktohet me udhëzim të ministrit.

Neni 37

Rinovimi i regjistrimit të varietetit në Katalogun Kombëtar

1. Kërkesa për rinovimin e regjistrimit të varietetit në KK depozitohet nga aplikuesi ose personi përgjegjës i autorizuar prej tij.

2. ESHFF-ja miraton kërkesën, nëse plotësohen kushtet e përcaktuara për vlerat e kultivimit dhe të përdorimit të një varieteti, të konfirmuara nëpërmjet provave zyrtare të testimit. Vendimi është i formës së prerë dhe botohet në buletin zyrtar të tij.

3. Shpenzimet financiare të rinovimit të regjistrimit të varietetit përballohen nga aplikuesi. Tarifat përkatëse përcaktohen me udhëzim të përbashkët të ministrit dhe të ministrit përgjegjës për financat.

4. Procedura e rinovimit të regjistrimit, forma dhe përmbajtja e kërkesës për rinovimin e regjistrimit të varietetit në KK përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 38

Mbajtja e dokumentacionit

1. ESHFF-ja mban të gjithë dokumentacionin ku bazohet vendimi i tij për regjistrimin e varietetit në KK.

2. ESHFF-ja i mban këto dokumente për të paktën dy vjet nga data e daljes së vendimit për refuzimin e regjistrimit të varietetit në KK dhe për pesë vjet nga data e çregjistrimit të varietetit nga KK-ja.

3. Këto të dhëna janë publike përveç atyre që konsiderohen sekret për biznesin dhe vihen në dispozicion në përputhje me legjislacionin e mbrojtjes së të dhënave.

Neni 39

Ruajtja e mostrave standarde të materialit mbjellës e shumëzues bimor të një varieteti

1. Për secilin varietet, farë apo material tjetër mbjellës dhe shumëzues bimor, të listuar në KK, të prodhuar dhe të certifikuar zyrtarisht në Republikën e Shqipërisë, mbahet një mostër standarde. Mostrat standarde ruhen për një periudhë 1-vjeçare në mjediset e ESHFF-së.

2. Mbajtja e mostrave standarde të materialit mbjellës e shumëzues bimor të një varieteti financohet nga Buxheti i Shtetit.

Neni 40

Komisioni i Vlerësimit të Varieteteve për Regjistrim në Katalogu Kombëtar

1. KVVRRKK-ja ngrihet dhe funksionon në ministrinë përgjegjëse për bujqësinë dhe kryen detyrat e mëposhtme:

a) vlerësimin e rezultateve të testimit të varietetit në lidhje me plotësimin e standardeve për kultivim e përdorim dhe marrjen e vendimit për regjistrimin ose jo të varietetit të propozuar për regjistrim në KK;

b) hartimin dhe miratimin e metodikave për testimin varietor, sipas këtij ligji;

c) diskutimin e çështjeve të tjera nga fusha e prodhimit të materialit mbjellës e shumëzues bimor.

2. Përbërja dhe funksionimi i KVVRRKK-së, për specie të veçanta ose/dhe grup specimesh të bimëve, përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

KREU VII

STRUKTURAT PËRGJEGJËSE

Neni 41

Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve

(Ndryshuar shkronja "e" me ligjin nr. 67/2013, datë 14.2.2013 dhe nr.105/2015, datë 1.10.2015)

1. ESHFF-ja është person juridik publik, që funksionon në varësi të ministrit, me financim nga Buxheti i Shtetit. Detyrat e këtij enti për realizimin e qëllimit të këtij ligji janë si më poshtë:

a) të kryejë procedurat për regjistrimin dhe çregjistrimin e varieteteve nga KK-ja;

b) të organizojë dhe të drejtojë sistemin e informacionit në fushën e prodhimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor;

c) të organizojë dhe të kryejë testimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të ri, të krijuar ose/dhe të importuar;

ç) të organizojë dhe të drejtojë procedurat e certifikimit zyrtar të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, përgatitjen e etiketës zyrtare dhe administrimin e saj;

d) të lidhë kontrata publike të shërbimeve me subjektet, publike e private, për realizimin e procedurave të certifikimit zyrtar, të testimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, si dhe kryerjen e mbikëqyrjes për realizimin e detyrave të tyre;

dh) të bashkëpunojë me struktura dhe organizata të tjera, brenda dhe jashtë vendit, për të marrë pjesë në veprimtari që kanë të bëjnë me materialin mbjellës dhe shumëzues bimor;

e) të verifikojë dhe të analizojë mostrat për të gjitha sasi të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të importuar, për çdo specie, varietet dhe lot, të sjella nga inspektorati që mbulon fushën përkatëse pranë Autoritetit Kombëtar të Ushqimit. Çdo 6 muaj, ESHFF-ja duhet të pranojë për rianalizim në laboratorin e saj për treguesit e fuqisë mbirëse mostrat e çdo specije, varieteti dhe loti, të importuara apo të prodhuara në vendin tonë.

2. Organizimi dhe funksionimi i ESHFF-së përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

Neni 42

Autoriteti inspektues dhe kontrollues

(Ndryshuar paragrafi i parë i pikës 1 dhe ndryshuar pika 2 me ligjin nr. 67/2013, datë 14.2.2013; ndryshuar shkronja "a" e pikës 1 me ligjin nr.105/2015, datë 1.10.2015)

1. Detyrat e Inspektoratit të Autoritetit Kombëtar të Ushqimit për realizimin e qëllimit të këtij ligji janë si më poshtë:

a) të kontrollojë materialin mbjellës dhe shumëzues bimor të furnizuesit, në çdo kohë dhe në çdo vend ku ai magazinohet, përpunohet, përgatitet për treg e tregtohet. Çdo 6 muaj, inspektorati që mbulon fushën përkatëse pranë Autoritetit Kombëtar të Ushqimit duhet të kërkojë që furnizuesit të kryejnë rianalizimin për treguesit e fuqisë mbirëse për çdo specie, varietet dhe lot të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, të importuar apo të prodhuar në vendin tonë në laboratorin e ESHFF-së. Mostrat për rianaliza laboratorike duhet të merren nga specialisti i autorizuar i DB-së;

b) të kontrollojë materialin mbjellës dhe shumëzues bimor nëse plotëson kërkesat e përcaktuara në këtë ligj;

c) të kontrollojë në magazinat e furnizuesve ose në treg materialin mbjellës shumëzues bimor të importuar, për plotësimin e kërkesave për tregtim, të përcaktuara në këtë ligj;

ç) të kontrollojë përfituesit e kontratave publike të shërbimeve, sipas këtij ligji.

2. Inspektorati i Autoritetit Kombëtar të Ushqimit, për zbatimin e masave administrative dhe kryerjen e detyrës, bashkëpunon me Policinë e Shtetit, me strukturat përgjegjëse të Drejtorisë së Përgjithshme të Doganave dhe të Drejtorisë së Përgjithshme të Tatimeve.

Neni 43

Masat administrative

(Ndryshuar shkronjat "c" dhe "dh" dhe shtuar paragrafi i fundit me ligjin nr. 67/2013, datë 14.2.2013, ndryshuar shkronja "a" dhe "e" me ligjin nr. 12/2019, datë 5.3.2019)

Kur kryhet kontroll, sipas këtij ligji dhe akteve nënligjore në zbatim të tij, inspektori merr masat administrative të mëposhtme:

a) ndalon kryerjen e veprimtarive për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor nga një person që nuk është i regjistruar në regjistrin tregtar.

b) urdhëron marrjen e masave për eliminimin e parregullsive dhe të mangësive në një afat kohor prej 15 ditëve nga data e kryerjes së kontrollit;

c) propozon për ndalimin përkohësisht të ushtrimit të veprimtarisë së furnizuesit, nëse ky i fundit nuk ka të regjistruar në regjistrin tregtar objektin e veprimtarisë për importin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, deri në përmbushjen e këtij detyrimi, ose propozon ndalimin e ushtrimit të veprimtarisë së furnizuesit për rastet kur detyrat e lëna nga ai nuk janë zbatuar për më shumë se dy herë.

ç) urdhëron korrigjimin e parregullsive dhe ndalon përkohësisht tregtimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, i cili nuk është ambalazhuar dhe etiketuar sipas përcaktimeve të bëra në këtë ligj dhe në aktet nënligjore, në zbatim të tij;

d) ndalon tregtimin e materialit mbjellës e shumëzues bimor të prodhuar në vend dhe të importuar, që nuk plotëson kërkesat e përcaktuara;

dh) i propozon drejtuesit të AKU-së t'i kërkojë pranë Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve ndërprerjen e kontratave të shërbimeve të lidhura sipas pikës "d" të nenit 41, nëse nuk janë përmbushur detyrimet e përcaktuara ose ato nuk janë zbatuar sipas përcaktimeve kontraktore;

e) merr masa administrative për shkeljet që dalin gjatë kryerjes së kontrollit për zbatimin e këtij ligji.

Masa e propozimit për heqjen e licencës dhe e ndalimit përkohësisht të tregtimit të materialit mbjellës, të parashikuara në shkronjat “c” dhe “ç” të këtij neni, janë dënime plotësuese. Masat e tjera të parashikuara në këtë nen janë dënime kryesore.

Neni 44

Analizat e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor

(ndryshuar me ligjin nr. 12/2019, datë 5.3.2019)

1. Analizat laboratorike zyrtare të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor kryhen në laborator testues dhe/ose në laborator reference, miratuar nga ministri. Laboratorët miratohen vetëm pasi të jenë akredituar. Lista e analizave të miratuara duhet të jetë e përfshirë në listën e analizave, për të cilin laborator është akredituar.

2. Laboratori i referencës kryen analizat e mostrave, që merren për efekt verifikimi dhe vlerësimi të treguesve cilësorë për certifikimin zyrtar të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor.

3. Kriteret që duhet të plotësojnë laboratorët testues dhe laboratorët e referencës për t'u miratuar, si dhe procedura për miratimin e tyre përcaktohen me udhëzim të ministrit.

4. Procedura që ndiqet për marrjen e mostrave dhe transporti i tyre për kryerjen e analizave në laborator përcaktohen me udhëzim të ministrit.

5. Lista e analizave që kryejnë laboratorët e referencës miratohet me urdhër të ministrit dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

KREU VIII

MARRJA DHE PËRDORIMI I TË DHËNAVE DHE INFORMACIONIT

Neni 45

Marrja dhe përdorimi i të dhënave

1. ESHFF-ja, për mbajtjen dhe ruajtjen e të dhënave të furnizuesve të licencuar, të të dhënave të prodhimit, të importit dhe të eksportit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të KK-së mund të marrë dhe mund të përdorë të dhëna, të mbajtura nga ente shtetërore të autorizuar, subjekte, agjenci publike, koncesionare dhe autoritete të tjera të autorizuar.

2. Administruesit e këtyre të dhënave, të hartave, të fotove ortodixhitale janë të detyruar t'i japin ESHFF-së çdo informacion, pa pagesë, përjashtuar kostot e drejtëpërdrejta të materialeve, të kopjeve ekstra dhe përpunimit të të dhënave.

3. Mënyra e marrjes së të dhënave nga subjektet e përcaktuara në pikën 1 të këtij neni dhe administrimi i tyre nga ESHFF-ja bëhen sipas legjislacionit në fuqi.

Neni 46

Komunikimi i të dhënave

Të dhënat e krijuara dhe të administruara nga ESHFF-ja janë publike, përveç të dhënave që vlerësohen të dhëna personale dhe përbëjnë sekret tregtar. Në këtë rast, të dhënat u vihen në dispozicion të tretëve, në përputhje me legjislacionin e mbrojtjes së të dhënave personale dhe legjislacionin për shoqëritë tregtare.

Neni 47

Financimi i bazës së të dhënave

Baza e të dhënave, që sigurohen dhe administrohen nga ESHFF-ja, në përputhje me përcaktimet e bëra në këtë ligj, financohet nga Buxheti i Shtetit.

KREU IX
SHËRBIMET DHE KONTRATAT PUBLIKE TË SHËRBIMEVE NË FUSHËN
E MATERIALIT MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR

Neni 48

Veprimtaritë dhe financimi publik

Shërbimi publik në fushën e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor financohet nga Buxheti i Shtetit.

Neni 49

Kryerja e shërbimeve publike

1. Detyrat e shërbimit publik për testimin e varieteteve për vlerën e kultivimit dhe të përdorimit për pranim në KK, si dhe për procedurat për certifikimin zyrtar të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor kryhen nga ESHFF-ja ose subjekte, publike e private, që veprojnë në fushën e bujqësisë, me kusht që personeli që kryen këto procedura të plotësojë kërkesat e caktuara të kualifikimit.

2. Kushtet, që duhet të plotësojnë subjektet publike e private, për kryerjen e shërbimit publik, përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

Neni 50

Shërbime publike me të tretë

1. ESHFF-ja mund t'ua delegojë shërbimin publik të testimit të varieteteve, për vlerën e kultivimit dhe të përdorimit, me qëllim regjistrimin në KK të procedurave të certifikimit zyrtar të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, subjekteve të përcaktuara në pikën 1 të nenit 49 të këtij ligji, sipas rregullave të prokurimit publik.

2. Marrëdhëniet ndërmjet ESHFF-së dhe zbatuesit të shërbimit publik të testimit të varieteteve për vlerën e kultivimit dhe të përdorimit, me qëllim regjistrimin në KK, për procedurat e certifikimit zyrtar të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor përcaktohen me kontratën publike të shërbimeve.

Neni 51

Mbikëqyrja për zbatimin e shërbimit publik

Mbikëqyrja teknike për zbatimin e detyrave të shërbimit publik për testim të varieteteve për vlerën e kultivimit dhe të përdorimit, me qëllim rregjistrimin në KK, për procedurat e certifikimit zyrtar të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor bëhet nga ESHFF-ja.

Neni 52

Kontratat publike të shërbimeve

1. Për zbatimin e detyrave të përcaktuara në nenet 49, 50 dhe 51 të këtij ligji, ESHFF-ja lidh kontrata publike të shërbimeve me subjektet, publike dhe private, që përmbushin kushtet e përcaktuara në pikën 2 të nenit 49 të këtij ligji.

2. Kontratat publike të shërbimeve lidhen në vijim të procedurave të prokurimit publik.

3. Kontrata publike e shërbimeve zgjidhet nga ESHFF-ja nëse përfituesi i kontratës ndryshon kushtet e përcaktuara ose vepron në kundërshtim me rregullat e vendosura. Kundër vendimit të ESHFF-së, përfituesi i kontratës mund të ankohet te ministri.

KREU X
KUNDËRVAJTJE ADMINISTRATIVE

Neni 53
Kundërvajtje administrative

Përbëjnë kundërvajtje administrative shkeljet e mëposhtme:

1. Tregtimi i materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, në kundërshtim me kërkesat e pikave 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 shkronjat “b”, “ç” dhe “d” dhe 8 të nenit 4 të këtij ligji.
2. Tregtimi i materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, në kundërshtim me kërkesat e pikës 1 të nenit 5 të këtij ligji.
3. Tregtimi i materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, në kundërshtim me kërkesat e pikës 2 të nenit 6 të këtij ligji.
4. Tregtimi i materialit mbjellës dhe shumëzues bimor i farave të përziera, në kundërshtim me kërkesat e pikës 1 të nenit 8 të këtij ligji.
5. Prodhimi për qëllim tregtimi i materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, në kundërshtim me kërkesat e pikave 1, 2, 3, 4, 5, 6 dhe 7 të nenit 11 të këtij ligji.
6. Mosdeklarimi i prodhimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, sipas kërkesave të pikave 1 dhe 2 të nenit 12 të këtij ligji.
7. Moszbatimi nga furnizuesi i detyrave të lëna nga inspektori, sipas kërkesës së pikës 1 të nenit 13 të këtij ligji.
8. Mospërputhja e të dhënave të cilësisë, të deklaruar nga furnizuesi, me të dhënat e rezultuar nga analiza e mostrave të kontrollit, sipas pikës 3 të nenit 13 të këtij ligji.
9. Importimi i materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, në kundërshtim me kërkesat e pikës 2 të nenit 23 të këtij ligji.
10. Importimi i materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, në kundërshtim me kërkesat e pikave 1 dhe 2 të nenit 27 të këtij ligji.

Neni 54
Sanksionet

(Ndryshuar shkronja “b” e pikës 6 dhe shtuar pika 10 me ligjin nr. 67/2013, datë 14.2.2013, ndryshuar me ligjin nr.105/2015, datë 1.10.2015, ndryshuar pika 7, me ligji nr. 12/2019, datë 5.3.2019)

Për kundërvajtjet administrative, të parashikuara në nenin 53, të ligjit, nga inspektori jepen këto ndëshkime:

1. Për shkeljet e parashikuara në pikat 3 dhe 6, gjobë 70 mijë lekë.
2. Për shkeljet e parashikuara në pikën 1:
 - a) gjobë 200 mijë lekë, për shkeljet që parashikohen në pikat 1, 2, 3, 5, 6, 7, shkronjat “b”, “ç” dhe “d”, dhe 8, të nenit 4, të ligjit;
 - b) përveç gjobës, për rastet sipas pikave 2, 3, 5 e 7, shkronjat “b”, “ç” dhe “d”, të nenit 4, të ligjit, merret masë sekuestrimi, asgjësimi e kthimi në vendin e origjinës me shpenzimet e furnizuesit.
3. Për shkeljet e parashikuara në pikën 2, gjobë 70 mijë lekë dhe merret masë sekuestrimi, asgjësimi ose kalimi për konsum, kur materiali është i konsumueshëm.
4. Për shkeljet e parashikuara në pikën 4:
 - a) sanksione të njëjta me ato të parashikuara në shkronjën “a”, të pikës 2, të këtij neni;
 - b) gjobë 70 mijë lekë, për shkeljet e parashikuara në shkronjat “b” dhe “c”, të nenit 8, të ligjit.
5. Për shkeljet e parashikuara në pikën 5:
 - a) gjobë 70 mijë lekë, për shkeljet e parashikuara në pikat 1, 2, 3 dhe 4, të nenit 11, të ligjit.
 - b) për shkeljet, sipas pikave 5, 6 dhe 7, të nenit 11, të ligjit, merret masë sekuestrimi, asgjësimi ose kalimi për konsum, kur materiali është i konsumueshëm.
6. Për shkeljet e parashikuara në pikën 7:

- a) gjobë 30 mijë lekë;
- b) në rastet kur furnizuesi nuk plotëson detyrat e lëna nga inspektori në më shumë se dy herë, AKU-ja i propozon ministrit heqjen e licencës së furnizuesit.
7. Për shkeljet e parashikuara në pikën 8, gjobë 40 000 (dyzet mijë) lekë dhe merret masë sekuestrimi, asgjësimi ose kthimi në vendin e origjinës.
8. Për shkeljet e parashikuara në pikën 9, gjobë 70 mijë lekë dhe kthim në vendin e origjinës me shpenzimet e importuesit.
9. Për shkeljet e parashikuara në pikën 10, gjobë 70 mijë lekë dhe bllokim deri në plotësimin e kërkesave ligjore.
10. Gjopa dhe masat e parashikuara në shkronjën “a”, të pikave 5 dhe 6, të këtij neni, janë dënime kryesore. Ndërsa masat ndëshkuese të tjera, të parashikuara në këtë nen, janë dënime plotësuese.

Neni 55

Procedura e kundërvajtjes administrative

(Ndryshuar me ligjin nr.67/2013, datë 14.2.2013)

1. Të drejtën e dhënies së masës administrative, siç është përcaktuar në nenin 54 të këtij ligji, e kanë inspektorët e Autoritetit Kombëtar të Ushqimit.
2. Kundër vendimit të inspektorit mund të bëhet ankim në përputhje me ligjin për inspektimin.

Neni 56

Ekzekutimi i vendimit

Ekzekutimi i vendimit bëhet sipas procedurave të përcaktuara në ligjin nr.10 279, datë 20.5.2010 “Për kundërvajtjet administrative”.

Neni 57

Të ardhurat nga vjelja e gjobave

Të ardhurat që krijohen nga vjelja e gjobave kalojnë 100 për qind në Buxhetin e Shtetit.

KREU XI

DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 58

Aktet nënligjore

(hiqen referenca në pikën 1 dhe shtohen në pikën 2 me ligjin nr. 12/2019, datë 5.3.2019)

1. Ngarkohet Këshilli i Ministrave të nxjerrë aktet nënligjore në zbatim të neneve 4 pika 9, 5 pika 2, 7 pika 2, 14 pika 3, 15 pika 3, 16 pika 4, 17 pika 4, 18 pika 1, 19 pika 5, 33 pika 6, 40 pika 2, 41 pika 2, dhe 49 pika 2 të këtij ligji.
2. Ngarkohet ministri të nxjerrë aktet nënligjore në zbatim të neneve 4 pika 10, 6 pikat 1 e 3, 8 pika 2, 9 pika 2, 10 pika 4, 11 pikat 5 e 8, 12 pika 4, 13 pika 6, 20 pika 2, 25 pika 2, 26 pika 4, 29 pika 3, 30 pika 4, 34 pika 3, 35 pika 3, 36 pika 3 dhe 37 pika 4, 44, pikat 3 dhe 4, të këtij ligji.
3. Ngarkohen ministri dhe ministri përgjegjës për financat të nxjerrin aktet nënligjore në zbatim të neneve 16 pika 3, 18 pika 3, 21 pika 3, 24 pika 5, 28 pika 3 dhe 33 pika 7 të këtij ligji.
4. Ngarkohen ministri dhe ministri përgjegjës për pyjet dhe bimët dekorative të nxjerrin aktin nënligjor në zbatim të nenit 4 pika 10 të këtij ligji.

Neni 59

Dispozita kalimtare

1. Regjistrimi i varieteteve në KK bëhet në përputhje me përcaktimet e këtij ligji.
 - a) Aplikuesit për regjistrimin e një varieteti në KK mund të bëjnë një kërkesë për regjistrimin e varieteteve të përfshira aktualisht në katalogun zyrtar të specieve dhe varieteteve të bimëve bujqësore të kultivuara dhe të bimëve pyjore e dekorative, deri në një vit nga hyrja në fuqi e këtij ligji.
 - b) Varietetet, të cilat në kohën e hyrjes në fuqi të këtij ligji kanë qenë të regjistruara, do të qëndrojnë të regjistruara deri në 2 vjet e gjysmë pas hyrjes në fuqi të këtij ligji.
2. Materiali mbjellës bimor, i cili është prodhuar, përpunuar dhe pakeluar përpara hyrjes në fuqi të këtij ligji, mund të tregtohet deri në 2 vjet pas hyrjes në fuqi të këtij ligji.
3. Laboratorëve shtetërorë u lihet një periudhë 3-vjeçare nga data e hyrjes në fuqi të këtij ligji, për marrjen e certifikatës së akreditimit. Deri në marrjen e kësaj certifikate ato vazhdojnë të kryejnë shërbimet e parashikuara në këtë ligj.
4. Deri në momentin e daljes së akteve nënligjore, në zbatim të këtij ligji, mbeten në fuqi aktet nënligjore, të dala në zbatim të ligjit nr.8732, datë 24.1.2001 “Për materialin mbjellës bimor”, për aq sa nuk bien në kundërshtim me këtë ligj.
5. Pika 5 e nenit 4, pika 2 e nenit 30, pika 2 e nenit 31 dhe pika 3 e nenit 33 hyjnë në fuqi 5 vjet pas hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Dispozitë kalimtare

(e vendosur me ligjin nr. 67/2013, datë 14.2.2013)

Organi ekzistues inspektues vazhdon të ushtrojë funksionin e vet sipas organizimit aktual deri në krijimin e organit të ri, sikurse parashikohet në ndryshimet e bëra në këtë ligj.

Neni 60

Shfuqizime

Ligji nr.8732, datë 24.1.2001 “Për materialin mbjellës bimor”, shfuqizohet.

Neni 61

Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

**Shpallur me dekretin nr.6982, datë 20.4.2011 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë,
Bamir Topi**

VENDIM
Nr. 86, datë 30.1.2013

**PËR PËRCAKTIMIN E KRITEREVE TË TREGTIMIT, CERTIFIKIMIT DHE
TESTIMIT TË VARIETETEVE PËR FARAT E DRITHËRAVE³**

(ndryshuar me vendimin nr. 319, datë 27.4.2016)

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të neneve 4 pika 9, 14 pika 3, 15 pika 3, 16 pika 4, dhe 33 të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, me propozimin e Ministrit të Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorit, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. TË PËRGJITHSHME

1. Qëllimi i këtij vendimi është të përcaktojë kriteret për tregtimin e farave të drithërave, kategoritë, identitetin dhe cilësinë e tyre, rregullat e paketimit dhe etiketimit, procedurën e certifikimit, kriteret e ruajtjes, marrjes së mostrave për analiza laboratorike për certifikim, si dhe procedurën e testimit e provat krahasuese për kontrollin e farave të drithërave që vendosen në treg.

2. Të gjithë termat e përcaktuar në ligjin nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, kanë të njëjtin kuptim edhe në këtë vendim.

II. KRITERET E TREGTIMIT TË FARAVE TË DRITHËRAVE

1. Kriteret që duhet të plotësojnë farat e drithërave për tregtim janë:

a) të kenë të përcaktuar kategorinë, identitetin dhe cilësinë e tyre sipas kërkesave të këtij vendimi;

b) të jenë të pajisura me certifikatën zyrtare, sipas modelit të përcaktuar në shtojcën V, bashkëlidhur këtij vendimi;

c) të jenë të paketuara dhe të etiketuara konform me kriteret e përcaktuara në pikën 3 të këtij kreu;

ç) varieteti ose hibridi prej të cilit është prodhuar fara të jetë i regjistruar në katalogun kombëtar;

d) të plotësojnë kërkesat e legjislacionit për mbrojtjen e shëndetit të bimëve dhe mbrojtjen e biodiversitetit, lidhur me masat mbrojtëse kundër futjes apo përhapjes së organizmave të dëmshëm brenda territorit të Republikës së Shqipërisë.

2. Kategoritë, identiteti dhe cilësia e farave të drithërave

2.1 Sipas prejardhjes, farat e drithërave ndahen në këto kategori:

a) fara parabazë;

b) fara bazë;

ç) riprodhimi i parë;

c) riprodhimi i dytë.

2.2 Farat e riprodhimit të parë dhe farat e riprodhimit të dytë hyjnë në kategorinë e farave të certifikuara.

2.3 Skemat e prodhimit të kategorive të farave të drithërave, sipas grupimit të bimëve të drithërave (bimë drithërash vetëpllenuese dhe bimë drithërash me pllenim të kryqëzuar), bëhen nën monitorimin dhe përgjegjësinë e Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve (në vazhdim ESHFF).

³Ky vendim është përafëruar pjesërisht me direktivën 66/402/KEE të Këshillit, datë 14 qershor 1966 “Për tregtimin e farave të drithërave”; numri CELEX 31966LO402, Fletorja Zyrtare e Bashkimit Europian, seria L, nr. 125, datë 11.7.1966, faqe 2298-2308.

2.4 Identiteti i farave të drithërave është tërësia e veçorive botanike, biologjike dhe morfologjike, me qëllim për ta dalluar, në përdorim, një specie të caktuar nga speciet e tjera. Sipas këtij kriteri, farë drithërash do të konsiderohen farat që rrjedhin nga bimët:

a) Tërshëra e zhveshur	<i>Avena nuda</i> L.
b) Tërshëra e zakonshme dhe tërshëra “bizantine”	<i>Avena comune</i> e <i>avena bizantina</i> ;
c) Tërshëra e pyllit (forestiera)	<i>Avena strigosa</i> Schreb;
ç) Elbi	<i>Hordeum vulgare</i> L.;
d) Orizi	<i>Oryza sativa</i> L.;
dh) Thekra	<i>Secale cereale</i> L.;
e) Melekuqja	<i>Sorghum bicolor</i> (L.);
ë) Sorgumi sudanez	<i>Sorghum sudanense</i> ;
f) “Gruri i butë”	<i>Triticum aestivum</i> ;
g) “Gruri i fortë”	<i>Triticum durum</i> Desf;
gj) “Gruri spelta”	<i>Triticum spelta</i> L.;
h) Misri, përjashtuar misri për kokoshka dhe misri i ëmbël	<i>Zea mais</i> L. (Partim);
i) Sorgumi dyngjyrësh	<i>Sorghum bicolor</i> (L.);
j) Tritikalet, që rrjedhin nga kryqëzimi i një specijeje të gjinisë <i>triticum</i> me një specie të gjinisë <i>secale</i> .	

2.4.1 Farë drithërash do të konsiderohen, gjithashtu, edhe farat që prodhohen nga parcelat e mbjella me:

- varietet me pllenim të lirë, një varietet pak a shumë uniform dhe i qëndrueshëm;
- linja “inbrede”, një linjë mjaft uniforme dhe e qëndrueshme, që arrihet si me anë të vetëpllenimit artificial e shoqëruar me seleksionim përgjatë shumë brezave pasardhës, ashtu dhe me veprime të ngjashme;
- farë hibrid i thjeshtë, që përftohet nga riprodhimi i parë i një kryqëzimi ndërmjet dy linjave “inbrede”, të përcaktuar nga seleksioneri;
- farë hibrid i dyfishtë, i cili përftohet nga riprodhimi i parë i një kryqëzimi ndërmjet dy hibridëve të thjeshtë, të përcaktuara nga seleksioneri;
- farë hibrid i trefishtë, që përftohet nga riprodhimi i parë i një kryqëzimi ndërmjet një linje “inbrede” dhe një hibridi të thjeshtë, të përcaktuar nga seleksioneri;
- dh) farë hibrid “*top cross*”, që përftohet nga riprodhimi i parë i një kryqëzimi ndërmjet një linje “inbrede” apo një hibridi të thjeshtë dhe një varieteti me pllenim të lirë, të përcaktuar nga seleksioneri;
- farë hibrid ndërvarietor, që përftohet nga riprodhimi i parë i një kryqëzimi ndërmjet bimëve të farave bazë të dyja varieteteve me pllenim të lirë, të përcaktuar nga seleksioneri.

2.5 Cilësia e farave të drithërave përcaktohet nga këta tregues:

- Pastërtia e përgjithshme, që është përqindja e farave të pastra ndaj peshës së tyre të përgjithshme;
- Fuqia mbirëse, që është aftësia e farës së drithërave për të mbirë në kushte të caktuara dhe që përcaktohet nga numri i farave që mbijnë në raport me numrin e farave të vëna për mbirje;
- Energjia mbirëse, e cila është aftësia që ka fara për të mbirë brenda një periudhe kohe të caktuar sipas ISTA-s (Shoqata Ndërkombëtare e Testimit të Farave) dhe që shprehet në përqindje;
- Lagështia, që është përqindja e lejuar e lagështirës që mbart fara për t’u paketuar dhe për t’u tregtuar si material mbjellës.

2.6 Normat për treguesit cilësorë të farave të drithërave janë të përcaktuara në tabelën A të shtojcës II, bashkëlidhur këtij vendimi.

3. Paketimi dhe etiketimi i farës së drithërave

3.1 Paketimi i “farës bazë” apo i “farës së certifikuar” të çdo kulture dhe lloji shoqërohet me

dy lloje etiketash: etiketa e prodhuesit dhe etiketa zyrtare e lëshuar nga ESHFF-ja. Etiketa zyrtare vërteton që fara e drithërave është certifikuar dhe kontrolluar nga sektori i certifikimit në ESHFF.

3.2 Fara e drithërave të kategorive “fara bazë” dhe “fara e certifikuar” duhet të tregtohet vetëm në lote homogjene dhe të paketuara.

3.3 Paketimet e “farave bazë” dhe të “farave të certifikuara” të çdo kulture dhe lloji duhet të kryhen në mënyrë të tillë që, nëse hapen, mbyllja ose vetë paketimi të lënë gjurmë dëmtimi mbi etiketën zyrtare ose mbi vetë paketimin.

3.4 Ripaketimi i farës së drithërave bëhet në rastin e rikontrollit laboratorik për verifikimin e cilësisë së farës, me kërkesë të furnizuesit. Nëse ripaketohet, ripaketimi dhe data e ripaketimit duhet të shënohen në etiketë nga ESHFF-ja.

3.5 Paketat e “farave parabazë”, të “farave bazë” dhe të “farave të certifikuara” të çdo kulture dhe lloji duhet që:

a) të jenë të pajisura, në pjesën e jashtme, me një etiketë zyrtare, konform me kërkesat e përcaktuara në shtojcën IV të këtij vendimi, dhe në gjuhën shqipe.

b) të përmbajnë një dokument zyrtar të së njëjtës ngjyrë me etiketën, që të pasqyrojë, të paktën, kërkesat e përcaktuara në pikat 3, 4 dhe 5 të shkronjës “a” të shtojcës IV (I), bashkëlidhur këtij vendimi.

3.6 Gjatë certifikimit zyrtar, autoriteti certifikues verifikon që paketimi i “farës bazë” apo i “farës së certifikuar” të çdo lloji, përmban edhe etiketën e furnizuesit, e cila duhet të jetë me ngjyrë të ndryshme nga etiketa zyrtare.

3.7 Kushtet në të cilat farat e shumëzuara nga riprodhimet e “farës parabazë” mund të tregtohen si “fara bazë”, “fara të certifikuara”, “fara të certifikuara të riprodhimit të parë” dhe “fara të certifikuara të riprodhimit të dytë” janë këto:

a) të jenë kontrolluara zyrtarisht nga autoriteti certifikues, në përputhje me kërkesat që zbatohen për certifikimin e “farës bazë”;

b) të jenë të paketuara në përputhje me kërkesat e këtij vendimi;

c) paketat duhet të kenë një etiketë zyrtare, ku të shënohen, të paktën, të dhënat e mëposhtme:

i) autoriteti certifikues;

ii) numri i referencës së lotit;

iii) muaji dhe viti i vulosjes, ose

iv) muaji dhe viti i marrjes së mostrave zyrtare të fundit, për qëllime certifikimi;

v) speciet, duke shënuar, të paktën, emrin botanik të tyre, që mund të jepet në formë të shkurtuar dhe pa emrin e autorit;

vi) varieteti të shënohet, të paktën, me karaktere latine;

vii) të dhënat për farën “parabazë”;

viii) riprodhimi;

ix) të jetë e bardhë me një vijë diagonale vjollcë.

3.8 Çdo trajtim me plehrat e përdorimit për bimësinë ose produkte të mbrojtjes së bimëve, që i është bërë “farave bazë” dhe “farave të certifikuara”, shënohet në etiketën zyrtare ose në etiketën e furnizuesit, në përputhje me legjislacionin përkatës në fuqi.

III. CERTIFIKIMI I FARAVE TË DRITHËRAVE

1. Dokumentacioni dhe procedura e certifikimit

1.1 Procedurat e certifikimit të farave të drithërave realizohen nga autoriteti certifikues ose nga subjektet publike apo private, sipas përcaktimit të kreut IX të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”.

1.2 Kërkesat që duhet të plotësohen për certifikimin e farave të drithërave të prodhuara në vend dhe procedura e certifikimit të tyre është si më poshtë:

a) Për certifikimin e farave të drithërave pranë autoritetit certifikues, duhet të paraqiten këto dokumente:

i) kërkesa me shkrim për certifikimin e farës së drithërave;

ii) licenca përkatëse e lëshuar nga QKL-ja;

iii) aktkontrolli për caktimin e ngastrës së farës, zbatimin e kërkesave agroteknike dhe teknologjisë së prodhimit të farave sipas metodikave të hartuara për farat e drithërave dhe modelit të dhënë në shtojcën V të këtij vendimi;

iv) certifikata e origjinës, që vërteton pastërtinë gjenetike të varietetit;

v) certifikata fitosanitare, lëshuar nga shërbimi fitosanitar;

vi) aktaprobimi fushor;

vii) fletanaliza laboratorike e treguesve cilësorë, për çdo varietet dhe lot që certifikohet, lëshuar nga laborator i miratuar nga ministri;

viii) etiketa e prodhuesit;

ix) deklarata e konformitetit.

b) Autoriteti certifikues ndjek këtë procedurë certifikimi:

i) Bën verifikimin e dokumentacionit dhe të kontingjentit të farës së drithërave që do të certifikohet, si dhe verifikon nëse varieteti është i regjistruar në katalogun kombëtar. Pasi konstaton plotësimin e kërkesave për dokumentacionin e mësipërm, plotëson procesverbalin për “Verifikimin e specifikimeve teknike, dokumentacionin, si dhe kontrollin e cilësisë së farës së drithërave”;

ii) Përgatit dosjen e certifikimit për vlerësim, në bazë të procesverbalit dhe dokumentacionit të mësipërm;

iii) Gjatë vlerësimit të dosjes, duhet të mbahet parasysh që përmbajtja maksimale e lagështirës për “farat bazë” dhe “farat e certifikuara”, të të gjitha llojeve, të jetë jo më shumë se 14%;

iv) Në bazë të vlerësimit të dosjes, lëshon certifikatën zyrtare, në të cilën shënohen sasia dhe numri i serisë së etiketave zyrtare që i jepen prodhuesit;

v) Etiketa zyrtare vendoset në çdo njësi paketimi, sipas numrit të serisë, të përcaktuar në certifikatën zyrtare;

vi) Elementet dhe kriteret e përmbajtjes së etiketës duhet të jenë sipas përcaktimeve të shkronjës “A” të shtojcës IV, bashkëlidhur këtij vendimi;

vii) Certifikata zyrtare lëshohet pasi të jetë likuiduar tarifa e certifikimit dhe të jenë tërhequr e plotësuar nga prodhuesi sasi të etiketës zyrtare.

1.3 Procedura e vlerësimit të dosjes së certifikimit dhe lëshimi i certifikatës zyrtare duhet të përfundojnë brenda 10 (dhjetë) ditëve nga data e dorëzimit të kërkesës për certifikim.

1.4 Nëse subjekti i autorizuar nga ESHFF-ja për kryerjen e procedurave të certifikimit nuk e përfundon këtë procedurë brenda afatit të përcaktuar në nënpikën 1.3 të këtij kreu, atëherë të interesuarit dorëzojnë ankesë pranë ESHFF-së.

1.5 Nëse ESHFF-ja nuk e përfundon procedurën e certifikimit brenda afatit të përcaktuar në nënpikën 1.3, atëherë të interesuarit dorëzojnë ankesë pranë Ministrit të Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorit.

1.6 Forma, përmbajtja dhe dokumentacioni që i bashkëngjitet kërkesës për certifikim jepen në shtojcën V, bashkëlidhur këtij vendimi.

2. Kriteret e ruajtjes dhe marrja e mostrave të farës së drithërave për certifikim

2.1 Farat e drithërave duhet të mbahen në mjedise të përshtatshme, të cilat gjatë përpunimit, paketimit, ruajtjes dhe tregtimit të tyre sigurojnë temperaturën dhe lagështirën optimale për ruajtjen e treguesve cilësorë, sipas parametrave teknikë për farat e drithërave. Mjediset e përpunimit duhet të jenë të pajisura me impiante e pajisje për pastrimin, homogjenizimin, kalibrimin, dezinfektimin, peletimin dhe paketimin e farave të drithërave. Këto mjedise duhet të jenë të pajisura me aktmiratimin higjeno-sanitar, të lëshuar nga strukturat lokale të shëndetit publik, si dhe me certifikatë për DDD (dezinfektim, dezinfektim, deratizim), të lëshuar nga subjekte të licencuara sipas legjislacionit në fuqi. Farat e drithërave nuk duhet të mbahen në ruajtje më shumë se 3 (tre) vjet.

2.2 Fara e drithërave tregtohet si e tillë vetëm pasi të jetë përpunuar, pastruar, homogjenizuar e kalibruar. Gjatë përpunimit, farat e drithërave mund të dezinfektohen e peletohen me pesticide e lënde kimike, ushqyese, kjo e shoqëruar me shënimin në etiketën përkatëse.

2.3 Furnizuesve të farave të drithërave u lejohet që, në mjediset e tyre, të përpunojnë, paketojnë dhe etiketojnë fara edhe për furnizues të tjerë, të licencuar për prodhimin, riprodhimin, shumëzimin e tregtimin e farave të drithërave.

2.4 Procesi i analizës laboratorike të farave të drithërave, për certifikim, ushtrohet për:

a) lotin e farës, si një sasi e dhënë e farave të drithërave, e një riprodhimi dhe e një kategorie që ka një pastërti varietore;

b) mostrën e marrë në një ose në disa pika të lotit të farës;

c) kampionin fillestar, si një sasi e farave të drithërave që del nga përzierja e mostrave;

ç) kampionin mesatar, si një pjesë e kampionit fillestar;

d) provën si një pjesë e kampionit mesatar, sipas përcaktimeve të dhëna në shtojcën III, bashkëlidhur këtij vendimi.

2.5 Mostrat e farave për analizën e farave të drithërave, për qëllim certifikimi, duhet të merren zyrtarisht nga specialistët e autoritetit certifikues ose specialistë të tjerë të autorizuar, në përputhje me metodat teknike të përcaktuara me urdhër të ministrit.

2.6 Për ekzaminimin e farës së drithërave për certifikim, mostrat duhet të nxirren nga lote homogjene. Pesha maksimale e një loti dhe pesha minimale e një mostre përcaktohen në shtojcën III, bashkëlidhur këtij vendimi.

IV. Shfuqizuar.

V. DISPOZITA TË FUNDIT

Për zbatimin e këtij vendimi ngarkohen Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve dhe Autoriteti Kombëtar i Ushqimit.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Sali Berisha

SHTOJCA I KUSHTET QË DUHET TË PËRMBUSHIN PARCELAT E FARAVE TË DRITHËRAVE

1. Parabima e parcelave nuk duhet të ketë qenë e papajtueshme me prodhimin e farave të specieve dhe varieteteve të drithërave. Parcela duhet të jetë e pastër nga bimë që kanë mbirë nga farat e kulturave bimore të mëparshme.

2. Kulturat bujqësore duhet të jenë konform me standardet e mëposhtme në lidhje me distancat nga burimet fqinje të polenit të cilat mund të shkaktojnë pllenim të huaj dhe të padëshirueshëm dhe në veçanti, në rastin e *spp. Sorgum* (melekuqe), nga burime të *Sorgum halepense*:

Kultura	Distanca minimale
<i>Secale cereale</i> (thekër), duke përfshirë hibridet:	
për prodhimin e farave bazë	300 m
për prodhimin e farave të certifikuara	250 m
<i>Sorgum spp.</i> (Melekuqe)	
“x tritico-secale” (triticale), varietet me vetëpllenim	
për prodhimin e farave bazë	50 m
për prodhimin e farave të certifikuara	20 m
<i>Zea mays</i> - misri	200 m

Këto distanca mund të mos respektohen në qoftë se ekziston një mbrojtje e mjaftueshme kundër çfarëdo pjalmimi të huaj e të padëshirueshëm.

3. Kultura duhet të ketë identitet dhe pastërti varietore të mjaftueshme ose, në rastin e një linje inbrede, identitet dhe pastërti të mjaftueshme për sa i përket karakteristikave të saj. Për prodhimin e farave të varieteteve hibride, dispozitat e mësipërme aplikohen edhe për karakteristikat e komponentëve, përfshirë sterilitetin mashkullor apo rikthimin e fertilitetit.

Në veçanti, kulturat e orizit (*Oryza sativa*), kokëmadhja/bar kanarinash (*Phalaris canariensis*), thekrës (*Secale cereale*), duke përfshirë hibridet e sorgumit (spp. *Sorghum*) dhe misrit (*Zea mays*) janë konform me normat e tjera ose me kushtet e mëposhtme.

A. Orizi (*Oryza sativa*)

Numri i bimëve të cilat njihen si bimë të egra ose bimë me kokrra të kuqe të mos kalojë:

- për prodhimin e “farave bazë”: 0
- për prodhimin e “farave të certifikuar”: 1 për 50 m².

B. Kokëmadhja/bar kanarinash (*Phalaris canariensis*), thekra (*Secale cereale*) përfshirë hibridet:

Numri i bimëve të species së kultivuar, të cilat janë të ndryshme nga varieteti të mos kalojë:

- për prodhimin e “farave bazë”: 1 për 30 m²,
- për prodhimin e “farave të certifikuar”: 1 për 10 m².

C. Sorgumi (Spp. *Sorghum*)

a) Përqindja e numrit të bimëve të një specie sorgumi e ndryshme nga specia e kultivuar apo të bimëve, të cilat janë të ndryshme nga linja inbrede ose nga përbërësit e saj të mos kalojë:

(aa) Për prodhimin e “farave bazë”

- i) në lulëzim: 0.1%;
- ii) në pjekje (maturim): 0.1%;

(bb) Për prodhimin e “farave të certifikuar”:

i) komponentët mashkullorë që kanë lëshuar pjalm kur bimët e komponentit femëror kanë hapur pistilat: 0.1%;

ii) komponentët e llojit femëror:

- në lulëzim: 0.3%;
- në pjekje (maturim): 0.1%.

b) Për prodhimin e “farave të certifikuar” të varieteteve hibride duhet të respektohen të tjera norma apo kushte si vijon:

(aa) një sasi e mjaftueshme pjalmi duhet të lëshohet nga bimët e komponentit mashkullor ndërsa bimët e komponentit femëror të kenë hapur pistilat;

(bb) kur bimët e komponentit femëror kanë hapur pistilat, përqindja e bimëve të këtij komponenti që ka lëshuar pjalm ose lëshon pjalm të mos kalojë 0.1%.

c) Kulturat e varieteteve me pjalmim të lirë ose varieteteve sintetike të spp. *Sorghum*, duhet të jenë konform me normat në vijim: numri i bimëve të species së kultivuar, të cilat dallohen qartësisht që nuk i përkasin varietetit, të mos kalojë:

- për prodhimin e “farave bazë”: 1 në 30 m²;
- për prodhimin e “farave të certifikuar”: 1 në 10 m².

D. Misri (*Zea mays*):

a) Përqindja e numrit të bimëve të cilat nuk i përkasin varietetit, linjës inbrede apo komponentit të mos kalojë:

(aa) për prodhimin e “farave bazë”:

- i) linja inbrede: 0.1%
- ii) hibrid i thjeshtë, secili komponent: 0.1%
- iii) varietet me pjalmim të lirë: 0.5%;

(bb) për prodhimin e “farave të certifikuar”:

i) komponenti i varieteteve hibride:

- linja inbrede: 0.2%
- hibrid i thjeshtë: 0.2%
- varieteti me pjalmim të lirë: 1.0%

- ii) varietetet me pjalmim të lirë: 1.0%
- b) Për prodhimin e farave hibride, duhet të respektohen norma dhe kushte të tjera si vijon:
- (aa) një sasi e mjaftueshme pjalmi duhet të lëshohet nga bimët e llojit mashkullor kur bimët e llojit femëror janë në lulëzim;
- (bb) kur është e nevojshme, bëhet dhe kastrimi, heqja e xhufkës së komponentit mëmë;
- (cc) kur 5 % ose më shumë e bimëve të komponentit femëror kanë hapur pistilat, përqindja e komponentit femëror që kanë lëshuar ose janë duke lëshuar pjalm nuk do të kalojë:
- 1% të secilit inspektim apo kontroll zyrtar në fushë; dhe
 - 2% të totalit të inspektimeve apo kontrolleve zyrtare në fushë.

Bimët konsiderohen se kanë lëshuar ose lëshojnë pjalm në qoftë se, në një gjatësi prej 50 mm ose më shumë prej aksit qendror ose të degëve anësore të lulëzimit, pjalmoret kanë dalë nga lëfostrat dhe kanë lëshuar ose lëshojnë pjalm.

4. Hibridet e thekrës (*Secale cereale*)

a) Kultura e thekrës duhet të jetë konform me normat në vijim për sa i përket distancave nga burimet më të afërta të pjalmimit që mund të rezultojë me pjalmim të huaj të padëshirueshëm.

Kultura	Distanca minimale
Për prodhimin e “farave bazë”:	
- Kur përdoret sterilizimi mashkullor	1000 m
- Kur nuk përdoret sterilizimi mashkullor	600 m
Për prodhimin e “farave të certifikuar”	500 m

b) Kultura duhet të ketë identitet dhe pastërti të mjaftueshme për sa i përket karakteristikave të komponentëve, përfshirë sterilitetin mashkullor. Në veçanti, kultura duhet të jetë konform me norma dhe kushte të tjera si në vijim:

i) numri i bimëve të species së kultivuar, të cilat nuk i përkasin komponentit nuk duhet të kalojë:

- për prodhimin e “farave bazë”: 1 për 30 m²;
- për prodhimin e “farave të certifikuar”: 1 për 10 m²; kjo normë aplikohet vetëm për inspektimet apo kontrollet zyrtare në fushë për komponentin femëror;

ii) për “farat bazë”, nëse përdoret steriliteti mashkullor, niveli i sterilitetit të komponentit mashkull-steril duhet të jetë të paktën 98%.

c) Kur është e nevojshme, “farat e certifikuar” duhet të prodhohen në një kultivim miks, duke kombinuar një komponent femëror ose mashkull-steril dhe një komponent mashkullor, i cili prodhon pjalm.

5. Kultura e destinuar për prodhimin e “farave të certifikuar” të hibrideve të *Avena nuda*, *Avena sativa*, *Avena strigosa*, *Hordeum vulgare*, *Oryza sativa*, *Triticum aestivum*, *Triticum durum*, *Triticum spelta* dhe *x Triticosecale* me vetëpilenim duhet:

a) të jetë konform me normat në vijim për sa u përket distancave nga burimet e afërta të pjalmimit që mund të shkaktojnë një pjalmim të huaj dhe të padëshirueshëm.

- Distanca minimale ndërmjet komponentit femëror dhe çfarëdo varieteti tjetër të së njëjtës specie, (komponentit mashkullor), është 25 m.

- Kjo distancë mund të mos respektohet nëse ekziston një mbrojtje e mjaftueshme kundër çfarëdo pjalmimi të jashtëm dhe të padëshirueshëm.

b) të ketë një identitet dhe një pastërti të mjaftueshme për sa u përket karakteristikave të komponentëve prindërorë.

Në qoftë se farat janë prodhuar duke përdorur një agjent kimik hibridizues, kultura duhet të jetë konform me normat apo me kushtet e tjera si vijon:

i) pastërtia varietore minimale e secilit komponent është si vijon:

- *Avena nuda*, *Avena sativa*, *Avena strigosa*, *Hordeum vulgare*, *Oryza sativa*, *Triticum aestivum*, *Triticum durum*, *Triticum spelta*: 99.7%

- *x Triticosecale* me vetëpilenim: 99.0%

ii) hibriditeti minimal është 95%. Përqindja e hibriditetit duhet vlerësuar konform me metodat që ndiqen në nivel ndërkombëtar. Në rastet kur hibriditeti përcaktohet gjatë testimit të farave përpara certifikimit, nuk është e nevojshme të vlerësohet gjatë një inspektimi apo kontrolli në fushë.

6. Prezenca e organizmave të dëmshëm që reduktojnë vlerën e përdorimit të farave, në veçanti *Ustilaginaceae* (kërpudhat/bloza), duhet të jenë në nivelin më të ulët të mundshëm.

7. Respektimi i normave apo kushteve të tjera të sipërpërmendura duhet verifikuar, në rastin e “farave bazë”, gjatë inspektimeve (kontrolleve) zyrtare në fushë dhe, në rastin e “farave të certifikuara”, gjatë kontrolleve zyrtare në fushë ose gjatë kontrolleve të zhvilluara nën mbikëqyrjen zyrtare.

Të tilla inspektime apo kontrolle në fushë duhet të zhvillohen sipas kushteve në vijim:

A. Gjendja dhe stadi i zhvillimit të kulturës të lejojnë një testim të përshtatshëm.

B. Numri minimal i inspektimeve apo i kontrolleve në fushë që zhvillohen duhet të jetë:

a) Për *Avena nuda*, *Avena sativa*, *Avena strigosa*, *Hordeum vulgare*, *Oryza sativa*, *Phalaris canariensis*, *x Triticosecale*, *Triticum aestivum*, *Triticum durum*, *Triticum spelta*, *Secale cereale*: 1(një) inspektim apo kontroll.

b) Për *Sorghum spp.* dhe *Zea mays* gjatë periudhës së lulëzimit:

(aa) varietet me pjalmim të lirë: 1 inspektim apo kontroll.

(bb) linjat inbred ose hibridet: 3 (tre) inspektime apo kontrolle.

Nëse parabima apo bima e vitit në vijim, janë të *Spp. sorghum* apo *Zea mays*, duhet të zhvillohet të paktën një inspektim apo kontroll fushor i veçantë për të verifikuar respektimin e dispozitave të pikës 1 të kësaj shtojce.

C. Madhësia, numri dhe shpërndarja e parcelave të fushës që duhet të inspektohet apo kontrollohet nga inspektorët apo specialistet e certifikimit, me qëllim që të verifikohet respektimi i dispozitave të kësaj shtojce, duhet të përcaktohen me metoda të përshtatshme.

SHTOJCA II

KUSHTET QË DUHET TË PËRMBUSHIN FARAT E DRITHËRAVE

1. Farat e drithërave duhet të kenë një identitet dhe një pastërti varietore të mjaftueshme ose në rastin e linjës inbred, një identitet dhe një pastërti të mjaftueshme për sa i përket karakteristikave të tyre. Për farat e varieteteve hibride, kërkesat e mësipërme janë të domosdoshme edhe për karakteristikat e komponentëve prindëror.

Në veçanti, farat e specieve të renditura më poshtë duhet të jenë konform me normat e tjera të përmendura në vijim:

A. *Avena nuda*, *Avena sativa*, *Avena strigosa*, *Hordeum vulgare*, *Oryza sativa*, *Triticum aestivum*, *Triticum durum*, *Triticum spelta*, përjashtuar hibridet përkatës.

KATEGORIA	Pastërtia varietore minimale (%)
Farat bazë	99.9
Farat e certifikuara, riprodhimi I	99.7
Farat e certifikuara, riprodhimi II	99.0

Pastërtia varietore minimale duhet të kontrollohet nga specialistët e certifikimit zyrtar të ESHFF-së në fushë, sipas kërkesave të përcaktuara në shtojcën I.

B. Varietete me vetëpilenim të *x Triticosecale*, përjashtuar hibridet

KATEGORIA	Pastërtia varietore minimale (%)
Farat bazë	99.7
Farat e certifikuara, riprodhimi I	99.0
Farat e certifikuara, riprodhimi II	98.0

Pastërtia varietore minimale duhet të kontrollohet nga specialistët e certifikimit zyrtar të ESHFF-së në fushë, sipas kërkesave të përcaktuara në shtojcën I.

C. Hibridet e *Avena nuda*, *Avena sativa*, *Avena strigosa*, *Hordeum vulgare*, *Oryza sativa*, *Triticum aestivum*, *Triticum durum*, *Triticum spelta* dhe x Triticosecale me vetëpëllnim.

Pastërtia varietore minimale e farave të kategorisë “fara të certifikuara” është 90 %. Pastërtia varietore vlerësohet gjatë testimeve zyrtare të mëvonshme në një pjesë të përshtatshme kampionesh.

D. Sorgumi (Spp. Sorghum) dhe misri (Zea mays):

Nëse për prodhimin e “farave të certifikuara” të varieteteve hibride janë përdorur një komponent femëror ose mashkull-steril dhe një komponent mashkullor që nuk e rikthen sterilitetin mashkullor, farat duhet të prodhohen:

- Duke përzier në përpjesëtime të përshtatshme me varietetin, lotet e farave të prodhuara, duke përdorur nga njëra anë një komponent femëror ose mashkull-steril, dhe nga ana tjetër një komponent femëror ose mashkull-pjellor, ose

- Duke kultivuar komponentin femëror ose mashkull-steril dhe komponentin femëror ose mashkull-pjellor, në përpjesëtime të përshtatshme me varietetin. Përpjesëtimet e këtyre komponentëve kontrollohen gjatë inspektimeve apo kontroleve në fushë të kryera sipas shtojcës I.

E. Hibridet e thekrës (Secale cereale)

Farat mund të përcaktohen si “fara të certifikuara” vetëm në bazë të rezultateve të një kontrolli zyrtar të mëvonshëm nga specialistët e certifikimit zyrtar në kampione “farash bazë” të marra zyrtarisht, të kryer gjatë periudhës vegetative të farave, për të cilat është paraqitur një kërkesë për certifikim për “farëra të certifikuara”. Ky kontroll ka qëllimin të verifikojë nëse “farat bazë” përmbushim kriteret e përcaktuara për këtë lloj fare, për sa i përket identitetit dhe pastërtisë, karakteristikave të komponentëve, përfshirë këtu dhe sterilitetin mashkullor.

2. Farat duhet të jenë konform me normat apo kushtet e tjera sipas tabelës A që vijon për sa i përket fuqisë mbirëse, pastërtisë analitike dhe përmbajtjes së farërave të bimëve të specieve të tjera.

Tabela A

Rritja e farave minimale	Fuqia minimale mbirëse e farave e lejuar në %	Pastërtia mekanike minimale e lejuar %	Përmbajtja maksimale (në numër) e farave të bimëve të specieve të tjera, përfshirë kokrrat e kuqe të <i>Oryza sativa</i> , në një kampion me peshë të përcaktuar në shtojcën III, kolona 4 (totali për kolonë)						
			Specie të tjera bimësh (a)	Kokrra të kuqe të <i>Oryza sativa</i>	Specie të tjera drithërash	Specie bimësh të ndryshme nga drithërat	<i>Avena fatua</i> , <i>Avena sterilis</i> , <i>Lolium temulentum</i>	<i>Raphanus raphanistrum</i> , <i>Agrostemma githago</i>	<i>Panicum spp.</i>
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Avena sativa</i> , <i>Avena strigosa</i> , <i>Hordeum vulgare</i> , <i>Triticum aestivum</i> , <i>Triticum durum</i> , <i>Triticum Spelta</i> :									
- Fara bazë	85	99	4		1 (b)	3	0 (c)	1	
- Fara të certifikuara të riprodhimit 1 dhe 2	85 (d)	98	10		7	7	0 (c)	3	
<i>Avena nuda</i> :									
- Fara bazë	75	99	4		1 (b)	3	0 (c)	1	
- Fara të certifikuara të riprodhimit 1 dhe 2	75 (d)	98	10		7	7	0 (c)	3	
<i>Ryza sativa</i> :									
- Fara bazë	80	98	4	1					1
- Fara të certifikuara të riprodhimit 1	80	98	10	3					3
- Fara të certifikuara të riprodhimit 2	80	98	15	5					3
<i>Secale cereale</i> :									
- Fara bazë	85	98	4		1 (b)	3	0 (c)	1	
- Fara certifikuara	85	98	10		7	7	0 (c)	3	
<i>Phalaris canariensis</i> :									
- Fara bazë	75	98	4		1 (b)		0 (c)		
- Fara të certifikuara	75	98	10		5		0 (c)		
<i>Sorghum spp.</i>	90	98	0						
<i>×Triticosecale</i> :									
- Fara bazë	80	98	4		1 (b)	3	0 (c)	1	
- Fara të certifikuara të riprodhimit 1 dhe 2	80	98	10		7	7	0 (c)	3	
<i>Zea mays</i> cilësia e parë	90	98	0						
<i>Zea mays</i> cilësia e dytë	85	97							

F. Norma ose kushte të tjera që zbatohen sipas tabelës A më sipër.

a) Përmbajtja maksimale e farave përcaktuar në kolonën 4 përfshin edhe farat e specieve të kolonave nga 5 deri tek 10;

b) Një farë e dytë nuk konsiderohet si një papastërti nëse një kampion i dytë me peshë të njëjtë nuk përmban fara të specieve të drithërave të tjera;

c) Prezenca e një fare e *Avena fatua*, *Avena sterilis* ose *Lolium temulentum* në një kampion me peshë të përcaktuar nuk konsiderohet si papastërti nëse një kampion i dytë i të njëjtës peshë nuk përmban fara të këtyre specieve;

d) Në rastin e varieteteve të *Hordeum vulgare* (elbi i zhveshur) fuqia mbirëse minimale e kërkuar ulet në 75% të farave të pastra. Etiketa zyrtare mban fjalët “Kapaciteti minimal i fuqisë mbirëse 75 %”

3. Prezenca e organizmave të dëmshëm, që reduktojnë vlerën e përdorimit të farave, duhet të jetë në nivelin më të ulët të mundshëm.

Në veçanti, farat duhet të jenë konform me normat në vijim për sa i përket urthit të grurit (*Claviceps purpurea*). Numri maksimal i skleroteve apo fragmenteve të sklerotieve në një kampion me peshë të specifikuar në kolonën 3 të shtojcës III.

Kategoria	Claviceps purpurea
Drithëra të ndryshme nga hibridet e <i>Secale cereale</i> :	
- Fara bazë	1
- Fara të certifikuara	3
Hibride të <i>Secale cereale</i>	
- Fara bazë	1
- Fara të certifikuara	4*

(*) Prezenca e 5 sklerotiave apo fragmente të sklerotias në një kampion me peshë të përcaktuar duhet të konsiderohet si konform me normat nëse një kampion i dytë i së njëjtës peshë përmban jo më shumë se 4 sklerotia apo fragmente sklerotia.

SHTOJCA III PESHA E LOTEVE DHE E KAMPIONEVE (MOSTRAVE)

Speciet	Pesha maksimale e një loti (ton)	Pesha minimale e një kampioni të marrë nga një lot (gram)	Pesha e kampionit për përcaktimin e numrit të parashikuar në kolonat nga 4-10 të tabelës së shtojcës II, pika 2, germa A dhe e shtojcës II, pika 3 (gram)
1	2	3	4
<i>Avena nuda</i> , <i>Avena sativa</i> , <i>Avena strigosa</i> , <i>Hordeum vulgare</i> , <i>Triticum aestivum</i> , <i>Triticum durum</i> , <i>Triticum spelta</i> , <i>Secale cereale</i> , $\times$ <i>Triticosecale</i>	30	1000	500
<i>Phalaris canariensis</i>	10	400	200
<i>Oryza sativa</i>	30	500	500
<i>Sorghum bicolor</i> , <i>Sorghum bicolor</i> $\times$ <i>Sorghum sudanense</i>	30	1000	900
<i>Sorghum sudanense</i>	10	1000	900
<i>Zea mays</i> , fara bazë të linjave <i>inbred</i>	40	250	250
<i>Zea mays</i> , fara bazë me përjashtim të linjave <i>inbred</i>	40	1000	1000

Pesha maksimale e një loti nuk mund të tejkalohet me më shumë se 5 %

SHTOJCA IV ETIKETIMI

A. ETIKETA ZYRTARE

I. Informacioni i kërkuar

a) Për “farën bazë” dhe “farën e certifikuar”:

1. Autoriteti certifikues ose inicialet e tij;
2. Numri i serisë së etiketës;
3. Numrin e referencës për lotin, si dhe datën e lëshimit të etiketës;
4. Specia, treguar të paktën nën emrin e saj botanik, i cili mund të jepet në formë të shkurtuar dhe pa emra të autorëve, me germa latine.
5. Varieteti të tregohet në germa latine;
6. Kategoria;
7. Vendi i prodhimit;
8. Deklarimi i peshës;
9. Kur janë përdorur pesticide të granuluara ose substanca të tjera të peletuara, duhet të deklarohet edhe natyra e pesticideve;
10. Kur fuqia mbirëse është rianalizuar, jepen fjalët “rianalizuar ... (muaji dhe viti)” dhe shërbimi përgjegjës për rianalizimin e të tillave.
11. Përmasat minimale të etiketës 110 × 67 mm.

b) Ngjyra e etiketës dhe dokumenti brenda paketës

Etiketa duhet të jetë në ngjyrë të bardhë me një vijë ngjyrë vjollcë diagonale për “farat para bazë”, me ngjyrë të bardhë për “farat bazë”, me ngjyrë blu për “farat e certifikuar” dhe farat e certifikuar të riprodhimit të parë, me ngjyrë të kuqe për farat e certifikuar të riprodhimit të dytë. Dokumenti duhet të jetë i tillë që të mos zëvendësojë etiketën. Dokumenti nuk është i domosdoshëm nëse kërkesat janë të printuara me bojë të pashlyeshme mbi paketim ose në qoftë se përdoret një etiketë ngjitëse ose një etiketë e përbërë nga një material rezistent.

SHTOJCA V FORMA DHE PËRMBAJTJA E DOKUMENTACIONIT QË I BASHKËNGJITET KËRKESËS PËR CERTIFIKIM

Kërkesë për aplikim

Drejtuar: Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve (ESHFF)

Tiranë

Për prodhimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, parashikuar në nenin 12 të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”

Të dhëna për furnizuesin:

1. Emri e mbiemri:
2. Adresa:
3. Emërtimi i subjektit dhe adresa:
4. Nr. NUIS: (nga QKR)

Të dhëna për përfaqësuesin e autorizuar:

1. Emri e mbiemri:
2. Adresa:
3. Nr. personal i identifikimit:.....

Të dhëna mbi materialin mbjellës dhe shumëzues bimor që kërkohet të prodhohet

Nr.	Specia	Varieteti	Kategoria	Sasia	Vendi i prodhimit*	*
1						
2						
3						
4						
5						
6						

Afati kohor i tregtimit:

Furnizuesi:
Emri, mbiemri, firma dhe vula
Vendi dhe data:

ENTI SHETETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

PROCESVERBAL
MBI CAKTIMIN E NGASTRËS SË FARËS

Mbahet sot, më datë, në fermën/ekonominë, fshati, komuna, qarku....., për caktimin e ngarkesës së farës të kulturës, kultivari, (hibridi), që do të mbillet me farë të riprodhimit, gjatë vitit

Kjo ngastër fare caktohet në ekonominë e z....., me sip.ha, në kushte (mbi ose nën ujë) dhe me distancë izolimi në hapësirë nga kultivarët e tjerë prej .ml.

Për realizimin e prodhimit të farës prejkv, furnizuesi merr përsipër të zbatojë këto hallka të teknologjisë:

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....

Procesverbali mbahet në tri (3) kopje, njëra prej të cilave i lihet furnizuesit, një kopje mbahet nga specialisti i farave të DRB-së përkatëse dhe një kopje dorëzohet në sektorin e certifikimit të Entit Shtetëror të Farave dhe të Fidanëve.

FURNIZUESI SPEC. FAR. DRB-së SPEC. I CERTIFIKIMIT ZYRTAR ESHFF

ENTI SHETETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

CERTIFIKATË E ORIGINËS
PËR MATERIALIN MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR TË PRODHUAR NË
VEND

(bazuar në ligjin nr. 10 416, datë 7.4.2011, neni 16/c).

Në mbështetje të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, neni 16/c” nën përgjegjësinë time personale dhe ligjore lëshoj këtë certifikatë origjine, për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, me të dhënat e mëposhtme:

Specia
Varieteti
Riprodhimi
Numri referencës
Numri i serisë etiketës zyrtare
Viti i prodhimit
Vend origjina

FURNIZUESI
(firma, vula)

Tiranë, më.....

ENTI SHETETËROR I FARËRAVE DHE FIDANËVE
SEKTORI CERTIFIKIMIT ZYRTAR

AKTKONTROLI
PËR PARCELËN E FARËS

(Bazuar në ligjin nr. 10 416, datë 7.4.2011, neni 16/a “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”)

I mbajtur sot, më datë, në parcelat e prodhimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të furnizuesit, z....., qarku....., komuna....., parcela (vendndodhja)..... mbi zbatimin e teknologjisë për prodhimin e farës specia, kultivari....., riprodhimi, të mbjella në një sipërfaqe prej ha.

Nga kontrolli zyrtar rezultoi se janë zbatuar këto kushte teknike të përcaktuara:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ky aktkontroll mbahet në 3 (tre) kopje, njëra prej të cilave i lihet furnizuesit, një kopje mbahet nga specialisti farave të DRB-së përkatëse dhe një kopje dorëzohet në sektorin e certifikimit zyrtar pranë ESHFF.

FURNIZUESI SPEC. FAR. DRB-së SPEC. I CERTIFIKIMIT ZYRTAR ESHFF

AKTAPROBIMI
PËR NGASTRËN E PRODHIMIT TË FARËS
(Bazuar në ligjin nr. 10 416, datë 7.4.2011, neni 16, pika 1/a)

Sot, më datë nga specialistët e sektorit certifikimit zyrtar të ESHFF-së. z....., për kryerjen e aprovimit fushor të ngastrës së farës (nr. ose emri)....., në ekonominë e furnizuesit z., fshati, komuna

1. Nga të dhënat cilësore të farës rezulton:

Ngastra është mbjellë me farë të species,, kultivari....., riprodhimi, sipërfaqjaha, dokumenti i origjinës.....

2. Mbas verifikimi rezulton se:

- Është siguruar izolimiml.
- Është zbatuar teknologjia, sipërfaqja e vlefshme për farëha,
Kultivari (hibridi), riprodhimi, sasia e farës që parashikohet të merretkv, kategoria

3. Gjendja e zhvillimit të bimëve në çastin e aprobimit paraqitet:

.....
.....
.....

4. Treguesit e aprobimit fushor:

Pastërtia varietore% (.....)

Pastërtia nga barërat e këqija% (.....)

Prekjet nga sëmundjet virusale% (.....)

Prekjet nga sëmundjet kërpudhore% (.....)

a) (.....)

a) (.....)

c) Dëmtime nga dëmtuesit (.....)

5. Detyrimet e furnizuesit për trajtimin deri në tregtim:

.....
.....
.....
.....

FURNIZUESI GRUPI I APROBIMIT

..... () () ()

DEKLARATË KONFORMITETI

Unë i nënshkruari,, me licencë nr., datë, me NUIS nr., datë, me adresë, sot më datë, deklaroj në përgjegjësinë time personale se materiali mbjellës bimor.....

i prodhuar nga ana ime është konform këtij specifikimi teknik:

1. Është i shoqëruar me certifikatën e origjinës nr., datë
2. Është i shoqëruar me certifikatën fitosanitare nr., datë
3. Është i shoqëruar me rezultatin e analizës nr., datë
4. Specia
5. Varieteti
6. Roprodhimi
7. Cilësia
8. Është i ambalazhuar në, me peshë
9. Është i etiketuar me etiketa të lëshuara ngadhe i përket lotit nr.

Lëshoj këtë deklaratë konfirmiteti komform ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, neni 11 dhe 12 dhe mbaj përgjegjësi për vërtetësinë e specifikimeve teknike të bëra në këtë deklaratë.

DEKLARUESI

(.....)

më datë

ETIKETA E PRODHUESIT

Emri i subjektit furnizues
Numri NUIS
Numri i licencës
Vendi i prodhimit
Specia
Fuqia mbirëse
Data e analizës
Trajtimi (emri i pesticidit)
Data e paketimit
Pesha e njësisë së paketimit

ENTI SHITËTËROR I FARAVE DHE FIDANËVE SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

PROCESVERBAL

MBI VERIFIKIMIN E SPECIFIKIMEVE TEKNIKE, DOKUMENTACIONIT SI DHE KONTROLLIN E CILËSISË SË FARËS

Në zbatim të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, mes specialistëve të certifikimit zyrtar z..... dhe furnizuesi, sot më datë, mbahet ky procesverbal, për verifikimin e treguesve cilësorë dhe dokumentacionin për farën e prodhuar si vijon:

1. Furnizuesi, ka prodhuar farë të species,... me këta tregues:

- a) Varieteti
- b) Riprodhimi
- c) Viti i prodhimit.....
- d) Kontingjenti
- e) Nr. i lotit
- f) Etiketa me nr. serie.....

Dokument që disponon:

- a) Certifikatë origjinë nr., datë
- b) Certifikatë fitosanitare nr., datë
- c) Fletanalize nr., datë
- d) Certifikatë OECD nr., datë
- e) Aktaprobimi nr., datë
- f) Deklaratë konfirmiteti nr., datë
- g) Procesverbali i kontrollitnr., datë

Nga verifikimit i dokumenteve, si dhe nga rezultatet e analizave laboratorike rezulton se fara është e prodhuar në përputhje me specifikimet teknike. Për këtë duhet të pajiset me certifikatë garancie pasi subjekti të shlyej tarifën e certifikimit në shumën lekë.

FURNIZUESI SPECIALISTËT E CERTIFIKIMIT ZYRTAR

..... (.....) (.....)

ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE

ETIKETA ZYRTARE

(për farat e drithërave)

Nr. i serisë

Specia

Varieteti

Kategoria

Nr. i lotit

Emri i subjektit prodhues

Vendi i prodhimit

Pesha neto e pakos

Data

Rianalizuar: PO / JO Data rianalizimit:.....

Trajtuar me pesticide ose substanca të tjera kimike: PO / JO

Emri i pesticidit ose i substancës:.....

MINISTRIA E BUJQËSISË USHQIMIT DHE MBROJTJES SË KONSUMATORIT
ENTI SHETËTËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
LABORATORI QENDROR I TESTIMIT TË FARAVE

Vula e laboratorit

FLETANALIZA E LOTIT TË FARËS

E LËSHUAR PËR APLIKANTIN PA PËRGJEGJËSINË E LABORATORIT			
Emri i aplikantit			
Specia etj.	Kultivari	Kategoria	Pesha e lotit

INFORMACION

Laboratori i testimit	Shtetëror
Mostra e sjellë nga	Zyrtare
Nr. i lotit	Natyra e certifikatës
Vula e lotit	

Nr. i mbajtësve	Data e mostrimit	Data e pranimit	Data e testimit	Numri i testit

REZULTATI I ANALIZËS

Emri shkencor i species

Pastërtia			Nr. i ditëve të testit	Mbirja					Lagështia %
% në peshë				në %					
Farë e pastër	Lëndë inerte	Fara të tjera		Filiza normalë	Fara të forta	Fara të freskëta	Fara anormale	Fara të vdekura	

Lloji i lëndës inerte.....

Fara të tjera

Përgjegjës i laboratorit

MINISTRIA E BUJQËSISË, USHQIMIT DHE MBROJTJES SË KONSUMATORIT
ENTI SHTETËROR I FARËRAVE DHE FIDANËVE AUTORITETI CERTIFIKUES

CERTIFIKATË ZYRTARE

PËR MATERIALIN MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR TË PRODHUAR NË
VEND

/ FARËRA /

NR. _____, DATË _____.

Në mbështetje të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimorë”, neni 17 dhe 18, sektori i certifikimit zyrtar, pasi administroi dokumentacionin teknik të përcaktuar në nenin 15 dhe 16 të këtij ligji, dhe e vlerësoi atë të rregullt, lëshon këtë certifikatë zyrtare për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, farë drithërash të prodhuar në vend, me të cilën konfirmon se:

Loti i farave prodhuar nga furnizuesi _____, sipas procedurave teknike të përcaktuara, është pajisur me etiketën zyrtare të lëshuar nga ESHFF dhe ka të dhënat që vijon;

Speciet
Varietetet në %
Kodi furnizuesit
Pesha e lotit
Lloji i njësisë së paketimit
Pesha e njësisë së paketimit
Numri i serisë të etiketës zyrtare
Numri i analizës kontrollit, ESHFF
Ngjyra e etiketës zyrtare

SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

PËRGJEGJËSI

Tiranë më

SHTOJCA VI

A. KËRKESË

ENTIT SHTETËROR TË FARAVE DHE FIDANËVE PËR REGJISTRIMIN E VARIETETIT/ SPECIES OSE HIBRIDIT.....

Unë i nënshkruari _____ me cilësinë e krijuesit/prodhuesit/importuesit, kërkoj regjistrimin e varieteteve/specieve ose hibridit sipas kërkesave të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor” (varietetit/specia ose hibridi _____)

Varieteti/hibridi rrjedh _____ (përmend prindërit që janë kryqëzuar ose sisteme të tjera të krijimit të tij). Në rastin e hibridit trego formulën e saktë, duke theksuar nëse bëhet fjalë ose jo për hibride me formulë të thjeshtë.

Institucioni (ferma/ekonomia) ku mbahet varieteti i pastër ndodhet në qarkun _____, komunën _____ (ose bashkinë) _____ fshatin _____ dhe nëse është importuar, ardhur nga _____ (shteti).

Unë i nënshkruari _____ deklaroj se për këtë varietet është/nuk është paraqitur, kërkesa për regjistrimin e tij në vendet e BE-së ose vende të tjera që zbatojnë skemat e testimit, të cilat përputhen me kërkesat e këtij vendimi. Në rast se është paraqitur kërkesë për regjistrim, për varietetet ose hibridet e importuara përmend shtetin ku është aplikuar për regjistrim. (shteti: _____).

Bashkëngjitur do të gjeni:

- a) Përshkrimin e varietetit ose hibridit në skedën përkatëse;
- b) Riprodhime fotografike ose fotografi të bimës ose pjesëve të saj që shërbejnë për identifikimin e saktë të varietetit/hibridit;
- c) Rezultatet e provave eksperimentale të kryera në vendin tonë ose jashtë tij.

KËRKUESI (ADRESA) _____

Firma _____

Data _____

B. SASITË E KAMPIONIT TË FARËS PËR PROVA PËR TESTIM

KULTURA BUJQËSORE

1. Drithërat që mbillen në vjeshtë 15 kg farë për 2 vjet rresht + rreth 600 kallinj.
2. Drithërat që mbillen në pranverë (elbi, tërshëra) 15 kg farë për 2 vjet rresht + rreth 600 kallinj.
3. Misri 3 kg farë + 0.5 kg farë për çdo prind.
4. Oriz 15 kg farë për 2 vjet rresht.

VENDIM
Nr. 87, datë 30.1.2013

**PËR PËRCAKTIMIN E KRITEREVE TË TREGTIMIT, CERTIFIKIMIT DHE
TESTIMIT TË FARAVE FORAGJERE⁴**

(ndryshuar me vendimin nr. 319, datë 27.4.2016)

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të pikës 9 të nenit 4, të pikës 3 të nenit 14, të pikës 3 të nenit 15, të pikës 4 të nenit 16, të pikës 4 të nenit 17, të pikës 1 të nenit 18 dhe të nenit 33 të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, me propozimin e Ministrit të Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorit, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. TË PËRGJITHSHME

1. Qëllimi i këtij vendimi është të përcaktojë kriteret për tregtimin e farave foragjere e të farave foragjere të përziera, kategoritë, identitetin dhe cilësinë e farave foragjere, rregullat e paketimit e të etiketimit, procedurën e certifikimit, kriteret e ruajtjes, marrjes së mostrave për analiza laboratorike për certifikim, si dhe procedurën e testimit e provat krahasuese për kontrollin e farave foragjere që vendosen në treg.

2. Të gjithë termat e përcaktuar në ligjin nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, kanë të njëjtin kuptim edhe në këtë vendim.

II. KRITERET E TREGTIMIT TË FARAVE FORAGJERE

1. Kriteret për tregtimin e farave foragjere dhe farave foragjere të përziera

Kriteret që duhet të plotësojë fara foragjere dhe fara foragjere e përzier për tregim janë:

a) Të kenë të përcaktuar kategorinë, identitetin dhe cilësinë sipas kërkesave të këtij vendimi;
b) Të jenë të pajisura me certifikatën zyrtare sipas modelit të përcaktuar në shtojcën V bashkëlidhur këtij vendimi;

c) Të jenë të paketuara dhe të etiketuara në përputhje me kriteret e pikës 3 të këtij kreu;

ç) Varieteti ose hibridi prej të cilit është prodhuar fara të jetë i regjistruar në Katalogun Kombëtar;

d) Farat foragjere të përziera të kenë në përbërje të tyre jo më pak se dy specie ose varietete të ndryshme, sipas kërkesës së furnizuesit dhe qëllimit të përdorimit;

dh) Farat foragjere të përziera të përmbajnë si përbërës të përzierjeve të tyre vetëm fara nga bimët foragjere të listuara në shtojcën VII të këtij vendimi;

e) Përzierjet mund të përmbajnë fara të bimëve foragjere dhe fara të bimëve që s’janë bimë foragjere në kuptimin e këtij vendimi, në rastet kur përdoren për ruajtjen e mjedisit natyror në funksion të mbrojtjes së burimeve gjenetike;

ë) Të plotësojnë kërkesat e legjislacionit për mbrojtjen e shëndetit të bimëve dhe mbrojtjen e biodiversitetit, lidhur me masat mbrojtëse kundër futjes apo përhapjes së organizmave të dëmshëm brenda territorit të Republikës së Shqipërisë.

2. Kategoritë, identiteti dhe cilësia e farave foragjere

2.1 Sipas prejardhjes, farat foragjere ndahen në kategoritë e mëposhtme:

a) Fara parabazë;

b) Fara bazë;

c) Riprodhimi i parë;

ç) Riprodhimi i dytë.

⁴Ky vendim është përafëruar pjesërisht me direktivën 66/401/KEE të Këshillit, datë 14 qershor 1966 “Për tregtimin e farave foragjere”; numri CELEX 31966LO401, Fletorja Zyrtare e Bashkimit Europian, seria L, nr. 125, datë 11.7.1966, faqe 2309-2319.

2.2 Farat parabazë përfitohen nga shumëzimi i farave në farishten e shumëzimit të farave të zgjedhura nën përgjegjësinë e seleksionerit për mbrojtjen e varietetit.

2.3 Farat bazë përfitohen nga shumëzimi i farës parabazë, nën përgjegjësinë e seleksionerit, sipas metodave të seleksionimit për mbrojtjen e varietetit dhe plotëson kërkesat e përcaktuara në shtojcat I dhe II.

2.4 Fara të riprodhimit të parë janë farat foragjere që përfitohen nga shumëzimi i farave bazë ose, nëse e përcakton seleksioneri, nga fara e një riprodhimi më të hershëm se fara bazë dhe që përmbushin kërkesat e përcaktuara në shtojcat I dhe II.

2.5 Fara të riprodhimit të dytë përfitohen nga shumëzimi i farave të riprodhimit të parë ose, nëse e përcakton seleksioneri, nga fara të një riprodhimi më të hershëm dhe që përmbushin kërkesat e përcaktuara në shtojcat I dhe II.

2.6 Farat foragjere të riprodhimit të parë dhe riprodhimit të dytë futen në kategorinë fara të certifikuar.

2.7 Skemat e prodhimit të kategorive të farave foragjere, sipas grupimit të bimëve (bimë vetëpëlluese dhe të kryqëzuara), është detyrë e institucioneve shkencore dhe individëve të veçantë nën monitorimin dhe përgjegjësinë e ESHFF-së.

2.8 Identiteti i farave foragjere është tërësia e veçorive botanike, biologjike dhe morfologjike, si dhe qëllimi i përdorimit të një specie të caktuar për ta dalluar nga speciet e tjera. Bimët, nga të cilat prodhohen farat foragjere sipas kriterëve të këtij vendimi, janë përcaktuar në shtojcën VII bashkëlidhur.

2.9 Cilësia e farave foragjere përcaktohet nga këta tregues:

a) Pastërtia e përgjithshme, e cila është pesha në përqindje e farave të pastra ndaj peshës së përgjithshme të farës;

b) Fuqia mbirëse, e cila është aftësia e farës për të mbirë në kushte të caktuara dhe përcaktohet nga numri i farave që mbijnë në raport me numrin e farave të vënë për mbirje;

c) Energjia mbirëse, e cila është aftësia që ka fara për të mbirë brenda një periudhe kohe të caktuar (sipas Shoqatës Ndërkombëtare të Testimit të Farërave, ISTA) dhe shprehet në përqindje;

ç) Lagështia e farave, e cila është përqindja e lejuar e lagështirës që mbart fara për t'u paketuar dhe për t'u tregtuar si material mbjellës.

2.10 Normat për treguesit cilësorë të farave foragjere janë të përcaktuara në tabelën A të shtojcës II.

3. Paketimi dhe etiketimi i farave foragjere

3.1 Paketimi i “farës bazë” dhe “farës së certifikuar” të çdo kulture dhe lloji shoqërohet me dy lloj etiketash, që janë etiketa e prodhuesit dhe etiketa zyrtare që përgatitet dhe lëshohet në treg nga ESHFF-ja. Etiketa zyrtare vërteton që fara foragjere është certifikuar dhe kontrolluar nga sektori i certifikimit në ESHFF.

3.2 Farat foragjere të kategorive “farat bazë” dhe “farat e certifikuar”, të tregtohen vetëm në lote homogjene të mbyllura me paketim.

3.3 Paketimet e “farave bazë” dhe “farave të certifikuar” të çdo kulture dhe lloji duhet të kryhen në mënyrë të tillë që nëse hapen, mbyllja ose vetëpaketimi të lënë gjurmë dëmtimi mbi etiketën zyrtare ose mbi vetë paketimin.

3.4 Ripaketimi i farave foragjere bëhet në rastin e rikontrollit laboratorik për verifikimin e cilësisë së farës me kërkesë të furnizuesit. Nëse ripaketohet, ripaketimi dhe data e ripaketimit duhet të shënohet në etiketë nga ESHFF-ja.

3.5 Paketat e “farave parabazë”, “farave bazë” dhe të “farave të certifikuar” të çdo lloji duhet:

a) të jenë të pajisura në pjesën e jashtme me një etiketë zyrtare, që plotëson kushtet e përcaktuara në shtojcën IV dhe në gjuhën shqipe;

b) të përmbajë një dokument zyrtar, në të njëjtën ngjyrë me etiketën, që të pasqyrojë të paktën informacionin e kërkuar në shtojcën IV, (I) (a) (3), (4) dhe (5). Ky dokument duhet të jetë i tillë që të mos zëvendësojë etiketën zyrtare të përmendur në shkronjën “a”.

3.6 Gjatë certifikimit zyrtar, autoriteti certifikues verifikon që paketimi i “farës bazë” apo “farës së certifikuar” të çdo lloji përmban edhe etiketën e furnizuesit, e cila duhet të jetë me ngjyrë të ndryshme nga etiketa zyrtare.

3.7 Farat e shumëzuara nga riprodhimet e “farës parabazë” mund të tregtohen si “fara bazë”, “fara të certifikuara”, “fara të certifikuara të riprodhimit të parë” dhe “fara të certifikuara të riprodhimit të dytë” kur plotësojnë kushtet e mëposhtme:

a) Të jenë kontrolluar zyrtarisht nga autoriteti certifikues në përputhje me kërkesat që zbatohen për certifikimin e “farës bazë”;

b) Të jenë të paketuara në përputhje me kërkesat e këtij vendimi;

c) Paketat duhet të kenë etiketën zyrtare, ku të shënohen të paktën të dhënat e mëposhtme:

i) autoriteti certifikues dhe shteti përkatës ose shkurtimet e tyre dalluese;

ii) numri i referencës së lotit;

iii) muaji dhe viti i vulosjes; ose

iv) muaji dhe viti i marrjes së mostrave zyrtare të fundit, për qëllime certifikimi;

v) speciet, duke shënuar të paktën emrin botanik të tyre, të cilët mund të jepen në formë të shkurtuar dhe pa emrin e autorit;

vi) varieteti të shënohet të paktën me karaktere latine;

vii) të dhënat për “farën parabazë”;

viii) riprodhimi;

ix) të jetë e bardhë me një vijë diagonale vjollcë.

3.8 Paketat e vogla të farave foragjere duhet:

a) të mbajnë në pjesën e jashtme etiketën e furnizuesit, një përshkrim të shtypur në gjuhën shqipe, në përputhje me përcaktimet e shtojcës IV. Kur paketat janë transparente, kjo etiketë mund të vendoset brenda ambalazhit, me kusht që të jetë i mundur leximi. Ngjyra e etiketës do të jetë sipas përcaktimit të pikës 3.7 shkronja “c” nënndarja “ix” të këtij kapitulli;

b) të mbajnë në pjesën e jashtme ose në etiketën e furnizuesit një numër të caktuar serial zyrtar.

3.9 Çdo trajtim me plehrat e përdorimit për bimësinë ose produkte të mbrojtjes së bimëve, që i është bërë “farave bazë” dhe “farave të certifikuara”, shënohet në etiketën zyrtare ose në etiketën e furnizuesit sipas modelit të përcaktuar në shtojcën V.

III. CERTIFIKIMI I FARAVE FORAGJERE

1. Dokumentacioni dhe procedura e certifikimit

1.1 Procedurat e certifikimit të farave foragjere realizohen nga autoriteti certifikues ose nga subjekte publike apo private sipas përcaktimit në kreun IX të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”.

1.2 Kërkesat që duhet të plotësohen për certifikimin e farave foragjere të prodhuara në vend dhe procedura e certifikimit të tyre janë, si më poshtë vijon:

a) Për certifikimin e farave foragjere pranë autoritetit certifikues duhet të paraqiten dokumentet e mëposhtme:

i) Kërkesa me shkrim për certifikimin e farës foragjere;

ii) Licenca përkatëse e lëshuar nga QKL-ja;

iii) Aktkontrolli për caktimin e ngastrës së farës, zbatimin e kërkesave agroteknike dhe teknologjisë së prodhimit të farave sipas metodikave të hartuara për farat foragjere dhe modelit të dhënë në shtojcën V;

iv) Certifikata e origjinës që vërteton pastërtinë gjenetike të varietetit;

v) Certifikata fitosanitare, lëshuar nga shërbimi fitosanitar;

vi) Aktprobimi fushor;

vii) Fletanaliza laboratorike e treguesve cilësorë, për çdo varietet dhe lot që certifikohet, lëshuar nga laborator i miratuar nga ministri;

viii) Etiketa e prodhuesit;

ix) Deklarata e konformitetit;

b) Autoriteti certifikues për procedurën e certifikimit ndjek hapat, si më poshtë vijon:

i) Bën verifikimin e dokumentacionit dhe të kontingjentit të farës foragjere, që do të certifikohet si dhe verifikon nëse varieteti është i regjistruar në Katalogun Kombëtar. Pasi konstaton plotësimin e kërkesave për dokumentacionin e sipërpërmendur, plotëson procesverbalin për “Verifikimin e specifikimeve teknike, dokumentacionin, si dhe kontrollin e cilësisë së farës foragjere”;

ii) Përgatit dosjen e certifikimit për vlerësim në bazë të procesverbalit dhe dokumentacionit të sipërpërmendur;

iii) Gjatë vlerësimit të dosjes, duhet të mbahet parasysh që përmbajtja maksimale e lagështirës për “farat bazë” dhe “farat e certifikuara” të të gjitha llojeve të jetë jo më shumë se 14%;

iv) Në bazë të vlerësimit të dosjes, lëshon certifikatën zyrtare në të cilën shënohen sasia dhe numri i serisë së etiketave zyrtare që i jepen prodhuesit;

v) Etiketa zyrtare vendoset në çdo njësi paketimi sipas numrit të serisë, të përcaktuar në certifikatën zyrtare;

vi) Elementet dhe kriteret e etiketës duhet të jenë sipas ndarjes “A” të shtojcës IV të këtij vendimi;

vii) Certifikata zyrtare lëshohet pasi të jetë likuiduar tarifa e certifikimit dhe të jenë tërhequr e plotësuar nga prodhuesi sasi të etiketave zyrtare.

1.3 Procedurat për certifikimin zyrtar të farave foragjere të përziera kryhet veçmas për çdo përbërës dhe bazohet në procedurën që aplikohet për certifikimin e farave sipas pikës 1.2 më sipër. Në të dhënat e etiketës zyrtare dhe të etiketës së prodhuesit krahas treguesve të tjerë shënohet “farë e përzier”, si dhe raporti i përbërësve në përzierje. Certifikata zyrtare për farat foragjere të përziera plotësohet pas tërheqjes së etiketave zyrtare për këtë kategori farash. Etiketa e paketave të farave foragjere të përziera është me ngjyrë jeshile.

1.4 Procedura e vlerësimit të dosjes së certifikimit, si dhe lëshimi i certifikatës zyrtare të përfundojnë brenda 10 (dhjetë) ditëve nga data e dorëzimit të kërkesës për certifikim.

1.5 Për rastet kur ESHFF-ja autorizon kryerjen e procedurave të certifikimit dhe subjekti i autorizuar nuk e përfundon këtë procedurë brenda afatit të përcaktuar më lart, atëherë i interesuari dorëzon ankesë pranë ESHFF-së.

1.6 Nëse ESHFF-ja nuk e përfundon procedurën e certifikimit brenda afatit të përcaktuar më lart, atëherë i interesuari dorëzon ankesën pranë Ministrisë të Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorit.

1.7 Farat e bimëve foragjere të renditura më poshtë, nuk mund të hidhen në treg si fara foragjere të përziera, nëse nuk janë të certifikuara zyrtarisht si “farë bazë” ose “farë e certifikuar”,

Brassica napus L. napobrassica Sinapi;

Brassica oleracea L. Lakra e zakonshme;

Dactylis glomerata L. Telishi lëmshor;

Festuca arundinacea Bishtpelëza si kallam;

Festuca pratensis Bishtpelëza e livadhit;

Festuca rubra L. × Festulolium Bishtpelëza e kuqe;

Galega orientalis Lam.fodder galega Bar qerbashi;

Lolium multiflorum Lam. Egjëra shumëlulëshe;

Lolium perenne L. Egjëra shumëvjeçare;

Phleum pratense L. Fleumi i livadhit;

Medicago sativa L. Jonxha;

Medicago × varia T. Martyn Jonxha hibride e ranishtave;

Pisum sativum L. Bizelja e zakonshme;

Raphanus sativus L. var. oleiformis Pers. rrepat ose rrënjoret tuberoze foragjere

Trifolium repens Tërfili i bardhë rrëshqanor;

Trifolium pratense L. Tërfili i kuq/ i livadheve;

1.8 Forma dhe përmbajtja e dokumentacionit që i bashkëlidhet kërkesës për certifikim të farave foragjere dhe farave foragjere të përziera është sipas shtojcës V të këtij vendimi.

2. Kriteret e ruajtjes, marrja e mostrave dhe analiza e farës për certifikim

2.1 Farat foragjere duhet të mbahen në mjedise të përshtatshme, në të cilat, gjatë përpunimit, paketimit, ruajtjes dhe tregtimit, sigurohen temperatura dhe lagështira optimale për ruajtjen e treguesve cilësorë, sipas parametrave teknikë për farat foragjere dhe farat foragjere të përziera. Mjediset e përpunimit duhet të jenë të pajisura me impiante e pajisje për pastrimin, homogjenizimin, kalibrimin, dezinfektimin, peletimin dhe paketimin e farave foragjere. Këto mjedise duhet të jenë të pajisura me aktmiratim higjieno-sanitar, të lëshuar nga strukturat vendore të shëndetit publik, si dhe me certifikatën DDD (dezinfektim, dezinfektim, deratizim), të lëshuar nga subjekte të licencuara sipas legjislacionit në fuqi. Farat foragjere nuk duhet të mbahen në ruajtje më shumë se 3 (tre) vjet.

2.2 Fara foragjere dhe farat foragjere të përziera tregtohen si të tilla vetëm pasi të jenë përpunuar, pastruar, homogjenizuar e kalibruar. Gjatë përpunimit, farat foragjere mund të dezinfektohen e të peletohen me pesticide e lëndë kimike, ushqyese, kjo e shoqëruar me shënimin në etiketën përkatëse.

2.3 Furnizuesve të farave foragjere u lejohet që në mjediset e tyre të përpunojnë, të paketojnë dhe të etiketojnë fara foragjere edhe për furnizues të tjerë, të licencuar për prodhimin, riprodhimin, shumëzimin e tregtimin e farave foragjere.

2.4 Procesi i analizës laboratorike të farave foragjere për certifikim ushtrohet mbi:

a) lotin e farës, si një sasi e dhënë fare foragjere, e një riprodhimi dhe e një kategorie që ka pastërti varietore të caktuar;

b) mostrën, si një sasi fare e marrë në një ose në disa pika të lotit të farës;

c) kampionin fillestar, si një sasi fare foragjere që del nga përzierja e mostrave;

ç) kampionin mesatar si një pjesë e kampionit fillestar;

d) provën si një pjesë e kampionit mesatar, sipas përcaktimeve të bëra në shtojcën III të këtij vendimi.

2.5 Mostrat e farave për analizën e farave foragjere, për qëllim certifikimi, duhet të merren zyrtarisht nga specialistët e autoritetit certifikues ose specialistë të tjerë të autorizuar nga ESHFF-ja, në përputhje me metodat teknike të përcaktuara me urdhër të ministrit.

2.6 Për ekzaminimin e farës foragjere për certifikim, mostrat duhet të nxirren nga lote homogjene. Pesha maksimale e një loti dhe pesha minimale e një mostre janë dhënë në shtojcën III të këtij vendimi.

IV. Shfuqizuar.

V. DISPOZITË E FUNDIT

Ngarkohet Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve (ESHFF) dhe Autoriteti Kombëtar i Ushqimit (AKU) për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI

Sali Berisha

SHTOJCA I

KUSHTET QË DUHET TË PËRMBUSHIN PARCELAT E FARAVE FORAGJERE

1. Parabima e parcelave të farës, nuk duhet të ketë qenë e papajtueshme me prodhimin e farave të specieve dhe varieteteve të bimëve foragjere. Fusha nuk duhet të ketë bimë që kanë mbirë nga farat e parabimës.

2. Kulturat foragjere duhet të jenë në përputhje me standardet e mëposhtme, në lidhje me distancat nga burimet fqinje të polenit, të cilat mund të shkaktojnë pllenim të huaj dhe të padëshirueshëm:

Bima	Distanca minimale në (m)
1	2
<i>Spp. Brassica, Phacelia tanacetifolia</i> :	
- për prodhimin e farës bazë	400 m
- për prodhim fare të certifikuar	200 m
Specie të varieteteve të tjera veç <i>Spp. Brassica, Phacelia tanacetifolia</i> si <i>Pisum sativum</i> ,	
Varietetet e <i>Poa pratensis</i> /flokësi i livadheve të përmendura në pjesën e dytë të fjalisë së tretë të paragrafit 4:	200 m
- për prodhimin e farës të destinuar për shumëzim, fushat deri në dy hektarë;	100 m
- për prodhimin e farës të destinuar për shumëzim, fushat mbi dy hektarë;	
- për prodhimin e farës të destinuar për prodhimin e bimëve foragjere, fushat deri në dy hektarë;	50 m
- për prodhimin e farës të destinuar për prodhimin e bimëve foragjere, fushat mbi dy hektarë	

Këto distanca mund të mos merren parasysh, në qoftë se ka mbrojtje të mjaftueshme nga çdo lloj pllenimi i huaj dhe i padëshirueshëm.

3. Bimët të llojeve të tjera, farat e të cilave dallohen me vështirësi nga farat e kulturave në një testim laboratorik, duhet të jenë në nivel sa më të ulët.

Në veçanti, të lashtat e llojeve *lolium* ose *x festulolium*, duhet të përputhet me kushtet e mëposhtme:

Numri i bimëve të një specie *lolium* ose *x festulolium*, përveç bimëve të specieve që kultivohen, nuk duhet të kalojë:

- 1 (një) për 50 m² në sipërfaqet për prodhimin e “farës bazë”;
- 1 (një) për 10 m² në sipërfaqet për prodhimin e “farës së certifikuar”.

4. Kulturat foragjere duhet të kenë identitet dhe pastërti varietore të mjaftueshme. Në veçanti, kultura të tjera nga ato të specieve *Pisum sativum*, *Vicia faba*, var. *Brassica napus napobrassica*, *Brassica oleracea convar. acephala* ose të *Poa pratensis* duhet të jenë konform me standardet e mëposhtme:

Numri i bimëve të specieve, të cilat janë dukshëm të dallueshme dhe nuk bëjnë pjesë në këtë varietet nuk duhet të kalojë:

- 1 (një) për 30 m² në sipërfaqet për prodhimin e “farës bazë”; dhe
- 1 (një) për 10 m² në sipërfaqet për prodhimin e “farës së certifikuar”.

Në rastin e flokësit të livadheve (*Poa pratensis*), numri i bimëve të specieve, të cilat janë dukshëm të dallueshme dhe nuk bëjnë pjesë në këtë varietet nuk duhet të kalojë:

- 1 (një) për 20 m² në sipërfaqet për prodhimin e “farës bazë”; dhe
- 1 (një) për 10 m² në sipërfaqet për prodhimin e “farës së certifikuar”.

Në rastin e varieteteve, të cilat janë klasifikuar zyrtarisht si varietete të riprodhimit joseksual (varietete apomictice uni-clonale), një numër i bimëve të njohura si jo të njëjta me varietetin, të

cilat nuk i kalojnë 6 (gjashtë) për 10 m², mund të konsiderohen se i plotësojnë standardet për prodhimin e “farës së certifikuar”.

5. Organizmat e dëmshëm, të cilët ulin cilësinë e farës duhet të jenë në nivelin më të ulët të mundshëm.

6. Për plotësimin e standardeve të mësipërme ose kushteve të tjera, në rastin e “farës bazë”, duhet të bëhet ekzaminimi dhe inspektimi apo kontrolli zyrtar në fushë. Për “farën e certifikuar”, të kryhen inspektime apo kontrole zyrtare fushore.

Inspektimet apo kontrollet në fushë do të kryhen në përputhje me kushtet e mëposhtme:

- a) Kushtet dhe faza e zhvillimit të bimëve duhet të lejojnë një ekzaminim të përshtatshëm;
- b) Duhet të kryhet të paktën një inspektim apo kontroll fushor;
- c) Madhësia, numri dhe shpërndarja e pjesëve të parcelës, që do të inspektohet apo kontrollohet, me qëllim që të verifikohet respektimi i dispozitave të kësaj shtojce, duhet të përcaktohen në përputhje me metoda të përshtatshme.

SHTOJCA II KUSHTET QË DUHET TË PLOTËSOJË FARA

SEKSIONI I FARA E CERTIFIKUAR

1. Fara foragjere duhet të ketë identitet dhe pastërti të mjaftueshme varietore. Në veçanti, farat e specieve të renditura më poshtë duhet të plotësojnë edhe kërkesat në vijim:

a) Pastërtia varietore minimale duhet të jetë:

- *Poa pratensis*, varietetet e përmendura në pikën 4 të shtojcës I, *Brassica napus var. napobrassica* dhe *Brassica oleracea convar. Acephala* 98%;
- *Pisum sativum* dhe, *Vicia faba*: “fara e certifikuar” e riprodhimit të parë - 99%, “fara e certifikuar” e riprodhimit të dytë 98%.

2. Pastërtia varietore minimale duhet të kontrollohet nëpërmjet kontrolleve nga autoriteti certifikues, të kryera në fushë në përputhje me kushtet e përcaktuara në shtojcën I.

3. Fara duhet jetë në përputhje me standardet dhe kushtet e tjera të përcaktuara në germat A dhe B në vijim për sa i përket fuqisë mbirëse, pastërtisë analitike dhe përmbajtjes së farërave të llojeve bimore të tjera, duke përfshirë praninë e farave të hidhura në varietetet e ëmbla të *spp. Lupinus*.

Speciet	Fuqia mbirëse		Pastërtia varjetore e analizuar								Përmbajtja maksimum e farave të bimëve të specieve të tjera në një mostër me peshë të përcaktuar në kolonën 4 të shtojcës III (totali për kolon)			Kushtet për sa i takon përmbajtjes së farave të Spp. Lupinus me ngjyrë tjetër dhe të farave të hidhura të lupinit
	Fuqia mbirëse minimale (% e farës së pastër)	Përmbajtja maksimum e farave të forta (% e farave të pastra)	Pastërtia minimale e analizuar (% sipas peshës)	Përmbajtja maksimale e farave të bimëve të specieve të tjera (në % sipas peshës)							Avena fatua, Avena Sterilis	Spp. Kuskutës	Spp. Rumex veç Rumex acetosella dhe Rumex maritimus	
				Totali	Një specie e vetme	Elytrigia repens	Alopecurus myosuroides	Spp. Melilotus	Raphanus raphanistrum	Sinapis arvensis				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Graminoret														
Barimëza bisht qeni	75 (a)		90	2	1	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (n)	
Barimëza Bisht qeni kokë kafenjta	75 (a)		90	2	1	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (n)	
Barimëza helika kokëkuqe	80 (a)		90	2	1	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (n)	
Barimëza bisht qeni zvarritës	75 (a)		90	2	1	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (n)	
Bisht dhelpra e livadhit/ Pungaca e livadhit	70 (a)		75	2.5	1 (f)	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)	
Arrenatera e lartë (tip tërshëre)	75 (a)		90	3	1 (f)	0.5	0.3				0 (g)	0 (j) (k)	5 (n)	
Bromusi	75 (a)		97	1.5	1	0.5	0.3				0 (g)	0 (j) (k)	10 (n)	
Bromusi i Alaskës	75 (a)		97	1.5	1	0.5	0.3				0 (g)	0 (j) (k)	10 (n)	
Krisja ose grami	70 (a)		90	2	1	0.3	0.3				0 (g)	0 (j) (k)	2	

Telishi lëmshor	80 (a)		90	1.5	1	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)	
Bishtpelëza si kallam	80 (a)		95	1.5	1	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)	
Bishtpelëza e dhënëve me gjethe të lëmuara	75 (a)		85	2	1	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)	
Bishtpelëza e deleve	75 (a)		85	2	1	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)	
Bishtpelëza e livadhit	80 (a)		95	1.5	1	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)	
Bishtpelëza e kuqe	75 (a)		90	1.5	1	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)	
Bishtpelëza e drunjtë	75 (a)		85	2	1	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)	
Festukë x Lolium	75 (a)		96	1.5	1	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)	
Egja shumëlulëshe	75 (a)		96	1.5	1	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)	
Egja shumë vjeçare	80 (a)		96	1.5	1	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)	
Lolium x boucheanum	75 (a)		96	1.5	1	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)	
Kokëmadhja Falari uxor	75 (a)		96	1.5	1	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	5	
Fleumi me nyje ose nyjor	80 (a)		96	1.5	1	0.3	0.3				0	0 (k)	5	
Fleumi i livadhit	80 (a)		96	1.5	1	0.3	0.3				0	0 (k)	5	
Flokësi njëvjeçar	75 (a)		85	2 (c)	1 (c)	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)	
Flokësi i pyjeve	75 (a)		85	2 (c)	1 (c)	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (n)	
Flokësi i ligatinave moçalore	75 (a)		85	2 (c)	1 (c)	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (n)	

Flokësi i livadheve	75 (a)		85	2 (c)	1 (c)	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (n)	
Flokësi i zakonshëm	75 (a)		85	2 (c)	1 (c)	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (n)	
Triseta e zbetë	70 (a)		75	3	1 (f)	0.3	0.3				0 (h)	0 (j) (k)	2 (n)	
Bishtajoret											0	0 (j) (k)		
Bar qerbash	60	40	97	2	1.5			0.3			0	0 (l) (m)	10 (n)	
Sulla	75 (a) (b)	30	95	2.5	1			0.3			0	0 (k)	5	
Tërfili me brirë ose këmbë pule	75 (a) (b)	40	95	1.8 (d)	1 (d)			0.3			0	0 (l) (m)	10	
Lupini i bardhë	80 (a) (b)	20	98	0.5 (e)	0.3 (e)			0.3			0 (i)	0 (j)	5 (n)	(o) (p)
Lupini gjethengushtë	75 (a) (b)	20	98	0.5 (e)	0.3 (e)			0.3			0 (i)	0 (j)	5 (n)	(o) (p)
Lupini i verdhë	80 (a) (b)	20	98	0.5 (e)	0.3 (e)			0.3			0 (i)	0 (j)	5 (n)	(o) (p)
Jonxha lupulinë	80 (a) (b)	20	97	1.5	1			0.3			0	0 (l) (m)	10	
Jonxha	80 (a) (b)	40	97	1.5	1			0.3			0	0 (l) (m)	10	
Jonxha hibride e ranishteve	80 (a) (b)	40	97	2.5	1			0.3			0	0 (l) (m)	10	
Sainfoin	75 (a) (b)	20	95	2.5	1			0.3			0	0 (j)	5	
Bizelja	80 (a)		98	0.5	0.3			0.3			0	0 (j)	5(n)	
Tërfili Aleksandrin	80 (a) (b)	20	97	1.5	1			0.3			0	0 (l) (m)	10	
Tërfili hibrid	80 (a) (b)	20	97	1.5	1			0.3			0	0 (l) (m)	10	
Tërfili i kuqërremtë ose i purpurt	75 (a) (b)	20	97	1.5	1			0.3			0	0 (l) (m)	10	
Tërfili i kuq/ i livadheve	80 (a) (b)	20	97	1.5	1			0.3			0	0 (l) (m)	10	
Tërfili i bardhë rrëshqanor	80 (a) (b)	40	97	1.5	1			0.3			0	0 (l) (m)	10	

Tërfili persian, i përmbystë	80 (a) (b)	20	97	1.5	1			0.3			0	0 (l) (m)	10	
Trëndelina	80 (a)		95	1	0.5			0.3			0	0 (j)	5	
Batha	80 (a) (b)	5	98	0.5	0.3			0.3			0	0 (j)	5 (n)	
Grashina e Panonisë	85 (a) (b)	20	98	1 (e)	0.5 (e)			0.3			0 (i)	0 (j)	5 (n)	
Koçkulla	85 (a) (b)	20	98	1 (e)	0.5 (e)			0.3			0 (i)	0 (j)	5 (n)	
Grashina me qime	85 (a) (b)	20	98	1 (e)	0.5 (e)			0.3			0 (i)	0 (j)	5 (n)	
Specie të tjera														
Sinapi	80 (a)		98	1	0.5				0.3	0.3	0	0 (j) (k)	5	
Lakra e zakonshme	75 (a)		98	1	0.5				0.3	0.3	0	0 (j) (k)	10	
Kambanorja blu	80 (a)		96	1	0.5						0	0 (j) (k)		
Rrepat ose rrënjoret tuberoze foragjere	80 (a)		97	1	0.5				0.3	0.3	0	0 (j)	5	

B. Standarde ose kushte të tjera të zbatueshme, kur referimi është bërë për farat në tabelën sipas pikës I (2) (A) të kësaj shtojce

a) Të gjitha farat e reja dhe të shëndetshme, të cilat nuk mbijnë pasi është bërë një paratrajtim, do të konsiderohen si fara që kanë mbirë.

b) Deri në sasinë maksimale, farat e forta të pranishme duhet të konsiderohen si fara të afta për të mbirë.

c) Një maksimum prej 0,8% ndaj peshës së farave të specieve të tjera *Poa*, nuk duhet të konsiderohet si një papastërti.

d) Një maksimum prej 1% ndaj peshës së farave të *trifolium pratense*, nuk do të konsiderohet si një papastërti.

e) Maksimumi prej 0,5% ndaj peshës së farave të *lupinus albus*, *lupinus angustifolius*, *lupinus luteus*, *pisum sativum*, *vicia faba*, *vicia pannonica*, *vicia sativa*, *vicia villosa* në një specie tjetër, përkatëse nuk do të konsiderohet si një papastërti.

f) Përqindja maksimale e përcaktuar ndaj peshës së farave të një specie të vetme, nuk do të zbatohet për farërat e spp. *Poa*.

g) Një maksimum prej dy fara *Avena fatua* dhe *Avena sterilis*, në një mostër të një peshe të caktuar, nuk do të konsiderohet si një papastërti, kur një mostër e dytë të së njëjtës peshë është e pastër nga çdo farë e këtyre specieve.

h) Prania e një fare *Avena fatua* dhe *Avena sterilis* në një mostër të peshës së caktuar, nuk do të konsiderohet si një papastërti, ku një mostër e dytë sa dy herë pesha e caktuar është e pastër nga çdo farë e këtyre specieve.

i) Përcaktimi i numrit të farave *avena fatua* dhe *avena sterilis* nuk duhet të kryhet nëse janë plotësuar kushtet e përcaktuara në kolonën 12.

j) Përcaktimi i farave të spp. Kuskutës, duke i numëruar, nuk mund të kryhet nëse nuk ka dyshime për plotësimin e kushteve të vendosura në kolonën 13.

k) Prania e një fare të spp. kuskutës në një mostër me një peshë të përcaktuar, nuk duhet të konsiderohet si një papastërti kur një mostër e dytë me peshë të njëjtë është pa asnjë farë të spp. Kuskutës.

l) Pesha e mostrës për përcaktimin e numrit të farave të spp. kuskutës, duhet sa dyfishi i peshës së specifikuar në kolonën 4 të shtojcës III për speciet përkatëse;

m) Prania e një fare të spp. kuskutës në një mostër me peshë të caktuar, nuk mund të konsiderohet si papastërti, kur një mostër e dytë me peshë dyfishin e peshës së përcaktuar është pa asnjë farë të spp. Kuskutës.

n) Përcaktimi i farave të spp. *rumex*, ndryshe *Rumex acetosella* dhe *Rumex maritimus*, duke i numëruar nuk mund të kryhet përveç kur ka dyshime mbi plotësimin e kushteve të përcaktuara në kolonën 14.

o) Përqindja sipas numrit të farave të sp. *lupinus* me ngjyrë tjetër, nuk duhet të kalojë:

- në lupinin e hidhur, 2%;

- në spp. e tjera përveç lupinit të hidhur, 1%.

p) Përqindja e numrit të farave të hidhura në varietetet e sp. *Lupinus*, nuk duhet të kalojë 2.5%.

SEKSIONI II FARAT BAZË

Në bazë të dispozitave të mëposhtme, për “farat bazë” duhen zbatuar kërkesat e parashikuara në seksionin I të kësaj shtojce:

1. Farat e varieteteve *Pisum sativum*, *Brassica napus* var. *napobrassica*, *Brassica oleracea* convar. *acephala*, *Vicia faba* dhe varietete të *Poa pratensis*, duhet të përputhen me standardet e mëposhtme ose kushte të tjera:

- pastërtia minimale varietore duhet të jetë 99.7%. Pastërtia minimale varietore duhet të shqyrtohet nga kontrollet fushore të kryera në përputhje me kushtet e përcaktuara në shtojcën I.

2. Fara duhet të plotësojë standardet që vijojnë:

A. Tabela

Speciet	Totali (% sipas peshës)	Një specie e vetme	Spp. Rumex veç Rumex acetosella dhe Rumex maritimus	Elytrigia repens	Alopecurus myosuroides	Spp. Melilotus	Kushte ose standarde të tjera
1	2	3	4	5	6	7	8
Graminore							
Barimëza bisht qeni	0.3	20	1	1	1		(j)
Barimëza bisht qeni kokëkafenjta	0.3	20	1	1	1		(j)
Barimëza helika kokëkuqe	0.3	20	1	1	1		(j)
Barimëza bisht qeni zvarritës	0.3	20	1	1	1		(j)
Bisht dhelpra e livadhit/pungaca e livadhit	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Arrenatera e lartë (tip tërshëre)	0.3	20 (a)	2	5	5		(i) (j)
Bromusi	0.4	20	5	5	5		(j)
Bromusi i Alaskës	0.4	20	5	5	5		(j)
Krisja ose grëmi	0.3	20 (a)	1	1	1		(j)
Telishi lëmshor	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Bishtpelëza si kallam	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Bishtpelëza e dhënëve me gjethe të lëmuara	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Bishtpelëza e deleve	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Bishtpelëza e livadhit	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Bishtpelëza e kuqe	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Bishtpelëza e drunjtë	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Festukë x Lolium	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Egjëra shumëlulëshe	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Egjëra shumëvjeçare	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Lolium x boucheanum	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Kokëmadhja Falari ujqor	0.3	20	2	5	5		(j)
Fleumi me nyje ose nyjqor	0.3	20	2	1	1		(j)
Fleumi i livadhit	0.3	20	2	1	1		(j)
Flokëzi njëvjeçar	0.3	20 (b)	1	1	1		(f) (j)

Flokëzi i pyjeve	0.3	20 (b)	1	1	1		(f) (j)
Flokëzi i ligatinave moçalore	0.3	20 (b)	1	1	1		(f) (j)
Flokëzi i livadheve	0.3	20 (b)	1	1	1		(f) (j)
Flokëzi i zakonshëm	0.3	20 (b)	1	1	1		(f) (j)
Trisetia e zbetë	0.3	20 (c)	1	1	1		(i) (j)
Bishtajoret							
Bar qerbash	0.3	20	2			0 (e)	(j)
Sulla	0.3	20	2			0 (e)	(j)
Tërfili me brirë ose këmbëpule	0.3	20	3			0 (e)	(g) (j)
Lupini i bardhë	0.3	20	2			0 (d)	(h) (k)
Lupini gjethengushtë	0.3	20	2			0 (d)	(h) (k)
Lupini i verdhë	0.3	20	2			0 (d)	(h) (k)
Jonxha lupulinë	0.3	20	5			0 (e)	(j)
Jonxha	0.3	20	3			0 (e)	(j)
Jonxha hibride e ranishtave	0.3	20	3			0 (e)	(j)
Sainfoin	0.3	20	2			0 (d)	
Bizelja	0.3	20	2			0 (d)	
Tërfili Aleksandërin	0.3	20	3			0 (e)	(j)
Tërfili hibrid	0.3	20	3			0 (e)	(j)
Tërfili i kuqërremtë ose i purpurt	0.3	20	3			0 (e)	(j)
Tërfili i kuq/ i livadheve	0.3	20	3			0 (e)	(j)
Tërfili i bardhë rrëshqanor	0.3	20	3			0 (e)	(j)
Tërfili Persian, i përmbystë	0.3	20	3			0 (e)	(j)
Trëndelina	0.3	20	2			0 (d)	
Batha	0.3	20	2			0 (d)	
Grashina e Panonisë	0.3	20	2			0 (d)	(h)
Koçkulla	0.3	20	2			0 (d)	(h)
Grashina me qime	0.3	20	2			0 (d)	(h)
Specie të tjera							
Sinapi	0.3	20	2				(j)
Lakra e zakonshme	0.3	20	3				(j)
Kambanorja blu	0.3	20					
Rrepat ose rrënjoret tuberoze foragjere	0.3	20	2				

B. Standardet ose kushtet e tjera të aplikueshme kur referimi për farat është bërë në tabelën sipas seksionit II (2) (A) të kësaj shtojce:

- Totali prej maksimumi 80 fara të *spp. Poa*, nuk do të konsiderohet si papastërti.
- Kushti i përcaktuar në kolonën 3, nuk është i aplikueshëm për fara të *spp. Poa*. Përmbajtja maksimale e farave të *spp. të tjera Poa*, përveç specieve që kontrollohen, nuk duhet të kalojë një farë në një mostër prej 500 farash.

- c) Totali prej 20 fara e *spp. Poa*, nuk do të konsiderohet si një papastërti.
- d) Përcaktimi i numrit të farave të *spp. Melilotus*, nuk duhet të kryhet përveç se kur ka dyshime mbi plotësimin e kushteve të përcaktuara në kolonën 7.
- e) Prania e një fare të *spp. Melilotus* në një mostër me peshë të caktuar, nuk mund të konsiderohet si papastërti kur një mostër e dytë me peshë dyfishin e peshës së përcaktuar është pa asnjë farë të *spp. Melilotus*.
- f) Kushti (c) përcaktuar në seksionin I (2) të kësaj shtojce nuk është i aplikueshëm.
- g) Kushti (d) përcaktuar në seksionin I (2) të kësaj shtojce nuk është i aplikueshëm.
- h) Kushti (e) përcaktuar në seksionin I (2) të kësaj shtojce nuk është i aplikueshëm.
- i) Kushti (f) përcaktuar në seksionin I (2) të kësaj shtojce nuk është i aplikueshëm;
- j) Kushtet (k) dhe (m) të parashikuar në seksionin I (2) të kësaj shtojce nuk janë të zbatueshme.
- k) Numri i farave të hidhura në varietetet e *spp. Lupinus* nuk duhet të kalojë 1%.

SHTOJCA III PESHA E LOTIT DHE E MOSTRËS

Speciet	Pesha maksimale e një loti në (ton)	Pesha minimale e një mostre që merret nga një lot (gram)	Pesha e mostrës për përcaktimet në numër, parashikuar në kolona 12 deri 14 të Shtojcës II (I) (2) (A) dhe kolonat 3 deri 7 të Shtojcës II (II) (2) (A) (gram)
1	2	3	4
Graminoret			
Barimëza bisht qeni	10	50	5
Barimëza bisht qeni kokëkafenjta	10	50	5
Barimëza helika kokëkuqe	10	50	5
Barimëza bisht qeni zvarritës	10	50	5
Bisht dhelpra e livadhit/ Pungaca e livadhit	10	100	30
Arrenatera e lartë (tip tërshëre)	10	200	80
Bromusi	10	200	200
Bromusi i Alaskës	10	200	200
Krisja ose grëmi	10	50	5
Telishi lëmshor	10	100	30
Bishtpelëza si kallam	10	100	50
Bishtpelëza e dhenve me gjethe të lëmuara	10	100	30
Bishtpelëza e deleve	10	100	30
Bishtpelëza e livadhit	10	100	50
Bishtpelëza e kuqe	10	100	30
Bishtpelëza e drunjtë	10	100	30
Festukë x Lolium	10	200	60
Egjëra shumëlulëshe	10	200	60
Egjëra shumëvjeçare	10	200	60
Lolium x boucheanum	10	200	60
Kokëmadhja falari uJOR	10	100	50
Fleumi me nyje ose nyjor	10	50	10
Fleumi i livadhit	10	50	10

Flokësi njëvjeçar	10	50	10
Flokësi i pyjeve	10	50	5
Flokësi i ligatinave moçalore	10	50	5
Flokësi i livadheve	10	50	5
Flokësi i zakonshëm	10	50	5
Trisetia e zbetë	10	50	5
Bishtajoret			
Bar qerbashi	10	250	200
Sulla			
Frut	10	1000	300
Farë	10	400	120
Tërfilli me brirë ose këmbë pule	10	200	30
Lupini i bardhë	30	1000	1000
Lupini gjethengushtë	30	1000	1000
Lupini i verdhë	30	1000	1000
Jonxha lupulinë	10	300	50
Jonxha	10	300	50
Jonxha hibride e ranishtave	10	300	50
Sainfoin			
Frut	10	600	600
Farë	10	400	400
Bizelja	30	1000	1000
Tërfilli aleksandrin	10	400	60
Tërfilli hibrid	10	200	20
Tërfilli i kuqërremtë ose i purpurt	10	500	80
Tërfilli i kuq/ i livadheve	10	300	50
Tërfilli i bardhë rrëshqanor	10	200	20
Tërfilli persian, i përmbystë	10	200	20
Trëndelina	10	500	450
Batha	30	1000	1000
Grashina e Panonisë	30	1000	1000
Koçkulla	30	1000	1000
Grashina me qime	30	1000	1000
Specie të tjera			
Sinapi	10	200	100
Lakra e zakonshme	10	200	100
Kambanorja blu	10	300	40
Rrepat ose rrënjoret tuberoze foragjere	10	300	300

SHTOJCA IV ETIKETIMI

A. ETIKETA ZYRTARE

I. Informacioni i kërkuar

a) Për “farën bazë” dhe “farën e certifikuar”:

1. Autoriteti certifikues ose inicialet e tij;
2. Numri i serisë së etiketës;
3. Numrin e referencës për lotin, si dhe datën e lëshimit të etiketës;
4. Specia, treguar të paktën nën emrin e saj botanik, i cili mund të jepet në formë të shkurtuar dhe pa emra të autorëve, me germa latine. Në rastin e kryqëzimit me *X festulolium* duhet të tregohen emrat e specieve brenda gjinive *festuca* dhe *lolium*;
5. Varieteti të tregohet në germa latine;

6. Kategoria;
7. Vendi i prodhimit;
8. Deklarimi i peshës;
9. Kur janë përdorur pesticide të granular ose substanca të tjera të peletuara, duhet të deklarohet edhe natyra e pesticideve;
10. Kur fuqia mbirëse është rianalizuar, jepen fjalët “rianalizuar ... (muaji dhe viti)” dhe shërbimi përgjegjës për rianalizimin të tilla.
11. Përmasat minimale të etiketës 110 × 67 mm.
 - b) Për farat e përziera:

Përveç sa më sipër në germën (a) kërkohet edhe:

 1. Etiketa duhet të përmbajë shënimin: “Përzierje farash për ... (qëllimi i përdorimit)”;
 2. Përqindja sipas peshës e komponentëve të ndryshëm sipas specieve dhe, kur është e përshtatshme me varietete, duhen treguar të paktën me germa latine, por është e mjaftueshme edhe dhënia e emrit të përzierjeve në qoftë se përqindja sipas peshës është treguar me shkrim për blerësin dhe është e regjistruar zyrtarisht. Në rastin e kryqëzimit me *X festulolium* duhet të tregohen emrat e specieve brenda gjinive *festuca* dhe *lolium*.
 - c) Ngjyra e etiketës dhe dokumenti brenda paketës

Etiketa duhet të jetë në ngjyrë të bardhë me një vijë ngjyrë vjollcë diagonale për “farat para bazë”, me ngjyrë të bardhë për “farat bazë”, me ngjyrë blu për “farat e certifikuar” dhe farat e certifikuar të riprodhimit të parë, me ngjyrë të kuqe për farat e certifikuar të riprodhimit të dytë dhe me ngjyrë jeshile për farat e përziera. Dokumenti duhet të jetë i tillë që të mos zëvendësojë etiketën. Dokumenti nuk është i domosdoshëm nëse kërkesat janë të printuara me bojë të pashlyeshme mbi paketim, ose në qoftë se përdoret një etiketë ngjitëse ose një etiketë e përbërë nga një material rezistent.

SHTOJCA V

FORMA DHE PËRMBAJTJA E DOKUMENTACIONIT QË I BASHKËNGJITET KËRKESËS PËR CERTIFIKIM

Kërkesë për aplikim

Drejtuar: Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve (ESHFF)

Tiranë

Për prodhimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, parashikuar në neni 12 të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”.

Të dhëna për furnizuesin:

1. Emri e mbiemri:
2. Adresa:
3. Emërtimi i subjektit dhe adresa:
4. Nr. NUIS: (nga QKR)

Të dhëna për përfaqësuesin e autorizuar:

1. Emri e mbiemri:
2. Adresa:
3. Nr. i personal i identifikimit:

Të dhëna mbi materialin mbjellës dhe shumëzues bimor që kërkohet të prodhohet

Nr.	Specia	Varieteti	Kategoria	Sasia	Vendi i prodhimit *	*
1						
2						
3						
4						
5						
6						

Afati kohor i tregtimit:

Furnizuesi:

Emri, mbiemri, firma dhe vula enti dhe data

**ENTI SHETETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR**

PROCESVERBAL MBI CAKTIMIN E NGASTRËS SË FARËS

Mbahet sot, më datë, në fermën/ekonominë, fshati, komuna....., qarku....., për caktimin e ngastrës së farës të kulturës, kultivari....., (hibridi)....., që do të mbillet me farë të riprodhimit, gjatë vitit.....

Kjo ngastër fare caktohet në ekonominë e, me sip.ha, në kushte (mbi ose nën ujë) dhe me distancë izolimi në hapësirë nga kultivarët e tjerë prej ml.

Për realizimin e prodhimit të farës prej kv, furnizuesi merr përsipër të zbatojë këto hallka të teknologjisë:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Procesverbali mbahet në 3 (tri) kopje, njëra prej të cilave i lihet furnizuesit, një kopje mbahet nga specialisti i farave të DRB-së dhe një kopje dorëzohet në sektorin e certifikimit pranë Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve.

FURNIZUESI SPEC. FAR. DRB SPEC. I CERTIFIKIMIT ZYRTAR ESHFF
ENTI SHETETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR
CERTIFIKATË E ORIGINËS

PËR MATERIALIN MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR TË PRODHUAR NË
VEND

(Bazuar në ligjin nr. 10 416, datë 7.4.2011, neni 16/c)

Në mbështetje të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor” neni 16/c”, nën përgjegjësinë time personale dhe ligjore lëshoj këtë certifikatë – origjinë, për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, me të dhënat e mëposhtme:

Specia
 Varieteti
 Riprodhimi
 Numri referencës
 Numri i serisë etiketës zyrtare
 Viti i prodhimit
 Vend origjina

FURNIZUESI

.....

(firma, vula)

Tiranë, më

ENTI SHETETËROR I FARËRAVE DHE FIDANËVE
 SEKTORI CERTIFIKIMIT ZYRTAR

AKTKONTROLI

PËR PARCELËN E FARËS

(Bazuar në ligjin nr. 10 416, datë 7.4.2011, neni 16/a “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”).

I mbajtur sot, më datë, në parcelat e prodhimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të furnizuesit z..... rrethi, komuna, parcela (vendndodhja)..... mbi zbatimin e teknologjisë për prodhimin e farës specia kultivari....., riprodhimi....., të mbjella në një sipërfaqe prej ha.

Nga kontrolli zyrtar rezultoi se janë zbatuar këto kërkesa teknike të përcaktuara;

.....

Ky aktkontroll mbahet në 3 (tri) kopje, njëra prej të cilave i lihet furnizuesit, një kopje mbahet nga specialisti farërave të DRB-së, dhe një kopje dorëzohet në sektorin e certifikimit zyrtar pranë ESHFF-së.

FURNIZUESI SPEC. FAR. DRB-së SPEC. I CERTIFIKIMIT ZYRTAR (ESHFF)

AKTAPROBIMI

PËR NGASTRËN E PRODHIMIT TË FARËS

(Bazuar në ligjin nr. 10 416, datë 7.4.2011, neni 16, pika 1/a)

Sot, më datë prej specialistëve të sektorit të certifikimit zyrtar të E.SH.F.F .z....., u bë aprobimi fushor i ngastrës së farës (nr. ose emri.....) në fermën/ekonominë e furnizuesit z....., fshati, komuna

1. Nga të dhënat cilësore të farës, rezulton:

Ngastra është mbjellë me farë specia,, kultivari.....,

Riprodhimi; sipërfaqjaha, dokumenti i origjinës.....

2. Mbas verifikimit del se:

- Është siguruar izolimim.

- Është zbatuar teknologjia, sipërfaqja e vlefshme për farëha,

Kultivari (hibridi), riprodhimi, sasia e farës që parashikohet të merretkv, kategoria

3. Gjendja e zhvillimit të bimëve në çastin e aprobimit paraqitet:

.....
.....
.....

4. Treguesit e aprobimit fushor:

Pastërtia varietore % (.....)

Pastërtia nga barërat e këqija % (.....)

Prekjet nga sëmundjet virusale% (.....)

Prekjet nga sëmundjet kërpudhore ...% (.....)

a)..... (.....)

b)..... (.....)

c) Dëmtime nga dëmtuesit (.....)

5. Detyrimet e furnizuesit për trajtimin deri në tregtim:

.....
.....
.....
.....

FURNIZUESI

GRUPI I APROBIMIT

()

() ()

DEKLARATË KONFORMITETI

Unë i nënshkruari.....përfaqësues i subjektit:....., me NUIS.....me nr. licencë nr., sot më datë, deklaroj në përgjegjësinë time personale se materiali mbjellës bimor..... i prodhuar nga ana ime është konform këtij specifikimi teknik:

1. Është i shoqëruar me certifikatën e origjinës nr., datë

2. Është i shoqëruar me certifikatën fitosanitare nr., datë

3. Është i shoqëruar me rezultatin e analizës nr., datë

4. Specia

5. Varieteti
6. Riprodhimi
7. Cilësia
8. Është i ambalazhuar në, me peshë
9. Është i etiketuar me etiketa të lëshuara nga
dhe i përket lotit nr.

Lëshoj këtë deklaratë konfirmimi komform ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “ Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, neni 11, 12 dhe mbaj përgjegjësi për vërtetësinë e specifikimeve teknike të bëra në këtë deklaratë.

DEKLARUESI

(..... , më datë)

ETIKETA E PRODHUESIT

Emri i subjektit furnizues

Numri NUIS

Numri i licencës

Vendi i prodhimit

Specia

Fuqia mbirëse

Data e analizës

Trajtimi (emri i pesticidit)

Data e paketimit

Pesha e njësisë së paketimit

ETIKETA E PRODHUESIT (Për farat foragjere të përziera)

Emri i subjektit furnizuesi

Numri NUIS

Numri i licencës

Vendi i prodhimit

Speciet (përbërësit)

Raporti i përbërësve në %

Fuqia mbirëse

Data e analizës

Trajtimi (emri i pesticidit)

Data e paketimit

Pesha e njësisë së paketimit

ENTI SHITËSË I FARAVE DHE FIDANËVE

ETIKETA ZYRTARE (për fara foragjere)

Nr. i serisë
 Specia
 Varieteti
 Kategoria
 Nr. lotit
 Emri i subjektit prodhues
 Vendi i prodhimit
 Pesha neto e pakos
 Data
 Rianalizuar: PO / JO Data rianalizimit:.....
 Trajtuar me pesticide ose substanca të tjera kimike: PO / JO
 Emri i pesticidit ose i substancës:.....

ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE

ETIKETA ZYRTARE (për farat foragjere të përziera)

Nr. i serisë
 Përqindja sipas komponentëve
 Speciet
 Varietetet
 Kategoria
 Nr. lotit
 Emri i subjektit prodhues
 Vendi i prodhimit
 Pesha neto e pakos
 Data
 Rianalizuar: PO / JO Data rianalizimit:
 Trajtuar me pesticide ose substanca të tjera kimike: PO / JO
 Emri i pesticidit ose i substancës:.....

ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

PROCESVERBAL MBI VERIFIKIMIN E SPECIFIKIMEVE TEKNIKE, DOKUMENTACIONIT DHE KONTROLLIN E CILËSISË SË FARËS

Në zbatim të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, mes specialistëve të certifikimit zyrtar z.....dhe furnizuesit.....

Sot më datë, mbahet ky procesverbal, për verifikimin e treguesve cilësor dhe dokumentacionin për farën e prodhuar si vijon:

1. Furnizuesi, ka prodhuar farë të species me këto tregues:

- a) Varieteti
- b) Riprodhimi
- c) Viti i prodhimit
- d) Kontingjenti

e) Nr. i lotit

f) Etiketa me nr. serie

Dokumente që disponon:

a) Certifikatë origjine nr....., datë.....

b) Certifikatë fitosanitare nr....., datë.....

c) Certifikatë analiza nr....., datë.....

d) Certifikatë OECD nr....., datë.....

e) Akt aprobimi nr....., datë.....

f) Deklaratë konfirmiteti nr....., datë.....

g) Procesverb. e kontrollit nr., datë.....,

Nga verifikimit i dokumenteve, si dhe nga rezultatet e analizave laboratorike rezulton se fara është e prodhuar në përputhje me specifikimet teknike. Prandaj duhet të pajiset me certifikatë zyrtare pasi subjekti të shlyej tarifën e certifikimit në shumën lekë.

FURNIZUESI SPECIALISTËT E CERTIFIKIMIT ZYRTAR (.....)
(.....)

MINISTRIA E BUJQËSISË USHQIMIT DHE MBROJTJES SË KONSUMATORIT
ENTI SHETETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
LABORATORI QENDROR I TESTIMIT TË FARAVE

Vula e laboratorit

FLETË ANALIZA E LOTIT TË FARËS

E LËSHUAR PËR APLIKANTIN PA PËRGJEGJËSINË E LABORATORIT				
Emri i aplikantit				
Specia	Kultivari	Kategoria	Pesha e lotit	etj.

INFORMACION

Laboratori i testimit	Shtetëror
Mostra e sjellë nga	Zyrtare
Nr. i lotit Natyra e certifikatës	
Vula e lotit	

Nr. i mbajtësve	Data e mostrimit	Data e pranimit	Data e testimit	Numri i testit

REZULTATI I ANALIZËS

Emri shkencor i species

Pastërtia			Nr. ditëve të testit	Mbirja					Lagështia %
% në peshë				ne %					
Farë e pastër	Lëndë inerte	Fara të tjera		Filiza normal	Fara të forta	Fara të freskëta	Fara anormale	Fara të vdekura	

Lloji i lëndës inerte.....

Fara të tjera

Përgjegjës i laboratorit

MINISTRIA E BUJQËSISË, USHQIMIT DHE MBROJTJES SË KONSUMATORIT
ENTI SHITETËROR I FARËRAVE DHE FIDANËVE AUTORITETI CERTIFIKUES

CERTIFIKATË ZYRTARE

PËR MATERIALIN MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR TË PRODHUAR NË
VEND

/ FARËRA /

NR. _____, DATË _____.

Në mbështetje të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimorë”, neni 17 dhe 18, sektori i certifikimit zyrtar, pasi administroi dokumentacionin teknik të përcaktuar në nenin 15 dhe 16 të këtij ligji, dhe e vlerësoi atë të rregullt, lëshon këtë certifikatë zyrtare për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, farë foragjere të prodhuar në vend, me të cilën konfirmon se:

Loti i farave të përziera prodhuar nga furnizuesi _____, sipas procedurave teknike të përcaktuara, është pajisur me etiketën zyrtare të lëshuar nga ESHFF dhe ka të dhënat që vijon:

Speciet
 Varietetet në %
 Kodi furnizuesit
 Pesha e lotit
 Lloji i njësisë së paketimit
 Pesha e njësisë së paketimit
 Numri i serisë të etiketës zyrtare
 Numri i analizës kontrollit, ESHFF
 Ngjyra e etiketës zyrtare

SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

PËRGJEGJËSI

Tiranë më

SHTOJCA VI
DOKUMENTACIONI I TESTIMIT TË FARAVE FORAGJERE

KËRKESË

ENTITI SHTETËROR TË FARAVE DHE FIDANËVE

PËR REGJISTRIMIN E VARIETETIT/ SPECIES OSE HIBRIDIT.....

Unë i nënshkruari _____ me cilësinë e krijuesit/prodhuesit/importuesit, kërkoj regjistrimin e varieteteve/specieve ose hibridit sipas kërkesave të ligjit nr. 10 416 datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”. (varietetit/specia ose hibridi _____).

Varieteti/hibridi rrjedh _____ (përmend prindërit që janë kryqëzuar ose sisteme të tjera të krijimit të tij). Në rastin e hibridit trego formulën e saktë duke theksuar nëse bëhet fjalë ose jo për hibride me formulë të thjeshtë.

Institucioni (ferma/ekonomia) ku mbahet varieteti i pastër ndodhet në qarkun _____, komunën _____ (ose bashkinë) _____ fshatin _____ dhe nëse është importuar, ardhur nga _____ (shteti).

Unë i nënshkruari _____ deklaroj se për këtë varietet është /nuk është paraqitur, kërkesa për regjistrimin e tij në vendet e BE-së ose vende të tjera që zbatojnë skemat e testimit të cilat përputhen me kërkesat e këtij vendimi. Në rast se është paraqitur kërkesë për regjistrim, për varietetet ose hibridet e importuara përmend shtetin ku është aplikuar për regjistrim. (shteti:_____).

Bashkëngjitur do të gjeni:

- a) Përshkrimin e varietetit ose hibridit në skedën përkatëse;
- b) Riprodhime fotografike ose fotografi të bimës ose pjesëve të saj që shërbejnë për identifikimin e saktë të varietetit/hibridit;
- c) Rezultatet e provave eksperimentale të kryera në vendin tonë ose jashtë tij.

KËRKUESI (ADRESA)_____

Firma _____

Data _____

SASITË E KAMPIONIT TË FARËS PËR PROVA PËR TESTIM

A) Kultura bujqësore (foragjere):

- 1. Leguminoze shumëvjeçare 2 kg farë për 2 vjet rresht:
- 2. Leguminoze njëvjeçare 2 kg farë për 2 vjet rresht + 100 bishtaja për bizelen foragjere:
- 3. Graminoret 2 kg farë për 2 vjet rresht:
- 4. Kolza 15 kg farë për 2 vjet rresht:
- 5. Soja 5 kg farë për 2 vjet rresht:

SHTOJCA VII
BIMËT FORAGJERE PËR PRODHIM FARASH

Emërtimi latinisht	Emërtimi shqip
a) Poaceae (Gramineae)	Graminoret
<i>Agrostis canina</i> L.	Barimëza bisht qeni
<i>Agrostis capillaris</i> L.	Barimëza Bisht qen, kokë kafenjta
<i>Agrostis gigantea</i> Roth	Barimëza helika kokëkuqe
<i>Agrostis stolonifera</i> L.	Barimëza bisht qeni zvarritës
<i>Alopecurus pratensis</i> L.	Pungaca e livadhit
<i>Arrhenatherum elatius</i>	Tërshërë e lartë shumëvjeçare
<i>Bromus catharticus</i>	Bromusi
<i>Bromus sitchensis</i> Trin	Bromusi i Alaskës
<i>Cynodon dactylon</i>	Krisja ose grëmi
<i>Dactylis glomerata</i>	Telishi lëmshor
<i>Festuca arundinacea</i> Schreber	Bishtpelëza si kallam
<i>Festuca filiformis</i>	Bishtpelëza e dhënëve me gjethe të lëmuara
<i>Festuca ovina</i>	Bishtpelëza e deleve
<i>Festuca pratensis</i>	Bishtpelëza e livadhit
<i>Festuca rubra</i>	Bishtpelëza e kuqe
<i>Festuca trachyphylla</i>	Bishtpelëza e drunjtë
<i>Lolium multiflorum</i>	Egjëra shumëlulëshe
<i>Lolium perenne</i>	Egjëra shumëvjeçare
<i>Phalaris aquatica</i> L.	Kokëmadhja falari uJOR
<i>Phleum nodosum</i> L.	Fleumi me nyje ose nyjor
<i>Phleum pratense</i> L.	Fleumi i livadhit
<i>Poa annua</i> L.	Flokësi njëvjeçar
<i>Poa nemoralis</i> L.	Flokësi i pyjeve
<i>Poa palustris</i> L.	Flokësi i ligatinave moçalore
<i>Poa pratensis</i> L.	Flokësi i livadheve
<i>Poa trivialis</i> L.	Flokësi i zakonshëm
<i>Trisetum flavescens</i> (L.) P. Beauv.	Triseta e zbetë
b) Fabaceae (Leguminosae)	Bishtajoret
<i>Galega orientalis</i> Lam.	Bar qerbashi
<i>Hedysarum coronarium</i> L.	Sulla
<i>Lotus corniculatus</i> L.	Tërfili me brirë ose këmbë pule
<i>Lupinus albus</i> L.	Lupini i bardhë
<i>Lupinus angustifolius</i> L.	Lupini gjethengushtë
<i>Lupinus luteus</i> L.	Lupini i verdhë
<i>Medicago lupulina</i> L.	Jonxha lupulinë
<i>Medicago sativa</i> L.	Jonxha
<i>Medicago × varia</i> T. Martyn	Jonxha hibride e ranishtave
<i>Medicago falcata</i>	Jonxha me frutë drapër (shumëvjeçare)
<i>Medicago polymorpha</i>	Jonxha zvarritëse
<i>Onobrychis viciifolia</i> Scop.	Sainfoin
<i>Pisum sativum</i> L. (partim)	Bizelja
<i>Trifolium alexandrinum</i> L. Berseem,	Tërfili aleksandrin
<i>Trifolium hybridum</i> L.	Tërfili hibrid
<i>Trifolium incarnatum</i> L.	Tërfili i kuqërremtë ose i purpurt

Trifolium pratense L.	Tërfil i kuq i livadheve
Trifolium repens L.	Tërfil i bardhë rrëshqanor
Trifolium resupinatum L.	Tërfil persian, i përmbystë
Trigonella foenum-graecum L.	Trëndelina
Vicia faba L. (partim)	Batha
Vicia pannonica Crantz	Grashina e Panonisë
Lathyrus sativa L.	Koçkulla
Vicia villosa Roth, Vicia ervilia	Grashina me qime, urovi
c) Other species	Specie të tjera
Brassica napus L. var. napobrassica (L.)	Sinapi
Brassica oleracea L. convar. acephala (DC.)	Lakra e zakonshme
Phacelia tanacetifolia Benth.	Kambanorja blu
Raphanus sativus L. var. oleiformis Pers.	Rrepat ose rrënjoret tuberoze foragjere

VENDIM
Nr. 530, datë 13.6.2013

**PËR PËRCAKTIMIN E KRITEREVE TË TREGTIMIT DHE TË CERTIFIKIMIT
TË MATERIALIT MBJELLËS DHE SHUMËZUES TË PERIMEVE, PËRVEÇ
FARËS⁵**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të neneve 4 pika 9, 14 pika 3, 15 pika 3, dhe 16 pika 4, të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, me propozimin e Ministrit të Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorit, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. RREGULLA TË PËRGJITHSHME DHE PËRKUFIZIME

1. Qëllimi

Qëllimi i këtij vendimi është të përcaktojë kriteret për tregtimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor të perimeve, të ndryshme nga fara, për identitetin dhe cilësinë e tyre, rregullat e etiketimit, si dhe procedurat e kriteret e certifikimit.

2. Fusha e zbatimit

Ky vendim zbatohet për gjinitë dhe speciet, si dhe hibridet e tyre, të listuara në aneksin I të këtij vendimi, nënshartesat dhe pjesë të tjera të bimëve, të gjinive të tjera ose specieve a hibrideve të tyre, nëse materiali i një prej gjinive apo specieve ose të hibrideve të tyre, që përfshihen në aneksin I, është ose duhet të jetë shartuar mbi ta.

3. Përkufizime

Të gjithë termat e përcaktuar në ligjin nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, kanë të njëjtin kuptim edhe në këtë vendim, ndërsa termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

a) “Material shumëzues”, pjesët e bimëve dhe gjithë materiali bimor, përfshirë nënshartesat, të destinuara për shtimin dhe prodhimin e perimeve.

b) “Material mbjellës”, bimë të tëra dhe pjesë të tyre, duke përfshirë, për bimët e shartuara, komponentët e shartimit, të destinuara për mbjellje për prodhimin e perimeve.

c) “Identitet”, tërësia e veçorive botanike, biologjike dhe morfologjike që zotëron një varietet, vlera e të cilave është e njohur dhe plotëson qëllimet e përdorimit.

⁵ Direktiva e Këshillit nr. 2008/72/EC, datë 15 korrik 2008 “Për tregtimin e materialit mbjellës dhe shumëzues të perimeve, përveç farës”, me CELEX nr. **32008R0072**.

II. KRITERET PËR TREGTIMIN E MATERIALIT MBJELLËS DHE SHUMËZUES TË PERIMEVE, PËRVEÇ FARËS

1. Kriteria të përgjithshme për tregtimin e materialit mbjellës dhe shumëzues të perimeve, përveç farës

Materiali mbjellës dhe shumëzues i perimeve, përveç farës, për tregtim, duhet:

- a) të ketë të përcaktuar identitetin dhe cilësinë e tij, sipas kërkesave të këtij vendimi;
- b) të jetë i certifikuar dhe të plotësojë kushtet e përcaktuara në këtë vendim;
- c) për rastet e prodhimit vendas, të jetë i pajisur me certifikatën zyrtare, sipas modelit të përcaktuar në aneksin III të këtij vendimi;
- ç) të jetë i paketuar dhe i etiketuar konform kriterëve të këtij vendimi;
- d) të plotësojë kërkesat e legjislacionit në fuqi për mbrojtjen e bimëve dhe atij për mbrojtjen e biodiversitetit.

2. Kërkesat teknike që duhet të plotësojë materiali mbjellës dhe shumëzues i perimeve, përveç farës

2.1. Materiali mbjellës dhe shumëzues i perimeve, përveç farës, mund të tregtohet vetëm nga furnizues të licencuar, me kusht që të plotësojë:

- a) kërkesat teknike lidhur me varietetin:
 - i) t'i përkasë një varieteti të listuar në aneksin I të këtij vendimi, dhe të jetë i regjistruar në Katalogun Kombëtar të Varieteteve për speciet perimore;
 - ii) të tregtohet me emrin e varietetit, siç është listuar në Katalogun Kombëtar;
- b) kërkesat teknike lidhur me cilësinë:
 - i) të jetë i certifikuar;
 - ii) të ketë minimumin e standardeve për gjini apo specie specifike, si vijon:
 - të ketë mjaftueshmërisht pastërti e identitet sipas varietetit të cilit i përket dhe të jetë pa defekte, si ato që dëmtojnë cilësinë e tij si material mbjellës dhe shumëzues;
 - të ketë fuqi dhe dimensione të pranueshme lidhur me dobishmërinë si material mbjellës dhe shumëzues perimor;
 - të ketë ekuilibër të përshtatshëm midis rrënjëve, kërcellit dhe gjetheve;
- c) kërkesat teknike lidhur me shëndetin e bimës:
 - i) ku është e aplikueshme, të përputhet me kushtet përkatëse shëndetësore të bimëve të përcaktuara në legjislacionin për mbrojtjen e bimëve;
 - ii) të paktën, gjatë kontrollit vizual, të jetë i pastër nga organizmat dhe sëmundjet e dëmshme që ndikojnë cilësinë ose shenja a simptoma të tyre, që ulin dobinë e materialit mbjellës dhe shumëzues të perimeve të gjinive dhe specieve në fjalë;
 - iii) çdo material që tregon shenja ose simptoma të dukshme të organizmave apo sëmundjeve të dëmshme, në fazën e rritjes së bimës, do të trajtohet siç duhet kimikisht ose biologjikisht, menjëherë me shfaqjen e tyre ose, sipas rastit, do të eliminohet;
 - iv) në rastin e bulbave të qepës dhe të hudhrës, materiali mbjellës dhe shumëzues bimor të rrjedhë direkt nga materiali i cili, në fazën e rritjes së bimës, ka qenë i kontrolluar dhe është gjendur i pastër nga çdo organizëm dhe sëmundje e dëmshme apo shenja ose simptoma të tyre;
- ç) kërkesat teknike lidhur me gjurmueshmërinë:
 - i) në rritje dhe gjatë veçimit ose largimit nga materiali prindëror, materiali mbjellës dhe shumëzues i perimeve do të mbahet në lote të veçanta;
 - ii) nëse materiali mbjellës dhe shumëzues i perimeve, i origjinave të ndryshme, është vënë së bashku ose i përzier gjatë paketimit, magazinimit, transportit apo në shpërndarje, furnizuesit duhet të mbajnë evidencë, duke përfshirë përbërjen e lotit dhe origjinën e përbërësve individualë;
 - iii) përveç sa përcaktohet në nëshkronjën “ii”, materiali mbjellës dhe shumëzues i perimeve të tregtohet vetëm në lote të mjaftueshme e homogjene dhe të shoqërohet nga dokumenti i furnizuesit;
- d) kërkesat teknike lidhur me etiketimin:

i) materiali që plotëson të gjitha kërkesat për tregtim, sipas këtij vendimi, etiketohet me etiketën e furnizuesit dhe/ose shoqërohet me një dokument të bërë nga furnizuesi;

ii) dokumenti dhe/ose etiketa e furnizuesit kërkohet për të gjitha sasi të materialit mbjellës dhe shumëzues të perimeve deri te shitësi i fundit;

iii) në rastin e furnizimit nga ana e furnizuesit të materialit mbjellës dhe shumëzues të perimeve për një konsumator joprofesionist, kërkesat për etiketim mund të kufizohen në përshtatjen e informacionit të produktit dhe nuk është e nevojshme të tregtohet në lote.

2.2 Procedurat për kryerjen e kontrolleve zyrtare të gjurmueshmërisë, në përputhje me kërkesat e nënshkronjave “i” dhe “ii”, të shkronjës “d”, të pikës 2.1, përcaktohen me urdhër të ministrit.

3. Etiketimi i materialit mbjellës dhe shumëzues të perimeve, përveç farës

3.1 Dokumentacioni i furnizuesit/etiketa përmban:

a) dokumentin e furnizuesit, me të dhënat e mëposhtme:

i) treguesin e cilësisë;

ii) treguesin e kodit të shtetit;

iii) treguesin e organit zyrtar përgjegjës ose kodin e tij;

iv) regjistrimin ose numrin e licencës;

v) emrin e furnizuesit;

vi) serinë individuale ose numrin e serisë;

vii) datën e lëshimit të dokumentit të furnizuesit;

viii) numrin e referencës së lotit të farës, në rastin e bimëve të reja të rritura direkt nga fara, të tregtuara në përputhje me aneksin II të këtij vendimi dhe aneksin IV të vendimit “Për tregtimin e farës së perimeve”;

ix) emrin që përdoret zakonisht ose, kur materiali është i shoqëruar me një pasaportë bimore, emrin botanik;

x) emërtimin e varietetit. Në rastin e nënshartesës, emërtimin e varietetit ose përcaktimin e tij;

xi) sasinë;

xii) emrin e vendit të prodhimit, në rastin e importeve nga vendet joanëtare të BE-së.

b) pasaporta e bimës, në rastet kur materiali shoqërohet me një pasaportë fitosanitare të bimës, sipas kërkesave të shëndetit të bimëve, me kërkesë të furnizuesit, mund të zëvendësojë dokumentin e furnizuesit sipas shkronjës “a” të kësaj pike. Në rastet kur ky informacion mund të jetë në të njëjtin dokumentacion, dokumenti si pasaportë e bimës duhet të jetë i ndarë qartësisht dhe të përmbajë këto të dhëna:

i) treguesin e cilësisë;

ii) treguesin e organit zyrtar përgjegjës;

iii) emërtimi i varietetit;

iv) në rastin e importeve nga vendet joanëtare të BE-së, emrin e vendit të prodhimit.

c) informacionin shtesë, në rastet kur kërkohet, i cili mund të jetë:

i) në të njëjtin dokument si pasaportë bime;

ii) qartësisht i ndarë.

3.2 Etiketa zyrtare është sipas aneksit II të këtij vendimi, dhe aneksit IV të vendimit “Për kriteret e tregtimit dhe certifikimit të farave të perimeve”.

3.3 Materiali mbjellës dhe shumëzues bimor i perimeve, përveç farës që importohet nga vendet joanëtare të BE-së, tregtohet nëse plotëson kriteret e përcaktuara në këtë vendim.

III. CERTIFIKIMI I MATERIALIT MBJELLËS DHE SHUMËZUES I PERIMEVE, PËRVEÇ FARAVE

1. Dokumentacioni dhe procedura e certifikimit

1.1 Procedurat e certifikimit të materialit mbjellës dhe shumëzues të perimeve, përveç farave, realizohen nga autoriteti certifikues ose nga subjekte publike apo private sipas përcaktimit të dhënë në ligjin nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”.

1.2 Kërkesat që duhet të plotësohen për certifikimin e materialit mbjellës dhe shumëzues të perimeve, përveç farave, të prodhuara në vend dhe procedura e certifikimit të tyre janë, si më poshtë vijon:

a) Për certifikimin e materialit mbjellës dhe shumëzues të perimeve, përveç farave, pranë autoritetit certifikues duhet të paraqiten dokumentet e mëposhtme:

i) kërkesa me shkrim për certifikimin e prodhimit të materialit mbjellës dhe shumëzues të perimeve, përveç farave;

ii) licenca përkatëse e lëshuar nga Qendra Kombëtare e Licencimit;

iii) aktkontrolli për caktimin e ngastrës së materialit mbjellës dhe shumëzues të perimeve, përveç farës e zbatimin e kërkesave agroteknike dhe teknologjisë së prodhimit të materialit mbjellës dhe shumëzues të perimeve, përveç farave, sipas metodikave të hartuara për materialin mbjellës dhe shumëzues të perimeve, përveç farës;

iv) certifikata e origjinës që vërteton pastërtinë gjenetike të varietetit;

v) certifikata fitosanitare, lëshuar nga shërbimi fitosanitar;

vi) akaprobimi fushor;

vii) fletanaliza laboratorike e treguesve cilësorë, për çdo varietet dhe lot që certifikohet, lëshuar nga laborator, i miratuar nga ministri;

viii) etiketa e prodhuesit;

ix) deklarata e konformitetit.

b) Autoriteti certifikues ndjek këtë procedurë certifikimi:

i) verifikon dokumentacionin dhe kontingjentin e materialit mbjellës dhe shumëzues të perimeve, përveç farave, që do të certifikohet dhe verifikon nëse varieteti është i regjistruar në Katalogun Kombëtar. Pasi konstaton plotësimin e kërkesave për dokumentacionin e mësipërm mban procesverbalin për verifikimin e specifikimeve teknike, dokumentacionin si dhe kontrollin e cilësisë së materialit mbjellës dhe shumëzues të perimeve, përveç farave;

ii) përgatit dosjen e certifikimit për vlerësim, mbi bazën e procesverbalit dhe me dokumentacionin e mësipërm;

iii) në bazë të vlerësimit të dosjes, lëshon certifikatën zyrtare në të cilën shënohet sasia dhe numri i serisë së etiketave zyrtare që i jepen prodhuesit;

iv) etiketa zyrtare vendoset në çdo njësi paketimi, sipas numrit të serisë, të përcaktuar në certifikatën zyrtare;

v) certifikata zyrtare lëshohet pasi të jetë likuiduar tarifa e certifikimit dhe të jenë plotësuar e tërhequr nga prodhuesi sasi të dhe etiketa zyrtare.

1.3 Procedura e vlerësimit të dosjes së certifikimit, si dhe lëshimi i certifikatës zyrtare të përfundojë brenda 10 (dhjetë) ditëve nga data e dorëzimit të kërkesës për certifikim.

1.4 Nëse subjekti i autorizuar nga Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve për kryerjen e procedurave të certifikimit nuk e përfundon këtë procedurë brenda afatit të përcaktuar më lart, atëherë të interesuarit dorëzojnë ankesë pranë ESHFF-së.

1.5 Nëse ESHFF-ja nuk e përfundon procedurën e certifikimit brenda afatit të përcaktuar në pikën 1.3 të këtij kreu, atëherë të interesuarit dorëzojnë ankesë pranë ministrit.

1.6 Forma, përmbajtja dhe dokumentacioni që i bashkëlidhet kërkesës për certifikim janë sipas aneksit III të këtij vendimi.

IV. DISPOZITA TË FUNDIT

Për zbatimin e këtij vendimi ngarkohen Ministria e Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorit, Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve dhe Autoriteti Kombëtar i Ushqimit.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI

Sali Berisha

ANEKSI I
LISTA E GJINIVE DHE SPECIEVE

<i>Allium cepa</i> L.	Qepa
— <i>Cepa</i> Group	Grupi i qepëve
— <i>Aggregatum</i> Group	Qepa e njomë
<i>Allium fistulosum</i> L.	Qepa e Welsh-it
<i>Allium porrum</i> L.	Prasi
<i>Allium sativum</i> L.	Hudhra
<i>Allium schoenoprasum</i> L.	Chives
<i>Anthriscus cerefolium</i> (L.)	Hoffm. Chervil
<i>Apium graveolens</i> L.	Selino
<i>Asparagus officinalis</i> L.	Asparagus
<i>Beta vulgaris</i> L.	Panxhari i kuq
<i>Brassica oleracea</i> L.	Lakra kale
Lulelakra	
Brokoli	
Lakra e Brukselit	
Lakra e Savojës	
Lakra e bardhë	
Lakra e kuqe	
Kohlrabi	
<i>Brassica rapa</i> L.	Lakra kineze
Turnip	
<i>Capsicum annuum</i> L.	Speci
<i>Cichorium endivia</i> L.	Endiviet
<i>Cichorium intybus</i> L.	Çikoret gjethe
Çikore industriale	
<i>Citrullus lanatus</i> (Thunb.) Matsum. et Nakai	Shalqiri
<i>Cucumis melo</i> L.	Pjepri
<i>Cucumis sativus</i> L.	Kastravec
<i>Cucurbita maxima</i> Duchesne	Kungulli i dimrit
<i>Cucurbita pepo</i> L.	Kungulli i njomë
<i>Cynara cardunculus</i> L.	Angjinare
<i>Daucus carota</i> L.	Karrota
<i>Foeniculum vulgare</i> Mill.	Finoku
<i>Lactuca sativa</i> L.	Sallata
<i>Lycopersicon esculentum</i> Mill.	Domatja
<i>Petroselinum crispum</i> (Mill.) Nyman ex A. W. Hill	Majdanozi
<i>Phaseolus coccineus</i> L.	Fasulja bishtajëgjatë
<i>Phaseolus vulgaris</i> L.	Barbunja
<i>Pisum sativum</i> L. (partim)	Bizelja
<i>Raphanus sativus</i> L.	Rrepat
<i>Rheum rhabarbarum</i> L.	Rhubarb
<i>Scorzonera hispanica</i> L.	Scorzonera
<i>Solanum melongena</i> L.	Patëllxhani
<i>Spinacia oleracea</i> L.	Spinaqi
<i>Valerianella locusta</i> (L.) Laterr.	Valeriana
<i>Vicia faba</i> L. (partim)	Batha
<i>Zea mays</i> L. (partim)	Misri i ëmbël

ANEKSI II ETIKETA

A. Etiketa zyrtare

I. Informacioni i kërkuar

1. “Rregullat dhe standardet”.
2. Autoriteti certifikues dhe shtetin anëtar ose inicialet e tyre.
3. Muaji dhe viti i vulosjes e shprehur kështu: “vulosur ... (muaji dhe viti)”, ose muaji dhe viti i marrjes të mostrës së fundit për qëllime certifikimi, e shprehur kështu: “mostra ... (muaji dhe viti)”.
4. Numri i referencës së lot-it.
5. Speciet e treguara të paktën në shkronja romake, me emrin e tyre botanik, që mund të jepet në formën e shkurtuar dhe pa emrat e autorëve, ose emrin e tij të zakonshëm, ose të dyja.
6. Varieteti, i treguar të paktën me shkronja romake.
7. Vendi i prodhimit.
8. Në rastin e varieteteve të cilat janë hibride ose linja inbrede:
emri e komponentit, nën të cilin ajo ka qenë pranuar zyrtarisht, me ose pa referencë të varietetit final, shoqëruar, në rastin e hibrideve apo linjave inbrede të cilat janë të destinuara vetëm si komponentë për varietetet finale, nga fjala “komponent”.

B. Etiketa e furnizuesit ose mbishkrimi mbi paketat

I. Informacioni i kërkuar

1. “Rregullat dhe standardet”.
2. Emri dhe adresa e personit përgjegjës për ngjytjen e etiketave ose shenjën e tij të identifikimit.
3. Viti i vulosjes për tregtim ose i verifikimit të fundit të fuqisë mbirëse. Mund të shënohet dhe viti i fundit i lejuar për tregtim.
4. Speciet, të treguara të paktën me shkronja romake.
5. Varieteti, i treguar të paktën me shkronja romake.

Model 1

ANEKSI III FORMA DHE PËRMBAJTJA E DOKUMENTACIONIT QË BASHKËNGJITET KËRKESËS PËR CERTIFIKIM

Kërkesë për certifikim

Drejtuar: Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve (ESHFF).

Tiranë

Për prodhimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, parashikuar në nenin 15 të ligjit nr. 10 416 datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”.

Të dhëna për furnizuesin:

1. Emri e mbiemri:
2. Adresa :
3. Emërtimi i subjektit dhe adresa:
4. Nr. NUIS (nga QKR)
5. Nr. personal i identifikimit:

Të dhëna për përfaqësuesin e autorizuar:

1. Emri e mbiemri:
2. Adresa:
3. Nr. personal i identifikimit:

Të dhëna mbi materialin mbjellës dhe shumëzues bimor që kërkohet të prodhohet;

Nr.	Specia	Varieteti	Kategoria	Sasia	Vendi i prodhimit *	varieteti i regjistruar ne katalogun kombëtar (KK)
1						
2						
3						
4						
5						
6						

Afati kohor i tregtimit:

Furnizuesi:

Emri, mbiemri, firma dhe vula

Vendi dhe data:

Model 2

**ENTI SHETETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR
PROCESVERBAL
MBI CAKTIMIN E NGASTRËS SË FARËS**

Mbahet sot, më datë, në ekonominë, fshati, komuna....., rrethi....., për caktimin e ngastrës së farës të kulturës, kultivari....., (hibridi)....., që do të mbillet me farë të Riprodhimit, gjatë vitit.....

Kjo ngastër fare caktohet në ekonominë e, me sip.ha, në kushte (mbi ose nën ujë), dhe me distancë izolimi në hapësirë nga kultivarët e tjerë prej m.

Për realizimin e prodhimit të farës prej, furnizuesi merr përsipër të zbatojë këto hallka të teknologjisë:

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....

Procesverbali mbahet në 3 (tri) kopje, njëra prej të cilave i lihet furnizuesit, një kopje mbahet nga DRB përkatëse dhe një kopje dorëzohet në sektorin e certifikimit pranë Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve

FURNIZUESI SPEC. DRB-së

SPEC. I CERTIFIKIMIT ZYRTAR ESHFF

ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

CERTIFIKATË E ORIGINËS

PËR MATERIALIN MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR TË PRODHUAR NË
VEND

(Bazuar në ligjin nr. 10 416, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, datë 7.4.2011, neni 16/c”).

Në mbështetje të ligjit nr. 10416 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, datë 07.04.2011, neni 16/c”, nën përgjegjësinë time personale dhe ligjore lëshoj këtë Certifikatë – Origjinë, për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, me të dhënat e mëposhtme:

Specia:
Varieteti:
Riprodhimi:
Numri referencës:
Numri i serisë së Etiketës Zyrtare:
Viti i prodhimit:
Vendorigjina:

FURNIZUESI

.....

(Firma, vula)

Tiranë, më

ENTI SHTETËROR I FARËRAVE DHE FIDANËVE
SEKTORI CERTIFIKIMIT ZYRTAR
AKT KONTROLI
PËR PARCELËN E FARËS

(Bazuar në nenin 16/a të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011,
“Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”).

I mbajtur sot, më datë, në parcelat e prodhimit materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, te furnizuesi z....., Qarku:
Komuna:.....; Parcela (vendndodhja):..... mbi zbatimin e teknologjisë për prodhimin e farës Specia: kultivari:....., riprodhimi:, të mbjella në një sipërfaqe prej ha.

Nga kontrolli zyrtar rezultoi se janë zbatuar këto kushte teknike të përcaktuara;

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....

Ky akt kontrolli mbahet në 3 (tri) kopje, njëra prej të cilave i lihet furnizuesit, një kopje mbahet nga DRB-së përkatëse dhe një kopje dorëzohet në Sektorin e Certifikimit Zyrtar në ESHFF.

FURNIZUESI SPEC. DRB-së SPEC. I CERTIFIKIMIT ZYRTAR (ESHFF)

Model 5

AKT APROBIMI
PËR NGASTRËN E PRODHIMIT TË FARËS

(Bazuar në ligjin nr. 10 416 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, datë 7.4.2011, neni 16, pika 1/a)

Sot, më datë prej specialistëve të Sektorit të Certifikimit Zyrtar të ESHFF Z....., u bë aprobimi fushor i ngastrës së farës (Nr. ose emri)....., në ekonominë e furnizuesit z....., fshati, komuna

1. Nga të dhënat cilësore të farës rezulton :

- Ngastra është mbjellë me farë të: specia,, kultivari.....,
- Riprodhimi; sipërfaqjaha ; dokumenti i origjinës.....

2. Mbas verifikimi del se:

- Është siguruar izolimi m.
- Është zbatuar teknologjia
- Sipërfaqja e vlefshme për farë ha,

kultivari(hibridi):, riprodhimi:, sasia e farës që parashikohet të merretkv, kategoria:

3. Gjendja e zhvillimit të bimëve në çastin e aprobimit paraqitet :

.....
.....
.....

4. Treguesit e aprobimit fushor:

Pastërtia varietore% (.....)
Pastërtia nga barërat e këqija % (.....)
Prekjet nga sëmundjet virusale % (.....)
Prekjet nga sëmundjet kërpudhore% (.....)
(.....)
(.....)

5. Dëmtime nga dëmtuesit (.....)

6. Detyrimet e furnizuesit për trajtimin deri në tregtim:.....

.....
.....

FURNIZUESI GRUPI I APROBIMIT

..... () () ()

DEKLARATË KONFORMITETI

Unë i nënshkruari, z me licencë nr., datëkod fiskal nr....., datë, me adresë, sot më datë, deklaroj në përgjegjësinë time personale se materiali mbjellës bimor.....

i prodhuar nga ana ime është konform këtij specifikimi teknik:

1. Është i shoqëruar me certifikatën e origjinës nr., datë
2. Është i shoqëruar me certifikatën fitosanitare nr., datë
3. Është i shoqëruar me rezultatin e analizës nr., datë
4. Specia
5. Varieteti
6. Riprodhimi
7. Cilësia
8. Është i ambalazhuar në, me peshë
9. Është i etiketuar me etiketa të lëshuara nga

dhe i përket lotit nr.

Lëshoj këtë deklaratë konfirmiteti komform ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, neni 11 dhe 12, si dhe mbaj përgjegjësi për vërtetësinë e specifikimeve teknike të bëra në këtë deklaratë.

DEKLARUESI

datë (.....)

Model 7

ENTI SHETETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR PROCESVERBAL

Mbi verifikimin e specifikimeve teknike, dokumentacionit si dhe kontrollin e cilësisë së farës

Në zbatim të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, midis specialisteve të certifikimit zyrtar z. dhe furnizuesi sot me datë, mbahet ky procesverbal, për verifikimin e treguesve cilësorë dhe dokumentacionin për farën e prodhuar/importuar si vijon:

1. Furnizuesi, ka prodhuar/importuar farë të species me këto tregues:

- a) Varieteti
- b) Riprodhimi
- c) Viti i prodhimit.....
- d) Kontingjenti
- e) Nr. Lotit
- f) Etiketa me Nr. Serie.....

Dokumente që disponon :

- a) Certifikate origjine Nr....., datë.....
- b) Certifikate fitosanitare Nr....., datë.....
- c) Fletë analize Nr....., datë.....
- d) Akt aprobimi Nr....., datë.....
- e) Deklaratë konfirmiteti Nr....., datë.....
- f) Proces verb. e kontrollit Nr., datë.....,

Nga verifikimit i dokumenteve si dhe nga rezultatet e analizave laboratorike rezulton se fara është e prodhuar në përputhje me specifikimet teknike, prandaj duhet të pajiset me certifikatë zyrtare, pasi subjekti të ketë shlyer tarifën e certifikimit, në shumën lekë.

FURNIZUESI SPECIALISTËT E CERTIFIKIMIT ZYRTAR (.....)
(.....)

Model 8

MINISTRIA E BUJQËSISË USHQIMIT DHE MBROJTJES SË KONSUMATORIT ENTI SHETETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE LABORATORI QENDROR I TESTIMIT TË FARAVE

Vula e laboratorit

FLETANALIZA E LOTIT TE FARËS

E LËSHUAR PËR APLIKANTIN PA PËRGJEGJËSINË E LABORATORIT				
Emri i aplikantit				
Specia	Kultivari	Kategoria	Pesha e lotit	Nr. i ref. së lotit

INFORMACION

Laboratori i testimit	Shtetëror
Mostra e sjellë nga	Zyrtare
Nr. lotit	Natyra e certifikatës
Vula e lotit	

Nr. i mbajtësve	Data e mostrimit	Data e pranimit	Data e testimit	Numri i testit

REZULTATI ANALIZËS

Emri shkencor i species

Pastërtia			Nr. ditëv e të testit	Mbirja					Lagështia %
% ne peshe				në %					
Farë Pastër	Lëndë inerte	Fara tjera		Filiza normal	Fara të forta	Fara të freskëta	Fara anormale	Fara të vdekura	

Lloji i lëndës inerte.....

Fara të tjera

Përgjegjësi i laboratorit

**MINISTRIA E BUJQËSISË, USHQIMIT DHE MBROJTJES SË KONSUMATORIT
ENTI SHTETEROR I FARAVE DHE FIDANAVE
AUTORITETI CERTIFIKUES**

CERTIFIKATË ZYRTARE

**“PËR MATERIALIN MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR TË PRODHUAR NË VEND”
FARA**

NR. _____, DATË _____.

Në mbështetje të ligjit nr. 10 416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, neni 14, Sektori i Certifikimit Zyrtar, pasi administroi dokumentacionin teknik të përcaktuar në nenin 15 dhe 16 të këtij ligji, dhe e vlerësoi atë të rregullt, lëshon këtë Certifikatë Zyrtare për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, të prodhuar në vend, me të cilën konfirmon se:

Loti i farës i mëposhtëm, është prodhuar nga furnizuesi _____, sipas procedurave teknike të përcaktuara, është pajisur me etiketën zyrtare të lëshuar nga ESHFF dhe ka të dhënat që vijon;

Specia
Varieteti
Kategoria.....
Kodi i furnizuesit.....
Pesha e lotit
Lloji i njësisë së paketimit
Pesha e njësisë së paketimit.....
Numri i serisë të etiketës zyrtare
Numri i analizës kontrollit, ESHFF.
Ngjyra e etiketës zyrtare

SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

PËRGJEGJËSI

Tiranë, më.....

VENDIM
Nr. 309, datë 21.5.2014

**PËR KRITERET E TREGTIMIT, CERTIFIKIMIT DHE TESTIMIT TË FARËS
SË PANXHARIT⁶**

(ndryshuar me vendim nr. 319, datë 27.4.2016)

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të neneve 4, pika 9, 14, pika 3, 15, pika 3, 16, pika 4, e 33, të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, me propozimin e ministrit të Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. TË PËRGJITHSHME

1. Qëllimi i këtij vendimi është të përcaktojë kriteret për tregtimin e farës së panxharit, kategoritë, identitetin dhe cilësinë e tyre, rregullat e paketimit dhe të etiketimit, procedurën e certifikimit, kriteret e ruajtjes, marrjes së mostrave për analiza laboratorike për certifikim, si dhe procedurën e testimit e provat krahasuese për kontrollin e farës së panxharit që vendoset në treg.

2. Të gjithë termat e përcaktuar në ligjin nr. 10416, datë 7. 4. 2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, kanë të njëjtin kuptim edhe në këtë vendim.

II. KRITERET E TREGTIMIT TË FARAVE TË PANXHARIT

1. Kriteret që duhet të plotësojnë farat e panxharit për tregtim janë:

- a) të kenë të përcaktuar kategorinë, identitetin dhe cilësinë, sipas kërkesave të këtij vendimi;
- b) të jenë të pajisura me certifikatën zyrtare, sipas modelit të përcaktuar në shtojcën IV, bashkëlidhur këtij vendimi;
- c) të jenë të paketuara dhe të etiketuara në përputhje me kriteret e pikës 3 të këtij kreu;
- ç) të jenë të regjistruara në katalogun kombëtar, varieteti ose hibridi prej të cilit është prodhuar fara;
- d) të plotësojnë kërkesat e legjislacionit për mbrojtjen e shëndetit të bimëve dhe mbrojtjen e biodiversitetit, lidhur me masat mbrojtëse kundër futjes apo përhapjes së organizmave të dëmshëm brenda territorit të Republikës së Shqipërisë.

2. Kategoritë, identiteti dhe cilësia e farave të panxharit

2.1 Sipas prejardhjes, farat e panxharit ndahen në kategoritë e mëposhtme:

- a) fara bazë;
- b) fara e certifikuar;
- c) fara monogermë;
- ç) fara me precizion.

2.2 “Fara bazë” nënkupton farën e prodhuar nën përgjegjësinë e seleksionerit, sipas praktikave për mbrojtjen e varietetit, që ka për qëllim prodhimin e farës së kategorisë “farë e certifikuar” dhe plotëson kërkesat e përcaktuara në shtojcën I, bashkëlidhur këtij vendimi.

2.3 “Fara e certifikuar” nënkupton farën e prodhuar direkt nga fara bazë, që ka për qëllim prodhimin e panxharit dhe plotëson kërkesat sipas shtojcës I, bashkëlidhur.

2.4 “Fara monogermë” ose “fara me një embrion”, nënkupton farën gjenetikusht monogermë, që ka apo vjen nga një farë dhe zhvillon një bimë të vetme.

2.5 “Fara me precizion” nënkupton farën e kalibruar e të prodhuar për mbjelljet me precizion, e cila jep vetëm një fidan dhe plotëson kërkesat e ndarjes B, pika 3, shkronjat “b”, “bb” dhe “cc” të shtojcës I.

6 Ky vendim është përafruar pjesërisht me direktivën 2002/54/EC të Këshillit, datë 13 qershor 2002, “Për tregtimin e farës së panxharit”; numri CELEX 32002L0054-EN, Fletorja Zyrtare e Bashkimit Europian, seria L, nr. 193, datë 20.7.2002, faqe 12-32.

2.6 Skemat e prodhimit të kategorive të farave të panxharit bëhen nën monitorimin dhe përgjegjësinë e Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve (ESHFF).

2.7 Identiteti i farave të panxharit është tërësia e veçorive botanike, gjenetike, biologjike dhe morfologjike, si dhe qëllimi i përdorimit të një specijeje të caktuar për ta dalluar nga speciet e tjera. Sipas këtij kriteri, farë panxhari do të konsiderohet fara që rrjedh nga bimët e panxharsheqerit (*Beta vulgaris* n/ *specia saccharifera*) dhe panxharit foragjer (*Beta vulgaris* n/ *specia crassa*) të species *Beta vulgaris* L.

2.8 Cilësia e farës së panxharit përcaktohet nga këta tregues:

a) Pastërtia e përgjithshme, që është pesha në përqindje e farave të pastra ndaj peshës së tyre të përgjithshme;

b) Fuqia mbirëse, që është aftësia e farës për të mbirë në kushte të caktuara, e cila përcaktohet nga numri i farave që mbijnë në raport me numrin e farave të vëna për mbirje;

c) Energjia mbirëse, e cila është aftësia që ka fara për të mbirë brenda një periudhe kohe të caktuar, sipas ISTA-s (Shoqata Ndërkombëtare e Testimit të Farërave) dhe shprehet në përqindje;

ç) Lagështia e farave, që është përqindja e lejuar e lagështirës që mbart fara për t'u paketuar dhe tregtuar si material mbjellës.

2.9 Normat për treguesit cilësorë të farave të panxharit janë të përcaktuara në ndarjen B, pika 3, kolona "a", e tabelës së shtojcës I të këtij vendimi.

3. Paketimi dhe etiketimi i farës së panxharit

3.1 Paketimi i farës së panxharit, të çdo kategorie, shoqërohet me etiketën e prodhuesit dhe etiketën zyrtare, e cila përgatitet dhe lëshohet në treg nga ESHFF-ja. Etiketa zyrtare vërteton që fara e panxharit është certifikuar dhe kontrolluar nga sektori i certifikimit në ESHFF.

3.2 Fara e panxharit të kategorive "fara bazë" dhe "fara e certifikuar" duhet të tregtohen vetëm në lote homogjene e të paketuara.

3.3 Paketimet e "farave bazë" dhe "farave të certifikuara" duhet të kryhen në mënyrë të tillë që, nëse hapen, mbyllja ose vetë paketimi të lënë gjurmë dëmtimi mbi etiketën zyrtare ose mbi vetë paketimin.

3.4 Ripaketimi i farës së panxharit bëhet në rastin e rikontrollit laboratorik për verifikimin e cilësisë së farës, me kërkesë të furnizuesit. Nëse ripaketohet, ripaketimi dhe data e ripaketimit duhet të shënohet në etiketë nga ESHFF-ja.

3.5 Paketat e "farave bazë" dhe të "farave të certifikuara" të çdo lloji duhet që:

a) Të jenë të pajisura në pjesën e jashtme me një etiketë zyrtare, që plotëson kushtet e përcaktuara në shtojcën III të këtij vendimi, dhe të shkruara në gjuhën shqipe;

b) Të përmbajnë një dokument zyrtar, në të njëjtën ngjyrë me etiketën, që të pasqyrojë të paktën kërkesat e përcaktuara në pikat 3, 5, 6, 11 e 12, të ndarjes A, të kreut I, të shtojcës III bashkëlidhur. Ky dokument duhet të jetë i tillë që të mos zëvendësojë etiketën zyrtare të përcaktuar në shkronjën "a" të kësaj pike.

3.6 Gjatë certifikimit zyrtar, autoriteti certifikues verifikon që paketimi i "farës bazë" apo "farës së certifikuar", përmban edhe etiketën e furnizuesit, e cila duhet të jetë me ngjyrë të ndryshme nga etiketa zyrtare.

3.7 Farat e shumëzuara nga riprodhimet e "farës parabazë" mund të tregtohen si "fara bazë" dhe "fara të certifikuara" kur plotësojnë kushtet e mëposhtme:

a) Të jenë kontrolluar zyrtarisht nga autoriteti certifikues, në përputhje me kërkesat që zbatohen për certifikimin e "farës bazë";

b) Të jenë të paketuara, në përputhje me kërkesat e këtij vendimi;

c) Paketat të kenë një etiketë zyrtare, e cila të jetë e bardhë me një vijë diagonale vjollcë, ku të shënohen të paktën të dhënat e mëposhtme:

i) autoriteti certifikues;

ii) numri i referencës së lotit;

iii) muaji dhe viti i vulosjes; ose

iv) muaji dhe viti i marrjes së mostrave zyrtare të fundit, për qëllime certifikimi;

v) specia, duke shënuar të paktën emrin botanik, që mund të jepet në formë të shkurtuar dhe pa emrin e autorit;

vi) varieteti të shënohet të paktën me karaktere latine;

vii) të dhënat për farën “parabazë”;

viii) të dhënat për riprodhimin;

ix) numri i serisë së etiketës.

3.8 Çdo trajtim me plehurat e përdorimit për bimësinë ose produkte të mbrojtjes së bimëve që i është bërë “farave bazë” dhe “farave të certifikuara”, shënohet në etiketën zyrtare ose në etiketën e furnizuesit, sipas modelit të përcaktuar në shtojcën III, në përputhje me legjislacionin përkatës në fuqi.

III. CERTIFIKIMI I FARËS SË PANXHARIT

1. Dokumentacioni dhe procedura e certifikimit

1.1 Procedurat e certifikimit të farës së panxharit realizohen nga autoriteti certifikues ose nga subjekte publike apo private, sipas përcaktimit të bërë në kreun IX të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”.

1.2 Kërkesat që duhet të plotësohen për certifikimin e farës së panxharit të prodhuar në vend dhe procedura e certifikimit të tyre janë këto:

a) Për certifikimin e farave të panxharit pranë autoritetit certifikues duhet të paraqiten dokumentet e mëposhtme:

i) kërkesa me shkrim për certifikimin të farës së panxharit;

ii) licenca përkatëse e lëshuar nga Qendra Kombëtare e Licencimit;

iii) aktkontrolli për caktimin e ngastrës së farës, zbatimin e kërkesave agroteknike dhe teknologjisë së prodhimit të farave, sipas metodikave të hartuara për farën e panxharit dhe modelit të dhënë në shtojcën IV;

iv) certifikata e origjinës, që vërteton pastërtinë gjenetike të varietetit;

v) certifikata fitosanitare, lëshuar nga shërbimi fitosanitar;

vi) aktaprobimi fushor;

vii) fletanaliza laboratorike e treguesve cilësorë, për çdo varietet dhe lot që certifikohet, lëshuar nga laborator i miratuar nga ministri;

viii) etiketa e prodhuesit;

ix) deklarata e konformitetit.

b) Autoriteti certifikues ndjek këtë procedurë certifikimi:

i) bën verifikimin e dokumentacionit dhe të kontingjentit të farës së panxharit që do të certifikohet dhe verifikon nëse varieteti është i regjistruar në Katalogun Kombëtar. Pasi konstaton plotësimin e kërkesave për dokumentacionin e mësipërm plotëson procesverbalin për verifikimin e specifikimeve teknike, dokumentacionin, si dhe kontrollin e cilësisë së farës së panxharit;

ii) përgatit dosjen e certifikimit për vlerësim, mbi bazën e procesverbalit dhe dokumentacionit të mësipërm;

iii) gjatë vlerësimit të dosjes, mban parasysh që përmbajtja maksimale e lagështirës për “farat bazë” dhe “farat e certifikuara” të të gjitha llojeve, të jetë jo më shumë se 14%;

iv) mbi bazën e vlerësimit të dosjes, lëshon certifikatën zyrtare në të cilën shënohet sasia dhe numri i serisë së etiketave zyrtare që i jepen prodhuesit;

v) etiketa zyrtare vendoset në çdo njësi paketimi, sipas numrit të serisë, të përcaktuar në certifikatën zyrtare;

vi) elementet dhe kriteret e etiketës duhet të jenë sipas ndarjes A të shtojcës III të këtij vendimi;

vii) certifikata zyrtare lëshohet pasi të jetë likuiduar tarifa e certifikimit dhe të jenë tërhequr e plotësuar nga prodhuesi sasi të etiketa zyrtare.

1.3 Procedura e vlerësimit të dosjes së certifikimit dhe lëshimi i certifikatës zyrtare të përfundojnë brenda 10 (dhjetë) ditëve nga data e dorëzimit të kërkesës për certifikim.

1.4 Për rastet kur ESHFF-ja autorizon kryerjen e procedurave të certifikimit dhe subjekti i autorizuar nuk e përfundon këtë procedurë brenda afatit të përcaktuar në pikën 1.3 të këtij kreu, atëherë të interesuarit dorëzojnë ankesë pranë ESHFF-së.

1.5 Nëse ESHFF-ja nuk e përfundon procedurën e certifikimit brenda afatit të përcaktuar në pikën 1.3, atëherë të interesuarit dorëzojnë ankesën pranë ministrit të Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave.

1.6 Forma dhe përmbajtja e dokumentacionit që i bashkëngjitet kërkesës për certifikimin e farës së panxharit janë sipas shtojcës IV të këtij vendimi.

2. Kriteret e ruajtjes, marrja e mostrave dhe analiza e farës për certifikim

2.1 Fara e panxharit duhet të mbahet në mjedise të përshtatshme, të cilat gjatë përpunimit, paketimit, ruajtjes dhe tregtimit sigurojnë temperaturën dhe lagështirën optimale për ruajtjen e treguesve cilësorë, sipas parametrave teknikë për farat e panxharit. Mjediset e përpunimit duhet të jenë të pajisura me impiante e pajisje për pastrimin, homogjenizimin, kalibrimin, dezinfektimin, peletimin dhe paketimin e farës së panxharit. Këto mjedise duhet të jenë të pajisura me aktmiratimi higjeno-sanitar, të lëshuar nga strukturat lokale të shëndetit publik, si dhe me certifikatë për dezinfektim, deratizim, të lëshuar nga subjekte të licencuara sipas legjislacionit në fuqi. Fara e panxharit nuk duhet të mbahet në ruajtje më shumë se 3 (tre) vjet.

2.2 Fara e panxharit tregtohet si e tillë vetëm pasi të jetë përpunuar, pastruar, homogjenizuar e kalibruar. Gjatë përpunimit, farat e panxharit mund të dezinfektohen e peletohen me pesticide e lënde kimike, ushqyese, kjo e shoqëruar me shënimin përkatës në etiketë.

2.3 Furnizuesve të farës së panxharit u lejohet që në mjediset e tyre të përpunojnë, të paketojnë dhe të etiketojnë farë panxhari edhe për furnizues të tjerë të licencuar për prodhimin, riprodhimin, shumëzimin e tregtimin e farave të panxharit.

2.4 Procesi i analizës laboratorike të farës së panxharit për certifikim ushtrohet për:

a) lotin e farës, si një sasi e dhënë fare panxhari, e një riprodhimi dhe e një kategorie që ka pastërti varietore të caktuara;

b) mostrën, si një sasi fare e marrë në një ose në disa pika të lotit të farës;

c) kampionin fillestar, si një sasi fare panxhari që del nga përzierja e mostrave;

c) kampionin mesatar, si një pjesë e kampionit fillestar;

ç) provën, si një pjesë e kampionit mesatar, sipas përcaktimeve të dhëna në shtojcën II të këtij vendimi.

2.5 Mostrat për analizën e farës së panxharit për qëllim certifikimi duhet të merren zyrtarisht nga specialistët e autoritetit certifikues ose specialistë të tjerë të autorizuar nga ESHFF-ja, në përputhje me metodat teknike të përcaktuara me urdhër të ministrit.

2.6 Për ekzaminimin e farës së panxharit për certifikim, mostrat duhet të nxirren nga lote homogjene. Pesha maksimale e një loti dhe pesha minimale e një mostre përcaktohen në shtojcën II të këtij vendimi.

IV.Shfuqizuar.

V. DISPOZITA TË FUNDIT

Ngarkohen Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve dhe Autoriteti Kombëtar i Ushqimit për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Edi Rama

SHTOJCA I KUSHTET PËR CERTIFIKIM

A) Bimët

1. Parabima e parcelave të farës nuk duhet të ketë qenë e papajtueshme me prodhimin e farave të specieve, nënpecieve dhe varieteteve të bimëve të panxharit (*Beta vulgaris*). Fusha (parcela) nuk duhet të ketë bimë që kanë mbirë nga farat e parabimës.

2. Bimët e panxharit duhet të ketë identitet dhe pastërti varietore të mjaftueshme.

3. Prodhuesi i farës duhet të paraqesë të gjitha shumëzimet e një varieteti fare të caktuar, për shqyrtimin nga ana e autoritetit certifikues.

4. Për farën e certifikuar të gjitha kategorive duhet të bëhet së paku një kontroll (inspektim) në terren, qoftë zyrtar ose nën mbikëqyrjen zyrtare. Për farën bazë, të paktën dy kontrolle (inspektime) zyrtare në fushë, një kontroll (inspektim) për tuberët (tuberët para shtratifikimit, që përkon me vjeshtën e vitit të parë) dhe një kontroll (inspektim) i bimëve në fushë për prodhim fare, para vjeljes së farës.

5. Gjendja e parcelave të farës dhe faza e zhvillimit të bimëve të panxharit duhet të jenë të tilla që të lejojnë të kontrollohen në mënyrën e duhur identiteti dhe pastërtia varietore.

6. Distanca minimale nga burimet fqinje të polenit duhet të jetë:

Bima / kultura	Distanca minimale
1. Për prodhimin e farës bazë: Nga çdo burim poleni i gjinisë <i>Beta</i>	1000 m
2. Për prodhimin e farës së certifikuar: (a) Nga panxhar sheqeri Nga çdo burim poleni i gjinisë <i>Beta</i> që nuk përfshihet më poshtë	1000 m
- polenizuesi i synuar ose një nga polenizuesit e dëshiruar të jenë diploid, nga burime poleni të panxhar sheqerit tetraploid	600 m
- polenizuesi i synuar të jenë ekskluzivisht tetraploid nga burime poleni të panxhar sheqerit diploid	600 m
- nga burime poleni të panxhar sheqerit me ploeditet të panjohur	600 m
- polenizuesi i synuar ose një nga polenizuesit e dëshiruar të jenë diploid nga burime poleni të panxhar sheqerit diploid	300 m
- polenizuesi i synuar të jenë ekskluzivisht tetraploid nga burime poleni të panxhar sheqerit tetraploid	300 m
- ndërmjet dy fushave për prodhim fare të panxhar sheqerit në të cilat nuk është përdorur steriliteti mashkullor	300 m
(b) Nga panxhari foragjer Nga çdo burim poleni i gjinisë <i>Beta</i> që nuk përfshihet më poshtë	1000 m
- polenizuesi i synuar ose një nga polenizuesit e dëshiruar të jenë diploid, nga burime poleni të panxharit foragjer tetraploid	600 m
- polenizuesi i synuar të jenë ekskluzivisht tetraploid nga burime poleni të panxharit foragjer diploid	600 m
- nga burime poleni të panxhar foragjer me ploeditet të panjohur	600 m
- polenizuesi i synuar ose një nga polenizuesit e dëshiruar të jenë diploid nga burime poleni të panxharit foragjer diploid	300 m
- polenizuesi i synuar të jenë ekskluzivisht tetraploid nga burime poleni të panxharit foragjer tetraploid	300 m
- ndërmjet dy fushave për prodhim fare të panxharit foragjer në të cilat nuk është përdorur steriliteti mashkullor	300 m

Distancat e mësipërme mund të zvogëlohen, nëse ka një mbrojtje të mjaftueshme natyrale nga çdo polenizues i huaj i padëshirueshëm.

Ploidia e të dy komponentëve, si ai i farës dhe ai i prodhimit të polenit të bimëve për prodhim fare, duhet që të krijohet duke u referuar në Katalogun Kombëtar të Varieteteve. Nëse ky informacion nuk ekziston për çdo varietet, poliploidia duhet konsideruar si e panjohur dhe për pasojë distanca minimale izoluese e nevojshme duhet të jetë 600 metra.

B) Fara

1. Fara e panxharit duhet të ketë identitet dhe pastërti të mjaftueshme varietore.

2. Sëmundjet, të cilat ulin cilësinë e farës së panxharit, duhet të jenë në nivelin më të ulët të mundshëm.

3. Fara e panxharit duhet të përmbushë (plotësojë) kushtet që vijojnë:

(a)	Pastërtia analitike minimale (% sipas peshës) ⁽¹⁾	Fuqia mbirëse minimale (% e glomerula të farës së pastër)	Përmbajtja maksimum e lagështisë (% sipas peshës) (1)
(aa) Panxhar sheqeri			
- fara monogerme (me një embrion)	97	80	15
- fara me precizion	97	75	15
- fara multigerme (glomerulë - shumëfarëshe) të varieteteve me më shumë se 85% diploid	97	73	15
- fara të tjera	97	68	15
(bb) Panxhar foragjer			
- fara multigerme (glomerulë - shumëfarëshe) të varieteteve me më shumë se 85% diploid	97	73	15
- fara të tjera	97	68	15
Pesha në % e farave të tjera asnjëherë nuk duhet të kalojë mbi 3 për qind			
⁽¹⁾ Duke përjashtuar, kur është e përshtatshme, pesticidet pluhur, substancat e peletuara apo aditivë të tjerë të ngurtë.			

(b) kushte të veçanta për farat monogerme apo me precizion

(aa) farat monogerme:

- të paktën 90% e glomerulave që mbijnë duhet të japin një fidan të vetëm;

- glomerulat që japin tre ose më shumë fidanë nuk duhet të kalojnë 5% (pesë për qind), llogaritja bëhet mbi glomerulat e mbira;

(bb) farat me precizion të panxhar sheqerit:

Të paktën 70% e glomerulave që mbijnë duhet të japin vetëm një fidan. Glomerulat që japin tre ose më shumë fidanë nuk do të kalojnë 5% (pesë për qind), llogaritja bëhet mbi glomerulat e mbira;

(cc) farat me precizion të panxharit foragjer:

Në rastin e varieteteve që janë mbi 85% diploide, të paktën 58% e glomerulave që mbijnë duhet të japin një fidan të vetëm. Për kategoritë e tjera të farave duhet që 63% e glomerulave që mbijnë të japin një fidan të vetëm. Glomerulët që japin tre ose më shumë fidanë nuk do të kalojnë 5% (pesë për qind), llogaritja bëhet mbi glomerulët e mbirë;

(dd) Për farën e kategorisë “farë bazë”, pesha e lëndës inerte në % nuk duhet të kalojë 1%.

Për kategorinë “farë e certifikuar” pesha e lëndës inerte në % nuk duhet të kalojë 0.5%.

Në rastin e farave të peletuara për të dyja këto kategori përmbushja e kushteve përkatëse do të kontrollohet për mostrat e marra për qëllim certifikimi në përputhje me kriteret teknike për këtë qëllim

SHTOJCA II PESHA E LOTIT DHE MOSTRËS

Pesha maksimale e lotit të farës: 20 tonë.

Pesha minimale e një mostre: 500 gramë.

Pesha e lotit nuk duhet të kalojë më shumë se 5% të peshës maksimale 20 tonë.

SHTOJCA III ETIKETIMI

I. ETIKETA ZYRTARE

A) Informacioni i kërkuar

1. Autoriteti certifikues ose inicialet e tij;
2. Numri i serisë së etiketës;
3. Numrin e referencës për lotin, si dhe datën e lëshimit të etiketës;
4. Specia, treguar të paktën nën emrin e saj botanik, i cili mund të jepet në formë të shkurtuar dhe pa emra të autorëve, me germa latine;
5. N/specia (panxhar sheqeri apo panxhar foragjer);
6. Varieteti të tregohet në germa latine;
7. Kategoria;
8. Vendi i prodhimit;
9. Deklarimi i peshës;
10. Farë monogermë;
11. Farë me precizon;
12. Kur janë përdorur pesticide të granuluara ose substanca të tjera të peletuara, duhet të deklarohet edhe natyra e pesticideve;
13. Kur fuqia mbirëse është rianalizuar, jepen fjalët “rianalizuar ... (muaji dhe viti)” dhe shërbimi përgjegjës për rianalizimin të tilla;
14. Përmasat minimale të etiketës 110×67 mm.

B) Ngjyra e etiketës dhe dokumenti brenda paketës

Etiketa duhet të jetë në ngjyrë të bardhë me një vijë ngjyrë vjollcë diagonale për “farat para bazë”, me ngjyrë të bardhë për “farat bazë”, me ngjyrë blu për “farat e certifikuar” dhe farat e certifikuar të riprodhimit të parë, me ngjyrë të kuqe për farat e certifikuar të riprodhimit të dytë.

Dokumenti brenda paketës duhet të jetë i tillë që të mos zëvendësojë etiketën. Dokumenti nuk është i domosdoshëm nëse kërkesat janë të printuara me bojë të pashlyeshme mbi paketim, ose në qoftë se përdoret një etiketë ngjyëse ose një etiketë e përbërë nga një material rezistent.

SHTOJCA IV
FORMA DHE PËRMBAJTJA E DOKUMENTACIONIT QË I BASHKËNGJITET
KËRKESËS PËR CERTIFIKIM

Kërkesë për aplikim

Drejtuar: Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve (ESHFF)
Tiranë

Për prodhimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, parashikuar në nenin 12 të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, "Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor".

Të dhëna për furnizuesin:

1. Emri e mbiemri:
2. Adresa:
3. Emërtimi i subjektit dhe adresa:
4. Nr. NUIS: (nga QKR)

Të dhëna për përfaqësuesin e autorizuar:

1. Emri e mbiemri:
2. Adresa:
3. Nr. personal i identifikimit:

Të dhëna mbi materialin mbjellës dhe shumëzues bimor që kërkohet të prodhohet

Nr.	Specia	N/specia	Varieteti	Kategoria	Sasia	Vendi i prodhimit*
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						

Afati kohor i tregtimit:

Furnizuesi:

Firma dhe vula, vendi dhe data: Emri, mbiemri

ENTI SHETETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR
PROCESVERBAL MBI ÇAKTIMIN E NGASTRËS SË FARËS

Mbahet sot, në datën, në fermën/ekonominë, fshati, komuna....., qarku....., për çaktimin e ngastrës së farës të kulturës, kultivari....., (hibridi)....., që do të mbillet me farë të riprodhimit, gjatë vitit.....

Kjo ngastër fare caktohet në ekonominë e, me sip.ha, në kushte (mbi ose nën ujë), dhe me distancë izolimi në hapësirë nga kultivarët e tjerë prej ml.

Për realizimin e prodhimit të farës prej kV, furnizuesi merr përsipër të zbatojë këto hallka të teknologjisë:

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....

Procesverbali mbahet në 3 (tri) kopje, njëra prej të cilave i lihet furnizuesit, një kopje mbahet nga specialisti i farave të DRB-së dhe një kopje dorëzohet në sektorin e certifikimit pranë Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve.

FURNIZUESI SPEC. FAR. DRB SPEC. CERTIFIKIMIT ZYRTAR ESHFF
ENTI SHETETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

CERTIFIKATË E ORIGJINËS

PËR MATERIALIN MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR TË PRODHUAR NË VEND

(bazuar në ligjin nr. 10416, datë 7.4.2011, neni 16/c’)

Në mbështetje të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, neni 16/c’ nën përgjegjësinë time personale dhe ligjore lëshoj këtë certifikatë-origjinë, për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, me të dhënat e mëposhtme:

Specia
N/specia
Varieteti
Riprodhimi
Numri i referencës
Numri i serisë së etiketës zyrtare
Viti i prodhimit
Vend origjina

FURNIZUESI

(Firma, vula)

Tiranë, më.....

ENTI SHETETËROR I FARËRAVE DHE FIDANËVE
SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

AKT-KONTROLLI

PËR PARCELËN E FARËS

(bazuar në ligjin nr. 10416, datë 7.4.2011, neni 16/a, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”)

I mbajtur sot, në datën, në parcelat e prodhimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, të furnizuesit z..... qarku, komuna, parcela (vendndodhja)..... mbi zbatimin e teknologjisë për prodhimin e farës specia, n/specia kultivari....., riprodhimi, të mbjella në një sipërfaqe prej ha.

Nga kontrolli zyrtar rezultoi se janë zbatuar këto kërkesa teknike të përcaktuara:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ky akt-kontroll mbahet në 3 (tri) kopje, njëra prej të cilave i lihet furnizuesit, një kopje mbahet nga specialisti i farave të DRB-së dhe një kopje dorëzohet në sektorin e certifikimit zyrtar pranë ESHFF-së.

FURNIZUESI SPEC.FAR. DRB-së SPEC. CERTIFIKIMIT ZYRTAR (ESHFF)

AKT-APROBIMI

PËR NGASTRËN E PRODHIMIT TË FARËS

(bazuar në ligjin nr. 10416, datë 7.4. 2011, neni 16, pika 1/a)

Sot, në datën nga specialistët e sektorit të certifikimit zyrtar të ESHFF-së, z....., u bë aprobimi fushor i ngastrës së farës (nr. ose emri.....) në fermën/ekominë e furnizuesit z....., fshati, komuna

1. Nga të dhënat cilësore të farës rezulton:

Ngastra është mbjellë me farë: Specia,, n/specia kultivari.....
....., riprodhimi; sipërfaqja ha, dokumenti i origjinës

2. Mbas verifikimit del se:

- Është siguruar izolimi ml.
- Është zbatuar teknologjia, sipërfaqja e vlefshme për farë
ha, kultivari (hibridi), riprodhimi, sasia e farës që parashikohet të merret kv, kategoria

3. Gjendja e zhvillimit të bimëve në çastin e aprobimit paraqitet:

.....
.....
.....

4. Treguesit e aprobimit fushor:

Pastërtia varietore%

(.....)

Pastërtia nga barërat e këqija% (.....)

Prekjet nga sëmundjet virusale %

(.....)

Prekjet nga sëmundjet kërpudhore% (.....)

a) (.....)

b)

(.....)

c) Dëmtime nga dëmtuesit

(.....)

5. Detyrimet e furnizuesit për trajtimin deri në tregtim:

.....
.....
.....
.....

FURNIZUESI

GRUPI I APROBIMIT

() () ()

DEKLARATË KONFIRMITETI

Unë i nënshkruari.....me licencë nr. datën me NUIS.....me adresë, sot në datën, deklaroj në përgjegjësinë time personale se materiali mbjellës bimor..... i prodhuar nga ana ime është konform këtij specifikimi teknik:

1. Është i shoqëruar me certifikatën e origjinës nr., datë

2. Është i shoqëruar me certifikatën fitosanitare nr., datë

3. Është i shoqëruar me rezultatin e analizës nr., datë

4. Specia

5. N/specia

6. Varieteti

7. Riprodhimi.....

8. Cilësia

9. Është i ambalazhuar në, me peshë

10. Është i etiketuar me etiketa të lëshuara nga dhe i përket lotit nr.

Lëshoj këtë deklaratë konfirmiteti komform ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, nenet 11 dhe 12 dhe mbaj përgjegjësi për vërtetësinë e specifikimeve teknike të bëra në këtë deklaratë.

DEKLARUESI

....., në datën

ETIKETA E PRODHUESIT

Emri i subjektit furnizues:
Numri NUIS:
Numri i licencës:
Vendi i prodhimit:
Specia:
N/specia:
Varieteti:
Kategoria:
Fuqia mbirëse:
Data e analizës:
Trajtimi (emri i pesticidit):
Data e paketimit:
Pesha e njësisë së paketimit:
Farë monogerne:
Farë me precizon:

ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE

ETIKETA ZYRTARE (për farën e panxharit)

Nr. i serisë:
Specia:
N/specia:
Varieteti:
Kategoria:
Nr. i lotit:
Furnizuesi:
Vendi i prodhimit:
Pesha:
Data:
Rianalizuar: PO/JO Data e rianalizimit:.....
Trajtuar me pesticide ose substanca të tjera kimike: PO / JO
Emri i pesticidit ose i substancës:.....

ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANAVE SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR PROCESVERBAL

Mbi verifikimin e specifikimeve teknike, dokumentacionit dhe kontrollin e cilësisë së farës

Në zbatim të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, mes specialistëve të certifikimit zyrtar z..... dhe furnizuesit z..... sot në datën mbahet ky procesverbal, për verifikimin e treguesve cilësorë dhe dokumentacionin për farën e prodhuar, si vijon:

1. Furnizuesi, ka prodhuar farë të speciesn/specia..... me këta tregues:

- a) Varieteti:
 b) Riprodhimi:
 c) Viti i prodhimit:
 d) Kontigjenti:
 e) Nr. i lotit:
 f) Etiketa me nr. e serisë:.....

Dokumentet që disponon:

- a) Certifikatë origjinë: nr....., datë.....
 b) Certifikatë fitosanitare: nr....., datë.....
 c) Fletëanaliza: nr....., datë.....
 d) Akt-aprobimi: nr....., datë.....
 e) Deklaratë konfirmimit: nr....., datë.....
 f) Procesverbali i kontrollit nr....., datë.....,

Nga verifikimit i dokumenteve, si dhe nga rezultatet e analizave laboratorike rezulton se fara është e prodhuar në përputhje me specifikimet teknike. Për këtë duhet të pajiset me certifikatë zyrtare pasi subjekti të shlyejë tarifën e certifikimit në shumën lekë.

FURNIZUESI

SPECIALISTËT E CERTIFIKIMIT ZYRTAR

..... (.....) (.....)

MINISTRIA E BUJQËSISË, USHQIMIT DHE MBROJTJES SË KONSUMATORIT

ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
LABORATORI QENDROR I TESTIMIT TË FARAVE

Vula e laboratorit

FLETANALIZA E LOTIT TË FARËS

E LËSHUAR PËR APLIKANTIN PA PËRGJEGJËSINË E LABORATORIT

Emri i aplikantit

Specia, nënspecia, kultivari, kategoria, pesha e lotit etj.

INFORMACION

Laboratori i testimit	Shtetëror
Mostra e sjellë nga	Zyrtare
Nr. i lotit	Natyra e certifikatës
Vula e lotit	

Nr. i mbajtësve	Data e mostrimit	Data e pranimit	Data e testimit	Numri i testit

REZULTATI I ANALIZËS

Emri shkencor i species

Pastërtia			Nr. i ditëve të testit	Mbirja					Lagështia %
% në peshë				në %					
Farë e pastër	Lëndë inerte	Fara të tjera		Filiza normale	Fara të forta	Fara të freskëta	Fara anormale	Fara të vdekura	

Lloji i lëndës inerte.....
Fara të tjera
Përgjegjës i laboratorit

**MINISTRIA E BUJQËSISË, USHQIMIT DHE MBROJTJES SË KONSUMATORIT
ENTI SHTETËROR I FARËRAVE DHE FIDANËVE
AUTORITETI CERTIFIKUES**

**CERTIFIKATË ZYRTARE
PËR MATERIALIN MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR TË PRODHUAR NË VEND**

/ FARËRA /

NR. _____, DATË _____

Në mbështetje të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimorë”, nenet 17 dhe 18, sektori i certifikimit zyrtar, pasi administroi dokumentacionin teknik të përcaktuar në nenet 15 dhe 16 të këtij ligji, dhe e vlerësoi atë të rregullt, lëshon këtë certifikatë zyrtare për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, farë panxhari të prodhuar në vend, me të cilën konfirmon se:

Loti i farës së panxharit prodhuar nga furnizuesi _____, sipas procedurave teknike të përcaktuara, është pajisur me etiketën zyrtare të lëshuar nga ESHFF-ja dhe ka të dhënat që vijon.

Specia
Nënspecia
Varieteti
Riprodhimi
Kodi i furnizuesit
Pesha e lotit
Lloji i njësisë së paketimitit
Pesha e njësisë së paketimit
Numri i serisë së etiketës zyrtare
Numri i analizës së kontrollit, ESHFF
Ngjyra e etiketës zyrtare

SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

PËRGJEGJËSI

Tiranë, më.....

SHTOJCA V
DOKUMENTACIONI I TESTIMIT TË FARËS SË PANXHARIT
KËRKESE
E ENTIT SHTETËROR TË FARAVE DHE FIDANËVE

PËR REGJISTRIMIN E VARIETETIT/ SPECIES, NËNSPECIES OSE HIBRIDIT.....

Unë i nënshkruari _____ me cilësinë e krijuesit/prodhuesit/importuesit, kërkoj regjistrimin e varieteteve/specieve, nënspecieve ose hibridit sipas kërkesave të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor” (varietetit/specia, nënspecia ose hibridi _____).

Varieteti/hibridi rrjedh _____ (përmend prindërit që janë kryqëzuar ose sisteme të tjera të krijimit të tij). Në rastin e hibridit trego formulën e saktë, duke theksuar nëse bëhet fjalë ose jo për hibride me formulë të thjeshtë.

Institucioni (ferma/ekonomia) ku mbahet varieteti i pastër ndodhet në qarkun _____, komunën _____ (ose bashkinë) _____ fshatin _____ dhe nëse është importuar, ardhur nga _____ (shteti).

Unë i nënshkruari _____ deklaroj se për këtë varietet është/nuk është paraqitur kërkesa për regjistrimin e tij në vendet e BE-së ose vende të tjera që zbatojnë skemat e testimit, të cilat përputhen me kërkesat e këtij vendimi. Në rast se është paraqitur kërkesë për regjistrim, për varietetet ose hibridet e importuara, përmend shtetin ku është aplikuar për regjistrim (Shteti: _____).

Bashkëngjitur do të gjeni:

- a) Përshkrimin e varietetit ose hibridit në skedën përkatëse;
- b) Riprodhime fotografike ose fotografi të bimës ose pjesëve të saj që shërbejnë për identifikimin e saktë të varietetit/hibridit;
- c) Rezultatet e provave eksperimentale të kryera në vendin tonë ose jashtë tij.

KËRKUESI (ADRESA) _____

Firma _____

Data _____

SASITË E KAMPIONIT TË FARËS SË PANXHARIT PËR PROVA PËR TESTIM

A. Kultura bujqësore (panxhar):

Panxhar sheqeri 2.5 kg për 2 vjet rresht

VENDIM
Nr. 204, datë 4.3.2015

**PËR ORGANIZIMIN DHE FUNKSIONIMIN E ENTIT SHTETËROR TË FARAVE
DHE FIDANËVE**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të pikës 2, të nenit 41, të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, dhe nenit 6, të ligjit nr. 90/2012, “Për organizimin dhe funksionimin e administratës shtetërore”, me propozimin e ministrit të Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

1. Qëllimi i këtij vendimi është të përcaktojë mënyrën e organizimit dhe funksionimit të Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve (ESHFF), në përputhje me kërkesat e ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”.

2. Të gjitha termat e përcaktuara në ligjin nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, kanë të njëjtin kuptim edhe në këtë vendim.

II. ORGANIZIMI DHE FUNKSIONIMI I ENTIT SHTETËROR TË FARAVE DHE FIDANËVE (ESHFF)

1. ESHFF-ja, me seli në Tiranë, është institucion në varësi të Ministrisë së Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, me financim nga buxheti i shtetit.

2. ESHFF-ja ka si objekt të punës së saj zbatimin e kërkesave të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, si dhe të akteve nënligjore, të miratuara, në zbatim të tij.

3. Drejtori i ESHFF-së përfaqëson dhe drejton të gjithë veprimtarinë e ESHFF-së dhe raporton e përgjigjet para ministrit.

4. Drejtori i ESHFF-së përgatit dhe propozon për miratim, te ministri, rregulloren e brendshme të punës e sjelljes së personelit të institucionit.

5. Marrëdhëniet e punës së nëpunësve rregullohen sipas legjislacionit në fuqi për nëpunësin civil. Marrëdhëniet e punës të punonjësve administrativë të entit rregullohen me Kodin e Punës.

6. Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve:

a) ndjek procedurat për të gjitha hallkat e prodhimit, riprodhimit, shumëzimit, përpunimit dhe ruajtjes së materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, deri në vendosjen e tij në treg;

b) monitoron rrjetin zonal për provat krahasuese për testim, të cilave u nënshtrohen varietetet e reja të prodhuara në vend ose të importuara për riprodhim, shumëzim e tregtim. Mbi bazën e rezultateve të provave krahasuese dhe metodave laboratorike bën vlerësimin, testimin dhe regjistrimin në Katalogun Kombëtar (KK);

c) ndjek kryerjen e kontrolleve fushore, marrjen e mostrave për kryerjen e analizave laboratorike për çdo material mbjellës dhe shumëzues bimor, që kërkohet të certifikohet, duke zbatuar kërkesat dhe procedurat e përcaktuara në ligj dhe në aktet nënligjore, për këtë qëllim;

ç) kryen aprobimin fushor për të gjitha ngastrat e mbjella, për prodhimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor;

d) pajis materialin mbjellës dhe shumëzues bimor me certifikatën zyrtare për çdo specie dhe varietet;

dh) kryen analizat laboratorike, në laboratorin e testimit të farave, për të

e) gjitha mostrat e ardhura nga pikat zonale të testimit, sipas përcaktimit në ligjin nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, dhe akteve nënligjore;

e) propozon tarifa të reja financiare, lidhur me shërbimet që kryen ESHFF-ja për çdo furnizues të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, të cilat miratohen me udhëzim të përbashkët të ministrit dhe ministrit të Financave;

ë) në bashkëpunim me Drejtorinë e Buxhetit, në Ministrinë e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, harton projektbuxhetin e tij për vitin dhe vitet pasardhëse, për fondet që financohen nga buxheti i shtetit;

f) bën propozime për përmirësimin e standar-deve të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor që vendoset në treg, shtesa dhe ndryshime të akteve ligjore e nënligjore për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor;

g) bashkëpunon me organizmat ndërkombëtare, si dhe me institucionet homologe të shteteve të tjera, për përditësimin e kriterëve që aplikohen për testimin dhe certifikimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor;

gj) informon, periodikisht, MBZHRAU-në për certifikimin zyrtar të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, varietetet e reja, që janë në proces testimi apo regjistrimi në Katalogun Kombëtar, të specieve e varieteteve të reja të përditësuara, përdorimin e fondeve buxhetore nëpërmjet situacionit të shpenzimeve si dhe regjistrin e prokurimeve publike, etj.;

h) realizon të ardhura nga pagesat që bëjnë subjektet juridike e fizike për:

i) kryerjen e analizave të materialit mbjellës e shumëzues bimor;

ii) shërbimin e certifikimit zyrtar;

iii) testimin e varieteteve të reja, në prova krahasuese, në rrjetin zonal.

III. DISPOZITA TË FUNDIT

Ngarkohen Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave dhe Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Edi Rama

VENDIM Nr. 574, datë 24.6.2015

PËR KRITERET E TREGTIMIT, CERTIFIKIMIT DHE TESTIMIT TË FARËS SË PATATES⁷

(ndryshuar me vendimin nr. 319, datë 27.4.2016)

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të neneve 4, pika 9, 14, pika 3, 15, pika 3, 16, pika 4 dhe 33, pika 6, të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, të ndryshuar, me propozimin e ministrit të Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. TË PËRGJITHSHME

1. Qëllimi i këtij vendimi është të përcaktojë kriteret për tregtimin e farës së patates, kategoritë, identitetin dhe cilësinë e tyre, rregullat e ambalazhimit dhe të etiketimit, procedurën e certifikimit, kriteret e ruajtjes, marrjes së mostrave për analiza laboratorike për certifikim, si dhe procedurën e testimit e provat krahasuese për kontrollin e farës së patates që vendoset në treg.

2. Të gjithë termat e përcaktuar në ligjin nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, të ndryshuar, kanë të njëjtin kuptim edhe në këtë vendim.

⁷ Ky vendim është përafëruar pjesërisht me direktivën 2002/56/EC, të Këshillit, datë 13 qershor 2002, “Për tregtimin e farës së patates”; numri CELEX 32002L0056-EN. Fletorja Zyrtare e Bashkimit Evropian, seria L, nr. 193, datë 20.7.2002, faqe 60-73.

II. KRITERET E TREGTIMIT TË FARAVE TË PATATES

1. Kriteret që duhet të plotësojnë farat e patates për tregtim, janë:

- a) Të kenë të përcaktuar kategorinë, identitetin dhe cilësinë, sipas kërkesave të këtij vendimi;
- b) Të jenë të pajisura me certifikatën zyrtare, sipas modelit të përcaktuar në shtojcën IV, bashkëlidhur këtij vendimi;
- c) Të jenë të paketuara dhe të etiketuara, në përputhje me kriteret e pikës 3 të këtij kreu;
- ç) Varieteti, prej të cilit është prodhuar fara, të jetë i regjistruar në katalogun kombëtar;
- d) Të plotësojnë kërkesat e legjislacionit për mbrojtjen e shëndetit të bimëve dhe mbrojtjen e biodiversitetit, lidhur me masat mbrojtëse kundër futjes apo përhapjes së organizmave të dëmshëm, brenda territorit të Republikës së Shqipërisë.

2. Kategoritë, identiteti dhe cilësia e farave të patates

2.1 Sipas prejardhjes, farat e patates ndahen në kategoritë e mëposhtme:

- a) Farë parabazë;
- b) Farë bazë;
- c) Farë e certifikuar.

2.2 Fara parabazë përfitohet nga shumëzimi i farave (tuberëve) në ngastrat e shumëzimit të farave të zgjedhura, nën përgjegjësinë e seleksionerit për mbrojtjen e varietetit.

2.3 Fara bazë nënkupton tuberët e patateve, të prodhuar nën përgjegjësinë e seleksionerit, sipas praktikave për mbrojtjen e varietetit, që ka për qëllim prodhimin e farës së kategorisë “Farë e certifikuar” dhe plotëson kërkesat e shtojcave I dhe II.

2.4 Fara e certifikuar nënkupton tuberët e patates, të prodhuar direkt nga fara bazë, që ka për qëllim prodhimin e patates dhe plotëson kërkesat e shtojcës I dhe II, bashkëlidhur këtij vendimi.

2.5 Skemat e prodhimit të kategorive të farës së patates bëhen nën monitorimin dhe përgjegjësinë e Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve (ESHFF).

2.6 Identiteti i farës së patates është tërësia e veçorive botanike, gjenetike, biologjike dhe morfologjike, si dhe qëllimi i përdorimit të një specijeje të caktuar, për ta dalluar nga speciet e tjera. Sipas këtij kriteri, farë patateje do të konsiderohet fara (tuberi) që rrjedh nga bimët e patates (*Solanum tuberosum* L.).

2.7 Cilësia e farës së patates përcaktohet nga këta tregues:

a) Pastërtia e përgjithshme, që është peshë, në përqindje, e tuberëve të pastër, ndaj peshës së tyre të përgjithshme;

b) Aftësia mbirëse, që është aftësia e tuberëve për të mbirë në kushte të caktuara dhe që përcaktohet nga numri i kërcjeve ose sythave (jo më pak se dy), që mbijnë, në raport me numrin e përgjithshëm (të tuberëve), të vënë për mbirje.

3. Ambalazhimi dhe etiketimi i farës së patates

3.1 Ambalazhimi i farës së patates të çdo kategorie shoqërohet me dy lloje etiketash, që janë etiketa e prodhuesit dhe etiketa zyrtare, që përgatitet e lëshohet në treg nga ESHFF-ja. Etiketa zyrtare vërteton që fara e patates është certifikuar dhe kontrolluar nga sektori i certifikimit në ESHFF.

3.2 Farat e patateve të kategorive “Farë parabazë”, “Farë bazë” dhe “Farë e certifikuar” duhet të tregtohen vetëm në lote homogjene dhe të paketuara.

3.3 Ambalazhet e kategorive “Farë parabazë”, “Farë bazë” dhe “Farë e certifikuar” duhet të kryhen në mënyrë të tillë që, nëse hapen, mbyllja ose vetë paketimi të lënë gjurmë dëmtimi mbi etiketën zyrtare ose mbi vetë paketimin.

3.4 Riambalazhimi i farës së patates bëhet në rastin e rikontrollit laboratorik, për verifikimin e treguesve cilësorë të tuberëve, me kërkesë të furnizuesit. Nëse riambalazhohet, riambalazhimi dhe data e riambalazhimit duhet të shënohet në etiketë nga ESHFF-ja.

3.5 Ambalazhimi i kategorive “Farë bazë” dhe “Farë e certifikuar”, të çdo lloji, duhet:

a) të jetë i pajisur, në pjesën e jashtme, me një etiketë zyrtare që plotëson kushtet e përcaktuara në shtojcën III, bashkëlidhur këtij vendimi, dhe të shkruar në gjuhën shqipe;

b) të përmbajë një dokument zyrtar, në të njëjtën ngjyrë me etiketën, që të pasqyrojë, të paktën, kërkesat e përcaktuara në pikat 3, 4 e 6, të shkronjës A, të shtojcës III. Ky dokument duhet të jetë i tillë që të mos zëvendësojë etiketën zyrtare, të përcaktuar në shkronjën “a”, të kësaj pike.

3.6 Gjatë certifikimit zyrtar, autoriteti certifikues verifikon që paketimi i kategorive “Farë bazë” apo “Farë e certifikuar”, të përmbajë edhe etiketën e furnizuesit, e cila duhet të jetë me ngjyrë të ndryshme nga etiketa zyrtare.

3.7 Farat e shumëzuara nga riprodhimet e kategorisë “Farë parabazë” mund të tregtohen si kategoritë “Farë bazë” dhe “Farë e certifikuar”, kur plotësojnë kushtet e mëposhtme:

a) të jenë kontrolluar zyrtarisht, nga autoriteti certifikues, në përputhje me kërkesat që zbatohen për certifikimin e kategorive “Farë bazë” dhe “Farë e certifikuar”;

b) të jenë të ambalazuara në përputhje me kërkesat e këtij vendimi;

c) ambalazhet dhe paketat duhet të kenë një etiketë zyrtare, ku të shënohen, të paktën, të dhënat e mëposhtme:

i) autoriteti certifikues;

ii) numri i referencës së lotit;

iii) muaji dhe viti i marrjes së mostrave zyrtare të fundit, për qëllime certifikimi;

iv) specia, duke shënuar, të paktën, emrin botanik, e cila mund të jepet në formë të shkurtuar dhe pa emrin e autorit;

v) varieteti;

vi) riprodhimi;

vii) numri i serisë së etiketës;

viii) ngjyra e etiketës të jetë në përputhje me kategorinë përkatëse.

3.8 Çdo trajtim me plehra të përdorimit për bimësinë ose produkte të mbrojtjes së bimëve, që u është bërë kategorive “Farë bazë” dhe “Farë e certifikuar”, shënohet në etiketën zyrtare ose në etiketën e furnizuesit, sipas modelit të përcaktuar në shtojcën III, në përputhje me legjislacionin përkatës në fuqi.

III. CERTIFIKIMI I FARËS SË PATATES

1. Dokumentacioni dhe procedura e certifikimit

1.1 Procedurat e certifikimit të farës së patates realizohen nga autoriteti certifikues ose nga subjekte publike apo private, sipas përcaktimit në kreun IX, të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, të ndryshuar.

1.2 Kërkesat që duhet të plotësohen për certifikimin e farës së patates të prodhuar në vend dhe procedura e certifikimit të tyre janë, si më poshtë vijon:

a) për certifikimin e farave të patates, pranë autoritetit certifikues duhet të paraqiten dokumentet e mëposhtme:

i) kërkesa me shkrim për certifikimin e farës së patates;

ii) licenca përkatëse, e lëshuar nga Qendra Kombëtare e Licencimit;

iii) aktkontrolli për caktimin e ngastrës së farës, zbatimi i kërkesave agroteknike të teknologjisë së prodhimit të farave, sipas metodikave të hartuara për farën e patates dhe modelit të dhënë në shtojcën IV;

iv) certifikata e origjinës, që vërteton pastërtinë gjenetike të varietetit;

v) certifikata fitosanitare, lëshuar nga shërbimi fitosanitar;

vi) aktaprobimi fushor;

vii) etiketa e prodhuesit;

viii) deklarata e konformitetit.

b) Autoriteti certifikues ndjek procedurën e certifikimit, si më poshtë vijon:

i) Bën verifikimin e dokumentacionit dhe të kontingjentit të farës së patates që do të certifikohet, si dhe verifikon nëse varieteti është i regjistruar në Katalogun Kombëtar. Pasi konstaton plotësimin e kërkesave për dokumentacionin e mësipërm, plotëson procesverbalin për verifikimin e specifikimeve teknike, dokumentacionin, si dhe kontrollin e cilësisë së farës së patates;

ii) Përgatit dosjen e certifikimit për vlerësim mbi bazën e procesverbalit dhe dokumentacionit të mësipërm;

iii) Mbi bazën e vlerësimit të dosjes, lëshon certifikatën zyrtare, në të cilën shënohet sasia dhe numri i serisë së etiketave zyrtare që i jepen prodhuesit;

iv) Etiketa zyrtare vendoset në çdo njësi paketimi, sipas numrit të serisë, të përcaktuar në certifikatën zyrtare;

v) Elementet dhe kriteret e etiketës duhet të jenë sipas shkronjës “A”, të shtojcës III, të këtij vendimi;

vi) Certifikata zyrtare lëshohet pasi të jetë likuiduar tarifa e certifikimit dhe të jenë tërhequr e plotësuar, nga prodhuesi, sasi të etiketës zyrtare.

1.3 Procedura e vlerësimit të dosjes së certifikimit, si dhe lëshimi i certifikatës zyrtare përfundojnë brenda 10 (dhjetë) ditëve nga data e dorëzimit të kërkesës për certifikim.

1.4 Për rastet kur ESHFF-ja autorizon kryerjen e procedurave të certifikimit dhe subjekti i autorizuar nuk e përfundon këtë procedurë, brenda afatit të përcaktuar në pikën 1.3 të këtij kreu, atëherë të interesuarit mund të dorëzojnë ankesë pranë ESHFF-së.

1.5 Nëse ESHFF-ja nuk e përfundon procedurën e certifikimit brenda afatit të përcaktuar në pikën 1.3, atëherë të interesuarit mund të dorëzojnë ankesë pranë ministrit të Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave.

1.6 Forma dhe përmbajtja e dokumentacionit që i bashkëngjitet kërkesës për certifikim të farës së patates është sipas shtojcës IV, bashkëlidhur këtij vendimi.

2. Kriteret e ruajtjes, kontrolli fitosanitar dhe treguesit cilësorë për certifikim

2.1 Fara e patates duhet të mbahet në mjedise të përshtatshme, të cilat, gjatë përpunimit, paketimit, ruajtjes dhe tregtimit, sigurojnë temperaturën dhe lagështirën optimale për ruajtjen e treguesve cilësorë, sipas parametrave teknikë për farën e patates. Mjediset e përpunimit duhet të jenë të pajisura me impiante e pajisje për pastrimin, homogjenizimin, kalibrimin, dezinfektimin, peletimin dhe paketimin e farës së patates. Këto mjedise duhet të jenë të pajisura me aktmiratimin higjieno-sanitar, të lëshuar nga strukturat lokale të shëndetit publik, si dhe me certifikatë për dezinfektimin, dezinfektimin, deratizimin, të lëshuar nga subjekte të licencuara, sipas legjislacionit në fuqi.

2.2 Fara e patates tregtohet, si e tillë, vetëm pasi të jetë përpunuar, pastruar, homogjenizuar e kalibruar. Nëse gjatë përpunimit fara e patates mund të dezinfektohet e peletohet me pesticide dhe lëndë kimike ushqyese, atëherë duhet të shoqërohet me shënimin përkatës në etiketë.

2.3 Furnizuesve të farës së patates u lejohe që, në mjediset e tyre, të përpunojnë, paketojnë dhe etiketojnë farën e patates edhe për furnizues të tjerë, të licencuar për prodhimin, riprodhimin, shumëzimin e tregtimin e tyre.

2.4 Procesi i analizës fitosanitare të farës së patates për certifikim kryhet mbi mostrën, si një sasi fare e marrë në një ose disa pika të lotit të farës.

2.5 Mostrat për analizën e farës së patates, për qëllim certifikimi, duhet të merren zyrtarisht nga specialistët e autoritetit certifikues ose specialistë të tjerë, të autorizuar nga ESHFF-ja, në përputhje me metodat teknike, të përcaktuara me urdhër të ministrit.

2.6 Për ekzaminimin e farës së patates, për certifikim, mostrat duhet të nxirren nga lote homogjene. Pesha maksimale e një loti dhe pesha minimale e një mostre përcaktohen në shtojcën II, bashkëlidhur këtij vendimi.

IV. Shfuqizuar.

V. DISPOZITA TË FUNDIT

Ngarkohen Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve dhe Autoriteti Kombëtar i Ushqimit për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Edi Rama

SHTOJCA I

KUSHTET MINIMALE QË DUHET TË PLOTËSOJË FARA E PATATES

1. Fara bazë:

- a. Në kontrollin zyrtarë të bimëve të patates në rritje numri i bimëve të prekura nga këmbëzeza nuk duhet të kalojë 1%.
- b. Numri i bimëve në vegjetacion, që manifestojnë rritje dhe zhvillim të ndryshëm nga varieteti, dhe numri i bimëve të varieteteve të tjera, të marra së bashku, nuk i kalon 0.1%, në pasardhësit e drejtpërdrejtë (mbjelljet e vitit pasardhës) nuk duhet të kalojë 0.25%.
- c. Në pasardhësit e drejtpërdrejtë numri i bimëve me simptomat e infeksioneve nga viruset nuk duhet të kalojë 4%.
- d. Në kontrollet zyrtare të bimëve në vegjetacion, numri i bimëve me simptoma të mozaikut dhe numri i bimëve të prekura nga virusi spiral i gjetes, të marra së bashku, nuk duhet të kalojë 0.8%.
- e. Shkalla e lejuar e infeksionit për pikën 1 (c) dhe (d), do të jetë e pranueshme vetëm për raste kur sëmundjet virusale janë të shkaktuara nga viruset që janë të përhapura në Evropë.
- f. Numri maksimal i gjeneracioneve të farës bazë të patates do të jetë katër, ndërsa brezat e kombinuara të farës parabazë dhe të farës bazë duhet të jetë shtatë.
- g. Në etiketën zyrtare të duhet të ketë shënuar gjeneracionin, në të kundërt, fara në fjalë do të konsiderohet si farë që i përket brezit maksimal që është lejuar brenda kategorisë përkatëse për t'u hedhur në treg.
- h. Fara e patates (tuberët) nuk mund të hidhen në treg nëse në pjesën më të ngushtë të tuberit diametri më pak se 25-35 mm për cilësinë e klasit të parë dhe 35-45 mm për klasin e dytë.

2. Fara e certifikuar:

- a. Në kontrollin zyrtar të bimëve të patates në rritje numri i bimëve të prekur nga këmbëzeza nuk duhet të kalojë 4 %.
- b. Numri i bimëve në vegjetacion, që manifestojnë rritje dhe zhvillim të ndryshëm nga varieteti dhe numri i bimëve të varieteteve të tjera, të marra së bashku, nuk i kalon 0.5%, në pasardhësit e drejtpërdrejtë (mbjelljet e vitit pasardhës) nuk duhet të kalojë 0.5%.
- c. Në pasardhësit e drejtpërdrejtë numri i bimëve me simptomat e infeksioneve nga viruset nuk duhet të kalojë 10%.
- d. Në kontrollet zyrtare të bimëve në vegjetacion, numri i bimëve me simptoma të mozaikut dhe numri i bimëve të prekura nga virusi spiral i gjetes, të mara së bashku, nuk duhet të kalojë 6%.
- e. Shkalla e lejuar e infeksionit për pikën 2 (c) dhe (d), do të jetë e pranueshme vetëm për raste kur sëmundjet virusale janë shkaktuar nga viruset që janë të përhapura në Evropë.
- f. Në etiketën zyrtare të ketë shënuar gjeneracionin, në të kundërt, fara në fjalë do të konsiderohet si farë që i përket brezit maksimal që është lejuar brenda kategorisë përkatëse për t'u hedhur në treg.
- g. Fara e patates (tuberet) nuk mund të hidhen në treg nëse në pjesën më të ngushtë të tuberit diametri më pak se 25-35 mm për cilësinë e klasit të parë dhe 35-45 mm për klasin e dytë.

SHTOJCA II

KUSHTET MINIMALE TË CILËSISË QË DUHET TË PLOTËSOJË LOTI I FARËS SË PATATES

Kushtet minimale të lejuara lidhur me papastërtitë, lëndët e huaja, deformimet dhe sëmundjet si dhe pesha e lotit për patatet e farës duhet të jenë në kufijtë:

1. Prania e dheut dhe lëndëve të huaja: 1,0% e masës për farën bazë të patateve dhe 2,0% për patatet farë e certifikuar.
2. Kalbëzimi i thatë dhe i qullët, (për të dyja së bashku) kur nuk është shkaktuar nga subsp. endobioticum Synchytrium, Clavibacter michiganensis sepedonicus ose Ralstonia solanacearum: lejohet në masën 0,5%, por tuberet e prekura nga kalbëzimi i qullët nuk duhet të jenë më shumë se 0,2% të masës së lotit.
3. Zhardhokë të deformuar ose dëmtuar deri 3,0 % e masës së lotit.
4. Zhardhokët e prekur nga kroma e zakonshme në më shumë se 33% të sipërfaqes së zhardhokut, deri në 5% të masës së lotit.
5. Zhardhokët e prekur nga kroma e zezë në më shumë se 10% të sipërfaqes së tubereve: 5,0 % e masës.
6. Zhardhokët e prekur nga kroma e pluhurt që prekin në më shumë se 10% të sipërfaqes së tubereve: 3,0 % e masës;
7. Zhardhokët e vyshkur për shkak të dehidratimit apo dehidratimit të shkaktuar nga kroma e argjentë jo më shumë se 1,0 % e masës.
8. Për farat bazë kërkesat e pike 2-7 Toleranca totale për artikuj 2-7: 6,0% e masës për patatet që janë certifikuar si farë bazë, dhe 8,0% e masës për patatet farë e certifikuar
9. Kur në një lot fara e kategorisë farë bazë është e prekur nga më shumë se dy sëmundje sipas pikave (2-7) maksimumi i lejuar i prekjes është 6%, ndërsa për kategorinë farë e certifikuar maksimumi i lejuar është 8%.
10. Një lot të mos përmbajë më shumë se 3% të peshës me zhardhokë më të vegjël se madhësia minimale e shënuar ose më shumë se 3% të peshës me zhardhokë më të mëdhenj se madhësia maksimale e shënuar.
11. Zhardhokë e patates të prekur nga vrugu nuk mund të hidhen në treg për t'u përdorur si material mbjellës.
12. Pesha e 1 (një) loti duhet të jetë jo më shumë se 40 ton

SHTOJCA III

ETIKETIMI

I. ETIKETA ZYRTARE

A. Informacioni i kërkuar

1. Autoriteti certifikues ose inicialet e tij;
 2. Numri i serisë së etiketës;
 3. Numrin e referencës për lotin si dhe datën e lëshimit të etiketës;
 4. Specia, treguar të paktën nën emrin e saj botanik, i cili mund të jepet në formë të shkurtuar dhe pa emra të autorëve, me germa latine.
 5. Varieteti;
 6. Kategoria;
 7. Cilësia;
 8. Vendi i prodhimit;
 9. Deklarimi i peshës;
 10. Përdorur ose jo kimikate.....
 11. Përmasat minimale të etiketës 110 × 67 mm.
- B. Ngjyra e etiketës dhe dokumenti brenda paketës

Etiketa duhet të jetë në ngjyrë të bardhë me një vijë ngjyrë vjollcë diagonale për “farat para bazë”, me ngjyrë të bardhë për “farat bazë”, me ngjyrë blu për “farat e certifikuar”

Dokumenti brenda paketës duhet të jetë i tillë që të mos zëvendësojë etiketën. Dokumenti nuk është i domosdoshëm nëse kërkesat janë të printuara me bojë të pashlyeshme mbi paketim, ose në qoftë se përdoret një etiketë ngjyeshme ose një etiketë e përbërë nga një material rezistent.

SHTOJCA IV

FORMA DHE PËRMBAJTJA E DOKUMENTACIONIT QË I BASHKËNGJITET KËRKESËS PËR CERTIFIKIM.

Kërkesë për aplikim

Drejtuar: Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve (ESHFF).

Tiranë

Për prodhimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, parashikuar në neni 12 të Ligjit Nr.10416, datë 07.04.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”.

Të dhëna për furnizuesin:

1. Emri e mbiemri:
2. Adresa :
3. Emërtimi i subjektit dhe adresa:
4. Nr. NUIS: (nga QKR)

Të dhëna për përfaqësuesin e autorizuar:

1. Emri e mbiemri:
2. Adresa:
3. Nr personal i identifikimit:

Te dhëna mbi materialin mbjellës dhe shumëzues bimor që kërkohet të prodhohet:

Nr	Specia	Varieteti	Kategoria	Sasia	Vendi i prodhimit*
1					
2					
3					
4					
5					
6					

Furnizuesi:

Emri mbiemri firma dhe vula vendi dhe data:

ENTI SHTETËROR I FARËRAVE DHE FIDANËVE SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

PROCESVERBAL MBI ÇAKTIMIN E NGASTRËS SË FARËS

Mbahet sot, më datë, në fermën/ekonominë, fshati, komuna....., qarku....., për caktimin e ngastrës së farës të kulturës, kultivari....., që do të mbillet me farë të riprodhimit, gjatë vitit.....

Kjo ngastër fare caktohet në ekonominë e, me sip.ha, në kushte (mbi ose nën ujë), dhe me distancë izolimi në hapësirë nga kultivarët e tjerë prej ml.

Për realizimin e prodhimit të farës prej kv, furnizuesi merr përsipër të zbatojë këto hallka të teknologjisë :

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Pocesverballi mbahet në 3 (tri) kopje, njëra prej të cilave i lihet furnizuesit, një kopje mbahet nga specialisti farave të DB-së, dhe një kopje dorëzohet në sektorin e certifikimit pranë Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve

FURNIZUESI SPEC. FAR. DB

SPEC. CERTIFIKIMIT ZYRTAR ESHFF

**ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR**

CERTIFIKATË E ORIGJINËS

**“PËR MATERIALIN MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR TË PRODHUAR
NË VEND”**

(Bazuar në ligjin nr.10416, datë 7.4.2011, neni 16/c”)

Në mbështetje të nenit 16/c, të ligjit nr.10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, nën përgjegjësinë time personale dhe ligjore lëshoj këtë certifikatë origjine për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, me të dhënat e më poshtme:

Specia	
Varieteti	
Kategoria	
Cilësia	
Numri referencës	
Numri i serisë etiketës zyrtare	
Viti i Prodhimit	
Vend origjina	

FURNIZUESI

.....
(Firma, vula)

Tiranë, më.....;

**ENTI SHTETËROR I FARËRAVE DHE FIDANËVE
SEKTORI CERTIFIKIMIT ZYRTAR**

AKT KONTROLLI

PËR PARCELËN E FARËS

(Bazuar në nenin 16/a, të ligjit nr.10416, datë 7.4. 2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”).

I mbajtur sot, më datë, në parcelat e prodhimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, të furnizuesit z..... qarku, komuna, parcela (vendodhja)..... mbi zbatimin e teknologjisë për prodhimin e farës specia, kultivari....., riprodhimi....., të mbjella në një sipërfaqe prej ha.

Nga kontrolli zyrtar rezultoi se janë zbatuar këto kërkesa teknike të përcaktuara;

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ky akt - kontroll mbahet në 3 (tre) kopje, njëra prej të cilave i lihet furnizuesit, një kopje mbahet nga specialisti farërave të DB-së, dhe një kopje dorëzohet në sektorin e certifikimit zyrtar pranë ESHFF.

FURNIZUESI SPEC.FAR. DB-së

SPEC.CERTIFIKIMIT ZYRTAR (ESHFF)

AKT- APROBIMI

PËR NGASTRËN E PRODHIMIT TË FARËS
(Bazuar në ligjin nr.10416, datë 7.4. 2011, neni 16, pika 1/a)

Sot, më datë nga specialistët e sektorit të certifikimit zyrtar të E.SH.F.F z....., u bë aprobimi fushor i ngastrës së farës (Nr. ose emri.....) në fermën/ekonominë e furnizuesit z....., fshati, komuna

1. Nga të dhënat cilësore të farës rezulton :

Ngastra është mbjellë me farë: Specia,,kultivari....., riprodhimi; sipërfaqjaha, dokumenti i origjinës.....

2. Mbas verifikimit del se :

- Është siguruar izolimiml.

- Është zbatuar teknologjia, sipërfaqja e vlefshme për farëha, kultivari (hibridi), riprodhimi, sasia e farës që parashikohet të merretkv, kategoria

3. Gjendja e zhvillimit të bimëve në çastin e aprobimit paraqitet :

.....
.....
.....

4. Treguesit e Aprobimit fushor :

Pastërtia varietore% (.....)

Pastërtia nga barërat e këqija% (.....)

Prekjet nga sëmundjet virusale% (.....)

Prekjet nga sëmundjet kërpudhore% (.....)

a) (.....)

b) (.....)

c) Dëmtime nga dëmtuesit (.....)

5. Detyrimet e furnizuesit për trajtimin deri në tregtim:

.....
.....
.....
.....

FURNIZUESI

GRUPI I APROBIMIT

..... () () ()

DEKLARATË KONFIRMITETI

Unë i nënshkruari.....me licencë nr..... datë..... me NUIS.....me adresë, sot më datë, deklaroj në përgjegjësinë time personale se materiali mbjellës bimor.....i prodhuar nga ana ime është konform këtij specifikimi teknik:

1. Është i shoqëruar me certifikatën e origjinës nr., datë
2. Është i shoqëruar me certifikatën fitosanitare nr., datë
3. Specia
4. Varieteti
5. Riprodhimi
6. Cilësia
7. Është i ambalazhuar në, me peshë
8. Është i etiketuar me etiketa të lëshuara ngadhe i përket lotit nr.

Lëshoj këtë deklaratë konfirmiteti komform Ligjit Nr. 10416, datë 07.04.2011, “ Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, neni 11 dhe 12 dhe mbaj përgjegjësi për vërtetësinë e specifikimeve teknike të bëra në këtë deklaratë.

DEKLARUESI

(..... , më datë

ETIKETA E PRODHUESIT

Emri i subjektit furnizues	
Numri NUIS:	
Numri i licencës	
Vendi i prodhimit	
Specia	
Varieteti	
Kategoria	
Cilësia	
Data e analizës	
Trajtimi (Emri i preparatit)	
Data e ambalazhimit	
Pesha e njësisë së paketimit	

ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANEVE

ETIKETA ZYRTARE (për farën e patates)

Nr i serisë
Furnizuesi
Specia
Varieteti
Kategoria
Cilësia
Nr. lotit
Pesha
Vendi i prodhimit
Data
Rianalizuar: PO / JO Data rianalizimit :
Trajtuar me pesticide ose substanca të tjera kimike: PO / JO
Emri i preparatit ose i substancës:

ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANEVE

SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

PROCESVERBAL

Mbi verifikimin e specifikimeve teknike, dokumentacionit dhe kontrollin e cilësisë së farës.

Në zbatim të ligjit Nr 10416, datë 07. 04. 2011, "Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor", mes specialistëve të certifikimit zyrtar z.....dhe furnizuesit z..... sot me datë, mbahet ky proces verbal, për verifikimin e treguesve cilësor dhe dokumentacionin për farën e prodhuar si vijon:

1. Furnizuesi, ka prodhuar farë të species me këto tregues:
 - a. Varieteti
 - b. Riprodhimi
 - c. Viti i prodhimit
 - d. Sasia
 - e. Nr. Lotit
 - f. Etiketa me nr. serisë

Dokumentat që disponon :

a. Certifikatë origjine	Nr.....,	datë
b. Certifikatë fitosanitare	Nr.....,	datë.....
c. Akt Aprobimi	Nr.....,	datë.....
d. Deklaratë Konfirmiteti	Nr.....,	datë.....
e. Proces verb. e kontrollit	Nr.,	datë.....,

Nga verifikimi i dokumenteve si dhe nga rezultatet e analizave laboratorike rezulton se fara është e prodhuar në përputhje me specifikimet teknike. Për këtë duhet të pajiset me certifikatë zyrtare pasi subjekti të shlyej tarifën e certifikimit në shumën lekë.

FURNIZUESI	SPECIALISTËT E CERTIFIKIMIT ZYRTAR
.....	(.....) (.....)

MINISTRIA E BUJQËSISË, USHQIMIT DHE MBROJTJES SË KONSUMATORIT
ENTI SHTETËROR I FARËRAVE DHE FIDANAVE
AUTORITETI CERTIFIKUES

CERTIFIKATË ZYRTARE

" PËR MATERIALIN MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR të PRODHUAR në VEND "

/ FARËRA /

NR. _____, DATË _____.

Në mbështetje të neneve 17 e 18, të ligjit nr.10416, datë 7.4.2011, "*Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor*", sektori i certifikimit zyrtar, pasi administroi dokumentacionin teknik të përcaktuar në nenet 15 e 16, të këtij ligji, dhe e vlerësoi atë të rregullt, lëshon këtë certifikatë zyrtare për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, farë patate, të prodhuar në vend, me të cilën konfirmon se:

Loti i farës së patates prodhuar nga furnizuesi _____, sipas procedurave teknike të përcaktuara, është paisur me etiketën zyrtare të lëshuar nga E.SH.F.F dhe ka të dhënat që vijon;

Specia	
Varieteti	
Riprodhimi	
Cilësia	
Kodi furnizuesit	
Pesha e lotit	
Lloji i njësisë ambalazhimit	
Pesha e njësisë së ambalazhimit	
Numri i serisë të etiketës zyrtare	
Ngjyra e Etiketës Zyrtare	

SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

PËRGJEGJËSI

Tiranë më ;.....

SHTOJCA V

DOKUMENTACIONI I TESTIMIT TË FARËS SË PATATES

KËRKESË

ENTIT SHTETËROR TË FARAVE DHE FIDANËVE

PËR REGJISTRIMIN E VARIETETIT/ SPECIES

Unë i nënshkruari _____; me cilësinë e krijuesit/prodhuesit/importuesit, kërkoj regjistrimin e varieteteve/specieve, sipas kërkesave të ligjit nr. 10416 datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”. (varietetit) _____)

Varieteti rrjedh _____ (përmend prindërit që janë kryqëzuar ose sisteme të tjera të krijimit të tij). Në rastin e hibridit trego formulën e saktë duke theksuar nëse bëhet fjalë ose jo për hibride me formulë të thjeshtë.

Institucioni (ferma/ekonomia) ku mbahet varieteti i pastër ndodhet në qarkun _____, komunën _____ (ose bashkinë) _____ fshatin _____ dhe nëse është importuar, ardhur nga _____ (shteti).

Unë i nënshkruari _____ deklaroj se për këtë varietet është /nuk është paraqitur, kërkesa për regjistrimin e tij në vendet e BE-së ose vende të tjera që zbatojnë skemat e testimit të cilat përputhen me kërkesat e këtij vendimi. Në rast se është paraqitur kërkesë për regjistrim, për varietetet e importuara përmend shtetin ku është aplikuar për regjistrim. (shteti: _____)

Bashkangjitur do të gjeni:

- a) Përshkrimin e varietetit në skedën përkatëse;
- b) Riprodhime fotografike ose fotografi të bimës ose pjesëve të saj që shërbejnë për identifikimin e saktë të varietetit;
- c) Rezultatet e provave eksperimentale të kryera në vendin tonë ose jashtë tij.

KËRKUESI (ADRESA) _____

Firma _____

Data _____

SASITË E KAMPIONIT TË FARËS SË PATATES PËR PROVA PËR TESTIM

A) Kultura bujqësore (Patate):

Sasia e nevojshme e farës për testim është përcaktuar në Udhëzimin e Ministrisë Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujrave, datë 16.02.2012.

1. Patate 150 (njëqind e pesëdhjetë) kg për 2 (dy) vjet rresht.

VENDIM
Nr. 319, datë 27.4.2016

**PËR PËRCAKTIMIN E PROCEDURËS E TË METODËS SË TESTIMIT TË
VARIETETEVE⁸**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 6, të nenit 33, të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, me propozimin e ministrit të Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. TË PËRGJITHSHME

1. Qëllimi i këtij vendimi është të përcaktojë kriteret, procedurat dhe metodat e testimit të varieteteve për dallueshmëri, uniformitet dhe stabilitet (DUS) dhe vlerën e kultivimit dhe përdorimit (VKP) me qëllim regjistrimin e tyre në Katalogun Kombëtar (KK).

2. Të gjithë termat e përcaktuar në ligjin nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, kanë të njëjtin kuptim edhe në këtë vendim.

II. KRITERET QË DUHET TË PLOTË-SOJË NJË VARIETET QË TESTOHET PËR DALLUESHMËRI, UNIFORMITET DHE STABILITET DHE PËR VLERËN E KULTIVIMIT DHE PËRDORIMIT

1. Një varietet konsiderohet i dallueshëm nëse, pavarësisht nga origjina e tij nga e cila ka rezultuar, është qartësisht i dallueshëm për një ose më shumë karakteristika të rëndësishme në raport me një varietet tjetër të regjistruar si i tillë.

2. Një varietet konsiderohet i qëndrueshëm nëse pas shumëzimesh të njëpasnjëshme ose në fund të çdo cikli ai mbetet i njëjtë me përshkrimin e karakteristikave thelbësore të tij.

3. Një varietet konsiderohet uniform nëse përveç devijimeve shumë të vogla, bimët e tij shfaqin tipare dalluese gjenetike të ngjashme ose identike me karakteristikat e përshkruara të këtij varieteti.

4. Vlera e kultivimit dhe përdorimit të varietetit konsiderohet e kënaqshme nëse krahasuar me varietetin dëshmuar të regjistruar në Katalogun Kombëtar, cilësitë e tij ofrojnë të paktën përmirësim të qartë dhe të dukshëm të kultivimit apo prodhimit ose të produkteve që rrjedhin prej tyre.

5. Provat për testimin e varieteteve për VKP-në kryhen sipas këtyre afateve:

a) Për varietetin e krijuar në vend, për 1 (një) vit;

b) Për varietetin e krijuar në shtetet anëtare të BE-së apo në shtetet që kanë nënshkruar konventën e UPOV-it, për 1 (një) vit;

c) Për varietetet e prodhuara në vendet që nuk janë anëtare të BE-së apo që nuk kanë nënshkruar konventën e UPOV-it, për 2 (dy) vite radhazi.

6. Provat për testimin e varieteteve për DUS-in, për të gjitha varietetet e bimëve bujqësore që testohen, kryhen për jo më pak se 2 (dy) vite radhazi.

7. Treguesit për vlerën e kultivimit dhe përdorimit të një varieteti që testohet për t’u regjistruar në Katalogun Kombëtar janë përcaktuar në shtojcën 1, të këtij vendimi.

8. Lejohen të vendosen në treg, pa kryer procedurat për testim:

a) farat e bimëve të familjes graminore që nuk kanë destinacion prodhimin foragjer;

b) varietetet e bimëve bujqësore, që janë miratuar në një nga vendet anëtare të BE-së ose në një nga shtetet nënshkruese të UPOV-it, me kushtin që furnizuesi të paraqesë pranë ESHFF-së skedën me të dhënat e varietetit të miratuar në vendin përkatës;

⁸ Ky vendim është përafruar pjesërisht me direktivën 2002/53/EC të Këshillit, datë 13 qershor 2002, “Për katalogun e përbashkët të varieteteve të specieve të bimëve bujqësore”; nr. CELEX 32002L0053-EN. Fletorja Zyrtare e Bashkimit Evropian, seria L, nr. 193, datë 20.7.2002, faqe 1–11 dhe direktiva nr. CELEX 32003L0090; nr. natyral 2003/90/CE, datë 6.10.2003, shtojca 3, faqe 10.

c) linjat (linjat *inbreed*, hibridet) të cilat janë të destinuara vetëm si komponentë për prodhimin e hibrideve.

III. KUSHTET QË DUHET TË PLOTËSOJË SUBJEKTI PËR TESTIMIN E NJË VARIETETI PËR TË REGJISTRUAR NË KATALOGUN KOMBËTAR

1. Subjekti, që kërkon të testojë një varietet për regjistrimin në Katalogun Kombëtar, duhet të paraqesë pranë ESHFF-së:

- a) kërkesën me shkrim;
- b) skedën me karakteristikat e varietetit;
- c) fotografi të bimës apo të frytit të saj, për kategoritë e bimëve bujqësore si drithërat, bimët industriale, perimet, foragjeret, patatja, bimët medicinale dhe aromatike, bimët vajore e fibroze, pemët frutore, hardhitë dhe drurët dekorativë pyjorë;
- ç) të dhëna për sasinë e farës për mbjellje të çdo varieteti;
- d) të dhëna për origjinën e varietetit;
- dh) faturën e pagesës sipas tarifave të përcaktuara në udhëzimin e përbashkët të ministrit të Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave dhe ministrit të Financave.

2. Forma dhe përmbajtja e kërkesës për aplikim për testimin e varietetit është e përcaktuar në shtojcën 2, të këtij vendimi.

3. Për rastet kur testimi kryhet nga subjektet private, kushtet që duhet të plotësojë subjekti dhe dokumentacioni që duhet të paraqesë për testimin e një varieteti për regjistrimin e tij në Katalogun Kombëtar përcaktohen sipas procedurave që aplikohen për prokurimin publik.

4. Sasia e farës për mbjellje për çdo varietet që testohet për t'u regjistruar në Katalogun Kombëtar është përcaktuar në shtojcën 3, të këtij vendimi.

IV. PROCEDURA DHE METODA PËR TESTIMIN E NJË VARIETETI

1. Procedurat e testimit për regjistrimin e varietetit në Katalogun Kombëtar realizohen nga ESHFF-ja ose nga subjektet publike apo private, sipas përcaktimit në kreun IX, të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, "Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor".

2. ESHFF-ja, bazuar në metodikat e hartuara dhe të miratuara nga Komisioni i Vlerësimit të Varieteteve për Regjistrimin në Katalogun Kombëtar (KVVRKK), kryen provat e testimit sipas kësaj procedure:

- a) Përgatit mostrat e materialit mbjellës e shumëzues bimor për t'i dërguar për mbjellje në pikat e miratuara me urdhër të ministrit për testimin e varieteteve;
- b) Vendos kodin e veçantë për çdo mostër dhe bën regjistrimin e tyre në regjistrin përkatës;
- c) Nënshkruan kontratë shërbimi me subjektet private fituese në konkurrimin publik, për kryerjen e provave të testimit në përputhje me kërkesat e pikës 2, të nenit 52, të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, "Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor";
- ç) Nënshkruan marrëveshje me subjektet publike për kryerjen e procedurave të testimit që nuk u nënshtrohen procedurave të prokurimit publik. Forma dhe përmbajtja e marrëveshjes për kryerjen e procedurave të testimit nga subjektet publike është përcaktuar në shtojcën 4, të këtij vendimi;
- d) Në bashkëpunim me subjektin publik apo privat të autorizuar, përgatit skemën e nevojshme për testim, piketimin e ngastrës dhe ndjek procedurën e mbjelljes sipas skemës përkatëse;
- dh) Pajis subjektin publik apo privat të autorizuar me metodikën tip, të miratuar nga KVVRKK-ja sipas varieteteve;
- e) Në përfundim të periudhës së testimit subjekti publik apo privat, i autorizuar, dorëzon të plotësuar dokumentacionin përkatës në ESHFF;
- ë) Pas përfundimit të çdo testimi vjetor, ESHFF-ja duhet të plotësojë një raport të ndërmjetëm të testimit për dallueshmëri, uniformitet dhe stabilitet. Ky raport duhet të përmbajë rezultatet paraprake të testimit për DUS-in dhe problematikën e konstatuar gjatë testimit. Forma dhe përmbajtja e formularit për raportin e ndërmjetëm është përcaktuar në shtojcën 5, të këtij vendimi.
- f) Pas përfundimit të testimit ESHFF-ja plotëson raportin e testimit për dallueshmëri, uniformitet dhe stabilitet, ku përcaktohet nëse varieteti i ri është i dallueshëm, uniform dhe i qëndrueshëm. Forma dhe përmbajtja e formularit për raportin përfundimtar është përcaktuar në shtojcën 6, të këtij vendimi;

g) KVVRRKK-ja analizon rezultatet e testimit dhe merr vendim për të regjistruar në Katalogun Kombëtar varietetin, vetëm nëse është i dallueshëm, i qëndrueshëm dhe uniform, si dhe të ketë vlerë të kënaqshme për kultivim dhe përdorim;

gj) Vlerësimi i dosjes për testimin e një varieteti nga ESHFF-ja, për rastet kur kryhet nga subjektet shtetërore apo edhe për rastet kur testimi kryhet nga subjektet private, sipas përcaktimit të këtij vendimi, duhet të përfundojë brenda 45 ditëve;

h) Kur ESHFF-ja ose subjekti publik apo privat, i autorizuar, nuk e përfundon këtë procedurë brenda afatit të përcaktuar në shkronjën “gj”, i interesuari dorëzon ankesën pranë ESHFF-së brenda 10 ditëve nga data e marrjes dijeni dhe ESHFF-ja detyrohet t’i kthejë përgjigje subjektit brenda 15 ditëve nga data e paraqitjes së ankimit;

i) Nëse ESHFF-ja nuk i përgjigjet subjektit brenda afateve të përcaktuara më lart, atëherë i interesuari dorëzon ankesën pranë ministrit, i cili duhet t’i kthejë përgjigje subjektit ankues brenda 15 ditëve nga data e paraqitjes së ankesës.

V. PËRPUNIMI I TË DHËNAVE, PËRGA-TTITJA E DOSJES PËR KOMISIONIN E VLERËSIMIT TË VARIETETEVE

1. Sektori përgjegjës për testimin në ESHFF, si në rastet kur testimi kryhet nga vetë ESHFF-ja edhe në rastin kur testimi kryhet nga subjekti publik apo privat, sipas përcaktimit të këtij vendimi, përpilon një dosje me të dhëna për çdo varietet të specieve të bimëve bujqësore që testohen, e cila përmban një përshkrim të qartë të punës për zbatimin e të gjitha kërkesave të metodikës përkatëse.

2. Së bashku me dosjen e të dhënave, duhet të depozitohet dhe kampioni i nevojshëm i farës së varietetit që testohet, për kryerjen e analizave biometrike në laboratorin e referencës.

3. Laboratori i referencës, bazuar në metodikën tip, kryen analizat biometrike sipas zonave të testimit dhe pajis kampionin me fletanalizën përkatëse.

4. Bazuar në të dhënat e zonave të testimit dhe analizave laboratorike, sektori përgjegjës për testimin përgatit raportin përfundimtar për KVVRRKK-në.

5. ESHFF-ja i propozon KVVRRKK-së që të gjitha varietetet, që do të regjistrohen në Katalogun Kombëtar, të qëndrojnë të regjistruara për jo më pak se 10 vjet, ndërsa fidanët e pemëve frutore dhe ato të hardhisë të qëndrojnë të regjistruara deri në futjen e tyre në prodhim.

VI. DISPOZITAT E FUNDIT

1. Kreu IV, “Procedura dhe metodat e testimit të varieteteve që regjistrohen në Katalogun Kombëtar”, i vendimit nr. 309, datë 21.5.2014, të Këshillit të Ministrave, “Për kriteret e tregtimit, certifikimit dhe testimit të farës së panxharit”, kreu IV, “Procedura dhe metodat e testimit të varieteteve që regjistrohen në Katalogun Kombëtar”, i vendimit nr. 86, datë 30.1.2013, të Këshillit të Ministrave, “Për përcaktimin e kriterëve të tregtimit, certifikimit dhe testimit të varieteteve për farat e drithërave”, kreu IV, “Procedura dhe metodat e testimit të varieteteve që regjistrohen në Katalogun Kombëtar”, i vendimit nr. 87, datë 30.1.2013, të Këshillit të Ministrave, “Për përcaktimin e kriterëve të tregtimit, certifikimit dhe testimit të farave foragjere”, dhe kreu IV, “Procedura dhe metodat e testimit të varieteteve që regjistrohen në Katalogun Kombëtar”, i vendimit nr. 574, datë 24.6.2015, të Këshillit të Ministrave, “Për kriteret e tregtimit, certifikimit dhe testimit të farës së patates”, shfuqizohen.

2. Ngarkohen ministri i Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave dhe Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Edi Rama

SHTOJCË 1

TREGUESIT QË DUHET TË PLOTËSOJË VARIETETI PËR VLERËN E KULTIVIMIT DHE PËRDORIMIT (VKP)

Treguesit janë si më poshtë:

- Rendimenti;
- Qëndrueshmëria ndaj sëmundjeve e dëmtuesve;
- Përshtatshmëria në lidhje me faktorët në mjedisin;
- Treguesit e cilësisë.

Karakteristikat e mësipërme të një varieteti do të konsiderohen pas daljes së rezultateve përfundimtare të testimit.

SHTOJCA 2

KËRKESË

Për testimin dhe regjistrimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor në KK, parashikuar në pikën 6, të nenit 33 të ligjit nr. 10416, datë 07.04.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”.

A. Të dhëna për aplikuesit:

- Emri e mbiemri: _____
- Adresa: _____
- Emërtimi i subjektit dhe adresa: _____
- Vendndodhja e aktivitetit _____

B. Varietetet që kërkohen të testohen:

- _____
- _____
- _____

C. Varietetet që kërkohen të regjistrohen:

- _____
- _____
- _____

Kërkuesi

(Emër e mbiemri i furnizuesit ose përfaqësuesi i tij, nënshkrimi)

C. Miratimi për procedurën teknike dhe kryerjen e veprimeve financiare për likuidim.

(Të dhëna mbi materialin mbjellës dhe shumëzues bimor që kërkohet të prodhohet):

Nr	Shërbim që do të kryhet	Kultura	Varieteti	Sasia (numri)	Tarifa lek/USD	Vlera në lek/USD
1						
2						
3						
4						

Kjo kërkesë mbahet në katër kopje, (origjinali në zyrën e financës) një kopje i bashkëngjitet praktikës së punës, një kopje i jepet aplikuesit dhe një në bllok.

Përgjegjësi sektorit të testimit

Financa

Tiranë, me.....

SHTOJCA 3**SASITË E MATERIALIT MBJELLËS SIPAS SPECIEVE**

	Emri Latinisht	Emri Shqip	Sasia e farës për testim (Kg)
I	Drithërat		
1	Avena saliva L.	Tërshëra e zakonshme	5
2	Hordeum vulgare L.	Elbi	5
3	Panicum miliaceum L.	Meli	4
4	Secale cereale L.	Thekra	5
5	Sorghum bicolor (L.) Moench	Melakuqja	2
6	Sorghum sudanense Stapf.XTritico secale Wittm.	Sorgumi sudanez	2
7	xTrititico secale Witim	Tritikalet	5
8	Triticum aestivum L. Emend. Fiori et Paol.	Grurë i butë	5
9	Triticum durum Desf.	Grurë i fortë	5
10	Triticum spelt a L.	Tepa	5
11	Zea mays L. (partim)	Misri	5
12	Oryza sativa L.	Orizi	4
II	Bimët foragjere,		
II-A	Barërat		
1	Agrostis sp L.	Barimëza bisht geni	0.1
2	Alopecurus pratensis L.	Bisht dhelpra e livadhit	0.1
3	Arrhenatherum elatius (L.)	Arrenatera e lartë (tërshërë)	0.1
4	Bromus catharticus Vahl	Bromusi	0.1
5	Bromus sitchensis Trin.	Bromusi i Alaskës	0.1
6	Cynodon dactylon (L.) Pers.	Grami	0.1
7	Dactylis glomerata L.	Telishi	0.1
8	Festuca arundinacea Schreber	Festuka si kallam	0.1
9	Festuca ovina L.	Festuka e deleve	0.1
10	Festuca pratensis Hudson	Festuka e livadhit	0.1
11	Festuca rubra L.	Festuka e kuqe	0.1
12	Lolium multijlorum Lam.	Loliumi	0.1

		shumëlulësh	
13	Lolium perenne L.	Loliumi shumëvjeçar	0.1
14	Phleum pratense L.	Fleumi livadhor	0.1
15	Poa annua L.	Flokësi njëvjeçar	0.1
16	Poa nemoralis L.	Flokësi e pyjeve	0.1
17	Poa palustris L.	Flokësi i ligatinave	0.1
18	Poa pratensis L.	Flokësi livadhor	0.1
19	Poa trivialis L.	Flokësi i zakonshëm	0.1
20	Trisetum flavescens (L.) P. Beauv	Triseta e zbehtë	0.1
II -B	Leguminozet		
1	Lotus corniculatus L.	Tërfili me brirë	0.3
2	Lupinus albus L.	Lupini i bardhë	1
3	Lupinus angustifolius L.	Lupini gjethengushtë	1
4	Lupinus luteus L.	Lupini i verdhë	1
5	Medicago lupulina L.	Jonxha lupin	0.3
6	Medicago sativa L.	Jonxha	0.3
7	Medicago x varia T. Martyn	Jonxha e ranishteve (hibride)	0.3
8	Pisum sativum L. (partim)	Bizelja	2
9	Trifolium alexandrinum L.	Tërfili aleksandrin	0.3
10	Trifolium hybridum L.	Tërfili hibrid	0.3
11	Trifolium incarnatum L.	Tërfili i kuqërremtë	0.3
12	Trifolium pratense L.	Tërfili livadhor	0.3
13	Trifolium repens L.	Tërfili zvarritës	0.3
14	Trifolium resupinatum L.	Tërfili persian	0.3
15	Vicia faba L. (partim)	Batha	2
16	Vicia pannonica Crantz	Grashina panoneze	2
17	Vicia sativa L.	Koçkulla	2
18	Vicia villosa Roth	Grashina	2
II -C	Bimë të tjera foragjere		
1	Brassica napus L var. napobrassica (L.) Rchb.	Sinapi	0.2

2	Brassica oleracea L.	Lakra e zakonshme	0.2
3	Phacelia tanacetifolia Benth.	Këmbanorja blu	0.2
4	Raphanus sativus L. var. oleiformis Pers.	Rrepa foragjere	0.2
III	Bimë industriale:		
1	Beta vulgaris L. ssp. vulgaris var. alba DC.	Panxhari	0.2
IV	Duhani		
1	Nicotiana tabacum L.	Duhani	0.2
V	Pambuku		
1	Gossipium hirsutum L.	Pambuku	0.2
VI	Bimët vajore dhe fibroze		
1	Brassica napus L. (partim)	Sinapi	0.2
2	Brassica nigra (L.) Koch	Lakra e zezë	0.2
3	Brassica rapa L. var. silvestris (Lam.) Briggs	Kolëza	0.2
4	Cannabis sativa L.	Kërpi	0.2
5	Glycine max (L.) Merrill	Soja	2
6	Helianthus annuus L.	Luledielli	2
7	Linum usitatissimum L.	Liri	0.5
8	Arachis hypogeal	Kikiriku	3
VI I	Patatja		
1	Solarium tuberosum L	Patatja	150
VI II	Perimet		
1	Allium cepa L.	Qepa	0.3
2	Allium porrum L.	Preshti	0.3
3	Allium sativum L.	Hudhra	0.3
4	Anthriscus cerefolium (L.) Hoffm.	Fier moskat	0.05
5	Apium graveolens L.	Selinon	0.02
6	Asparagus officinalis I.	Asparagusi	0.1
7	Beta vulgaris L. var. Vulgaris	Panxhari i zakonshëm	0.1
8	Beta vulgaris L. var conditiva Alef.	Panxhari i kuq	0.3
9	Brassica oleracea L. convar. acephala (DC) Alef. var sabellica L.	Lakra kokë (jeshile)	0.3
10	Brassica oleracea L. convar. botrytis (L.) Alef. var. botrytis	L.Lulelakra	0.3
11	Brassica oleracea L. convar. botrytis (L.) Alef. var. Cymosa	Brokoli i hollë	0.1
12	Brassica oleracea L. convar. botrytis	Brokoli kokë	0.1

	(L.) Alef. var.italica Plenck		
13	Brassica oleracea L. convar. oleracea var. gemmifera DC	Lakra e Brukselit	0.2
14	Brassica oleracea L. convar capitata (L.) Alef. var. subauda L.	Lakra e Savojës	0.2
15	Brassica oleracea L. convar. capitata (L.) Alef. var alba DC	Lakra kokëbardhë	0.2
16	Brassica oleracea L. convar. capitata (L.) Alef. var rubra DC	Lakra kokëkuqe	0.2
17	Brassica oleracea L. convar. acephala (DC) Alef. var. gongylodes	Kohlrabi	0.2
18	Brassica pekinensis (Lour.) Rupr.	Lakra kineze	0.3
19	Brassica rapa L. var. Rapa	Rilka	0.2
20	Capsicum annuum L.	Speci	0.2
21	Cichorium endivia L.	Endivia	0.01
22	Cichorium intybus L. (partim)	Çikoria	0.01
23	Citrullus lanatus (Thunb.) Matsum. et Nakai	Shalqini	0.3
24	Cucumis melo L.	Pjepri	0.3
25	Cucumis sativus L.	Trangulli	0.01
26	Cucurbita maxima L.	Kungulli i ëmbël	0.3
27	Cucurbita pepo L.	Kungulli i zakonshëm	0.3
28	Cucurbita pepo L. var. styriaca Greb	Kungulli i madh i verdhë	0.3
29	Cynara cardunculus L.	Angjinarija	0.15
30	Daucus carota L.	Karota	0.1
31	Foeniculum vulgare Miller.	Finoku	0.02
32	Hybiscus esculentus	Bamja	0.5
33	Lactuca sativa L.	Sallata	0.01
34	Lycopersicon lycopersicum (L.) Karsten ex Farë.	Domatja	0.01
35	Petroselinum crispum (Miller) Nyman ex A.ë.Hill	Majdanozi	0.01
36	Phaseolus coccineus L.	Barbunja	3
37	Phaseolus vulgaris L.	Fasulja	3
38	Pisum sativum L. fnartim) (partim)	Bizelja	2
39	Raphanus sativus L.	Rrepa	0.2
40	Solarium melongena L.	Patëllxhani	0.05
41	Spinacia oleracea L.	Spinaqi	0.1
42	Valerianella locusta (L.) Laterr.	Valeriana	0.02
43	Vicia faba L. (partim)	Batha	4
44	Zea mays L. (partim)	Misri i ëmbël	5

IX	Hardhia		Nr.Fidanëve
1	Vitis spp.	Hardhia	20
X	Sumullbari (Humulusi)		
1	Humulus lupulus L.	Sumbullbari (Humulusi)	20
XI	Bimët drufrutore		Nr.Fidanëve
1	Castanea sativa Mill.	Gështenja	10
2	Citrus sinensis (L.) Pers.	Portokalli	10
3	Citrus limon (L.) Burm. f.	Limoni	10
4	Citrus reticulata Blanco	Mandarina	10
5	Citrus paradisi Macf.	Greipfrut	10
6	Citrus aurantifolia (Christm.)Sëing	Nerënxa	10
7	Citrus Medica	Qitro	10
8	Cydonia spp.	Ftoi	10
9	Cornus mas L.	Thana	10
10	Corylus avellana L.	Lajthia	10
11	Diospyros Kaki L.	Hurma (kakia)	10
12	Fragaria x ananassa Duch.	Luleshtrydhja	10
13	Ficus carica	Fiku	10
14	Zizyphus zizyphus	Hidja (xinxifja)	10
15	Juglans regia L.	Arra	10
16	Actinidia sp.	Kivi (Aktinidia)	10
17	Malus Mill.	Molla	10
18	Morus sp.	Mani	10
19	Mespilus germanica	Mushmolla dimërore	10
20	Eriobotrya japonica	Nespola	10
21	Olea europaea L.	Ulliri	10
22	Poncirus trifoliata	Trifoljata	10
23	Pistacia verra L.	Pistaku	10
24	Prunus amygdalus Batsch	Bajamja	10
25	Prunus armeniaca L.	Kajsia	10
26	Prunus avium L.	Qershia	10
27	Prunus cerasus	Vishnja	10
28	Prunus domestica L.	Kumbulla gjatore	10
29	Prunus persica (L.) Batsch	Pjeshka	10
30	Prunus Salicina Lindl	Kumbulla japoneze	10
31	Pyrus communis L.	Dardha	10
32	Punica granatum	Shega	10
33	Ribes spp.Ribes	Ribes	10
34	Rubus spp.	Mjedra	10
35	Vaccinium L.	Boronica	10
XI I	Bimët medicinale		Nr.Fidanëve
1	Salvia Officinalis	Sherebela	200
2	Thymus Vulgaris	Timus	200
3	Lavandula officinalis	Lavanda	200
4	Origanum Vulgaris	Rigoni	200

SHTOJCA 4

MARRËVESHJE

PËR KRYERJEN E PROVAVE TË TESTIMIT TË VARIETETEVE

E lidhur sot më datë _____, ndërmjet Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve (ESHFF) të përfaqësuar nga z. _____ drejtor i ESHFF-së dhe Qendrës së Transferimit të Teknologjive Bujqësore _____, përfaqësuar nga z. _____ drejtor i QTTB-së _____ për kryerjen e provave të testimit të varietetit, të mbjella në vjeshtë/pranverë, për vitin _____ si më poshtë:

- a) Prova e testimit të varieteteve _____, vlera lekë _____.
b) Prova e testimit të hibrideve _____, vlera lekë _____.

Marrëveshja është mbështetur në ligjin nr.10416, datë 4.7.2011, "Për materialin mbjellës shumëzues bimor", dhe në aktet nënligjore në zbatim të tij.

Kjo marrëveshje fillon më datë _____, përfundon më datë _____, afat që korrespondon me kohëzgjatjen e provës dhe ka vlerën e kontratës.

QTTB-ja _____ merr përsipër të kryejë provën e testimit varietor, sipas vlerës së miratuar me udhëzimin e përbashkët të ministrit të Bujqësisë Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave dhe ministrit të Financave, për tarifat për testimin e varietetit për regjistrimin në Katalogun Kombëtar (pika 7 e nenit 33, të ligjit nr.10416, datë 7.4.2011)

Palët bien dakord si më poshtë:

A. QTTB-ja _____ ka për detyrë:

1. Të sigurojë sipërfaqen e tokës në sasinë dhe cilësinë e duhur.
2. Të sigurojë në kohë, sasi dhe cilësi bazën materiale që kërkohet për provën.
3. Të kryejë në afat shërbimet sipas metodikës dhe të ruajë provën nga dëmtimet.
4. Të kryejë në afat të gjitha matjet e provës.
5. Të plotësojë metodikën tip të varietetit të dërguar nga ESHFF-ja.
6. Të dorëzojë brenda afatit në ESHFF, metodikën e plotësuar.

B. Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve ka për detyrë:

1. Të sigurojë në kohë, sasi dhe cilësi farat e varieteteve që vihen në provë.
2. Të pajisë me metodikën e provës dhe skemën e vendosjes së saj.
3. Të ndjekë zbatimin dhe ecurinë e provave.
4. Të monitorojë hallkat kryesore të provës së testimit nga Sektori i Testimit.
5. Të shlyejë detyrimin financiar sipas situacionit të shpenzimeve për vlerësimin varietor.
6. Të miratojë ndryshim, shtesë/pakësim në preventiv për detyrimin financiar që ka me QTTB-në, bazuar në procesverbalin përkatës të hartuar për këtë qëllim.
7. Në përfundim të provës së testimit, ESHFF-ja merr mostrat për analizë, kurse prodhimin e provës e merr QTTB-ja _____.

Moszbatimi i detyrimeve për palët që nënshkruajnë këtë marrëveshje e bën të pavlefshme provën e testimit dhe ajo duhet të përsëritet. Shpenzimet e nevojshme për kryerjen e ritestimit, përballohen nga pala që nuk zbaton kërkesat e përcaktuara në këtë marrëveshje.

Marrëveshja përpilohet në katër kopje origjinale, nga dy kopje për secilën palë dhe ka fuqi zbatuese nga punonjësit e tyre.

DREJTORI I QTTB
(_____)

DREJTORI I ESHFF
(_____)

SHTOJCA 5

ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE.

Raporti i ndërmjetëm për testimin për Dallueshmëri, Uniformitet dhe Stabilitet (DUS) të një varieteti përmban:

1. Numri referues i dorëzimit të raportit zyrtar;
2. Personi porositës i testimit;
3. Numri referues i personit porositës të testimit;
4. Caktimin/emërtimin e seleksionerit të varietetit;
5. Data e aplikimit të testimit;
6. Aplikanti (emri dhe adresa);
7. Përfaqësuesin e autorizuar për monitorimin e marrëveshjes;
8. Emri i species së cilës i përket varieteti /emri shkencor;
9. Emri i species së cilës i përket varieteti /emri i zakonshëm;
10. Emërtimi i varietetit;
11. Emri dhe adresa e seleksionerit;
12. Kontraktori për testim;
13. Vendi dhe vendndodhja e kryerjes së testimit;
14. Sezoni/stina e testimit;
15. Data dhe vendi i lëshimit të raportit të përkohshëm.
16. Të dhëna të përgjithshme:

- a) Materiali mbjellës dhe shumëzues bimor është i pasuksesshëm.
- b) Materiali mbjellës dhe shumëzues bimor nuk i plotëson kërkesat.
- c) Testimi nuk u realizua (dështoi).

Vëzhgimet:

17. REZULTATET E TESTIMIT

- a) Nuk ka komente
- b) Komentet:

18. Data e planifikuar e raportit përfundimtar mbi testimet.

19. Shënim: Ky raport i ndërmjetëm nuk do të ndikojë në raportin përfundimtar.

Nënshkrimi i testuesit

SHTOJCA 6

ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE.

Raporti përfundimtar mbi testimin për Dallueshmëri, Uniformitet dhe Stabilitet (DUS) të një varieteti përmban:

1. Numri referues i dorëzimit të raportit zyrtar;
2. Personi porositës i testimit;
3. Numri referues i personit porositës të testimit;
4. Caktimi/emërtimi i seleksionerit të varietetit;
5. Data aplikimit të testimit;
6. Aplikanti (emri dhe adresa);
7. Përfaqësuesin e autorizuar për monitorimin e marrëveshjes;
8. Emri i species së cilës i përket varieteti / emri shkencor.
9. Emri i species së cilës i përket varieteti / emri i zakonshëm.
10. Emërtimi i varietetit.
11. Seleksioneri (emri dhe adresa).
12. Kontraktori për testim.
13. Vendi dhe vendndodhja e kryerjes së testimit.
14. Sezoni/stina e testimit.
15. Data dhe vendi i lëshimit të raportit përfundimtar.
16. Rezultatet e testimit për Dallueshmërisë, Uniformitetit dhe Stabilitet dhe konkluzione.

a) Raporti i dallueshmërisë

Varieteti:

- Është qartësisht i dallueshëm nga çdo varietet tjetër.
- Nuk është qartësisht i dallueshëm nga të gjitha varietetet e njohura.

b) Raporti i uniformitetit

Varieteti:

- Është mjaft uniform;
- Nuk është i mjaftueshëm uniform në lidhje me specifikat e riprodhimit seksual apo vegjetativ

c) Raporti mbi stabilitetin/qëndrueshmërinë.

Varieteti:

- Është stabël.
- Nuk është stabël për tiparet thelbësore të tij.

Në rast të rezultateve pozitive, përshkrimi i varietetit do t'i bashkëlidhet raportit.

17. Komentë:

Nënshkrimi

SHTOJCA I

KUSHTET MINIMALE QË DUHET TË PLOTËSOJË FARA E PATATES

1. Fara bazë:

- a. Në kontrollin zyrtarë të bimëve të patates në rritje numri i bimëve të prekura nga këmbëzeza nuk duhet të kalojë 1%.
- b. Numri i bimëve në vegjetacion, që manifestojnë rritje dhe zhvillim të ndryshëm nga varieteti, dhe numri i bimëve të varieteteve të tjera, të marra së bashku, nuk i kalon 0.1%, në pasardhësit e drejtpërdrejtë (mbjelljet e vitit pasardhës) nuk duhet të kalojë 0.25%.
- c. Në pasardhësit e drejtpërdrejtë numri i bimëve me simptomat e infeksioneve nga viruset nuk duhet të kalojë 4%.
- d. Në kontrollet zyrtare të bimëve në vegjetacion, numri i bimëve me simptoma të mozaikut dhe numri i bimëve të prekura nga virusi spiral i gjetes, të marra së bashku, nuk duhet të kalojë 0.8%.
- e. Shkalla e lejuar e infeksionit për pikën 1 (c) dhe (d), do të jetë e pranueshme vetëm për raste kur sëmundjet virusale janë të shkaktuara nga viruset që janë të përhapura në Evropë.
- f. Numri maksimal i gjeneracioneve të farës bazë të patates do të jetë katër, ndërsa brezat e kombinuara të farës parabazë dhe të farës bazë duhet të jetë shtatë.
- g. Në etiketën zyrtare të duhet të ketë shënuar gjeneracionin, në të kundërt, fara në fjalë do të konsiderohet si farë që i përket brezit maksimal që është lejuar brenda kategorisë përkatëse për t'u hedhur në treg.
- h. Fara e patates (tuberët) nuk mund të hidhen në treg nëse në pjesën më të ngushtë të tuberit diametri më pak se 25-35 mm për cilësinë e klasit të parë dhe 35-45 mm për klasin e dytë.

2. Fara e certifikuar:

- a. Në kontrollin zyrtar të bimëve të patates në rritje numri i bimëve të prekur nga këmbëzeza nuk duhet të kalojë 4 %.
- b. Numri i bimëve në vegjetacion, që manifestojnë rritje dhe zhvillim të ndryshëm nga varieteti dhe numri i bimëve të varieteteve të tjera, të marra së bashku, nuk i kalon 0.5%, në pasardhësit e drejtpërdrejtë (mbjelljet e vitit pasardhës) nuk duhet të kalojë 0.5%.
- c. Në pasardhësit e drejtpërdrejtë numri i bimëve me simptomat e infeksioneve nga viruset nuk duhet të kalojë 10%.
- d. Në kontrollet zyrtare të bimëve në vegjetacion, numri i bimëve me simptoma të mozaikut dhe numri i bimëve të prekura nga virusi spiral i gjetes, të mara së bashku, nuk duhet të kalojë 6%.
- e. Shkalla e lejuar e infeksionit për pikën 2 (c) dhe (d), do të jetë e pranueshme vetëm për raste kur sëmundjet virusale janë shkaktuar nga viruset që janë të përhapura në Evropë.
- f. Në etiketën zyrtare të ketë shënuar gjeneracionin, në të kundërt, fara në fjalë do të konsiderohet si farë që i përket brezit maksimal që është lejuar brenda kategorisë përkatëse për t'u hedhur në treg.
- g. Fara e patates (tuberet) nuk mund të hidhen në treg nëse në pjesën më të ngushtë të tuberit diametri më pak se 25-35 mm për cilësinë e klasit të parë dhe 35-45 mm për klasin e dytë.

SHTOJCA II

KUSHTET MINIMALE TË CILËSISË QË DUHET TË PLOTËSOJË LOTI I FARËS SË PATATES

Kushtet minimale të lejuara lidhur me papastërtitë, lëndët e huaja, deformimet dhe sëmundjet si dhe pesha e lotit për patatet e farës duhet të jenë në kufijtë:

1. Prania e dheut dhe lëndëve të huaja: 1,0% e masës për farën bazë të patateve dhe 2,0% për patatet farë e certifikuar.
2. Kalbëzimi i thatë dhe i qullët, (për të dyja së bashku) kur nuk është shkaktuar nga subsp. endobioticum Synchytrium, Clavibacter michiganensis sepedonicus ose Ralstonia solanacearum: lejohet në masën 0,5%, por tuberet e prekura nga kalbëzimi i qullët nuk duhet të jenë më shumë se 0,2% të masës së lotit.
3. Zhardhokë të deformuar ose dëmtuar deri 3,0 % e masës së lotit.
4. Zhardhokët e prekur nga kroma e zakonshme në më shumë se 33% të sipërfaqes së zhardhokut, deri në 5% të masës së lotit.
5. Zhardhokët e prekur nga kroma e zezë në më shumë se 10% të sipërfaqes së tubereve: 5,0 % e masës.
6. Zhardhokët e prekur nga kroma e pluhurt që prekin në më shumë se 10% të sipërfaqes së tubereve: 3,0 % e masës;
7. Zhardhokët e vyshkur për shkak të dehidratimit apo dehidratimit të shkaktuar nga kroma e argjentë jo më shumë se 1,0 % e masës.
8. Për farat bazë kërkesat e pike 2-7 Toleranca totale për artikuj 2-7: 6,0% e masës për patatet që janë certifikuar si farë bazë, dhe 8,0% e masës për patatet farë e certifikuar
9. Kur në një lot fara e kategorisë farë bazë është e prekur nga më shumë se dy sëmundje sipas pikave (2-7) maksimumi i lejuar i prekjes është 6%, ndërsa për kategorinë farë e certifikuar maksimumi i lejuar është 8%.
10. Një lot të mos përmbajë më shumë se 3% të peshës me zhardhokë më të vegjël se madhësia minimale e shënuar ose më shumë se 3% të peshës me zhardhokë më të mëdhenj se madhësia maksimale e shënuar.
11. Zhardhokë e patates të prekur nga vrugu nuk mund të hidhen në treg për t'u përdorur si material mbjellës.
12. Pesha e 1 (një) loti duhet të jetë jo më shumë se 40 ton

SHTOJCA III

ETIKETIMI

I. ETIKETA ZYRTARE

A. Informacioni i kërkuar

1. Autoriteti certifikues ose inicialet e tij;
 2. Numri i serisë së etiketës;
 3. Numrin e referencës për lotin si dhe datën e lëshimit të etiketës;
 4. Specia, treguar të paktën nën emrin e saj botanik, i cili mund të jepet në formë të shkurtuar dhe pa emra të autorëve, me germa latine.
 5. Varieteti;
 6. Kategoria;
 7. Cilësia;
 8. Vendi i prodhimit;
 9. Deklarimi i peshës;
 10. Përdorur ose jo kimikate.....
 11. Përmasat minimale të etiketës 110 × 67 mm.
- B. Ngjyra e etiketës dhe dokumenti brenda paketës

Etiketa duhet të jetë në ngjyrë të bardhë me një vijë ngjyrë vjollcë diagonale për “farat para bazë”, me ngjyrë të bardhë për “farat bazë”, me ngjyrë blu për “farat e certifikuar”

Dokumenti brenda paketës duhet të jetë i tillë që të mos zëvendësojë etiketën. Dokumenti nuk është i domosdoshëm nëse kërkesat janë të printuara me bojë të pashlyeshme mbi paketim, ose në qoftë se përdoret një etiketë ngjyese ose një etiketë e përbërë nga një material rezistent.

SHTOJCA IV

FORMA DHE PËRMBAJTJA E DOKUMENTACIONIT QË I BASHKËNGJITET KËRKESËS PËR CERTIFIKIM.

Kërkesë për aplikim

Drejtuar: Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve (ESHFF).

Tiranë

Për prodhimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, parashikuar në neni 12 të Ligjit Nr.10416, datë 07.04.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”.

Të dhëna për furnizuesin:

1. Emri e mbiemri:
2. Adresa :
3. Emërtimi i subjektit dhe adresa:
4. Nr. NUIS: (nga QKR)

Të dhëna për përfaqësuesin e autorizuar:

1. Emri e mbiemri:
2. Adresa:
3. Nr personal i identifikimit:

Te dhëna mbi materialin mbjellës dhe shumëzues bimor që kërkohet të prodhohet:

Nr	Specia	Varieteti	Kategoria	Sasia	Vendi i prodhimit*
1					
2					
3					
4					
5					
6					

Furnizuesi:

Emri mbiemri firma dhe vula vendi dhe data:

ENTI SHTETËROR I FARËRAVE DHE FIDANËVE SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

PROCESVERBAL MBI ÇAKTIMIN E NGASTRËS SË FARËS

Mbahet sot, më datë, në fermën/ekonominë, fshati, komuna....., qarku....., për caktimin e ngastrës së farës të kulturës, kultivari....., që do të mbillet me farë të riprodhimit, gjatë vitit.....

Kjo ngastër fare caktohet në ekonominë e, me sip.ha, në kushte (mbi ose nën ujë), dhe me distancë izolimi në hapësirë nga kultivarët e tjerë prej ml.

Për realizimin e prodhimit të farës prej kv, furnizuesi merr përsipër të zbatojë këto hallka të teknologjisë :

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Pocesverballi mbahet në 3 (tri) kopje, njëra prej të cilave i lihet furnizuesit, një kopje mbahet nga specialisti farave të DB-së, dhe një kopje dorëzohet në sektorin e certifikimit pranë Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve

FURNIZUESI SPEC. FAR. DB

SPEC. CERTIFIKIMIT ZYRTAR ESHFF

**ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR**

CERTIFIKATË E ORIGJINËS

**“PËR MATERIALIN MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR TË PRODHUAR
NË VEND”**

(Bazuar në ligjin nr.10416, datë 7.4.2011, neni 16/c”)

Në mbështetje të nenit 16/c, të ligjit nr.10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, nën përgjegjësinë time personale dhe ligjore lëshoj këtë certifikatë origjine për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, me të dhënat e më poshtme:

Specia	
Varieteti	
Kategoria	
Cilësia	
Numri referencës	
Numri i serisë etiketës zyrtare	
Viti i Prodhimit	
Vend origjina	

FURNIZUESI

.....
(Firma, vula)

Tiranë, më.....;

**ENTI SHTETËROR I FARËRAVE DHE FIDANËVE
SEKTORI CERTIFIKIMIT ZYRTAR**

AKT KONTROLLI

PËR PARCELËN E FARËS

(Bazuar në nenin 16/a, të ligjit nr.10416, datë 7.4. 2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”).

I mbajtur sot, më datë, në parcelat e prodhimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, të furnizuesit z..... qarku, komuna, parcela (vendodhja)..... mbi zbatimin e teknologjisë për prodhimin e farës specia, kultivari....., riprodhimi....., të mbjella në një sipërfaqe prej ha.

Nga kontrolli zyrtar rezultoi se janë zbatuar këto kërkesa teknike të përcaktuara;

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ky akt - kontroll mbahet në 3 (tre) kopje, njëra prej të cilave i lihet furnizuesit, një kopje mbahet nga specialisti farërave të DB-së, dhe një kopje dorëzohet në sektorin e certifikimit zyrtar pranë ESHFF.

FURNIZUESI SPEC.FAR. DB-së

SPEC.CERTIFIKIMIT ZYRTAR (ESHFF)

AKT- APROBIMI

PËR NGASTRËN E PRODHIMIT TË FARËS
(Bazuar në ligjin nr.10416, datë 7.4. 2011, neni 16, pika 1/a)

Sot, më datë nga specialistët e sektorit të certifikimit zyrtar të E.SH.F.F z....., u bë aprobimi fushor i ngastrës së farës (Nr. ose emri.....) në fermën/ekonominë e furnizuesit z....., fshati, komuna

1. Nga të dhënat cilësore të farës rezulton :

Ngastra është mbjellë me farë: Specia,,kultivari....., riprodhimi; sipërfaqjaha, dokumenti i origjinës.....

2. Mbas verifikimit del se :

- Është siguruar izolimiml.

- Është zbatuar teknologjia, sipërfaqja e vlefshme për farëha, kultivari (hibridi), riprodhimi, sasia e farës që parashikohet të merretkv, kategoria

3. Gjendja e zhvillimit të bimëve në çastin e aprobimit paraqitet :

.....
.....
.....

4. Treguesit e Aprobimit fushor :

Pastërtia varietore% (.....)

Pastërtia nga barërat e këqija% (.....)

Prekjet nga sëmundjet virusale% (.....)

Prekjet nga sëmundjet kërpudhore% (.....)

a) (.....)

b) (.....)

c) Dëmtime nga dëmtuesit (.....)

5. Detyrimet e furnizuesit për trajtimin deri në tregtim:

.....
.....
.....
.....

FURNIZUESI

GRUPI I APROBIMIT

..... () () ()

DEKLARATË KONFIRMITETI

Unë i nënshkruari.....me licencë nr..... datë..... me NUIS.....me adresë, sot më datë, deklaroj në përgjegjësinë time personale se materiali mbjellës bimor.....i prodhuar nga ana ime është konform këtij specifikimi teknik:

1. Është i shoqëruar me certifikatën e origjinës nr., datë
2. Është i shoqëruar me certifikatën fitosanitare nr., datë
3. Specia
4. Varieteti
5. Riprodhimi
6. Cilësia
7. Është i ambalazhuar në, me peshë
8. Është i etiketuar me etiketa të lëshuara ngadhe i përket lotit nr.

Lëshoj këtë deklaratë konfirmiteti komform Ligjit Nr. 10416, datë 07.04.2011, “ Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, neni 11 dhe 12 dhe mbaj përgjegjësi për vërtetësinë e specifikimeve teknike të bëra në këtë deklaratë.

DEKLARUESI

(....., më datë

ETIKETA E PRODHUESIT

Emri i subjektit furnizues	
Numri NUIS:	
Numri i licencës	
Vendi i prodhimit	
Specia	
Varieteti	
Kategoria	
Cilësia	
Data e analizës	
Trajtimi (Emri i preparatit)	
Data e ambalazhimit	
Pesha e njësisë së paketimit	

ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANEVE

ETIKETA ZYRTARE (për farën e patates)

Nr i serisë
Furnizuesi
Specia
Varieteti
Kategoria
Cilësia
Nr. lotit
Pesha
Vendi i prodhimit
Data
Rianalizuar: PO / JO Data rianalizimit :
Trajtuar me pesticide ose substanca të tjera kimike: PO / JO
Emri i preparatit ose i substancës:

ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANEVE

SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

PROCESVERBAL

Mbi verifikimin e specifikimeve teknike, dokumentacionit dhe kontrollin e cilësisë së farës.

Në zbatim të ligjit Nr 10416, datë 07. 04. 2011, "Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor", mes specialistëve të certifikimit zyrtar z.....dhe furnizuesit z..... sot me datë, mbahet ky proces verbal, për verifikimin e treguesve cilësor dhe dokumentacionin për farën e prodhuar si vijon:

1. Furnizuesi, ka prodhuar farë të species me këto tregues:
 - a. Varieteti
 - b. Riprodhimi
 - c. Viti i prodhimit
 - d. Sasia
 - e. Nr. Lotit
 - f. Etiketa me nr. serisë

Dokumentat që disponon :

a. Certifikatë origjine	Nr.....,	datë
b. Certifikatë fitosanitare	Nr.....,	datë.....
c. Akt Aprobimi	Nr.....,	datë.....
d. Deklaratë Konfirmiteti	Nr.....,	datë.....
e. Proces verb. e kontrollit	Nr.,	datë.....,

Nga verifikimi i dokumenteve si dhe nga rezultatet e analizave laboratorike rezulton se fara është e prodhuar në përputhje me specifikimet teknike. Për këtë duhet të pajiset me certifikatë zyrtare pasi subjekti të shlyej tarifën e certifikimit në shumën lekë.

FURNIZUESI	SPECIALISTËT E CERTIFIKIMIT ZYRTAR
.....	(.....) (.....)

MINISTRIA E BUJQËSISË, USHQIMIT DHE MBROJTJES SË KONSUMATORIT
ENTI SHTETËROR I FARËRAVE DHE FIDANAVE
AUTORITETI CERTIFIKUES

CERTIFIKATË ZYRTARE

" PËR MATERIALIN MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR të PRODHUAR në VEND "

/ FARËRA /

NR. _____, DATË _____.

Në mbështetje të neneve 17 e 18, të ligjit nr.10416, datë 7.4.2011, "*Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor*", sektori i certifikimit zyrtar, pasi administroi dokumentacionin teknik të përcaktuar në nenet 15 e 16, të këtij ligji, dhe e vlerësoi atë të rregullt, lëshon këtë certifikatë zyrtare për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, farë patate, të prodhuar në vend, me të cilën konfirmon se:

Loti i farës së patates prodhuar nga furnizuesi _____, sipas procedurave teknike të përcaktuara, është paisur me etiketën zyrtare të lëshuar nga E.SH.F.F dhe ka të dhënat që vijon;

Specia	
Varieteti	
Riprodhimi	
Cilësia	
Kodi furnizuesit	
Pesha e lotit	
Lloji i njësisë ambalazhimit	
Pesha e njësisë së ambalazhimit	
Numri i serisë të etiketës zyrtare	
Ngjyra e Etiketës Zyrtare	

SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

PËRGJEGJËSI

Tiranë më ;.....

SHTOJCA V

DOKUMENTACIONI I TESTIMIT TË FARËS SË PATATES

KËRKESË

ENTIT SHTETËROR TË FARAVE DHE FIDANËVE

PËR REGJISTRIMIN E VARIETETIT/ SPECIES

Unë i nënshkruari _____; me cilësinë e krijuesit/prodhuesit/importuesit, kërkoj regjistrimin e varieteteve/specieve, sipas kërkesave të ligjit nr. 10416 datë 7.4.2011 “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”. (varietetit) _____)

Varieteti rrjedh _____ (përmend prindërit që janë kryqëzuar ose sisteme të tjera të krijimit të tij). Në rastin e hibridit trego formulën e saktë duke theksuar nëse bëhet fjalë ose jo për hibride me formulë të thjeshtë.

Institucioni (ferma/ekonomia) ku mbahet varieteti i pastër ndodhet në qarkun _____, komunën _____ (ose bashkinë) _____ fshatin _____ dhe nëse është importuar, ardhur nga _____ (shteti).

Unë i nënshkruari _____ deklaroj se për këtë varietet është /nuk është paraqitur, kërkesa për regjistrimin e tij në vendet e BE-së ose vende të tjera që zbatojnë skemat e testimit të cilat përputhen me kërkesat e këtij vendimi. Në rast se është paraqitur kërkesë për regjistrim, për varietetet e importuara përmend shtetin ku është aplikuar për regjistrim. (shteti: _____)

Bashkangjitur do të gjeni:

- a) Përshkrimin e varietetit në skedën përkatëse;
- b) Riprodhime fotografike ose fotografi të bimës ose pjesëve të saj që shërbejnë për identifikimin e saktë të varietetit;
- c) Rezultatet e provave eksperimentale të kryera në vendin tonë ose jashtë tij.

KËRKUESI (ADRESA) _____

Firma _____

Data _____

SASITË E KAMPIONIT TË FARËS SË PATATES PËR PROVA PËR TESTIM

A) Kultura bujqësore (Patate):

Sasia e nevojshme e farës për testim është përcaktuar në Udhëzimin e Ministrisë Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujrave, datë 16.02.2012.

1. Patate 150 (njëqind e pesëdhjetë) kg për 2 (dy) vjet rresht.

VENDIM
Nr. 523, datë 13.7.2016

**PËR PËRCAKTIMIN E KRITEREVE TË TREGTIMIT E CERTIFIKIMIT TË
MATERIALEVE TË SHUMËZIMIT DHE TË FIDANËVE TË BIMËVE
ZBUKURUESE⁹**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të neneve 4, pika 9, 14, pika 3, dhe 15, pika 3, të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, me propozimin e ministrit të Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave dhe ministrit të Mjedisit, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

I.1 Qëllimi dhe zbatim

1. Qëllimi i këtij vendimi është që të përcaktojë kërkesat në lidhje me prodhimin e tregtimin e materialeve të shumëzimit dhe të fidanëve të bimëve zbukuruese, kërkesat për furnizuesit, për paketimin dhe etiketimin, si dhe kërkesat e procedurat e kryerjes së certifikimit.

2. Ky vendim zbatohet për gjinitë dhe speciet e listuara në aneksin 1, bashkëlidhur këtij vendimi, si dhe për hibridet dhe nënshartesat e tyre.

I.2 Përkufizime

Të gjithë termat e përcaktuar në ligjin nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, kanë të njëjtën kuptim edhe në këtë vendim, ndërsa termat e mëposhtëm nënkuptojnë:

1. “Bimë zbukuruese”, bimët që kultivohen për pamjen e tyre tërheqëse dhe që shërbejnë për zbukurimin e kopshteve, mjediseve të banuara, për krijimin e peizazheve të projektuara dhe për lule të prera, për krijimin e buqetave.

2. “Material shumëzim”, materiali bimor i destinuar për shumëzimin e bimëve zbukuruese ose prodhimin e bimëve zbukuruese (fidanëve), të destinuara për tregtim të mëtejshëm, të tilla si:

- a) farëra për prodhim fidanësh direkt ose për prodhim filizash për nënshartesa;
- b) bulbe, qafë rrënje dhe zhardhokë, për prodhim bimësh direkt;
- c) filiza dhe copa për nënshartesa;
- ç) fundakë, kamza, lastunja dhe kalema për rrënjëzim, për prodhim fidanësh direkt;
- d) kalema për shartim dhe sytha për shartim, si mbishartesë, për fidanë të shartuar;
- dh) meristema rritje për shtim *in vitro*, për prodhim nënshartesash ose dhe mbishartesash, ose dhe fidanësh.

⁹ Ky vendim është përafruar pjesërisht me:

- Nr. CELEX: 01998L0056, nr. natyral: 98/56/EC, lloji i aktit: direktivë, institucioni që e ka miratuar: Këshilli Evropian, data e miratimit: 20 korrik 1998. Titulli i plotë: “Për tregtimin e materialit shumëzues të bimëve zbukuruese”. Numri i Fletores Zyrtare: L 226, e ndryshuar së fundi nga:

- Nr. CELEX: 32014R0652, nr. natyral: 652/2014, lloji i aktit: rregullore, institucioni që e ka miratuar: Parlamenti dhe Këshilli Evropian, data e miratimit: 15 maj 2014, titulli i plotë: që parashtrohet dispozitat për menaxhimin e shpenzimeve në lidhje me zinxhirin ushqimor, shëndetin dhe mbarëshkrimin e kafshëve, në lidhje me shëndetin e bimëve dhe materialit riprodhues bimor. Numri i Fletores Zyrtare: L 189.

- Nr. CELEX: 31993L0049, nr. natyral: 93/49/EEC, lloji i aktit: direktivë, institucioni që e ka miratuar: Komisioni Evropian, data e miratimit: 23 qershor 1993, titulli i plotë që përcakton programin i cili tregon kushtet që duhet të plotësohen nga materiali shumëzues i bimëve zbukuruese dhe nga bimët zbukuruese, në përputhje me direktivën e Këshillit 91/682/EEC. Numri i Fletores Zyrtare: L 250.

- Nr. CELEX: 31999L0066, nr. natyral: 99/66/EC, lloji i aktit: direktivë, institucioni që e ka miratuar: Komisioni Evropian, data e miratimit: 28 qershor 1999, titulli i plotë që përcakton kërkesat se si etiketa ose dokumentet e tjera përgatiten nga furnizuesi në përputhje me direktivën e Këshillit 98/56/EC. Numri i Fletores Zyrtare: L 164.

3. “Fidanë”, bimë zbukuruese, të prejardhura nga materialet e shumëzimit, të certifikuara sipas këtij vendimi, të cilët, pas tregtimit të tyre, destinohen për mbjellje ose rimbjellje në vendin e përhershëm.

4. “Blok mëmë”, plantacioni i mbjellë me bimë zbukuruese shumëvjeçare, i destinuar për marrjen e materialit shumëzues që plotëson kërkesat e këtij vendimi.

5 “Parcelë për farë”, plantacioni i mbjellë me bimë zbukuruese njëvjeçare, që plotësojnë kërkesat e këtij vendimi, të destinuara për prodhim fare.

6. “Fidanishte”, vendi i prodhimit të materialeve të shumëzimit (përveç farës) dhe fidanëve të bimëve zbukuruese, që plotësojnë kërkesat e këtij vendimi për tregtim.

7. “Materiale shumëzimi dhe fidanë të certi-fikuar”, materialet e shumëzimit dhe fidanët e pajisur me certifikatë zyrtare, që vërteton identitetin, pastërtinë varietore dhe pastërtinë fitosanitare nga organizmat dhe sëmundjet e dëmshëm, të listuar në aneksin 2 bashkëlidhur këtij vendimi.

8. “Shumëzim”, riprodhimi me mënyrë vegjetative ose mënyra të tjera, i bimëve zbukuruese.

9. “Ngarkesë”, sasia ose numri i njërive të materialeve të shumëzimit dhe fidanëve, të përbërë nga një ose më shumë lote, që transportohen së bashku.

10. “Numër i referencës së lotit” ose “numër i referencës së ngarkesës”, çdo shenjë numerike ose alfanumerike, e cila mundëson që lotet ose ngarkesat të dallohen dhe të gjurmohen.

11. “Organizmat e dëmshëm karantinorë”, organizmat që specifikohen në legjislacionin në fuqi për mbrojtjen e bimëve, futja dhe përhapja e të cilave ndalohet.

12. “Identitet varietor”, tërësia e veçorive botanike, morfologjike, biologjike dhe agro-teknologjike që zotëron një varietet, vlera e të cilit është e njohur dhe plotëson qëllimet e përdorimit.

13. “Pastërti varietore”, kërkesa për gjendjen e materialeve të shumëzimit dhe fidanëve të bimëve zbukuruese pa përzierje me varietete e specie që nuk janë deklaruar në dokumentacionin përkatës ose dhe nuk janë shënuar si të tilla.

14. “Pastërti shëndetësore”, kërkesa për gjendjen e materialeve të shumëzimit dhe fidanëve të bimëve zbukuruese pa infeksione ose dhe pa simptoma të organizmave e të sëmundjeve të dëmshëm, të listuar në aneksin 2 të këtij vendimi dhe në legjislacionin për mbrojtjen e bimëve.

15. “Treguesit e cilësisë”, kërkesat që duhen plotësuar nga materialet e shumëzimit dhe fidanët e bimëve zbukuruese në lidhje me cilësinë e anës pamore dhe zhvillimin e tyre, në funksion të përdorimit.

16. “Person përgjegjës i kualifikuar”, çdo person, fizik ose juridik, me profesion agronom ose inxhinier për mbarështimin e pyjeve, me arsim të lartë, në cilësinë e furnizuesit ose i punësuar prej tij, dhe që ka aktpërfaqësimi nga furnizuesi për të vepruar në emër të tij për detyrimet që rrjedhin nga ligji nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, të ndryshuar.

II. KËRKESAT PËR TREGTIMIN E MATERIALEVE TË SHUMËZIMIT DHE FIDANËVE

1. Materialet e shumëzimit dhe fidanët e bimëve zbukuruese mund të tregtohen, nëse:

a) u përkasin varieteteve ose hibrideve ndër-varietore apo, në rastin e nënshartesave, u përkasin specieve ose hibrideve ndërmjet specieve, të regjistruara në katalogun kombëtar;

b) plotësojnë kërkesat e përcaktuara në legjislacionin në fuqi për mbrojtjen e bimëve dhe janë të pastër nga organizmat dhe sëmundjet e dëmshëm, të listuar, për çdo specie, në aneksin 2 bashkëngjitur këtij vendimi;

c) plotësojnë kërkesat e përcaktuara në shkronjat “c”, “ç” dhe “d”, të pikës 2, të këtij kreu, për treguesit e cilësisë, identitetin dhe pastërtinë varietore;

ç) janë paketuar dhe etiketuar në përputhje me kërkesat e përcaktuara në aneksin 3, bashkëngjitur këtij vendimi;

d) janë pajisur me certifikatë fitosanitare, sipas modelit të përcaktuar në legjislacionin në fuqi për mbrojtjen e bimëve dhe me certifikatë zyrtare, të lëshuar nga autoriteti certifikues, sipas modeleve 2 dhe 3, të aneksit 4, bashkëngjitur këtij vendimi.

2. Kërkesat e mësipërme vlerësohen të plotësuara nëse, gjatë verifikimeve të kryera nga furnizuesi, në përputhje me planin e prodhimit dhe nga mbikëqyrjet e kryera nga inspektori fitosanitar e nga autoriteti certifikues, sipas rregullave të përcaktuara në këtë vendim, është vendosur se:

a) nga ana pamore, materialet e shumëzimit dhe fidanët janë të pastër nga organizmat dhe sëmundjet karantinore ose ndonjë shenjë apo simptomë e tyre;

b) gjatë sezonit të rritjes, materialet e shumëzimit dhe/ose fidanët kanë rezultuar të pastër nga organizmat dhe sëmundjet e dëmshëm, që dëmtojnë cilësinë, të listuara në aneksin 2 të këtij vendimi;

c) në lidhje me treguesit e cilësisë, materialet e shumëzimit dhe/ose fidanët e bimëve zbukuruese, nga ana pamore, kanë zhvillim dhe dimensione të kënaqshme për përdorim dhe nuk kanë defekte që dëmtojnë cilësinë ose që ulin vlerën e përdorimit;

ç) në lidhje me identitetin varietor, nga ana pamore, varieteti dallohet nga veçoritë botanike, morfologjike, biologjike e agroteknologjike dhe plotëson qëllimin e përdorimit;

d) në lidhje me pastërtinë varietore, plotësohen kërkesat e përcaktuara në pikën 2, të kreut III, të këtij vendimi, për mbajtjen të papërziera të varieteteve dhe specieve të materialeve të shumë-zimit e fidanëve të bimëve zbukuruese;

dh) në rastin e farërave, nga ana pamore kanë pamje dhe zhvillim të kënaqshëm.

3. Materialet e shumëzimit dhe fidanët që tregojnë shenja ose simptoma të dukshme të organizmave dhe sëmundjeve të dëmshëm, të listuar në aneksin 2 të këtij vendimi, trajtohen menjëherë dhe, nëse kërkesat për pastërtinë nga organizmat dhe sëmundjet e dëmshëm përsëri nuk mund të plotësohen, materialet e shumëzimit ose dhe fidanët hiqen dhe shkatërrohen.

4. Përveç kërkesave të përcaktuara në pikën 2 të këtij kreu, materialet shumëzuese dhe fidanët e specieve të gjinisë *Citrus L.* duhet të plotësojnë edhe kërkesat e mëposhtme:

a) Të kenë prejardhje nga material fillestar, që është kontrolluar dhe është konstatuar se nuk tregojnë simptoma të ndonjë virusi ose organizmi të ngjashëm me viruset;

b) Të jenë kontrolluar dhe gjetur se janë të pastër nga viruset ose nga organizmat e ngjashëm me viruset që nga fillimi deri në fund të ciklit të fundit të vegjetacionit;

c) Në rastin e shartimit, materiali shumëzues të jetë shartuar mbi nënshartesë rezistente ndaj virozave;

ç) Të jenë certifikuar në përputhje me kërkesat dhe sipas procedurave të përcaktuara për materialet e shumëzimit dhe fidanët e bimëve drufrutore, sipas legjislacionit në fuqi.

5. Përveç kërkesave të përcaktuara në pikën 2 të këtij kreu, në rastin e bulbeve dhe zhardhokëve të luleve, materialet e shumëzimit dhe fidanët duhet të kenë prejardhje të drejtpërdrejtë nga një material, i cili, gjatë fazës së rritjes, është kontrolluar dhe ka rezultuar i pastër nga organizmat dhe sëmundjet karantinore, si dhe nga organizmat dhe sëmundjet e dëmshëm, të listuar në aneksin 2 të këtij vendimi.

6. Me përjashtim të kërkesës të përcaktuar në shkronjën "a", të pikës 2, të këtij kreu, kërkesat e mësipërme nuk zbatohen për materialet e shumëzimit dhe fidanët e destinuar për prova krahasimi e për qëllime shkencore.

III. KËRKESAT PËR FURNIZUESIT

1. Furnizuesit që prodhojnë, përgatisin për treg, importojnë dhe/ose tregtojnë materiale shumëzimi dhe fidanë të bimëve zbukuruese, duhet të plotësojnë kërkesat e mëposhtme:

a) Të jenë të regjistruar dhe të licencuar në përputhje me legjislacionin përkatës në fuqi;

b) Të regjistrohen në regjistrin e furnizuesve, që mbahet nga autoriteti certifikues;

c) Të regjistrohen në regjistrin e mbajtësve të bimëve të caktuara, produkteve bimore dhe objekteve të rregulluara për qëllimet e shëndetit të bimëve, sipas legjislacionit në fuqi për mbrojtjen e shëndetit të bimëve;

ç) Kur është e nevojshme, të autorizohen nga struktura përkatëse e mbrojtjes së bimëve për lëshimin e pasaportës bimore, në përputhje me legjislacionin në fuqi për mbrojtjen e bimëve.

2. Furnizuesit sigurojnë përputhshmërinë e materialeve të shumëzimit dhe/ose të fidanëve me kërkesat e këtij vendimi, duke përmbushur detyrimet e mëposhtme:

a) Të kenë planin e prodhimit, i cili të përmbajë informacion për shqyrtim, kur kërkohet nga organi përgjegjës zyrtar për monitorimin, si më poshtë vijon:

i) Një kopje të planimetrisë kadastrale të vendndodhjes së veprimtarisë së furnizuesit, ku tregohen me saktësi objektet dhe fushat e tokës bujqësore që përdoren për prodhimin e materialeve të shumëzimit dhe/ose të fidanëve, duke përfshirë edhe zonën mbrojtëse përkatëse;

- ii) Planin e mbjelljes;
 - iii) Planin teknologjik;
 - iv) Planin për kryerjen e identifikimit dhe mbikëqyrjes së organizmave të dëmshëm në bimët, që ndikojnë në cilësinë e materialit, në objektet dhe në tokën ku materialet e shumëzimit dhe/ose fidanët prodhohen ose përgatiten për treg;
 - b) Në mënyrë të përshtatshme, sipas planit të prodhimit, të përcaktuar në shkronjën “a” të kësaj pike, të kryejnë:
 - i) procedurat e planifikuara teknologjike dhe të mbajnë të dhënat për zbatimin e tyre, sipas datave dhe llojit të procedurës ose detyrat e kryera dhe metodën e zbatimit;
 - ii) mbikëqyrjen e rregullt për organizmat dhe sëmundjet e dëmshëm, të listuara në aneksin 2, të këtij vendimi;
 - iii) marrjen e mostrave dhe t’i dërgojnë ato në laboratorin e akredituar për analizat, si dhe të marrin masat e nevojshme për zvogëlimin e rrezikut të shfaqjes ose përhapjes së tyre;
 - c) Mbajtjen e regjistrit të të dhënave për mbikëqyrjen e organizmave dhe të sëmundjeve të dëmshëm, në lidhje me:
 - i) datën e shfaqjes së mundshme për çdo organizëm dhe sëmundje të dëmshëm, të listuar në aneksin 2 të këtij vendimi dhe të gjitha masat që merren për parandalimin e përhapjes së tij, veçanërisht në lidhje me trajtimet ose heqjen dhe shkatërrimin e materialeve të shumëzimit dhe/ose të fidanëve;
 - ii) datën dhe metodën e marrjes së mostrave të bimëve ose të tokës;
 - ç) Të njoftojnë, menjëherë, inspektorin përgjegjës fitosanitar, në rast të shfaqjes ose dyshimit të shfaqjes së organizmave karantinorë;
 - d) Të mundësojnë kryerjen e mbikëqyrjes ose inspektimit zyrtar, marrjen e mostrave zyrtare, kur është e nevojshme për analiza në një laborator me pajisje dhe ekspertizë të përshtatshme dhe, menjëherë pas inspektimit, të marrin masat për zbatimin e detyrave të lëna nga inspektori përgjegjës fitosanitar;
 - dh) Të sigurojnë që lotet ose porcionet e veçanta të materialeve të shumëzimit dhe/ose të fidanëve, gjatë prodhimit, magazinimit, përgatitjes për treg dhe tregtimit, janë të ndara;
 - e) Të mbajnë shënime për origjinën e materialeve të shumëzimit të përdorura për prodhimin e fidanëve të bimëve zbukuruese. Furnizuesit duhet të mbajnë shënime për speciet, varietetin, numrin referues të lotit ose porcionit, sasinë, datën e marrjes ose blerjes dhe të dhënat e prejardhjes së materialeve të shumëzimit dhe/ose të fidanëve në lidhje me furnizuesin dhe vendin e prodhimit;
 - ë) Të mbajnë shënime për prodhimin, blerjen, specien, varietetin, sasinë, numrin referues të lotit ose porcionit, sasinë dhe datën e prodhimit ose të blerjes së materialeve të shumëzimit dhe/ose të fidanëve;
 - f) Të mbajnë të dhëna për përbërjen e ngarkesave me materiale shumëzimi dhe/ose fidanë që shesin ose shpërndajnë, për datën e shitjes e të shpërndarjes, si dhe numrin referues të lotit ose porcionit, sipas specieve dhe varieteteve;
 - g) Në rastet kur, para tregtimit, lotet ose porcionet e materialeve të shumëzimit dhe/ose të fidanëve me prejardhje të ndryshme vihen të përziera së bashku, furnizuesi të mbajë regjistrin e përbërjes së një ngarkese, me të dhëna për sasinë, numrin e njësive të loteve ose të porcioneve të veçanta, që përbëjnë lotin ose porcionin e përzier;
 - gj) Të mbajnë të dhënat për dokumentet dhe etiketat e furnizuesit, të nxjerra në përputhje me kërkesat e përcaktuara për materialet e shumëzimit dhe/ose fidanët që tregtohen në porcione, sipas përcaktimit të këtij vendimi për paketimin dhe etiketimin.
3. Furnizuesit ruajnë të dhënat e përcaktuara në shkronjat “b”, “c”, “e”, “ë”, “f”, “g” dhe “gj”, të pikës 2 të këtij kreu, si dhe provat në bazë të të cilave ata i kanë regjistruar të dhënat për të paktën tre vjet pas kalimit të vitit kalendarik, kur të dhënat janë regjistruar.
4. Furnizuesit, veprimtaria e të cilëve përqendrohet vetëm në tregtimin e materialeve të shumëzimit dhe të fidanëve në blerjen me shumicë, brenda dhe jashtë vendit, si dhe shitjen me shumicë e pakicë, mbajnë të regjistruara, për të paktën 12 muaj, shënimet përkatëse për datën dhe sasinë e blerjeve,

shitjeve, shpërndarjeve të tyre sipas specieve, varieteteve e numrit të referencës për lotin ose porcionin.

IV. KËRKESAT PËR CERTIFIKIMIN E MATERIALEVE TË SHUMËZIMIT DHE FIDANËVE TË BIMËVE ZBUKURUESE

IV.1 Kërkesa për certifikim

1. Certifikimi i materialeve të shumëzimit dhe /ose të fidanëve të bimëve zbukuruese kryhet mbi bazën e prodhimit të deklaruar nga furnizuesi në kërkesën e paraqitur tek autoriteti certifikues, sipas rregullave të mëposhtme:

a) Kërkesa paraqitet çdo vit, jo më vonë se data 30 prill ose, në rastin e bimëve me disa cikle vegetacioni në një vit, jo më vonë se një muaj para fillimit të prodhimit dhe përmban të dhëna për:

- i) furnizuesin;
- ii) aktivitetin që kryhet;
- iii) personin përgjegjës të kualifikuar;
- iv) materialet e shumëzimit dhe/ose fidanët e bimëve zbukuruese.

b) Forma, përmbajtja e kërkesës dhe dokumentacioni që i bashkëngjitet kërkesës është sipas modelit 1, të aneksit 4, bashkëngjitur këtij vendimi;

c) Autoriteti certifikues shqyrton kërkesën për certifikim brenda 20 ditëve pune nga paraqitja e saj dhe njofton zyrtarisht furnizuesit për pranimin ose jo të kërkesës, brenda 10 ditëve pune pas përfundimit të shqyrtimit;

ç) Kërkesa e furnizuesit për certifikim pranohet, nëse:

i) është paraqitur dhe plotësuar në përputhje me kërkesat e përcaktuara në shkronjën “a” dhe “b”, të pikës 1, të këtij kreu;

ii) materialet e shumëzimit dhe fidanët pro-dhohen, etiketohen dhe vendosen në treg nga persona përgjegjës të kualifikuar;

iii) materialet e shumëzimit dhe/ose fidanët që kërkohen për certifikim u përkasin varieteteve ose në rastin e nënshartesave, u përkasin specieve dhe hibrideve ndërmjet tyre e që janë regjistruar në katalogun kombëtar;

iv) modeli i etiketës së propozuar nga furnizuesi është në përputhje me kërkesat e këtij vendimi dhe modeli i certifikatës së origjinës është sipas modelit 5, të aneksit 4, të këtij vendimi.

2. Në rastet kur, sipas legjislacionit në fuqi për mbrojtjen e bimëve, materialet e shumëzimit dhe/ose fidanët e bimëve zbukuruese duhet të shoqërohen me pasaportë bimore, së bashku me kërkesën e përcaktuar në pikën 1 të këtij kreu, furnizuesi paraqet kërkesë pranë strukturave të shërbimit të mbrojtjes së bimëve për pajisjen me pasaportë bimore.

IV.2 Procedurat e lëshimit të certifikatës zyrtare për materialet e shumëzimit dhe/ose për fidanët e bimëve zbukuruese

1. Furnizuesi që prodhon materiale shumëzimi dhe/ose fidanë të bimëve zbukuruese për tregim lejohet t'i tregtojë ato pasi të jenë certifikuar nga autoriteti certifikues dhe të jetë autorizuar për nxjerrjen dhe lëshimin e etiketave e të dokumenteve të tjera të furnizuesit.

2. Autoriteti certifikues lëshon certifikatën kur, nga mbikëqyrja e ushtruar, rezulton se plotësohen kërkesat e përcaktuara në këtë vendim.

3. Autoriteti certifikues, të paktën një herë gjatë ciklit të vegetacionit, kryen mbikëqyrje për të verifikuar nëse furnizuesi plotëson detyrimet e përcaktuara në kreun III të këtij vendimi e, veçanërisht, nëse:

a) materialet e shumëzimit dhe/ose fidanët që prodhon janë në përputhje me planin e prodhimit, të përcaktuar në pikën 2, të kreut III, të këtij vendimi;

b) kryen me korrektësi vërtetimet për organizmat dhe sëmundjet e dëmshëm të bimëve, në vendin dhe objektet ku materialet e shumëzimit dhe/ose fidanët prodhohen e përgatiten për treg;

c) mban të dhënat e përcaktuara dhe ruan evidencën, në përputhje me pikën 4, të kreut III, të këtij vendimi;

ç) mostrat për analiza janë marrë në përputhje me planin e prodhimit, si më poshtë vijon:

i) në kohën e duhur;

- ii) në mënyrën e duhur teknike;
- iii) duke përdorur metodë statistikore të besueshme;
- d) analiza e mostrës është kryer nga laborator i akredituar.

4. Gjatë mbikëqyrjes që autoriteti certifikues kryen te furnizuesi, në përputhje me përcaktimet e pikës më lart, kontrollon planin e prodhimit, veçanërisht për sa u përket përshtatshmërisë dhe besueshmërisë së metodave të përdorura për monitorimin dhe mbikëqyrjen e organizmave e të sëmundjeve të dëmshëm, të specifikuar në aneksin 2 të këtij vendimi, duke përfshirë planin për marrjen e mostrave në faza të ndryshme të prodhimit ose në intervale të përshtatshme kohore.

5. Në bazë të të dhënave nga mbikëqyrjet e kryera dhe nga aktverifikimet e mbajtura në vend, sipas modeleve 2/1 dhe 3/1, të aneksit 4, autoriteti certifikues i lëshon furnizuesit certifikatën zyrtare sipas modeleve 2 e 3, të aneksit 4, të këtij vendimi.

6. Nëse vërtetohet se materialet e shumëzimit, që përdoren për prodhimin e fidanëve, plotësojnë kërkesat dhe gjatë rritjes, jo më pak se dy muaj para shkëlqesës ose lëvizjes së fidanëve për tregtim, autoriteti certifikues autorizon furnizuesin për nxjerrjen e etiketës dhe të certifikatës së origjinës. Përmbajtja dhe forma e autorizimit është sipas modelit 4, të aneksit 4, të këtij vendimi.

7. Gjatë paketimit dhe vendosjes së etiketave furnizuesi mbikëqyret nga autoriteti certifikues, i cili vërteton sasinë përfundimtare të materialeve të shumëzimit dhe të fidanëve të prodhuar në fidanishte, plotësimin e kërkesave të cilësisë, paketimin dhe etiketimin, si dhe numrin e etiketave të lëshuara nga furnizuesi.

8. Për speciet e gjinive *Malus Mill.*, *Prunus L.*, *Pyrus L.* dhe *Citrus*, që përfshihen në listën e aneksit 1, bashkëlidhur këtij vendimi, certifikimi kryhet sipas kritereve të përcaktuara për materialet e shumëzimit dhe fidanët e bimëve drufrutore sipas legjislacionit në fuqi, ndërsa për speciet e gjinive që u përkasin bimëve pyjore, si *Pinus nigra* etj., certifikimi kryhet sipas kritereve të përcaktuara për materialet riprodhuese pyjore, sipas legjislacionit në fuqi.

V. DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

1. Materialet e shumëzimit dhe fidanët e bimëve zbukuruese, të cilët deri në hyrjen në fuqi të këtij vendimi janë prodhuar në përputhje me legjislacionin e mëparshëm, mund të tregtohen deri më 30 shtator 2016.

2. Materialet e shumëzimit dhe fidanët e pashitur, pas datës 30 shtator 2016, ricertifikohen, për të plotësuar kërkesat për tregtim dhe certifikim sipas këtij vendimi.

3. Ngarkohen Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve dhe Autoriteti Kombëtar i Ushqimit për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTRI
Niko Peleshi

ANEKSI 1
LISTA E GJINIVE DHE SPECIEVE TË PËRMENDURA NË PIKËN 2, TË NËNKREUT
I.1, TË KREUT I, TË KËTIJ VENDIMI¹⁰

- Begonia x hiemalis Fotsch - Begonia
- Elatior-Begonia
- Pelargonium L. - Barbarosa
- Pelargonium (zonale, ivy-leaved, regal)
- Dendranthema x grandiflorum - Margarita
- (Ramat.) Kitam.
- Chrysanthemum (florists chrysanthemum)
- Dianthus caryophyllus L. and hybrids - Karafili
- Carnation
- Euphorbia pulcherrima Wild ex Kletsch - Lulja e Krishtlindjeve
- Gerbera L. - Gerbera
- Gerbera
- Phoenix - Palma
- Rosa - Trëndafili
- Citrus (ornamental) - Agrumet zbukuruese
- Malus Miller (ornamental) - Molla zbukuruese
- Ornamental Apple
- Pinus nigra (ornamental) - Pisha e zezë zbukuruese
- Prunus L. (ornamental)
- Ornamental Cherry - Qershia zbukuruese
- Pyrus L. (ornamental)
- Ornamental Pear - Dardha zbukuruese
- Lilium L.
- Lily - Zambaku
- Gladiolus L.
- Gladiolus - Zambak shpatë, lule gladiola
- Narcissus L.
- Daffodil. - Narcis i verdhë,

¹⁰ Sipas "ANNEX 1", të direktivës së Këshillit 91/682/EEC, e datës 19 dhjetor 1991, për tregtimin e materialeve shumëzuese të bimëve zbukuruese dhe të bimëve zbukuruese.

ANEKSI 2
LISTA E ORGANIZMAVE DHE SËMUNDJEVE SPECIFIKË, TË DËMSHËM QË PREKIN
CILËSINË¹¹

Gjinia ose specia	Organizmat dhe sëmundjet e dëmshëm specifikë
Begonia x hiemalis Fotsch - BEGONIA	Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre: — Aleurodidae, veçanërisht” <i>Bemisia tabaci</i> — Aphelenchoides spp. — Ditylenchus destructor — Meloidogyne spp. — Myzus ornatus — Otiorrhynchus sulcatus — Sciara — Thysanoptera, veçanërisht <i>Frankliniella occidentalis</i>
	Bakteret: — Erwinia chrysanthemi — Rhodococcus fascians — Xanthomonas campestris pv. begoniae
	Sëmundjet kërpudhore: — Powdery mildew — Stem rot pathogens (Phytophthora spp., Pythium spp. and Rhizoctonia spp.)
	Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset dhe, veçanërisht: — Leafcurl disease — Tospoviruses (Tomato spotted wilt virus, Impatiens necrotic spot virus)
Citrus AGRUMET	Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre: — Aleurothrixus floccosus (Mashell) — Meloidogyne spp. — Parabemisia myricae (Kuwana) — Tylenchulus semipenetrans
	Sëmundjet kërpudhore; — Phytophthora spp.
	Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset dhe, veçanërisht: — Viroids such as exocortis, cachexia-xyloporosis — Diseases that induce psorosis - like young leaves — symptoms such as: — psorosis, ring spot, cristicortis, impietratura, concave gum — Infectious variegation — Citrus leaf rugose
Dendranthema Grandiflorum (Ramet) Kitam -MARGERITA (KRIZANTEMA)	x Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre: — Agromyzidae — Aleurodidae, veçanërisht <i>Bemisia tabaci</i> — Aphelenchoides spp. — Diarthronomia chrysanthemi — Lepidoptera, veçanërisht <i>Cacoecimorpha pronubana</i> , <i>Epichoristodes Acerbella</i> — Thysanoptera, veçanërisht: <i>Frankliniella occidentalis</i>
	Bakteret:

¹¹ Sipas aneksit të direktivës së komisionit 93/49 të 23 qershor 1993, që përcakton listën që tregon kushtet që duhet të plotësohen nga materiali shumëzues i bimëve zbukuruese dhe nga bimët zbukuruese në përputhje me direktivën e Këshillit 91/682/EEC.

	— <i>Agrobacterium tumefaciens</i> — <i>Erwinia chrysanthemi</i> Sëmundjet kërpudhore: — <i>Fusarium oxysporum</i> spp. <i>chrysanthemi</i> — <i>Puccinia chrysanthemi</i> — <i>Pythium</i> spp. — <i>Rhizoctonia solani</i> — <i>Verticillium</i> spp. Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset dhe, veçanërisht: — <i>Chrysanthemum B</i> mosaic virus — Tomato aspermy cucumovirus
Dianthus Caryophyllus L. and hybrids KARAFILAT	Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre: — Agromyzidae — Aleurodidae, veçanërisht: <i>Bemisia tabaci</i> — Thysanoptera, veçanërisht: <i>Frankliniella occidentalis</i> — Lepidoptera, veçanërisht: <i>Cacoecimorpha pronubana</i>, <i>Epichoristodes acerbella</i> Sëmundjet kërpudhore: — <i>Alternaria dianthi</i> — <i>Alternaria dianthicola</i> — <i>Fusarium oxysporum</i> f. spp. <i>dianthi</i> — <i>Mycosphaerella dianthi</i> — <i>Phytophthora nicotiana</i> spp. <i>parasitica</i> — <i>Rhizoctonia solani</i> — Stem rot: <i>Fusarium</i> spp. and <i>Pythium</i> spp. — <i>Uromyces dianthi</i> Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset dhe, veçanërisht: — Carnation etched ring caulimovirus — Carnation mottle carmovirus — Carnation necrotic fleck closterovirus — Tospoviruses (Tomato spotted wilt virus, Impatiens necrotic spot virus)
Euphorbia pulcherrima (Wild ex Kletzh) LULJA KRISHTLINDJEVE	Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre: — Aleurodidae, veçanërisht: <i>Bemisia tabaci</i> Bakteret: — <i>Erwinia chrysanthemi</i> Sëmundjet kërpudhore: — <i>Fusarium</i> spp. — <i>Pythium ultimum</i> — <i>Phytophthora</i> spp. — <i>Rhizoctonia solani</i> — <i>Thielaviopsis basicola</i> Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset, dhe veçanërisht: Tospoviruses (Tomato spotted wilt virus, Impatiens necrotic spot virus)
— Gerbera L. GERBERA	Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre: — Agromyzidae — Aleurodidae, veçanërisht: <i>Bemisia tabaci</i> — Aphelenchoides spp. — Lepidoptera — Meloidogyne

	— Thysanoptera, veçanërisht: <i>Frankliniella occidentalis</i>
	Sëmundjet kërpudhore: — Fusarium spp. — Phytophthora cryptogea — Powdery mildew — Rhizoctonia solani — Verticillium spp.
	Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset, dhe veçanërisht: Tospoviruses (Tomato spotted wilt virus, Impatiens necrotic spot virus)
— Gladiolus L. GLADIOLAT (LULE SHPATA)	Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre — Ditylenchus dipsaci — Thysanoptera, veçanërisht: <i>Frankliniella occidentalis</i>
	Bakteret: — Pseudomonas marginata — Rhodococcus fascians
	Sëmundjet kërpudhore: — Botrytis gladiolorum — Curvularia trifolii — Fusarium oxysporum spp. gladioli — Penicillium gladioli — Sclerotinia spp. — Septoria gladioli — Urocystis gladiolicola — Uromyces trasversalis
	Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset dhe veçanërisht: — Aster yellow mycoplasm — Corky pit agent — Cucumber mosaic virus — Gladiolus ringspot virus (syn. Narcissus latent virus) — Tobacco rattle virus
	Të tjerë organizma të dëmshëm: — Cyperus esculentus
— Lilium L. ZAMBAKORE	Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre: — Aphelenchoides spp. — Rhyzoglyphus spp. — Pratylenchus penetrans — Rotylenchus robustus — Thysanoptera, veçanërisht: <i>Frankliniella occidentalis</i>
	Bakteret: — Erwinia carotovora subsp. carotovora — Rhodococcus fascians
	Sëmundjet kërpudhore: — Cylindrocarpon destructans — Fusarium oxysporum f. sp. lili — Pythium spp. — Rhizoctonia spp. — Rhizopus spp. — Sclerotium spp.
	Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset dhe, veçanërisht: — Cucumber mosaic virus — Lily symptomless virus — Lily virus x — Tobacco rattle virus

	— Tulip breaking virus Të tjerë organizma të dëmshëm: — Cyperus esculentus
— Malus Miller MOLLA ZBUKURUESE	Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre: — Anarsia lineatella — Eriosoma lanigerum — Scale insects, veçanërisht: <i>Epidiaspis leperii</i>, <i>Pseudaulacaspis pentagona</i>, <i>Quadraspidiotus perniciosus</i> Bakteret: — Agrobacterium tumefaciens — Pseudomonas syringae pv. syringae Sëmundjet kërpudhore: — Armillariella mellea — Chondrostereum purpureum — Nectria galligena — Phytophthora cactorum — Rosellinia necatrix — Venturia spp. — Verticillium spp. Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset: <i>Të gjitha</i>
— Narcissus L. NARCIS I VERDHË	Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre: — Aphelenchoides subtenus — Ditylenchus destructor — Eumerus spp. — Merodon equestris — Pratylenchus penetrans — Rhizoglyphidae — Tarsonemidae Sëmundjet kërpudhore: — Fusarium oxysporum f. sp. narcissi — Sclerotinia spp. — Sclerotium bulborum Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset dhe, veçanërisht: — Tobacco rattle virus — Narcissus white streak agent — Narcissus yellow stripe virus Të tjerë organizma të dëmshëm — Cyperus esculentus
— Pelargonium L. BARBAROZA	Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre: — Aleurodidae, veçanërisht: <i>Bemisia tabaci</i> — Lepidoptera — Thysanoptera, veçanërisht: <i>Frankliniella occidentalis</i> Bakteret: — Rhodococcus fascians — Xanthomonas campestris pv. pelargonii Sëmundjet kërpudhore: — Puccinia pelargonii zonalis — Stem rot pathogens (Botrytis spp., Pythium spp.) — Verticillium spp.

	Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset dhe, veçanërisht: — Pelargonium flower break carmovirus — Pelargonium leaf curl tombusvirus — Pelargonium line pattern virus — Tospoviruses (Tomato spotted wilt virus, Impatiens necrotic spot virus)
— Phoenix PALMA	Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre: — Thysanoptera Sëmundjet kërpudhore: — Exosporium palmivorum — Gliocladium wermoeseni — Graphiola phoenicis — Pestalozzia Phoenicis — Pythium spp. Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset : <i>Të gjitha</i>
— Pinus nigra PISHA E ZEZË ZBUKURUESE	Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre: — Blastophaga spp. — Rhyacionia buoliana Sëmundjet kërpudhore — Ophodermium seditiosum Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset dhe, veçanërisht: <i>Të gjitha</i>
Prunus L. (bërthamorët) QERSHIA ZBUKURUESE	Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre: — Capnodis tenebrionis — Meloidogyne spp. — Scale insects, veçanërisht: <i>Epidiaspis leperii</i> , <i>Pseudaulacaspis pentagona</i> , <i>Quadraspidiotus perniciosus</i> Bakteret: — Agrobacterium tumefaciens — Pseudomonas syringae pv. mors prunorum — Pseudomonas syringae pv. syringae Sëmundjet kërpudhore: — Armillariella mellea — Chondrostereum purpureum — Nectria galligena — Rosellinia necatrix — Taphrina deformans — Verticillium spp. Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset dhe, veçanërisht: <i>Prune dwarf virus</i> <i>Prunus necrotic ringspot virus</i>
— Pyrus L. DARDHA ZBUKURUESE	Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre: — Anarsia lineatella — Eriosoma lanigerum — Scale insects, veçanërisht <i>Epidiaspis leperii</i> , <i>Pseudaulacaspis pentagona</i> , <i>Quadraspidiotus perniciosus</i> Bakteret: — Agrobacterium tumefaciens — Pseudomonas syringae pv. syringae Sëmundjet kërpudhore: — Armillariella mellea — Chondrostereum purpureum — Nectria galligena

	— Phytophthora spp. — Rosellinia necatrix — Verticillium spp. Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset: <i>Të gjitha</i>
— Rosa TRËNDAFILI	Insektet, akaret dhe nematodat në gjithë fazat e zhvillimit të tyre: — Lepidoptera, veçanërisht: <i>Epichoristodes acerbella</i> , <i>Cacoecimorpha pronubana</i> — Meloidogyne spp. — Pratylenchus spp. — Tetranychus urticae Bakteret: — Agrobacterium tumefaciens Sëmundjet kërpudhore: — Chondrostereum purpureum — Coniothyrium spp. — Diplocarpon rosae — Peronospora sparsa — Phragmidium spp. — Rosellinia necatrix — Sphaeroteca pannosa — Verticillium spp. Viruset dhe organizmat e ngjashëm me viruset dhe, veçanërisht: — <i>Apple mosaic virus</i> — <i>Arabis mosaic nepovirus</i> — <i>Prunus necrotic ringspot virus</i>

ANEKSI 3 KËRKESAT PËR PAKETIMIN DHE ETIKETIMIN

1. Materiali shumëzues tregtohet në lote ose porcione të paketuara dhe të etiketuara nga furnizuesi në paketa për një ose më shumë copë së bashku, me kusht që:

a) të sigurohet origjinaliteti i paketimit dhe etiketimit;

b) paketimi të jetë i tillë që nuk mund të hapet pa lënë shenja të dukshme në etiketë ose në paketim;

c) materiali i përdorur për paketim të jetë i tillë që të mbrojë materialin shumëzues ose fidanët nga dehidratimi, temperaturat e ulëta dhe dëmtime të tjera që mund të ndodhin gjatë transportit ose tregtimit. Për çdo njësi të pakeluar individualisht vendoset një etiketë e furnizuesit.

2. Në rastin kur para tregtimit vendosen së bashku ose të përziera lote, porcione ose tufa, furnizuesi mban një regjistër me të dhëna të dokumentuara në përputhje me përcaktimin e bërë në shkronjën “g”, të pikës 2, të kreut III, të këtij vendimi.

3. Etiketa e furnizuesit, e prodhuar për materialet e shumëzimit dhe fidanët e bimëve zbukuruese, duhet të jetë nga material i qëndrueshëm ndaj agjentëve atmosferikë dhe i papërdorur.

4. Etiketa e furnizuesit përmban informacionin e detyrueshëm, si më poshtë vijon:

- shteti: (emri i shtetit, Republika e Shqipërisë, “RSH”);
- organi zyrtar, përgjegjës për certifikimin ose kodi i tij dallues;
- furnizuesi: (emri i furnizuesit dhe adresa);
- kodi i regjistrimit të furnizuesit: (numri);
- loti /lotet ose ngarkesa: (numri ose numrat referues të tyre ose serisë);
- data e lëshimit të etiketës së furnizuesit;
- lloji: (emërtimi i materialit shumëzues ose i fidanit të bimëve zbukuruese, i shartuar ose i pashartuar);

- specia: (emri botanik);
- varieteti/hibridi: (emri i varietetit/hibridit);
- nënshartesa: (sipas rastit: emri i varietetit/ hibridit ose kodi i tij bazë);
- sasia;
- vendi i prodhimit: (emri i shtetit në rastin e importeve nga vendet e tjera).

5. Nëse materialet e shumëzimit dhe fidanët e bimëve zbukuruese shoqërohen me një pasaportë bimore, në përputhje me rregullat e përcaktuara në legjislacionin për mbrojtjen e bimëve, pasaporta bimore do të konsiderohet si etiketë ose dokument i furnizuesit, me kusht që furnizuesi duhet të japë informacionin e mëposhtëm shtesë, i cili mund të jetë dokument i njëjtë me pasaportën bimore, por i ndarë në mënyrë të qartë nga të dhënat e tjera:

- organi zyrtar, përgjegjës që autorizon lëshimin e pasaportës bimore:
- varieteti/hibridi:
- nënshartesa: (sipas rastit: emri i varietetit, hibridit ose kodi i saj bazë)
- vendi i prodhimit:

6. Në rastin e materialeve të shumëzimit dhe/ose të fidanëve të specieve të përfshira në listën e specieve dhe hibrideve artificiale, të përcaktuara në rregullat për materialin riprodhues pyjor, sipas rastit, etiketa dhe pasaporta bimore, të përcaktuara në pikat 4 e 5 të këtij aneksi, duhet të përmbajnë treguesin e detyrueshëm “JO PËR NË PYLLTARË”.

7. Nëse materiali shumëzues është farë e trajtuar me një produkt për mbrojtjen e bimëve (që më pas do të shkruhet “PMB”), etiketa ose dokumenti i furnizuesit ose pasaporta bimore, të përcaktuara më sipër, duhet të përfshijnë treguesin “trajtuar me: dhe emri i PMB-së”.

8. Në rastin kur materialet e shumëzimit dhe/ose fidanët e bimëve zbukuruese destinohen për përdorim përfundimtar nga persona në tregun vendor, të cilët nuk janë të përfshirë profesionalisht në prodhimin dhe shitjen e materialeve të shumëzimit dhe/ose të fidanëve, nuk është e nevojshme që furnizuesit t’u përmbahen kërkesave të përcaktuara në pikat 1 dhe 2 të këtij aneksi. Në këtë rast, furnizuesit pajisin materialet e shumëzimit dhe/ose fidanët me informacionin bazë, si më poshtë vijon:

- emri botanik:
- emri i varietetit:
- emri/emërtimi i nënshartesës:

9. Rregullat e përcaktuara në pikën 8 nuk zbatohen në rastin e materialeve të shumëzimit dhe/ose fidanëve që, në përputhje me legjislacionin për mbrojtjen e bimëve, duhet të shoqërohen nga një pasaportë bimore në të gjitha fazat e lëvizjes ose të tregtimit me qëllim të kultivimit të mëtejshëm ose deri duke përfshirë dhe tregtinë me pakicë.

10. Për të treguar emrin e varietetit të përdorur për materialet e shumëzimit dhe/ose fidanët ose, në rastin e nënshartesave, emrin ose emërtimin e nënshartesës, furnizuesit duhet të kenë parasysh nëse varieteti plotëson kërkesat, si më poshtë vijon:

- a) është i njohur dhe i mbrojtur, në përputhje me legjislacionin në fuqi për mbrojtjen e varieteteve të reja dhe të drejtave të seleksionerit të bimëve;
- b) është i regjistruar në katalogun kombëtar të varieteteve.

ANEKSI 4
DOKUMENTET PËR CERTIFIKIM

Model 1

KËRKESE PËR CERTIFIKIM

Të: bllokut të bimëve mëmë ☐

– parcelës së farës ☐

– fidanishtes së materialeve të shumëzimit dhe fidanëve të bimëve zbukuruese ☐

Drejtuar: Organit certifikues _____

I nënshkruari _____, në cilësinë e furnizuesit për prodhimin, _____ prodhimin dhe tregtimin, _____ përgatitjen për treg dhe tregtimin _____ e materialeve të shumëzimit dhe/ose fidanëve të bimëve zbukuruese, kërkoj aprovimin e bllokut të bimëve mëmë ose dhe të fidanishtes, për prerjen, marrjen, shkuljen dhe lëvizjen e materialeve të shumëzimit dhe fidanëve të bimëve zbukuruese si vijon:

a) Të dhëna për furnizuesin:

1.	Emri e mbiemri: _____,	emërtimi i subjektit (firmës) _____
2.	Adresa: e vendbanimit _____, e zyrës _____	
3.	Vendndodhja e aktivitetit: _____	
4.	Kodi i furnizuesit: _____,	5. Numri i licencës: _____

b) Të dhëna për personin përgjegjës të kualifikuar:

1.	Emri e mbiemri: _____,
2.	Adresa: _____ e vendbanimit _____, e zyrës _____
3.	Arsimi: _____,
4.	Specializimi: _____

c) Të dhëna për bllokun e bimëve mëmë ☐ ose dhe parcelës së farës ☐ për certifikim dhe parashikimi i prodhimit të materialeve të shumëzimit:

Nr.	Speciet, varietetet dhe/ose, për nënshartesat, hibridet ndërmjet specieve.	Sipërfaqja m ²	Numri i bimëve gjithsej	Parashikim prodhimi për vitin në vijim							
				Sytha për shartim	Kalema për shartim	Kalema për rrënjëzim	Fun-dakë Copë	Kamza për rrënjëzim copë	Lastunja copë	Fara kg	Copa të rrënjëzuara ose për rrënjëzim copë
	Gjithsej										
1.	Specia.....										
	Varieteti.....										

d) Të dhëna për fidanishten

Nr.	Speciet, varietetet dhe/ose, për nënshartesat, filizat sipas specieve dhe hibridet ndërmjet specieve.	Sipërfaqja gjithsej m ²	Nga kjo:		Parashikimi i prodhimit për tregtim, për vitin në vijim, rrënjë				
			Për nënshartesa (farishte, vijë fidanishte, copa për rrënjëzim etj.) m ²	Për fidanë (nga shartesat etj. deri te fidanët për shkulje)	Fidanë	Materiale shumëzimi			
	Gjithsej								
1.	Specia.....								
	Varieteti.....								

Bashkëngjitur kërkesës së përmendur më sipër është plani i prodhimit, me përmbajtje si vijon:

i) në rastin e bllokut mëmë të bimëve shumëvjeçare: planvendosja e bllokut mëmë me të gjitha të dhënat e detajuara në skemën e mbjelljes për speciet, varietetet dhe në rastin e nënshartesave, për hibridet ndërmjet specieve, si dhe origjina e tyre;

ii) në rastin e prodhimit të fidanëve: një dokument në lidhje me çdo fushë të fidanishtes, i cili të përmbajë:

- kopje të hartës së regjistratit të tokës ku tregohet blloku i bimëve mëmë, parcela/t e farës dhe/ose fidanishtja me të gjitha fushat dhe mjediset e saj;

- skemën e ngritjes së bllokut mëmë ose dhe planin e mbjelljes të fidanishtes (sipas specieve dhe kombinimeve të shartuara, varieteti i mbishartesës dhe nënshartesës);

- të dhënat për metodat e prodhimit të materialeve të shumëzimit dhe fidanëve të bimëve zbukuruese, për materialet e shumëzimit të përdorura për prodhimin e fidanëve zbukurues dhe regjistrat e ekzaminimeve të kryera dhe masat e zbatuara, duke pasur parasysh, në veçanti, kontrollin dhe mbikëqyrjen e organizmave të dëmshëm e të sëmundjeve;

- të dhënat mbi përshtatshmërinë e tokës për çdo fushë të fidanishtes.

iii) në lidhje me etiketat: dy kopje të modelit të etiketës që furnizuesi propozon të lëshojë për materialet e shumëzimit dhe fidanët e bimëve zbukuruese, me përmbajtje sipas pikës 4, të aneksit 3, bashkëlidhur këtij vendimi;

Shënim. Deklaroj se jam i informuar për detyrimet e furnizuesit që lëshon etiketat dhe dokumentet e tjera të furnizuesit, në përputhje me ligjin për materialin mbjellës dhe me këtë vendim.

Kërkuesi

(emri e mbiemri i furnizuesit ose i përfaqësuesit të tij)

firma e vula

_____, më _____ 201__

E vlefshme deri më 30 prill të një viti më pas.

ANEKSI 4

Model 2

Organi certifikues _____

Nr. i serisë _____

CERTIFIKATË ZYRTARE

për bllokun mëmë ☐ dhe/ose për parcelën e farës ☐ të bimëve zbukuruese

Lëshuar furnizuesit: (emri e mbiemri) _____, (emërtimi i subjektit) _____,

Adresa: e vendbanimit _____,

Vendndodhja e aktivitetit: _____

Kodi i furnizuesit: _____

Bazuar në mbikëqyrjen e kryer nga autoriteti certifikues në datën, _____, sipas ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, pasi është konstatuar se përmbushen kërkesat e përcaktuara,

Certifikon bllokun mëmë ☐, parcelën e farës ☐, që vijon:

a) blloku i mëmë ☐, parcela e farës ☐, është ngritur në ngastrën me nr. pasurie _____, në zonën kadastrale nr. _____, në vendin e quajtur _____, fshati _____, komuna _____, rrethi _____ qarku _____, me sipërfaqe _____ m² dhe me _____ rrënjë bimë mëmë gjithsej.

Të dhënat për mbjelljen e bllokut mëmë ☐ dhe/ose parcela e farës ☐, sipas specieve, varieteteve dhe, për nënshartesat, dhe hibrideve ndërmjet specieve, janë si vijon:

Nr.	Speciet, varietetet dhe/ose, për nënshartesat, hibridet ndërmjet specieve	Sipërfaqja m ²	Numri i bimëve gjithsej rrënjë	Sipas destinacionit, rrënjë							
				Për sytha për shartim	Për kalema për shartim	Për kalema për rrënjëzim	Për fundakë Copë	Për kamza për rrënjëzim	Për lastunja	Për fara	Për copa për rrënjëzim
	Gjithsej										
1.	Specia.....										
	Varieteti.....										

Bashkëngjitur janë dokumentet e plotësuar nga personi i ngarkuar nga autoriteti i certifikimit për të mbikëqyrur plotësimin e kërkesave për certifikim në lidhje me planin e prodhimit të paraqitur nga furnizuesi.

Certifikuesi

Emri, mbiemri e firma Vula

Lëshuar më _____ 201_

E vlefshme deri më 30 prill të një viti më pas.

ANEKSI 4

Model 2/1

Organi certifikues _____

Akt verifikimi

Për plotësimin e kërkesave për certifikim nga blloku mëmë ☐ dhe/ose nga parcela e farës ☐

Nga verifikimi i kryer për gjendjen në terren dhe nga mbikëqyrja e dokumentacionit përkatës të mbajtur në datën _____, rezulton si vijon:

Nr.	Kërkesat që duhet të plotësohen për t'u certifikuar	Plotësuar Po ose Jo	Nëse Jo: Afati kur duhet të plotësohet (nëse është e mundur)	Vërejtje

Si përfundim: _____

Personi i ngarkuar nga organi certifikues

Furnizuesi

(emri e mbiemri, firma)

(emri e mbiemri, firma)

ANEKSI 4

Model 3

Organi certifikues _____

Nr. i serisë _____

CERTIFIKATË ZYRTARE

për fidanishten

Lëshuar furnizuesit: (emri e mbiemri) _____, (emërtimi i objektit) _____
adresa: e vendbanimit _____,
vendndodhja e aktivitetit: _____
kodi i furnizuesit: _____

Bazuar në mbikëqyrjen e kryer nga autoriteti certifikues në datën _____, sipas ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, "Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor", pasi është konstatuar se përmbushen kërkesat e përcaktuara,

Certifikon fidanishten që vijon:

a) fidanishtja e materialeve të shumëzimit dhe fidanëve zbukurues është ngritur në ngastrat me nr. pasurie _____, në zonën kadastrale nr. _____, në vendin e quajtur _____, fshati _____, komuna _____, rrethi _____ qarku _____, me sipërfaqe _____ m².

Të dhëna për fidanishten

Nr.	Speciet, varietetet dhe/ose, për nënshartesat, filizat sipas specieve dhe hibridet ndërmjet specieve	Sipërfaqja gjithsej m ²	Nga kjo:		Parashikohet të prodhohen për tregtim, për vitin në vijim, rrënjë			
			Për nënshartesa (farishte, vijë fidanishte, copa për rrënjëzim etj.) m ²	Për fidanë (nga shartesat etj. deri te fidanët për shkullje) m ²	Fidanë	Materiale shumëzimi		
	Gjithsej							
1.	Specia.....							
	Varieteti.....							

Bashkëngjitur janë dokumentet e plotësuar nga personi i ngarkuar nga autoriteti i certifikimit për të mbikëqyrur plotësimin e kërkesave për certifikim në lidhje me planin e prodhimit të paraqitur nga furnizuesi.

Certifikuesi

 (emri, mbiemri e firma vula)

Lëshuar më _____ 201_

E vlefshme deri më 30 prill të një viti më pas.

ANEKSI 4

Model 3/1

Organi certifikues _____

Akt verifikimi Për plotësimin e kërkesave për certifikim të fidanishtes

Nga verifikimi i kryer për gjendjen në terren dhe nga mbikëqyrja e dokumentacionit përkatës të mbajtur në datën _____ rezulton si vijon:

Nr.		Kërkesat që duhet të plotësohen për t'u certifikuar	Plotësuar Po ose Jo	Nëse Jo: Afati (nëse është e mundur) kur duhet të plotësohet	Vërejtje

Si përfundim: _____

Personi i ngarkuar nga organi certifikues

Furnizuesi

 (emri e mbiemri, firma) (emri e mbiemri, firma)

_____, më _____

ANEKSI 4

Model 4

Organi certifikues _____

Nr. i serisë _____

AUTORIZIM

për nxjerrjen e etiketave të furnizuesit dhe certifikatën e origjinës për materialet e shumëzimit dhe fidanët zbukurues të certifikuar

Lëshuar furnizuesit: (emri e mbiemri) _____, (emërtimi i objektit) _____

adresa e vendbanimit: _____,

vendndodhja e aktivitetit: _____

kodi i furnizuesit: _____.

Bazuar në mbikëqyrjen e kryer nga autoriteti certifikues, sipas ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, në certifikatën zyrtare të bllokut mëmë me nr. serie _____, lëshuar më _____ 201__ dhe në certifikatën zyrtare të fidanishtes me nr. serie _____, lëshuar më _____ 201__, pasi është konstatuar se përmbushen kërkesat e përcaktuara,

A u t o r i z o n,

1. Nxjerrjen e etiketave të furnizuesit për materialet e shumëzimit dhe fidanët e certifikuar, si dhe të certifikatave të origjinës që vijnë:

2. Sasia dhe numri serial i etiketave që autorizohen janë si më poshtë vijon:

Nr.	Emërtimi i llojeve të materialeve të shumëzimit sipas specieve	Varieteti ose sipas rastit për nënshartesat hibridi	Sasia e prodhuar gjithsej copë	Numri i lotit	Etiketat	
					Gjithsej copë	Nr. serial nga _____ deri _____

Bashkëngjitur këtij autorizimi janë modelet e miratuara të etiketës dhe certifikatës së furnizuesit për materialet e shumëzimit.

Certifikuesi

(emri, mbiemri e firma vula)

Lëshuar më _____ 201_

E vlefshme deri më 30 prill të një viti më pas

A N E K S I 4

Model 5

C E R T I F I K A T Ë O R I G J I N E

(nxirret dhe plotësohet nga furnizuesi dhe ka vlerë pasi nënshkruhet nga certifikuesi)

1. Dërguesi: _____ Emër e mbiemër Adresa: _____ Adresa e vendndodhjes së aktivitetit (NIPT ose Kodi Fiskal _____)	3. REPUBLIKA E SHQIPËRISË
2. Marrësi: Emër e mbiemër _____ Emërtimi i subjektit _____ Adresa e plotë: _____ _____	4. Vendndodhja e prodhuesit: (adresa e plotë)
4. Informacion në lidhje me transportin:	5. Vërejtje (shënim):

6. Lista dhe sasia e materialeve të shumëzimit ose dhe fidanëve zbukurues që dërgohen.

Nr.	Lloji i materialeve të shumëzimit dhe specia	Varieteti ose, sipas rastit për nënshartes at hibridi	Katego-ria	njësia	Sasia	Sasia e paketimeve sipas llojit të paketimit			Nr. i lotit	Numrat serialë të etiketave
						Kuti	Tuf			

Shënim. Kur lista është e gjatë bëhet një tabelë si kjo dhe i bashkëngjitet certifikatës së origjinës.

Përdoruesve finalë të materialeve të shumëzimit dhe fidanëve të bimëve zbukuruese, përveç dokumentit të fletëdaljes i bashkëngjitet dhe një fotokopje e kësaj certifikate të origjinës të vërtetuar e vulosur njësi me origjinalin nga vetë Furnizuesi (ndoshta furnizuesi është vetëm tregtar).

8. Organi certifikues vërteton se materialet e shumëzimit (farë,) dhe/ose fidanët e bimëve zbukuruese (Begonia,) të listuara më sipër janë me origjinë sipas përshkrimit në kuadratin 3 të kësaj tabele.

Certifikuesi furnizuesi

(firma e vula) (firma e vula)

Vendi dhe data e lëshimit, emri, nënshkrimi dhe vula e autoritetit kompetent

VENDIM

Nr. 875, datë 14.12.2016

PËR PËRCAKTIMIN E KRITEREVE TË TREGTIMIT DHE TË CERTIFIKIMIT TË FARAVE TË BIMËVE VAJORE DHE FIBRORE¹²

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të neneve 4, pika 9, 14, pika 3, 15, pika 3, e 16, pika 4, të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, me propozimin e ministrit të Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. TË PËRGJITHSHME

1. Qëllimi i këtij vendimi është të përcaktojë kriteret për tregtimin e farave të bimëve vajore dhe librore, kategoritë, identitetin dhe cilësinë e tyre, rregullat e paketimit e të etiketimit, procedurën e certifikimit, kriteret e ruajtjes, të marrjes së mostrave për analiza laboratorike për certifikim me qëllim vendosjen e tyre në treg.

2. Të gjithë termat e përcaktuar në ligjin nr.10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, të ndryshuar, kanë të njëjtin kuptim edhe në këtë vendim.

II. KRITERET E TREGTIMIT TË FARAVE TË BIMËVE VAJORE DHE FIBRORE

1. Kriteret që duhet të plotësojë fara e bimëve vajore dhe fibrore për tregtim janë:

a) Të ketë të përcaktuar kategorinë, identitetin dhe cilësinë sipas kërkesave të këtij vendimi;

¹² Ky vendim është përafëruar pjesërisht me direktivën 2002/57/CE të Këshillit, datë 13 qershor 2002, “Për tregtimin e farave të bimëve vajore dhe fibrore”; numri CELEX 02002L0057-20090704, Fletorja Zyrtare e Bashkimit Evropian, O, nr.193, datë 20.7.2002, faqe 74.

b) Të jetë e pajisur me certifikatën zyrtare sipas modelit të përcaktuar në shtojcën V, bashkëlidhur këtij vendimi;

c) Të jetë e paketuar dhe e etiketuar në përputhje me kriteret e pikës 3, të këtij kreu;

ç) Varieteti ose hibridi prej të cilit është prodhuar fara të jetë i regjistruar në Katalogun Kombëtar;

d) Të plotësojë kërkesat e legjislacionit për mbrojtjen e shëndetit të bimëve dhe mbrojtjen e biodiversitetit, lidhur me masat mbrojtëse kundër futjes apo përhapjes së organizmave të dëmshëm brenda territorit të Republikës së Shqipërisë.

2. Kategoritë, identiteti dhe cilësia e farave të bimëve vajore dhe fibrore:

2.1 Sipas prejardhjes, farat e bimëve vajore dhe fibrore ndahen në kategoritë e mëposhtme:

a) Fara parabazë;

b) Fara bazë;

c) Farë e certifikuar e riprodhimit të parë;

ç) Farë e certifikuar e riprodhimit të dytë;

d) Farë e certifikuar e riprodhimit të tretë.

2.2 Farat parabazë përfitohen nga shumëzimi i farave në farishten e shumëzimit të farave të zgjedhura nën përgjegjësinë e seleksionerit për mbrojtjen e varietetit dhe plotësojnë kërkesat e shtojcave I dhe II, bashkëlidhur këtij vendimi.

2.3 Farat bazë (përveç hibrideve) përfitohen nga shumëzimi i farës parabazë, nën përgjegjësinë e seleksionerit, sipas metodave të seleksionimit për mbrojtjen e varietetit dhe kanë për qëllim prodhimin e “farës së certifikuar të riprodhimit të parë” apo “farës së certifikuar të riprodhimit të dytë” ose, kur është e pranueshme, “farës së certifikuar të riprodhimit të tretë”, si dhe plotësojnë kërkesat e shtojcave I dhe II, bashkëlidhur këtij vendimi.

2.4 Farat e certifikuara të riprodhimit të parë janë farat e bimëve vajore dhe fibrore që përfitohen nga shumëzimi i farave bazë ose nëse e përcakton seleksioneri nga fara e një riprodhimi më të hershëm se fara bazë, që përmbushin kërkesat e shtojcave I dhe II, të këtij vendimi, dhe që synojnë prodhimin e farës të kategorisë “Farë e certifikuar e riprodhimit të dytë”.

2.5 Farat e certifikuara të riprodhimit të dytë përfitohen nga shumëzimi i farave të riprodhimit të parë ose nëse e përcakton seleksioneri, të prodhuara direkt nga fara bazë ose nga fara të një riprodhimi më të hershëm që përmbushin kërkesat e shtojcave I dhe II, të këtij vendimi dhe që synojnë prodhimin e farës të kategorisë “Farë e certifikuar e riprodhimit të tretë”.

2.6 Farat e certifikuara të riprodhimit të dytë e kërpi monoik janë farat që përfitohen direkt nga fara e certifikuar e riprodhimit të parë, që kanë për qëllim prodhimin e kërpi për t'u korrur në fazën e lulëzimit dhe përmbushin kërkesat e përcaktuara në shtojcat I dhe II, bashkëlidhur këtij vendimi.

2.7 Farat e certifikuara të riprodhimit të tretë (liri fibror, liri vajor) janë fara që përfitohen nga shumëzimi i farave bazë ose nëse e përcakton seleksioneri nga farat e riprodhimit më të hershëm se fara bazë, të destinuara për prodhime të tjera përveç farës së bimëve vajore e fibrore dhe që përmbushin kërkesat e shtojcave I dhe II, bashkëlidhur këtij vendimi.

2.8 Përcaktimi i skemave të prodhimit të kategorive të farave të bimëve vajore e fibrore, sipas grupimit të bimëve (bimë vetëplenuese dhe të kryqëzuara), është detyrë e institucioneve shkencore, subjekteve dhe individëve të veçantë nën monitorimin dhe përgjegjësinë e ESHFF-së.

2.9 Me bimë vajore dhe fibrore nënkuptohen bimët që rrjedhin nga gjinitë dhe speciet e mëposhtme:

Arachis hypogaea	Kikiriku
Brassica juncea (L.) e Czernj. e Cosson	Sinapi i hirtë
Brassica napus L. (partim)	Sinapi
Brassica nigra (L.) Koch	Sinapi i zi (mustard e zezë)
Brassica rapa L. var. silvestris (Lam.) Briggs	Kolza
Cannabis sativa	Kërpi
Carthamus tinctorius L.	Karatami
Carum carvi L.	Cumino, qimnon
Glycine max (L.) Merr.	Soja
Gossypium spp.	Pambuku
Helianthus annuus L.	Lule dielli
Linum usitatissimum L.	Lini tekstil, lini vajor
Papaver somniferum L.	Lulëkuqja
Sinapis alba L.	Sinapi i bardhë

2.10 Gjithashtu, fara të bimëve vajore dhe fibrore konsiderohen edhe farat e mëposhtme:

a) Fara bazë e linjave “inbrede”, një linjë mjaft uniforme dhe e qëndrueshme që arrihet si me anë të vetëpllenimit artificial, e shoqëruar me seleksionim përgjatë shumë brezave pasardhës apo veprime të ngjashme dhe që plotëson kërkesat e shtojcave I dhe II, për farat bazë, bashkëlidhur këtij vendimi.

b) Farë bazë e hibridit të thjeshtë, i cili përftohet nga riprodhimi i parë i një kryqëzimi ndërmjet dy linjave “inbrede”, përcaktuar nga seleksioneri, e cila është e destinuar për prodhimin e hibrideve me kryqëzim të trefishtë ose të dyfishtë dhe plotëson kërkesat e përcaktuara në shtojcat I dhe II, bashkëlidhur këtij vendimi.

2.11 Cilësia e farave të bimëve vajore dhe fibrore përcaktohet nga këto tregues:

a) Pastërtia e përgjithshme e cila është pesha në përqindje e farave të pastra ndaj peshës së përgjithshme të farës;

b) Fuqia mbirëse e cila është aftësia e farës për të mbirë në kushte të caktuara dhe përcaktohet nga numri i farave që mbijnë në raport me numrin e farave të vëna për mbirje;

c) Energjia mbirëse e cila është aftësia që ka fara për të mbirë brenda një periudhe kohe të caktuar sipas ISTA-s (Shoqata Ndërkombëtare e Testimit të Farave) dhe shprehet në përqindje;

ç) Lagështia e farave e cila është përqindja e lejuar e lagështirës që mbart fara për t’u paketuar dhe për t’u tregtuar si material mbjellës.

2.12 Normat për treguesit cilësorë të farave të bimëve vajore dhe fibrore janë të përcaktuara në tabelën A të shtojcës II, të këtij vendimi.

3. Paketimi dhe etiketimi i farave të bimëve vajore dhe fibrore:

3.1 Paketimi i “farës bazë” dhe “farës së certifikuar” të çdo kulture dhe lloji shoqërohet me dy lloj etiketash, që janë etiketa e prodhuesit dhe etiketa zyrtare që përgatitet dhe lëshohet në treg nga ESHFF-ja. Etiketa zyrtare vërteton që fara e bimëve vajore dhe fibrore është certifikuar dhe e kontrolluar nga sektori i certifikimit në ESHFF.

3.2 Farat e bimëve vajore dhe fibrore të kategorive “farat bazë” dhe “farat e certifikuara” tregtohen vetëm në lote homogjene të mbyllura me paketim.

3.3 Paketimet e “farave bazë” dhe “farave të certifikuara” të çdo kulture dhe lloji duhet të kryhen në mënyrë të tillë që, nëse hapen, mbyllja ose ripaketimi të lënë gjurmë dëmtimi mbi etiketën zyrtare ose mbi vetë paketimin.

3.4 Ripaketimi i farave të bimëve vajore dhe fibrore bëhet në rastin e rikontrollit laboratorik për verifikimin e cilësisë së farës me kërkesë të furnizuesit. Nëse ripaketohet, ripaketimi dhe data e ripaketimit duhet të shënohet në etiketë nga ESHFF-ja.

3.5 Paketat e “farave parabazë”, “farave bazë” dhe të “farave të certifikuara” të çdo lloji duhet:

a) të jenë të pajisura në pjesën e jashtme me një etiketë zyrtare, e cila nuk ka qenë e përdorur më parë, që plotëson kushtet e përcaktuara në shtojcën IV, të këtij vendimi, dhe në gjuhën shqipe;

b) të përmbajë një dokument zyrtar, në të njëjtën ngjyrë me etiketën, që të pasqyrojë të paktën informacionin e përcaktuar në shtojcat IV (I) (a) (3), (4) dhe (5). Ky dokument duhet të jetë i tillë që të mos zëvendësojë etiketën zyrtare të përcaktuar në shkronjën “a”.

3.6 Gjatë certifikimit zyrtar, autoriteti certifikues verifikon që paketimi i “farës bazë” apo “farës së certifikuar” të çdo lloji përmban edhe etiketën e furnizuesit, e cila duhet të jetë me ngjyrë të ndryshme nga etiketa zyrtare.

3.7 Farat e shumëzuara nga riprodhimet e “farës parabazë” mund të tregtohen si “fara bazë”, “fara të certifikuara”, “fara të certifikuara të riprodhimit të parë” dhe “fara të certifikuara të riprodhimit të dytë” kur plotësojnë kushtet e mëposhtme:

a) të jenë kontrolluar zyrtarisht nga autoriteti certifikues në përputhje me kërkesat që zbatohen për certifikimin e “farës bazë”;

b) të jenë të paketuara në përputhje me kërkesat e këtij vendimi;

c) paketat duhet të kenë etiketën zyrtare, e cila duhet të jetë në ngjyrë të bardhë, me një vijë diagonale vjollcë, ku të shënohen të paktën të dhënat e mëposhtme:

i) autoriteti certifikues;

ii) numri i referencës së lotit;

iii. muaji dhe viti i vulosjes; ose

iv) muaji dhe viti i marrjes së mostrave zyrtare të fundit, për qëllime certifikimi;

v) speciet, duke shënuar të paktën emrin botanik të tyre, të cilat mund të jepen në formë të shkurtuar dhe pa emrin e autorit me karaktere latine;

vi) varieteti të shënohet të paktën me karaktere latine;

vii) të dhënat për “farën parabazë”;

viii) riprodhimi.

3.8 Paketat e vogla të farave të bimëve vajore dhe fibrore, duhet:

a) të mbajnë në pjesën e jashtme etiketën e furnizuesit, një përshkrim të shtypur në gjuhën shqipe, në përputhje me shtojcën IV, të këtij vendimi. Kur paketat janë transparente, kjo etiketë mund të vendoset brenda ambalazhit, me kusht që të jetë i mundur leximi. Ngjyra e etiketës do të jetë sipas përcaktimit të bërë në shkronjën “a”, të pikës 3.5, të këtij kreu;

b) të mbajë në pjesën e jashtme ose në etiketën e furnizuesit një numër të caktuar serial zyrtar.

3.9 Çdo trajtim me plehrat e përdorimit për bimësinë ose produkte të mbrojtjes së bimëve që i është bërë “farave bazë” dhe “farave të certifikuara” shënohet në etiketën zyrtare ose në etiketën e furnizuesit, sipas modelit të përcaktuar në shtojcën V, të këtij vendimi.

3.10 Për të vendosur në treg sasi që kalojnë mbi 2 kg, fara të bimëve vajore dhe fibrore të importuara duhet të jenë të pajisura me informacionin për:

a) specien;

b) varietetin;

c) kategorinë;

ç) vendin e prodhimit dhe autoritetin zyrtar të kontrollit;

d) vendin eksportues;

dh) importuesin;

e) sasinë e farës.

III. CERTIFIKIMI I FARAVE TË BIMËVE VAJORE DHE FIBRORE

1. Dokumentacioni dhe procedura e certifikimit:

1.1 Procedurat e certifikimit të farave të bimëve vajore dhe fibrore realizohen nga autoriteti certifikues ose nga subjekte publike apo private, sipas përcaktimit në kreun IX, të ligjit nr. 10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”.

1.2 Kërkesat që duhet të plotësohen për certifikimin e farave të bimëve vajore dhe fibrore të prodhuara në vend dhe procedura e certifikimit të tyre është, si më poshtë vijon:

a) Për certifikimin e farave të bimëve vajore dhe fibrore pranë autoritetit certifikues duhet të paraqiten dokumentet e mëposhtme:

i) kërkesa me shkrim për certifikimin të farës së bimëve vajore dhe fibrore;

ii) licenca përkatëse e lëshuar nga QKB-ja;

iii) aktkontroll për caktimin e ngastrës së farës, zbatimi i kërkesave agroteknike dhe teknologjisë së prodhimit të farave sipas metodikave të hartuara për farat e bimëve vajore dhe fibrore dhe modelit në përputhje me shtojcën V, bashkëlidhur këtij vendimi;

iv) certifikata e origjinës që vërteton pastërtinë gjenetike të varietetit;

v) certifikata fitosanitare e lëshuar nga shërbimi fitosanitar;

vi) aktaprobimi fushor;

vii) fletëanaliza laboratorike e treguesve cilësorë për çdo varietet dhe lot që certifikohet, lëshuar nga laborator i miratuar nga ministri;

viii) etiketa e prodhuesit;

ix) deklarata e konformitetit.

b) Për certifikimin autoriteti certifikues ndjek procedurën, si më poshtë vijon:

i) bën verifikimin e dokumentacionit dhe të kontingjentit të farës së bimëve vajore dhe fibrore që do të certifikohet, si dhe verifikon nëse varieteti është i regjistruar në Katalogun Kombëtar. Pasi konstaton plotësimin e kërkesave për dokumentacionin e sipërpërmendur plotëson procesverbalin “Mbi verifikimin e specifikimeve teknike, dokumentacionin, si dhe kontrollin e cilësisë së farës së bimëve vajore dhe fibrore”.

ii) përgatit dosjen e certifikimit për vlerësim në bazë të procesverbalit dhe dokumentacionit të sipërpërmendur.

iii) gjatë vlerësimit të dosjes duhet të mbahet parasysh që përmbajtja maksimale e lagështirës për “farat bazë” dhe “farat e certifikuara” të gjitha llojeve të jetë jo më shumë se 12-13% për farat e bimëve vajore (luledielli, sojë, lini dhe kikiriku) dhe 14% për farat e bimëve fibrore.

iv) në bazë të vlerësimit të dosjes, lëshon certifikatën zyrtare në të cilën shënohen sasia dhe numri i serisë së etiketave zyrtare që i jepen prodhuesit;

c) Etiketa zyrtare vendoset në çdo njësi paketimi sipas numrit të serisë, të përcaktuar në certifikatën zyrtare;

ç) Elementet dhe kriteret e etiketës duhet të jenë sipas germës “A” të shtojcës IV të këtij vendimi;

d) Certifikata zyrtare lëshohet pasi të jetë likuiduar tarifa e certifikimit dhe të jenë tërhequr dhe plotësuar nga prodhuesi sasi të etiketave zyrtare.

1.3 Procedura e vlerësimit të dosjes së certifikimit, si dhe lëshimi i certifikatës zyrtare të përfundojë brenda 10 (dhjetë) ditëve nga data e dorëzimit të kërkesës për certifikim.

1.4 Për rastet kur ESHFF-ja autorizon kryerjen e procedurave të certifikimit dhe subjekti i autorizuar nuk e përfundon këtë procedurë brenda afatit të përcaktuar në pikën 1.3, atëherë i interesuari dorëzon ankesë pranë ESHFF-së.

1.5 Nëse ESHFF-ja nuk e përfundon procedurën e certifikimit brenda afatit të përcaktuar me lart, atëherë i interesuari dorëzon ankesën pranë ministrit.

1.6 Farat e bimëve vajore dhe fibrore të renditura më poshtë mund të hidhen në treg vetëm nëse ata janë të certifikuar zyrtarisht, si: “farë bazë” ose “farë e certifikuar”:

Brassica L. (partim)-	Rrepa suedeze
Brassica rapa L. var. silvestris (Lam.) Briggs-	Kolza
Cannabis sativa L.-	Kërpi
Carthamus tinctorius L.	(Karatam)
Qimnon L. ose (Kumin)	(Bimë e ngjashme me kopren)
Gossypium spp.	(Pambuku)
Helianthus annuus L.	(Lule dielli)
Linum usitatissimum L. (partim) -	liri

1.7 Forma dhe përmbajtja e dokumentacionit që i bashkëngjitet kërkesës për certifikim të farave të bimëve vajore dhe fibrore është sipas shtojcës V, të këtij vendimi.

2. Kriteret e ruajtjes, marrja e mostrave dhe analiza e farës për certifikim:

2.1 Farat e bimëve vajore dhe fibrore duhet të mbahen në mjedise të përshtatshme, në të cilat gjatë përpunimit, paketimit, ruajtjes dhe tregtimit, sigurohen temperatura dhe lagështira optimale për ruajtjen e treguesve cilësorë, sipas parametrave teknikë për farat e bimëve vajore dhe fibrore. Mjediset e përpunimit duhet të jenë të pajisura me impiante e pajisje për pastrimin, homogjenizimin, kalibrimin, dezinfektimin, peletimin dhe paketimin e farave të bimëve vajore e fibrore. Këto mjedise duhet të jenë të pajisura me aktmiratimin higjieno-sanitar, të lëshuar nga strukturat lokale të shëndetit publik, si dhe me certifikatë për DDD (Dezinfektim, Dezinsektim, Deratizim), të lëshuar nga subjekte të licencuara për këtë qëllim.

2.2 Farat e bimëve vajore dhe fibrore tregtohen si të tilla vetëm pasi të jenë përpunuar, pastruar, homogjenizuar e kalibruar. Gjatë përpunimit, farat e bimëve vajore dhe fibrore mund të dezinfektohen e të peletohen me pesticide e lëndë kimike, ushqyese, veprime këto të shoqëruara me shënimin në etiketën përkatëse.

2.3 Furnizuesve të farave të bimëve vajore dhe fibrore u lejohet që në mjediset e tyre të përpunojnë, të paketojnë dhe të etiketojnë fara të bimëve vajore dhe fibrore edhe për furnizues të tjerë, të licencuar për prodhimin, riprodhimin, shumëzimin e tregtimin e farave të bimëve vajore dhe fibrore.

2.4 Procesi i analizës laboratorike të farave të bimëve vajore dhe fibrore për certifikim ushtrohet, mbi:

a) lotin e farës, si një sasi e dhënë fare e bimëve vajore dhe fibrore, e një riprodhimi dhe e një kategorie që ka pastërti varietore të caktuara;

b) mostrën, si një sasi fare e marrë në një ose në disa pika të lotit të farës;

c) kampionin fillestar, si një sasi fare e bimëve vajore dhe fibrore që del nga përzierja e mostrave;

ç) kampionin mesatar, si një pjesë e kampionit fillestar;

d) provën, si një pjesë e kampionit mesatar, sipas përcaktimeve në shtojcën III, të këtij vendimi.

2.5 Mostrat e farave për analizën e farave të bimëve vajore dhe fibrore për qëllim certifikimi duhet të merren zyrtarisht nga specialistët e autoritetit certifikues ose specialistë të tjerë të autorizuar nga ESHFF-ja.

2.6 Për ekzaminimin e farës së bimëve vajore dhe fibrore për certifikim, mostrat duhet të nxirren nga lote homogjene. Pesha maksimale e një loti dhe pesha minimale e një mostre janë dhënë në shtojcën III, të këtij vendimi.

IV. DISPOZITA TË FUNDIT

Ngarkohen Ministria të Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, Enti Shtetëror i Farave dhe Fidanëve dhe Autoriteti Kombëtar i Ushqimit për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Edi Rama

SHTOJCA I KUSHTET QË DUHET TË PLOTËSOJNË KULTURAT

1. Parabima e parcelave të farës nuk duhet të ketë qenë e papajtueshme me prodhimin e farave të specieve dhe varieteteve të këtyre bimëve. Fusha nuk duhet të ketë bimë që kanë mbirë nga farat e parabimës.

Në rastin e hibrideve të Brassica napus, bimët duhet të rriten në një tokë ku kanë kaluar pesë vjet që nga viti i fundit i kultivimit me bimë kryqore Brassicaceae (Cruciferae)

2. Kulturat duhen të jenë në përputhje me standardet e mëposhtme, në lidhje me distancat nga burimet fqinje të polenit, të cilat mund të shkaktojnë pllenim të huaj dhe të padëshirueshëm:

Kultura	Distanca minimale (në metra)
1	2
Kryqoret, përveç kolzës, kërpi për fije e vaj, ndryshe nga kërpi monoik, karatami, karabaku, sinapi i bardhë:	
Për prodhimin e farës bazë	400
Për prodhimin e farës së certifikuar	200
Kolza:	
Për prodhimin e farës bazë përveç hibrideve	200
Për prodhimin e farës bazë të hibridëve	500
Për prodhimin e farës së certifikuar të varieteteve përveç hibridëve	100
Për prodhimin e farës së certifikuar të hibridëve	300
Kërpi, kërpi monoik:	
Për prodhimin e farës bazë	5000
Për prodhimin e farës së certifikuar	1000
Lule dielli:	
Për prodhimin e farës bazë për hibride	1500
Për prodhimin e farës bazë të varieteteve të tjera përveç hibrideve	750
Për prodhimin e farës së certifikuar	500
Gossypium hirsutum and/or Gossypium barbadense:	
Për prodhimin e farës bazë, Gossypium hirsutum,	100
Për prodhimin e farës bazë, Gossypium barbadense	200
Për prodhimin e farës së certifikuar të varieteteve johibride dhe hibride intraspecific të Gossypium hirsutum prodhuar me citoplazmë me sterilitet mashkull (CMS)	30
Për prodhimin e farës të certifikuar të hibrideve intraspecific të Gossypium hirsutum prodhuara me CMS	800
Për prodhimin e farës së certifikuar të varieteteve johibride dhe hibride intraspecific të Gossypium barbadense prodhuar pa CMS	150
Për prodhimin e farës të certifikuar të hibrideve intraspecific të Gossypium barbadense prodhuara me CMS	800
Për prodhimin e farës bazë të hibrideve intraspecific të Gossypium hirsutum dhe Gossypium barbadense	200
Për prodhimin e farës të certifikuar të hibrideve intraspecific të Gossypium hirsutum and Gossypium barbadense dhe hibrideve me CMS	150
Për prodhimin e farës të certifikuar të hibrideve të Gossypium hirsutum and Gossypium barbadense prodhuar CMS	800

Këto distanca mund të mos merren parasysh, në qoftë se ka mbrojtje të mjaftueshme nga çdo lloj pllenimi i huaj dhe i padëshirueshëm.

3. Kultura duhet të ketë identitet të mjaftueshme dhe pastërti varietore ose, në rastin e një kulture të një linjë të inbrede të lulediellit, identitet dhe pastërti të mjaftueshme në lidhje me karakteristikat e tij.

Për prodhimin e farës së varieteteve hibride të lulëdiellit, dispozitat e lartpërmendura do të zbatohen edhe për karakteristikat e përbërësve, duke përfshirë sterilitetin mashkullor apo kthimin e pjellorisë.

Në veçanti, kulturat e: sinapi i hirtë, sinapi i zi, kërpi, karatami, karabaku, pambuku dhe hibridet e lulëdiellit do të jenë në përputhje me standardet e mëposhtme ose kushte të tjera:

A. sinapi i hirtë, sinapi i zi, kërpi, karatami, karabaku dhe pambuku dhe hibride tjera:

Numri i bimëve të specieve, të cilat janë dukshëm të dallueshme dhe nuk bëjnë pjesë në këtë varietet nuk duhet të kalojë:

- 1 (një) për 30 m² në sipërfaqet për prodhimin e “farës bazë”; dhe
- 1 (një) për 10 m² në sipërfaqet për prodhimin e “farës së certifikuar”.

B. Hibride të lulëdiellit:

a) Përqindja e numrit të bimëve të cilat nuk i përkasin komponentit të mos kalojë:

aa) për prodhimin e farës bazë:	
Linjat ingrede:	0.2%
Hibridet e thjeshta:	
Bimë mashkull, 2% e të cilëve kanë lëshuar polen ndërkohë që shumica e bimëve femra kanë lulëzuar	0.2%
Prindër femra	0.5%
(bb) for the production of certified seed:	
komponenti mashkull, bimë cilat kanë lëshuar polen, ndërsa 5% ose më shumë nga bimët femra kanë lulëzuar	0.5%
komponenti femër	1.0%

b) Për prodhimin e farave të varieteteve hibride, duhet të respektohen norma dhe kushte të tjera si vijon:

aa) një sasi e mjaftueshme pjalmi duhet të lëshohet nga bimët e llojit mashkullor kur bimët e llojit femëror janë në lulëzim;

bb) ku bimët e komponentit femëror kanë hapur pistilat, përqindja me numër të bimëve të komponentit femëror që kanë lëshuar ose që janë duke lëshuar polen nuk duhet të kalojë 0.5%

cc) për prodhimin e farës bazë përqindja totale me numrin e bimëve të komponentit femëror, kur është e qartë se nuk korrespondojnë me komponentët që kanë lëshuar ose janë duke lëshuar polen nuk duhet të kalojë 0.5%

çç) Nëse nuk mund të përmbushen kushtet e përcaktuara në shtojcës II, pjesa I, pika 2, duhet të plotësojë kushtet e mëposhtme: Një komponent me sterilitetin mashkull që përdoret për prodhimin e farës së certifikuar përmban një linjë ose më shumë linja të rikthimit, specifike, në mënyrë që të paktën një e treta e një bime të ardhur (rritur) nga hibridi të rezultojë prodhues poleni normale në të gjitha aspektet.

C. Hibridet e Brassica napus, të prodhuara duke përdorur sterilitetin mashkullor:

a) përqindja e numrit të bimëve të cilat janë dukshëm të ndryshme nga linjat ose komponentët inbred nuk duhet të tejkalojnë:

aa) për prodhimin e farës bazë:	
Linjat inbrede:	0.1%
Hibridet e thjeshta:	
Komponenti mashkull	0.1%
Prindër femra	0.2%
(bb) për prodhimin e farës së certifikuar:	
Komponenti mashkull	0.3%
Prindër femra	1.0%

b) steriliteti mashkullor duhet të jetë të paktën 99% për prodhimin e farës bazë dhe 98% për prodhimin e farës së certifikuar. Niveli i sterilitetit mashkullor do të vlerësohet duke vrojtuar lulet për mungesë të thekëve;

Hybrids of Gossypium hirsutum and Gossypium barbadense:

a) në kulturat prej të cilave do të prodhohet farë bazë e linjave prindërore të *Gossypium hirsutum* dhe *Gossypium barbadense*, pastërtia varietore minimale e të dyja linjave prindërore femërore dhe mashkullore duhet të jetë 99,8%, kur 5% ose më shumë e bimëve farëprodhuese kanë lule polenpranuese/marrëse. Niveli i shterpësisë mashkullore të linjës së prindërve që prodhojnë farë do të vlerësohet duke shqyrtuar lulet për praninë e thekëve steril dhe nuk duhet të jetë më pak se 99,9%.

b) në kulturat prej të cilave do të prodhohet farë e certifikuar prej varieteteve hibride të *Gossypium hirsutum* dhe/ose *Gossypium barbadense*, pastërtia varietore minimale e të dy prindërve që prodhojnë farë dhe linjës prindërore që prodhon pjalmin duhet të jetë 99,5%, kur 5% ose më shumë e bimëve farëprodhuese kanë lule polenpranuese. Niveli i shterpësisë mashkullore të linjës prindërore që lëshon farë do të vlerësohet duke shqyrtuar lulet për praninë e thekëve steril dhe nuk duhet të jetë më pak se 99,7%.

4. Prania e organizmave të dëmshëm të cilët ulin vlerën e përdorimit të farës duhet të jenë në nivelin më të ulët të mundshëm. Në rastin e sojës ky kusht është i zbatueshëm në veçanti për organizmat *Pseudomonas syringae* pv. *glycinea* *Diaporthe phaseolorum* var. *caulivora* dhe var. *soja*, *Phialophora gregata* dhe *Phytophthora megasperma* f.sp. *glycinea*.

5. plotësimi i standardeve të lartpërmendura apo kushteve të tjera, në rastin e farës bazë, duhet të shqyrtohen në inspektimet zyrtare në terren dhe, në rastin e farës së certifikuar, të shqyrtohet ose në inspektimet zyrtare në terren ose në inspektimet e kryera nën mbikëqyrjen zyrtare. Këto inspektime në terren do të kryhen në përputhje me kushtet e mëposhtme:

A. Gjendja dhe faza e zhvillimit të bimës duhet të lejojnë një ekzaminim të përshtatshëm/ adekuat.

B. Në raste të tjera përveç kulturave hibride të annuus *Helianthus*, *Brassica napus*, *Gossypium hirsutum* dhe *Gossypium barbadense*, duhet të kryhet të paktën një inspektim.

Në rastin e hibrideve të *Helianthus annuus* duhet të kryhen së paku dy inspektime.

Në rastin e hibrideve të *Brassica napus* duhet të kryhen të paktën tri inspektime: i pari duhet të bëhet përpara fazës së lulëzimit, i dyti në fazën e hershme të lulëzimit dhe i treti në fund të fazës së lulëzimit.

Në rastin e hibrideve të *hirsutum Gossypium* dhe/ose të *Gossypium barbadense* duhet të kryhen të paktën tri inspektime: i pari do të bëhet në fazën e hershme të lulëzimit, i dyti para përfundimit të fazës së lulëzimit dhe i treti në fund fazës të lulëzimit, pas heqjes, kur është e përshtatshme, të bimëve mëmëpjalmuese.

C. Madhësia, numri dhe shpërndarja e pjesëve të fushës që do të inspektohen për të shqyrtuar plotësimin e dispozitave të këtij aneksi duhet të përcaktohen në përputhje me metodat përkatëse.

SHTOJCA II KUSHTET QË DUHET PLOTËSOJNË FARËRAT

I. Farat bazë dhe të certikuara

1. Fara duhet të ketë identitet dhe pastërti varietore të mjaftueshme. Fara e specieve të listuara më poshtë duhet të përputhet në mënyrë të veçantë me standardet e mëposhtme ose kushte të tjera:

Tabela

Speciet dhe kategoritë	Pastërtia minimale. %
Kikiriku: - Farë bazë - Farë e certifikuar	99.7 99,5
Sinapi, varietetet e tjera përveç atyre për qëllime foragjere, Kolza, përveç varieteteve për qëllime foragjere - Farë bazë - Farë e certifikuar	99.9 99.7
Sinapi përveç varieteteve vetëm për qëllime foragjere, Kolza, varietetet vetëm për qëllime foragjere, luledielli, përveç varieteteve hibride përfshirë dhe komponentët e tyre, sinapi i bardhë: - Farë bazë - Farë e certifikuar	99.7 99
Soja: - Farë bazë - Farë e certifikuar	99.5 99

Liri:	
- Farë bazë	99.7
- Farë e certifikuar, breznia e parë	98
- Farë e certifikuar, breznia e dytë dhe të tretë	97.5
Hashashi: (Lulëkuqja)	
- Farë bazë	99
- Farë e certifikuar	98

Pastërtia varietore minimale do të kryhet kryesisht nga inspektimet e tjera zyrtare në fushë, në përputhje me kushtet e përcaktuara në aneksin I.

2. Në rastin e hibrideve të Brassica napus të prodhuara duke përdorur sterilitetin mashkullor fara duhet të përputhet me kushtet dhe standardet e përcaktuara në pikat nga (a) deri (d).

a) Fara duhet të ketë identitet dhe pastërti të mjaftueshme për sa i përket karakteristikave varietore të komponentëve të saj, duke përfshirë edhe sterilitetin mashkullor ose të rivendosjes së pjellorisë;

b) Pastërtia minimale varietore duhet të jetë, për:

- farën bazë, komponenti femëror, 99,0%
- farën bazë, komponenti mashkullor, 99,9%
- farën e certifikuar, 90,0%

c) Fara nuk do të certifikohet si farë e certifikuar vetëm nëse vlerësimi është bërë bazuar në rezultatet e parcelave të testeve zyrtare të postkontrollit të mostrave të farës bazë të marra zyrtarisht dhe të kryera gjatë sezonit të prodhimit të farës, të futur për certifikim si farë e certifikuar, me konstatimin se fara bazë i ka plotësuar kërkesat e përcaktuara për farën bazë në lidhje me identitetin sa i përket karakteristikave të komponentëve, përfshirë sterilitetin mashkullor dhe standardet e përcaktuara për farën bazë në lidhje me pastërtinë minimale varietore të përcaktuar në shkronjën “b”.

Në rastin e farës bazë të hibrideve, pastërtia varietore mund të vlerësohet me metoda të përshtatshme biokimike.

ç) Përputhja në lidhje me standardet e pastërtisë minimale varietore të përcaktuara në shkronjën “b” për farën e certifikuar të hibrideve do të monitorohet nga testet zyrtare të paskontrollit për një porcion të duhur të mostrave të marra zyrtarisht. Në këtë rast mund të shfrytëzohen metodat përkatëse biokimike.

3. Aty ku kushtet e përcaktuara në aneksin I (3) (B) (b) (dd) nuk mund të plotësohen, duhet të plotësohen kushtet e mëposhtme: kur për prodhimin e farës së certifikuar të hibrideve të Helianthus annuus janë përdorur një femër e komponentit mashkull-steril dhe një komponent mashkull i cili nuk mund ta ripërtërijë pjellorinë mashkullore, fara e prodhuar nga prindi mashkullor-shterp duhet përzier me farën e prodhuar nga fara e prindërve plotësisht pjellore. Raporti i farës së prindit mashkullor-shterp me prindin mashkull-pjellor nuk duhet të tejkalojë dy në një (2:1)

4. Fara duhet të jenë në përputhje me standardet e mëposhtme ose kushte të tjera të mëposhtme për sa i përket mbirjes, pastërtisë analitike dhe përmbajtjes së farërave të bimëve të specieve të tjera, duke përfshirë Orobanche spp.:

Tabela A

Specia dhe kategoria	Fuqia minimale mbirëse e farave e lejuar në %	Pastërtia e veçantë		Përmbajtja maksimale (në numër) e farave të bimës të specieve të tjera në një mostër të peshës përcaktuar në shtojcën III, kolona 4 (gjithsej në kolonë)							Kushtet në lidhje me përmbajtjen e farave Orobanche
		Pastërtia minimale specifike (% në peshë)	Përmbajtje maksimal e farërave të specie të tjera e bimëve (% ndaj peshës)	Specie të tjera bimësh (a)	Avena fatua, Avena ludoviciana, Avena sterilis	Kuskuta	Rrepe e egër Raphanus raphanistrum	Rumex spp. diverso da Rumex acetosella	Bishtmiu	Lolium	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Kikiriku	70	99	-	5	0	0 (c)					
Speciet e lakrave											
- Farat bazë	85	98	0.3	-	0	0 (c) (d)	10	2			
- Farat e certifikuara	85	98	0.3	-	0	0 (c) (d)	10	2			
Kërpi	75	98	-	30(b)	0	0 (c)					(e)
Karatami	75	98	-	5	0	0 (c)					(e)
Karaboti	70	97	-	25(b)	0	0 (c) (d)	10		3		
Soja	80	98	-	5	0	0(c)					
Pambuku	80	98	-	10	0	0(c)					
Luledielli	85	98	-	5	0	0(c)					
Lini											
- Fije	92	99	-	15	0	0(c) (d)			4	2	
- Farë	85	99	-	15	0	0(c) (d)			4	2	
Lulëkuqja	80	98	-	25(b)	0	0(c) (d)					
Sinapi i bardhë											
- Farat bazë	85	98	0.3	-	0	0(c) (d)	10	2			
- Farat e certifikuara	85	98	0.3	-	0	0(c) (d)	10	5			

B. Standarde ose kushte të tjera të zbatueshme, kur referimi është bërë për farat në tabelën në pjesës 1, pika 3, shkronja A, të këtij aneksi.

a) Përmbajtja maksimale e farave të përcaktuara në kolonën 5 përfshin edhe farat e specieve në kolona 6 deri 11-të.

b) Përcaktimi i përmbajtjes totale të farave të specieve të tjera të bimëve nuk mund të kryhet veçse në rastet kur dyshohet se nuk plotësohen kushtet e përcaktuara në kolonën 5.

c) Përcaktimi i përmbajtjes me numër i farave të *Cuscuta* spp. nuk mund të kryhet përveç nëse ka dyshim në lidhje me plotësimin e kushteve të përcaktuara në kolonën 7.

ç) Prania e një fare të spp. kuskutës në një mostër me një peshë të përcaktuar nuk duhet të konsiderohet si një papastërti kur një mostër e dytë me peshë të njëjtë është pa asnjë farë të spp. Kuskutës.

d) Fara duhet të jetë e pastër nga *Orobancha*; megjithatë, një farë e *Orobancha* në një kampion prej 100 gram nuk do të konsiderohet si papastërti kur një mostër e dytë me 200 gram është e pastër nga *Orobancha*.

5. Prania e organizmave të dëmshëm të cilët ulin dobishmërinë e farës duhet të jetë në nivelin më të ulët të mundshëm. Në veçanti, farat duhet të jenë në përputhje me standardet ose kushte të tjera të mëposhtme.

Tabela A

Speciet	Organizmat e dëmshëm			
	Përqindja maksimale e numrit të farave të kontaminuara nga organet e dëmshëm (Total për kolona)			Sclerotinia sclerotiorum (numero massimo di sclerozi o fragmenti di sclerozio in un campione del peso stabilito all'allegato III, colonna 4) Myku i bardhë (nr. Maksimal i skleroteve ose copëza sklerotike në një kampion peshe e përcaktuar në shtojcën III, kolona 4)
	Kalbëzimet	Altenaria spp., Ascochyta linicola (syn. Phoma linicola), Colletotrichum lini, Fusarium spp. Alternaria, Kalbëzimi I zi, Kalbëzimi I thatë	Platyedra gossypiella Krimbi I pambukut	
1	2	3	4	5
Sinapi				10(b)
Kolza				5 (b)
Kërpi	5			
Pambuku			1	
Luledielli	5			10(b)
Lini	5	5(a)		
Sinapi i bardhë				5(b)

B. Standarde ose kushte të tjera të zbatueshme, kur referimi është bërë për farat në tabelën sipas seksionint I, paragrafi 5, shkronja A, të këtij aneksi.

a) Në lirin për file, përqindja maksimale e numrit të farave të kontaminuara ndaj *Ascochyta linicola* (SYN. *Phoma linicola*) nuk duhet të kalojë 1.

b) Përcaktimi i skleroteve ose copëzave sklerotike të (*Sclerotinia sclerotiorum*) nuk mund të kryhet nëse nuk konstatohen dyshime në lidhje me plotësimin e kushteve të parashikuara në kolonën 5 të tabelës.

C. Standardet e veçanta ose kushte të tjera të zbatueshme lidhur me sojën:

Për *Pseudomonas syringae* pv. *glycinea*, (bakteriaozën), numri maksimal i nënmostrave në një mostër prej të paktën 5 000 fara për një lot, e ndarë më tej në pesë nënmostra, nëse rezultojnë të jenë të kontaminuara nga organizmi në fjalë, numri nuk duhet të kalojë 4;

Kur janë identifikuar koloni të dyshuara në të pesë nënmostrat, për të konfirmuar pajtueshmërinë me standardet apo kushtet e mësipërme mund të kryhen testet e duhura biokimike në kolonitë e dyshuara të izoluar në një mjedis preferencial të marrë nga çdo nënmostër.

a) Në lidhje me *Diaporthe phaseolorum*, numri maksimal i farave të kontaminuara nuk duhet të kalojë 15%;

b) Përqindja ndaj peshës të lëndës inerte, çka është përcaktuar në përputhje me metodat me të fundit ndërkombëtare në lidhje me testin, nuk duhet të kalojë 0.3%.

Në përputhje me procedurën sipas nenit 25, paragrafi 2, shtetet anëtare mund të autorizohen që të mos kryejnë ekzaminimin nëse, në bazë të përvojës së fituar, nuk ka dyshim se rregullat dhe kushtet e mësipërme janë plotësuar.

II. FARAT KOMERCIALE

Kushtet e vendosura në seksionin I të aneksit II, me përjashtim të pikës 1, do të zbatohen për farën komerciale.

SHTOJCA III PESHA E LOTIT DHE MOSTRËS

Speciet	Pesha maksimale e një loti (ton)	Pesha minimale e mostrës që merret një loti (g)	Pesha e mostrës për përcaktimet për numrin e farave të referuara në aneksin II, seksioni I, pika 3, shkronja A, kolona 5 deri 11 dhe shtojca II, seksioni I, pika 4, shkronja A, kolona 5 (g)
Kikiriku	30	1000	1000
Kolza, rapi	10	200	70
Sinapi i hirtë	10	100	40
Sinapi	10	200	100
Sinapi i zi	10	100	40
Kërpi	10	600	600
Karatami	25	900	900
Karaboti	10	200	80
Soja	30	1000	1000
Pambuku	25	1000	1000
Luledielli	25	1000	1000
Lini	10	300	150
Lulëkuqe	10	50	10
Sinapi bardhë	10	400	200

Pesha maksimale e lotit nuk duhet të kalojë më shumë se 5% pesha maksimale e përshkruar

SHTOJCA IV ETIKETA

I. ETIKETA ZYRTARE

A. Informacioni i kërkuar.

1. Autoriteti i certifikimit ose inicialet e tyre.
2. Numri i serisë së etiketës.
3. Numri i referencës së lotit, si dhe data e lëshimit të etiketës.
4. Specia tregohet të paktën me emrin botanik, i cili mund të jepet në formë të shkurtuar dhe pa emrat e autorëve, me germa latine.
5. Nën/specia.

6. Varieteti të tregohet me germa latine.
 7. Kategoria.
 8. Vendi i prodhimit.
 9. Pesha e deklaruar neto ose bruto.
 10. Kur janë përdorur pesticide të granuluara ose substanca të veshjes së farave ose shtues të tjerë të ngurtë, duhet të deklarohet natyra e tyre dhe raporti i përafërt midis peshës së farave së pastër dhe peshës totale.
 11. Kur fuqia mbirëse është rianalizuar, jepet fjala “rianalizim” që shoqërohet edhe me treguesit “(muaji dhe viti)” dhe shërbimi përgjegjës për rianalizime.
 12. Përmasat minimale të etiketës: 110mm x 67 mm
- B. Ngjyra e etiketës dhe dokumenti brenda ambalazhit.
- Etiketa duhet të jetë me një vijë të bardhë diagonale për “farat parabazë”, me ngjyrë të bardhë për “farat bazë”, me ngjyrë blu për “farat e certifikuar” dhe “fara të certifikuar të riprodhimit të parë”, me ngjyrë të kuqe “fara të certifikuar të riprodhimit të dytë”.
- Dokumenti brenda paketës duhet të jetë i tillë që të mos zëvendësojë etiketën. Dokumenti nuk është i domosdoshëm nëse kërkesat janë të printuara me bojë të pashlyeshme mbi ambalazh ose në qoftë se përdoret një etiketë ngjitëse apo një etiketë e përbërë nga material rezistent.

SHTOJCA V

FORMA DHE PËRMBAJTJA E DOKUMENTACIONIT QË BASHKËNGJITET KËRKESËS PËR CERTIFIKIM

Kërkesë për aplikim

Drejtuar: Entit Shtetëror të Farave dhe Finave

Tiranë

Për prodhimin e materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, parashikuar në neni 12 të ligjit nr.10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”.

Të dhëna për furnizuesin:

Emri e mbiemri:

Adresa:

Emërtimi i subjektit dhe adresa:

Nr. NUIS: (nga QKR)

Të dhëna për përfaqësuesin e autorizuar:

Emri e mbiemri:

Adresa:

Nr. personal i identifikimit:

Te dhëna mbi materialin mbjellës dhe shumëzues bimor që kërkohet të prodhohet;

Nr.	Specia	Varieteti	Kategoria	Sasia	Vendi i prodhimit*	*
1						
2						
3						
4						
5						
6						

Afati kohor i tregtimit:.....
Furnizuesi:
Emri mbiemri firma dhe vula vendi dhe data:

ENTI SHETETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
Sektori i certifikimit zyrtar

PROCESVERBAL MBI CAKTIMIN E NGASTRËS SË FARËS

Mbahet sot, më datë, në fermën/ekonominë, fshati, bashkia....., qarku....., për caktimin e ngastrës së farës së kulturës, kultivari....., (hibridi)....., që do të mbillet me farë të riprodhimit, gjatë vitit..... ..

Kjo ngastër fare caktohet në ekonominë e, me sip.ha, në kushte (mbi ose nën ujë), dhe me distancë izolimi në hapësirë nga kultivarët e tjerë prej ml.

Për realizimin e prodhimit të farës prej kv, furnizuesi merr përsipër të zbatojë këto hallka të teknologjisë:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Procesverbali mbahet në 3 (tri) kopje, njëra prej të cilave i lihet furnizuesit, një kopje mbahet nga specialisti i farave të DB-së dhe një kopje dorëzohet në sektorin e certifikimit pranë Entit Shtetëror të Farave dhe Fidanëve.

FURNIZUESI SPEC. DB SPEC. CERTIFIKIMIT ZYRTAR

ENTI SHETETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
Sektori i certifikimit zyrtar

CERTIFIKATË E ORIGINËS

“PËR MATERIALIN MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR TË PRODHUAR NË
VEND”

(Bazuar në ligjin nr. 10416, datë 7.4.2011, neni 16/c)

Në mbështetje të ligjit nr.10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, neni 16/c”, nën përgjegjësinë time personale dhe ligjore lëshoj këtë certifikatë origjinë për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, me të dhënat e mëposhtme:

Specia
Varieteti

Riprodhimi
Numri referencës
Numri i serisë së etiketës zyrtare
Viti i prodhimit
Vendorigjina

FURNIZUESI

.....

(Firma, vula)

Tiranë, më.....

ENTI SHTETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE

Sektori i certifikimit zyrtar

AKT KONTROLI
PËR PARCELËN E FARËS

(Bazuar në ligjin nr. 10416, datë 7.4.2011, neni 16/a, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”).

I mbajtur sot, më datë, në parcelat e prodhimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, të furnizuesit z..... qarku, Bashkia, parcela (vendndodhja)..... mbi zbatimin e teknologjisë për prodhimin e farës specia kultivari....., riprodhimi....., të mbjella në një sipërfaqe prej ha.

Nga kontrolli zyrtar rezultoi se janë zbatuar këto kërkesa teknike të përcaktuara;

.....
.....
.....
.....

Ky aktkontroll mbahet në 3 (tri) kopje, njëra prej të cilave i lihet furnizuesit, një kopje mbahet nga specialisti i farërave të DB-së dhe një kopje dorëzohet në sektorin e certifikimit zyrtar pranë ESHFF-së.

FURNIZUESI
ZYRTAR

SPEC. FAR. DB-së

SPEC. CERTIFIKIMIT

AKT APROBIMI

PËR NGASTRËN E PRODHIMIT TË FARËS

(Bazuar në ligjin nr. 10416, datë 7.4. 2011, neni 16, pika 1/a)

Sot, më datë, nga specialistët e sektorit të certifikimit zyrtar, z....., u bë aprobimi fushor i ngastrës së farës (nr. ose emri.....) në fermën/ekonominë e furnizuesit z....., fshati, Bashkia

1. Nga të dhënat cilësore të farës rezulton:

Ngastra është mbjellë me farë specia,, kultivari....., riprodhimi; sipërfaqjaha, dokumenti i origjinës.....

2. Mbas verifikimit del se:

- Është siguruar izolimiml.

- Është zbatuar teknologjia, sipërfaqja e vlefshme për farëha, kultivari (hibridi), riprodhimi, sasia e farës që parashikohet të merretkv, kategoria

3. Gjendja e zhvillimit të bimëve në çastin e aprobimit paraqitet :

.....
.....
.....

4. Treguesit e aprobimit fushor:

Pastërtia varietore..... % (.....)

Pastërtia nga barërat e këqija % (.....)

Prekjet nga sëmundjet virusale..... % (.....)

Prekjet nga sëmundjet kërpudhore % (.....)

a) (.....)

b) (.....)

c) Dëmtime nga dëmtuesit (.....)

5. Detyrimet e furnizuesit për trajtimin deri në tregtim:

.....
.....
.....
.....
.....

FURNIZUESI

.....

GRUPI I APROBIMIT

() ()

DEKLARATË KONFORMITETI

Unë i nënshkruari....., me licencë nr..... datë....., me NUIS....., me adresë, sot në datën, deklaroj në përgjegjësinë time personale se materiali mbjellës bimor....., i prodhuar nga ana ime është konform këtij specifikimi teknik:

1. Është i shoqëruar me certifikatën e origjinës nr., datë

2. Është i shoqëruar me certifikatën fitosanitare nr., datë

3. Është i shoqëruar me rezultatin e analizës nr., datë

4. Specia
5. Varieteti
6. Riprodhimi
7. Cilësia
8. Është i ambalazhuar në, me peshë
9. Është i etiketuar me etiketa të lëshuara nga
dhe i përket lotit nr.

Lëshoj këtë deklaratë konfirmiteti komform ligjit nr.10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, nenet 11 dhe 12, si dhe mbaj përgjegjësi për vërtetësinë e specifikimeve teknike të bëra në këtë deklaratë.

DEKLARUESI

(.....),

Në datën

ETIKETA E PRODHUESIT

Emri i subjektit furnizues	
Numri NUIS	
Numri i licencës	
Vendi i prodhimit	
Specia	
Fuqia mbirëse	
Data e analizës	
Trajtimi (emri i pesticidit)	
Data e paketimit	
Pesha e njësisë së paketimit	

ENTI SHITETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE

ETIKETA ZYRTARE

Nr. i serisë	
Specia	
Varieteti	
Kategoria	
Nr. i lotit	
Emri i subjektit prodhues	
Vendi i prodhimit	
Pesha neto e pakos	
Data	
Rianalizuar: PO / JO	Data e rianalizimit:.....
Trajtuar me pesticide ose substanca të tjera kimike	PO / JO
Emri i pesticidit ose i substancës	

ENTI SHETETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
Sektori i certifikimit zyrtar

PROCESVERBAL

Mbi verifikimin e specifikimeve teknike, dokumentacionit dhe kontrollin e cilësisë së farës.

Në zbatim të ligjit nr.10416, datë 7.4.2011, “Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor”, mes specialistëve të certifikimit zyrtar z.....dhe furnizuesit z..... sot në datën, mbahet ky procesverbal për verifikimin e treguesve cilësorë dhe dokumentacionit për farën e prodhuar si vijon:

1. Furnizuesi, ka prodhuar farë të species me këta tregues:

- a) Varieteti
- b) Riprodhimi
- c) Viti i prodhimit
- d) Kontingjenti
- e) Nr. i lotit
- f) Etiketa me nr. serisë

Dokumente që disponon :

- a) Certifikatë origjine Nr....., datë.....
- b) Certifikatë fitosanitare Nr....., datë.....
- c) Fletëanaliza Nr....., datë.....
- d) Certifikatë OECD Nr....., datë.....
- e) Akt aprobimi Nr....., datë.....
- f) Deklaratë konfirmiteti Nr....., datë.....
- g) Procesverbal i kontrollit Nr., datë.....,

Nga verifikimi i dokumenteve, si dhe nga rezultatet e analizave laboratorike rezulton se fara është e prodhuar në përputhje me specifikimet teknike. Për këtë duhet të pajiset me certifikatë zyrtare pasi subjekti të shlyejë tarifën e certifikimit në shumën lekë.

FURNIZUESI

.....

SPECIALISTËT E CERTIFIKIMIT ZYRTAR

(.....) (.....)

ENTI SHETETËROR I FARAVE DHE FIDANËVE
LABORATORI QENDROR I TESTIMIT TË FARAVE

Vula e
laboratorit

FLETË ANALIZA E LOTIT TË FARËS

E LËSHUAR PËR APLIKANTIN				
Emri i aplikantit				
Specia	Kultivari	Kategoria	Pesha e lotit	etj.

INFORMACION

Laboratori i Testimit	Shtetëror
Mostra e sjellë nga	Zyrtare
Nr. i lotit	Natyra e certifikatës
Vula e lotit	

Nr. i mbajtësve	Data e mostrimit	Data e pranimit	Data e testimit	Numri i testit

REZULTATI I ANALIZËS

Emri shkencor i species

Pastërtia			Nr. ditëve të testit	Mbirja					Lagështia %
% në peshë				në %					
Farë Pastër	Lëndë inerte	Fara tjera		Filiza normal	Fara të forta	Fara të freskëta	Fara Anormale	Fara të vdekura	

Lloji i lëndës inerte.....

Fara të tjera

Përgjegjës i laboratorit

CERTIFIKATË ZYRTARE

“ PËR MATERIALIN MBJELLËS DHE SHUMËZUES BIMOR TË PRODHUAR NË VEND “

/ FARËRA /

NR. _____, DATË, _____.

Në mbështetje të ligjit nr.10416, datë 7.4.2011, “*Për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor*”, nenet 17 dhe 18, sektori i certifikimit zyrtar, pasi administroi dokumentacionin teknik të përcaktuar në nenet 15 dhe 16 të këtij ligji dhe e vlerësoi atë të rregullt, lëshon këtë certifikatë zyrtare për materialin mbjellës dhe shumëzues bimor, farë....., të prodhuar në vend, me të cilën konfirmon se:

Loti i farave të prodhuara nga furnizuesi _____, sipas procedurave teknike të përcaktuara, është pajisur me etiketën zyrtare dhe ka të dhënat që vijon;

Specia	
Varieteti	
Kodi furnizuesit	
Pesha e lotit	
Lloji i paketimit	
Pesha e njësisë së paketimit	
Numri i serisë të etiketës zyrtare	
Numri i analizës së kontrollit	
Ngjyra e etiketës zyrtare	

SEKTORI I CERTIFIKIMIT ZYRTAR

PËRGJEGJËSI

Tiranë më ;.....

VENDIM
Nr. 127, datë 11.2.2015

PËRKËRKESAT PËR PËRDORIMIN NË BUJQËSI TË LLUMRAVE TË
UJËRAVE TË NDOTURA¹³⁾

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe nenit 34, të ligjit nr.10463, datë 22.9.2011, “Për menaxhimin e integruar të mbetjeve”, të ndryshuar, me propozimin e ministrit të Mjedisit dhe ministrit të Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

KREU I
TË PËRGJITHSHME

1. Qëllimi i këtij vendimi është të rregullojë përdorimin korrekt në bujqësi të llumrave të ujërave të ndotura, duke nxitur ato mënyra që parandalojnë efektet e dëmshme në tokë, bimësi, kafshë dhe tek njerëzit.

2. Për qëllim të këtij vendimi, termit e mëposhtëm nënkuptojnë:

a) “Autoriteti kompetent” është Ministria e Mjedisit (MM), Agjencia Kombëtare e Mjedisit (AKM), Inspektorati Shtetëror i Mjedisit, Pyjeve dhe Ujërave, Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave (MBZHRAU), Inspektorati Shtetëror i Mbrojtjes së Tokës dhe Qendra e Transferimit të Teknologjive Bujqësore (QTTB);

b) “Bujqësi”, sipas përkufizimit në ligjin nr.9717, datë 22.10.2007, “Për bujqësinë dhe zhvillimin rural”;

c) “Ekuivalent popullsie (p.e.)” është ngarkesa organike e biodegradueshme, që ka kërkesë biokimike pesëditore për oksigjen (BOD5), prej 60 g. oksigjen në ditë;

ç) “Implant trajtimi i ujërave të ndotura” është njësi që trajton dhe pastron ujërat e ndotura me prejardhje nga përdorimi familjar dhe/ose industrial, me kapacitet total trajtimi më shumë se 500 PE, përfshirë dhe pjesën e fundit në derdhje të kolektorit të ujërave të ndotura;

d) “Implant i vogël trajtimi i ujërave të ndotura” është implanti me kapacitet total trajtimi më pak se 500 PE;

dh) “Implant individual ose lokal trajtimi i ujërave të ndotura” është gropa septike, gropa e ujërave të zeza, gropa e banjave, banja në oborr me gropë ose drenazhi francez, i cili shërben për trajtimin në vend të ujërave të ndotura, në zonat ku nuk ka sistem publik kanalizimesh;

e) “Llum” janë llumrat që mbeten nga:

i) implantet e trajtimit të ujërave të ndotura, sipas përcaktimit në shkronjën “ç”;

ii) implantet e vogla të trajtimit të ujërave të ndotura, sipas përcaktimit në shkronjën “d”;

iii) impiante individuale ose lokale të trajtimit të ujërave të ndotura, sipas përcaktimit në shkronjën “dh”.

ë) “Llumra të trajtuara” janë llumrat që i janë nënshtruar trajtimit biologjik, kimik ose trajtimit me nxehtësi, magazinimit afatgjatë ose ndonjë procesi tjetër të përshtatshëm, që redukton në mënyrë të konsiderueshme fermentimin e tyre dhe rreziqet për shëndetin, që vijnë si rezultat i përdorimit të tyre;

f) “Përdorim” është përhapja e llumrave mbi tokë, ose çdo përdorim tjetër i llumrave mbi ose në tokë;

¹³Direktiva 86/278/EEC “Për mbrojtjen e mjedisit dhe veçanërisht të tokës, kur llumrat e ujërave të ndotura përdoren në bujqësi” ndryshuar nga Direktiva 91/692/EEC, rregullorja (EC) 807/2003 dhe rregullorja (EC) 219/2009. Numri CELEX 1986L0278, Fletorja Zyrtare e Bashkimit Evropian, seria L, nr.181, datë 4.7.1986, faqe 6.

g) “Prodhues” është operatori i impiantit që prodhon dhe/ose vendos në treg llumra të trajtuara për përdorim në bujqësi;

gj) “Përdorues” është personi fizik ose juridik që përdor llumrat e trajtuara, të cilat dalin nga të gjitha impiantet e trajtimit të ujërave të ndotura.

h) “Tokë bujqësore”, sipas përkufizimit në ligjin nr.9244, datë 17.6.2004, “Për mbrojtjen e tokës bujqësore”;

i) “Ujëra të ndotura” janë ujëra të përdorura ose ujërat që përmbajnë lëndë të ngurta, nga përdorimet familjare, tregtare dhe industriale, të cilat janë ndotur dhe/ose u janë ndryshuar vetitë (ujëra të përdorura ose mbetje të lëngshme), si dhe lëngjet kulluese nga landfill-et sanitare, apo llumrat nga gropat septike;

j) “Ujëra të ndotura urbane”, sipas përkufizimit në ligjin nr.111/2012, “Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore”;

k) “Ujëra të ndotura industriale”, sipas përkufizimit në ligjin nr.111/2012, “Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore”.

KREU II LLUMRAT

3. Përveç sa parashikohet në ligjin nr.10463, datë 22.9.2011, “Për menaxhimin e integruar të mbetjeve”, të ndryshuar, llumrat mund të përdoren në bujqësi vetëm në qoftë se janë në përputhje me kërkesat e këtij vendimi.

4. Vlerat kufi të përqendrimit të metaleve të rënda në tokën ku janë përdorur llumrat, vlerat kufi të përqendrimit të metaleve të rënda në llumra dhe vlerat kufi për sasinë e metaleve të rënda që mund të futen çdo vit në tokën e parashikuar për bujqësi përcaktohen në anekset IA, IB dhe IC, që i bashkëngjiten këtij vendimi dhe janë pjesë përbërëse e tij.

5. Llumrat nuk duhet të përdoren në tokat ku përqendrimi i një apo më shumë metaleve të rënda i kapërcen vlerat kufi, të përcaktuara në aneksin IA, ose kur përdorimi i llumrave mund të sjellë kapërcimin e këtyre vlerave kufi.

6. Për qëllime të pikës 5, të këtij vendimi:

a) sasia maksimale e llumrave që mund të përdoret në tokë, e shprehur në ton, lëndë e thatë, për hektar, në vit, do të përcaktohet nga Qendra e Transferimit të Teknologjive Bujqësore (QTIB) pas konsultimeve të detyrueshme me Inspektoratin Shtetëror të Mbrojtjes së Tokës, rast pas rasti, duke pasur parasysh pozicionin gjeografik dhe karakteristikat e tokës, bazuar në rezultatet e analizave të tokës për metalet e rënda, që do të kryhen sipas kërkesave të aneksit IIB, që i bashkëngjitet dhe është pjesë përbërëse e këtij vendimi;

b) vlerat kufi, të përcaktuara për përqendrimin e metaleve të rënda në llumra, duhet të jenë në përputhje me vlerat e aneksit IA, që i bashkëngjitet dhe është pjesë përbërëse e këtij vendimi.

7. Përpara përdorimit të llumrave në tokë bujqësore:

a) llumrat analizohen, në përputhje me kërkesat e përcaktuara në aneksin IIA;

b) toka analizohet, në përputhje me kërkesat e përcaktuara në aneksin IIB;

c) analizat e kërkuara për qëllime të shkronjave “a” dhe “b” kryhen nga laboratorë të akredituar, duke përdorur metodat e analizave të përcaktuara në aneksin IIC, që i bashkëngjitet dhe është pjesë përbërëse e këtij vendimi.

ç) me përjashtim të rasteve kur llumrat përdoren në toka kullosore, mostrat duhet të merren në një thellësi prej 25 centimetrash ose, kur thellësia e sipërfaqes së tokës është më pak se kaq, të sigurohet që thellësia e sipërfaqes së tokës, për marrjen e mostrës, të mos jetë më pak se 10 centimetra;

d) kur llumrat përdoren në tokë kullosore, mostrat duhet të merren në jo më shumë se 6 centimetra thellësi.

KREU III DETYRIMET E PRODHUESIT

8. Prodhuesi i llumrave që përdoren në bujqësi duhet:
- a) të pajiset me leje mjedisi, të tipit C, lëshuar në përputhje me aneksin 1, 6.4, të ligjit nr.10448, datë 14.7.2011, “Për lejet e mjedisit”, të ndryshuar;
 - b) të trajtojë llumrat;
 - c) t’u ofrojë rregullisht, përdoruesve, rezultatet e analizave të llumrave, të kryera periodikisht, në përputhje me aneksin IIA;
 - ç) të mbajë regjistrin me të dhëna, i cili të përfshijë:
 - i) sasinë e llumrave të prodhuara dhe sasinë e shpërndarë për përdorim në bujqësi;
 - ii) përbërjen dhe vetitë e llumrave, në lidhje me parametrat e referuar në aneksin IIA;
 - iii) trajtimin, të cilit i janë nënshtruar llumrat, duke pasur parasysh trajtimin referuar në shkronjën “b”;
 - iv) emrin dhe adresën e përdoruesit të llumrave dhe vendndodhjen e tokës ku përdoren llumrat.
 - d) të mbajë regjistrin me të dhëna në mjediset e tij të punës dhe ta bëjë atë të disponueshëm për informim, dhe pa pagesë, gjatë orarit zyrtar, për çdo person të interesuar;
 - dh) të raportojë, brenda datës 30 qershor, të çdo viti, pranë autoritetit kompetent, të dhënat e regjistruara.
9. Prodhuesi i llumrave të jetë i pajisur me lejen e mjedisit dhe me licencën III/2B, sipas legjislacionit në fuqi.
10. Prodhuesi, me kërkesë të autoriteteve kompetente, duhet të japë informacion mbi metodat e trajtimit dhe rezultatet e analizave.

KREU IV DETYRIMET E PËRDORUESIT

11. Përdoruesi i llumrave në bujqësi detyrohet të:
- a) analizojë tokën ku janë përdorur llumrat, në përputhje me aneksin IIB;
 - b) marrë parasysh nevojat e bimëve për lëndë ushqyese;
 - c) sigurojë që cilësia e tokës, e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore të mos dëmtohet;
 - ç) marrë parasysh lëvizshmërinë dhe disponueshmërinë në rritje të metaleve të rënda në kulturat bujqësore, kur llumrat janë përdorur në një tokë me pH nën 6 dhe në përputhje me aneksin IA;
 - d) përdorë llumrat e ujërave të ndotura pasi të jetë pajisur me lejen e mjedisit dhe licencën III/2B, sipas legjislacionit në fuqi;
 - dh) mbajë regjistrin me të dhëna, ku të përfshijë:
 - i) sasinë e llumrave të përdorur në bujqësi;
 - ii) sipërfaqen dhe vendndodhjen e tokës bujqësore ku janë përdorur llumrat;
 - iii) emrin dhe adresën e impiantit që ka prodhuar llumrat.
 - e) raportojë, brenda datës 30 qershor, të çdo viti, pranë autoritetit kompetent, të dhënat e regjistruara.
12. Përdoruesi i llumrave i njofton njësisë përkatëse të qeverisjes vendore vendndodhjen e tokës ku do të përdoren llumrat.

KREU V KËRKESAT PËR PËRDORIMIN DHE NDALIMIN E PËRDORIMIT TË LLUMRAVE TË TRAJTUARA NË BUJQËSI

13. Llumrat duhet të trajtohen përpara përdorimit në bujqësi. Nuk lejohet përdorimi i llumrave të patrajtuara.

14. Përveç sa parashikohet në pikën 13, përdorimi i llumrave të trajtuara në bujqësi nuk lejohet në këto raste:

a) kur mbetet e llumrave vijnë nga impiantet individuale ose lokale të trajtimit të ujërave të ndotura, përveç se kur përdoren në toka kullosore, ku bagëtia nuk do të kullosë më parë se të kenë kaluar 6 muaj nga përdorimi i tyre;

b) në toka kullosore apo ku rriten bimë foragjere, në qoftë se tokat që përdoren për kullotë apo bimët foragjere do të korren brenda tri javëve nga përdorimi i llumrave.

KREU VI

REGJISTRI KOMBËTAR PËR PËRDORIMIN E LLUMRAVE NË BUJQËSI

15. Autoriteti kompetent (AKM/QTTB) krijon, mban dhe përditëson Regjistrin Kombëtar për Përdorimin e Llumrave në Bujqësi, ku përfshihen të dhënat përkatëse, të raportuara nga prodhuesit dhe përdoruesit. Autoriteti kompetent (AKM/QTTB) i siguron Drejtorisë së Përgjithshme të Ujësjiellës Kanalizimeve të dhënat e raportuara nga prodhuesit dhe përdoruesit për përditësimin e çdo regjistri ekzistues për ujërat dhe ujërat e ndotura.

16. Autoriteti kompetent (AKM/ QTTB) mban regjistrin, referuar në pikën 15, në selinë e tij dhe e bën të disponueshëm, pa pagesë, për çdo person të interesuar, në përputhje me legjislacionin në fuqi.

17. Ministri përgjegjës për mjedisin dhe ministri përgjegjës për bujqësinë miratojnë, me urdhër të përbashkët, formatin e regjistrave, të referuar në pikat “8/d, “11/P” dhe “15”, të këtij vendimi.

KREU VII

RAPORTIMI PËR ZBATIMIN E VENDIMIT

18. Ministri përgjegjës për mjedisin dhe ministri përgjegjës për bujqësinë, me urdhër të përbashkët, miratojnë formatin që do të përdoret për përgatitjen e raportit dhe informacionin që do të përshihet në të.

19. Ministrinë përgjegjëse për mjedisin dhe bujqësinë përgatisin, bashkërisht, raportin mbi zbatimin e këtij vendimi, brenda muajit qershor 2017, dhe çdo tre vjet për periudhën në vijim.

20. Agjencia Kombëtare e Mjedisit, agjencitë rajonale të mjedisit, Inspektorati Shtetëror i Mjedisit, Pyjeve dhe Ujërave, Inspektorati Shtetëror për Mbrojtjen e Tokës dhe Qendra e Transferimit të Teknologjive Bujqësore, si dhe institucionet e tjera përkatëse, u sigurojnë ministrive informacionin e duhur për përgatitjen e raportit të sipërpërmendur.

21. Raporti, i referuar në pikën 19, publikohet në faqen zyrtare elektronike të ministrisë përgjegjëse për mjedisin dhe ministrisë përgjegjëse për bujqësinë dhe vihet në dispozicion të publikut.

KREU VIII

DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

22. Impiantet e trajtimit të ujërave të ndotura, me kapacitet trajtimi nën 300 kg. BOD5 në ditë, që i korrespondojnë 5000 p.e., të cilët janë projektuar kryesisht për trajtimin e ujërave të ndotura shtëpiake, përjashtohen nga zbatimi i dispozitave të parashikuara në pikën 8, shkronja “a”, dhe pikën 9, të këtij vendimi.

23. Mospërmblidhja e detyrimeve të përcaktuara në këtë vendim, për përdorimin e llumrave të ujërave të ndotura në bujqësi, ndëshkohet sipas pikës 32, të nenit 62, të ligjit nr.10463, datë 22.9.2011, “Për menaxhimin e integruar të mbetjeve”, të ndryshuar.

24. Ndalohet përdorimi në bujqësi i llumrave të trajtuara për një periudhë jo më pak se 2 vjet nga hyrja në fuqi e këtij vendimi.

25. Ngarkohen Ministria e Mjedisit, Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, Agjencia Kombëtare e Mjedisit, QTTB-ja, Inspektorati Shtetëror i Mjedisit dhe Inspektorati Shtetëror për Mbrojtjen e Tokës për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Edi Rama

ANEKSI IA

VLERAT KUFI PËRPËRQENDRIMIN E METALEVE TE RËNDA NË TOKË
(në mg/kg lëndë e thatë në një mostër përfaqësuese të tokave me pH nga 6 deri në 7 siç është përcaktuar në aneksin IIC)

Parametrat	Vlerat kufi
Kadmium	3
Bakër	100
Nikel	75
Plumb	200
Zink	300
Merkur	1,5
Krom	

ANEKSI IB

VLERAT KUFI PËR METALET E RËNDA TË PËRQENDRUARA NË LLUMRAT QË PËRDOREN NË BUJQËSI
(në mg/kg lëndë e thatë)

Parametrat	Vlerat kufi
Kadmium	30
Bakër	1 000
Nikel	400
Plumb	800
Zink	3500
Merkur	20
Krom	

ANEKSI IC

VLERAT KUFI PËR SASINË E METALEVE TË RËNDA QË MUND TË SHTOHEN ÇDO VIT NË TOKË BUJQËSORE, BAZUAR NË MESATARENË 10 VITEVE
(kg/ha/vit)

Parametrat	Vlerat kufi
Kadmium	0,15
Bakër	12
Nikel	3
Plumb	15
Zink	30
Merkur	0,1
Krom	

ANEKSI IIA ANALIZAT E LLUMRAVE

1. Si rregull i përgjithshëm, llumrat duhet të analizohen të paktën çdo gjashtë muaj. Kur ndodhin ndryshime në karakteristikat e mbetjeve të ujërave të trajtuara, shpeshtësia e analizave duhet rritur. Në qoftë se rezultatet e analizave nuk ndryshojnë në mënyrë sinjifikative gjatë një viti të plotë, llumrat duhet të analizohen të paktën çdo 12 muaj¹⁴.

2. Në rastin e llumrave të gjeneruara nga impiantet e trajtimit referuar në paragrafin 22 të këtij vendimi, në qoftë se analizat e llumrave nuk janë kryer 12 muaj përpara zbatimit të këtij vendimi, analizaduhet të kryhet brenda 12 muajve të zbatimit të saj, ose kur është e përshtatshme brenda 6 muajve të vendimit të autorizimit për përdorim të llumrave në bujqësi nga impiante të tilla. Autoritetet kompetente (AKM) duhet të vendosin për shpeshtësinë e analizave të mëtejshme në bazë të rezultateve të analizës fillestare, të çdo ndryshimi në natyrën e ujërave të mbetur të trajtuar dhe faktorëve të tjerë përkatës.

3. Bazuar në dispozitat e paragrafit 4, analiza duhet të mbulojë parametrat e mëposhtëm:

- Lëndë e thatë, lëndë organike;
- pH;
- azot dhe fosfor;
- kadmium, bakër, nikel, plumb, zink, merkur, krom.

4. Në rastin e bakrit, zinkut dhe kromit, kur autoriteti kompetent i është treguar në mënyrë bindëse se ato nuk janë aspak të pranishme ose janë të pranishme në sasi të papërfillshme në ujërat e mbetura të trajtuara nga impiantet e ujërave të ndotura, autoriteti kompetent (AKM) duhet të vendosë mbi shpeshtësinë e analizave të kryera.

ANEKSI IIB ANALIZAT E TOKËS

1. Kurdoherë që do të përdoren llumra të ndryshëm nga ato të impianteve të trajtimit referuar në paragrafin 22, autoritetet kompetente (QTTB) duhet së pari të sigurojnë se metalet e rënda si përbërës të tokës nuk kalojnë kufijtë e vlerave të përcaktuara në përputhje me aneksin IA. Për këtë qëllim autoritetet kompetente (QTTB) duhet të vendosin se çfarë analizash duhet të kryejnë, duke marrë parasysh të dhënat shkencore të disponueshme mbi karakteristikat e tokave dhe homogjenitetin e tyre.

2. Autoritetet kompetente (QTTB) duhet të vendosin për shpeshtësinë e analizave të mëtejshme, duke marrë parasysh përmbajtjen e metaleve në tokë përpara përdorimit të llumrave, sasinë dhe përbërjen e llumrave të përdorur dhe çdo faktor tjetër në lidhje me të.

3. Analizat duhet të mbulojnë parametrat e mëposhtëm:

- pH
- kadmium, bakër, nikel, plumb, zink, merkur, krom.

ANEKSI IIC MOSTRAT DHE METODAT E ANALIZAVE

1. Mostrat e tokës

Mostrat përfaqësuese të tokës për analizë duhet normalisht të përgatiten nga përzierja e 25 mostra ndihmëse të marra nëpërmjet sondës mbi një sipërfaqe më të vogël ose të barabartë me 5 hektarë, që është shfrytëzuar në mënyrë të njëjlojtë. Mostrat duhet të merren në një thellësi prej 25

¹⁴Shpeshtësia e analizave varet nga kapaciteti i impiantit të trajtimit të ujërave të ndotura. Për impiantet e vogla të trajtimit të ujërave të ndotura shpeshtësia është një herë në vit. Për impiantet e trajtimit të ujërave të ndotura mbi 500 PE shpeshtësia është dy herë në vit.

cm, me përjashtim të rasteve kur thellësia e shtresës së punueshme të tokës është më pak se kjo vlerë; megjithatë, thellësia e marrjes së mostrave në rastin e fundit nuk duhet të jetë më pak se 10 cm.

2. Mostrat e llumrave

Mostrat e llumrave duhet të merren pas trajtimit, por përpara dorëzimit tek përdoruesi dhe duhet të jetë përfaqësuese e llumrave të prodhuara.

3. Metodatat e analizave

Analiza e metaleve të rënda bëhet pas tretjes në acid të fortë. Metoda e referencës së analizës duhet të jetë ajo e spektroskopisë së absorbimit atomik. Kufiri i dedektimit për çdo metal nuk duhet të jetë më i madh se 10% i kufirit të vlerës së duhur.

LIGJ

Nr. 105/2016

PËR MBROJTJEN E BIMËVE

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83, pika 1, të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI

I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

KREU I

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

Qëllimi

Qëllimi i këtij ligji është:

- a) të mbrojë bimët dhe produktet bimore nga parazitët;
- b) të parandalojë hyrjen dhe përhapjen e parazitëve në territorin e Republikës së Shqipërisë;
- c) të mbrojë shëndetin e njerëzve, kafshëve, si dhe mjedisin nga përdorimi i produkteve për mbrojtjen e bimëve.

Neni 2

Përkufizime

Në këtë ligj termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

1. “Ambalazh i produkteve për mbrojtjen e bimëve” është çdo material që shërben për ambalazhimin e produkteve të mbrojtjes së bimëve të një kontejneri, një pako, përfshirë edhe materialet në kontakt me produktet e mbrojtjes së bimëve (PMB).

2. “Ambalazhimi i PMB-ve” është pjesë e procesit të prodhimit të PMB-ve dhe që ka të bëjë me vendosjen, paraprakisht, të PMB-ve në një ambalazh. Ambalazhimi përfshin edhe etiketimin e PMB-ve, i bërë sipas kërkesave të përcaktuara për etiketimin dhe hedhjen në treg të tyre.

3. “Bimë” janë bimët e gjalla ose pjesë të tyre të gjalla, përfshirë farërat dhe germoplazmën.

4. “Certifikatë fitosanitare e brendshme” është një dokument zyrtar i lëshuar nga shërbimi i mbrojtjes së bimëve i zonës nga ku është prodhuar, i cili deklaron që bimët, produktet bimore dhe objektet e tjera janë kontrolluar zyrtarisht në vendin e origjinës dhe janë gjetur të pastra nga parazitët

karantinorë. Ajo shpreh gjendjen fitosanitare të një ngarkese që plotëson standardet e sigurisë fitosanitare, të përcaktuara nga legjislacioni në fuqi në Republikën e Shqipërisë.

5. “Certifikatë fitosanitare për eksport” është dokumenti zyrtar i lëshuar nga shërbimi i mbrojtjes së bimëve i zonës nga ku është prodhuar, i cili tregon se kushtet fitosanitare të bimëve, produkteve bimore me rrezik dhe objekteve të tjera plotësojnë standardet e sigurisë fitosanitare, të përcaktuara nga legjislacioni në fuqi në Republikën e Shqipërisë.

6. “Certifikatë për riekспорт” është dokumenti zyrtar i lëshuar nga shërbimi i mbrojtjes së bimëve për dërgesat që riekспортohen, pasi inspektimet zyrtare kanë siguruar se në dërgesën e re nuk ka rreziqe fitosanitare.

7. “Certifikim fitosanitar i materialit shumëzues” është një procedurë ku bimët mëmë, kandidatet për dhënie të materialit shumëzues, kalojnë nëpër analiza dhe, kur është e nevojshme, në trajtim të veçantë, për të siguruar pastërtinë fitosanitare nga viruset dhe organizmat e tjerë të ngjashëm me ta.

8. “Certifikatë fitosanitare” është dokumenti zyrtar i lëshuar nga shërbimi i mbrojtjes së bimëve nga vendi i origjinës ose vendi prodhues, i cili tregon se kushtet fitosanitare të bimëve, produkteve bimore me rrezik dhe objekteve të tjera plotësojnë standardet e sigurisë fitosanitare, të përcaktuara nga legjislacioni në fuqi në Republikën e Shqipërisë.

9. “Gjurmim” është aftësia për të gjurmuar dhe ndjekur një bimë, prodhim bimor me rrezik, objekt tjetër ose produkt për mbrojtjen e bimëve, që janë ose priten të jenë të lidhura me shëndetin e bimëve në të gjitha fazat e prodhimit, të përpunimit dhe të shpërndarjes.

10. “Inspektim” është shqyrtimi pamor i bimëve, i produkteve bimore dhe i objekteve të tjera, i kryer nga inspektori për të përcaktuar nëse ato janë të infektuara ose të prekura me parazitë dhe nëse ato janë në përputhje me dispozitat e këtij ligji dhe me ligjin “Për inspektimin”.

11. “Inspektor” është inspektori i mbrojtjes së bimëve pranë Autoritetit Kombëtar të Ushqimit (AKU).

12. “Karantinë bimore” është tërësia e masave parandaluese, të marra me qëllim parandalimin e hyrjes dhe/ose përhapjes së një paraziti karantinor.

13. “Kontroll i integruar” është përdorimi racional i disa metodave biologjike, bioteknologjike, kimike, kulture ose të seleksionimit bimor, me anë të të cilave përdorimi i PMB-ve kufizohet në minimumin e kërkuar për të mbajtur parazitët në nivele të ulëta, të tilla që mënjanojnë provokimin e dëmeve ose humbjeve me pasoja ekonomike.

14. “Laborator i akredituar” është laborator i që ka kaluar me sukses procedurën e akreditimit nga organizmi kombëtar i akreditimit ose nga një organizëm evropian akreditimi për të kryer ekzaminime dhe analiza të përcaktuara.

15. “Laborator i miratuar i kontrollit” është laborator i miratuar nga ministri për kryerjen e tipave të analizave, të përcaktuara sipas pikës 3, të nenit 6, të këtij ligji.

16. “Laboratori Kombëtar i Referencës” është laborator, i cili mbikëqyr laboratorët e tjerë në vend për aplikimin e standardeve dhe të metodave të kontrollit laboratorik, përpunimin e kampioneve standarde të referencës dhe kryerjen e ekzaminimeve ndërlaboratorike.

17. “Ligji i inspektimit” është ligji nr. 10 433, datë 16.6.2012, “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”.

18. “Masa të veçanta kontrolli” është një tërësi masash karantinore, kimike, agroteknike etj., që ndërmerren në rastet e shtimit e të përhapjes masive të parazitëve dhe që synojnë në uljen e infeksionit nën nivelin e dëmit ekonomik apo në çrrënjosjen e plotë të tyre.

19. “Mbetje të PMB-së” është një ose më shumë lëndë vepruese të pranishme në bimë, produkte me origjinë bimore dhe me origjinë shtazore, në ujë të pijshëm ose gjetkë në mjedis, si rrjedhojë e përdorimit të PMB-së, përfshirë këtu edhe metabolitet dhe produktet që dalin nga shpërbërja e tyre.

20. “Ministër” është ministri që mbulon fushën e bujqësisë.

21. “Ministria” është ministria që mbulon fushën e bujqësisë.

22. “Objekte të tjera” është çdo vend ruajtjeje, mjet transporti, kontejner, tokë, organizma të gjallë etj., që shërbejnë për strehimin ose përhapjen e parazitëve.

23. “Parazit” është dëmtuesi, sëmundja dhe barërat e këqija, të dëmshme ose potencialisht të dëmshme për bimët dhe produktet bimore.

24. “Parazit karantinor” është paraziti i rrezikshëm, me ndikim të rëndësishëm ekonomik, që nuk është vërejtur ose është vërejtur në vendin tonë, por nuk është i përhapur gjerësisht.

25. “Pasaportë bimore” është dokumenti shoqërues për lëvizjen në brendësi të territorit të Republikës së Shqipërisë të bimëve, si dhe të produkteve bimore me rrezik, të cilat kalojnë në zonat e pastra.

26. “Përdorues i fundit” është personi ose subjekti, i cili përdor PMB.

27. “Përdorues profesionist” është personi, i cili është pajisur me diplomë universitare në fushën e agronomisë, ose i cili i është nënshtruar një trajnimit të përshtatshëm për përdorimin e PMB-ve helmuese ose shumë helmuese dhe është pajisur me dëshmi aftësie ose dëshmi aftësie të veçantë për përdorimin e PMB-ve.

28. “Produkt për mbrojtjen e bimëve” ose “PMB” është produkti, i cili përmban një ose më shumë lëndë vepruese dhe i cili përdoret për mbrojtjen e bimëve e të produkteve bimore nga parazitët ose për parandalimin e veprimit të tyre, për të ndikuar në proceset jetësore të bimëve, por me veprim të ndryshëm nga plehurat kimike, si p.sh. rregullatorët e rritjes, për të shkatërruar bimët e padëshirueshme apo pjesët bimore, si dhe për të mbajtur nën kontroll ose për të parandaluar rritjen e pjesëve bimore të padëshirueshme.

29. “PMB i rrezikshëm” është PMB-ja, e cila përmban njërin nga këto cilësi: eksploziv, oksidues, i ndezshëm, i dëmshëm, gërryes, irritant, i ndjeshëm, kancerogjen, mutagjen, helmues për riprodhimin dhe i rrezikshëm për mjedisin.

30. “PMB me rrezik të lartë” është PMB-ja, e cila përmban njërin nga këto cilësi: shumë helmues (të klasës 1a ose T+), helmues (të klasës 1b ose T), ekstremisht i ndezshëm.

31. “Praktikat e mira të mbrojtjes së bimëve” është tërësia e masave dhe e veprimeve për kontrollin e parazitëve me metodat kimike, duke respektuar kushtet në të cilat PMB-të janë regjistruar, si: respektimi i kufijve kritikë, zgjedhja e dozës dhe volumit, koha dhe numri i trajtimeve, mbrojtja e entomofaunës natyrale dhe mjedisit, si dhe kujdesi për shëndetin e përdoruesve e të konsumatorëve.

32. “Prekje ose infeksion” është prania e parazitëve të gjallë në bimë, në produkte bimore ose në objekte të tjera.

33. “Produkt bimor” është materiali me origjinë bimore, i përpunuar ose jo, i cili mund të përbëjë rrezik për hyrjen dhe përhapjen e parazitëve e të parazitëve karantinorë.

34. “Regjistrim” është procesi i vlerësimit të një PMB-je, sipas kriterëve të vendosura në dispozitat e këtij ligji dhe në aktet nënligjore të dala në zbatim të tij, si rezultat i të cilit lejohet tregtimi apo përdorimi i tij në territorin e Republikës së Shqipërisë dhe bëhet pajisja e tij me dokumentet e regjistrimit.

35. “Rieksport” është ngarkesë e rieksportuar pa rënë ndesh me përcaktimet e legjislacionit doganor, e cila është importuar nga një shtet e më pas eksportohet pa u ekspozuar ndaj infektimeve ose kontaminimeve nga parazitët edhe nëse ngarkesa ruhet, ndahet, kombinohet me ngarkesa të tjera ose i ndryshohet ambalazhi.

36. “Specialist i shërbimit të mbrojtjes së bimëve” është specialisti pranë Drejtorisë Rajonale të Bujqësisë, “DRB”, me funksione në fushën e mbrojtjes së bimëve.

37. “Struktura përgjegjëse e mbrojtjes së bimëve” ose “SPMB” është drejtoria që mbulon mbrojtjen e bimëve në ministri.

38. “Trajtim” është procedura e autorizuar për ngordhjen, largimin ose kufizimin e parazitëve.

39. “Tregtim i PMB-ve” është çdo aktivitet, i cili lidhet me magazinimin, shpërndarjen, prezantimin për shitje ose shitjen në territorin e Republikës së Shqipërisë të PMB-ve të regjistruara.

40. “Zonë” është një territor ose pjesë e një territori, që i përket një ose më shumë fshatrave, bashkive ose qarqeve.

41. “Zonë e pastër” është një territor ose pjesë e një territori, që i përket një ose më shumë fshatrave, bashkive ose qarqeve, të pastër nga parazitë të caktuar.

KREU II

ORGANIZIMI DHE FUNKSIONIMI I STRUKTURAVE TË MBROJTJES SË BIMËVE

Neni 3

Strukturat e mbrojtjes së bimëve

Strukturat e mbrojtjes së bimëve, të ngarkuara me zbatimin e këtij ligji, janë:

- a) struktura përgjegjëse e mbrojtjes së bimëve (SPMB) në ministri;
- b) Autoriteti Kombëtar i Ushqimit (AKU);
- c) shërbimi i mbrojtjes së bimëve pranë drejtorive rajonale të bujqësisë (DRB);
- ç) Instituti i Sigurisë Ushqimore dhe Veterinarisë (ISUV);
- d) Departamenti i Mbrojtjes së Bimëve (DMB) pranë ISUV-it.

Neni 4

Detyrat e strukturave të mbrojtjes së bimëve

1. Struktura përgjegjëse e mbrojtjes së bimëve ka këto detyra:
 - a) është autoriteti kompetent që harton politikat e mbrojtjes së bimëve dhe për përshtatjen e legjislacionit të mbrojtjes së bimëve me atë të BE-së;
 - b) zhvillon procedurat që lidhen me regjistrimin e PMB-ve, të lëndëve vepruese, si dhe të shtuesve e të bashkëvepruesve;
 - c) ndjek dhe zbaton aktivitetin e shërbimet në kuadër të mbrojtjes së bimëve në nivel qendror dhe rajonal, në zbatim të këtij ligji.
2. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit është organi inspektues, i cili ka detyrë kontrollin e zbatimit të këtij ligji dhe të akteve nënligjore që rrjedhin prej tij, si dhe të akteve të tjera ligjore në fushën e inspektimeve.
3. Shërbimi i mbrojtjes së bimëve pranë DRB-së ka detyrë monitorimin e gjendjes fitosanitare të bimëve, produkteve bimore dhe të objekteve të tjera brenda territorit në administrim të tyre.
4. Instituti i Sigurisë Ushqimore dhe Veterinarisë ka detyrat e përcaktuara sipas pikave 1.2 dhe 2, të nenit 5, të këtij ligji.
5. Departamenti i Mbrojtjes së Bimëve ka detyrat e përcaktuara sipas pikave 1.1 dhe 2, të nenit 5, të këtij ligji.

Neni 5

Laboratorët kombëtarë të referencës

1. Laboratorë kombëtarë të referencës janë:
 - 1.1. Laboratorët e diagnostikimit të parazitëve, pranë DMB-së, të cilët kanë për detyrë:
 - a) të monitorojnë parazitët karantinorë, të përcaktojnë statusin e tyre, metodat e kontrollit karantinor dhe të njoftojnë ministrinë;
 - b) të bëjnë diagnostikimin dhe prognozë-sinjalizimin e parazitëve, duke përcaktuar edhe masat e kontrollit të tyre;
 - c) të bëjnë provat biologjike-agronomike të PMB-ve gjatë procedurës për regjistrimin e tyre, kur kërkohet një gjë e tillë.
 - 1.2. Laboratori i analizave cilësore të PMB-ve, si dhe ai i mbetjeve të tyre në bimët e në produktet me origjinë bimore, pranë ISUV-it, i cili ka për detyrë:
 - a) vlerësimin e dokumentacionit të PMB-ve gjatë procedurës së regjistrimit të tyre;
 - b) kontrollin cilësor të PMB-ve të regjistruara dhe të hedhura në treg;
 - c) analizën e mbetjeve të PMB-ve në bimët dhe produktet me origjinë bimore, të prodhuara në vend dhe/ose të importuara, në zbatim të legjislacionit për sigurinë ushqimore.
2. Krahas detyrave të përcaktuara në pikat 1.1 dhe 1.2, të pikës 1, të këtij neni, laboratorët kombëtarë të referencës kryejnë detyrat e mëposhtme, sipas fushës së tyre të përcaktimit:

- a) vlerësimin e laboratorëve, me qëllim miratimin e tyre si laboratorë të miratuar për kryerjen e analizave të kontroleve zyrtare;
- b) bashkërendimin e punës dhe dhënien e mbështetjes, përfshirë trajnimet dhe shërbime të tjera për veprimtaritë laboratorike, për standardet teknike dhe mënyrat e analizave që ato kryejnë;
- c) organizimin e testeve paralele të mostrave të standardizuara dhe marrjen pjesë në to në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar për monitorimin e kualifikimit të laboratorëve të miratuar të kontrollit;
- ç) garantimin e përdorimit të një sistemi të brendshëm, në përputhje me standardet e kërkuara nga laboratorët e miratuar të kontrollit.

Neni 6

Laboratorët e miratuar të kontrollit

1. Laboratorët rajonalë të mbrojtjes së bimëve në varësi të ministrisë janë laboratorë të miratuar kontrolli. Laboratorë të kontrollit të mbrojtjes së bimëve mund të miratohen edhe laboratorë të tjerë, publikë apo privatë, të akredituar.
2. Kriteret e përgjithshme dhe procedurat për miratimin e laboratorëve të kontrollit të mbrojtjes së bimëve hartohen nga laboratorët kombëtarë të referencës dhe miratohen me udhëzim të ministrit.
3. Laboratorët e kontrollit miratohen me urdhër të ministrit, pas vlerësimit të kryer nga laboratorët kombëtarë të referencës për përmbushjen e kriterëve, sipas pikës 2, të këtij neni, dhe sipas llojit të analizave për të cilat janë akredituar.
4. Tarifat e shërbimeve dhe të analizave, që kryhen nga laboratorët kombëtarë të referencës dhe laboratorët e miratuar të kontrollit, përcaktohen me udhëzim të ministrit.

KREU III

KONTROLLI I PARAZITËVE

Neni 7

Detyrimi për kontrollin e parazitëve dhe pajisja me “Certifikatë fitosanitare”

1. Personat fizikë dhe juridikë, që kultivojnë, prodhojnë, përpunojnë, magazinojnë dhe tregtojnë bimë dhe produkte bimore, janë të detyruar:
 - a) të marrin masa paraprake kundër parazitëve dhe të parandalojnë shumëzimin e përhapjen e tyre, sipas praktikave të mira të mbrojtjes së bimëve;
 - b) të vrojtojnë bimësinë, tokën dhe produktet bimore për shfaqjen e parazitëve dhe t'i kontrollojnë ato, në bazë të praktikave të mira të mbrojtjes së bimëve dhe të kriterëve të mbrojtjes së integruar.
2. Çdo bimë ose produkt bimor, i aftë për të mbartur parazitë karantinorë apo të rrezikshëm, që lëviz brenda territorit të vendit, duhet t'i nënshtrohet kontrollit fitosanitar dhe duhet të pajiset me “Certifikatë fitosanitare të brendshme”, të lëshuar nga shërbimi i mbrojtjes së bimëve pranë DRB-së, ose “Pasaportë bimore”, lëshuar nga prodhues të autorizuar. Kushtet dhe kriteret për autorizimin e prodhuesve të bimëve dhe produkteve bimore përcaktohen me udhëzim të ministrit.
3. Në rastet e lëvizjes së bimëve ose produkteve bimore jashtë territorit të vendit, ato duhet t'i nënshtrohen kontrollit fitosanitar dhe të pajisen me “Certifikatën fitosanitare për eksport”, të lëshuar nga shërbimi i mbrojtjes së bimëve pranë DRB-së.
4. Në rastin e hyrjes në territorin e vendit të bimëve ose të produkteve bimore, për qëllim rieksperti dhe qëndrimit të tyre brenda vendit për më shumë se 14 ditë, atëherë ato duhet t'i nënshtrohen kontrollit fitosanitar dhe duhet të pajisen edhe me “Certifikatën fitosanitare për riekspert”, të lëshuar nga shërbimi i mbrojtjes së bimëve pranë DRB-së.
5. Sasi të vogla të bimëve, produkteve bimore, për qëllime të konsumit vetjak ose përdorim personal, për përdorim joindustrial, bujqësor apo tregtar, mund të qarkullojnë në vend edhe kur nuk shoqërohen me “Certifikatë fitosanitare” ose “Pasaportë bimore”, me kusht që të mos përbëjnë rrezik për përhapjen e organizmave të dëmshëm.

6. Kultivimi, prodhimi, shumëzimi, magazinimi, përpunimi dhe tregtimi i bimëve të infektuara me parazitë karantinorë janë të ndaluar.

7. Rregullat e praktikave të mbrojtjes së bimëve, si dhe hartimi i praktikave të mira të mbrojtjes së bimëve dhe i kriterëve të mbrojtjes së integruar hartohen nga DMB-të dhe miratohen me urdhër të ministrit, me propozim të SPMB-së.

Neni 8

Masat e veçanta të kontrollit të parazitëve

1. Masat e veçanta për rastet emergjente të përhapjes e të shtimit masiv të parazitëve, të cilët nuk mund të kufizohen me metodat e zakonshme të kontrollit, si dhe mobilizimi për këtë qëllim i subjekteve shtetërore e private, të cilat zotërojnë kapacitetet e nevojshme njerëzore e materiale, përcaktohen me urdhër të ministrit.

2. Shpenzimet për masat e veçanta në këto raste përballohen nga buxheti vjetor i ministrisë.

3. Rregullat në lidhje me masat e veçanta të kontrollit të parazitëve dhe trajtimet për kontrollin e parazitëve përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 9

Pastërtia fitosanitare e materialit shumëzues dhe mbjellës bimor

1. Materialet bimore për shumëzim ose mbjellje lejohen të përdoren vetëm pasi i janë nënshtruar kontrollit fitosanitar dhe janë pajisur me “Certifikatë fitosanitare”.

2. Speciet drufrutore dhe hardhia, të cilat shtohen në mënyrë vegetative, i nënshtrohen procedurës së certifikimit të materialit shumëzues për të siguruar pastërtinë nga viruset dhe organizmat të tjerë, të ngjashëm me to.

Neni 10

Zonat e pastra

1. Në zonat e pastra nuk lejohet prania e një ose më shumë prej parazitëve karantinorë për të garantuar pastërtinë fitosanitare nga këta parazitë.

2. Miratimi i njohjes së “zonës së pastër” bëhet me urdhër të ministrit.

3. Rregullat për njohjen e zonave të pastra përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 11

Kërkesat fitosanitare ndaj paletave dhe materialit të ambalazhit prej druri

Materiali i ambalazhit dhe i paletave prej druri u nënshtrohet masave të miratuara fitosanitare për qëllime dezinfektimi.

Materiali i ambalazhit dhe i paletave prej druri duhet të përmbajë vulën përkatëse që tregon trajtimin e tij sipas masave të miratuara.

3. Materiali i ambalazhit dhe i paletave prej druri, që shoqëron çdo ngarkesë, është objekt i inspektimit fitosanitar në pikat e kalimit kufitar edhe kur ngarkesa nuk është subjekt i inspektimit fitosanitar.

4. Rregullat dhe masat për trajtimin e ambalazheve dhe paletave prej druri përcaktohen me udhëzim të përbashkët të ministrit dhe ministrit përgjegjës për mjedisin.

Neni 12

Pasaporta bimore

1. Lëvizja e bimëve ose e produkteve bimore brenda territorit të Republikës së Shqipërisë bëhet edhe duke i shoqëruar ato me “Pasaportë bimore”, e cila është një dokument i lëshuar nga prodhuesi i

autorizuar. SPMB-ja verifikon plotësimin e kushteve dhe të kriterëve për lëshimin e “Pasaportës bimore” nga prodhuesit e autorizuar.

2. “Pasaporta bimore” dëshmon se prodhuesi i autorizuar ka përmbushur standardet e shëndetit të bimëve dhe të sigurisë fitosanitare, të përcaktuara nga legjislacioni në fuqi për bimët dhe produktet bimore të prodhuara prej tij.

3. Procedurat, kushtet dhe kriteret për pajisjen me “Pasaportë bimore” përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 13

Fondet për mbrojtjen e bimëve

1. Fondet e veçanta për mbrojtjen nga parazitët të bimëve të kultivuara apo spontane planifikohen në buxhetin vjetor që miratohet për ministrinë.

2. Përcaktimi i parazitëve, për kontrollin e të cilëve do të përdoret ky fond, miratohet me urdhër të ministrit.

3. Ministri, me propozimin e autoritetit kompetent, miraton shpërndarjen dhe përdorimin e burimeve financiare të mbrojtjes së bimëve.

KREU IV

SHËRBIMI DHE INSPEKTIMI KARANTINOR FITOSANITAR

Neni 14

Detyrimi për inspektim karantinor fitosanitar

1. Importi, eksporti dhe kalimi transit në territorin e Republikës së Shqipërisë i bimëve, produkteve bimore dhe objekteve të tjera bëhen në pikat doganore të hyrjes, ku funksionon inspektimi karantinor fitosanitar, dhe i nënshtrohen këtij inspektimi.

2. Importi, eksporti dhe kalimi transit i bimëve, produkteve bimore dhe objekteve të tjera bëhen vetëm nëse ato janë të pajisura me “Certifikatën fitosanitare” si dhe nëse ambalazhet e paletat prej druri janë të trajtuara.

3. Importi, eksporti dhe kalimi transit i bimëve, produkteve bimore dhe objekteve të tjera, të infektuara me parazitë karantinorë, janë të ndaluar.

4. Inspektori është pjesë e grupit të praktikës doganore, që merr kontaktin e parë me mjetet që transportojnë bimë, produkte bimore, PMB dhe objekte të tjera.

5. Rregullat për inspektimin karantinor fitosanitar përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit.

Neni 15

Njoftimi i shërbimit të mbrojtjes së bimëve

1. Personat fizikë dhe juridikë, që merren me kultivimin, prodhimin, transportin, tregtimin dhe magazinimin e bimëve e të produkteve bimore, kur vërejnë ose dyshojnë për një parazit të pahasur më parë në një zonë ose për shtim masiv të një paraziti, janë të detyruar të njoftojnë menjëherë shërbimin e mbrojtjes së bimëve pranë DRB-së dhe AKU-në, si dhe të sigurojnë një mostër të tij.

2. Shërbimi i mbrojtjes së bimëve, pas përcaktimit të parregullsisë apo parazitit, njofton shërbimin e mbrojtjes së bimëve të vendit të origjinës.

3. Rregullat për mënyrën e njoftimit përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 16

Shpallja e zonës së prekur

1. Kur në një zonë shfaqet një parazit karantinor, shërbimi i mbrojtjes së bimëve pranë DRB-së njofton menjëherë SPMB-në.

2. Me marrjen e njoftimit, SPMB-ja përgatit masat për kufizimin e përhapjes së parazitit karantinor deri në çrrënjosjen e tij në zonën përkatëse dhe i propozon ministrit miratimin e këtyre masave, si dhe shpalljen e kësaj zone si zonë e prekur.

3. Urdhri i ministrit u njoftohet organeve të qeverisjes vendore dhe prodhuesve, personave fizikë e juridikë, që merren me kultivimin, prodhimin dhe magazinimin e bimëve e të produkteve bimore.

Neni 17

Shumëzimi i parazitëve për qëllime kërkimore

1. Mbajtja dhe shumëzimi i parazitëve karantinorë për qëllime kërkimore dhe eksperimentale, lejohet në rast se institucioni kërkimor zotëron mjetet e nevojshme, që garantojnë me protokoll të veçantë mospërhapjen e parazitit karantinor.

2. Mbajtja dhe shumëzimi i parazitëve karantinorë, sipas pikës 1, të këtij neni, nga institucionet kërkimore lejohen vetëm me urdhër të ministrit.

Neni 18

Eksporti

1. Eksporti i bimëve dhe i produkteve bimore lejohen nëse:

a) ngarkesa është me origjinë nga Republika e Shqipërisë para lëshimit të “Certifikatës fitosanitare për eksport” dhe shërbimi i mbrojtjes së bimëve pranë DRB-së ka kryer kontrollin, për të siguruar nëse janë përmbushur të gjitha kërkesat fitosanitare, të përcaktuara nga legjislacioni në fuqi në Republikën e Shqipërisë;

b) ngarkesat, që do të eksportohen, nuk janë me origjinë nga Republika e Shqipërisë, por janë magazinuar, ripaketuar apo ndarë në Republikën e Shqipërisë dhe para lëshimit të certifikatave për riekспорт, shërbimi i mbrojtjes së bimëve pranë DRB-së ka kryer kontrollin për të siguruar nëse janë përmbushur të gjitha kërkesat fitosanitare, të përcaktuara nga legjislacioni në fuqi në Republikën e Shqipërisë.

2. “Certifikata fitosanitare për riekспорт” konsiderohet dokument zyrtar, kur inspektori fitosanitar vërteton se përmbushen kërkesat, sipas shkronjës “b”, të pikës 1, të këtij neni.

3. Format i dhe përmbajtja e certifikatave fitosanitare për eksport dhe riekспорт, janë pjesë e rregullave për inspektimin karantinor fitosanitar, të përcaktuara sipas pikës 5, të nenit 14, të këtij ligji.

KREU V

PRODUKTET PËR MBROJTJEN E BIMËVE

Neni 19

Regjistrimi

1. Të gjitha PMB-të që tregtohen ose përdoren në territorin e Republikës së Shqipërisë i nënshtrohen procedurës së regjistrimit.

2. Në Republikën e Shqipërisë regjistrohen vetëm PMB-të, të cilat janë të regjistruara në një nga vendet e Bashkimit European.

3. Të gjitha procedurat, që lidhen me regjistrimin e PMB-ve, lëndëve vepruese, si dhe të shtuesve e të bashkëvepruesve kryhen në ministri, pranë SPMB-së, si autoriteti përgjegjës.

4. Rregullat e regjistrimit, procedura dhe kriteret e vlerësimit të PMB-ve përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

5. Miratimi i lëndëve vepruese, i përbërësve të tjerë në përmbajtje të PMB-ve, i të dhënave teknike të dosjes së regjistrimit të PMB-ve, si dhe përditësimi i tyre, në përputhje me legjislacionin e BE-së, bëhen me urdhër të ministrit.

Neni 20
Tregtimi i PMB-ve

1. Lejohet tregtimi me shumicë dhe me pakicë i PMB-ve të regjistruara.
2. Tregtimi me shumicë dhe pakicë i PMB-ve bëhet nga persona fizikë, të diplomuar në fushën e agronomisë, ose nga persona juridikë, të cilët duhet të punësojnë një ose disa persona, teknikë përgjegjës, të cilët janë diplomuar në këtë fushë.
3. Tregtia e PMB-ve përfshihet në kategorinë II.5, të shtojcës së ligjit nr. 10 081, datë 23.2.2009, “Për licencat, autorizimet dhe lejet në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar. Tregtimi me shumicë dhe me pakicë i PMB-ve me rrezik dhe i PMB-ve me rrezik të lartë kryhet me licencë, të lëshuar sipas kërkesave të legjislacionit, në zbatim të ligjit nr. 10 081, datë 23.2.2009, “Për licencat, autorizimet dhe lejet në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar.
4. Ministri, me propozimin e AKU-së, mund të pezullojë dhe/apo të revokojë licencën, në përputhje me pikën 3, të këtij neni, në rastet kur nuk përmbushen më kriteret e dhënies së licencës apo shkelen detyrimet e përcaktuara në të, si dhe në rastet kur ka një rrezik serioz për shëndetin publik dhe është e nevojshme e urgjente marrja e masave parandaluese.
5. Në njësitë e tregtimit me shumicë të PMB-ve ndalohej:
 - a) mbajtja dhe tregtimi i PMB-ve me ambalazhe të pamiratuara;
 - b) asgjësimi i ambalazheve dhe i PMB-ve të skaduar apo të dëmtuara;
 - c) mbajtja dhe tregtimi i ushqimeve për njerëz e për kafshë, si dhe i farërave të padezinfektuara, që mund të përdoren si ushqim për njerëz dhe kafshë si: drithëra, bishtajore për kokërr (bizele, bathë, fasule);
 - ç) riambalazhimi i PMB-ve;
 - d) shitja e PMB-ve me pakicë të përdoruesi i fundit.
6. Në njësitë e tregtimit me pakicë ndalohej:
 - a) shitja e PMB-ve helmuese të personat, që nuk janë të pajisur me dëshmi aftësie, si dhe e PMB-ve shumë helmuese të personat që nuk janë të pajisur me dëshmi aftësie të veçantë, sipas përcaktimeve të pikës 3, të nenit 23, të këtij ligji;
 - b) shitja e PMB-ve helmuese dhe shumë helmuese pa recetë;
 - c) mbajtja dhe tregtimi i PMB-ve me ambalazhe të pamiratuara;
 - ç) asgjësimi i ambalazheve dhe i PMB-ve të skaduar apo të dëmtuara;
 - d) mbajtja dhe tregtimi i ushqimeve për njerëz dhe për kafshë, si dhe i farërave të padezinfektuara, që mund të përdoren si ushqim për njerëz dhe kafshë, si: drithëra, bishtajore për kokërr (bizele, bathë, fasule);
 - dh) riambalazhimi i PMB-ve.
7. Rregullat për tregtimin, transportin, ruajtjen dhe magazinimin e PMB-ve përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit.

Neni 21
Tregtimi i materialit mbjellës, të dezinfektuar

1. Lejohet tregtimi i materialit mbjellës, të dezinfektuar me një PMB, e cila është e regjistruar në Republikën e Shqipërisë ose në një vend të BE-së.
2. Etiketa dhe dokumentet shoqëruese për materialin mbjellës, të dezinfektuar, duhet të përfshijnë emrin tregtar të PMB-së dhe emrin ose emrat e lëndës ose lëndëve vepruese në përmbajtje të saj.

Neni 22
Transporti dhe ruajtja e PMB-ve

1. Transporti i PMB-ve kryhet me mjete të sigurta dhe të përshtatshme, sipas legjislacionit në fuqi për mallrat dhe substancat e rrezikshme.

2. PMB-të ruhen në magazina në rastin e tregtimit me shumicë, si dhe në mjediset e tregtimit me pakicë.

3. Kushtet në magazinat dhe njësitë e tregtimit me pakicë duhet të garantojnë ruajtjen e cilësive fiziko-kimike të PMB-ve, sipas kërkesave të përcaktuara në etiketën e PMB-ve.

4. Magazinat dhe njësitë e tregtimit me pakicë të PMB-ve duhet të jenë të pajisura me:

- a) mjetet e nevojshme për asgjësimin e PMB-ve të rrjedhura;
- b) këndin e ndihmës së shpejtë dhe mjetet mbrojtëse individuale;
- c) pajisjet e mbrojtjes nga zjarri;
- ç) mjediset higjieno-shëndetësore me ujë të rrjedhshëm;
- d) magazinat të jenë të pajisura me sistemet e ajrimit, si dhe aparatet matëse dhe regjistruese të temperaturës e të lagështirës së ajrit, si dhe mjedise të veçanta qëndrimi për punonjësit e tyre.

Neni 23

Përdorimi i qëndrueshëm i PMB-ve

1. Përdorimi i qëndrueshëm i PMB-ve duhet të sigurojë uljen e rreziqeve dhe ndikimeve të tyre në shëndetin e përdoruesve, konsumatorëve, kafshëve dhe mjedisit si dhe kontrollin e integruar të parazitëve.

2. PMB-të përdoren nga përdoruesi i fundit, duke respektuar kërkesat dhe udhëzimet, që jepen në dokumentin e regjistrimit të tyre.

3. PMB-të shumë helmuese përdoren vetëm nga përdoruesit profesionistë, të cilët janë persona të diplomuar në fushën e agronomisë ose persona, të cilët i janë nënshtruar një trajnimit të përshtatshëm për përdorimin e PMB-ve shumë të rrezikshme dhe janë pajisur me dëshmi aftësie të veçantë për këtë përdorim.

4. PMB-të helmuese përdoren nga përdoruesit profesionistë, të cilët janë persona të diplomuar në fushën e agronomisë ose nga persona, të cilët i janë nënshtruar një trajnimit të përshtatshëm për përdorimin e PMB-ve helmuese dhe janë pajisur me dëshmi aftësie për këtë përdorim.

5. Trajtimet me PMB duhet të kryhen me mjete dhe makineri sipas legjislacionit në fuqi për makineritë, legjislacionit që përfshin dhe makineritë për përdorim të PMB-ve, për të garantuar sigurinë e shëndetit të përdoruesve, të mjedisit dhe të bimëve e të produkteve bimëore ku ato përdoren.

6. Rregullat për përdorimin e qëndrueshëm të PMB-ve, si dhe kriteret e kualifikimit për përdoruesit përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit.

7. Kriteret teknike të mjeteve dhe makinerive, të cilat përdoren për trajtimet me PMB, përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 24

Ambalazhimi i PMB-ve

1. Lejohet ambalazhimi i PMB-ve, të regjistruara në Republikën e Shqipërisë.

2. Ambalazhimi i PMB-ve përfshihet në kategorinë II.5, të shtojcës së ligjit nr. 10 081, datë 23.2.2009, “Për licencat, autorizimet dhe lejet në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar. Ambalazhimi i PMB-ve kryhet nga subjekte të licencuara sipas kërkesave të legjislacionit në zbatim të ligjit nr. 10 081, datë 23.2.2009, “Për licencat, autorizimet dhe lejet në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar.

3. Licencimi kryhet bazuar në verifikimin paraprak nga AKU-ja të kushteve e të kriterëve të caktuara për këtë qëllim në këtë ligj dhe në aktet nënligjore në zbatim të tij.

4. Rregullat e përgjithshme për klasifikimin, ambalazhimin dhe etiketimin e PMB-ve zbatohen në përputhje me vendimin e Këshillit të Ministrave që rregullon klasifikimin, ambalazhimin dhe etiketimin e kimikateve. Rregullat specifike për ambalazhimin dhe etiketimin e PMB-ve përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 25

Asgjësimi i PMB-ve dhe ambalazheve të tyre

1. PMB-të, ambalazhet dhe materialet e tjera, që duhet të asgjësohen, janë:
 - a) PMB-të e papërdorshme, për shkak të skadimit ose për arsye të tjera, përjashtuar rastet kur ato i janë nënshtruar analizave nga laboratorit i akredituar dhe parametrat e tyre janë të njëjta me ato të dosjes së regjistrimit;
 - b) PMB-të që kanë rrjedhur gjatë ruajtjes e transportit dhe materialet e përdorura për thithjen e dezaktivizimit të tyre;
 - c) ambalazhet, si: fuçi, bidonë, shishe, kuti, qese dhe objekte të tjera të ngjashme, të boshatisura;
 - ç) sendet e ndotura gjatë punës, si: pajisje mbrojtëse, enë të ndryshme, mjete pastrimi, objekte të tjera të ngjashme, të cilat nuk mund të përdoren më.
2. Tregtuesit me shumicë të PMB-ve, për PMB-të e përmendura në shkronjën “a”, të pikës 1, të këtij neni, janë të detyruar t’i largojnë ato nga territori i Republikës së Shqipërisë ose të bëjnë djegien (inçinerimin) e tyre, në përputhje me legjislacionin në fuqi për ndotjen e mjedisit.
3. Asgjësimi i PMB-ve me djegie (inçinerim), brenda territorit të Republikës së Shqipërisë, bëhet nga subjekte të specializuara për këtë qëllim, të licencuara sipas legjislacionit në fuqi për lejet dhe licencat.
4. Ministri, së bashku me ministrin përgjegjës për mjedisin, miratojnë udhëzimin për asgjësimin e PMB-ve dhe të ambalazheve të tyre, sipas përcaktimeve të shkronjave “a”, “b”, “c” dhe “ç”, të pikës 1, të këtij neni.
5. Riciklimi i ambalazheve të PMB-ve, sipas përcaktimeve të shkronjës “c”, të pikës 1, të këtij neni, duhet të kryhet vetëm për ato ambalazhe, të cilat nuk janë të kontaminuara me PMB të klasifikuara si PMB të rrezikshme dhe PMB me rrezik të lartë dhe në përputhje me legjislacionin në fuqi për mbetjet.
6. Ambalazhet e kontaminuara me PMB të klasifikuara si PMB të rrezikshme dhe PMB me rrezik të lartë duhet të trajtohen në përputhje me legjislacionin në fuqi për menaxhimin e integruar të mbetjeve.

Neni 26

Të dhënat statistikore për PMB-të

1. Instituti i Statistikave, në bashkëpunim me ministrinë, të sigurojë të dhënat statistikore të PMB-ve:
 - a) çdo vit për sasitë e hedhura në treg;
 - b) çdo 5 vjet për sasitë e përdorura.
2. Rregullat e sigurimit të të dhënave statistikore të PMB-ve përcaktohen me marrëveshje mirëkuptimi midis Institutit të Statistikave dhe ministrisë.

Neni 27

Kërkesat për gjurmueshmërinë

1. Gjurmueshmëria përcaktohet në të gjitha nivelet e prodhimit bimor me rrezik, objekteve të tjera ose PMB-ve, që janë ose priten të jenë të lidhura me shëndetin e bimëve, në të gjitha fazat e prodhimit, të përpunimit dhe të shpërndarjes së tyre.
2. Prodhuesit e bimëve dhe tregtuesit e PMB-ve krijojnë një sistem për mbajtjen e të dhënave, të quajtur bazë të dhënash, dhe garantojnë procedurat, të cilat mundësojnë identifikimin e tyre në çdo çast. Nëpërmjet këtyre të dhënave bëhet identifikimi i çdo personi fizik apo juridik, që i ka furnizuar apo është furnizuar me bimë, prodhime bimore me rrezik, objekte të tjera ose PMB.
3. Prodhuesit dhe tregtuesit e bimëve, si dhe tregtuesit e PMB-ve e ruajnë informacionin e përmendur në pikën 2, të këtij neni, për tre vjet dhe ia japin këtë informacion AKU-së dhe ministrit, me kërkesë të tyre.

KREU VI KUNDËRVAJTJE ADMINISTRATIVE

Neni 28

Kundërvajtje administrative

1. Kur nuk përbëjnë vepër penale, shkeljet e mëposhtme të dispozitave të këtij ligji përbëjnë kundërvajtje administrative dhe ndëshkohen me:

a) gjobë 10 000 lekë, në rastet kur veprohet në kundërshtim me pikën 1, të nenit 7; pikën 1, të nenit 15; dhe pikat 2, 3 e 5, të nenit 23, të këtij ligji;

b) gjobë 50 000 lekë, në rastet kur veprohet në kundërshtim me pikën 2, të nenit 7; pikën 1, të nenit 10; nenin 11 e 12; pikën 1, të nenit 14; pikën 1, të nenit 17; dhe pikën 4, të nenit 22, të këtij ligji;

c) gjobë 100 000 lekë, në rastet kur veprohet në kundërshtim me pikën 2, të nenit 14; nenin 15; pikat 2 e 6, të nenit 20; nenin 21; pikat 2 e 3, të nenit 23; dhe pikën 4, të nenit 24, të këtij ligji;

ç) gjobë 200 000 lekë, në rastet kur veprohet në kundërshtim me pikat 1, 3 e 5, të nenit 20; pikën 3, të nenit 22; pikat 1 e 2, të nenit 24; dhe pikën 3, të nenit 25, të këtij ligji;

d) gjobë 500 000 lekë, si dhe propozim për heqje të licencës përkatëse në rast përsëritjeje të kundërvajtjeve administrative të parashikuara në pikën 1 të nenit 20; dhe në pikën 1, të nenit 24, të këtij ligji.

Të gjitha të ardhurat nga gjobat derdhen në Buxhetin e Shtetit.

2. Për shkeljet e dispozitave të këtij ligji, të cilat sipas pikës 1, të këtij neni, përbëjnë kundërvajtje administrative, përveç masës së vënies së gjobës, e cila është dënim kryesor, vendosen edhe dënime plotësuese si masa e kthimit të ngarkesave, e heqjes së licencës, e heqjes së të drejtës së tregtimit me shumicë ose pakicë, si dhe masa urgjente, si masa e bllokimit në rastin e shkeljeve të dispozitave të pikës 2, të nenit 7, dhe të nenit 19, të këtij ligji.

Neni 29

Procedurat e kundërvajtjes administrative

1. Të drejtën e dhënies së masës administrative, siç është përcaktuar në nenin 28, të këtij ligji, e ka inspektori i organit të kontrollit.

2. Kundër vendimit të inspektoratit mund të bëhet ankim ose ankim i veçantë në përputhje me legjislacionin në fuqi për inspektimin.

3. Procedura e konstatimit dhe vendosjes do të bëhen në përputhje me legjislacionin në fuqi për kundërvajtjet administrative.

KREU VII DISPOZITA TË FUNDIT DHE KALIMTARE

Neni 30

Dispozitë kalimtare

1. Laboratorët e diagnostikimit të parazitëve të Departamentit të Mbrojtjes së Bimëve pranë Universitetit Bujqësor të Tiranës, pas hyrjes në fuqi të këtij ligji, riorganizohen si institucion në varësi të ministrit.

2. Mënyra e organizimit dhe funksionimit të laboratorëve të diagnostikimit të parazitëve të Departamentit të Mbrojtjes së Bimëve përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

Neni 31
Akte nënligjore

1. Ngarkohet Këshilli i Ministrave për nxjerrjen e akteve nënligjore në zbatim të pikës 5, të nenit 14; të pikës 4, të nenit 19; të pikës 7, të nenit 20; të pikës 6, të nenit 23 dhe pikës 2, të nenit 30, të këtij ligji.

2. Ngarkohet ministri të nxjerrë aktet nënligjore në zbatim të pikave 2, 3 dhe 4, të nenit 6; të pikave 2 e 7, të nenit 7; të pikave 1 e 3, të nenit 8; të pikave 2 e 3, të nenit 10; të pikave 1 e 3, të nenit 12; të pikave 2 e 3, të nenit 13; të pikës 3, të nenit 15; të pikës 2, të nenit 17; të pikës 5, të nenit 19; të pikës 7, të nenit 23; dhe të pikës 4, të nenit 24 të këtij ligji.

3. Ngarkohen ministri dhe ministri përgjegjës për mjedisin të nxjerrin aktin nënligjor në zbatim të pikës 4, të nenit 10, dhe pikës 4, të nenit 11, të këtij ligji.

Neni 32
Shfuqizime

1. Ligji nr. 9362, datë 24.3.2005, “Për Shërbimin e Mbrojtjes së Bimëve”, i ndryshuar, shfuqizohet me hyrjen në fuqi të këtij ligji.

2. Deri në daljen e akteve nënligjore në zbatim të këtij ligji, mbeten në fuqi aktet nënligjore në zbatim të ligjit nr. 9362, datë 24.5.2005, “Për Shërbimin e Mbrojtjes së Bimëve”, i ndryshuar, për aq sa përputhen me ligjin në fuqi.

Neni 33
Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Miraturar në datën 27.10.2016

**Shpallur me dekretin nr. 9839, datë 9.11.2016, të Presidentit të Republikës së Shqipërisë,
Bujar Nishani**

VENDIM
Nr. 146, datë 13.3.2018

**PËR KRIJIMIN, ORGANIZIMIN DHE FUNKSIONIMIN E AGJENCIVE
RAJONALE TË SHËRBIMIT VETERINAR DHE MBROJTJES SË BIMËVE**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, nenit 6, të ligjit nr. 90/2012, “Për organizimin dhe funksionimin e administratës shtetërore”, të nenit 128, të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011, “Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, dhe të nenit 3, të ligjit nr. 105/2016, “Për mbrojtjen e bimëve”, me propozimin e ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Krijimin e agjencive rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve (ARSHVMB), si persona juridikë publikë, në varësi të ministrit përgjegjës për bujqësinë, me seli në Shkodër, Tiranë, Vlorë dhe Elbasan. Agjencitë rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve financohen nga buxheti i shtetit, i miraturar për ministrinë përgjegjëse.

2. Agjencitë rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve (ARSHVMB) e shtrijnë veprimtarinë e tyre, si më poshtë vijon:

- a) ARSHVMB-ja Shkodër përfshin qarqet Lezhë, Shkodër dhe Kukës;
 - b) ARSHVMB-ja Tiranë përfshin qarqet Durrës, Tiranë dhe Dibër;
 - c) ARSHVMB-ja Vlorë përfshin qarqet Fier, Vlorë dhe Gjirokastër;
 - ç) ARSHVMB-ja Elbasan përfshin qarqet Korçë, Elbasan dhe Berat.
3. Agjencitë rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve kanë mision të zbatojnë politikatat dhe strategjitë për mbrojtjen e shëndetit të njerëzve, kafshëve, bimëve dhe mjedisit.
4. Detyrat dhe përgjegjësitë kryesore të Shërbimit Veterinar në agjencitë rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve janë, si më poshtë vijon:
- a) Zbaton politikatat e shëndetit dhe të mirëqenies së kafshëve të gjalla, si dhe programet e parandalimit, të kontrollit, eliminimit deri në çrrënjosjen e sëmundjeve infektive në kafshë, sipas përcaktimeve të legjislacionit veterinar;
 - b) Zbaton strategjitë afatshkurtra, afatmesme e afatgjata të veprimtarive veterinare;
 - c) Zbaton legjislacionin veterinar;
 - ç) Monitoron dhe harton raporte për situatën epidemiologjike të sëmundjeve infektive në kafshë në territorin e caktuar, në rajonin përkatës, në bashkëpunim me strukturat që kryejnë veprimtari veterinare;
 - d) Administron mjetet financiare për mbrojtjen e shëndetit dhe të mirëqenies së kafshëve, mbrojtjen nga zoonozat;
 - dh) Mbron shëndetin dhe mirëqenien e:
 - i) kafshëve në mbarështimin e tyre;
 - ii) kafshëve në prodhimin dhe ruajtjen e produkteve embrionale;
 - iii) kafshëve në tregtimin, shkëmbimin dhe transportimin e kafshëve e të produkteve embrionale;
 - iv) kafshëve të shoqërimit;
 - v) kafshëve të laboratorit;
 - e) Mbikëqyr e kontrollon prodhimin, ruajtjen, tregtimin dhe përdorimin e produkteve mjekësore veterinare, të dezinfektantëve e dezinfestantëve të certifikuar, që prodhohen ose tregtohen në territorin e Republikës së Shqipërisë;
 - ë) Mbikëqyr e kontrollon biosigurinë, dezinfektimin, dezinfektimin, deratizimin dhe shkatërrimin e materialeve të infektuara;
 - f) Mban dhe përditëson regjistrin zyrtar për:
 - i) fermat dhe stabilimentet blegtorale;
 - ii) subjektet që tregtojnë kafshë;
 - iii) subjektet që prodhojnë, ruajnë e tregtojnë produkte embrionale;
 - iv) individët që transportojnë kafshë, produkte embrionale, nënprodukte me origjinë shtazore, jo për konsum njerëzor;
 - v) qendrat e grumbullimit të kafshëve ose pikat karantinore;
 - vi) subjektet që prodhojnë ose tregtojnë PMV;
 - vii) laboratorët veterinarë;
 - viii) vendet ku zbatohet praktika mjekësore veterinare dhe mjekët veterinarë që punojnë atje;
 - ix) institucionet dhe personat që lejohen të kryejnë eksperimente me kafshë.
 - g) Zbaton procesin e identifikimit e të regjistrimit të kafshëve dhe fermave blegtorale, në përputhje me legjislacionin kombëtar në fuqi.
5. Detyrat dhe përgjegjësitë kryesore të Shërbimit të Mbrojtjes së Bimëve janë, si më poshtë vijon:
- a) Monitoron gjendjen fitosanitare të bimëve, produkteve bimore dhe të objekteve të tjera brenda territorit në administrimin e tyre;
 - b) Kryen kontrollin fitosanitar dhe pajis me “Certifikatë fitosanitare të brendshme” bimët ose produktet bimore të afta për të mbartur parazitë karantinorë apo të rrezikshëm, që lëvizin brenda territorit të vendit;
 - c) Kryen kontrollin fitosanitar dhe pajis me “Certifikatë fitosanitare për eksport” bimët ose produktet bimore të afta për të mbartur parazitë karantinorë apo të rrezikshëm, që lëvizin jashtë territorit të vendit;

ç) Kryen kontrollin fitosanitar dhe pajis me “Certifikatë fitosanitare për riekspor” bimët ose produktet bimore në rastin e hyrjes në territorin e vendit, për qëllim rieksporit, dhe të qëndrimit të tyre brenda vendit për më shumë se 14 ditë;

d) Kryen kontrollin fitosanitar dhe pajis me “Certifikatë fitosanitare” materialet bimore për shumëzim ose mbjellje;

dh) Kryen monitorimin e parazitëve të bimëve të kultivuara apo spontane, si dhe të fondeve për mbrojtjen e bimëve, që planifikohen në buxhetin vjetor për ministrinë;

e) Njofton menjëherë SPMB-në kur në një zonë shfaqet një parazit karantinor, si dhe, me shpalljen e kësaj zone si zonë e prekur, ndjek masat për kufizimin e përhapjes së parazitit karantinor, deri në çrrënjosjen e tij në zonën përkatëse;

ë) Ndjek zbatimin e praktikave të mira të mbrojtjes së bimëve, si dhe të kriterëve të mbrojtjes së integruar;

f) Ndjek zbatimin e masave të veçanta për rastet emergjente të përhapjes e të shtimit masiv të parazitëve, të cilët nuk mund të kufizohen me metodat e zakonshme të kontrollit;

g) Ofron trajnim të përshtatshëm dhe lëshon dëshmi aftësie për përdorimin e PMB-ve;

gj) Ofron informacion për gjithë komunitetin e fermerëve dhe publikun, nëpërmjet medias;

h) Zbaton strategjitë afatshkurtra, afatmesme e afatgjata të veprimtarive të mbrojtjes së bimëve;

i) Ndjek dhe zbaton detyra të tjera, të përcaktuara në ligjin nr. 105/2016, “Për mbrojtjen e bimëve”, si dhe në aktet nënligjore të tij.

6. Agjencitë rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve mbajnë lidhje të vazhdueshme dhe koordinojnë veprimtarinë e tyre me institucionet kërkimore-shkencore dhe burime të tjera informacioni.

7. Marrëdhëniet e punës së nëpunësve të agjencive rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve rregullohen në bazë të dispozitave të legjislacionit për nëpunësin civil.

Marrëdhëniet e punës së punonjësve administrativë të këtyre agjencive rregullohen në bazë të dispozitave të Kodit të Punës.

8. Strukturat dhe organikat e agjencive rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve miratohen nga Kryeministri, sipas përcaktimeve të legjislacionit në fuqi për organizimin dhe funksionimin e administratës shtetërore.

9. Për nëpunësit civilë aktualë të drejtorive të bujqësisë zbatohen dispozitat e legjislacionit për nëpunësin civil në rastin e mbylljes dhe ristrukturimit të institucionit. Për punonjësit administrativë zbatohen dispozitat e Kodit të Punës.

10. Rregulloret, që përcaktojnë metodat e brendshme të punës dhe sjelljen e personelit të agjencive rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve, miratohen nga ministri përgjegjës për bujqësinë.

11. Pasuritë e luajtshme e të paluajtshme të sektorëve të shërbimit veterinar në drejtoritë e bujqësisë, sipas qarqeve, të kalojnë në përgjegjësi administrimi të agjencive rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve. Kalimet të bëhen në referencë të bilancit kontabël në datën e dorëzimit dhe marrjes në dorëzim. Dorëzimi dhe marrja në dorëzim të bëhet nga një komision i përbashkët, i ngritur nga dy institucionet përkatëse.

12. Drejtoritë e bujqësisë të vazhdojnë të kryejnë funksionet e tyre deri në momentin e krijimit dhe të fillimit të funksionimit të agjencive rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve në Shkodër, Tiranë, Vlorë dhe Elbasan.

13. Secila nga agjencitë rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve ka stemën, logon dhe vulën e vet zyrtare. Stema përbëhet nga stema e Republikës së Shqipërisë, me shënimet: “Republika e Shqipërisë, Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Agjencia Rajonale e Shërbimit Veterinar dhe Mbrojtjes së Bimëve, emri i rajonit”, në përputhje me përcaktimet e vendimit nr. 474, datë 10.7.2003. të Këshillit të Ministrave, “Për mënyrën e përdorimit të stemës së Republikës, si dhe raportin e përmasave të saj”, të ndryshuar.

14. Vula e secilës prej agjencive rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve ka formën dhe elementet e përcaktuara në vendimin nr. 390, datë 6.8.1993, të Këshillit të Ministrave, “Për rregullat e prodhimit, të administrimit, kontrollit dhe ruajtjes së vulave zyrtare”, të ndryshuar. Vula prodhohet, administrohet dhe ruhet në përputhje me legjislacionin në fuqi.

15. Ngarkohen Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe agjencitë rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Edi Rama

VENDIM
Nr. 335, datë 6.6.2018

PËR MIRATIMIN E RREGULLAVE
PËR REGJISTRIMIN, TË PROCEDURËS DHE KRITEREVE TË VLERËSIMIT
TË PRODUKTEVE PËR MBROJTJEN E BIMËVE

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 4, të nenit 19, të ligjit nr. 105/2016, “Për mbrojtjen e bimëve”, me propozimin e ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. TË PËRGJITHSHME, PËRKUFIZIME

1. Qëllimi i këtij vendimi është përcaktimi i rregullave për regjistrimin, procedurës dhe kriterëve të vlerësimit të produkteve për mbrojtjen e bimëve (PMB), që do të importohen, do të vendosen në treg dhe do të përdoren në territorin e Republikës së Shqipërisë.

2. PMB-të vendosen në treg dhe përdoren brenda territorit të Republikës së Shqipërisë vetëm në rastet kur janë të regjistruara në përputhje me këtë vendim.

3. Përkufizimet e përdorura në ligjin nr. 105/2016, “Për mbrojtjen e bimëve”, kanë të njëjtin kuptim edhe në këtë vendim, ndërsa përkufizimet shtesë, në kuptimin e këtij vendimi, janë:

3.1 “Lëndë vepruese”, lënda ose mikroorganizmi, përfshirë viruset, që ka një veprim, specifik ose të përgjithshëm të bimët, produktet e tyre dhe organizmat dëmtues;

3.2 “Lëndë vepruese teknike”, lënda e përdorur në prodhimin e PMB-së dhe që përmban lëndën vepruese të pastër, së bashku me papastërtitë, brenda kufijve të lejuar;

3.3 “Lëndë vepruese e re”, lënda vepruese e prodhuar dhe e patentuar nga një prodhues i caktuar, sipas rregullave ndërkombëtare që mbrojnë të drejtën e autorësisë për shpikje, e cila është e miratuar me urdhër të ministrit;

3.4 “Lëndë vepruese e vjetër”, lënda vepruese, prodhimi i së cilës, mbështetur në rregullat ndërkombëtare, është i lirë dhe i miratuar me urdhër të ministrit;

3.5 “Emër tregtar i PMB-së”, emri që i jepet një PMB-je, i cili mund të jetë një emër i krijuar, shkencor apo shkencor i shoqëruar nga një markë tregtare ose emri i mbajtësit të autorizimit të tregtimit, me të cilin PMB-ja është e propozuar nga aplikanti i saj dhe me të cilin ajo regjistrohet, etiketohet dhe ambalazhohet;

3.6 “Formulim”, një përzierje e lëndës/ve vepruese me shtues të caktuar (ngjitës, lagës, emulsionues, pezullues, tretës etj.). Në bazë të këtyre shtuesve përcaktohen edhe llojet (kodet) e formulimeve të PMB-ve;

3.7 “Pajtueshmëri e PMB-së”, mundësia e bashkimit të dy ose më shumë PMB-ve gjatë trajtimit, por pa shkaktuar fitotoksicitet të bimët që trajtohen. Zakonisht, kjo pasqyrohet në dokumentacionin e PMB-së që regjistrohet;

3.8 “Vrasës me tërheqje”, një kurth i përbërë nga një feromon dhe një insekticid kontakti, në sasi të vogël, që përdoret, kryesisht, në programet e integruara të kontrollit të dëmtuesve;

3.9 “Periudhë e sigurisë”, intervali kohor, i shprehur në ditë, ndërmjet trajtimit të fundit dhe vjeljes, ndërsa, për produktet e magazinuara, ndërmjet trajtimit të fundit dhe të vendosjes në treg;

3.10 “Periudhë e rihyrjes”, intervali kohor, i shprehur në ditë, nga çasti i kryerjes së trajtimit deri kur punëtori mund të hyjë në mjedisin ose zonën e trajtuar pa përdorur mjete mbrojtëse individuale;

3.11 “PMB me natyrë inorganike”, PMB-ja që ka në përmbajtje vetëm lëndë vepruese inorganike;

3.12 “Largues (Repellent)”, lëndë vepruese që, për karakteristikat specifike të erës (aromës), ngjyrës, efektit mekanik etj. është e aftë të largojë fitoparazitë të caktuar;

3.13 “Aplikant ose mbajtës i dokumentit të regjistrimit”, personi apo subjekti që prodhon një PMB, i cili ia beson prodhimin e saj një të treti ose një personi të emëruar nga prodhuesi, si përfaqësues i tij ekskluziv, për regjistrimin e PMB-së;

3.14 “Efekt i padëshiruar”, përgjigjja e padëshiruar ose e dëmshme e bimës gjatë administrimit të një PMB-je në kushte normale përdorimi;

3.15 “Efekt i padëshiruar, serioz”, çdo efekt i padëshiruar, që rezulton në tharje të bimës;

3.16 “Efekt i padëshiruar, i papritur”, çdo efekt i padëshiruar, natyra, rëndësia ose rezultati i të cilit nuk është në përputhje me përmbledhjen e karakteristikave të PMB-së;

3.17 “Seri”, një sasi e caktuar e lëndës së parë, e materialit ambalazhues ose e produktit përfundimtar, e prodhuar gjatë një procesi të vetëm ose disa proceseve në seri, e cila siguron homogjenitetin e gjithë sasisë;

3.18 “Fletudhëzues”, fletëpalosja që përmban informacion për përdoruesin dhe që shoqëron PMB-në e gatshme për përdorim;

3.19 “Reklamim për PMB-në”, çdo formë informimi, veprimtari mbështetëse ose nxitëse e destinuar për të rritur informimin për përdorimin e PMB-së;

3.20 “Doza e përdorimit”, sasia e lëndës vepruese ose e PMB-së për njësinë e sipërfaqes, duke përcaktuar dhe sasinë e tretësirës spërkatëse që duhet të përdoret. Mund të shprehet edhe në përqindje;

3.21 “PMB me prejardhje bimore”, PMB-së, lëndë vepruese e së cilës përmban një ose më shumë lëndë me prejardhje bimore, të kombinuara me një a më shumë përgatesa me prejardhje bimore;

3.22 “Farmakovigjilencë”, shkenca dhe veprimtaria që merret me zbulimin, evidentimin dhe vlerësimin e efekteve të padëshiruara dhe/ ose të dëmshme të PMB-ve, për parandalimin e mundshëm të tyre, si dhe me çdo problem që lidhet me sigurinë dhe efektshmërinë e PMB-ve;

3.23 “Tërheqës (Feromon)”, substanca e sekretuar jashtë organizmit, shumë avulluese dhe që metabolizohet menjëherë, sapo kërkohet transmetimi i mesazhit, ndërmjet insekteve të së njëjtës specie. Është lëndë me erë karakteristike të femrave të dëmtuesit që do të kontrollohet, e cila përdoret për tërheqjen e meshkujve në “kurthe seksuale”. Përdoret, kryesisht, në programet e integruara të kontrollit të dëmtuesve, si dhe në monitorimin e tyre.

II. REGJISTRIMI I PMB-ve

1. Të gjitha PMB-të, që vendosen në treg dhe përdoren në territorin e Republikës së Shqipërisë, duhet të jenë vetëm të regjistruara.

2. Në Republikën së Shqipërisë pranohen për regjistrim vetëm PMB-të që janë të regjistruara në një nga vendet e Bashkimit Evropian.

3. Regjistrimi i PMB-ve kryhet nga Komisioni i Regjistrimit të PMB-ve (KRPMB), i ngritur në ministri. Komisioni është organ kolegjal teknik, i përhershëm, i cili funksionon në mënyrë periodike në procedurën e regjistrimit të PMB-ve. Komisioni përbëhet nga 5 anëtarë, si më poshtë vijon:

a) Zëvendësministri, i cili kryeson komisionin;

b) Dy përfaqësues nga ministria;

c) Një përfaqësues nga Autoriteti Kombëtar i Ushqimit;

ç) Një përfaqësues nga Instituti i Sigurisë Ushqimore dhe Veterinarisë (ISUV).

Sekretar i komisionit të regjistrimit të PMB-ve është specialisti që mbulon PMB-të pranë strukturës përgjegjëse të mbrojtjes së bimëve (SPMB).

4. Emrat e anëtarëve të komisionit, sipas shkronjave “c” e “ç”, të pikës 3 të këtij kreu, propozohen nga institucionet përkatëse. Komisioni ngrihet me urdhër të ministrit. Anëtarët e komisionit nuk duhet të kenë konflikt interesi në fushën e PMB-ve. Ata, paraprakisht, duhet të deklarojnë marrëdhëniet, nëse kanë, me subjektet e tregtimit të PMB-ve.

5. Komisioni është organ vendimmarrës dhe funksionon, si më poshtë vijon:

5.1 Komisioni mbledhet kur e kërkon kryetari ose 2/3 e anëtarëve të tij;

5.2 Radha e shqyrtimit të dokumentacionit për regjistrim të PMB-ve bëhet sipas datës së pranimit të tyre;

5.3 Komisioni i zhvillon mbledhjet me pjesëmarrjen e shumicës së thjeshtë të anëtarëve të tij dhe, pasi shqyrton mendimet e ISUV-it, merr vendim me 2/3 e anëtarëve të pranishëm;

5.4 Komisioni, në mbledhjet e tij, shqyrton:

a) Etiketën përfundimtare të çdo PMB-je, bazuar në p/etiketën e paraqitur nga aplikanti;

b) Regjistrimin e PMB-ve në procedurë regjistrimi;

c) Riregjistrimin e PMB-ve që kanë për-funduar afatet dhe që janë në procedurë reregjistrimi;

ç) Modifikimin e etiketës së PMB-së, për sa u përket:

i) zgjerimit të fushës së përdorimit;

ii) dozave të përdorimit;

iii) parazitëve që kontrollojnë;

iv) mënyrave të përdorimit;

v) ambalazhit bazë (forma, madhësia, lloji, treguesit cilësorë teknikë të tij);

vi) periudhës dhe kushteve të ruajtjes;

vii) kushteve të përdorimit për PMB-të që mund përbëjnë rrezik për shëndetin e përdoruesve, të bimëve ku përdoren, konsumatorëve, ndikimit në mjedis;

d) Ndryshimin e formulimit dhe/ose të përmbajtjes në sasi ose përqindje të lëndës/ve vepruese të një PMB-je të regjistruar më parë.

5.5 Në përfundim të mbledhjes hartohet një procesverbal përmbledhës për vendimet e marra. Procesverbali mbahet në tri kopje, nga të cilat, dy kopje mbahen nga SPMB-ja dhe kopja e tretë depozitohet në arkivin e ministrisë, bashkë me një kopje të dokumenteve të regjistrimit (certifikatë dhe etiketë). Procesverbali nënshkruhet nga anëtarët pjesëmarrës në mbledhje;

5.6 Dokumentet e regjistrimit (certifikata dhe etiketa) të PMB-ve të miratuara përgatiten nga sekretari dhe firmosen nga kryetari i komisionit brenda 10 ditëve, nga data e mbledhjes së komisionit;

5.7 Dokumentet e regjistrimit të PMB-ve të miratuara u jepen aplikantëve nëpërmjet zyrës së protokollit të ministrisë, pas kryerjes së pagesës, duke shënuar numrin dhe datën e protokollit në ditën e marrjes së tyre.

6. Vendimi për refuzimin e regjistrimit mund të ankimohet pranë ministrit.

7. SPMB-ja përgatit listën e PMB-ve të regjistruara sa herë që pëson ndryshime dhe e publikon në faqen zyrtare të ministrisë.

8. Lista përmban të dhënat, si më poshtë vijon:

a) Emrin tregtar të PMB-së;

b) Emrin e lëndës/ve vepruese të saj;

c) Aplikantin e PMB-së;

ç) Prodhuesin e PMB-së;

d) Klasifikimin e PMB-së sipas parazitëve që kontrollojnë (insekticid, herbicid, fungicid etj.);

dh) Datën dhe numrin e regjistrimit të PMB-së.

9. Tarifat administrative për regjistrimin e PMB-ve përballohen nga aplikantët dhe derdhen në buxhetin e shtetit.

10. Tarifat administrative përcaktohen me udhëzim të përbashkët të ministrit dhe të ministrit përgjegjës për financat.

III. KËRKESAT E PËRGJITHSHME PËR REGJISTRIM

1. Një PMB regjistrohet nëse përmbush këto kërkesa:

- a) Lënda/ët vepruese në përmbajtje të saj të jenë të miratuara me urdhër të ministrit;
 - b) Të jetë mjaftueshmërisht efektive për kontrollin e organizmave të dëmshëm, të përcaktuar në dosjen e PMB-së;
 - c) Të mos ketë efekte të papranueshme (të dëmshme) në bimët apo produktet bimore ku përdoret;
 - ç) Të mos shkaktojë vuajtje dhe dhimbje të papranueshme të vertebrorët që i kontrollojnë;
 - d) Të mos ketë efekt të dëmshëm, të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, mbi shëndetin e njerëzve apo të kafshëve, që e marrin atë nëpërmjet ujit të pijshëm a ushqimit ose tek ujërat nëntokësore;
 - dh) Të mos ketë ndikim të papranueshëm në mjedis, veçanërisht, për sa u përket:
 - i) shpërndarjes në mjedis, me referim të veçantë në ndotjen e ujërave, përfshirë ujin e pijshëm dhe ujërat freatike;
 - ii) ndikimit të speciet e bimëve e të kafshëve, që nuk janë objekt trajtimi;
 - iii) përcaktimit të distancave të largësisë që duhen respektuar në momentin e përdorimit të PMB-ve, për mbrojtjen e burimeve ujore, bimëve dhe kafshëve.
 - e) Të plotësojë kërkesat për paketimin dhe etiketimin e saj sipas legjislacionit në fuqi;
 - ë) Vetitë fiziko-kimike të PMB-së të jenë të pranueshme për qëllimin e përdorimit dhe të magazinimit;
 - f) Metodatat e përcaktimit të lëndëve vepruese, të papastërtive, të mbetjeve toksike ose ekologjikisht të dëmshme, mbetjeve në tokë, ujë, ajër, bimë ose produkt bimor, të jenë pjesë e dosjes së regjistrimit;
 - g) Mbetjet e bimëve apo të produkteve bimore, që përdoren si ushqim për kafshët ose për njerëzit, të mos tejkalojnë kufijtë e lejuar;
 - gj) Të plotësojë standardet sipas specifi-kimeve të Organizatës për Ushqim dhe Bujqësi (FAO) për produktet e mbrojtjes së bimëve;
 - h) Të mos emërtohet me një emër tregtar, i cili:
 - i) i korrespondon emrit tregtar të një PMB-je të regjistruar më parë;
 - ii) mund të çojë në konfuzion ose mashtrim lidhur me efektin dhe vetitë e një PMB-je.
2. Regjistrimi duhet të saktësojë kërkesat e tregtimit e të përdorimit të PMB-së dhe, të paktën, ato të nevojshmet, për të qenë në rregull me kërkesat e shkronjave “b” deri në “e”, të pikës 1, të këtij kreu.

IV. PËRMBAJTJA E DOSJES SË PMB-së. APLIKIMI PËR REGJISTRIM

1. Aplikimi për regjistrimin e PMB-së përmban:

- a) Kërkesën e aplikantit për regjistrimin e PMB-së, në gjuhën shqipe;
 - b) Të dhënat teknike të dosjes së regjistrimit të PMB-së, në gjuhën shqipe ose angleze, në dosje dhe në formë elektronike (CD), të miratuara me urdhër të ministrit;
 - c) Të dhënat që provojnë se PMB-ja është e regjistruar nga aplikanti në një nga vendet e Bashkimit Evropian ose aplikanti ka marrë me shkrim aksesin e përdorimit të regjistrimit nga subjekti që e ka regjistruar në një nga vendet e Bashkimit Evropian, të cilat janë: certifikata e regjistrimit ose vërtetimi i lëshuar nga institucionet zyrtare kompetente, numri i regjistrimit, sipas adresës elektronike të shtetit që e ka regjistruar PMB-në dhe etiketa përkatëse. Etiketa të jetë e përkthyer dhe në gjuhën shqipe;
 - ç) Dokumentacionin për të dhënat e sigurisë (MSDS), sipas përcaktimeve të ligjit nr. 27/2016, “Për menaxhimin e kimikateve”. MSDS-ja të jetë e përkthyer edhe në gjuhën shqipe.
2. Për PMB-të, të cilat në përmbajtje të tyre kanë lëndë vepruese të vjetra, të miratuara me urdhër të ministrit, kërkesat sipas shkronjës “b”, të pikës 1, të këtij kreu, plotësohen në mënyrë të përmbledhur.

Në rastet kur aplikanti ka mbrojtur në institucionin përgjegjës në BE lëndën/ët vepruese në përmbajtje të PMB-së, në kërkesat e shkronjës “b”, të pikës 1, të këtij kreu, nuk kërkohen të dhënat për lëndën vepruese, por vetëm dokumenti që provon se ajo është mbrojtur në BE nga aplikanti.

3. Për PMB-të, të cilat në përmbajtje të tyre kanë lëndë vepruese me prejardhje bimore, acidesh yndyrore etj., dhe që përdoren si tërheqëse, vrasëse me tërheqje, larguese (repelentë) etj. të miratuara me urdhër të ministrit, kërkesat sipas shkronjës “b”, të pikës 1, të këtij kreu, plotësohen në mënyrë të përmbledhur vetëm për PMB-në. Regjistrimi bëhet me miratim nga Komisioni i Regjistrimit të PMB-ve, pa kaluar dokumentacioni në ISUV.

4. Për PMB-të, të cilat në përmbajtje të tyre kanë lëndë vepruese të reja, të miratuara me urdhër të ministrit, aplikimi kryhet vetëm nga patentuesit e tyre ose aplikantët e autorizuar prej tyre dhe kërkesat, sipas shkronjës “b”, të pikës 1 të këtij kreu, plotësohen në mënyrë të përmbledhur, vetëm për PMB-në.

5. Për PMB-të me natyrë inorganike, si dhe ato, që në përmbajtje të tyre kanë vajra minerale, dokumentacioni teknik, sipas kërkesave të shkronjës “b” të pikës 1, të këtij kreu, përfshin, në mënyrë të përmbledhur, vetëm të dhënat për PMB-në.

6. Për PMB-të, të cilat në përmbajtje të tyre kanë lëndë vepruese që nuk janë me status të përcaktuar, të miratuara me urdhër të ministrit, kërkesat sipas shkronjës “b”, të pikës 1 të këtij kreu, plotësohen në mënyrë të përmbledhur. Nëse lënda vepruese në përmbajtje të PMB-së është e re, aplikimi kryhet sipas kërkesave të pikës 4 të këtij kreu.

7. Të dhënat sipas përcaktimeve të pikës 1, të këtij kreu, mbahen në arkivin e SPMB-së.

V. PROCEDURA E REGJISTRIMIT TË PMB-VE

1. Sekretari merr në dorëzim dosjen e regjistrimit dhe e fut në procedurë regjistrimi kur ajo përmbush kërkesat e përgjithshme, të përcaktuara në këtë vendim, verifikimi i të cilave bëhet brenda 20 ditëve, nga dita e marrjes në dorëzim të dosjes. Nëse dosja nuk është e plotë ose nuk përmbush kërkesat e përgjithshme, sipas dispozitave të këtij vendimi, brenda 20 ditëve, nga dita e marrjes në dorëzim të dosjes, aplikanti vihet në dijeni, ku i paraqiten edhe arsyet e mospranimit ose kërkesat për të dhëna shtesë.

2. Në rastet e përmbushjes së kërkesave të përgjithshme, të përcaktuara në këtë vendim, dokumentacioni teknik i PMB-së, në dosje dhe në formë elektronike (CD), dërgohet në ISUV menjëherë pas përfundimit të verifikimit të kryer nga sekretari, por jo më shumë se 25 ditë, nga data e marrjes në dorëzim të dosjes.

3. Instituti i Sigurisë Ushqimore dhe Veterinarisë (ISUV) bën vlerësimin e dokumentacionit teknik të PMB-ve në procesin e regjistrimit të tyre.

Vlerësimi bëhet në bazë të njohurive bashkëkohore tekniko-shkencore dhe në bazë të përmbajtjes e të vlerësimit të dokumentacionit teknik, si dhe duke pasur parasysh të gjitha kushtet normale të përdorimit dhe pasojat nga përdorimi.

ISUV-i bën këtë vlerësim brenda 25 ditëve, nga data e marrjes së dokumentacionit teknik, dhe dërgon me shkrim mendimin në SPMB.

4. Sekretari përgatit materialin përmbledhës për mbledhjen e radhës së KRPMB-së brenda 10 ditëve, nga ardhja e mendimeve të ISUV-it.

5. Sekretari përgatit dokumentin e regjistrimit për çdo PMB të miratuar. Kryetari i komisionit njofton aplikantin për regjistrimin ose jo të PMB-së.

VI. DOKUMENTI I REGJISTRIMIT

1. Dokumenti i regjistrimit të PMB-së përmban certifikatën e regjistrimit dhe etiketën me fletudhëzuesin. Certifikata e regjistrimit të PMB-së lëshohet nga kryetari i komisionit, jo më vonë se 5 ditë nga data e mbledhjes së komisionit dhe shoqërohet me etiketën dhe fletudhëzuesin.

Dokumenti i regjistrimit të PMB-së mbahet në tri kopje origjinale, nga të cilat njëra mbahet në arkivin e ministrisë, njëra në arkivin e SPMB-së ndërsa kopja tjetër i jepet aplikantit.

1.1 Certifikata e regjistrimit, e cila plotësohet në gjuhën shqipe, përmban:

a) Emrin tregtar të PMB-së;

- b) Numrin dhe datën e regjistrimit;
- c) Emrin e aplikantit dhe adresën e tij;
- ç) Emrin e prodhuesit dhe adresën e tij;
- d) Emrin/at dhe adresën/at e fabrikimit të PMB-së;
- dh) Emrin e lëndës/ve vepruese të tij;
- e) Tipin e PMB-së (p.sh., fungicid, insekticid, nematocid etj.);
- ë) Klasifikimin e PMB-së (shumë helmues, helmues etj.), duke theksuar shënimin për PMB-të me rrezikshmëri të lartë;
- f) Përmbajtjen e lëndës/ve vepruese në %, g/lit ose g/kg;
- g) Tipin e formulimit;
- gj) Pamjen e jashtme të PMB-së (granula me ngjyrë ..., lëng me ngjyrë ..., pluhur me ngjyrë ... etj.);
- h) Kushtëzimet, që, eventualisht, mund të shoqërojnë regjistrimin;
- i) Afatin e përfundimit të regjistrimit;
- j) Mënyrën e përdorimit të PMB-së (me shënimin: shih etiketën dhe fletudhëzuesin bashkëlidhur).

1.2 Etiketa e PMB-së përmban:

- a) Emrin tregtar dhe përcaktimin “Produkt për mbrojtjen e bimëve”;
- b) Emrin dhe adresën e mbajtësit të dokumentit të regjistrimit (aplikantit);
- c) Për PMB-të e klasifikuara “PMB me rrezik të lartë”, shprehjet: “PMB me rrezik të lartë”, “Të përdoret vetëm nga përdorues profesionistë”;
- ç) Emrin dhe adresën e prodhuesit të PMB-së;
- d) Emrin/at e zakonshëm të lëndës/ve vepruese;
- dh) Përmbajtjen e lëndës/ve vepruese të PMB-ja;
- e) Numrin e serisë ose shenja të tjera identifikuese;
- ë) Rreziqet e veçanta për shëndetin e njerëzve, të kafshëve e ndikimit në mjedis, sipas legjislacionit në fuqi që rregullon klasifikimin, ambalazhimin dhe etiketimin e kimikateve;
- f) Tipin e formulimit;
- g) Tipin e PMB-së (p.sh., insekticid, herbicid etj.);
- gj) Sasinë neto të PMB-së apo lëndës vepruese, që ndodhet në ambalazhin bazë;
- h) Llojin e ambalazhit bazë (për formulimet lëngje, COEX ose HDPE; për formulimet e ngurta, material 3-shtresor për mbrojtjen nga lagështia);
- i) Datën e skadencës së PMB-së, ruajtur sipas kërkesave të përcaktuara në dosje;
- j) Rekomandimet për kushtet e ruajtjes;
- k) Fjalët “Lexo fletudhëzuesin para përdorimit”.

1.3 Fletudhëzuesi i PMB-së, përveç të dhënave të etiketës, sipas pikës 1.2 të këtij kreu, përmban përshtatjet për:

- a) Masat për mbrojtjen e njerëzve, të kafshëve dhe mjedisit, sipas legjislacionit në fuqi, që rregullon klasifikimin, ambalazhimin dhe etiketimin e kimikateve;
- b) Shenjat e përgjithshme, në rast helmimi, udhëzime për ndihmën e parë dhe këshilla për mjekun;
- c) Përdorimin, për të cilin PMB-ja është e regjistruar;
- ç) Udhëzimet për përdorimin, si dhe dozat e përdorimit, të shprehura në sistemin metrik, për kulturat dhe kushtet specifike bujqësore, agroteknike e mjedisore;
- d) Kushtet specifike bujqësore, të mjedisit dhe të shëndetit të bimëve, në të cilat PMB-ja mund të përdoret ose jo;
- dh) Rekomandimet lidhur me shmangien e rezistencës;
- e) Periudhën e sigurisë ndërmjet kohës së përdorimit të PMB-së dhe:
- i) mbjelljes së bimës, ku përdoret;
- ii) mbjelljes së bimëve pasardhëse;
- iii) rihyrjes së njerëzve apo kafshëve në zonën ku është përdorur PMB-ja;

- iv) vjeljes së prodhimit;
- v) përdorimit të bimës për shitje ose për konsum (periudha e sigurisë ose karenca);
- vi) përdorimit të PMB-ve të tjera në të njëjtën zonë ose mbi të njëjtën bimë;
- ë) Të dhënat për fitotoksicitetin, ndjeshmërinë e kultivarëve të ndryshëm dhe ndaj çdo efekti të padëshirueshëm serioz ose të papritur, të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, mbi produktet bimore ose ato me origjinë bimore, bashkërisht me intervalet e vërejtura ndërmjet aplikimit dhe mbjelljes së kulturës në fjalë ose të kulturës pasardhëse;
- f) Të dhënat për pajtueshmërinë e PMB-së;
- g) Instruksionet për asgjësimin e PMB-së dhe të ambalazheve;
- gj) Instruksionet për përdorimin pa rrezik të PMB-së apo të ambalazhit të saj, sipas legjislacionit në fuqi që rregullon klasifikimin, ambalazhimin dhe etiketimin e kimikateve.

2. Etiketa e ambalazhit të PMB-së nuk duhet të përmbajë shënime të tilla si: “jo helmues”, “i padëmshëm” ose shënime të tjera të ngjashme, apo figura të bimëve, pjesëve të bimëve, produkteve bimore, insekteve, si dhe objekteve të tjera, të cilat tërheqin vëmendjen e njerëzve dhe, sidomos, të fëmijëve.

3. Në etiketë duhet të shënohet nëse PMB-ja mund të përdoret kur bletët ose insektet e dobishme janë në aktivitet apo kur kulturat dhe/ose bimët e dëmshme janë në lulëzim, ose të vendosen shënime të tjera analoge, që njoftojnë për mbrojtjen e bletëve dhe të insekteve të dobishme, nëse regjistrimi parashikon qartësisht përdorimin gjatë periudhave të pranisë së bletës ose të organizmave të tjerë të specifikuar, dhe që rreziqet për to janë të parëndësishme. Duhet të shënohet, gjithashtu, edhe distanca e largësisë nga burimet ujore, që duhet respektuar për mbrojtjen nga përdorimi i PMB-ve.

4. Piktogramet e rrezikut, si dhe përcaktimet për rrezikun e kujdesin vendosen sipas legjislacionit që rregullon klasifikimin, ambalazhimin dhe etiketimin e kimikateve.

5. Përmbajtja e etiketës duhet të jetë në gjuhën shqipe.

VII. AFATET, RISHIKIMI, MODIFIKIMI, PEZULLIMI, ÇREGJISTRIMI DHE RIREGJISTRIMI I PMB-ve

1. Afatet e vlefshmërisë së regjistrimit të PMB-ve janë, si më poshtë vijon:

a) 1 vit më shumë se afatet e lëndës/ve vepruese në përmbajtje të tyre, të miratuara me urdhër të ministrit;

b) 3-vjeçare, deri në marrjen e statusit përfundimtar të lëndës/ve vepruese që nuk janë me status të përcaktuar, të miratuara me urdhër të ministrit;

c) Të përditësuara, sipas urdhrës të ministrit për përditësimin e lëndës/ve vepruese në përmbajtje të PMB-ve.

2. Ministri, në rastet emergjente, kur kontrolli i një paraziti gjykohet se nuk realizohet me PMB-të e regjistruara, me propozimin e SPMB-së urdhëron lehtësimin e përkohshëm, për një periudhë deri në 120 (njëqind e njëzet) ditë, të tregtimit ose përdorimit të një sasive të caktuara të kontrolluar të një PMB-je të peregjistruar, e cila ka në përmbajtje të saj lëndë vepruese të miratuara me urdhër të ministrit.

3. Rishikimi i regjistrimit të një PMB-je kryhet në rastet kur:

a) Një nga kushtet ku është bazuar regjistrimi, në përputhje me kërkesat e këtij vendimi, është ndryshuar në mënyrë thelbësore;

b) Aplikanti e kërkon një gjë të tillë, duke paraqitur dokumentacionin shtesë për dosjen e regjistrimit;

c) Përdorimi i PMB-së mund të sjellë rreziqe për shëndetin e njerëzve, të kafshëve ose të mjedisit.

4. Modifikimi i dokumentit të regjistrimit të një PMB-je kryhet kur ka ndryshim të:

a) Emrit tregtar të PMB-së;

b) Mbajtësit të dokumentit të regjistrimit (aplikantit) të PMB-së;

c) Prodhuesit të PMB-së;

ç) Prodhimit të PMB-së (shtim, transferim në një stabiliment tjetër prodhues);

- d) Sasisë neto të PMB-së, që ndodhet në ambalazhin bazë;
- dh) Mënyrave të përdorimit dhe sasive të përdorura të PMB-së;
- e) Periudhës dhe kushteve të ruajtjes së PMB-së;
- ë) Tipit dhe materialit të ambalazhit bazë të PMB-së;
- f) Formulimit të PMB-së;
- g) Zgjerimit të fushës së përdorimit të PMB-së;
- gj) Përmbajtjes në sasi ose përqindje të lëndës/ve vepruese të PMB-së.

Në të gjitha rastet e përcaktuara në këtë pikë, aplikanti duhet të paraqesë kërkesë në gjuhën shqipe.

5. Pezullimi i regjistrimit të një PMB-je kryhet nga kryetari i komisionit, në rastet kur:

- a) PMB-ja nuk plotëson kushtet për të qenë e regjistruar, sipas kërkesave të parashtruara në këtë vendim;
- b) Vërehet se në dosjen e regjistrimit janë paraqitur të dhëna false ose të gabuara;
- c) Ka të dhëna se PMB-ja është futur në treg përpara se të ketë filluar procedura për regjistrim;
- ç) Aplikanti e kërkon vetë një gjë të tillë;
- d) Në sistemin e farmakovigjilencës;
- i) PMB-ja nuk plotëson performancat e parashikuara dhe efektet që priteshin, sipas specifikimeve të dhëna në dosjen e saj;
- ii) të dhënat e reja specifike tregojnë se tregtimi dhe përdorimi i kësaj PMB-je përbën një rrezik, që vlerësohet i papranueshëm.

5.1. Në rastet kur pezullohet regjistrimi, aplikanti njoftohet për arsyet e marrjes së këtij vendimi.

5.2. Pas pezullimit të regjistrimit, nëse PMB-ja është në treg, ajo duhet të përdoret brenda afateve të skadencës së saj.

6. Çregjistrimi i një PMB-je kryhet nga kryetari i komisionit, në rastet kur:

- a) PMB-ja përmban lëndë vepruese, të cilat janë të hequra me urdhër të ministrit;
- b) Aplikanti e kërkon, me shkrim, një gjë të tillë;
- c) Ka përfunduar afati i regjistrimit të saj dhe nuk është bërë kërkesë nga aplikanti për përditësim ose reregjistrim;
- ç) Nuk plotësohen nga aplikanti kërkesat sipas pikës 5, të këtij kreu.

6.1. Aplikanti duhet të njoftohet në rastet e çregjistrimit.

6.2. Pas çregjistrimit, nëse PMB-ja është ende në treg, ajo duhet të përdoret brenda afateve të skadencës së saj.

7. Rinovimi i regjistrimit (reregjistrimi) të një PMB-je mund të kryhet kur:

- a) Mbaron afati i regjistrimit të saj;
- b) Kjo kërkohet nga aplikanti, para përfundimit të afatit të regjistrimit.

8. Për reregjistrim, aplikanti paraqet:

- a) Dokumentacionin me të dhënat e sigurisë së PMB-së (MSDS);
- b) Të dhëna të tjera lidhur me etiketën e saj, nëse ka ndryshime nga regjistrimi i mëparshëm;
- c) të dhënat që provojnë se është e regjistruar nga aplikanti në një nga vendet e Bashkimit Evropian ose se aplikanti ka marrë me shkrim aksesin e përdorimit të regjistrimit nga subjekti që e ka regjistruar në një nga vendet e Bashkimit Evropian.

Rinovimi i regjistrimit kryhet direkt, me miratim nga komisioni, pa kaluar dosja në ISUV.

VIII. EFEKTET E RREZIKSHME, MBROJTJA (REZERVIMI) E TË DHËNAVE DHE KONFIDENCIALITETI

1. Aplikanti duhet të vërë në dijeni SPMB-në për PMB-në në procedurë regjistrimi ose të regjistruar për çdo informacion të ri, për mbetjet e saj ose për lëndën/t vepruese, për efektet potenciale të rrezikshme për shëndetin e njerëzve ose të kafshëve, për ujërat nëntokësore dhe për mjedisin.

2. Në regjistrimin e një PMB-je, të dhënat e dosjes së regjistrimit nuk përdoren në favor të aplikantëve të tjerë, nëse nuk është dhënë autorizimi nga prodhuesi ose mbajtësi i dokumentit të regjistrimit të PMB-së.

3. Konsiderohet konfidencial informacioni, për:

- a) Metodatat e prodhimit;
- b) Specifikimin e papastërtive të lëndës/ve vepruese teknike, përveç papastërtive të spikatura;
- c) Rezultatet e llojeve të prodhimit të lëndës/ve vepruese, përfshirë papastërtitë;
- ç) Metodatat e analizave të papastërtive në lëndën/t vepruese teknike, përveç metodave të papastërtive të spikatura;
- d) Lidhjet ndërmjet një prodhuesi ose importuesi dhe aplikantit ose mbajtësit të autorizimit;
- dh) Të dhënat për përbërjen e plotë të produktit për mbrojtjen e bimëve;
- e) Emrat dhe adresat e personave të përfshirë në testimin e kafshëve kurrizore.

Nëse aplikanti zbulon përdorimin e informacionit konfidencial, informon menjëherë drejtuesin e SPMB-së.

4. Nuk vlerësohen konfidenciale të dhënat, si më poshtë vijon:

- a) Emri dhe përmbajtja e lëndës/ve vepruese dhe emri i PMB-së;
- b) Emri i lëndëve të tjera të rrezikshme;
- c) Informacioni bazë për të plotësuar kërkesat për etiketimin;
- ç) Të dhënat fiziko-kimike për lëndët vepruese dhe PMB-të;
- d) Metodatat e përdorura për të bërë të padëmshme lëndët vepruese dhe PMB-të, përfshirë antidotet dhe mjetet për trajtimin e rasteve të helmimit në njerëz e kafshë nga këto PMB dhe lëndë vepruese;
- dh) Përmbledhja e rezultateve të provave për sigurinë e lëndëve vepruese dhe të PMB-ve të njerëzit, kafshët e mjedisi, si dhe efikasiteti i tyre të bimët;
- e) Metodatat e rekomanduara dhe masat për të ulur rrezikun që mund të vijë nga përdorimi, ruajtja e transporti i tyre, si dhe për të shmangur rrezikun e ndezjes ose të ndonjë natyre tjetër;
- ë) Metodatat e analizës;
- f) Metodatat për largimin dhe bërjen të padëmshme të PMB-ve, lëndëve vepruese dhe/ose të ambalazhit të tyre;
- g) Masat për pastrimin, në rast të rrjedhjeve aksidentale;
- gj) Masat e ndihmës së shpejtë, në rast helmimi të personave;
- h) Të dhënat për efikasitetin e PMB-së;
- i) Të dhënat për rrezikun në mjedis.

IX. INFORMIMI DHE REKLAMIMI

1. Ministria informon në medien e shkruar ose elektronike veprimtaritë e organizuara lidhur me sigurinë, cilësinë, efektshmërinë, përdorimin dhe parandalimin e rreziqeve nga tregtimi dhe përdorimi i PMB-ve.

2. Reklamimi lejohet vetëm për PMB-të e regjistruara dhe në përputhje me dokumentin e regjistrimit.

3. Reklamimi në medien e shkruar ose elektronike miratohet nga drejtuesi i SPMB-së, pas kërkesës së paraqitur nga mbajtësi i dokumentit të regjistrimit.

4. Në varësi të tipit të reklamës, tekstet dhe piktogramet duhet të jenë të lexueshme e të dëgjueshme qartë, veçanërisht kur ato kanë të bëjnë me mbrojtjen e njerëzve, të kafshëve dhe mjedisit.

5. Reklamimi i veçantë për PMB-të që dëmtojnë ose jo bletët apo insektet e dobishme kryhet:

- a) Kur ato janë në aktivitet;
- b) Kur kulturat dhe/ose bimët e dëmshme janë në lulëzim;
- c) Për kujdesin e mbrojtjes së insekteve pjalmuere në kultivimin e perimeve në mjedise të mbrojtura.

6. Reklamimi nuk mund të përfshijë:

- a) Të dhënat konfidenciale të PMB-ve;

b) Shënime të tilla si: “jo helmues”, “i padëmshëm” ose shënime të tjera të ngjashme; figura të bimëve, pjesëve të bimëve, produkteve bimore, insekteve, si dhe objekteve të tjera, të cilat tërheqin vëmendjen e njerëzve dhe, sidomos, të fëmijëve;

c) Sponsorizimet për kongrese, konferenca shkencore, takime promovuese, që ndiqen nga profesionistët e PMB-ve, në bazë të kontratave ligjrisht të rregullta ndërmjet palëve.

7. Subjektet, që organizojnë veprimtari sipas përcaktimeve të shkronjës “c”, të pikës 6, të këtij kreu, janë të detyruara të raportojnë një herë në vit te SPMB-ja në lidhje me këto veprimtari.

X. DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

1. Për shqyrtimin e aplikimeve për regjistrimin e PMB-ve të paraqitura përpara hyrjes në fuqi të këtij vendimi do të zbatohen dispozitat në fuqi në momentin e aplikimit.

2. Vendimi nr. 1555, datë 12.11.2008, i Këshillit të Ministrave, “Për përcaktimin e rregullave të regjistrimit dhe të kriterëve të vlerësimit të produkteve për mbrojtjen e bimëve”, i ndryshuar, shfuqizohet.

3. Ngarkohet Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTRI
Senida Mesi

VENDIM Nr. 532, datë 11.9.2018

PËR MIRATIMIN E RREGULLAVE PËR TREGTIMIN, TRANSPORTIN, RUAJTJEN DHE MAGAZINIMIN E PRODUKTEVE PËR MBROJTJEN E BIMËVE

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 7, të nenit 20, të ligjit nr. 105/2016, “Për mbrojtjen e bimëve”, me propozimin e ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. QËLLIMI DHE PËRKUFIZIMET

1. Qëllimi i këtij vendimi është zbatimi i kërkesave ligjore dhe përcaktimi i rregullave e procedurës për tregtimin, transportin, ruajtjen dhe magazinimin e produkteve për mbrojtjen e bimëve të regjistruara.

2. Të gjithë termat e përcaktuar në këtë vendim kanë të njëjtin kuptim me ata të përcaktuar në ligjin nr. 105/2016, “Për mbrojtjen e bimëve”. Për efekt të këtij vendimi, termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

a) “Import”, hyrja në territorin e Republikës së Shqipërisë të produkteve për mbrojtjen e bimëve (PMB) të regjistruara;

b) “Mjete mbrojtëse individuale (MMI)”, mjetet mbrojtëse që përdoren gjatë transportit, ruajtjes, tregtimit dhe përdorimit të PMB-ve. MMI-të janë dorezat mbrojtëse, veshjet mbrojtëse për trupin, maskat mbrojtëse për fytyrën, këpucët, që përdoren në të gjitha rastet, si dhe mbrojtëset e rrugëve të frymëmarrjes, që përdoren te PMB-të avulluese, si dhe në rastet e trajtimit të mjediset e mbyllura;

c) “Magazinë”, objekti i veçantë, që shërben për ruajtjen dhe shpërndarjen me shumicë të PMB-ve të njësitë e tregtimit me pakicë;

ç) “Magazinin”, koha e qëndrimit të PMB-ve në magazinë;

d) “Dokumenti i të dhënave të sigurisë (MSDS)”, informacioni për përdoruesin apo shpërndarësin, për rreziqet që mund të shkaktojë PMB-ja, si dhe për trajtimin, ruajtjen e asgjësimin e sigurt të saj. MSDS-ja lëshohet nga prodhuesi i PMB-së dhe e shoqëron PMB-në nga prodhimi deri te tregtimi me pakicë;

dh) “Drejtues teknik i tregtimit të PMB-ve”, personi fizik, i diplomuar në fushën e agronomisë, i punësuar me kohë të plotë, që përgjigjet për gjithë veprimtarinë teknike e profesionale;

e) “Njësi e tregtimit me shumicë”, njësia që shërben për tregtimin e PMB-ve të njësitë e tregtimit me pakicë;

ë) “Njësi e tregtimit me pakicë”, njësia që shërben për ruajtjen, shpërndarjen dhe prezantimin për shitje ose shitjen e drejtpërdrejtë të PMB-ve të përdoruesi i fundit;

f) “Recetë”, formati për përshkrimin e PMB-së, i printuar dhe i lëshuar nga specialisti i diplomuar agronom.

II. TREGTIMI ME SHUMICË I PRODUKTEVE PËR MBROJTJEN E BIMËVE

1. Në Republikën e Shqipërisë lejohet tregtimi me shumicë i PMB-ve të regjistruara.

2. Licenca e tregtimit me shumicë vendoset në një vend të dukshëm në njësinë e tregtimit me shumicë.

3. Çdo person i pajisur me licencë tregtimi me shumicë për PMB-të të klasifikuara “PMB të rrezikshme” dhe “PMB me rrezik të lartë” ka për detyrë:

a) Të hartojë një raport vjetor dhe ta paraqesë atë tek AKU-ja jo më vonë se muaji shkurt i vitit pasardhës, për sasinë dhe cilësinë e çdo PMB-je që ka importuar e hedhur në treg gjatë vitit të mëparshëm kalendarik;

b) të verë në dijeni AKU-në, me vetëdeklarim, për çdo efekt të dëmshëm të përdoruesi, mjedisi apo ekosistemi, njerëzit ose kafshët, që është vërejtur gjatë përdorimit, ekspozimit, përhapjes dhe shkarkimit të secilit PMB të importuar e të hedhur në treg.

4. Çdo person i pajisur me licencë tregtimi me shumicë, që kërkon të importojë PMB të klasifikuara “PMB të rrezikshme” dhe “PMB me rrezik të lartë”, duhet të njoftojë me parë SPMB-në për çdo ngarkesë. Njoftimi duhet të përmbajë të dhënat, si më poshtë vijon:

a) Emrin tregtar të PMB-së;

b) Numrin dhe datën e regjistrimit;

c) Emrin e lëndës/ve vepruese;

ç) Emrin e mbajtësit të dokumentit të regjistrimit (aplikantit);

d) Emrin e prodhuesit;

dh) Sasinë;

e) Vendin e origjinës, ku është prodhuar;

ë) Vendin nga importohet.

5. Njoftimi bëhet 1 deri në 3 ditë pune përpara datës së hyrjes së tyre në Republikën e Shqipërisë.

6. Inspektori i mbrojtjes së bimëve në pikat e kalimit kufitar (PIK), në zbatim të këtij vendimi, ka për detyrë:

a) Të kontrollojë e të verifikojë çdo parti PMB-je që hyn për t’u përdorur në Republikën e Shqipërisë dhe t’i evidentojë ato në një libër të veçantë, sipas shtojcës nr. 3 që i bashkëlidhet këtij vendimi;

b) Të ndalojë hyrjen në Republikën e Shqipërisë të PMB-ve të paregjistruara dhe kur vëren shkelje në lidhje me etiketimin e ambalazhimit të tyre.

7. Inspektimi i PMB-ve që ndodhen në treg, lidhur me plotësimin e kërkesave ligjore për tregtim, kryhet në bazë të planit vjetor të inspektimeve me bazë risku, të miratuar nga ministri.

Kontrolli për cilësinë e PMB-ve të vendosura në treg kryhet në bazë të planit vjetor të marrjes dhe analizimit të mostrave, të miratuar nga ministri.

8. Analizat cilësore të PMB-ve kryhen nga Instituti i Sigurisë Ushqimore dhe Veterinarisë (ISUV), i cili njofton me shkrim AKU-në, brenda 10 ditëve, për rezultatin e analizave.

9. Marrja e mostrave dhe analizimi i tyre kryhen sipas pikave 1, 2, 3, 4 e 5, të nenit 38, të kreut V, të ligjit nr. 10433, datë 16.6.2011, “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”.

III. TREGTIMI ME PAKICË I PRODUKTEVE PËR MBROJTJEN E BIMËVE

1. Në Republikën e Shqipërisë lejohet tregtimi me pakicë i PMB-ve të regjistruara.

2. Licenca e tregtimit me pakicë vendoset në një vend të dukshëm në njësinë e tregtimit me pakicë.

3. Njësitë e tregtimit me pakicë shërbejnë për shitjen e drejtpërdrejtë të PMB-ve te përdoruesi i fundit.

4. Të dhënat për PMB-të e klasifikuara “PMB të rrezikshme” ose “PMB me rrezik të lartë”, që mbahen nga njësitë e tregtimit me pakicë, janë sipas shtojcës nr. 2 që i bashkëlidhet këtij vendimi.

5. Çdo person i pajisur me licencë tregtimi me pakicë për PMB-të e klasifikuara “PMB të rrezikshme” dhe “PMB me rrezik të lartë” ka për detyrë të hartojë një raport vjetor dhe ta paraqesë atë tek AKU-ja jo më vonë se muaji janar i çdo viti, për sasinë dhe cilësinë e secilit PMB që ka hedhur në treg gjatë vitit të mëparshëm kalendarik.

6. Shitja e PMB-ve “helmuese” dhe PMB-ve “shumë helmuese” kryhet në bazë të recetës së lëshuar nga specialisti i diplomuar agronom.

7. Lëshuesi i recetës mban përgjegjësi, në rast plotësimi të pasaktë të saj, për dëmin e shkaktuar te bimët ose produktet bimore të trajtuara.

8. Ekzekutuesi i recetës mban përgjegjësi, në rast ekzekutimi të gabuar të saj, për dëmin e shkaktuar te bimët ose produktet bimore të trajtuara.

Recetat ruhen në njësitë e tregtimit me pakicë për një periudhë 3-vjeçare.

9. Shitja e PMB-ve shumë helmuese lejohet vetëm për përdoruesit profesionistë, të cilët janë persona të diplomuar në fushën e agronomisë ose persona, të cilët i janë nënshtruar një trajnimit të përshtatshëm për përdorimin e PMB-ve shumë të rrezikshme dhe janë të pajisur me dëshmi aftësie të veçantë për këtë përdorim.

IV. TRANSPORTI I PRODUKTEVE PËR MBROJTJEN E BIMËVE

1. Transporti i PMB-ve të klasifikuara “PMB të rrezikshme” dhe “PMB me rrezik të lartë” kryhet sipas legjislacionit shqiptar në fuqi për transportin e mallrave dhe substancave të rrezikshme.

2. Mjetet që transportojnë PMB “helmuese” dhe “shumë helmuese” duhet të plotësojnë kërkesat teknike, si më poshtë vijon:

- a) Të kenë shenjat dalluese, karakteristike, të tyre;
- b) Hapësira e brendshme e mjetit duhet të jetë e pastër, e thatë, pa objekte që mund të dëmtojnë ambalazhin (gozhda apo pjesë të tjera metalike);
- c) Mbulesa e mjetit duhet të jetë e padëmtuar dhe e papërshkueshme nga uji e ndriçimi diellor;
- ç) Spondat dhe mbulesa duhet të kenë mbyllje shumë të mirë;
- d) Për PMB-të e ndezshme, bazamenti i karrocërisë, spondat dhe mbulesa duhet të jenë prej hekuri, alumini ose të trajtuara me materiale të qëndrueshme ndaj zjarrit;
- dh) Të kenë MMI specifike (doreza, rroba, maska, syze, këpucë ose çizme);
- e) Të jenë të pajisura me mjetet kundër zjarrit;
- ë) Të jenë të pajisura me materiale që neutralizojnë PMB-të e derdhura nga dëmtimi.

3. Ndalohet rreptësisht transporti i:

- a) PMB-ve me mjete që transportojnë njerëz dhe kafshë;
- b) Ushqimeve për njerëz dhe kafshë së bashku me PMB-të.

4. Transporti i PMB-ve kryhet vetëm në ambalazhet e tyre origjinale.

5. Kur, gjatë transportit, dëmtohet ambalazhi dhe PMB-ja derdhet, mjeti i transportit duhet të ndalojë dhe drejtuesi i mjetit duhet të marrë masa për ndalimin e rrjedhjes e shmangien e dëmtimit/e ndotjes së mjedisit përreth. Për të thithur e dezaktivizuar lëngjet përdoren dherishte, tallash apo gëlqere, fshihet me kujdes dhe grumbullohet në një enë të veçantë PMB-ja e derdhur. Nxjerrja e tyre jashtë përdorimit bëhet në përputhje me legjislacionin për menaxhimin e integruar të mbetjeve. Në rastin e dëmtimit aksidental të ambalazheve duhet të përdoren MMI (të paktën dorezat).

6. Mjetet e transportit të PMB-ve mund të përdoren për qëllime të tjera vetëm pasi të jenë pastruar mirë, larg qendrave të banuara, burimeve dhe kanaleve të ujit, lumenjve e ujëmbledhësve.

7. Ambalazhet më të rënda dhe/ose ato që përmbajnë PMB të lëngëta duhet të vendosen në shtresat e poshtme të ngarkesës.

8. PMB-ja, gjatë transportit, duhet të jetë e shoqëruar me MSDS-në përkatëse, edhe në gjuhën shqipe.

V. RUAJTJA DHE MAGAZINIMI I PRODUKTEVE PËR MBROJTJEN E BIMËVE

1. PMB-të ruhen në magazina, në rastin e tregtimit me shumicë dhe në mjediset e tregtimit me pakicë.

2. Magazinat ndërtohen ose përshtaten në mënyrë të tillë që të garantojnë ruajtjen e cilësive fiziko-kimike të PMB-ve brenda afateve të skadencës dhe të sigurojnë një nivel temperature të mjedisit, sipas kërkesave të caktuara në etiketën e PMB-ve për ruajtjen dhe magazinimin e tyre. Për këtë qëllim, magazinat duhet të jenë të pajisura me sisteme ajrimi.

Kushtet e magazinimit duhet të garantojnë, në çdo kohë, shëndetin dhe sigurinë e personelit të punësuar.

3. Miratimi për garantimin e funksionimit të magazinave të tregtimit me shumicë të PMB-ve jepet brenda 10 ditëve nga:

- a) Inspektorati përgjegjës për shëndetësinë, në zbatim të legjislacionit për shëndetin publik;
- b) Inspektorati përgjegjës për mjedisin, në zbatim të ligjit nr. 10448, datë 14.7.2011, “Për lejet mjedisore”, të ndryshuar;
- c) Shërbimi i Mbrojtjes nga Zjarri dhe Shpëtimi (MZSH), në zbatim të ligjit nr. 152/2015, “Për shërbimin e mbrojtjes nga zjarri dhe shpëtimin”.

AKU-ja kontrollon dokumentacionin e lëshuar sipas shkronjave “a”, “b” dhe “c”, të kësaj pike.

4. Kërkesat që duhet të plotësohen për magazinimin e PMB-ve janë si më poshtë vijon:

- a) PMB-të duhet të jenë të identifikuara, nëpërmjet certifikatës së origjinës dhe të cilësisë;
- b) Hyrja/dalja e PMB-ve nga magazina bëhet me dokumente të rregullta dhe shënimet përkatëse pasqyrohen në librin e magazinës, sipas shtojcës nr. 1 që i bashkëlidhet këtij vendimi;
- c) PMB-të vendosen në palete të ndara nga njëra-tjetra, në një largësi jo më të vogël se 0.5m, të ambalazuara në mënyrë të rregullt, në ambalazhe origjinale dhe me etiketat e miratuara, sipas dokumentit të regjistrimit të PMB-së;
- ç) PMB-të e lëngëta vendosen në lartësi jo më të madhe se 3.5m, ndërsa PMB-të e ngurta vendosen në lartësi deri në 2.5 m.

5. Njësitë e tregtimit me pakicë të PMB-ve duhet të ndërtohen ose të përshtaten në mënyrë të tillë që të garantojnë ruajtjen e cilësive fiziko-kimike të tyre, të sigurojnë një nivel temperature mjedisi, sipas kërkesave të caktuara në etiketën e PMB-ve për ruajtjen e tyre.

6. Kur, gjatë ruajtjes së PMB-ve në magazina ose njësitë e tregtimit me pakicë ndodhin dëmtime të ambalazheve dhe rrjedhje të PMB-ve, ato largohen menjëherë nga magazina dhe njësia e tregtimit dhe asgjësohen sipas rregullave në fuqi.

7. Nëse PMB-të, brenda ambalazheve të dëmtuara, janë në gjendje të mirë, ato futen në ambalazhe me etiketa origjinale, në prani të AKU-së. Ky veprim shoqërohet me mbajtjen e një procesverbal, në dy kopje, për të mënjeluar abuzimet që mund të ndodhin me riambalazhimin e PMB-ve në këto mjedise.

8. Përdoruesit e fundit i ruajnë PMB-të në mjedise të veçanta, si: kasaforta, dhoma, depo të siguruara nga hapjet e paautorizuara, në ambalazhe origjinale, larg fëmijëve, në kushte të thata, larg zjarrit, të mbrojtura nga rrezet e drejtpërdrejta të diellit, si dhe duke respektuar të gjitha udhëzimet e veçanta që jepen në etiketë.

9. AKU-ja informon me shkrim:

a) Drejtorinë përgjegjëse për statistikën në ministri dhe SPMB-në, brenda muajit mars të çdo viti, për sasinë e secilit PMB që është importuar dhe është tregtuar gjatë vitit të mëparshëm kalendarik, sipas shtojcave nr. 4 e nr. 5, që i bashkëlidhen këtij vendimi;

b) SPMB-në, për probleme të veçanta që kanë lidhje me kontrollin e PMB-ve;

c) SPMB-në, për çdo efekt të dëmshëm të përdoruesi, mjedisi apo ekosistemi, njerëzit ose kafshët, që është vërejtur gjatë përdorimit, ekspozimit, përhapjes, shkarkimit ndaj secilit PMB të importuar e të hedhur në treg, bazuar në vetëdeklarimin, sipas shkronjës “b”, të pikës 3, të kreut II, të këtij vendimi.

VI. DISPOZITA TË FUNDIT

1. Vendimi nr. 1188, datë 20.8.2008, i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e rregullave për importimin, tregtimin, transportin, ruajtjen, përdorimin dhe asgjësimin e produkteve për mbrojtjen e bimëve”, i ndryshuar, shfuqizohet, me përjashtim të krerëve V, VI e VIII, si dhe të shtojcave 10, 11 e 12, të cilat mbeten në fuqi deri në nxjerrjen e akteve nënligjore në zbatim të ligjit nr. 105/2016, “Për mbrojtjen e bimëve”.

2. Ngarkohet Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTRI

Senida Mesi

SHTOJCA NR. 1

LIBRI I SHITJES ME SHUMICË TË PMB-ve “TË RREZIKSHME” DHE PMB-ve “ME RREZIK TË LARTË”

Emri tregtar i PMB-së _____

[illegible]

Shënim. Këto të dhëna mbahen në regjistrin e njësisë së tregtimit me shumicë.

SHTOJCA NR. 2

LIBRI I SHITJES ME PAKICË TË PMB-ve “TË RREZIKSHME” DHE PMB-ve “ME RREZIK TË LARTË”

Emri tregtar i PMB-së _____

[illegible]

Shënim. Këto të dhëna mbahen në regjistrin e njësisë së tregtimit me pakicë.

SHTOJCA NR. 3
LIBRI I KONTROLLIT TË PMB-ve NË PIKËN E INSPEKTIMIT KUFITAR (PIK) _____

Nr.	Data e kalimit	Emri tregtar i PMB-së	Emri i lëndës vepruese	Nr. e data e regjistrimit	Emri i prodhuesit	Emri i aplikuesit	Nr. serisë së PMB	Vendi i origjinës	Vendi nga importohet	Emri i blerësit/ firmës importuese	Sasia kg/lit.	Mjeti, targa	Vërejtje	Inspektori i PKK

Shënim. Këto të dhëna mbahen në regjistrin e pikës së inspektimit kufitar.

SHTOJCA NR. 4
PASQYRA PËRMBLEDHËSE E IMPORTIT TË PMB-ve

Nr.	Emri tregtar i PMB-së	Emri i lëndës vepruese	Pika e inspektimit kufitar	Data e kalimit	Emri i prodhuesit	Vendi i origjinës	Vendi nga importohet	Emri i blerësit/ firmës importuese	
					Sasia kg/l				

Shënim. Këto të dhëna raportohen tek AKU-ja, ndërsa AKU-ja i raporton te drejtoria përgjegjëse për statistikën dhe SPMB-ja në ministri.

SHTOJCA NR. 5
PASQYRA PËRMBLEDHËSE E TREGTIMIT TË PMB-ve

[illegible]

Shënim. Këto të dhëna raportohen tek AKU-ja nga njësitë e tregimit, ndërsa AKU-ja i raporton te drejtoria përgjegjëse për statistikën dhe SPMB-ja në ministri

VENDIM
Nr. 317, datë 15.5.2019

**PËR MIRATIMIN E RREGULLAVE PËR PËRDORIMIN E QËNDRUESHËM
TË PRODUKTEVE PËR MBROJTJEN E BIMËVE DHE KRITERET E
KUALIFIKIMIT PËR PËRDORUESIT¹⁵**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 6, të nenit 23, të ligjit nr. 105/2016, “Për mbrojtjen e bimëve”, me propozimin e ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e rregullave për përdorimin e qëndrueshëm të produkteve për mbrojtjen e bimëve dhe kriteret e kualifikimit për përdoruesit, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi dhe është pjesë përbërëse e tij.

2. Krerët V, VI e VIII, si dhe shtojcat 10, 11 e 12, të vendimit nr. 1188, datë 20.8.2008, të Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e rregullave për importimin, tregtimin, transportin, ruajtjen, përdorimin dhe asgjësimin e produkteve për mbrojtjen e bimëve”, të ndryshuar, shfuqizohen.

3. Ngarkohen Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural dhe Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Erion Braçe

RREGULLAT
PËR PËRDORIMIN E QËNDRUESHËM TË PRODUKTEVE PËR MBROJTJEN
E BIMËVE DHE KRITERET E KUALIFIKIMIT PËR PËRDORUESIT

I. QËLLIMI DHE PËRKUFIZIMET

1. Qëllimi i përcaktimit të këtyre rregullave është sigurimi i një përdorimi të qëndrueshëm të produkteve për mbrojtjen e bimëve (në vijim, PMB), duke minimizuar rreziqet dhe ndikimet e përdorimit të tyre në shëndetin e njeriut e mjedisin, e duke promovuar përdorimin e menaxhimit të integruar të parazitëve, si dhe të qasjeve ose teknikave alternative, si p.sh. alternativa jokimike ndaj PMB-ve.

2. Masat e parashikuara në këto rregulla nuk ndikojnë në masat e përcaktuara në legjislacionin kombëtar për:

- a) ruajtjen e shpendëve të egër;
- b) ruajtjen e habitateve natyrore e të faunës dhe të florës së egër;
- c) krijimin e një kornize në fushën e politikës së ujit;
- ç) nivelet maksimale të mbetjeve të pesticideve në ose mbi ushqimin dhe ushqimin me origjinë bimore e shtazore;
- d) mbrojtjen e shëndetit e të sigurisë së punëtorëve nga rreziqet që lidhen me agjentët kimikë në punë;

¹⁵ Ky vendim është përafshuar pjesërisht me Direktivën 2009/128/EC, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, 21 tetor 2009, për krijimin e një kuadri për veprim të komunitetit për të arritur përdorimin e qëndrueshëm të pesticideve (tekst me rëndësi për ZEE), numri CELEX: 32009L0128, Fletorja Zyrtare e Bashkimit Evropian, seria 309, datë 24.11.2009, faqe 71-86.

dh) mbrojtjen e punëtorëve nga rreziqet që lidhen me ekspozimin e tyre ndaj kancerogjenëve ose mutagjenëve në punë;

e) mbështetjen e zhvillimit rural.

3. Të gjithë termat e përcaktuar në këto rregulla kanë të njëjtin kuptim me ata të përcaktuar në ligjin nr. 105/2016, “Për mbrojtjen e bimëve”. Për efekt të këtyre rregullave, termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

a) “Aplikim me fumigant”, procesi i futjes së një PMB-je që çliron gazin helmues në produktin që duhet trajtuar dhe mjedisin mbajtës të tij për të mbajtur nën kontroll organizmin e synuar;

b) “Certifikatë e fumigimit” (ose “Certifikata e aplikimit të fumigimit”), dokumenti i lëshuar pas aplikimit me fumigant, i cili reflekton shërbimin e dhënë, duke deklaruar karakteristikat e procedurën e aplikuar;

c) “Fumigim”, procesi i aplikimit, ekspozimit dhe i shpërndarjes së një PMB-je helmuese në gjendjen e tij të gaztë, me qëllim vënien nën kontroll të dëmtuesve në produktin dhe mjedisin mbajtës të tij, duke përfshirë përgatitjen për fumigim, vetë operacionin e fumigimit dhe hapat e marrë pas fumigimit, si p.sh. ajrimi e pastrimi. Të gjitha gazet dhe avujt që mund të veprojnë si asfiksues konsiderohen “substancë shumë helmuese për shëndetin”;

ç) “Menaxhim i integruar i parazitëve”, shqyrtimi i kujdesshëm i të gjitha metodave të mbrojtjes së bimëve në dispozicion dhe integrimi pasues i masave të përshtatshme që dekurajojnë zhvillimin e popullatave të organizmave të dëmshëm dhe mbajnë përdorimin e PMB-ve dhe format e tjera të ndërhyrjes në nivele që janë ekonomike dhe të justifikuara ekologjikisht, si dhe të reduktojnë ose të minimizojnë rreziqet për shëndetin e njeriut dhe mjedisin. Menaxhimi i integruar i parazitëve thekson rritjen e një kulture të shëndetshme me ndërhyrje më të vogël të mundshme për agroekosistemet dhe inkurajon mekanizmat e kontrollit natyror të parazitëve;

d) “Këshillues”, çdo person që është pajisur me diplomë universitare në fushën e agronomisë dhe këshillon për menaxhimin e dëmtuesve dhe përdorimin e sigurt të PMB-ve, në aspektin profesional ose tregtar, duke përfshirë shërbimet private e publike, agentët tregtarë, prodhuesit e ushqimit dhe shitësit me pakicë aty ku është e aplikueshme;

dh) “Metoda jokimike”, metodat alternative të PMB-ve për mbrojtjen e bimëve dhe menaxhimin e parazitëve, bazuar në teknikat agronomike, siç janë ato të përmendura në pikën 1, të shtojcës nr. 3, ose metodat e kontrollit fizik, mekanik apo biologjik të parazitëve;

e) “Pajisje për aplikimin e PMB-ve”, çdo mjet i veçantë, i cili është i dedikuar për aplikimin e PMB-ve, duke përfshirë pajisjet që janë esenciale për funksionimin efektiv të pajisjeve, si: hundëzat, manometrat, filtrat dhe pajisjet pastruese për depozitat (tankerat);

ë) “Ujë nëntokësor”, i gjithë uji nën sipërfaqen e tokës në zonën e ngopjes dhe në kontakt të drejtpërdrejtë me tokën ose nëntokën;

f) “Spërkatje ajrore”, aplikimi i PMB-ve nga ajri me mjete ajrore;

g) “Tregues rreziku”, rezultati i një metode llogaritëse, i cili përdoret për të vlerësuar rreziqet e PMB-ve për shëndetin e njeriut dhe/ose mjedisin;

gj) “Ujëra sipërfaqësore”, ujërat që ndodhen ose rrjedhin mbi sipërfaqen e tokës; ujërat e brendshme, përveç ujërave nëntokësore; ujërat kalimtare, ujërat bregdetare dhe ujërat territoriale;

h) “Zonë e fumigimit”, e gjithë zona ose hapësira, në të cilën do të aplikohet një fumigant;

i) “Zonë e rrezikut”, e gjithë zona ose hapësira, në të cilën është aplikuar fumiganti, si dhe ku gazi mund të shkojë, duke paraqitur rrezik për përdoruesit profesionistë e njerëzit e tjerë. Përfshihen strukturat e lidhura me zonën ose hapësirën e fumiguar.

II. PLANI I VEPRIMIT

1. Plan i veprimit (në vijim, PV) miratohet nga ministri përgjegjës për bujqësinë, në të cilin përcaktohen objektivat, qëllimet, masat dhe afatet e tyre për të reduktuar rreziqet dhe ndikimet e përdorimit të PMB-ve në shëndetin e njeriut e mjedisin dhe për të inkurajuar zhvillimin dhe futjen e menaxhimit të integruar të parazitëve dhe qasjeve alternative ose teknikave për të zvogëluar varësinë nga përdorimi i PMB-ve. Këto objektiva mbulojnë fushat për mbrojtjen e punonjësve, mbrojtjen e mjedisit, mbetjet, përdorimin e teknikave të veçanta ose përdorimin e kulturave specifike.

2. PV-ja përfshin gjithashtu treguesit për të monitoruar përdorimin e PMB-ve, që përmbajnë lëndë vepruese me risk të veçantë, veçanërisht nëse ekzistojnë alternativa. Në bazë të treguesve të tillë dhe duke marrë parasysh, kur është e mundur, objektivat e zvogëlimit të rrezikut ose përdorimit, duhet gjithashtu të përcaktohen kufijtë për reduktimin e përdorimit, veçanërisht nëse reduktimi i përdorimit përbën një mjet të përshtatshëm për të arritur reduktimin e rrezikut lidhur me artikujt prioritarë të identifikuar, sipas shkronjës “b”, të pikës 2, të kreut VIII. Këto objektiva mund të jenë të ndërmjetme ose përfundimtare. Për arritjen e tyre përdoren të gjitha mjetet e nevojshme.

3. Gjatë hartimit dhe rishikimit të PV-së merren parasysh ndikimet shëndetësore, sociale, ekonomike e mjedisore të masave të parashikuara, të kushteve specifike kombëtare, rajonale e lokale dhe të të gjitha grupeve relevante të interesit. Në PV përshkruhet se si do të zbatohen masat, me qëllim arritjen e objektivave.

4. PV-ja rishikohet të paktën çdo pesë vjet.

5. Ministria informon publikun në faqen e saj të internetit gjatë përgatitjes dhe modifikimit të PV-së.

III. KRITERET E KUALIFIKIMIT PËR PËRDORUESIT DHE INFORMIMI

1. Të drejtën për të përdorur (përdoruesi i fundit) PMB-të e kanë të gjithë personat, me moshë mbi 18 vjeç, me përjashtim të grave shtatzëna, deri në fund të periudhës së laktacionit.

2. Të drejtën për të përdorur PMB-të e rrezikshme e kanë të gjithë personat, që plotësojnë kërkesat e pikës 1, të këtij kreu, dhe që janë të pajisur me dëshmi aftësie.

3. Të drejtën për të përdorur PMB-të helmuese ose shumë helmuese e kanë të gjithë personat që plotësojnë kërkesat e pikës 1, të këtij kreu, dhe që janë të pajisur me dëshmi aftësie të veçantë. Këta persona quhen përdorues profesionistë.

4. Përgatitja dhe instruktimi i personave që kërkojnë të pajisen me dëshmi aftësie bëhet në institucionet publike ose private, të miratuara sipas legjislacionit për arsimin e formimit profesional.

5. Gjatë kryerjes së kursit, personat që kërkojnë të pajisen me dëshmi aftësie, duhet të zhvillojnë 30 (tridhjetë) orë teori dhe 10 (dhjetë) orë praktikë për njohuritë sipas kërkesave të shtojcës nr.1, që i bashkëlidhet këtyre rregullave.

6. Në përfundim të këtij kursi zhvillohet provim nga komisioni, i cili vlerëson njohuritë e personit që kërkon dëshminë e aftësisë. Dëshmia e aftësisë nënshkruhet nga përfaqësuesi i agjencisë rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve dhe përfaqësuesi i institucionit ku është zhvilluar kursi.

7. Dëshmia e aftësisë është pa afat dhe shoqërohet me vërtetim të gjendjes shëndetësore, që lëshohet çdo 2 (dy) vjet. Dëshmitë e aftësisë regjistrohen në një regjistër të veçantë që administrohet nga agjencia rajonale e shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve, sipas shtojcës nr.4, që i bashkëlidhet këtyre rregullave.

8. Dëshmia e aftësisë hartohet sipas modelit të paraqitur në shtojcën nr.5, që i bashkëlidhet kësaj rregulloreje.

9. Personi që kërkon të kualifikohet si përdorues profesionist duhet të ndjekë një kurs instruktimi në institucionet publike ose private, të miratuara sipas legjislacionit për arsimin dhe formimin profesional, për njohuritë sipas kërkesave të shtojcës nr.1, që i bashkëlidhet këtij vendimi. Gjatë kursit duhet të zhvillohen 40 (dyzet) orë teori dhe 20 (njëzet) orë praktikë. PMB-të e regjistruara për t'u përdorur duhet të jenë në përmbajtjen e kursit të kryer.

10. Në përfundim të kursit zhvillohet provim nga komisioni, i cili vlerëson njohuritë e personit që kërkon dëshminë e aftësisë së veçantë. Dëshmia e aftësisë së veçantë nënshkruhet nga përfaqësuesi i agjencisë rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve dhe përfaqësuesi i institucionit ku është zhvilluar kursi.

11. Dëshmia e aftësisë së veçantë hartohet sipas modelit të paraqitur në shtojcën nr.6, që i bashkëlidhet këtyre rregullave.

12. Dëshmia e aftësisë së veçantë është e vlefshme për një periudhë prej 6 (gjashtë) vjetësh dhe shoqërohet me vërtetim të gjendjes shëndetësore, që lëshohet çdo 2 (dy) vjet. Dëshmia e

aftësisë së veçantë mund të rinovohet nëse kërkohet nga mbajtësi i saj dhe nëse paraqet vërtetim të gjendjes shëndetësore.

13. Përdoruesi profesionist garanton të gjitha masat për të minimizuar rrezikun e efekteve të padëshiruara në njerëz, kafshë dhe mjedis, që mund të rezultojë nga përdorimi i PMB-ve.

14. Agjencia rajonale e shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve publikon në faqen zyrtare të saj listën e të gjithë përdoruesve profesionistë, si dhe e përditëson atë sa herë që pëson ndryshime.

Kjo listë përmban:

- a) emrin dhe mbiemrin e përdoruesit profesionist;
- b) numrin dhe datën e dhënies së dëshmisë së aftësisë së veçantë;
- c) adresën e përdoruesit profesionist.

15. Ministria përgjegjëse për shëndetësinë të grumbullojë informacionet mbi incidentet helmuese akute të PMB-ve, si dhe zhvillimet kronike të helmimit, aty ku është e mundur, ndërmjet grupeve që mund të ekspozohen rregullisht ndaj tyre për operatorët, punëtorët bujqësorë ose personat që jetojnë pranë zonave të aplikimit të PMB-ve.

16. Ministria të marrë masa për të informuar publikun e gjerë dhe për të promovuar e lehtësuar programet e informimit e vetëdijesimit dhe disponueshmërinë e informacionit të saktë e të balancuar për publikun e gjerë, në lidhje me PMB-të, veçanërisht lidhur me rreziqet dhe efektet e mundshme akute e kronike për shëndetin e njeriut, organizmat jo të synuar dhe mjedisin, që rrjedhin nga përdorimi i tyre, dhe përdorimin e alternativave jo kimike.

17. Komisioni i cituar në pikat 6 e 10, të këtij kreu, përbëhet nga 3 (tre) anëtarë, ku 2 (dy) anëtarë janë përfaqësues të agjencisë rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve dhe 1 (një), përfaqësues i institucionit ku është zhvilluar kursi.

18. Provimi zhvillohet me shkrim dhe me gojë. Testi për vlerësimin me shkrim përfshin pyetje me tri alternativa për njohuritë, sipas kërkesave të shtojcës nr.1, që i bashkëlidhet këtyre rregullave. Gjithsej, 20 (njëzet) pyetje me nga 3 (tri) pikë secila. Shuma totale e pikëve të testimit për vlerësimin me shkrim është 60 (gjashtëdhjetë) pikë. Kanë të drejtë të marrin pjesë në intervistën e strukturuar me gojë kandidatët, të cilët kanë grumbulluar në vlerësimin me shkrim më shumë se gjysmën e pikëve (mbi 30 pikë). Shuma totale e pikëve të intervistës së strukturuar me gojë është 40 (dyzet) pikë. Kandidati që arrin mbi 60 (gjashtëdhjetë) pikë gjithsej pajiset me dëshminë përkatëse të aftësisë.

IV. PAJISJET E APLIKIMIT TË PRODUKTEVE PËR MBROJTJEN E BIMËVE

1. Pajisjet për aplikimin e PMB-ve në përdorim profesional u nënshtrohen kontrolleve teknike në intervale të rregullta, sipas ligjit nr. 10489, datë 15.12.2011, “Për tregtimin dhe mbikëqyrjen e tregut të produkteve jo ushqimore”, dhe ligjit nr. 32/2016, “Për garantimin e sigurisë së punës të pajisjeve dhe instalimeve nën presion”. Kontrolli teknik i pajisjeve kryhet çdo tre vjet.

2. Pajisjet për aplikimin e PMB-ve të jenë kontrolluar të paktën një herë brenda vitit 2020. Pas kësaj periudhe, vetëm pajisjet për aplikimin e PMB-ve, që kanë kaluar me sukses kontrollin, duhet të jenë në përdorim profesional.

Pajisjet e reja kontrollohen të paktën një herë brenda një periudhe prej pesë vjetësh pas blerjes.

3. Pavarësisht pikave 1 e 2, të këtij kreu, dhe pas një vlerësimi të rrezikut për shëndetin e njeriut dhe mjedisin nga institucioni përgjegjës për garantimin e sigurisë së punës të pajisjeve dhe instalimeve nën presion, duke përfshirë një vlerësim të shkallës së përdorimit të pajisjeve, mund të:

a) zbatohen afate dhe intervale kontrolli të ndryshme për pajisjet e aplikimit të PMB-ve që nuk përdoren për spërkatje, për pajisjet e aplikimit me dorë të PMB-ve ose për spërkatësit e shpinës dhe për pajisjet shtesë për aplikimin e PMB-ve, të cilat paraqesin një nivel shumë të ulët të përdorimit. Spërkatësit me krahë më të gjatë se 3 (tre) m, përfshirë ata që janë montuar në pajisjet mbjellëse, nuk duhet të konsiderohen si pajisje me nivel të ulët të përdorimit;

b) përjashtohen nga pajisjet e kontrollit të aplikimit të PMB-ve ose spërkatësit e shpinës. Në këtë rast, agjencia rajonale e shërbimit veterinar dhe e mbrojtjes së bimëve informon operatorët për nevojën për të ndryshuar rregullisht pajisjet, rreziqet specifike të lidhura me atë pajisje dhe që operatorët të trajnohen për përdorimin e duhur të asaj pajisjeje aplikimi.

4. Kontrollat verifikojnë se pajisja për aplikimin e PMB-ve i plotëson kërkesat përkatëse të listuar në shtojcën nr. 2, që i bashkëlidhet këtyre rregullave, me qëllim që të arrihet një nivel i lartë mbrojtjeje për shëndetin e njeriut dhe mjedisin. Pajisjet për aplikimin e PMB-ve që përputhen me standardet e harmonizuara me legjislacionin në fushën e standardeve dhe rregulloreve teknike dhe të rregullave për shërbimet e Shoqërisë së Informacionit duhet të jenë në përputhje me kërkesat thelbësore të shëndetit, sigurisë dhe mbrojtjes së mjedisit.

5. Përdoruesit profesionistë kryejnë kalibrime të rregullta dhe kontrole teknike të pajisjeve për aplikimin e PMB-ve në përputhje me trajnimin e duhur, siç parashikohet në kreun III, të këtij vendimi.

6. Kontrolli i certifikimit të pajisjeve për aplikimin e PMB-ve kryhet nga agjencia rajonale e shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve. Krijohen sisteme certifikimi të tilla që lejojnë verifikimin e kontroleve dhe njohjen e certifikatave të dhëna në shtetet e tjera, sipas kërkesave të referuara në pikën 4, të këtij kreu, edhe kur periudha kohore që nga kontrolli i fundit i kryer në një shtet tjetër është e barabartë ose më e shkurtër se periudha kohore e intervalit të kontrollit të zbatueshëm në territorin e tij.

7. Masat e hartuara për të ndryshuar elementet jothelbësore lidhur me shtojcën nr.2, që i bashkëlidhet këtij vendimi, në mënyrë që të marrin parasysh progresin shkencor e teknik, miratohen në përputhje me kërkesat e përgjithshme të ligjit të ushqimit, si dhe përcaktimin e procedurave në çështjet e sigurisë ushqimore.

V. PËRDORIMI I PRODUKTEVE PËR MBROJTJEN E BIMËVE. PËRDORIMET SPECIFIKE

1. Në territorin ku është kryer trajtimi me PMB me rrezik të lartë dhe/ose me PMB të rrezikshme ndalohet kalimi, kullotja dhe marrja e ushqimeve për njerëzit dhe blegtorinë.

2. Në këto territore vendosen, në vende të dukshme, tabela paralajmëruese, me përmasa 50 x 30 cm, të shoqëruara me shënimin “Kujdes, rrezik helmimi!”. Këto tabela dhe shënimi i bërë duhet të jenë të qëndrueshme ndaj kushteve atmosferike, të paktën për një periudhë prej 20 (njëzet) ditësh nga çasti i vendosjes së tyre.

3. Ndalohet:

a) përdorimi i avionëve për trajtime me PMB, në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë;

b) përdorimi i herbicideve në ose përgjatë rrugëve kombëtare, hekurudhave, shtretërve të lumenjve dhe të liqeneve, sipërfaqeve shumë të përshkueshme, pranë ujërave sipërfaqësore ose ujërave nëntokësore, në parqet publike, në pyjet dhe, në përgjithësi, në zonat bujqësore jo të destinuara për kultivimin e bimëve bujqësore;

c) përdorimi i PMB-ve të rrezikshme dhe/ose PMB-ve me rrezik të lartë, në qendrat e banuara, zonat e përdorura nga publiku i gjerë ose grupet vulnerabël, si: parqet e kopshtet publike, terrenet sportive e rekreative, sheshet e shkollave dhe terrenet e lojërave të fëmijëve dhe në afërsi të objekteve të kujdesit shëndetësor, si dhe në zonat e mbrojtura;

ç) përgatitja e solucionit spërkatës afër burimeve, puseve të ujit, rezervuarëve, ujërave të rrjedhshme, gropave, kanaleve, si dhe derdhja e tyre e larja e mjeteve të punës në to;

d) përdorimi i PMB-ve helmuese dhe shumë helmuese për bletën, si dhe për insektet pjalmuese në serra;

dh) materiali mbjellës i dezinfektuar me PMB, që të përdoret si ushqim për njerëz, kafshë e shpendë, edhe nëse ai përpunohet, lahet ose pastrohet, duke përjashtuar rastet kur në etiketë shënohet se lejohet një përdorim i tillë. Materiali mbjellës i dezinfektuar ruhet në vende të veçanta, larg fëmijëve dhe kafshëve.

4. Përjashtimisht ndalimit sipas shkronjave “b” e “c”, të pikës 3, të këtij kreu, kur përdorimi i tyre në këto zona është i domosdoshëm, duhet që:

a) përdoruesit e PMB-ve të njoftojnë organet e pushtetit vendor dhe strukturat e mbrojtjes civile për kohën e PMB-të që do të përdoren, si dhe për masat që duhet të merren për shmangien e efekteve negative në këto zona;

b) përdorimi i tyre të minimizohet dhe të bëhet me miratimin paraprak e nën mbikëqyrjen e agjencisë rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve, të Inspektoratit të Mjedisit dhe të përfaqësuesve të pushtetit vendor, duke pasur parasysh kërkesat e domosdoshme të higjienës, shëndetit publik dhe biodiversitetit ose rezultatet e vlerësimeve përkatëse të rrezikut;

c) të merren parasysh masat e menaxhimit të rrezikut, duke i dhënë përparësi përdorimit të PMB-ve me rrezik të ulët, PMB-ve që nuk klasifikohen si të rrezikshme për mjedisin ujor dhe i masave të kontrollit biologjik;

ç) të merren masa lehtësuese që minimizojnë rrezikun e ndotjes jashtë zonës, të shkaktuara nga solucionit i spërkatjes dhe rrjedhjet në tokë. Këto duhet të përfshijnë vendosjen e zonave tampone të përshtatshme për mbrojtjen e organizmave ujorë jo të synuar dhe zonave mbrojtëse për sipërfaqen dhe ujërat nëntokësore të përdorura për nxjerrjen e ujit të pijshëm, ku PMB-të nuk duhet të përdoren.

5. Gjatë përgatitjes së solucionit për spërkatje duhet të mbahen parasysh rregullat, si më poshtë vijon:

a) përzierja të kryhet në mjedis të hapur e të ajrosur mirë;

b) përgatitja të mos kryhet kur ka erë;

c) të ketë sasi të nevojshme uji për t'u larë, nëse lind nevoja;

ç) të përdoren mjete mbrojtëse të përshtatshme sipas përcaktimeve në etiketë;

d) të llogaritet mirë sasia e solucionit që do të përdoret, për të mënjeluar hedhjen e solucionit të tepërt në mjedis;

dh) ambalazhi të mos hidhet pas përdorimit, por të grumbullohet për t'u asgjësuar sipas kërkesave të legjislacionit në fuqi për menaxhimin e integruar të mbetjeve;

e) të mënjanohen problemet e mospërputhshmërisë së PMB-ve, në rast përzierjesh të tyre, duke zbatuar me korrektësi etiketën;

ë) të bëhet kujdes në shpëlarjen e mjeteve të trajtimit (pompa të ndryshme etj.), pas përfundimit të punës, që të mos shkaktohet ndotje e mjedisit;

f) të ruhet me kujdes etiketa që, në rast helmimi, të jetë e lexueshme nga mjeku.

Në përfundim të punës, vendi ku përgatitet solucionit dhe bëhet shpëlarja pas punës, punohet me përmbysje, në thellësi 20 (njëzet) cm.

6. Gjatë procesit të punës, PMB-të dhe ambalazhet e tyre, si dhe solucionit spërkatës nuk duhet të lihen për asnjë çast jashtë mbikëqyrjes së përdoruesit. Në përfundim të punës ditore, PMB-të që mbesin dhe ambalazhet e tyre kthehen në vendin e ruajtjes, kurse solucionit spërkatës i mbetur, pasi të jetë e holluar paraprakisht mbi 5 (pesë) herë, shpëlahet në vendin ku përgatitet solucionit dhe përmbysset në thellësi 20 (njëzet) cm.

7. Për të mbrojtur insektet e dobishme dhe veprimtarinë pjalmuese të tyre, është i ndaluar përdorimi i PMB-ve në bimët në lulëzim, qofshin këto të kultivuara apo spontane.

Trajtimet me PMB mund të kryhen deri tri ditë para lulëzimit, si dhe pas rënies së petaleve, duke proceduar me prerjen e bimëve spontane në lulëzim, që gjenden nën ose në afërsi të kulturave që do të trajtohen.

8. Në raste të veçanta, përjashtimisht detyrimit sipas pikës 7, të këtij kreu, përdoruesit e PMB-ve janë të detyruar të njoftojnë bletërritësit për vendin dhe kohën e trajtimit, me shkrim, tri ditë para, nëpërmjet organeve të pushtetit vendor.

9. Ministria publikon listën e toksicitetit të PMB-ve ndaj insekteve pjalmuese, veçanërisht ndaj bletës dhe e bën atë të njohur në faqen zyrtare të saj.

10. Për rritjen e nivelit të sigurisë lidhur me mbetjet e PMB-ve në bimët dhe produktet bimore, sistemi i gjurmueshmërisë duhet të identifikojë trajtimin e fundit me PMB para vjeljes. Prodhuesi të deklarojë pranë agjencisë rajonale të ekstensionit bujqësor, si dhe te qendra e grumbullimit të bimëve dhe produkteve bimore datën e trajtimit të fundit para vjeljes, si dhe emrin e PMB-së së

përdorur. Agjencia rajonale e ekstensionit bujqësor këshillon dhe ndjek prodhuesit e bimëve dhe produkteve bimore për përdorimin e sigurt dhe efikas të PMB-ve.

VI. TRAJTIMI ME PMB FUMIGANTE (FUMIGIMI - TYMOSJA)

1. Me qëllim që të sigurohet një mbrojtje optimale e bimëve, e produkteve bimore, e ushqimeve për njerëzit dhe kafshët, si dhe e mallrave të tjera gjatë magazinimit dhe transportit të tyre, është e detyrueshme që të merren masat, si më poshtë vijon:

a) fumigimi detar është fumigimi i ngarkesave në hambarët e anijeve ose në kontejnerë, i cili shpesh (por jo gjithmonë) vazhdon në transit për të siguruar një fumigim efikas e të sigurt me vonesa minimale të anijes. Në transit fumigimi bëhet i mundur nga përdorimi i gazit fosfinë, i cili është fumigant i vetëm i lejuar për këtë qëllim nga rekomandimet e Organizatës Ndërkombëtare Detare (IMO) për Përdorimin e Sigurt të Pesticideve në Anije. Gjithashtu, duhet të zbatohet Kodi Ndërkombëtar i Mallrave të Rrezikshëm Detar (IMDG). Procesi i fumigimit detar transit fillon në portin e ngarkesës, vazhdon për një kohë të përcaktuar gjatë udhëtimit drejt destinacionit dhe përfundon në portin e shkarkimit. Për të realizuar sigurinë dhe efikasitetin, kjo punë e komplikuar kërkon pjesëmarrjen e të paktën tri palëve gjatë gjithë kësaj periudhe kohore: fumigatorët në portin e ngarkesës, marinarët dhe fumigatorët në portin e shkarkimit. Kontejnerët nën fumigim klasifikohen si ngarkesa të rrezikshme të klasës 9 dhe do të zbatohen kërkesat e detyrueshme të kodit IMDG. Të mos aplikohen fumigantë në një kontejner, i cili sapo është ngarkuar në bordin e anijes. Pasi mjeti detar lundron menjëherë pas përfundimit të aplikimit të fumigimit, vlerësimi i efikasitetit të plotë të fumigimit kryhet direkt me mbërritjen në destinacion;

b) fumigimi në ambiente ruajtjeje është fumigimi i mallrave në tokë, në një depo, magazinë, platformë hekurudhore, në një dhomë ose silos. Ashtu si në rastin e fumigimit detar, kjo bëhet e mundur nga përdorimi i gazit fosfinë, megjithëse mund të përdoren edhe fumigantë të tjerë në disa situata. Ambientet e ruajtjes të jenë të pajisura me një sistem ventilimi, i cili ose shkarkon fumigantin jashtë dhe larg nga çdo zonë pune ose ku njerëzit mund të jenë të pranishëm, ose është projektuar për të rimarrë fumigantin e përdorur. Nëse ambienti është i mbyllur pas përfundimit të ventilimit, përqendrimet e rrezikshme të gazit mund të grumbullohen dhe një periudhë tjetër e ventilimit mund të jetë e nevojshme para hyrjes dhe shkarkimit. Mallrat në ambiente ruajtjeje dhe silose të trajtohen në mënyrë të ngjashme me ato në hambarët e anijes;

c) nëse aplikohet fumiganti në ndërtesë, të kontrollohet për t'u siguruar që të jetë e pastër nga njerëzit, kafshët dhe bimët, të cilat nuk janë objekt i fumigimit dhe të sigurohet që asnjë person i paautorizuar nuk mund të ketë qasje derisa ndërtesa të jetë hapur dhe deklaruar e sigurt nga ana e përdoruesit profesionist. Ndërtesa të jetë sa më hermetike ndaj gazit; të mbyllen të gjitha dritaret, dyert dhe hapjet e tjera nga ndërtesa me shirit maskimi ose materiale të tjera të përshtatshme, përveç nëse ndërtesa duhet të mbulohet tërësisht me fletët fumiguese me përshkueshmëri të ulët. Përdoruesit profesionistë të punojnë në çifte në mënyrë që ventilimi të kryhet në mënyrë të sigurt. Në fund të periudhës së fumigimit, përdoruesit profesionistë, të veshur me mjetet mbrojtëse individuale (në vijim, MMI), mund të thyejnë vulat dhe të hapin dyert e hapjet e tjera të arritshme nga jashtë zonës së fumigimit dhe pastaj të tërhiqen përtej zonës së rrezikut gjatë periudhës së ventilimit. Pas testimit të atmosferës, përdoruesit profesionistë mund të hyjnë në ndërtesë dhe të hapin dritaret dhe dyert e tjera. Në ndërtesat me shumë kate, mund të jetë i nevojshëm largimi nga zona e fumigimit, pasi secili kat ose seksion është hapur për të siguruar një periudhë ajrimi të përshtatshme përpara se të shkohet në katin e ardhshëm. Kohëzgjatja e periudhës së ventilimit ndryshon sipas madhësisë e gjendjes së ndërtesës dhe kushteve të motit. Kur punohet brenda ndërtesës, të vishen MMI, përveç rasteve kur testet me pajisjet e zbulimit tregojnë se përqendrimet e fumigantit nuk e kalojnë nivelin e duhur. Vëmendje e veçantë duhet të kushtohet në zonat që janë të vështira për të venteluar, përfshirë bodrumet dhe shkallët, ku mund të grumbullohen gaze të rënda. Në rastin e ndërtesave ku punojnë njerëzit, nuk lejohet ripërpunimi derisa pajisjet e përshtatshme të monitorimit të tregojnë se zona përmban nivele gazesh nën kufirin e lejuar të ekspozimit për fumigantin e aplikuar. Vëmendje e veçantë t'i kushtohet çdo materiali absorbues që mund të vazhdojë të lirojë gazin për një kohë dhe mund të kërkojë ventilim shtesë. Në fund të periudhës së ventilimit, të shkëputen, çmontohen dhe të

hiqen të gjitha pajisjet e tubacionit dhe aplikimit nga zona e fumigimit dhe zonat e rrezikshme. Të lëshohet certifikata e pastrimit, pasi përdoruesi profesionist ka kontrolluar atmosferën në të gjitha katet ose seksionet dhe është i bindur që hyrja e njerëzve pa MMI është e sigurt;

c) nëse aplikohet fumigimi i mallrave me grumbullim nën një mbulesë të papërshkueshme nga gazi, të mbliidhet malli në një shtresë betoni ose në një shtresë tjetër të fortë ose mbi shtresa polietileni. Nëse përdoret fosfinë, rekomandohet fletë e re prej polietileni, me trashësi prej së paku 125 (njëqind e njëzet e pesë) mikron ose fletë të laminuara me përshkueshmëri më të ulët. Kur kërkohet më shumë se një fletë për të mbuluar një grumbull mallrash, të bashkohen fletët individuale njëra me tjetrën, duke i rrotulluar me njëra-tjetrën dhe duke përdorur ngjitës me llak ose me metoda të tjera të përshtatshme. Të mos përdoren serpentina uji, të cilat mund të rrjedhin dhe mund të shkaktojnë zjarr nëse uji ndeshet me formulimin e fosfinës. Kur mallrat janë në paleta ose përgje, gjeneruesit e fosfinës mund të vendosen nën përgje. Formulimet gjeneruese të fosfinës duhet të varen me kujdes poshtë anëve të përgjës, por jo në kontakt me fletën e polietilenit në dyshe. Kur fumigimi bëhet nën fletët e papërshkueshme të gazeve brenda ndërtesave, duhet të lejohet një periudhë e ventilimit për ndërtesën përpara se të grumbullohen fletët, tubacionet ose mbetjet e shpenzuara;

d) nëse aplikohet fumigimi i mallrave që transportohen me mjete ajrore, avioni të vendoset në një vend të sigurt për të gjitha periudhat e ajrosjes dhe ventilimit. Zona e rrezikut duhet të mbyllet dhe të shënohet me sinjale paralajmëruese për të parandaluar aksesin nga kushdo që nuk është i lidhur drejtpërdrejt me fumigimin. Gjithmonë të konsiderohet avioni dhe një zonë e përshtatshme rreth tij si zonë rreziku, edhe nëse vetëm një pjesë e avionit është zona e fumigimit. Zona e kargove duhet të fumigohet veçmas;

dh) fumigimi i mallrave dhe i kontejnerëve, përfshirë automjetet që mbajnë ngarkesa dhe trailerat e tyre, të kryhet para ngarkimit ose kryerjes së transportit, me kusht që të respektohen rregulloret e sigurisë siç kërkohet nga kodi IMDG i detyrueshëm dhe të gjitha kërkesat e tjera të sigurisë. Para fumigimit, të kontrollohet gjendja e riparimit të kontejnerit dhe të vendoset nëse është i përshtatshëm për trajtim, duke u kushtuar vëmendje të veçantë guarnicioneve të derës. Të mbyllet çdo ventilator i hapur. Të përdoren pajisjet e detektimit, duke i kushtuar vëmendje të veçantë hermetizmit rreth dyerve. Kur të jetë siguruar hermetizmi efektiv, bllokohet ose ndryshe sigurohen dyert. Të vendosen sinjalet e paralajmërimit të rrezikut për identifikimin e fumigantit dhe të shënohen koha dhe data e aplikimit të fumiguesve në dyert e në pikat e hyrjes në zonën e rrezikut. Ngarkesat e rënda të trajtohen në silose ose magazina menjëherë para ngarkimit ose gjatë procesit aktual të ngarkimit.

2. Në flete udhëzuesin e PMB-ve fumigante të regjistruara të përshkruhen në detaje metodat e aplikimit, rreziqet e helmimit, përkujdesja dhe ndihma e parë në rast aksidenti.

3. Produktet që trajtohen me PMB të përdoren për konsum sipas rekomandimeve të dhëna në etiketën e PMB-së që është përdorur. Trajtimi të kryhet vetëm nga përdoruesi profesionist dhe nën monitorimin e agjencisë rajonale të shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve. Përdoruesit profesionist i kërkohet të mbajë kopjet e të gjitha dokumenteve të lëshuara pas fumigimit për një periudhë deri në 5 (pesë) vjet.

4. Në përfundim të çdo trajtimi të përmendur në pikën 1, të këtij kreu, të plotësohet në 3 (tri) kopje certifikata dhe formulari i fumigimit, respektivisht sipas shtojcave nr. 7 e nr. 8, bashkëlidhur këtyre rregullave, një kopje e të cilave dorëzohet pranë agjencisë së shërbimit veterinar dhe mbrojtjes së bimëve, një kopje i lëshohet zotëruesit të produktit që fumigohet ose mjetit transportues të mallit të fumiguar dhe kopja e tretë mbahet nga vetë përdoruesi profesionist.

5. Certifikata e fumigimit është dokumenti i lëshuar pas fumigimit, duke treguar nivelet e sigurta të fumigantit të testuar dhe duke deklaruar se zona nuk i kalon kufijtë e sigurt ligjorë për punëtorët që të hyjnë në hapësirën e fumiguar. Certifikata e fumigimit është pjesë e dokumenteve të inspektimit dhe që kontrollohet në pikën e inspektimit karantinor fitosanitar për mallrat dhe mjetet detare që kryejnë import/eksport të ushqimeve për njerëzit dhe blegtorinë, si dhe gjatë ruajtjes e përpunimit të tyre.

6. Të merret në konsideratë periudha kohore e kërkuar për lëshimin (çlirimin) e gazit helmues nga PMB-ja e përdorur, shpërndarja në të gjithë produktin dhe koha e ekspozimit e nevojshme për të arritur veprimtari efektive ndaj dëmtuesve të synuar në produktin e fumiguar dhe mjedisin

e tij. Përveç parametrave të rëndësishëm, periudha e trajtimit varet nga përshkueshmëria e mallit, vëllimi i ngarkesës së fumiguar, malli ose lloji i produktit etj. Pas periudhës së fumigimit, përdoruesi profesionist teston ajrin në hapësirën e punës për të siguruar që përqendrimi i gazit fumigant ka rënë në ose nën nivelet e sigurta.

7. Para fillimit të çdo operacioni të fumigimit një vlerësim sigurie duhet të kryhet nga përdoruesi profesionistë në portin e ngarkesës, duke marrë parasysh rekomandimet e IMO-së dhe gjithashtu çdo kufizim të zbatuar nga ligji i vendit të ngarkimit dhe destinacionit ose lundrimit të anijes dhe kontratat lidhur me ngarkesën ose udhëzimet e pronarit të anijes. Një raport i gjetjeve dhe çdo rekomandim të bëhet me shkrim për të gjitha palët përkatëse.

8. Përdoruesit profesionistë të mbajnë një regjistër të detajuar për të gjitha fumigimet e kryera, me të dhënat, si më poshtë vijon:

- a) metoda e fumigimit;
- b) data e aplikimit;
- c) data e ventilimit (ajrosjes);
- ç) produkti i fumiguar;
- d) lloji, sasia dhe doza e PMB-së fumigante të përdorur.

9. Para aplikimit të fumigimit duhet që:

a) të gjitha hapësirat e mjetit transportues ose të ruajtjes që do të fumigohen të jenë të përshtatshme për fumigim;

b) përdoruesi profesionist të zgjedhë PMB-në fumiguese (e fumigantit) të duhur, të njohë metodat e aplikimit, procedurat e sigurisë dhe procedurat emergjente. Zgjedhja e PMB-së fumiguese përcaktohet nga rrethanat individuale, p.sh. mallrat ose mjediset që do të fumigohen, disponueshmëria e fumigantit, temperatura, dëmtuesit e synuar dhe koha në dispozicion për të përfunduar fumigimin;

c) të kryhet një vlerësim i rrezikut. Përdoruesi profesionist të verifikojë se pajisjet e zbulimit të gazit dhe të mbrojtjes së frymëmarrjes, të përshkruara në shtojcën 9, bashkëlidhur këtij vendimi, janë në gjendje të mirë pune e të përshtatshme dhe të ndiqen udhëzimet e lëshuara nga prodhuesit për mirëmbajtjen e tyre;

ç) mjeti transportues ose i ruajtjes duhet të mbajë barnat dhe pajisjet mjekësore të nevojshme, si dhe versionin më të fundit të Udhëzuesit të Ndihmës së Parë të Mjekësisë për Përdorim në Aksident në Transportin e Mallrave të Rrezikshme (në vijim, MFAG);

d) përdoruesi profesionist të njoftohet me shkrim për hapësirat që përmban ngarkesa për t'u fumiguar;

dh) përdoruesi profesionist të njoftohet me shkrim për çdo hapësirë tjetër që konsiderohet e pasigurt ose mund të bëhet e pasigurt për të hyrë gjatë fumigimit;

e) përdoruesi profesionist të zbatojë kriteret e duhura të efikasitetit lidhur me dozën minimale efektive të kërkuar, metodën e trajtimit dhe kohën e ekspozimit;

ë) të merret në konsideratë çdo masë paraprake e veçantë që duhet të merret lidhur me hyrjen në hapësirat e mbyllura. Këto mund të jenë tërësia ose pjesë e zonës së fumigimit, zonës së rrezikut dhe/ose zonës tjetër të punës dhe që mund të ketë rreziqe të tjera nga ato që lidhen me lëshimin e fumigantit;

f) të hiqen lëngjet absorbuese dhe produktet ushqimore dhe aty ku është e mundur, solucionet e tjera absorbuese nga zona e fumigimit, përveç atyre të destinuara për t'u fumiguar;

g) të shkëputet furnizimi elektrik në zonën e fumigimit;

gj) të vendosen njoftime paralajmëruese në zonën e fumigimit dhe në të gjitha pikat e mundshme të rrezikut;

h) të kufizohet sasia e fumigantit në minimumin e nevojshëm për të kryer fumigim në mënyrë efektive dhe të sigurt. Kjo mund të arrihet duke menaxhuar temperaturën, duke përmirësuar hermetizmin dhe/ose duke zgatur kohëzgjatjen e fumigimit;

i) të kontrollohet dhe riparohet çdo rrjedhje nga zona e fumigimit ose aplikimit të pajisjeve dhe tubacioneve jashtë zonës së fumigimit, veçanërisht në nyjat lidhëse. Të përdoret një detektor

elektronik ose pajisje të tjera zbulimi. Nëse zbulohen rrjedhjet, ato duhet të trajtohen nga një teknik. Nëse nuk është e mundur të bllokohet një rrjedhje, të zgjerohet zona e fumigimit dhe zonat e rrezikshme.

10. Pas aplikimit të fumigimit duhet që:

- a) çdo pajisje të jetë kontrolluar për rrjedhje të mundshme;
- b) hapësirat pranë ngarkesave të trajtuara të jenë kontrolluar dhe pa gaz;
- c) përdoruesi profesionist të jetë i vetëdijshëm për zonat specifike që duhet të kontrollohen për përqendrimit e gazit gjatë gjithë kohës së fumigimit;
- ç) të ndiqen procedurat e ventilimit pas përfundimit të fumigimit, duke bërë që zona e fumiguar të jetë e sigurt për të rihyrë;
- d) ndalohet hyrja në zonën e fumigimit dhe në zonën e rrezikut gjatë periudhës së fumigimit, përveç rastit të një emergjence serioze dhe vetëm me marrëveshje me përdoruesin profesionist që ka aplikuar fumigimin. Në rrethana të tilla duhet të vishen mjete mbrojtëse individuale (MMI), duke përfshirë pajisjet e veçanta mbrojtëse të fytyrës (PMF).

11. Përdoruesi profesionist të sigurojë me shkrim dokumentacionin, si më poshtë vijon:

- a) raporti i kontrollit të parafumigimit;
- b) rekomandimet e sigurisë për mjetet e transportit me ngarkesa të fumiguara;
- c) të dhënat e prodhuesit ose të dhënat e sigurisë (MSDS);
- ç) informacioni për rreziqet e mbetjeve;
- d) ndihma e parë dhe udhëzimet për trajtim mjekësor;
- dh) certifikata e fumigimit;
- e) udhëzimet për përdorimin e pajisjeve të gazeve fosfine;
- ë) masat paraprake dhe procedurat gjatë transportit;
- f) njoftimi 3 (tri) ditë para fumigimit për pushtetin vendor dhe Shërbimin e Mbrojtjes nga Zjarri dhe Shpëtimi (MZSH);
- g) udhëzimet për ventilimin dhe ajrosjen;
- gj) masat paraprake dhe procedurat gjatë shkarkimit.

VII. MENAXHIMI I INTEGRUAR I PARAZITËVE

1. Ministria të marrë të gjitha masat e nevojshme për të promovuar menaxhimin e parazitëve me përdorim të ulët të PMB-ve, duke dhënë kudo që të jetë e mundur prioritet për metodat jokimike, në mënyrë që përdoruesit profesionistë të kalojnë në praktikat dhe PMB-të me rrezik më të ulët për shëndetin e njeriut dhe mjedisin mes atyre që janë regjistruar për të njëjtin parazit. Menaxhimi i përdorimit të pakët të PMB-ve përfshin menaxhimin e integruar të parazitëve dhe bujqësinë organike, sipas legjislacionit në fuqi për prodhimin organik dhe etiketimin e produkteve organike.

2. Të mbështeten dhe/ose të krijohen kushtet e nevojshme për zbatimin e menaxhimit të integruar të parazitëve. Në veçanti, duhet të sigurohet që përdoruesit profesionistë të kenë në dispozicion informacion e mjete për monitorimin e parazitëve dhe vendimmarrjen, si dhe shërbimet këshillëdhënëse për menaxhimin e integruar të parazitëve.

3. Në PV përshkruhet mënyra se si sigurohet që parimet e përgjithshme të menaxhimit të integruar të parazitëve, të përcaktuara në shtojcën nr.3, bashkëlidhur këtyre rregullave, të zbatohen nga të gjithë përdoruesit profesionistë.

4. Në PV të parashikohen masat për të inkurajuar përdoruesit profesionistë që të zbatojnë udhëzime të kulturave ose sektorëve për menaxhimin e integruar të parazitëve në baza vullnetare dhe që konsiderohen të përshtatshme në PV. Agjencia rajonale e ekstensionit bujqësor dhe/ose organizatat që përfaqësojnë përdorues të veçantë profesionistë mund të hartojnë udhëzime të tilla.

VIII. TREGUESIT, RAPORTIMI DHE SHKËMBIMI I INFORMACIONIT

1. Treguesit e harmonizuar të rrezikut miratohen me urdhër të ministrit përgjegjës për bujqësinë.

2. Ministria duhet:

a) të llogarisë treguesit e harmonizuar të rrezikut, sipas pikës 1, të këtij kreu, duke përdorur të dhëna statistikore të mbledhura për PMB-të dhe të dhëna të tjera relevante, me qëllim vlerësimin e tendencave të rreziqeve nga përdorimi i PMB-ve. Këto të dhëna dhe ky informacion të përdoren për të vlerësuar progresin në arritjen e objektivave e të politikave të tjera që synojnë reduktimin e ndikimit të PMB-ve në shëndetin e njeriut dhe në mjedis. Identifikohen prirjet në përdorimin e lëndëve të caktuara vepruese;

b) të identifikojë artikujt prioritarë, siç janë lëndët vepruese, kulturat, rajonet ose praktikët, të cilat kërkojnë vëmendje të veçantë ose praktika të mira që mund të përdoren si shembuj për të arritur objektivat e këtij vendimi, për të zvogëluar rreziqet dhe ndikimet e përdorimit të PMB-ve në shëndetin e njeriut dhe mjedis dhe për të inkurajuar zhvillimin dhe futjen e menaxhimit të integruar të parazitëve dhe të qasjeve ose teknikave alternative në mënyrë që të reduktohet varësia nga përdorimi i PMB-ve.

3. Ministria komunikon rezultatet e vlerësimeve të kryera në përputhje me pikën 2, të këtij kreu, dhe e vë këtë informacion në dispozicion të publikut, nëpërmjet publikimit në faqen e saj të internetit.

SHTOJCA NR. 1

SUBJEKTET E TRAJNIMIT SIPAS PËRCAKTIMEVE TË PIKAVE 5 E 9, TË KREUT III, TË KËTYRE RREGULLAVE

Fusha e njohurive ku do të mbështetet vlerësimi për përfitimin e dëshmisë së aftësisë dhe dëshmisë së aftësisë të veçantë është, si më poshtë vijon:

1. I gjithë legjislacioni përkatës lidhur me PMB-të dhe përdorimin e tyre.
2. Ekzistenca dhe rreziqet e PMB-ve të paligjshme (të falsifikuara) dhe metodat për identifikimin e produkteve të tilla.
3. Rreziqet që lidhen me PMB-të dhe si t'i identifikojmë e kontrollojmë ato, në veçanti:
 - a) rreziqet për njerëzit (operatorët, banorët, personat që kalojnë nëpër zona të trajtuara dhe ata që merren me trajtimin e artikujve të trajtuar), si pirja e duhanit që përkeqëson këto rreziqe;
 - b) simptomat e helmimit me PMB-të dhe masat e ndihmës së parë;
 - c) rreziqet ndaj bimëve jo të synuara, insekteve të dobishme, kafshëve të egra, biodiversitetit dhe mjedisit në përgjithësi.
4. Nocionet për strategjitë dhe teknikat e integruara të menaxhimit të parazitëve, strategjitë dhe teknikat e integruara të menaxhimit të kulturave, parimet e bujqësisë organike, metodat biologjike të kontrollit të dëmtuesve, informacion për parimet e përgjithshme dhe udhëzimet specifike për menaxhimin e integruar të parazitëve.
5. Inicimi i vlerësimit krahasues në nivelin e përdoruesit për të ndihmuar përdoruesit profesionistë të bëjnë zgjedhjet më të përshtatshme për PMB-të me më pak efekte anësore në shëndetin e njeriut, organizmat jo të synuar dhe mjedisin midis të gjitha PMB-ve të regjistruara për një problem të dëmtuesve të dhënë në një situatë të caktuar.
6. Masat për minimizimin e rreziqeve ndaj njerëzve, organizmave jo të synuar dhe mjedisit: praktikët e sigurta të punës për ruajtjen, trajtimin dhe përzierjen e PMB-ve dhe hedhjen e paketimit të zbrazët, materialeve të tjera të kontaminuar dhe PMB-ve të tepërta (përfshirë përzierjet në tanker) në formë të holluar; mënyra e rekomanduar për të kontrolluar ekspozimin e operatorit (pajisje mbrojtëse personale).
7. Qasjet e bazuara në rrezik, të cilat marrin parasysh variablat lokale të nxjerrjes së ujit, të tilla si: klima, toka dhe llojet e kulturave.
8. Procedurat për përgatitjen e pajisjeve për aplikimin e PMB-ve për punë, duke përfshirë kalibrimin e tij dhe për operimin e saj me rreziqe minimale për përdoruesit, njerëzit e tjerë, speciet jo të synuara të kafshëve dhe bimëve, biodiversitetin dhe mjedisin, duke përfshirë burimet ujore.
9. Përdorimi i pajisjeve për aplikimin e PMB-ve dhe mirëmbajtja e tyre, teknikat specifike të spërkatjes (p.sh. spërkatje me volum të ulët), si dhe objektivat e kontrollit teknik të spërkatësve në

përdorim dhe mënyrat për të përmirësuar cilësinë e tretësirës spërkatëse. Rreziqet specifike të lidhura me përdorimin e pajisjeve të krahut për aplikimin e PMB-ve ose spërkatësit e shpinës dhe masat përkatëse të administrimit të rrezikut.

10. Veprime emergjente për të mbrojtur shëndetin e njeriut dhe mjedisin, duke përfshirë burimet ujore, në rast aksidental, e kontaminimit dhe ngjarjet ekstreme të motit që do të rezultojë në rreziqet e kullimit të PMB-ve.

11. Kujdesi i veçantë në zonat mbrojtëse.

12. Monitorimi i shëndetit dhe pajisjet e aplikimit për të raportuar për çdo incident ose incident të dyshuar.

13. Mbajtja e shënimeve për çdo përdorim të PMB-ve, në përputhje me legjislacionin përkatës.

14. Për aplikimet me fumigim kërkohen njohuri shtesë për:

- PMB-të me veprim fumigant;
- teknikat e fumigimit;
- mallrat dhe mjetet që fumigohen;
- sigurinë gjatë dhe pas fumigimit;
- rreziqet e fumigantit, veprimin që duhet të merret në rast urgjence;
- kontrollin operacional të fumigantit;
- përdorimin, mirëmbajtjen dhe kufizimet e mjeteve mbrojtëse individuale (MMI);
- përdorimin e pajisjeve të aplikimit në përputhje me udhëzimet e prodhuesit në etiketë ose ndryshe;
- përdorimin e pajisjeve të kalibruara për zbulimin dhe matjen e fumigantëve në atmosferë;
- shenjat dhe simptomat e helmimit me fumigantë;
- veprimin që do të merret në rast të një helmimi;
- transportin dhe ruajtjen e fumigantëve dhe materialeve gjeneruese të fumigantëve.

SHTOJCA NR. 2

SHËNDETI, SIGURIA DHE KËRKESAT MJEDISORE LIDHUR ME INSPEKTIMIN E PAJISJEVE PËR APLIKIMIN E PMB-ve

Inspektimi i pajisjeve për aplikimin e PMB-ve mbulon të gjitha aspektet e rëndësishme për të arritur një nivel të lartë të sigurisë dhe mbrojtjen e shëndetit të njeriut dhe mjedisit. Efikasiteti i plotë i operacionit të aplikimit duhet të sigurohet nga zgjedhja e duhur e pajisjeve dhe funksioneve të pajisjes për të garantuar përmbushjen e objektivave të mëposhtme.

Pajisjet për aplikimin e PMB-ve duhet të funksionojnë në mënyrë të besueshme dhe të përdoren siç duhet për qëllimin e synuar, me qëllim që PMB-të të mund të dorëzohen me saktësi e të shpërndahen. Pajisjet duhet të jenë në një gjendje të tillë që të mbushen dhe të zbrazen në mënyrë të sigurt, të lehtë e të plotë dhe të parandalojnë rrjedhjen e PMB-ve. Duhet të lejojnë pastrim të lehtë dhe të plotë. Gjithashtu, duhet të sigurojnë operacione të sigurta dhe të kontrollohen e të jenë në gjendje të ndalen menjëherë nga vendi i operatorit. Kur është e nevojshme, rregullimet duhet të jenë të thjeshta, të sakta dhe të afta për t'u riprodhuar.

Vëmendje e veçantë duhet të kushtohet për:

1. Pjesët e transmetimit të energjisë

Rrota e boshtit të ngritjes së fuqisë dhe ajo e lidhjes së hyrjes së fuqisë duhet të jenë të montuara e në gjendje të mirë dhe pajisjet mbrojtëse e çdo pjesë e transmetimit të fuqisë lëvizëse ose rrotulluese nuk duhet të ndikohen në funksionin e tyre në mënyrë që të sigurohet mbrojtja e operatorit.

2. Pompa

Kapaciteti i pompës duhet të jetë i përshtatshëm për nevojat e pajisjeve dhe pompa duhet të funksionojë siç duhet në mënyrë që të sigurojë një shkallë të qëndrueshme dhe të besueshme të aplikimit. Nuk duhet të ketë rrjedhje nga pompa.

3. Përzierja (trazimi)

Pajisjet e përzierjes duhet të sigurojnë një riqarkullim të duhur në mënyrë që të arrihet një përqendrim i barabartë i të gjithë vëllimit të përzierjes së lëngshme të solucionit në rezervuar (tanker).

4. Rezervuari i përzierjes së lëngshme

Rezervuari i përzierjes, duke përfshirë treguesin e përmbajtjes së rezervuarit, pajisjet e mbushjes, filtrat, sistemet e zbrazjes dhe shpëlarjes dhe pajisjet për përzierjen duhet të veprojnë në mënyrë të tillë që të minimizojnë derdhjen aksidentale, shpërndarjen e pabarabartë të përqendrimit, ekspozimin e operatorit dhe përmbajtjen e mbetur.

5. Sistemet matëse, sistemet e kontrollit dhe të rregullimit

Të gjitha pajisjet për matjen, ndezjen e fikjen dhe rregullimin e presionit dhe/ose normës së rrjedhjes duhet të kalibrohen siç duhet dhe të punojnë në mënyrë korrekte e të mos kenë rrjedhje. Kontrolli i presionit dhe funksionimi i pajisjeve të rregullimit të presionit duhet të jetë lehtësisht i mundur gjatë aplikimit. Pajisjet e rregullimit të presionit duhet të mbajnë një presion të vazhdueshëm pune të pompës, me qëllim që të sigurohet një shkallë e qëndrueshme e aplikimit të volumit.

6. Tubacionet

Tubat duhet të jenë në gjendje të duhur për të shmangur çrregullimet e rrjedhjes së lëngut ose derdhjen e rastësishme në rast të dëmtimit. Nuk duhet të ketë rrjedhje nga tubacionet kur të aplikohet me presionin maksimal të mundshëm për sistemin.

7. Filtrimi

Për të shmangur turbulencën dhe heterogjenitetin në modelet e solucionit, filtrat duhet të jenë në gjendje të mirë dhe madhësia e rrjetës së filtrave duhet të korrespondojë me madhësinë e hundëve pajisur në spërkatës. Aty ku është e mundur, sistemi i treguesit të bllokimit të filtrave duhet të funksionojë siç duhet.

8. Krahu i spërkatjes (për pajisjet që aplikojnë PMB-të me anë të një krahu të pozicionuar horizontalisht, që ndodhet afër prodhimit ose materialit që do të trajtohet)

Krahu i spërkatjes duhet të jetë në gjendje të mirë e të qëndrueshme në të gjitha drejtimet. Sistemet e fiksimit e të rregullimit dhe pajisjet për zbutjen e lëvizjeve të padëshiruara dhe kompensimin e pjerrësisë duhet të funksionojnë siç duhet.

9. Sprucatorët

Sprucatorët duhet të punojnë siç duhet për të kontrolluar rrjedhjen kur ndalohet spërkatja. Për të siguruar homogjenitetin e hedhjes së solucionit, shkalla e rrjedhjes së çdo sprucatori të veçantë nuk duhet të devijojë në mënyrë të konsiderueshme nga të dhënat e tabelave të normës së rrjedhës të dhëna nga prodhuesi.

10. Shpërndarja

Shpërndarja e solucionit spërkatës në zonën e synuar duhet të jetë e barabartë, aty ku është e përshtatshme.

11. Ventilatori (për pajisjet që shpërndajnë PMB-të me anë të ndihmës ajrore)

Ventilatori duhet të jetë në gjendje të mirë dhe duhet të sigurojë një qarkullim të qëndrueshëm e të besueshëm të ajrit.

SHTOJCA NR. 3

PARIMET E PËRGJITHSHME TË MENAXHIMIT TË INTEGRUAR TË PARAZITËVE

1. Parandalimi dhe/ose kontrolli i organizmave të dëmshëm duhet të arrihet ose të mbështetet në metodat e tjera, sidomos te:

a) qarkullimi i kulturave;

b) përdorimi i teknikave të duhura të kultivimit (p.sh. teknika e mbjelljes së farës, afatet e mbjelljes dhe densiteti, mbjellja nëntokësore, kultivimi i konservimit, krasitja dhe mbjellja e drejtpërdrejtë);

c) përdorimi, sipas rastit, i kultivarëve rezistentë/tolerantë dhe farave e materialit mbjellës standard/të certifikuar;

ç) përdorimi i praktikave të plehërimit të balancuar, gëlqerëzimit dhe praktikave të ujitjes/kullimit;

dh) parandalimi i përhapjes së organizmave të dëmshëm me masa higjienike (p.sh. me pastrim të rregullt të makinerive dhe pajisjeve bujqësore);

e) mbrojtja dhe rritja e organizmave të dobishëm, p.sh. masat e duhura për mbrojtjen e bimëve ose shfrytëzimi i infrastrukturave ekologjike brenda dhe jashtë mjediseve të prodhimit.

2. Organizmat e dëmshëm duhet të monitorohen me metodat dhe mjetet e duhura, kur është e mundur. Mjete të tilla të përshtatshme duhet të përfshijnë vrojtime në terren, si dhe paralajmërime shkencore, parashikime dhe sisteme të diagnozës së hershme, kur është e mundur, si dhe përdorimin e këshillave nga këshilluesit profesionalisht të kualifikuar.

3. Bazuar në rezultatet e monitorimit, përdoruesi profesionist duhet të vendosë nëse dhe kur duhet të aplikohen masat për mbrojtjen e bimëve. Vlerat e pragut të qëndrueshëm dhe shkencor janë elemente thelbësore për vendimmarrje. Për organizmat e dëmshëm, nivelet e pragjeve të përcaktuara për rajonin, zonat specifike, kulturat dhe kushtet e veçanta klimatike duhet të merren parasysh para trajtimeve, aty ku është e mundur.

4. Metodatat e qëndrueshme biologjike, fizike dhe të tjera jokimike duhet të preferohen ndaj metodave kimike, nëse ato sigurojnë një kontroll të kënaqshëm të parazitëve.

5. PMB-të e aplikuar duhet të jenë sa më specifike për objektivin dhe duhet të kenë efekte më të pakta anësore në shëndetin e njeriut, organizmat jo të synuar dhe mjedisin.

6. Përdoruesi profesionist duhet të mbajë përdorimin e PMB-ve dhe të formave të tjera të ndërhyrjes në nivele të domosdoshme, p.sh. me dozë të reduktuar, numër të reduktuar të aplikimeve ose aplikime të pjesshme, duke marrë parasysh se niveli i rrezikut në vegetacion është i pranueshëm dhe nuk rrit rrezikun e zhvillimit të rezistencës në popullatën e organizmave të dëmshëm.

7. Kur dihet rreziku i rezistencës në mbrojtjen e bimëve dhe ku niveli i organizmave të dëmshëm kërkon aplikim të përsëritur të PMB-ve të kulturat, duhet të zbatohen strategjitë antirezistente në dispozicion për të ruajtur efektivitetin e PMB-ve. Kjo mund të përfshijë përdorimin e PMB-ve të shumta me mënyra të ndryshme veprimi.

8. Duke u bazuar në shënimet për përdorimin e PMB-ve dhe në monitorimin e organizmave të dëmshëm, përdoruesi profesionist duhet të kontrollojë suksesin e masave të aplikuar për mbrojtjen e bimëve.

SHTOJCA NR. 4

REGJISTRI I DËSHMIVE TË AFTËSISË

Agjencia Rajonale e Shërbimit Veterinar dhe Mbrojtjes Bimëve _____

Nr.	Emri Mbiemri	Vendbanimi	Data lëshimit të dëshmisë	Numri i dëshmisë	Lloji i dëshmisë	Firma

SHTOJCA NR. 5
MODELI I DËSHMISË SË AFTËSISË

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E BUJQËSISË DHE ZHVILLIMIT RURAL
AGJENCIA RAJONALE E SHËRBIMIT VETERINAR DHE MBROJTJES SË
BIMËVE

DËSHMI AFTËSIE
Nr.____, datë_____

I lëshohet znj./z. Emri Mbiemri, me nr. personal_____, e cila/i cili është instruktuar dhe ka fituar njohuritë e mjaftueshme për të punuar me PMB-të e rrezikshme.

Lëshuar më datë: _____

Shënim: Dëshmia është pa afat dhe shoqërohet me vërtetim të gjendjes shëndetësore, që rinovohet çdo 2 vjet.

MBAJTËSI I DËSHMISË

PËR KOMISIONIN

Kryetari

()

()

SHTOJCA NR. 6
MODELI I DËSHMISË SË AFTËSISË SË VEÇANTË

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E BUJQËSISË DHE ZHVILLIMIT RURAL
AGJENCIA RAJONALE E SHËRBIMIT VETERINAR DHE MBROJTJES SË
BIMËVE
DËSHMI AFTËSIE E VEÇANTË
(Lëshohet për përdoruesit profesionistë)
Nr.____, datë_____

Fotografia

I lëshohet znj./z. Emri Mbiemri, me nr. personal _____, e cila/i cili është instruktuar posaçërisht dhe ka fituar njohuritë e mjaftueshme për të punuar si përdorues profesionist me PMB-të helmuese dhe shumë helmuese.

Lëshuar më _____

Shënim: Dëshmia është e vlefshme për 6 vjet nga data e lëshimit dhe shoqërohet me vërtetim të gjendjes shëndetësore, që rinovohet çdo 2 vjet.

MBAJTËSI I DËSHMISË

PËR KOMISIONIN
Kryetari

()

()

SHTOJCA NR. 7
CERTIFIKATA PËR KRYERJEN E TRAJTIMIT ME PMB FUMIGANT

Emri (për anijet/avionët):

Data e kryerjes fumigimit:

Vendi ose porti/aeroporti ku është kryer fumigimi:

Destinacioni i mbërritjes (porti/aeroporti, vendi etj.):

Fumiganti i përdorur:

- ☐ Aluminium phosphide (AlP),
- ☐ Magnesium phosphide (MgP),
- ☐ Sulfuril fluorid
- ☐ Tjetër

Metoda e aplikimit të fumigimit:

- ☐ Aplikimi sipërfaqësor
- ☐ Riqarkullimi
- ☐ Tjetër

Vëllimet dhe sasitë e fumigantëve të vendosura në secilin silos, ambient mbajtës ose hambar anijeje:

Vëllimi: ____ m³;

Sasia e mallit: ____ kv/ton;

Fumigant: ____ kg.

Vëllimi total: ____ m³;

Sasia totale: _____ kv/ton;
Fumigant total: _____ kg.

Me anë të kësaj certifikate vërtetohet se fumigimi i lartpërmendur është aplikuar në datën _____.

Pas aplikimit të fumigantit, të gjitha ambientet janë mbyllur e vulosur dhe njoftimet paralajmëruese janë vendosur në të gjitha hyrjet dhe ambientet e fumiguara.

Ngarkesa u trajtua me _____ gr lëndë vepruese/m³, duke përdorur metodën _____.

Koha e ekspozimit minimal të kërkuar: _____ orë/ditë.

Koha e parashikuar e transportit: _____ orë/ditë.

Datë: _____._____.

Fumigimi u krye nga: _____(emri, mbiemri dhe nënshkrimi).

Shënim: Certifikata është pjesë e dokumentacionit që shoqëron ngarkesën, një kopje e së cilës dorëzohet në Pikën e Inspektimit Kufitar.

SHTOJCA NR. 8 FORMULARI I TRAJTIMIT ME PMB FUMIGANT

A. TRAJTIMI I TOKËS

Emri i klientit:

Adresa.....

Zona e treguar më poshtë ka qenë/është fumiguar me në një dozë prej g/m² gjatë periudhës nga (data dhe data) në (kohën dhe datën)

Testet e sigurisë të kryera në (kohën dhe datën), duke përdorur, aparatet e zbulimit kanë treguar se përqendrimet e gazit në të gjitha zonat janë nën kufirin aktual të ekspozimit në vendin e punës, për 8 orë.

FUSHAT.....
.....
.....

Detajet e plota të specifikohen.

SPECIFIKONI: Gjurmët e gazit mund të qëndrojnë në tokë për disa kohë. Siguroni ventilim të plotë për një periudhë të mëtejshme prej së paku 24 orësh përpara se të kultivohet toka. Sugjerohet që kultivimi të pasohet nga një tjetër periudhë ajrimi prej të paktën 48 orësh.

PËRFAQËSUESI I OFRUESIT TË SHËRBIMIT

Emri.....
Firma
Pozicioni
Data.....
Ora

PËRFAQËSUESI I MARRËSIT TË SHËRBIMIT

Emri.....
Firma
Pozicioni.....
Data
Ora

B. TRAJTIMI I MALLRAVE, KONTEJNERËVE, SILOSEVE

Emri i klientit.....

Adresa.....

Zonat e paraqitura më poshtë janë fumiguar me në një dozë prej g/m³ gjatë periudhës prej (kohës dhe data) në (kohën dhe datën)

Testet e sigurisë të kryera në (kohën dhe datën), duke përdorur aparatet e zbulimit, kanë treguar se përqendrimet e gazit në të gjitha zonat janë më poshtë kufiri aktual i ekspozimit 8 orësh/15 minutash në vendin e punës.

Zona e rrezikut mund të rihapet në mënyrë të sigurt dhe mallrat ngarkohen/shkarkohen/largohen menjëherë me kusht që zona të jetë e venteluar vazhdimisht.

Zona është fumiguar, si më poshtë vijon:

.....

Detajet e plota të mallrave, kontejnerëve etj. me sasi të specifikuara.

SHËNIM: Gjurmët e gazit mund të qëndrojnë brenda mallrave për disa kohë dhe këto do të ajrosen ngadalë, duke mos paraqitur rrezik. Nëse mallrat janë të vulosura përsëri, për shembull në një enë mallrash, kjo mund të çojë në përqendrimet mbi kufirin e ekspozimit në vendin e punës dhe një periudhë e mëtejshme ajrimi, edhe pse e shkurtër, mund të jetë e nevojshme.

PËRFAQËSUESI I OFRUESIT TË SHËRBIMIT

Emri.....

Firma

Pozicioni

Data.....

Ora

PËRFAQËSUESI I MARRËSIT TË SHËRBIMIT

Emri.....

Firma

Pozicioni.....

Data

Ora

SHTOJCA NR. 9

ZBULIMI DHE PAJISJET MBROJTËSE GJATË FUMIGIMIT

Detektorë portativë elektronikë të gazit

Këto kanë sensorë të tipit “*solid state diffusion*”, që reagojnë ndaj pranisë së avujve. Ata janë shumë të ndjeshëm, por do të reagojnë edhe ndaj avujve të tjerë, jo vetëm fumigantëve. Disa japin një paralajmërim të vazhdueshëm me frekuencën në varësi të përqendrimit të gazit, ndërsa të tjerë kanë një ekran vizual të diodave të dritës dhe shkaktjnë një paralajmërim paralel në përqendrimet mbi kufirin e ekspozimit në vendin e punës ose në një nivel tjetër të përshtatshëm.

Gjithashtu, mund të përdoren edhe metoda të tjera instrumentale, të bazuara në qelizat elektrokimike, veçanërisht për fosfinën. Për sulfuril fluorid i referoheni prodhuesit të saj për të miratuar listën e pajisjeve elektronike të zbulimit. Megjithatë, kini kujdes, për të siguruar që avujt e tjerë organikë të mos ndërhyjnë me matjen e fumigantit.

Tubat e detektorëve të gazit

Matja e saktë e përqendrimit mund të arrihet duke përdorur metodën e thjeshtë të një sistemi të tubit të detektorëve të gazit. Sisteme të tilla përbëhen nga një tub i graduar, transparent, i cili përmban një përbërës kimikisht të ngopur përmes të cilit një mostër e ajrit të kontaminuar merret me anë të një pompe dore, e cila i bashkëngjitet tubit. Një zonë e njollosur është shënuar në pjesën treguese të tubit, gjatësia e së cilës përcakton një masë të koncentrimin të gazit kontaminues. Pompa e dorës duhet të kontrollohet periodikisht në përputhje me udhëzimet e prodhuesit. Tubat e detektorëve të gazit mund të ndryshojnë në mënyrë të konsiderueshme në saktësinë e tyre dhe është i preferueshëm përdorimi i tubave që përputhen me BS EN 1231: 1997/17. Të përdoren tubat në mënyrë rigoroze në përputhje me udhëzimet e prodhuesit,

veçanërisht lidhur me ruajtjen dhe datat e skadimit. Për çdo përcaktim kërkohet një tub i freskët. Aktualisht duhet të përdoren vetëm tubat e detektorëve të gazit që janë në gjendje të konfirmojnë se nivelet e fumigantit kanë rënë nën kufirin e ekspozimit në vendin e punës ose nivelin tjetër të përshtatshëm, ose nëse premiset janë të sigurta për ripërpunim. Strategjitë e monitorimit për substancat toksike japin këshilla për strategjitë e marrjes së mostrave dhe udhëzime praktike për interpretimin e rezultateve. Tubat e zbulimit të gazit nuk janë aktualisht të rekomanduara për zbulimin e sulfuril fluoridit.

Mjetet mbrojtëse individuale (MMI), duke përfshirë pajisje mbrojtëse të frymëmarrjes (PMF)

Përdorimi i MMI-së të detajohet në etiketën e produktit të regjistruar, bazuar në vlerësimin e rrezikut. MMI-të (përfshirë PMF), të prodhuara ose të importuara pas 1 korrikut 1995, duhet të jenë të shënuara “CE”, në përputhje me kërkesat e rregulloreve të pajisjeve të mbrojtjes personale, të ndryshuar, ndërsa ato që nuk janë të shënuara “CE” ose të importuara përpara datës 1 korrik 1995 mund të vazhdojnë të përdoren për aq kohë sa vazhdojnë të sigurojnë mbrojtje siç duhet.

Veshje, dorashka gome, veshje kirurgjikale etj. mund të depërtojnë nga bromuri metil dhe mund të shkaktojnë ashpërsim të madh të lëkurës. Të mos vishen dorashka ose çizme gome gjatë punës me bromur metil në rast se lëngu ose avujt e koncentruar janë bllokuar brenda tyre. Të vishen këpucë sigurie gjatë trajtimit të cilindrave të bromidit metil. Dorashka dhe çizme gome nuk duhet të vishen kur aplikoni sulfuril fluorid, pasi këto mund të kapin lëngun dhe të parandalojnë avullimin nga lëkura. Sulfuril fluoridi i lëngët, nëse është në kontakt me lëkurën dhe sytë, mund të shkaktojë djegie të ngrirë, ndërsa në gjendjen e tij të gaztë nuk ka reaksione të tilla. Ju nuk duhet të mbani kostume nëse nuk punoni me fumigantë të fortë, por, nëse po, sigurohuni që ato janë të lehta dhe që ajri mund të kalojë përmes tyre.

Kur punoni me fumigantë të ngurtë, duhet të mbani mbulesa të lehta dhe këpucë të përshtatshme për të shmangur kontaktin direkt me to. Nevojiten goma sintetike ose dorashka PVC.

PMF duhet të përdoren kur punohet me bromur metil dhe sulfuril fluorid. Gjithashtu, rekomandohen edhe për fosfinën. Në varësi të rrethanave mund të përdoren aparatet e frymëmarrjes ose respiratorët me kuti. Nëse jeni duke përdorur një respirator me kuti, duhet të keni kuti rezervë të papërdorura të tipit të duhur për fumigantin që aplikohet duke qenë të gatshëm për përdorim. Ndiqni udhëzimet e prodhuesit për jetëgjatësinë e një kutie. Për sulfuril fluoridin, respiratorët e kutive nuk duhet të përdoren. Aparati i frymëmarrjes është i detyrueshëm.

Gjithmonë ndiqni udhëzimet e prodhuesit për testim dhe përdorim. Të jeni të organizuar që PMF të inspektohet e të testohet rregullisht për të siguruar se po punon siç duhet. Rekomandohet që kjo të jetë së paku një herë në muaj dhe më shpesh kur kushtet janë veçanërisht të rënda. Para çdo tymosjeje, sigurohuni që teknikët të kontrollojnë që PMF-të e tyre të jenë në gjendje të rregullt. Ata duhet të shqyrtojnë, p.sh. kapakun e kokës, fytyrën, valvulën e daljes, kuti/furnizimin me ajër, tubin e frymëmarrjes dhe testimin për ngushtësi të gazit (përshtatshmëria e fytyrës). Një provë e thjeshtë për përshtatje të mirë të fytyrës është pasi të keni veshur PMF-të e të shtrëngoni siç duhet dhe të rregulloni shiritat lidhës, mbyllni lehtë hyrjen e ajrit me një kartë dhe thithni ajër butësisht. Pjesa e lëkurës së fytyrës duhet të thithet lehtësisht nga maska. Mos i shtrëngoni pajisjet në mënyrë të bezdisshme gjatë kryerjes së provës së tyre. Nëse fytyra nuk thithet nga maska, kjo është një tregues i rrjedhjes së tepërt të ajrit; rregulloni pajisjen dhe përsëritni testin. Nëse maska akoma nuk përshtatet, zëvendësojeni, pasi nuk ka gjasa që ajo të japë një mbrojtje të plotë. Teknikët me mjekër ose ata që mbajnë syza nuk kanë gjasa të arrijnë të sigurojnë një funksion të kënaqshëm dhe të përshtatshëm të maskës, ku kërkohet një puthitje e mirë pas fytyrës.

Pajisjet e mbrojtjes së frymëmarrjes në punë

Duhet mbajtur një regjistër i të gjitha ekzaminimeve dhe i testeve të kontrolleve inxhinierike dhe PMF-të. Regjistrimet duhet të mbahen për të paktën pesë vjet dhe duhet të jenë në

dispozicion për inspektim.

Vishni PMF kur hapni valvulat e cilindrit, mjetin për shpimin ose ndërrimin e tubave. Në të gjitha rastet e tjera gjatë një fumigimi, mbani PMF në mënyrë të tillë që të mund të vishen shpejt nëse pajisjet e zbulimit tregojnë përqendrimet e fumigantëve mbi kufirin e ekspozimit në vendin e punës ose në një nivel tjetër të përshtatshëm.

Masat e tjera për të mbrojtur lëkurën

Sigurohuni për të qenë të mbrojtur nga çdo çarje ose dëmtim i veshjeve, duke marrë masa për t'i ndërruar ato menjëherë, nëse kontaminohen nga rrjedhjet.

VENDIM

Nr. 537, datë 25.7.2019

PËR MËNYRËN E ORGANIZIMIT DHE TË FUNKSIONIMIT TË LABORATORËVE TË DIAGNOSTIKIMIT TË PARAZITËVE TË DEPARTAMENTIT TË MBROJTJES SË BIMËVE

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të pikës 2, të nenit 30, të ligjit nr. 105/2016 “Për mbrojtjen e bimëve”, të ligjit nr. 8743, datë 22.2.2001 “Për pronat e paluajtshme të shtetit”, të ndryshuar, dhe të ligjit nr. 10296, datë 8.7.2010 “Për menaxhimin financiar dhe kontrollin”, të ndryshuar, me propozimin e ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Kalimin, nga varësia e Ministrisë së Arsimit, Sportit dhe Rinisë (Universiteti Bujqësor, Tiranë) ta Ministria Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, të laboratorëve të diagnostikimit të parazitëve të Departamentit të Mbrojtjes së Bimëve, pranë Universitetit Bujqësor të Tiranës, të tokës bujqësore, trojeve, godinave dhe objekteve të tjera të ndërtuara mbi to, si dhe kalimin kapital të pasurisë tjetër shtetërore të luajtshme.

2. Kalimet të bëhen duke iu referuar vlerave në bilancin kontabël në datën e dorëzimit dhe marrjes në dorëzim. Dorëzimi dhe marrja në dorëzim bëhen nga një komision i përbashkët, i ngritur nga Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë (Universiteti Bujqësor, Tiranë,) dhe Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural.

3. Me të njëjtën procedurë, sipas pikës 2, të dorëzohen edhe arkivat shkencorë, financiarë si dhe çdo dokumentacion tjetër arkivor.

4. Laboratorët e diagnostikimit të parazitëve të Departamentit të Mbrojtjes së Bimëve organizohen në Sektorin e Shëndetit të Bimëve, në Departamentin e Mbrojtjes së Bimëve (DMB) pranë Institutit të Sigurisë Ushqimore dhe Veterinarisë (ISUV), Tiranë, në varësi të Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, si qendër reference kombëtare për problemet që lidhen me mbrojtjen e bimëve.

5. Departamenti i Mbrojtjes së Bimëve pranë ISUV-it ka për detyrë:

a) të monitorojë parazitët karantinorë, të përcaktojë statusin e tyre, metodat e kontrollit karantinor dhe të njoftojë ministrinë;

b) të bëjë diagnostikimin dhe prognozë-sinjalizimin e parazitëve, duke përcaktuar edhe masat e kontrollit të tyre;

c) të bëjë provat biologjike-agronomike të PMB-ve gjatë procedurës për regjistrimin e tyre, kur kërkohet një gjë e tillë;

ç) të hartojë praktikën e mira të mbrojtjes së bimëve dhe kriteret e mbrojtjes së integruar;

d) të hartojë kriteret e përgjithshme dhe procedurat për miratimin e laboratorëve të kontrollit të mbrojtjes së bimëve;

dh) të bëjë vlerësimin e laboratorëve të kontrollit, me qëllim miratimin e tyre si laboratorë të miratuar për kryerjen e analizave të kontrolleve zyrtare;

e) të bashkërendojë punën dhe të japë mbështetjen, përfshirë trajnimet dhe shërbime të tjera për veprimtaritë laboratorike, për standardet teknike dhe mënyrat e analizave që ato kryejnë;

ë) të organizojë teste paralele të mostrave të standardizuara dhe marrjen pjesë në to, në nivel kombëtar e ndërkombëtar, për monitorimin e kualifikimit të laboratorëve të miratuar të kontrollit;

f) të garantojë përdorimin e një sistemi të brendshëm, në përputhje me standardet e kërkuara nga laboratorët e miratuar të kontrollit.

6. Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nënshkruan marrëveshje bashkëpunimi me Universitetin Bujqësor të Tiranës për zhvillimin e praktikave mësimore nga ana e studentëve të tij në mënyrë të përhershme pranë këtyre laboratorëve.

7. Zbatimi i pikave 1, 2 dhe 3, të këtij vendimi, të përfundojë brenda datës 31 dhjetor 2019.

8. Zbatimi i pikës 4, të këtij vendimi, fillon nga data 1 janar 2020.

9. Ngarkohen Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë dhe Ministria e Financave dhe Ekonomisë për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTËRI
Edi Rama

URDHËR
Nr. 566, datë 15.10.2019

**PËR PËRDITËSIMIN E URDHRIT TË MINISTRIT NR. 72, DATË 2.3.2017 “PËR
MIRATIMIN E LËNDËVE VEPRUESE NË PËRMBAJTJE TË PMB-ve”, I
NDRYSHUAR**

Në mbështetje të nenit 102, pika 4, të Kushtetutës si dhe të nenit 19, pika 5, të kreut V, të ligjit nr. 105/2016, datë 14.10.2016, “Për mbrojtjen e bimëve”,

URDHËROJ:

1. Në urdhrin e ministrit nr. 72, datë 2.3.2017, “Për miratimin e lëndëve vepruese në përmbajtje të PMB-ve”, i ndryshuar, bëhet përditësimi, me ndryshimet dhe shtesat, si më poshtë:

- a) miratohen për shtim në listën 2, 2 (dy) lëndë vepruese, bashkëlidhur këtij urdhri;
- b) rinovohen regjistrimet për 3 (tri) lëndë vepruese, bashkëlidhur këtij urdhri;
- c) zgjaten afatet e regjistrimit për 68 (gjashtëdhjetë e tetë) lëndë vepruese, bashkëlidhur këtij urdhri;

ç) hiqen 3 (tri) lëndë vepruese, bashkëlidhur këtij urdhri.

2. Ky përditësim të pasqyrohet në dokumentet e regjistrimit të PMB-ve, të regjistruara.

3. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohet Drejtoria e Përgjithshme Rregullatore dhe e Përputhshmërisë në Bujqësi, Ushqim dhe Zhvillim Rural.

Ky urdhër hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE ZHVILLIMIT RURAL
Bledar Çuçi

1. MIRATOHEN PËR SHTIM NË LISTËN 2, LËNDËT VEPRUESE SI MË POSHTË:

Nr.	Emri i zakonshëm dhe nr. identifikimit	Emërtimi IUPAC	Pastërtia	Aplikant	Hyrja në fuqi	Skadimi	Dispozita specifike
1	Florpyrauxifen-benzyl CAS Nr: 1390661-72-9 CIPAC Nr: 990.227	benzyl 4-amino-3-chloro-6-(4-chloro-2-fluoro-3-methoxyphenyl)-5-fluoropyridine-2-carboxylate	≥ 920 g/kg. Papastërtia toluene jo mbi 3 g/kg në materialin teknik.	Dow AgroSciences	24/7/2019	24/7/2029	Regjistrohet për përdorime si Herbicid.
2	Bacillus subtilis strain IAB/BS03 CECT: 7254 DSM: 24682	Nuk aplikohet.	Perqendrimi minimal: 1×10 ¹³ CFU/kg. Perqendrimi maksimal: 5×10 ¹³ CFU/kg.	Investigaciones y Aplicaciones Biotecnológicas S.L	20/10/2019	20/10/2034	Regjistrohet për përdorime si Fungicid.

Gjithsej: 2 (dy) lëndë vepruese.

2. RINOVOHEN REGJISTRIMET PËR LËNDËT VEPRUESE SI MË POSHTË:

1. Tolclofos-methyl, deri 31 gusht 2034. Regjistrohet vetëm për përdorim në bimë zbukuruese dhe patate.

2. 1-methylcyclopropene, deri 31 korrik 2034. Regjistrohet vetëm për përdorim si rregullator i rritjes së bimëve për ruajtjen pas vjeljes në mjedis të mbyllur.

3. Dimethenamid-P, deri 31 gusht 2034.

Gjithsej: 3 (tri) lëndë vepruese.

3. ZGJATEN AFATET E REGJISTRIMIT PËR LËNDËT VEPRUESE SI MË POSHTË:

Deri më 31 korrik 2022:

1. Aclonifen

2. Imidacloprid

Gjithsej: 2 (dy) lëndë vepruese.

Deri më 31 korrik 2021:

1. Metazachlor

Gjithsej: 1 (një) lëndë vepruese.

Deri më 31 gusht 2022:

1. Acetic acid

2. Calcium carbide

3. Denathonium benzoate

4. Ethylene

5. Plant oils/Citronella oil

6. Plant oils/Clove oil

7. Plant oils/Spear mint oil

8. Aluminium phosphide

9. Calcium phosphide

10. Magnesium phosphide

11. Dodemorph

12. 2,5-Dichlorobenzoic acid methylester

13. Metamitron

14. Sulcotrione

Gjithsej: 14 (katërbëdhjetë) lëndë vepruese.

Deri më 31 gusht 2020:

1. Aluminium ammonium sulphate

2. Aluminium silicate
3. Blood meal
4. Calcium carbonate
5. Carbon dioxide
6. Extract from tea tree
7. Fat distillation residues
8. Fatty acids C7 to C20
9. Garlic extract
10. Gibberellic acid
11. Gibberellin
12. Hydrolysed proteins
13. Iron sulphate
14. Kieselgur (diatomaceous earth)
15. Pepper dust extraction residue (PDER)
16. Plant oils/Rape seed oil
17. Potassium hydrogen carbonate
18. Quartz sand
19. Repellents by smell of animal or plant origin/sheep fat
20. Sodium aluminium silicate
21. Straight Chain Lepidopteran Pheromones
22. Urea

Gjithsej: 22 (njëzetë e dy) lëndë vepruese.

Deri më 31 gusht 2021:

1. Cymoxanil

Gjithsej: 1 (një) lëndë vepruese.

Deri më 31 tetor 2020:

1. Deltamethrin
2. Beta-cyfluthrin
3. Flufenacet
4. Fosthiazate
5. Chlorotoluron
6. Cypermethrin
7. Daminozide
8. Thiophanate-methyl
9. MCPA
10. MCPB
11. Indoxacarb
12. Prosulfocarb
13. Fludioxonil
14. Clomazone

Gjithsej: 14 (katërmëdhjetë) lëndë vepruese.

Deri më 31 dhjetor 2020:

1. Amidosulfuron
2. Nicosulfuron
3. Clofentezine
4. Dicamba
5. Difenconazole
6. Diflubenzuron
7. Lenacil
8. Picloram
9. Pyriproxyfen

10. Bifenox
11. Diflufenican
12. Fenoxaprop-P
13. Fenpropidin
14. Tritosulfuron
15. Triflusulfuron

Gjithsej: 15 (pesëmbëdhjetë) lëndë vepruese.

4. HIQEN LËNDËT VEPRUESE SI MË POSHTË:

1. Desmedipham

Të kryhet çregjistrimi i produkteve të mbrojtjes së bimëve që përmbajnë Desmedipham, deri më 1 janar 2020.

2. Dimethoate

Të kryhet çregjistrimi i produkteve të mbrojtjes së bimëve që përmbajnë Dimethoate, deri më 17 janar 2020.

3. Methiocarb

Të kryhet çregjistrimi i produkteve të mbrojtjes së bimëve që përmbajnë Methiocarb, deri më 3 janar 2020.

Gjithsej: 3 (tri) lëndë vepruese.

LIGJ **Nr. 106/2016**

PËR PRODHIMIN BIOLOGJIK, ETIKETIMIN E PRODUKTEVE BIOLOGJIKE DHE KONTROLLIN E TYRE¹⁶

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83, pika 1, të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

KREU I DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1 Qëllimi

1. Qëllimi i këtij ligji është të krijojë bazën për zhvillimin e qëndrueshëm të prodhimit biologjik, të sigurojë funksionimin efikas të tregut dhe të garantojë konkurrencë të drejtë, besimin dhe mbrojtjen e interesave të konsumatorëve.

2. Ky ligj përcakton objektivat dhe parimet e përgjithshme për:

- a) të gjitha fazat e prodhimit, përgatitjes e shpërndarjes së produkteve biologjike dhe kontrollit të tyre;
- b) përdorimin e treguesve që i referohen prodhimit biologjik në etiketim dhe reklama.

¹⁶ Ky ligj është përafshuar pjesërisht me Rregulloren e Këshillit (KE) nr. 834/2007, datë 28 qershor 2007, "Për prodhimin biologjik dhe etiketimin e produkteve biologjike dhe që shfuqizon Rregulloren (KEE) 2092/91", të ndryshuar. Numri CELEX: 32007R0834, Fletorja Zyrtare e Bashkimit Europian, Seria L Nr. 189, dt. 20.7.2007, faqe 1-23.

Neni 2 Fusha e zbatimit

1. Ky ligj zbatohet për produktet që vijnë nga bujqësia, përfshirë akuakulturën, kur këto produkte janë vendosur ose kanë për qëllim të vendosen në treg, si më poshtë:

- a) produktet bujqësore të gjalla ose të papërpunuara;
- b) produktet bujqësore të përpunuara për t'u përdorur si ushqim;
- c) ushqimet për kafshë;
- ç) materialin mbjellës dhe shumëzues bimor.

2. Ky ligj zbatohet edhe për majatë që përdoren si ushqim për njerëz dhe kafshë.

3. Ky ligj zbatohet për çdo operator të prodhimit, përgatitjes, transportit dhe shpërndarjes së produkteve të përcaktuara në pikën 1, të këtij neni, me përjashtim të operatorëve të kateringut.

4. Ky ligj zbatohet për produktet e përcaktuara në pikën 1, të këtij neni, pa cenuar dispozitat ligjore në fuqi për prodhimin, përgatitjen, tregtimin, etiketimin dhe kontrollin, për ushqimin dhe ushqimin për kafshë.

5. Produktet nga gjuetia dhe peshkimi i kafshëve të egra nuk konsiderohen prodhim biologjik.

Neni 3 Përkufizime

Në këtë ligj termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

- a) "Autoriteti kompetent" është ministria përgjegjëse për bujqësinë.
- b) "Akuakulturë" ka kuptimin e dhënë në legjislacionin në fuqi për akuakulturën.
- c) "Aditiv ushqimor për ushqime për kafshë" ka kuptimin e dhënë në legjislacionin në fuqi për ushqimin.

ç) "Etiketim" ka kuptimin e dhënë në aktet nënligjore në zbatim të ligjit për ushqimin.

d) "Fazat e prodhimit, përgatitjes dhe shpërndarjes" është çdo fazë, duke filluar nga prodhimi primar i një produkti biologjik, deri te ruajtja, përpunimi, prodhimi, transporti dhe shitja apo furnizimi te konsumatori i fundit dhe atje ku është e nevojshme, si edhe veprimtaritë e etiketimit, reklamave, importit, eksportit dhe nënkontraktimeve.

dh) "I prodhuar nga OMGJ" është produkti, i cili vjen tërësisht apo pjesërisht nga OMGJ-të, por që nuk përmban apo përbëhet nga OMGJ-të.

e) "I prodhuar me OMGJ" është produkti i prodhuar duke përdorur një OMGJ, si organizëm i fundit i gjallë në procesin e prodhimit, por që nuk përmban ose përbëhet nga OMGJ-të dhe as është prodhuar nga OMGJ-të.

ë) "Kalim" është kalimi nga bujqësia jobiologjike në biologjike, brenda një periudhe të caktuar kohe, gjatë së cilës zbatohen kërkesat për prodhimin biologjik.

f) "Lëndë ndihmëse e përpunimit" është çdo substancë që nuk konsumohet si përbërës ushqimor në vetvete, e cila përdoret qëllimisht në përpunimin e lëndëve të para, ushqimeve apo përbërësve të tyre, për të arritur një qëllim të caktuar teknologjik gjatë trajtimit ose përpunimit dhe që mund të rezultojë në praninë e paqëllimshme, por teknikisht të pashmangshme, të mbetjeve të vetë substancës ose derivateve të saj në produktin përfundimtar, me kusht që këto mbetje të mos paraqesin rrezik për shëndetin, si dhe të mos kenë ndonjë efekt teknologjik në produktin përfundimtar.

g) "Operator" është çdo person fizik apo juridik, përgjegjës për të siguruar zbatimin e kërkesave të këtij ligji në veprimtaritë biologjike të kontrolluara prej tij.

gj) "Organizmat e modifikuar gjenetikisht (OMGJ)" ka kuptimin e dhënë në legjislacionin në fuqi për ushqimin.

h) "Prodhim biologjik" është përdorimi i metodave të prodhimit në përputhje me rregullat e përcaktuara në këtë ligj për të gjitha fazat e prodhimit, përgatitjes dhe shpërndarjes.

i) "Prodhim bimor" është prodhimi i produkteve nga bimët bujqësore, përfshirë vjeljen e bimëve të egra për qëllime tregtare.

j) “Produkt biologjik/organik/bio/eko” është produkt i përfutur ose i lidhur me prodhimin biologjik.

k) “Prodhim shtazor” është prodhimi i kafshëve dhe shpendëve shtëpiake apo të zbutura (përfshirë insektet), përjashtuar kafshët ujore.

l) “Përgatitja” janë veprimet për ruajtjen dhe përpunimin e produkteve biologjike, përfshirë therjen e kafshëve dhe prerjen e mishit, ambalazhimin, etiketimin dhe/ose ndryshimet e bëra në etiketimin për tregimin e metodës së prodhimit biologjik.

ll) “Paraambalazhim” ka kuptimin e dhënë në legjislacionin në fuqi për ushqimin.

m) “Përbërës” ka kuptimin e dhënë në aktet nënligjore në zbatim të ligjit për ushqimin.

n) “Produkte për mbrojtjen e bimëve (PMB)” ka kuptimin e dhënë në legjislacionin në fuqi për mbrojtjen e bimëve.

nj) “Produkt i kontaminuar” është produkti që, pas analizimit laboratorik, rezulton me mbetje të inputeve të palejuara për t’u përdorur në prodhimin biologjik ose me çdo mbetje tjetër.

o) “Reklamë” është çdo paraqitje te publiku, me çdo mënyrë tjetër përveç etiketës, që ndikon ose mund të ndikojë dhe përcaktojë qëndrime, bindje e sjellje për të nxitur drejtpërdrejt apo tërthorazi shitjen e produkteve biologjike.

p) “Rrezatim jonizues” është transferim i energjisë në formë grimcash elementare ose valësh elektromagnetike, me gjatësi 100 nanometër apo më të vogël ose me frekuencë 3×10^{15} Hertz apo më të madhe, në gjendje të prodhojë jone, drejtpërdrejt ose jodrejtpërdrejt.

q) “Trupa e kontrollit” është njësi e pavarur private, vendase apo e huaj, e cila kryen inspektimin dhe certifikimin në fushën e prodhimit biologjik, në përputhje me kërkesat e përcaktuara në këtë ligj.

r) “Ushqim” ka kuptimin e dhënë në legjislacionin në fuqi për ushqimin.

rr) “Ushqim për kafshë” ka kuptimin e dhënë në legjislacionin në fuqi për ushqimin.

s) “Vendosje në treg” ka kuptimin e dhënë në legjislacionin në fuqi për ushqimin.

sh) “Veprimtaritë e kateringut” është përgatitja e produkteve biologjike në restorante, spitale, mensa dhe biznese të tjera të ngjashme ushqimore, në pika shitjeje apo shpërndarjeje për konsumatorin e fundit.

KREU II

OBJEKTIVAT DHE PARIMET E PRODHIMIT BIOLOGJIK

Neni 4

Objektivat

Objektivat për prodhimin biologjik janë:

a) vendosja e një sistemi menaxhimi të qëndrueshëm të bujqësisë, i cili:

i) respekton sistemet dhe ciklet e natyrës, ruan e përmirëson shëndetin e tokës, ujit, bimëve dhe kafshëve, si dhe ekuilibrin ndërmjet tyre;

ii) kontribuon për një nivel të lartë të larmisë biologjike;

iii) siguron përdorimin e përgjegjshëm të energjisë e burimeve natyrore, të tilla si uji, toka, lëndët biologjike dhe ajri;

iv) respekton standarde të larta të mirëqenies së kafshëve dhe, në veçanti, plotëson nevojat specifike jetësore, sipas llojeve të kafshëve;

b) prodhimi i produkteve me cilësi të lartë;

c) prodhimi i një larmie të gjerë ushqimesh e produktesh të tjera bujqësore, të cilat i përgjigjen kërkesës së konsumatorëve për produkte të prodhuara nga përdorimi i proceseve që nuk dëmtojnë mjedisin, shëndetin e njerëzve, bimëve ose shëndetin dhe mirëqenien e kafshëve.

Neni 5

Parime të përgjithshme

Prodhimi biologjik mbështetet në këto parime:

a) Planifikimi dhe menaxhimi i përshtatshëm i proceseve biologjike, bazuar në sistemet ekologjike që përdorin burime natyrore brenda sistemit, me metoda, të cilat:

i) përdorin organizma të gjallë dhe metoda mekanike prodhimi;
ii) praktikojnë kultivimin e kulturave bujqësore dhe prodhimin shtazor, të bazuara në tokë, ose akuakulturën, në përputhje me parimin e shfrytëzimit të qëndrueshëm;

iii) përjashtojnë përdorimin e OMGJ-ve dhe produkteve të prodhuara nga ose me OMGJ, por nuk përjashtojnë përdorimin e produkteve mjekësore veterinare;

iv) bazohen në vlerësimin e rrezikut dhe, kur është e nevojshme, në marrjen e masave paraprake dhe parandaluese.

b) Kufizimi i përdorimit të inputeve që vijnë nga jashtë njësisë. Kur inputet e jashtme janë të nevojshme ose nuk ekzistojnë praktikë dhe metodat e përshtatshme menaxheriale, të përcaktuara në shkronjën “a”, të këtij neni, atëherë ato kufizohen në:

i) inpute nga prodhimi biologjik;
ii) substanca natyrore apo me prejardhje natyrore;
iii) plehra minerale me tretshmëri të ulët.

c) Kufizimi i rreptë i përdorimit të inputeve të sintetizuara kimikisht vetëm në rastet përjashtimore kur:

i) nuk ekzistojnë praktikë e përshtatshme të menaxhimit;
ii) inputet e jashtme, të përcaktuara në shkronjën “b”, të këtij neni, nuk gjenden në treg;
iii) përdorimi i inputeve të jashtme, të përcaktuara në shkronjën “b”, çon në krijimin e efekteve të papranueshme mjedisore.

ç) Përshtatja, kur është e nevojshme dhe brenda përcaktimeve të këtij ligji, e rregullave të prodhimit biologjik, duke marrë parasysh gjendjen shëndetësore, ndryshimet klimatike rajonale dhe të kushteve lokale, fazat e zhvillimit, si dhe praktikë e veçanta të mbarështimit.

Neni 6

Parimet e veçanta për bujqësinë

Përveç parimeve të përgjithshme, të përcaktuara në nenin 5, të këtij ligji, bujqësia biologjike bazohet në këto parime të veçanta:

a) ruajtja, zhvillimi i jetës, pjellorisë natyrore të tokës, qëndrueshmërisë e larmisë biologjike në tokë, duke parandaluar e luftuar erozionin, ngjeshjen e tokës dhe të ushqyerit e bimëve kryesisht përmes ekosistemit të tokës;

b) minimizimi i përdorimit të burimeve të paripërtëritshme dhe të inputeve nga jashtë fermës;

c) riciklimi i mbetjeve dhe nënprodukteve me prejardhje bimë e shtazore si inpute në prodhimin bimor e shtazor;

ç) marrja parasysh e ekuilibrit ekologjik lokal apo rajonal në marrjen e vendimeve për prodhimin;

d) ruajtja e shëndetit të kafshëve, duke nxitur mbrojtjen imunologjike natyrore të tyre, si dhe përzgjedhjen e racave e praktikave të përshtatshme të mbarështimit;

dh) mbrojtja e shëndetit të bimëve nëpërmjet masave parandaluese, siç janë përzgjedhja e specieve të përshtatshme, varieteteve të qëndrueshme ndaj dëmtuesve e sëmundjeve, qarkullimet e përshtatshme të kulturave bujqësore, metodat mekanike e fizike, si dhe mbrojtja e armiqve natyrorë të dëmtuesve;

e) zbatimi i praktikave të prodhimit shtazor që i përshtaten vendit dhe që lidhen me tokën;

ë) sigurimi i një niveli të lartë të mirëqenies së kafshëve, duke respektuar kërkesat e veçanta sipas specieve;

f) prodhimi i produkteve blegtorale biologjike, nga kafshë të rritura në ferma biologjike që nga lindja ose çelja dhe gjatë gjithë jetës së tyre;

g) zgjedhja e racave, bazuar në aftësinë e kafshëve për t'iu përshtatur kushteve lokale, vitalitetin dhe qëndrueshmërinë e tyre ndaj sëmundjeve ose problemeve shëndetësore;

gj) ushqimi i kafshëve me ushqim biologjik për kafshë, të përbërë nga lëndë të para që vijnë nga bujqësia biologjike dhe nga substanca natyrore jobujqësore;

h) zbatimi i praktikave të mbarështimit të kafshëve, të cilat forcojnë sistemin imunitar dhe fuqizojnë mbrojtjen natyrore kundër sëmundjeve, duke përfshirë, sidomos, ushtrime fizike të rregullta dhe, kur është e përshtatshme, qasjen ndaj vendeve të hapura e në kullota;

i) përjashtimi i mbarështimit të kafshëve poliploide, të krijuara në rrugë artificiale;

j) ruajtja e larmisë biologjike të ekosistemeve natyrore ujore, e shëndetit të vazhdueshëm të mjedisit ujor, e cilësisë së ekosistemeve ujore dhe tokësore përreth tyre, në prodhimin nga akuakultura;

k) ushqimi i organizmave ujorë me ushqim për kafshë që vjen nga shfrytëzimi i qëndrueshëm i peshkimit, në mënyrë që popullata ujore të mos ndikohet e të mos ushtrojë ndikim negativ në mjedis, ose me ushqime biologjike për kafshë, të përbëra nga përbërës bujqësorë biologjikë dhe substanca natyrore jobujqësore.

Neni 7

Parimet e veçanta për përpunimin e ushqimeve biologjike

Përveç parimeve të përgjithshme, të përcaktuara në nenin 5, të këtij ligji, prodhimi i ushqimeve biologjike të përpunuara bazohet në këto parime të veçanta:

a) prodhimi i ushqimeve biologjike nga përbërës që vijnë nga bujqësia biologjike, përveç rasteve kur një përbërës i tillë nuk gjendet në treg në formë biologjike;

b) kufizimi i përdorimit të aditivëve ushqimorë, i përbërësve jobiologjikë, me funksione kryesisht teknologjike e shqisore, si dhe i mikroelementeve e lëndëve ndihmëse në përpunim, në mënyrë që të përdoren në sasi minimale dhe vetëm në rast nevojë të domosdoshme teknologjike ose për qëllime të veçanta ushqimore;

c) përjashtimi i substancave dhe metodave përpunuese që mund të keqinformojnë lidhur me natyrën e vërtetë të produktit;

ç) përpunimi me kujdes i ushqimit, duke i dhënë përparësi përdorimit të metodave biologjike, mekanike dhe fizike.

Neni 8

Parimet e veçanta për përpunimin e ushqimeve biologjike për kafshë

Përveç parimeve të përgjithshme, të përcaktuara në nenin 5, të këtij ligji, prodhimi i ushqimeve të përpunuara biologjike për kafshë bazohet në këto parime të veçanta:

a) prodhimi i ushqimeve biologjike për kafshë nga përbërës ushqimorë biologjikë për kafshë, përveçse kur përbërës të tillë nuk gjenden në treg në formë biologjike;

b) kufizimi i përdorimit të aditivëve të ushqimit për kafshë dhe lëndëve ndihmëse për përpunim në sasi minimale dhe vetëm në raste nevojë të domosdoshme teknologjike apo zooteknike ose për qëllime të veçanta të të ushqyerit;

c) përjashtimi i substancave dhe metodave përpunuese që mund të keqinformojnë për natyrën e vërtetë të produktit;

ç) përpunimi me kujdes i ushqimit për kafshë, duke i dhënë përparësi përdorimit të metodave biologjike, mekanike dhe fizike.

KREU III RREGULLAT E PRODHIMIT

SEKSIONI 1 NDALIMET NË PRODHIMIN BIOLOGJIK

Neni 9

Ndalimi i përdorimit të OMGJ-ve

1. Në prodhimin biologjik ndalohet përdorimi i OMGJ-ve dhe i produkteve të prodhuara nga ose me OMGJ, si ushqim, ushqim për kafshë, lëndë ndihmëse në përpunim, produkte për mbrojtjen e bimëve, plehra të përdorimit bujqësor, përmirësues të tokës, material mbjellës dhe shumëzues bimor, mikroorganizma dhe kafshë.

2. Për qëllim të ndalimeve të përcaktuara në pikën 1, të këtij neni, për OMGJ-të ose produktet e prodhuara nga OMGJ-të, si ushqime dhe ushqime për kafshë, operatorët mund të bazohen tek etiketa që shoqëron produktin ose në çdo dokument tjetër shoqërues, sipas legjislacionit në fuqi për ushqimin, lidhur me gjurmueshmërinë dhe etiketimin e organizmave gjenetiksht të modifikuar dhe gjurmueshmërinë e produkteve ushqimore dhe ushqimit për kafshë, të prodhuara nga organizmat gjenetiksht të modifikuar.

Operatorët mund të konsiderojnë se asnjë OMGJ ose produkt i prodhuar nga OMGJ-të nuk është përdorur gjatë prodhimit të ushqimeve ose ushqimeve për kafshë, nëse etiketa ose dokumenti shoqërues nuk tregon që përmban OMGJ, përveç kur ka informacione se etiketimi i produkteve në fjalë nuk është në përputhje me legjislacionin në fuqi për ushqimin.

3. Për ndalimet, sipas pikës 1, të këtij neni, për produktet që nuk janë ushqim ose ushqim për kafshë apo produktet e prodhuara nga OMGJ, operatorët që përdorin produkte të tilla jobiologjike, të blera nga palë të treta, duhet t'i kërkojnë shitësit dokumentacionin që vërteton se produktet e ofruara nuk janë prodhuar nga ose me OMGJ.

4. Masat për ndalimin e përdorimit të OMGJ-ve dhe produkteve të prodhuara nga ose me OMGJ përcaktohen me urdhër të ministrit përgjegjës për bujqësinë.

Neni 10

Ndalimi i përdorimit të rrezatimit jonizues

Ndalohet përdorimi i rrezatimit jonizues në trajtimin e ushqimeve biologjike ose ushqimeve biologjike për kafshë, apo të lëndëve të para që përdoren në ushqimet biologjike ose në ushqimet biologjike për kafshë.

SEKSIONI 2 PRODHIMI BUJQËSOR

Neni 11

Rregulla të përgjithshme për prodhimin bujqësor

1. Ferma bujqësore menaxhohet në përputhje me kërkesat që zbatohen për prodhimin biologjik.

2. Në kushte të veçanta, ferma mund të ndahet në njësi prodhimi bujqësor ose vende prodhimi të akuakulturës, të ndara qartësisht nga ato të prodhimit jobiologjik. Për kafshët, kjo zbatohet për specie të ndryshme; për akuakulturën mund të përdoren të njëjtat specie, me kusht që të sigurohet ndarje e përshtatshme e vendeve të prodhimit; për bimët, për të shmangur prodhimin paralel, përdoren varietete të ndryshme, lehtësisht të dallueshme.

3. Në përputhje me përcaktimin në pikën 2, të këtij neni, në rastet kur prodhimi biologjik nuk kryhet në të gjitha njësitë e fermës, fermeri e ndan veçmas tokën, kafshët dhe produktet që përdoren

për njësitë biologjike, ose që prodhohen nga këto njësi, nga ato që përdoren ose prodhohen nga njësitë jobiologjike, dhe mban dokumentacionin e duhur, që e vërteton këtë ndarje.

Neni 12

Rregullat për prodhimin bimor

1. Përveç rregullave të përgjithshme të prodhimin bujqësor, të përcaktuara në nenin 11, të këtij ligji, për prodhimin biologjik bimor zbatohen edhe rregullat e mëposhtme:

a) për prodhimin biologjik bimor përdoren praktika punimi dhe kultivimi që ruajnë ose rrisin përmbajtjen e lëndës biologjike në tokë, qëndrueshmërinë dhe larminë biologjike të tokës dhe parandalojnë ngjeshjen dhe erozionin e saj;

b) pjelloria dhe aktiviteti biologjik i tokës ruhen dhe rriten nëpërmjet qarkullimeve shumëvjeçare të kulturave, përfshirë bimët bishtajore e kultura të tjera për plehërim të gjelbër, dhe përdorimit të plehut të kafshëve ose materialeve biologjike të përfuara nga prodhimi biologjik, që të dyja mundësisht të kompostuara;

c) lejohet përdorimi i preparateve biodinamike;

ç) plehrat dhe përmirësuesit e tokës përdoren vetëm nëse përcaktohen sipas nenit 16 të këtij ligji;

d) nuk përdoren plehrat minerale azotike;

dh) të gjitha teknikat e prodhimit bimor të parandalojnë ose minimizojnë mundësinë e ndotjes së mjedisit;

e) parandalimi i dëmit të shkaktuar nga dëmtuesit, sëmundjet dhe barërat e këqija mbështetet, kryesisht, në mbrojtjen me anë të armiqve natyrorë, zgjedhjen e specieve dhe varieteteve, në qarkullimet bujqësore, në teknikat e kultivimit dhe në proceset termike;

ë) në rast të një rreziku real për një kulturë, përdoren vetëm produktet për mbrojtjen e bimëve, sipas përcaktimit në nenin 16, të këtij ligji;

f) për prodhimin e produkteve të ndryshme nga farat dhe materialit mbjellës e shumëzues bimor përdoret vetëm farë dhe material mbjellës dhe shumëzues bimor i prodhuar në mënyrë biologjike. Për këtë qëllim, bimët mëmë, në rastin e farërave, dhe bimët prindërore, në rastin e materialit shumëzues bimor, prodhohen sipas rregullave të përcaktuara në këtë ligj, për të paktën një brezni, dhe në rastin e kulturave shumëvjeçare, dy cikle vegetative;

g) në prodhimin biologjik bimor përdoren vetëm produktet për pastrim dhe dezinfektim, të përcaktuara sipas nenit 16 të këtij ligji.

2. Mbledhja e bimëve të egra dhe pjesëve të tyre, që rriten në mënyrë natyrore në pyje dhe zonat bujqësore, konsiderohet metodë e prodhimit biologjik, me kusht që:

a) këto zona të mos jenë trajtuar me produkte të tjera, përveç atyre të përcaktuara sipas nenit 16, të këtij ligji, për një periudhë, të paktën, trevjeçare para mbledhjes;

b) mbledhja të mos ndikojë në ekuilibrin e habitatit natyror apo ruajtjen e specieve në zonën e mbledhjes dhe të realizohet nëse është në përputhje me kuadrin ligjor mjedisor.

Neni 13

Rregullat për prodhimin e algave të detit

1. Mbledhja e algave të egra dhe pjesëve të tyre, të cilat rriten në mënyrë natyrore në det, konsiderohet si një metodë e prodhimit biologjik, me kusht që:

a) zonat e rritjes së tyre të kenë cilësi të larta ekologjike, në përputhje me legjislacionin në fuqi për ujërat dhe cilësinë e ujërave për rritjen e molusqeve që nuk rezultojnë të papërshtatshme nga ana shëndetësore;

b) algat detare natyrore të ngrënëshme të mos mbledhen në zona, të cilat nuk plotësojnë kriteret e vendosura për zonat A e B, të përcaktuara në legjislacionin për produktet ujore, në fuqi, për rregullat dhe normat specifike për organizimin e kontroleve zyrtare të produkteve me origjinë shtazore të destinuara për konsum njerëzor;

c) mbledhja të mos ndikojë në ekuilibrin afatgjatë të mjedisit natyror ose ruajtjen e specieve në zonën e mbledhjes dhe të realizohet nëse është në përputhje me kuadrin ligjor mjedisor.

2. Kultivimi i algave të detit konsiderohet biologjik kur bëhet në zonat bregdetare me karakteristika mjedisore dhe shëndetësore që janë, të paktën, ekuivalente me ato të përcaktuara në pikën 1, të këtij neni, dhe duhet të plotësojnë kushtet e mëposhtme:

a) përdorimin e praktikave të qëndrueshme në të gjitha fazat e prodhimit, që nga mbledhja e algave të reja për kultivim deri te vjelja e tyre;

b) për të siguruar ruajtjen e një rezerve gjenetike me bazë të gjerë, mbledhja e algave të reja të detit në gjendje natyrore bëhet në mënyrë të rregullt, për të furnizuar zonat e kultivimit;

c) nuk përdoren plehurat kimike, përveçse në zonat e kultivimit të brendshëm dhe vetëm nëse janë të përcaktuara sipas nenit 16 të këtij ligji.

3. Rregullat e hollësishme për prodhimin bimor dhe prodhimin e algave të detit përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit përgjegjës për bujqësinë.

Neni 14

Rregullat për prodhimin blegtoral

Përveç rregullave të përgjithshme të prodhimit bujqësor, të përcaktuara në nenin 11, të këtij ligji, për prodhimin blegtoral zbatohen edhe këto rregulla:

a) Në lidhje me origjinën e kafshëve:

i) kafshët biologjike të jenë lindur dhe rritur në ferma biologjike;

ii) për qëllim riprodhimi, në një fermë biologjike mund të sillen kafshë të rritura në mënyrë jobiologjike, por në kushte të veçanta. Kafshë të tilla dhe produktet e tyre mund të konsiderohen biologjike pas plotësimit të periudhës së kalimit, të përcaktuar në shkronjën “c”, të pikës 1, të nenit 17, të këtij ligji.

iii) kafshët e pranishme në fermë prej fillimit të periudhës së kalimit, si dhe produktet e tyre, konsiderohen biologjike pas plotësimit të periudhës së kalimit, të përcaktuar në shkronjën “c”, të pikës 1, të nenit 17, të këtij ligji.

b) Në lidhje me praktikën e mbarështimit dhe kushtet e strehimit:

i) personeli që kujdeset për kafshët të ketë eksperiencë dhe përvojë minimalisht trevjeçare lidhur me nevojat shëndetësore dhe mirëqenien e kafshëve;

ii) praktikën e mbarështimit, përfshirë dendësinë e tufës dhe kushtet e vendstrehimit, të sigurojnë plotësimin e nevojave fiziologjike të sjelljes dhe zhvillimit të kafshëve;

iii) kafshët të kenë qasje të përhershme në sipërfaqe të hapura, mundësisht në kullota, sa herë që e lejojnë kushtet klimatike dhe gjendja e tokës, përveç rasteve të kufizimeve dhe detyrimeve të lidhura me mbrojtjen e shëndetit të njerëzve e kafshëve, të përcaktuara në legjislacionin përkatës në fuqi;

iv) numri i kafshëve të kufizohet për të minimizuar mbikullotjen, ngjeshjen e tokës, erozionin ose ndotjet e shkaktuara nga kafshët ose nga shpërndarja e plehut të tyre;

v) kafshët biologjike të mbahen të veçuara nga kafshët e tjera, megjithatë, në kushte të caktuara kufizuese, lejohet kullotja e kafshëve biologjike në kullota të përbashkëta dhe e kafshëve jobiologjike në toka biologjike;

vi) ndalohet lidhja apo izolimi i kafshëve, përveçse për kafshë të veçanta, për një periudhë të kufizuar kohe dhe aq kohë sa është e nevojshme për arsye sigurie, mirëqenieje ose arsye veterinare;

vii) kohëzgjatja e transportit të kafshëve duhet të jetë sa më e shkurtër;

viii) gjatë gjithë jetës së tyre, kafshëve u shmangen, sa më shumë të jetë e mundur, çdo lloj vuajtje, përfshirë gjymtimin dhe çastet e therjes;

ix) parqet e bletëve duhet të vendosen në zona që sigurojnë burime të mjaftueshme nektari e pjalmi, kryesisht nga kultura bujqësore biologjike ose, sipas rastit, nga bimësia spontane apo pyje të menaxhuara në mënyrë jobiologjike ose nga kultura bujqësore të trajtuara vetëm me metoda me ndikim të ulët në mjedis. Këto parqe të mbahen në distancë të mjaftueshme nga burimet që mund të çojnë në ndotjen e produkteve të bletarisë ose të dëmshme për shëndetin e bletëve;

x) zgjojet dhe materialet që përdoren në bletari të jenë të ndërtuara, kryesisht, prej materialeve natyrore;

xi) ndalohet vrasja e bletëve në hoje, si metodë e vjeljes së produkteve të bletarisë.

c) Në lidhje me riprodhimin:

i) riprodhimi duhet të bëhet me metoda natyrore, por lejohet edhe inseminimi artificial;

ii) riprodhimi nuk duhet të nxitet me trajtime me hormone ose me substanca të ngjashme, përveçse në formën e trajtimit kurues veterinar për kafshë të veçanta;

iii) nuk lejohen format e tjera të riprodhimit artificial, si klonimi dhe transferimi embrional;

iv) duhet të zgjidhen raca të përshtatshme, që të kontribuohet në parandalimin e çfarëdo vuajtjeje dhe për të shmangur nevojën për gjymtimin e kafshëve.

ç) Në lidhje me ushqimin për kafshë:

i) ushqimi për kafshë sigurohet, kryesisht, nga vetë ferma ku mbahen kafshët ose nga fermat e tjera biologjike në të njëjtin rajon;

ii) kafshët duhet të ushqehen me ushqim biologjik për kafshë, i cili plotëson kërkesat ushqyese në fazat e ndryshme të zhvillimit të tyre. Një pjesë e racionit ushqimor mund të përmbajë ushqim për kafshë nga ferma që janë në periudhë kalimi drejt bujqësisë biologjike;

iii) me përjashtim të bletëve, kafshët duhet të kenë qasje të përhershme në kullota apo ushqime voluminoze natyrore;

iv) lëndët e para jobiologjike, bimore e shtazore për ushqim për kafshë, dhe ato minerale, aditivët ushqimorë, produkte të caktuara që përdoren në të ushqyerit e kafshëve dhe si ndihmëse në përpunim përdoren vetëm nëse janë të përcaktuara sipas nenit 16 të këtij ligji;

v) nuk lejohen të përdoren stimulantët e rritjes dhe aminoacidet sintetike;

vi) të vegjlit e gjitarëve duhet të ushqehen me qumësht natyral, mundësisht me qumështin e nënës.

d) Në lidhje me parandalimin e sëmundjeve dhe trajtimet veterinarë:

i) parandalimi i sëmundjeve bazohet në përzgjedhjen e racave dhe të linjave, në praktikat menaxhuese të mbarështimit, në ushqimin për kafshë me cilësi të lartë dhe në ushtrime, në dendësinë e përshtatshme të tufës, si dhe në kushte strehimi dhe higjienë të përshtatshme;

ii) sëmundja duhet të trajtohet menjëherë, për të shmangur vuajtjet e kafshëve, dhe produktet mjekësore veterinarë alopatiche, të sintetizuara kimikisht, përfshirë antibiotikët, përdoren kur është e nevojshme dhe nën kushte të rrepta mbikëqyrjeje dhe në rastet kur përdorimi i produkteve fitoterapeutike, homeopatieke e produkteve të tjera është i papërshtatshëm. Në veçanti, në lidhje me ciklet dhe periudhat e ndërprerjes së trajtimeve, përcaktohen kufizime, sipas legjislacionit në fuqi;

iii) lejohet përdorimi i medikamenteve veterinarë imunizuese;

iv) lejohen trajtimet që lidhen me mbrojtjen e shëndetit të njerëzve dhe kafshëve sipas legjislacionit në fuqi.

dh) Produktet për pastrimin dhe dezinfektimin e objekteve e pajisjeve blegtorale përdoren vetëm nëse përcaktohen sipas nenit 16 të këtij ligji.

Neni 15

Rregullat e prodhimit për speciet nën akuakulturë

Përveç rregullave të përgjithshme për prodhimin bujqësor, të përcaktuara në nenin 11, të këtij ligji, për prodhimin e specieve nën akuakulturë zbatohen edhe rregullat e mëposhtme:

a) Për origjinën e specieve të akuakulturës:

i) akuakultura biologjike bazohet në rritjen e pasardhësve të rinj me origjinë nga qendra prindërore biologjike për riprodhim dhe ferma biologjike;

ii) kur nuk mund të sigurohen pasardhësit e rinj nga qendra prindërore apo ferma biologjike, atëherë sillen specie të prodhuara në rrugë jobiologjike, në kushte të përcaktuara.

b) Për praktikat të mbarështimit:

i) personeli që kujdeset për mbarështimin duhet të ketë eksperiencë dhe përvojë minimalisht trevjeçare, lidhur me shëndetin dhe mirëqenien e specieve;

ii) praktikat e mbarështimit, përfshirë ushqyerjen, projektimin e instalimeve, dendësinë e kafshëve dhe cilësinë e ujit duhet të sigurojnë plotësimin e nevojat fiziologjike, zhvillimore dhe të sjelljes së specieve;

iii) praktikat e mbarështimit duhet të minimizojnë ndikimin negativ të fermës në mjedis, përfshirë largimin e specieve nga mjediset e fermës;

iv) speciet biologjike duhet të mbahen të ndara nga speciet e tjera ujore;

v) gjatë transportit duhet të sigurohet ruajtja e mirëqenies së specieve ujore;

vi) duhet të minimizohet çdo vuajtje e specieve, përfshirë edhe momentin e fundit jetësor.

c) Për riprodhimin:

i) nuk përdoren induksioni artificial i poliploidisë, hibridizimi artificial, klonimi dhe prodhimi i individëve njëgjimorë, përveç zgjedhjes me dorë;

ii) përzgjidhen individë të përshtatshëm;

iii) përcaktohen kushtet specifike sipas specieve, për menaxhimin e qendrave prindërore për shtimin dhe prodhimin e pasardhësve të rinj.

ç) Për ushqimin e peshqve dhe krustaceve:

i) speciet duhet të ushqehen me ushqim që ju plotëson kërkesat ushqimore në fazat e ndryshme të zhvillimit të tyre;

ii) pjesa bimore e ushqimit për kafshë duhet të përftohet nga prodhimi biologjik dhe pjesa e ushqimit për kafshë që përftohet nga speciet ujore duhet të vijë nga shfrytëzimi i qëndrueshëm i peshkimit;

iii) lëndët e para jobiologjike me prejardhje bimore, shtazore dhe minerale për ushqim për kafshët, aditivët e ushqimit për kafshë, disa produkte të caktuara që përdoren në të ushqyerit e kafshëve, si dhe ndihmësit në përpunim, përdoren vetëm nëse përcaktohen sipas nenit 16 të këtij ligji;

iv) nuk lejohen të përdoren stimulantët e rritjes dhe aminoacidet sintetike.

d) Për molusqet bivalve dhe speciet e tjera, të cilave nuk u jepet ushqim nga njeriu por ushqehen me plankton natyror:

i) ato specie që ushqehen nëpërmjet filtrimit duhet t'i plotësojnë të gjitha kërkesat e tyre ushqyese nga natyra, përjashtuar rastin e brezit të ri, të rritur në vaska rritjeje dhe inkubator;

ii) ato duhet të rriten në ujëra që përmbushin kriteret e parashikuara për zonat A dhe B, sipas legjislacionit për produktet ujore në fuqi;

iii) zonat e rritjes duhet të kenë cilësi të lartë ekologjike, sipas kriterëve të përcaktuara në legjislacionin në fuqi.

dh) Për parandalimin e sëmundjeve dhe trajtimet veterinarë:

i) parandalimi i sëmundjeve bazohet në mbajtjen e specieve në kushte optimale, nëpërmjet vendosjes së përshtatshme, projektimit optimal të fermës, zbatimit të praktikave të mira të mbarështimit dhe menaxhimit, përfshirë pastrimin dhe dezinfektimin e rregullt të lokaleve, ushqimin për kafshë me cilësi të lartë, dendësinë e duhur të specieve dhe zgjedhjen e racave dhe linjave;

ii) sëmundja duhet të trajtohet menjëherë, për të shmangur vuajtjen e species. Në rastet kur përdorimi i produkteve fito-terapeutike, homeopatike dhe i produkteve të tjera është i papërshtatshëm, kur është e nevojshme dhe nën kushte të rrepta mund të përdoren produktet alopatiche mjekësore veterinarë të sintetizuara kimikisht, përfshirë antibiotikët. Në mënyrë të veçantë përcaktohen kufizimet lidhur me ciklet e trajtimit dhe periudhat që nuk bëhet trajtim, në zbatim të legjislacionit në fuqi;

iii) lejohet përdorimi i barnave imunizuese veterinarë;

iv) lejohen trajtimet që lidhen me mbrojtjen e shëndetit të njerëzve dhe kafshëve, sipas legjislacionit në fuqi.

e) Produktet për pastrim dhe dezinfektim të pellgjeve, kafazeve, ndërtesave dhe pajisjeve përdoren vetëm nëse janë të përcaktuara sipas nenit 16 të këtij ligji.

Neni 16

Produktet dhe substancat që përdoren në bujqësinë biologjike dhe kriteret për përdorimin e tyre

1. Në prodhimin biologjik përdoren produktet dhe substancat, sipas një liste të përcaktuar, për këto qëllime:

- a) si produkte për mbrojtjen e bimëve;
- b) si plehra dhe përmirësues të tokës;
- c) si lëndë të para jobiologjike për ushqim për kafshë, të cilat janë me origjinë bimore, shtazore e minerale, dhe substanca të caktuara, që përdoren në ushqyerjen e kafshëve;
- ç) si aditivë në ushqimin për kafshë dhe ndihmës në përpunim;
- d) si produkte për pastrimin dhe dezinfektimin e pellgjeve, kafazeve, ndërtesave dhe pajisjeve për prodhimin shtazor;
- dh) si produkte për pastrimin dhe dezinfektimin e ndërtesave dhe pajisjeve që përdoren në prodhimin bimor, përfshirë edhe ruajtjen në fermën bujqësore.

2. Lista e produkteve dhe substancave, sipas pikës 1, të këtij neni, përcaktohet me urdhër të ministrit përgjegjës për bujqësinë.

3. Përdorimi i produkteve dhe substancave të përcaktuara në pikën 1, të këtij neni, bëhet sipas përcaktimeve në kreun II, si dhe kriterëve të përgjithshme e të veçanta, si më poshtë:

a) përdorimi i tyre është i nevojshëm për prodhimin e qëndrueshëm dhe i domosdoshëm për çfarë synohet;

b) të gjitha produktet dhe substancat janë me origjinë bimore, shtazore, mikrobike, minerale, përveçse kur këto produkte ose substanca, nga burime të tilla, nuk gjenden në sasi të mjaftueshme ose me cilësinë e duhur, si dhe kur nuk gjenden alternativa të tjera;

c) në rastin e produkteve të përcaktuara në shkronjën “a”, të pikës 1, të këtij neni, zbatohen këto rregulla:

i) përdorimi i tyre është i domosdoshëm për luftimin e organizmave të dëmshëm, të një sëmundjeje të veçantë, për të cilën nuk ka alternativa të tjera biologjike, fizike, ose nga seleksionimi, praktika kultivimi, praktika të tjera menaxhimi të efektshme;

ii) nëse produktet nuk janë me origjinë bimore, shtazore, mikrobike ose minerale dhe nuk janë identike me formën e tyre natyrore, ato mund të përdoren vetëm nëse si kusht për përdorimin e tyre vendoset mënjanimi i çdo kontakti të drejtpërdrejtë me pjesët e ngrënshme të bimës;

ç) në rastin e produkteve të përcaktuara në shkronjën “b”, të pikës 1, të këtij neni, përdorimi i tyre është i domosdoshëm për të rritur, ruajtur pjellorinë e tokës, përmbushur kërkesat e veçanta të të ushqyerit të bimëve ose për qëllime të veçanta, për përmirësimin e tokës;

d) në rastin e produkteve të përcaktuara në shkronjat “c” dhe “ç”, të pikës 1, të këtij neni, zbatohen këto kërkesa:

i) të jenë të domosdoshme për ruajtjen e shëndetit të mirëqenies e vitalitetit të kafshëve dhe të kontribuojnë në një dietë të përshtatshme, duke plotësuar nevojat fiziologjike e të sjelljes së specieve në fjalë, ose në rast se këto ushqime për kafshë nuk mund të prodhohen apo ruhen pa përdorimin e këtyre substancave;

ii) ushqimi për kafshë me prejardhje minerale, oligoelementet, vitaminat ose provitaminat të jenë me origjinë natyrore dhe, në rast se këto substanca nuk mund të sigurohen në prodhimin biologjik, mund të përdoren substanca me efekte kimikisht analoge, të mirëpërcaktuara.

Neni 17

Rregullat për prodhimin në kalim

Fermtat, në të cilat ka filluar prodhimi biologjik, duhet të zbatojnë këto rregulla:

a) periudha e kalimit fillon sa më parë, kur operatori ka njoftuar për aktivitetin e tij autoritetin kompetent dhe e ka bërë fermën e tij subjekt të sistemit të kontrollit, në përputhje me kërkesat e pikës 1, të nenit 36, të këtij ligji;

- b) gjatë periudhës së kalimit zbatohen të gjitha rregullat e përcaktuara në këtë ligj;
- c) periudhat e kalimit përcaktohen në bazë të llojit të kulturës bujqësore apo prodhimit shtazor;
- ç) në një fermë ose njësi pjesërisht me prodhim biologjik dhe pjesërisht me prodhim në kalim drejt prodhimit biologjik, operatori mban të ndara produktet e prodhuara në mënyrë biologjike nga ato në kalim drejt prodhimit biologjik, edhe kafshët mbahen të ndara ose lehtësisht të ndara, dhe mban dokumentacionin përkatës për këtë ndarje;
- d) për të përcaktuar periudhën e kalimit, të përmendur më lart, mund të merret parasysh edhe një periudhë përpara datës së fillimit të periudhës së kalimit, nëse mund të vërtetohet prania e kushteve të caktuara;
- dh) kafshët dhe produktet shtazore, të prodhuara gjatë periudhës së kalimit, të përcaktuar në shkronjën “c”, të këtij neni, nuk tregtohen me treguesit për etiketimin dhe reklamën e produkteve të përcaktuara në nenet 25 dhe 26, të këtij ligji.

Neni 18

Rregulla të hollësishme për prodhimin, përpunimin, ambalazhimin, transportin dhe ruajtjen

Rregullat e hollësishme për prodhimin blegtoral, prodhimin e specieve nën akuakulturë dhe për prodhimin në kalim, sipas neneve 14, 15 e 17, të këtij ligji, dhe rregullat për grumbullimin, paketimin, transportin dhe ruajtjen e produkteve organike përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit përgjegjës për bujqësinë.

SEKSIONI 3

PRODHIMI I USHQIMEVE TË PËRPUNUARA PËR KAFSHË

Neni 19

Rregullat e përgjithshme për prodhimin e ushqimeve të përpunuara për kafshë

1. Prodhimi i ushqimeve të përpunuara për kafshë bëhet i ndarë në kohë ose hapësira të ndryshme nga prodhimi i ushqimeve të përpunuara jobiologjike për kafshë.
2. Në përbërjen e ushqimeve biologjike për kafshë nuk përzihen lëndë të para ushqimore biologjike apo nga prodhimi në kalim me lëndë të para ushqimore të prodhuara me metoda jobiologjike.
3. Nuk lejohet përdorimi i tretësve të sintetizuar kimikisht në lëndët e para apo në ushqimet e përpunuara për kafshë.
4. Nuk lejohet përdorimi i substancave dhe teknikave për të rivendosur cilësitë e humbura gjatë përpunimit e ruajtjes së ushqimeve biologjike për kafshë, ose për të korrigjuar pasojat të pakujdesive gjatë përpunimit apo, nga ana tjetër, që mund të keqinformojnë për natyrën e vërtetë të këtyre produkteve.

SEKSIONI 4

PRODHIMI I USHQIMEVE TË PËRPUNUARA

Neni 20

Rregulla të përgjithshme për prodhimin e ushqimeve të përpunuara

1. Përgatitja e ushqimeve biologjike të përpunuara kryhet e ndarë në kohë ose në hapësira të ndryshme nga ushqimet jobiologjike.
2. Për përbërjen e ushqimeve biologjike të përpunuara plotësohen këto kushte:

a) produkti prodhohet kryesisht nga përbërës me prejardhje bujqësore. Për të përcaktuar nëse produkti është prodhuar kryesisht nga përbërës me prejardhje bujqësore nuk merren parasysh uji dhe kripa e gjellës, që shtohen gjatë përgatitjes;

b) në produktet ushqimore mund të përdoren vetëm aditivë, ndihmës të përpunimit, aromatizues, ujë, kripë, preparate me bazë mikroorganizmash e enzimash, lëndë minerale, oligoelemente, vitamina, aminoacide e mikrolëndë të tjera ushqyese, që përdoren në ushqime për përdorime të veçanta, vetëm nëse përfshihen në listën e përcaktuar në nenin 22 të këtij ligji;

c) përbërësit me prejardhje nga bujqësia jobiologjike përdoren vetëm nëse përfshihen në listën e përcaktuar në nenin 22 të këtij ligji;

ç) një përbërës biologjik nuk duhet të jetë i pranishëm bashkë me të njëjtin përbërës jobiologjik ose një përbërës që vjen nga bujqësia në kalim;

d) ushqimet e prodhuara nga kulturat bujqësore në kalim duhet të përmbajnë vetëm një përbërës bimor me prejardhje bujqësore.

3. Nuk lejohet të përdoren substanca e teknika për të rivendosur cilësitë e humbura gjatë përpunimit dhe ruajtjes së ushqimit biologjik ose për të korrigjuar pakujdesi gjatë përpunimit apo, nga ana tjetër, që mund të keqinformojnë për natyrën e vërtetë të këtyre produkteve.

Neni 21

Rregulla të përgjithshme në prodhimin e majave biologjike

1. Për prodhimin e majave biologjike përdoren vetëm substrate të prodhuara në rrugë biologjike. Produkte dhe substanca të tjera përdoren vetëm nëse përcaktohen për t'u përdorur në prodhimin biologjik, sipas nenit 22 të këtij ligji.

2. Majaja jobiologjike nuk duhet të jetë e pranishme së bashku me majanë biologjike në ushqimin biologjik ose në ushqimin biologjik për kafshë.

Neni 22

Produktet dhe substancat e caktuara që përdoren në përpunimin e ushqimeve dhe kriteret e përdorimit të tyre

1. Në prodhimin biologjik përdoren produktet dhe substancat që përfshihen në listën e produkteve dhe substancave të përcaktuara në shkronjat "b" e "c", të pikës 2, të nenit 20, të këtij ligji.

2. Lista e produkteve dhe substancave, të cilat mund të përdoren në përpunimin e ushqimeve sipas pikës 1, të këtij neni, përcaktohet me urdhër të ministrit përgjegjës për bujqësinë.

3. Përdorimi i produkteve e substancave në prodhimin biologjik dhe përfshirja e tyre në listën e produkteve e substancave të përcaktuara në shkronjat "b" e "c", të pikës 2, të nenit 20, të këtij ligji, bëhet sipas objektivave dhe parimeve të përcaktuara në kreun II dhe këtyre kriterëve:

a) nëse nuk ka alternativa të përcaktuara në përputhje me këtë kapitull;

b) nëse pa përdorimin e tyre është e pamundur të prodhohen apo ruhen ushqimet ose të plotësohen kërkesat e caktuara dietike, të vendosura në bazë të legjislacionit në fuqi.

4. Produktet dhe substancat e përcaktuara në shkronjën "b", të pikës 2, të nenit 20, të këtij ligji, duhet të gjenden në natyrë dhe mund t'u jenë nënshtruar vetëm proceseve mekanike, fizike, biologjike, enzimatike ose mikrobike, përveç rasteve kur këto produkte dhe substanca, nga burime të tilla, nuk gjenden në treg në sasi ose cilësi të mjaftueshme.

SESIONI 5 PËRSHTATSHMËRIA

Neni 23

Rregulla përjashtuese të prodhimit

1. Në prodhimin biologjik, në kushte të veçanta, sipas pikës 2, të këtij neni, mund të bëhen përjashtime nga rregullat e prodhimit, të përcaktuara nga seksionet 1 deri në 4, të këtij kreu.

2. Përjashtimet, sipas pikës 1, të këtij neni, zbatohen vetëm të kufizuara në kohë dhe për rastet e mëposhtme:

a) kur janë të nevojshme për të siguruar fillimin apo vazhdimësinë e prodhimit biologjik në ferma që përballen me kushtëzime klimatike, gjeografike ose strukturore;

b) kur janë të nevojshme për të siguruar furnizimin me ushqim për kafshë, farëra dhe material shumëzues vegjetativ, kafshë të gjalla e inpute të tjera bujqësore, kur inpute të tilla nuk gjenden në treg në formë biologjike;

c) kur janë të nevojshme për të siguruar furnizimin me përbërës me prejardhje bujqësore, kur këta përbërës nuk gjenden në treg në formë biologjike;

ç) kur janë të nevojshme për zgjidhjen e probleme specifike që lidhen me menaxhimin e blegtorisë biologjike;

d) kur, gjatë përpunimit, është e nevojshme të përdoren substanca dhe produkte specifike, sipas përcaktimit të shkronjës “b”, të pikës 2, të nenit 20, të këtij ligji, për të siguruar qëndrueshmëri në prodhimin e produkteve ushqimore biologjike;

dh) kur janë të nevojshme masa të përkohshme për të lejuar vazhdimin e prodhimit biologjik ose rifillimin e tij në rast të situatave të jashtëzakonshme (kushtet meteorologjike, shpërthimi i sëmundjeve infektive, ndotja me substanca toksike ose zjarreve);

e) kur është i nevojshëm përdorimi i aditivëve ushqimorë e substancave të tjera, sipas përcaktimit të shkronjës “b”, të pikës 2, të nenit 20, të këtij ligji, ose aditivëve të ushqimit për kafshë e substancave të tjera, sipas përcaktimit të shkronjës “d”, të pikës 1, të nenit 16, të këtij ligji, dhe kur këto substanca nuk gjenden në treg, përveçse të prodhuara nga OMGJ-të;

ë) kur përdorimi i aditivëve ushqimorë dhe substancave të tjera, sipas përcaktimit të shkronjës “b”, të pikës 2, të nenit 20, ose aditivëve të ushqimit për kafshë, sipas përcaktimit të shkronjës “d”, të pikës 1, të nenit 16, të këtij ligji, përcaktohet nga legjislacioni në fuqi.

Neni 24

Rregulla të hollësishme dhe rregulla përjashtuese të prodhimit

Rregullat e hollësishme për prodhimin e ushqimeve biologjike të përpunuara për kafshë, ushqimeve biologjike të përpunuara dhe majave biologjike, sipas neneve 19, 20 e 21, si dhe rregullat e hollësishme përjashtuese të prodhimit për çdo rast, të përcaktuara në pikën 2, të nenit 23, të këtij ligji, përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit përgjegjës për bujqësinë.

KREU IV ETIKETIMI

Neni 25

Përdorimi i termave që i referohen prodhimit biologjik

1. Për qëllim të këtij ligji, një produkt konsiderohet që i bart termat që i referohen metodave biologjike të prodhimit kur në etiketim, reklamë ose dokumente tregtare përbërësit e tij ose lëndët e para të ushqimit për kafshë përshkruhen me terma që informojnë konsumatorin se produkti, përbërësit e tij ose lëndët e para për ushqim për kafshë janë përftuar në përputhje me rregullat e

përcaktuara në këtë ligj. Në veçanti, termi “biologjik” ose “organik” dhe shkurtime si “bio” dhe “eko” përdoren të vetme ose të kombinuara për etiketimin dhe reklamën e produkteve që plotësojnë kërkesat e këtij ligji. Në etiketimin dhe reklamën e produkteve bujqësore të gjalla ose të papërpunuara, termat që i referohen metodës biologjike të prodhimit përdoren vetëm nëse edhe të gjithë përbërësit e këtij produkti janë prodhuar sipas kërkesave të këtij ligji.

2. Termat e përcaktuar në pikën 1, të këtij neni, nuk përdoren në etiketimin, reklamën dhe në dokumentet tregtare të produkteve që nuk i plotësojnë kërkesat e përcaktuara në këtë ligj, përveçse kur ato nuk përdoren për produkte bujqësore ushqimore ose për ushqime për kafshë apo kur ato nuk kanë asnjë lidhje me prodhimin biologjik. Në etiketimet apo reklamën e prodhimit biologjik nuk përdoren terma, përfshirë edhe termat që përdoren në markat tregtare, praktikën që mund të keqinformojnë konsumatorin ose përdoruesin, duke sugjeruar se një produkt ose përbërësi i tij plotësojnë kërkesat e përcaktuara në këtë ligj.

3. Termat e përcaktuar në pikën 1, të këtij neni, nuk përdoren për një produkt, për të cilin tregohet në etiketë ose reklamë se përmban OMGJ, përbëhet nga OMGJ ose prodhohet nga OMGJ, sipas legjislacionit në fuqi.

4. Për ushqimet e përpunuara, termat e përcaktuar në pikën 1, të këtij neni, përdoren:

a) në emërtimin e produkteve për shitje, me kusht që:

i) ushqimet e përpunuara të jenë në përputhje me rregullat e përcaktuara në nenin 20 të këtij ligji;

ii) të paktën 95 për qind e peshës së përbërësve të tij me prejardhje bujqësore të jenë biologjike.

b) vetëm në listën e përbërësve, me kusht që ushqimi të jetë në përputhje me nenin 20, pikat 1 e 2, shkronjat “a”, “b” dhe “ç”, të këtij ligji;

c) në listën e përbërësve dhe në të njëjtën fushëpamje me përshkrimin e produktit për shitje, me kusht që:

i) përbërësi kryesor të jetë një produkt gjetie ose peshkimi;

ii) të përmbajë përbërës të tjerë me prejardhje bujqësore, të cilët janë të gjithë biologjikë;

iii) ushqimi të plotësojë kërkesat e nenit 20, pika 1 e 2, shkronjat “a”, “b” e “ç”, të këtij ligji.

5. Lista e përbërësve tregon se cilët përbërës janë biologjikë. Në rastet kur zbatohen shkronjat “b” e “c”, të pikës 4, të këtij neni, referimet ndaj metodës së prodhimit biologjik vendosen vetëm për përbërësit biologjikë dhe lista e përbërësve përfshin treguesin e përqindjes së përgjithshme të përbërësve biologjikë në raport me sasinë e përgjithshme të përbërësve me prejardhje bujqësore. Termat dhe treguesi i përqindjes, të përmendura më sipër, paraqiten me shkronja me të njëjtën ngjyrë, madhësi e formë shkrimi si treguesit e tjerë në listën e përbërësve.

Neni 26

Treguesit e detyrueshëm të etiketimit

1. Kur përdoren termat, sipas përcaktimit të pikës 1, të nenit 25, të këtij ligji, duhet që:

a) në etiketë të vendoset edhe emri dhe numri me të cilët është miratuar trupa e kontrollit, subjekti i së cilës ka qenë operatori që ka kryer prodhimin ose përgatitjen e fundit;

b) në ambalazhin e ushqimeve të paraambalazhura duhet të vendoset dukshëm logoja kombëtare, e përcaktuar sipas pikës 1, të nenit 27, të këtij ligji;

c) krahas logos kombëtare, në të njëjtin pozicion, vendoset edhe një tregues i vendit ku janë kultivuar lëndët e para bujqësore, prej të cilave përbëhet produkti dhe, sipas rastit, në një nga format e mëposhtme:

i) “Bujqësi shqiptarë”, kur lënda e parë bujqësore është kultivuar në Shqipëri;

ii) “Bujqësi joshqiptarë”, kur lënda e parë bujqësore është kultivuar në vende të tjera;

iii) “Bujqësi shqiptarë/joshqiptarë”, kur një pjesë e lëndëve të para bujqësore janë kultivuar në Shqipëri dhe një pjesë në një vend tjetër.

2. Treguesi “shqiptarë/joshqiptarë”, i përcaktuar në pikën 1, të këtij neni, mund të zëvendësohet ose plotësohet me vendin, në rastin kur të gjitha lëndët e para bujqësore, nga i cili përbëhet produkti, janë kultivuar në atë vend. Për treguesin “Bujqësi shqiptarë/joshqiptarë”, sasinë e vogla në peshë të

përbërësve nuk merren parasysh kur sasia e përgjithshme e këtyre përbërësve nuk kalon 2 për qind të peshës së përgjithshme të përbërësve me prejardhje bujqësore.

Treguesi “shqiptare/joshqiptare” nuk duhet të paraqitet me shkronja me ngjyra, përmasa dhe stil që e bëjnë më të dukshëm, krahasuar me emërtimin për shitje të produktit.

3. Treguesi i përcaktuar në shkronjën “a”, të pikës 1, të këtij neni, vendoset në një vend të dukshëm, që të shihet lehtësisht, të lexohet qartësisht dhe të mos fshihet.

Neni 27

Logot e prodhimit biologjik

1. Logoja kombëtare e prodhimit biologjik përdoret në etiketimin, paraqitjen dhe reklamën e produkteve që përmbushin kërkesat e përcaktuara në këtë ligj. Logoja nuk përdoret në rastin e produkteve dhe ushqimeve në kalim dhe të ushqimeve sipas përcaktimit në shkronjat “b” e “c”, të pikës 4, të nenit 25, të këtij ligji.

2. Krahas logos kombëtare në etiketimin, paraqitjen dhe reklamën e produkteve që përmbushin kërkesat e këtij ligji, mund të përdoren edhe logo të tjera private.

Neni 28

Kërkesat e veçanta të etiketimit

Rregullat e veçanta për etiketimin dhe përmbajtjen e tij zbatohen për produktet e mëposhtme:

- a) ushqimin biologjik për kafshë;
- b) produktet me origjinë bimë në kalim;
- c) materialin shumëzues vegjetativ dhe farërat për kultivim.

Neni 29

Rregulla të hollësishme për etiketimin

Rregullat e hollësishme për etiketimin, paraqitjen, përbërjen dhe përmasat e treguesve të detyrueshëm të etiketimit, sipas neneve 25, 26 e 28, dhe rregullat për përbërjen, paraqitjen, madhësinë dhe dizajnimin e logos kombëtare për prodhimin biologjik, sipas nenit 27, të këtij ligji, përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit përgjegjës për bujqësinë.

KREU V

KONTROLLET

Neni 30

Sistemi i kontrollit

1. Ky ligj përcakton sistemin e kontrollit, autoritetin kompetent dhe autoritetet përgjegjëse për miratimin dhe mbikëqyrjen e trupave të kontrollit.

2. Sistemi i kontrollit, përveç kërkesave të përcaktuara në legjislacionin në fuqi për kontrollin zyrtar të ushqimit, duhet, të paktën, të zbatojë masat parandaluese dhe të kontrollit për prodhimet biologjike, të përcaktuara në nenin 33 të këtij ligji.

3. Natyra dhe shpeshtësia e kontroleve përcaktohen bazuar në vlerësimin e rrezikut të shfaqjes së parregullsive dhe shkeljeve të kërkesave të përcaktuara në këtë ligj.

4. Të gjithë operatorët, me përjashtim të operatorëve të tregtimit me shumicë, që tregtojnë vetëm produkte të paraambalazuara dhe operatorët, të cilët u tregtojnë konsumatorëve të fundit ose përdoruesve, sipas përcaktimit të pikës 3, të nenit 34, të këtij ligji, i nënshtrohen sistemit të kontrollit për respektimin e kërkesave të përcaktuara në këtë ligj, të paktën, një herë në vit.

5. Sistemi i kontrollit siguron gjurmueshmërinë për çdo produkt, në të gjitha fazat e prodhimit, përgatitjes dhe shpërndarjes, në përputhje me legjislacionin në fuqi për ushqimin, që të garantojë konsumatorët se produktet biologjike janë prodhuar në përputhje me kërkesat e përcaktuara në këtë ligj.

Neni 31

Trupat e kontrollit

1. Trupat e kontrollit kryejnë inspektimin dhe certifikimin e operatorëve të prodhimit biologjik, në përputhje me kërkesat e përcaktuara në këtë ligj.

2. Trupat e kontrollit miratohen vetëm nëse plotësojnë kushtet e përcaktuara në legjislacionin për kontrollin zyrtar të ushqimit dhe, në veçanti, kur:

a) ka një përshkrim të saktë të detyrave që kryen trupa e kontrollit dhe kushteve në të cilat mund t'i kryejë ato;

b) është e provuar që trupa e kontrollit:

i) zotëron përvojën, pajisjet dhe infrastrukturën e duhur për të kryer këto detyra;

ii) ka numër të mjaftueshëm personeli me kualifikimin dhe përvojën e duhur;

iii) është e paanshme dhe nuk ka konflikt interesi për të ushtruar këtë detyrë.

c) trupa e kontrollit është e akredituar në përputhje me standardin ISO/IEC 17065 për fushën e këtij ligji;

ç) ka një procedurë standarde për kontrollin që duhet të ndiqet, e cila përmban një përshkrim të detajuar të masave të kontrollit dhe masave paraprake, që trupa ushtron ndaj operatorëve nën kontrollin e saj;

d) ka një procedurë masash që ndërmerr trupa e kontrollit në rastet e parregullsive dhe/ose shkeljeve të përcaktuara në katalogun e sanksioneve, bazuar në standardin ISO/IEC 17065.

3. Trupa e kontrollit duhet të sigurojë që:

a) kontrollet e kryera të jenë objektive, të pavarura dhe efektive;

b) të zbatohen masa korrigjuese kur gjendet një parregullsi apo shkelje tek operatori.

4. Trupat e kontrollit i lejojnë autoritetit kompetent hyrjen në zyrat dhe ambientet e tyre dhe i sigurojnë çfarëdolloj informacioni dhe ndihme që konsiderohet e nevojshme.

5. Trupa e kontrollit i paraqet rregullisht autoritetit kompetent rezultatet e kontrolleve të kryera dhe sa herë që i kërkohet. Nëse rezultatet e kontrolleve tregojnë parregullsi, mospërputhje apo dyshim për parregullsi, të cilat cenojnë statusin e produktit biologjik, trupa e kontrollit duhet të njoftojë menjëherë autoritetin kompetent, i cili merr masat e nevojshme.

6. Çdo vit, jo më vonë se data 31 janar, trupat e kontrollit i paraqesin autoritetit kompetent listën e operatorëve të kontrolluar prej tyre deri më 31 dhjetor të vitit të mëparshëm dhe, brenda datës 31 mars të çdo viti, raportin vjetor të aktiviteteve të kontrollit, të kryera gjatë vitit të mëparshëm.

7. Trupat e kontrollit nuk mund të kryejnë funksionet e mëposhtme:

a) mbikëqyrjen dhe auditimin e trupave të tjera të kontrollit;

b) kompetencën për të përcaktuar përjashtime, sipas nenit 23, të këtij ligji, përveç rasteve kur parashikohet në kushte të veçanta, të përcaktuara në nenin 24 të këtij ligji.

8. Kriteret dhe procedurat e hollësishme të miratimit të trupave të kontrollit përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit përgjegjës për bujqësinë.

Neni 32

Miratimi dhe mbikëqyrja e trupave të kontrollit

1. Në ministrinë përgjegjëse për bujqësinë ngrihet dhe funksionon Komisioni për Prodhimin Biologjik (KPB), i cili është përgjegjës për miratimin dhe mbikëqyrjen e trupave të kontrollit.

2. Në ministri ngrihet njësi për prodhimin biologjik, e cila kryen mbikëqyrjen e trupave të kontrollit për llogari të KPB-së dhe i raporton atij.

3. Përbërja, funksionimi, organizimi dhe detyrat e KPB-së përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit përgjegjës për bujqësinë.

Neni 33

Rregullat e hollësishme për kontrollin

Rregullat e hollësishme për kontrollin e produkteve biologjike përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit përgjegjës për bujqësinë.

Neni 34

Përfshirja në sistemin e kontrollit

1. Çdo operator që prodhon, përgatit, ruan, importon ose eksporton nga/në një vend tjetër produktet e përcaktuara në nenin 2, të këtij ligji, ose tregton këto produkte, përpara vendosjes në treg të produktit biologjik apo në kalim drejt produktit biologjik duhet:

- a) të njoftojë aktivitetin e tij pranë autoritetit kompetent;
- b) t'ia nënshtrojë aktivitetin e tij sistemit të kontrollit, të përcaktuar në nenin 30 të këtij ligji.

2. Në rastet kur operatori i nënkontraktton një aktivitet një pale të tretë, nënkontraktori duhet të zbatojë kërkesat e përcaktuara në pikën 1, të këtij neni.

3. Përjashtohen nga zbatimi i këtij neni operatorët që i shesin produktet direkt te konsumatori ose përdoruesi i fundit, me kusht që të mos prodhojnë, përgatisin, magazinojnë, importojnë produkte të tilla nga një vend tjetër dhe që nuk kanë kontraktuar aktivitete të tilla për një palë të tretë.

4. Njësia e prodhimit biologjik pranon njoftimet dhe mban regjistrin e operatorëve të prodhimit biologjik.

5. Autoriteti kompetent siguron që çdo operator, i cili i përmbush kërkesat e këtij ligji dhe kryen pagesën ndaj trupës së kontrollit për kontrollin dhe procedurën e certifikimit, të përfshihet në sistemin e kontrollit për certifikim.

6. Trupat e kontrollit mbajnë një listë të përditësuar, e cila përmban emrat dhe adresat e operatorëve që kontrollohen prej tyre. Kjo listë duhet të publikohet në internet, që të jetë në dispozicion të palëve të interesuara.

Neni 35

Certifikata e operatorit

1. Trupat e kontrollit, të përcaktuara sipas nenit 31, të këtij ligji, i lëshojnë certifikatën çdo operatori të kontrolluar prej tyre, i cili plotëson kërkesat e përcaktuara në këtë ligj. Certifikata duhet të përmbajë të dhënat për identifikimin e operatorit, llojin ose gamën e produkteve, si dhe periudhën e vlefshmërisë.

2. Operatori duhet të verifikojë certifikatën e operatorit që e furnizon atë.

Neni 36

Rregullat për njoftimin e aktivitetit

Rregullat e detajuara për procedurën e njoftimit të aktivitetit nga operatorët, sipas shkronjës “a”, të pikës 1, të nenit 34, dhe forma e certifikatës së operatorit, sipas nenit 35, të këtij ligji, përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit përgjegjës për bujqësinë.

KREU VI

TREGTIA ME VENDET E TJERA

Neni 37

Rregullat e importit të produkteve biologjike

1. Një produkt biologjik, i prodhuar në një vend tjetër, vendoset në tregun e vendit tonë nëse importuesi, i cili ka njoftuar aktivitetin e tij, sipas nenit 34, të këtij ligji, siguron që ky produkt është prodhuar në përputhje me rregullat ekuivalente.

2. Produktet e certifikuara nga trupa e kontrolli të vendeve anëtare të Bashkimit European ose të njohura si ekuivalente nga Komisioni European, konsiderohen ekuivalente, në kuadër të këtij ligji.

3. Rregullat e hollësishme dhe kushtet për importin e produkteve biologjike përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit përgjegjës për bujqësinë.

KREU VII INFORMIMI

Neni 38

Shkëmbimi i informacionit

1. Për të garantuar se një produkt është prodhuar në përputhje me këtë ligj, autoriteti kompetent, komisioni i prodhimit biologjik, trupat e kontrollit dhe autoriteti kombëtar i ushqimit duhet të shkëmbejnë informacionet për rezultatet e kontrolleve të kryera, sa herë të jetë e nevojshme.

Neni 39

Informacioni statistikor

1. Informacioni statistikor vjetor për prodhimin biologjik mbledhet dhe përpunohet nga sektori i statistikës në ministri dhe dërgohet për publikim në INSTAT.

2. Treguesit statistikorë për prodhimin biologjik përcaktohen sipas programit statistikor zyrtar. Forma dhe përmbajtja e informacionit statistikor përcaktohen me urdhër të ministrit përgjegjës për bujqësinë.

KREU VIII KUNDËRVAJTJET ADMINISTRATIVE DHE MASAT

Neni 40

Kundërvajtjet

1. Shkeljet e dispozitave të këtij ligji, kur nuk përbëjnë vepër penale, përbëjnë kundërvajtje administrative.

2. Nëse gjatë procesit të prodhimit të produkteve biologjike operatorët biologjikë shkelin kërkesat e përcaktuara në këtë ligj, trupat e kontrollit ndërmarrin masat, sipas katalogut të sanksioneve.

3. Përveç masave, sipas pikës 2, të këtij neni, në rastet e shkeljeve të rënda ose me ndikim të zgjatur, merren edhe këto masa:

a) kur në prodhimin biologjik përdoren produkte dhe substanca që nuk përfshihen në listën e përcaktuar në nenin 16, të këtij ligji, produkti nuk certifikohet si biologjik;

b) në rast konstatimi të kontaminimit të produktit, sipas përcaktimit të bërë në shkronjën “nj”, të nenit 3, të këtij ligji, produkti nuk certifikohet si biologjik;

c) në rastin e gjetjes së një mashtrimi nga operatori, trupa e kontrollit i heq certifikatën operatorit;

ç) në rast se operatori përsërit mbi dy herë shkeljet, të cilat cenojnë statusin biologjik të produktit, operatorit i hiqet certifikata dhe nuk ka të drejtë aplikimi për një periudhë 12-mujore, nga data e heqjes së saj.

4. Trupës së kontrollit i hiqet miratimi kur:

a) nuk përmbush kërkesat e përcaktuara në shkronjën “a”, të pikës 3, të nenit 31, të këtij ligji;

b) nuk vazhdon të përmbushë kriteret e miratimit, të përcaktuara në pikën 2, të nenit 31, të këtij ligji;

c) nuk përmbush kërkesat e përcaktuara në pikat 4, 5 dhe 6, të nenit 31, të këtij ligji.

Neni 41

Ankimi

1. Kundër masave të përcaktuara në nenin 40, të këtij ligji, mund të bëhet ankim me shkrim tek autoriteti kompetent, brenda 10 ditëve nga data e marrjes dijeni për masën e vendosur.

2. Autoriteti kompetent duhet t'i përgjigjet ankimit brenda 15 ditëve nga data e paraqitjes së ankimit.

3. Ekzekutimi i vendimit bëhet sipas procedurave të përcaktuara në ligjin për kundërvajtjet administrative.

KREU IX

DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 42

Nxjerrja e akteve nënligjore

1. Ngarkohet Këshilli i Ministrave të nxjerrë aktet nënligjore në zbatim neneve 13, 18, 24, 29, 31, 32, 33, 36 dhe 37, të këtij ligji.

2. Ngarkohet ministri përgjegjës të nxjerrë aktet nënligjore në zbatim të neneve 9, 16, 22 dhe 39, të këtij ligji.

Neni 43

Dispozita kalimtare

1. Deri në miratimin e akteve nënligjore, në zbatim të këtij ligji, mbeten në fuqi aktet nënligjore të dala në zbatim të ligjit nr. 9199, datë 26.2.2004, "Për prodhimin, përpunimin, certifikimin dhe tregtimin e produkteve "Bio"", për sa nuk bien në kundërshtim me këtë ligj.

2. Produktet dhe substancat e përdorura sipas ligjit nr. 9199, datë 26.2.2004, "Për prodhimin, përpunimin, certifikimin dhe tregtimin e produkteve "Bio"", por që nuk përfshihen në listën e përcaktuar në pikën 2, të nenit 16 dhe në pikën 2, të nenit 22, të këtij ligji, mund të vazhdojnë të përdoren edhe 12 muaj pas hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 44

Shfuqizimet

Me hyrjen në fuqi të këtij ligji, ligji nr. 9199, datë 26.2.2004, "Për prodhimin, përpunimin, certifikimin dhe tregtimin e produkteve "Bio"", të ndryshuar, shfuqizohet.

Neni 45

Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Miraturar në datën 27.10.2016

Shpallur me dekretin nr. 9840, datë 9.11.2016, të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Bujar Nishani

VENDIM
Nr. 336, datë 6.6.2018

**PËR MIRATIMIN E RREGULLAVE TË HOLLËSISHME PËR PRODHIMIN,
KALIMIN, RREGULLAT PËRJASHTUESE TË PRODHIMIT DHE KONTROLLIN
E PRODHIMIT BIOLOGJIK BIMOR DHE TË ALGAVE TË DETIT¹⁷**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të neneve 13, pika 3, 18, 24 e 33, të ligjit nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”, me propozimin e ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e rregullave të hollësishme për prodhimin, kalimin, rregullat përjashtuese të prodhimit dhe kontrollin e prodhimit biologjik bimor dhe të algave të detit, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi.

2. Ngarkohen Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, trupat e kontrollit, Autoriteti Kombëtar i Ushqimit dhe Inspektorati Shtetëror i Mjedisit, Pyjeve dhe Ujërave për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTRI
Senida Mesi

KREU I
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

Qëllimi dhe fusha e zbatimit

1. Ky vendim ka për qëllim të përcaktojë rregullat e hollësishme:
 - a) për prodhimin biologjik bimor dhe algat e detit;
 - b) për kalimin e prodhimit bimor dhe algave të detit në prodhim biologjik;
 - c) përjashtuese për prodhimin bimor;
 - ç) për kontrollin e prodhimit biologjik bimor dhe algave të detit.
2. Për prodhimin e algave të detit përcaktohen rregullat për mbledhjen dhe kultivimin e tyre. Algat e detit përfshijnë të gjitha algat shumëqelizore detare, fitoplanktonet dhe mikroalgat.

Neni 2

Përkufizime

Të gjithë termat e përcaktuar në ligjin nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”, kanë të njëjtin kuptim edhe në këtë vendim, ndërsa termat e mëposhtëm kanë këtë kuptim:

1. “Energjia nga burimet e rinovueshme”, sipas ligjit nr. 7/2017, “Për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burimet e rinovueshme”.
2. “Fermë”, sipas ligjit nr. 9817/2007, “Për bujqësinë dhe zhvillimin rural”.

¹⁷ Ky vendim është përafshuar pjesërisht me Rregulloren e Këshillit (KE) nr. 889/2008, datë 5.9.2008, që përcakton rregullat e hollësishme për zbatimin e rregullores së Këshillit 834/2007, “Për prodhimin biologjik dhe etiketimin e produkteve biologjike në lidhje me prodhimin biologjik, etiketimin dhe kontrollin”, të ndryshuar. Numri CELEX: 02008R0889-20160507, Fletorja Zyrtare e Bashkimit Evropian, seria L, nr. 250, datë 18.9.2008, faqe 1–17.

3. “Jobiologjike”, që nuk vjen nga prodhimi i prodhuar në përputhje me ligjin nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”, ose nuk ka lidhje me të.

4. “Njësi prodhimi”, të gjitha asetet që përdoren në një sektor prodhimi, të tilla si: objektet prodhuese, toka bujqësore, kullotat, sipërfaqe të hapura, objektet ku mbahen kafshët, vaska peshkimi, sistemet e kontrollit/ hermetizimit të algave të detit, objektet për magazinimin e prodhimeve bujqësore, produkteve bimore, produkteve shtazore, produkteve të algave të detit, lëndët e para dhe çdo *input*-i tjetër që lidhen me një sektor të veçantë të prodhimit.

5. “Prodhimi hidroponik”, metoda e rritjes së bimëve me rrënjët e tyre vetëm në një tretësirë ushqyese minerale ose në një mjedis të ngurtë, si: perlite, zhavorr ose fibër guri, të cilave u shtohet një tretësirë ushqyese.

6. “Pleh organik”, produktet e jashtëqitjes nga blegtoria apo një përzierje e produkteve të jashtëqitjes nga blegtoria, të lëngshme dhe të ngurta, si dhe në formë të përpunuar.

KREU II

RREGULLAT PËR PRODHIMIN BIOLOGJIK BIMOR DHE ALGAT E DETIT DHE RREGULLAT PËRJASHTUESE

SEKSIONI I

Prodhimi bimor

Neni 3

Rregulla të përgjithshme

Në prodhimin biologjik bimor, përveç kërkesave të përcaktuara në nenin 12, të ligjit nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”, zbatohen edhe kërkesat e përcaktuara në këtë vendim.

Neni 4

Menaxhimi dhe plehërimi i tokës

1. Në prodhimin biologjik bimor përdoren vetëm plehrat dhe përmirësuesit e tokës të përcaktuara në listën e produkteve dhe substancave, sipas nenit 16, pika 2, të ligjit nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”, në masën e nevojshme. Operatorët duhet të mbajnë regjistrat për përdorimin e këtyre produkteve.

2. Vlera e përgjithshme e plehut organik të përdorur në fermë nuk duhet të kalojë sasinë prej 170 kg azot në vit/ha. Kjo sasi përdoret vetëm për përdorimin e plehut organik, të plehut të thatë të fermës, të plehut të dehidruar të shpendëve, jashtëqitjet e kafshëve të kompostuara, përfshirë plehun e shpendëve, plehun e fermës së kompostuar dhe jashtëqitjet e lëngshme të kafshëve.

3. Fermat e prodhimit biologjik mund të lidhin kontratë me fermat e tjera që zbatojnë rregullat e prodhimit biologjik, me qëllim shpërndarjen e plehut të tepërt nga prodhimi biologjik. Kufiri maksimal, i përcaktuar në pikën 2 të këtij neni llogaritet duke marrë parasysh sasinë e të gjitha njësive të prodhimit biologjik të përfshira në këtë kontratë.

4. Për të përmirësuar kushtet e përgjithshme të tokës ose për sigurimin e lëndëve ushqyese në tokë ose në bimët bujqësore mund të përdoren preparate të prodhuara nga mikroorganizma.

5. Për aktivizimin e kompostimit të plehrave përdoren preparate me bazë bimore ose preparate të prodhuara nga mikroorganizmat.

Neni 5
Ndalimi i prodhimit hidroponik

Në prodhimin biologjik bimor ndalohet përdorimi i metodës së prodhimit hidroponik.

Neni 6
Menaxhimi i dëmtuesve, sëmundjeve dhe bimëve të padëshirueshme

1. Në prodhimin biologjik bimor, kur është e nevojshme, përdoren vetëm pesticidet e përcaktuara në listën e produkteve dhe substancave, sipas nenit 16, pika 2, të ligjit nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”. Operatorët mbajnë dokumentacionin për përdorimin e pesticideve.

2. Për pesticidet që përdoren në kurthe ose metoda çorientuese, përveç ferromoneve, kurthet dhe/ose metodat çorientuese duhet të parandalojnë çlirimin e substancave të ndaluara në mjedis dhe kontaktin e produkteve të përdorura me bimët e kultivuara. Kurthet, pas përdorimit, mbliidhen dhe hidhen në vende të caktuara të riciklimit, për të shmangur mundësinë e përhapjes së tyre.

Neni 7
Rregulla të veçanta për prodhimin e kërpudhave

Për prodhimin e kërpudhave, substraktet përdoren vetëm nëse përmbajnë përbërësit e mëposhtëm:

- a) Plehun e fermës dhe jashtëqitjet e kafshëve nga:
 - i) ferment që prodhojnë sipas metodës së prodhimit biologjik;
 - ii) kur produkti i përcaktuar në nënndarjen “i” nuk gjendet, përdoren substancat e përcaktuara në listën e produkteve dhe substancave, sipas nenit 16, pika 2, të ligjit nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”, dhe kur nuk kalojnë 25% të peshës totale të përbërësve të substraktit, me përjashtim të materialit mbulues e të ujit të shtuar para kompostimit të plehrave;
- b) Produktet me prejardhje bujqësore, të ndryshme nga ato të përcaktuara në shkronjën “a” të këtij neni;
- c) Torfë që nuk është trajtuar kimikisht;
- ç) Dru që nuk trajtohet me produkte kimike pas prerjes;
- d) Ujin, tokën dhe produktet minerale të përcaktuara në listën e produkteve dhe substancave, sipas nenit 16, pika 2, të ligjit nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”.

SEKSIONI II
Prodhimi i algave të detit

Neni 8
Përshtatshmëria e mjedisit ujqor dhe plani i menaxhimit të qëndrueshëm

1. Aktiviteti prodhues i algave të detit duhet të vendoset në vende që nuk ndoten nga produkte ose substanca, të cilat nuk përdoren në prodhimin biologjik ose nga ndotës të tjerë që ndikojnë në natyrën biologjike të produkteve.

2. Njësitë e prodhimit biologjik dhe jobiologjik duhet të jenë qartësisht të ndara. Ndarja bëhet duke marrë parasysh kushtet në vend, si: sistemet e shpërndarjes së ujit, të cilat duhet të jenë të ndara, si dhe distancat dhe vendndodhjen e njësisë së prodhimit biologjik. Në rast dyshimi që prodhimi biologjik mund të ndotet, autoriteti kompetent përcakton vende ose zona të cilat

konsiderohen të papërshtatshme për vjeljen e algave të detit, si dhe distancat minimale midis njësive të prodhimit biologjik dhe jobiologjik. Kur përcaktohen distancat minimale ndarëse, autoriteti kompetent duhet të informojë operatorët dhe trupat e kontrollit.

3. Për të gjitha proceset e reja që zbatohen në prodhimin biologjik dhe kur prodhohet më shumë se 20 tonë produkte të algave të detit në vit, duhet një vlerësim mjedisor në proporcion me njësinë e prodhimit, për të përcaktuar kushtet e njësive të prodhimit dhe ndikimet mjedisore të menjëhershme të funksionimit të saj. Operatori i algave të detit duhet të paraqesë vlerësimin mjedisor të trupa e kontrollit dhe përmbajtja e vlerësimit mjedisor bazohet në kërkesat e legjislacionit në fuqi “Për vlerësimin e ndikimit në mjedis”. Nëse njësia e prodhimit biologjik ka qenë objekt i një vlerësimi mjedisor ekuivalent, atëherë ky vlerësim përdoret edhe për këtë qëllim.

4. Operatori i algave të detit duhet të hartojë një plan të menaxhimit të qëndrueshëm në proporcion me njësinë e prodhimit për vjeljen e algave të detit. Plani duhet të përditësohet çdo vit dhe të detajohen ndikimet mjedisore të aktivitetit, monitorimi mjedisor dhe masat e ndërmarra për të minimizuar ndikimet negative në mjediset ujore dhe tokësore, duke përfshirë shkarkimin e lëndëve ushqyese në mjedis për cikël prodhimi ose për vit. Plani duhet të përfshijë mbikëqyrjen dhe riparinin e pajisjeve teknike.

5. Operatori i algave të detit përdor sipas preferencave burimet e rinovueshme të energjisë dhe materiale të riciklueshme dhe harton si pjesë të planit të menaxhimit të qëndrueshëm një program të reduktimit të mbetjeve, i cili duhet të zbatohet që në fillim të aktivitetit. Përdorimi i nxehtësisë së mbetjeve, kur është e mundur, reduktohet nga përdorimi i burimeve të energjisë së rinovueshme.

6. Për vjeljen e algave të detit, duhet të kryhet një vlerësim i biomasës që në fillim të vjeljes, me qëllim ruajtjen e specieve nga zhdukja.

Neni 9

Vjelja e qëndrueshme e algave të egra të detit

1. Në njësinë e prodhimit të algave të detit operatori mban dokumentacionin financiar, i cili i mundëson atij identifikimin dhe trupës së kontrollit, verifikimin, nëse vjelësit kanë vjelë vetëm alga deti të egra të prodhuara në përputhje me kërkesat e ligjit nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”.

2. Vjeljet kryhen në mënyrë të tillë që sasinë e vjela të mos shkaktojnë ndikim ndotës në mjedisin ujor. Për të siguruar rigjenerimin e algave të detit merren parasysh faktorë, si: teknika e vjeljes, madhësitë minimale, mosha, ciklet e riprodhimit ose madhësia e algave të detit të mbetura.

3. Në rastet kur algat e detit vilen nga një zonë vjeljeje në përdorim të përbashkët nga disa operatorë, dokumentacioni i mbajtur duhet të tregojë që e gjithë sasia e vjelë është kryer në përputhje me kërkesat e këtij vendimi.

4. Të dhënat për vlerësimin e prodhimit të pritshëm që mund të vilet për sezon dhe burimet e ndotjes së mundshme për shtretërit e vjelë tregojnë nëse ka një menaxhim të qëndrueshëm dhe pa ndikim afatgjatë në zonat e vjeljes.

Neni 10

Kultivimi i algave të detit

1. Algat e kultivuara në det duhet të shfrytëzojnë vetëm lëndët ushqyese që ndodhen natyrshëm në mjedisin ku kultivohen ose nga prodhimet shtazore të akuakulturës biologjike, mundësisht të lokalizuara pranë dhe pjesë e një sistemi shumëkulturësh.

2. Për pajisjet në tokë, kur përdoren burimet e jashtme ushqyese, nivelet ushqyese në ujin rrjedhës duhet të jenë njëloj me ujin e ardhur. Përdoren vetëm ushqyesit me origjinë minerale ose bimore dhe që përfshihen në listën e përcaktuar në nenin 16, pika 2, të ligjit nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”.

3. Litarët e pajisjet e tjera të përdorura për rritjen e algave të detit mund të ripërdoren ose të riciklohen.

Neni 11

Masat për pastrimin e makinerive dhe të pajisjeve të prodhimit

1. Pastrimi i pajisjeve dhe i makinerive kryhet nëpërmjet metodave fizike dhe mekanike. Kur pastrimi nuk është i mundur me këto metoda, atëherë për pastrim përdoren vetëm substancat e përfshira në listën e përcaktuar në nenin 16, pika 2, të ligjit nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”.

2. Organizmat e vegjël largohen vetëm me metoda fizike dhe, nëse është e mundur, kthehen në det sa më larg nga ferma.

SEKSIONI III

Rregullat përjashtuese të prodhimit për prodhimin bimor

Neni 12

Prodhimi paralel

Në përjashtim nga rregullat e prodhimit, për të siguruar fillimin apo vazhdimësinë e prodhimit biologjik në ferma që përballen me kushtëzime klimatike, gjeografike ose strukturore, një prodhues mund të menaxhojë në të njëjtën hapësirë njësitë e prodhimit biologjik dhe jobiologjik në rastin:

a) E prodhimit të kulturave shumëvjeçare, të cilat kërkojnë një periudhë kultivimi të paktën trevjeçare, dhe kur varietetet nuk mund të dallohen lehtë, me kusht që të plotësohen kushtet e mëposhtme:

i. të gjitha njësitë e prodhimit të përfshihen në një plan kalimi, i cili parashikon fillimin e kalimit në prodhim biologjik të njësisë së fundit, brenda një periudhe 5-vjeçare;

ii. të sigurohet ndarja e përhershme e produkteve të prodhuara nga çdo njësi prodhimi;

iii. të njoftohet trupa e kontrollit për vjeljen e çdo produkti, të paktën 48 orë më parë;

iv. të informohet trupa e kontrollit mbi sasitë e vjela në njësitë e prodhimit dhe masat e zbatuara për ndarjen e produkteve kur përfundon vjelja;

v. të miratohen nga trupa e kontrollit dhe të raportohen tek autoriteti kompetent plani i kalimit dhe masat e kontrollit dhe ky miratim të konfirmohet çdo vit pas fillimit të planit të kalimit;

b) Kur sipërfaqet bujqësore përdoren për kërkime bujqësore të miratuara nga autoriteti kompetent dhe kur provohet që plotësohen kushtet e përcaktuara në shkronjën “a”, nënndarjet “ii”, “iii”, “iv” dhe “v”, të këtij neni;

c) E prodhimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor e transplanteve të tyre dhe kur provohet që plotësohen kushtet e përcaktuara në shkronjën “a”, nënndarjet “ii”, “iii”, “iv” dhe “v” të këtij neni;

ç) E kullotave që përdoren vetëm për kullotje.

Neni 13

Përdorimi i farave ose i materialit shumëzues bimor që nuk janë përftuar me metodën e prodhimit biologjik

1. Në prodhimin biologjik, në rastin e përjashtimit nga rregullat e prodhimit për të siguruar fillimin apo vazhdimësinë e prodhimit biologjik, në ferma që përballen me kushtëzime klimatike, gjeografike ose strukturore përdoren:

a) Farat dhe materiali shumëzues bimor nga një njësi prodhimi në kalim;

b) Farat dhe materiali shumëzues bimor jobiologjike kur kërkesa e shkronjës “a” të kësaj pike nuk mund të zbatohet me lejen e trupës së kontrollit.

2. Për përdorimin e farave jobiologjike zbatohen kërkesat, si më poshtë vijon:

a) Farat jobiologjike përdoren me kusht që të mos jenë trajtuar me produkte të mbrojtjes së bimëve (në vijim PMB), të tjera nga ato të lejuara sipas nenit 6, pika 1, të këtij vendimi, përveç rasteve kur trajtimi është miratuar për qëllime fitosanitare nga autoriteti kompetent për të gjitha varietetet e një lloji të dhënë në zonat ku do të përdoren farat.

b) Trupa e kontrollit lejon përdorimin e farave jobiologjike vetëm në rastet e mëposhtme kur:

i. nuk gjendet asnjë varietet i llojeve që prodhuesi kërkon të prodhojë;

ii. asnjë operator furnizues, nuk mund të shpërndajë fara ose farë patateje biologjike përpara mbjelljes;

iii. varieteti të cilin prodhuesi kërkon të prodhojë nuk gjendet i regjistruar në katalogun kombëtar si varietet i prodhuar nga fara të prodhuara me metodën biologjike dhe prodhuesi vërteton se asnjë nga varietetet e të njëjtit lloj të regjistruara si biologjike nuk janë të përshtatshme;

iv. justifikohet përdorimi në kërkime, testime në fushë, në shkallë eksperimentale ose për qëllime të ruajtjes së varieteteve të miratuara nga autoriteti kompetent;

c) Trupa e kontrollit lëshon lejen për përdorimin e farave jobiologjike para mbjelljes.

ç) Leja lëshohet vetëm për prodhuesit individualë për një sezon e për çdo periudhë dhe trupa e kontrollit regjistron sasinë e farave të lejuara.

d) Në përjashtim të përcaktimit në shkronjën “ç” të këtij neni, autoriteti kompetent lëshon një leje të përgjithshme për të gjithë përdoruesit për një varietet kur dhe për sa kohë plotësohet kushti, sipas përcaktimit në shkronjën “b”, nënndarja “i” dhe/ose nënndarja “iii”, të këtij neni.

KREU III

RREGULLAT E KALIMIT PËR BIMËT, PRODUKTET BIMORE DHE ALGAT E DETIT

Neni 14

Rregullat e kalimit për bimët dhe produktet bimore

1. Bimët dhe produktet bimore konsiderohen biologjike, kur në parcelat e prodhimit të tyre zbatohen rregullat e prodhimit të përcaktuara në ligjin nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”, dhe në kreun II të këtij vendimi, gjatë një periudhe kalimi, të paktën dy vjet para mbjelljes, ose në rastin e kullotës ose foragjereve shumëvjeçare, të paktën dy vjet para përdorimit si ushqim për kafshë nga fermat biologjike, ose në rastin e kulturave shumëvjeçare përveç foragjereve, të paktën tre vjet para vjeljes së parë të produkteve biologjike.

2. Trupa e kontrollit vendos për të njohur si pjesë të periudhës së kalimit çdo periudhë të mëparshme në të cilën:

a) Parcelat kanë qenë subjekt i masave të përcaktuara në një program zyrtar, me kusht që këto masa të sigurojnë që në parcela nuk janë përdorur produkte të palejuara për përdorim në prodhimin biologjik;

b) Parcelat kanë qenë tokë ose tokë bujqësore djerrë, të cilat nuk janë trajtuar me produkte të palejuara.

3. Periudha, sipas përcaktimit në shkronjën “b”, të pikës 2, të këtij neni, mund të merret parasysh vetëm nëse operatori i paraqet trupës së kontrollit prova dhe dokumente të mjaftueshme që vërtetojnë se kushtet plotësohen për një periudhë të paktën trevjeçare.

4. Trupa e kontrollit vendos të zgjasë periudhën e kalimit përtej periudhës së përcaktuar në pikën 1 të këtij neni, në rastet kur toka është ndotur me produkte të palejuara për prodhimin biologjik.

5. Trupa e kontrollit duhet të informojë autoritetin kompetent për të gjitha vendimet për zgjatjen ose reduktimin e periudhës së kalimit.

6. Në rastin e parcelave, të cilat janë certifikuar ose janë në proces kalimi në prodhim biologjik, që trajtohen me një produkt të palejuar, autoriteti kompetent mund të shkurtojë periudhën e kalimit të përcaktuar në pikën 1 të këtij neni, vetëm në rastet kur parcelat janë pjesë e:

a) Masave të detyrueshme për kontrollin e sëmundjeve ose të dëmtuesve, të përcaktuara nga autoriteti kompetent;

b) Testimeve shkencore të miratuara nga autoriteti kompetent.

7. Në rastet e përcaktuara në pikën 6 të këtij neni, kohëzgjatja e periudhës së kalimit caktohet duke marrë parasysh faktorët e mëposhtëm:

a) Procesi i degradimit të produktit të përdorur të garantojë një nivel të papërfillshëm të mbetjeve në tokë në fund të periudhës së kalimit dhe në rastin e kulturave shumëvjeçare në bimë;

b) Prodhimi i vjelë pas trajtimit nuk mund të shitet duke iu referuar metodës së prodhimit biologjik.

Neni 15

Periudha e kalimit për algat e detit

1. Periudha e kalimit në prodhim biologjik për një zonë vjeljeje të algave të detit të egra është gjashtë muaj.

2. Periudha e kalimit në prodhim biologjik për një njësi kultivimi të algave të detit është më e gjatë se gjashtë muaj ose sa një cikël i plotë prodhimi.

KREU IV

RREGULLAT E HOLLËSISHME TË KONTROLLIT PËR PRODHIMIN BIMOR DHE ALGAT E DETIT

SEKSIONI I

Rregullat e hollësishme të kontrollit për bimët dhe produktet bimore të prodhuara ose të mbledhura nga ferma

Neni 16

Masat e kontrollit

1. Për bimët dhe produktet bimore të prodhuara ose të mbledhura nga ferma zbatohen rregullat e hollësishme të kontrollit, të përcaktuara në këtë kre.

2. Çdo njësi prodhimi biologjik duhet të ketë një përshkrim të plotë të njësisë, i cili:

a) Hartohet edhe kur operatori ushtron aktivitetin e tij vetëm në mbledhjen e bimëve spontane;

b) Përmban magazinat, ambientet e prodhimit, parcelat dhe/ose zonat e mbledhjes së bimëve spontane, si dhe, kur është e mundur, ambientet në të cilat realizohen proceset e përpunimit dhe/ose paketimit;

c) Specifikon datën e trajtimit të fundit me produkte të palejuara në prodhimin biologjik në parcelat dhe/ose zonat e mbledhjes.

2. Në rastin e mbledhjes së bimëve spontane, për të siguruar përputhshmërinë me rregullat e prodhimit biologjik, operatori duhet të marrë një vërtetim nga autoritetet kompetente zyrtare, që vërteton se plotësohen kërkesat e nenit 12, pika 2, të ligjit nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”.

Neni 17
Komunikimet

Çdo vit, para datës së kërkuar nga trupa e kontrollit, operatori i prodhimit biologjik e njofton atë lidhur me planin e prodhimit të produkteve bujqësore, të ndarë sipas parcelave.

Neni 18
Të dhënat për prodhimin bimor

1. Të dhënat për prodhimin bimor mbahen nga operatori në formën e një regjistri dhe duhet të jenë të disponueshme për trupën e kontrollit në çdo kohë.

2. Përveç planit të prodhimit, sipas nenit 17 të këtij vendimi, regjistri duhet të përmbajë të paktën informacionin për:

- a) Përdorimin e plehrave, si: datën e përdorimit, llojin, sasinë e plehut dhe parcelën ku përdoret;
- b) Përdorimin e PMB-së, si: arsyen, datën e trajtimit, llojin dhe metodën e trajtimit;
- c) Furnizimet me *input*-e të fermës, si: datën, llojin dhe sasinë e produktit të blerë;
- ç) Vjeljet, si: datën, llojin dhe sasinë e prodhimit biologjik ose prodhimit në kalim.

Neni 19
Menaxhimi i disa njësive të prodhimit nga një operator

Në rastin kur operatori menaxhon disa njësi prodhimi biologjike dhe jobiologjike në të njëjtin vend, edhe njësitë që prodhojnë prodhime jobiologjike, së bashku me objektet e magazinimit për *input*-et në fermë duhet të zbatojnë rregullat e përgjithshme dhe të hollësishme të kontrollit, të përcaktuara në ligjin nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”, dhe në këtë vendim.

SEKSIONI II
Rregullat e hollësishme të kontrollit për algat e detit

Neni 20
Masat e kontrollit

1. Kur operatori aplikon për herë të parë për t’u përfshirë në sistemin e kontrollit të prodhimit biologjik, përshkrimi për njësinë e prodhimit përfshin:

- a) Një përshkrim të plotë të instalimeve në tokë dhe në det;
- b) Vlerësimin mjedisor;
- c) Planin e menaxhimit të qëndrueshëm.

2. Për algat e detit të egra hartohet një përshkrim i plotë, siç përcaktohet në pikën 1 të këtij neni, si dhe një hartë e zonave bregdetare ose detare të grumbullimit dhe zonave tokësore ku ndodhin aktivitetet pas grumbullimit.

Neni 21
Të dhënat për prodhimin e algave të detit

1. Të dhënat për prodhimin e algave të detit mbahen nga operatori në formën e një regjistri dhe janë të disponueshme për trupën e kontrollit në çdo kohë. Këto të dhëna përmbajnë të paktën:

- a) Listën e specieve, datën dhe sasinë e vjelje;
- b) Datën e përdorimit, llojin dhe sasinë e plehrave të përdorura.

2. Për mbledhjen e algave të detit të egra, regjistri, përveç të dhënave të përcaktuara në pikën 1 të këtij neni, përmban edhe:

- a) Historikun e aktivitetit të vjeljes për çdo specie në shtretërit e përcaktuar;
- b) Vlerësimin e prodhimit të pritshëm që mund të vilet për sezon;
- c) Burimet e ndotjes së mundshme për shtretërit e vjelë;
- ç) Prodhimin e qëndrueshëm vjetor për çdo shtrat.

VENDIM
Nr. 830, datë 18.12.2019

**PËR MIRATIMIN E RREGULLAVE TË HOLLËSISHME PËR
GRUMBULLIMIN, AMBALAZHIMIN, TRANSPORTIN, RUAJTJEN,
ETIKETIMIN, NJOFTIMIN E AKTIVITETIT DHE KONTROLLIN E
PRODUKTEVE BIOLOGJIKE”¹⁸**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, dhe të neneve 18, 29, 33 e 36, të ligjit nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”, me propozimin e ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e rregullave të hollësishme për grumbullimin, ambalazhimin, transportin, ruajtjen, etiketimin, njoftimin e aktivitetit dhe kontrollin e produkteve biologjike, sipas tekstit bashkëlidhur këtij vendimi.

2. Ngarkohen Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, trupat e kontrollit dhe Autoriteti Kombëtar i Ushqimit për zbatimin e këtij vendimi

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTËR
Edi Rama

KREU I
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME
Neni 1
Qëllimi

Ky vendim ka për qëllim të përcaktojë:

- a) rregullat për grumbullimin, ambalazhimin, transportin dhe ruajtjen e produkteve biologjike;
- b) rregullat e hollësishme për etiketimin, paraqitjen, përbërjen dhe përmasat e treguesve të detyrueshëm të etiketimit dhe rregullat për përbërjen, paraqitjen, madhësinë dhe dizenjimin e logos kombëtare për prodhimin biologjik;
- c) rregullat e detajuara për procedurën e njoftimit të aktivitetit nga operatorët biologjikë, dhe forma e certifikatës së operatorit;
- ç) rregullat e hollësishme për kontrollin e produkteve biologjike.

¹⁸ Ky vendim është përafruar pjesërisht me rregulloret e Këshillit (KE): nr. 889/2008, datë 5 shtator 2008, që përcakton rregullat e hollësishme për zbatimin e rregullores së Këshillit 834/2007, “Për prodhimin biologjik dhe etiketimin e produkteve biologjike në lidhje me prodhimin biologjik, etiketimin dhe kontrollin”, të ndryshuar. Numri CELEX: 02008R0889-20160507, “Fletorja Zyrtare” e Bashkimit Evropian, seria L nr. 250, datë 18.9.2008, faqe 1–17.

Neni 2

Përkufizime

Të gjithë termat e përcaktuar në ligjin nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre” (më poshtë “ligji”), kanë të njëjtin kuptim edhe në këtë vendim, ndërsa me termat e mëposhtëm nënkuptojmë:

1. **“Dosje kontrolli”**, dosja që përmban të gjithë informacionin dhe dokumentet që transmetohen nga operatori i prodhimit biologjik tek autoriteti kompetent ose trupa e kontrollit.

2. **“Importues”**, personi fizik ose juridik, brenda territorit të Republikës së Shqipërisë, i cili paraqet një ngarkesë për çlirim për qarkullim të lirë, në Republikën e Shqipërisë, personalisht ose nëpërmjet një përfaqësuesi.

3. **“Marrësi i parë”**, personi, fizik ose juridik, që merr ngarkesën e importuar, për përgatitje dhe/ose tregtim të mëtejshëm.

KREU II

GRUMBULLIMI, AMBALAZHIMI, TRANSPORTI DHE MAGAZINIMI I PRODUKTEVE BIOLOGJIKE

Neni 3

Grumbullimi i produkteve dhe transportimi në njësitë e përgatitjes

1. Operatorët mund të kryejnë, njëkohësisht, grumbullimin e produkteve biologjike dhe jobiologjike, vetëm nëse merren masa të përshtatshme për të parandaluar çdo përzierje ose shkëmbim të mundshëm me produktet jobiologjike dhe për të siguruar identifikimin e produkteve biologjike.

2. Operatori mban informacionin, i cili i vihet në dispozicion trupës së kontrollit, për:

- a) ditën dhe orën e grumbullimit;
- b) qarkullimin;
- c) datën dhe orën e pranimit të produkteve.

Neni 4

Ambalazhimi dhe transporti i produkteve tek operatorët ose njësitë e tjera

1. Operatorët sigurojnë që produktet biologjike të transportohen tek operatorët ose njësitë e tjera, përfshirë shitësit me shumicë dhe pakicë, vetëm në ambalazhe të përshtatshme, kontejnerë ose mjete transporti, të mbyllura në mënyrë të tillë që zëvendësimi i përmbajtjes së produktit nuk mund të ndodhë pa ndryshim apo dëmtim të vulës dhe të jetë i pajisur me etiketë e cila, përveç treguesve të tjerë, sipas legjislacionit në fuqi për etiketimin, përmban edhe:

a) emrin dhe adresën e operatorit dhe kur janë të ndryshëm edhe të pronarit ose të shitësit të produktit;

b) emrin e produktit ose një përshkrim në rastin e ushqimit të përbërë për kafshë, të shoqëruar me një referencë për metodën e prodhimit biologjik;

c) emrin dhe numrin kodues të trupës së kontrollit që certifikon operatorin;

ç) kur është e mundur, treguesin e identifikimit të lotit, që mundëson lidhjen e sasisë së produktit me dokumentacionin financiar, sipas nenit 21, të këtij vendimi, të dakordësuar me trupën e kontrollit.

2. Informacioni sipas pikës 1, të këtij neni, mundet të paraqitet edhe në një dokument shoqërues, që lidhet me ambalazhin, kontejnerin ose mjetin e transportit të produktit. Ky dokument shoqërues përmban edhe informacionin për furnizuesin dhe/ose transportuesin e produktit.

3. Mbyllja e ambalazhit, e kontejnerit ose e automjetit nuk kërkohet kur plotësohen kushtet e mëposhtme:

- a) transporti kryhet direkt midis dy operatorëve, të cilët janë objekt i sistemit të kontrollit organik;
- b) produktet shoqërohen nga një dokument që përmban informacionin e kërkuar sipas pikës 1, të këtij neni;
- c) të dy operatorët, dërguesi dhe pranuesi mbajnë të dhëna të dokumentuara për veprimet e transportit, të cilat i vihen në dispozicion trupës së kontrollit që kontrollon transportin.

Neni 5

Rregulla të veçanta për transportin e ushqimit për kafshë, në njësitë e tjera të prodhimit, të përgatitjes ose të ruajtjes

Kur transportohet ushqim për kafshë në njësitë e tjera të prodhimit, të përgatitjes ose të magazinimit, përveç kërkesave të përcaktuara në nenin 4, të këtij vendimi, operatorët duhet të plotësojnë edhe kushtet e mëposhtme:

- a) gjatë transportit, ushqimet biologjike për kafshë, ushqimet për kafshë në kalim dhe ato jobiologjike duhet të ndahen fizikisht në mënyrë efikase;
- b) mjetet dhe/ose kontejnerët që janë përdorur për transportin e produkteve jobiologjike përdoren për transportin e produkteve biologjike, me kusht që:
 - i. të jetë kryer pastrimi i duhur dhe të jetë kontrolluar efikasiteti i tij, përpara kryerjes së transportit të produkteve biologjike. Operatorët të mbajnë të dhëna të dokumentuara për kryerjen e këtyre veprimeve;
 - ii. të zbatohen të gjitha masat e duhura, bazuar në vlerësimin e riskut, dhe operatorët të garantojnë që produktet jobiologjike nuk vendosen në treg me tregues që i referohet prodhimit biologjik;
 - iii. operatori mban të dhëna të dokumentuara për veprimet e transportit, të cilat i paraqiten trupës së kontrollit;
- c) transporti i ushqimit biologjik, të përfunduar për kafshë, kryhet i ndarë fizikisht ose në kohë, nga transporti i produkteve të tjera të përfunduara;
- ç) gjatë transportit regjistrohet sasia e produktit në fillim dhe çdo sasi individuale e shpërndarë.

Neni 6

Transporti i peshkut të gjallë

1. Peshqit e gjallë duhet të transportohen në tankerë të përshtatshëm, me ujë të pastër, të cilët plotësojnë nevojat e tyre fiziologjike në lidhje me temperaturën dhe oksigjenin e tretur.

2. Para transportimit të peshkut biologjik dhe të produkteve të tij, tanket duhet të pastrohen, të dezinfektohen dhe të shpëlaken në mënyrën e duhur.

3. Gjatë transportit të merren masa paraprake për të zvogëluar stresin e peshqve dhe dendësia e tyre nuk duhet të arrijë në nivelin që është i dëmshëm për speciet.

4. Për veprimet e kryera sipas pikave 1, 2 dhe 3, të këtij neni, duhet të mbahen të dhëna të dokumentuara.

Neni 7

Pranimi i produkteve nga njësitë dhe operatorët e tjerë

1. Në momentin e pranimi nga njësitë ose operatorët e tjerë, të produkteve biologjike të cilat duhet të jenë të mbyllura, operatori kontrollon mbylljen e ambalazhit ose të kontejnerit, si dhe praninë e treguesve të përcaktuar në nenin 4, të këtij vendimi.

2. Operatori verifikon informacionin në etiketë me informacionin në dokumentet shoqëruese. Rezultati i këtyre verifikimeve shënohet në dokumentacionin financiar, sipas përcaktimit në nenin 18, të këtij vendimi.

Neni 8 **Ruajtja e produkteve**

1. Në ambientet e ruajtjes së produkteve duhet të sigurohet identifikimi i loteve dhe të shmanget çdo përzierje ose kontaminim nga produktet dhe/ose substancat që nuk plotësojnë kërkesat e prodhimit biologjik. Produktet biologjike duhet të identifikohen qartësisht në çdo kohë.

2. Në njësitë e prodhimit biologjik bimor, blegtoral, të algave të detit, akuakulturës, ndalohet magazinimi i *input*-eve që nuk lejohen të përdoren në prodhimin biologjik.

3. Magazinimi në ferma i produkteve mjekësore veterinarë alopatiche dhe antibiotikëve lejohet vetëm kur përdorimi i tyre rekomandohet nga një veteriner, në rastet e trajtimit sipas përcaktimit të nënndarjes “ii”, të shkronjës “d”, të nenit 14, ose të nënndarjes “ii”, të shkronjës “dh”, të nenit 15, të ligjit. Këto produkte ruhen në një vend të mbikëqyrur dhe regjistrohen në regjistrin e kafshëve, në rastin e prodhimit biologjik blegtoral dhe në regjistrin e prodhimit të akuakulturës, në rastin e prodhimit të akuakulturës biologjike.

4. Në rastet kur operatorët trajtojnë produkte jobiologjike e biologjike dhe këto të fundit magazinohen në të njëjtat ambiente me produktet e tjera bujqësore dhe ushqimore duhet që:

a) produktet biologjike të mbahen të ndara nga produktet e tjera bujqësore dhe/ose ushqimore;

b) të merren masa që të sigurohet identifikimi i ngarkesave dhe të shmanget përzierja ose shkëmbimi me produktet jobiologjike;

c) para magazinimit të produkteve biologjike të merren masa për pastrimin efektiv të ambienteve të magazinimit, veprime të cilat dokumentohen.

Neni 9

Grumbullimi, ruajtja, ambalazhimi, transporti dhe kontrolli i bimëve mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore (BMET), përveç kërkesave të përcaktuara në këtë krye, kryhet edhe në përputhje me kërkesat e ligjit nr. 10120, datë 23.4.2009, “Për mbrojtjen e fondit të bimëve mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore”.

KREU III **KËRKESAT PËR ETIKETIMIN E PRODUKTEVE BIOLOGJIKE**

Neni 10

Përveç kërkesave të përcaktuara në legjislacionin në fuqi për etiketimin e produkteve ushqimore dhe të kërkesave të përcaktuara në ligjin nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”, produktet biologjike duhet të plotësojnë kërkesat e veçanta të etiketimit, të përcaktuara në këtë krye.

Neni 11 **Logoja kombëtare e prodhimit biologjik**

1. Logo përdoret në etiketim vetëm nëse produktet prodhohen në përputhje me ligjin dhe aktet nënligjore në zbatim të tij, nga operatorët të cilët plotësojnë kërkesat e sistemit të kontrollit dhe të tregtimit të këtyre produkteve.

2. Përbërja, paraqitja, madhësia dhe dizenjimi i logos kombëtare të prodhimit biologjik (me poshtë logo) të jetë sipas modelit të paraqitur në aneksin I, të këtij vendimi.

Neni 12

Kushtet për përdorimin e numrit kodues dhe të vendit të origjinës

1. Numri kodues i trupës së kontrollit duhet:
 - a) të fillojë me akronimin AL (që identifikon Shqipërinë);
 - b) të përmbajë termin “Bio”, i cili tregon metodën e prodhimit biologjik;
 - c) të përmbajë një numër identifikues progresiv, i cili do të përmbajë 3 shifra që përcaktohen nga Komisioni për Bujqësinë Biologjike (duke filluar nga numri 001);
 - ç) të vendoset në të njëjtën fushëpamje me logon dhe treguesin e vendit të origjinës, ku janë prodhuar lëndët e para bujqësore, prej të cilave përbëhet produkti.
2. Treguesi i vendit të origjinës, ku janë kultivuar lëndët e para bujqësore nga të cilat përbëhet produkti, vendoset menjëherë poshtë numrit kodues, të përcaktuar në pikën 1, të këtij neni.

Neni 13

Përdorimi i markës tregtare dhe i përshkrimit të produktit për shitje në ushqimin për kafshët që përdoren për ushqim

Marka tregtare dhe përshkrimi i produktit për shitje, të cilat përmbajnë termat “biologjik”, “organik”, “bio”, ose “eko”, përdoren vetëm nëse të gjithë përbërësit e produktit me origjinë bimore ose shtazore janë biologjikë dhe, të paktën, 95% e lëndës së thatë të produktit përbëhet nga përbërës të tillë.

Neni 14

Treguesit e etiketimit në ushqimin e përpunuar, biologjik për kafshë

1. Termat “biologjik” ose “organik” dhe “logo” përdoren në etiketimin e ushqimit të përpunuar për kafshë, kur:
 - a) ushqimi i përpunuar për kafshë plotëson kërkesat e ligjit dhe në veçanti të nënndarjeve “iv” dhe “v”, të shkronjës “ç”, të nenit 14, për blegtorinë, ose të shkronjës “ç”, të nenit 15, për speciet e akuakulturës, dhe të nenit 19 të tij;
 - b) ushqimi i përpunuar për kafshë të jetë në përputhje me kërkesat e legjislacionit për prodhimin biologjik blegtoral dhe ushqimin e përpunuar, biologjik, për kafshë;
 - c) të gjithë përbërësit me origjinë bimore ose shtazore, që gjenden në ushqimin e përpunuar, biologjik, për kafshë, duhet të jenë biologjikë;
 - ç) të paktën 95% e lëndës së thatë të produktit të përbëhet nga produkte bujqësore biologjike.
2. Në zbatim të kërkesave të shkronjave “a” dhe “b”, të pikës 1, të këtij neni, në rastin e produkteve që përmbajnë sasi të ndryshme të lëndëve ushqimore biologjike për kafshë, dhe/ose në kalim dhe/ose jobiologjike të lejuara të përdoren në prodhimin biologjik, lejohet të përdoret shprehja “mund të përdoret në prodhimin biologjik, në përputhje me legjislacionin për prodhimin biologjik”.

Neni 15

Kushtet për përdorimin e treguesve të etiketimit në ushqimin e përpunuar për kafshë

1. Treguesit e përcaktuar në nenin 14, të këtij vendimi, duhet:
 - a) të ndahen nga treguesit e detyrueshëm, të përcaktuar në legjislacionin në fuqi për etiketimin e ushqimit për kafshë;

b) të paraqiten në ngjyrë, format ose shkrim që nuk tërheq vëmendje më shumë se përshkrimi ose emri i ushqimit për kafshë, të përcaktuar në legjislacionin për etiketimin e ushqimit për kafshë;

c) të shoqërohen në të njëjtën fushëpamje me një tregues për peshën e lëndës së thatë, duke iu referuar:

- i. përqindjes së lëndëve ushqimore biologjike për kafshë;
- ii. përqindjes së lëndëve ushqimore për kafshë nga produkte në kalim drejt bujqësisë biologjike;
- iii. përqindjes së lëndëve ushqimore për kafshë, që nuk përfshihen në nënndarjet “i” dhe “ii”, të kësaj pike;
- iv. përqindjes së përgjithshme të ushqimit për kafshë me prejardhje bujqësore;
- ç) të shoqërohen me një listë të emrave të lëndëve ushqimore, biologjike për kafshë;
- d) të shoqërohen nga një listë e emrave të lëndëve ushqimore për kafshë nga produkte në kalim drejt bujqësisë biologjike.

2. Përveç treguesve të përcaktuar në nenin 14, të këtij vendimi, mund të referohet edhe detyrimi për të përdorur ushqimin për kafshë në përputhje me legjislacionin për prodhimin biologjik blegtoral.

Neni 16

Kërkesa të veçanta për etiketimin e produkteve bimore në kalim

Produktet bimore në kalim mund të mbajnë treguesin “produkt në kalim në bujqësinë biologjike”, me kusht që:

- a) të jetë plotësuar një periudhë kalimi, të paktën 12-mujore, para vjeljes apo mbledhjes së tyre;
- b) treguesi të paraqitet në ngjyrë, madhësi dhe shkrim të tillë që të mos jetë më i dukshëm se përshkrimi i shitjes së produktit dhe të gjithë treguesit të kenë të njëjtën madhësi shkronjash;
- c) produkti të përmbajë vetëm një përbërës bimor me origjinë bujqësore;
- ç) treguesi të lidhet me emrin dhe numrin kodues të trupës së kontrollit.

KREU IV

RREGULLA TË PËRGJITHSHME TË KONTROLLIT

Neni 17

Masat e kontrollit

1. Kur operatori përfshihet në sistemin e kontrollit për herë të parë, përveç plotësimit të kërkesave të përcaktuara në legjislacionin për ushqimin dhe atë për mbrojtjen e mjedisit, duhet të përgatisë, të përditësojë dhe të paraqesë te trupa e kontrollit:

- a) një përshkrim të plotë të njësisë së prodhimit dhe/ose të stabilimentit dhe/ose të aktivitetit;
- b) masat që ndërmerren në nivel njësie dhe/ose stabilimenti dhe/ose aktiviteti, për të siguruar përputhshmërinë me rregullat e prodhimit biologjik;
- c) masat parandaluese që ndërmerren për të reduktuar rrezikun e kontaminimit nga produktet ose substancat që nuk lejohen të përdoren në prodhimin biologjik dhe masat për pastrimin e magazinave dhe në të gjithë zinxhirin e prodhimit;
- ç) karakteristikat specifike të metodës së prodhimit të përdorur, kur operatori kërkon t'i lëshohet certifikatë, siç përcaktohet në nenin 23, të këtij vendimi.

2. Kur është e përshtatshme, përshkrimi dhe masat e përcaktuara në pikën 1, të këtij neni, mund të jenë pjesë e sistemit të menaxhimit të cilësisë të ngritur nga operatori.

Neni 18

Deklarata dhe detyrimet e operatorit

1. Përshkrimi dhe masat e përcaktuara në nenin 17, të këtij vendimi, përfshihen në një deklaratë të nënshkruar nga operatori përgjegjës. Deklarata përmban edhe angazhimin që operatori të pranojë:

- a) të kryejë aktivitetin në përputhje me rregullat e prodhimit biologjik;

b) zbatimin e masave korrigjuese në përputhje me rregullat e prodhimit biologjik, në rastin e shkeljeve ose të parregullsive;

c) të informojë, me shkrim, blerësit e produktit, për të hequr nga produkti treguesit që i referohen metodës së prodhimit biologjik, në rastin e produkteve që rezultojnë jobiologjike;

ç) shkëmbimin e informacionit ndërmjet trupave të kontrollit, në rastet kur operatori dhe/ose nënkontraktorët e tij janë kontrolluar nga trupa kontrolli të ndryshme, në përputhje me kërkesat e ligjit;

d) të kalojë dosjen e kontrollit të trupa tjetër e kontrollit, në rastet kur operatori dhe/ose nënkontraktorët e tij ndryshojnë trupën e kontrollit;

dh) të informojë menjëherë autoritetin kompetent dhe trupën e kontrollit, në rastet kur operatori tërhiqet nga sistemi i kontrollit;

e) që dosja e kontrollit të ruhet për një periudhë, të paktën, pesëvjeçare në rastet kur operatori tërhiqet nga sistemi i kontrollit;

ë) të informojë pa vonesë trupën e kontrollit për çdo parregullsi apo shkelje që ndikon në statusin biologjik të produkteve të tij ose të produkteve biologjike të furnizuara nga operatorët e tjerë ose nënkontraktorët.

2. Deklarata sipas pikës 1, të këtij neni, verifikohet nga trupa e kontrollit, e cila përpilon një raport inspektimi, ku identifikohen, nëse ka, mangësitë dhe mospërputhjet e mundshme me rregullat e prodhimit biologjik. Raporti nënshkruhet edhe nga operatori, i cili, në rastin e konstatimit të mospërputhjeve me rregullat e prodhimit biologjik, duhet të ndërmarrë masat korrigjuese të nevojshme.

Neni 19

Njoftimi i aktivitetit dhe i ndryshimeve në masat e kontrollit

1. Çdo operator që prodhon, përgatit, ruan, importon, eksporton nga/në një vend tjetër ose tregton produkte biologjike ose në kalim, përpara vendosjes së tyre në treg duhet të njoftojë autoritetin kompetent mbi aktivitetin e tij.

2. Forma e njoftimit është sipas modelit të përcaktuar në aneksin II, bashkëlidhur këtij vendimi. Pas njoftimit operatori regjistrohet në regjistrin e operatorëve të prodhimit biologjik.

3. Operatori njofton menjëherë autoritetin kompetent dhe trupën e kontrollit, për çdo ndryshim, në përshkrimin dhe/ose masat e përcaktuara në këtë nen dhe në nenet 17 dhe 18, të këtij vendimi.

Neni 20

Inspektimet

1. Trupa e kontrollit kryen, të paktën një herë në vit, një inspektim fizik të të gjithë operatorëve që ka në sistemin e tij të kontrollit.

2. Trupa e kontrollit merr dhe analizon mostra për identifikimin e produkteve të palejuara për t'u përdorur në prodhimin biologjik, kontrollin e përputhshmërisë së teknikave të prodhimit me rregullat e prodhimit biologjik dhe/ose identifikimin e kontaminimit të mundshëm nga produktet e palejuara për prodhimin biologjik.

3. Numri i mostrave të marra dhe të analizuar në vit nga trupa e kontrollit duhet të jetë të paktën 5% e numrit të operatorëve në sistemin e kontrollit të saj.

4. Përzgjedhja e operatorëve për të marrë mostra për analizim kryhet mbi bazën e vlerësimit të përgjithshëm të riskut, të mospërputhjes me rregullat e prodhimit biologjik. Ky vlerësim i përgjithshëm duhet të marrë parasysh të gjitha stadet e prodhimit, të përgatitjes dhe të shpërndarjes.

5. Trupa e kontrollit merr dhe analizon mostra, në çdo rast, kur dyshohet që përdoren produkte apo teknika të palejuara për prodhimin biologjik dhe, në këto raste, nuk ka asnjë kufizim në numër për marrjen e mostrave.

6. Trupa e kontrollit mund të marrë dhe analizojë mostra, në çdo rast tjetër, për identifikimin e produkteve të palejuara për t'u përdorur në prodhimin biologjik, kontrollin e përputhshmërisë së teknikave të prodhimit me rregullat e prodhimit biologjik dhe/ose identifikimin e kontaminimit të mundshëm nga produktet e palejuara për prodhimin biologjik.

7. Analizimi i mostrave të marra nga trupa e kontrollit duhet të kryhet në laboratorë të akredituar.

8. Pas çdo inspektimi përpilohet raport inspektimi, i cili nënshkruhet nga operatori i njësisë ose përfaqësuesi i tij dhe trupa e kontrollit. Raporti i kontrollit hartohet në dy kopje, nga të cilat një kopje i jepet operatorit.

9. Trupa e kontrollit kryen inspektime të rastësishme, të palajmëruara, bazuar në vlerësimin e përgjithshëm të riskut të mospërputhjes me rregullat e prodhimit biologjik, duke marrë parasysh, të paktën, rezultatet e inspektimeve të mëparshme, sasinë e produkteve përkatëse, të ankesave të bazuara në lidhje me produktin biologjik dhe rrezikun për shkëmbimin e produktit.

10. Autoriteti kompetent i kërkon trupës së kontrollit dokumentacionin e procedurës së analizës së riskut.

11. Procedura për vlerësimin e riskut duhet të përcaktohet në mënyrë të tillë që:

a) rezultati i analizës së riskut të jetë bazë për përcaktimin e intensitetit të inspektimeve vjetore, të paralajmëruara ose të paparalajmëruara;

b) të kryhen inspektime të rastësishme shtesë, të paktën në 10% të operatorëve të kontraktuar, bazuar në nivelin e riskut;

c) të paktën 10% e të gjitha inspektimeve të jenë pa paralajmërim.

Neni 21

Dokumentacioni financiar

1. Të dhënat financiare dhe inventari mbahen nga njësitë ose stabilimentet e prodhimit, të cilat i mundësojnë operatorit të identifikojë, dhe trupës së kontrollit të verifikojë:

a) furnizuesin dhe, kur janë të ndryshëm, shitësin ose eksportuesin e produktit;

b) natyrën dhe sasinë e produkteve biologjike të blera nga njësia e prodhimit dhe, sipas rastit, të gjitha materialet e blera dhe përdorimin e tyre dhe/ose përmbajtjen e ushqimeve të përbëra për kafshë;

c) natyrën dhe sasinë e produkteve biologjike që ruhen në magazinën e stabilimentit;

ç) natyrën, sasinë dhe marrësit e ngarkesave dhe, kur janë të ndryshëm, blerësit e tjerë që nuk janë konsumatori i fundit, të çdo produkti të dalë nga njësia ose stabilimenti ose magazina e marrësit të parë;

d) rastin e operatorëve të cilët nuk magazinon ose trajtojnë fizikisht këto produkte biologjike, natyrën dhe sasinë e produkteve biologjike të blera e të shitura, furnizuesit dhe, kur janë të ndryshëm, shitësit, eksportuesit, blerësit apo marrësit e ngarkesës.

2. Dokumentacioni financiar përmban edhe rezultatet e verifikimit gjatë pranimit të produkteve biologjike dhe çdo informacion tjetër të kërkuar nga trupa e kontrollit, me qëllim kryerjen e një kontrolli të rregullt.

3. Të dhënat financiare shoqërohen me dokumentet provuese dhe duhet të tregojnë balancën ndërmjet hyrjeve dhe daljeve.

4. Kur një operator menaxhon disa njësi prodhimi biologjike dhe jobiologjike në të njëjtin vend, atëherë edhe njësitë e prodhimit jobiologjike së bashku me magazinat e *input*-eve duhet të plotësojnë kërkesat e përgjithshme të kontrollit, të përcaktuara në këtë krye.

Neni 22

Aksesi në ambientet e aktivitetit të operatorit

1. Për qëllim të kryerjes së inspektimeve dhe kontrolleve, operatori duhet:
 - a) të lejojë trupën e kontrollit të kryejë kontrole, në të gjitha ambientet e njësisë së prodhimit, stabilimentit, llogaritë financiare dhe dokumentacionin provues përkatës;
 - b) të ofrojë trupës së kontrollit çdo informacion të nevojshëm për qëllim kontrolli;
 - c) të paraqesë rezultatet e programeve të tij të menaxhimit të cilësisë, kur kërkohet nga trupa e kontrollit.
2. Përveç kërkesave të përcaktuara në pikën 1, të këtij neni, importuesi dhe marrësi i parë i produktit paraqesin për ngarkesat e importuara edhe informacionin e mëposhtëm:
 - a) emrin dhe adresën e marrësit të parë;
 - b) çdo informacion të hollësishëm që trupa e kontrollit kërkon në lidhje me certifikatën e operatorit ose certifikatën e inspektimit.
3. Importuesi i përcjell informacionin e përcaktuar në pikën 2, të këtij neni, me kërkesë të trupës së tij të kontrollit, edhe trupës së kontrollit të marrësit të parë.

Neni 23

Certifikata e operatorit

1. Trupa e kontrollit lëshon certifikatën për çdo operator të kontrolluar prej saj, i cili plotëson kërkesat e përcaktuara në ligj dhe në aktet nënligjore në zbatim të tij.
2. Modeli i certifikatës së operatorit përcaktohet në aneksin III të këtij vendimi.

Neni 24

Deklarata e shitësit

1. Për ushqimet dhe ushqimet për kafshë, operatori që përdor produkte jobiologjike, do t'i kërkojë shitësit të plotësojë deklaratën se produktet e furnizuara prej tij nuk janë prodhuar me OMGJ.
2. Për lëndët ndihmëse në përpunim, produktet për mbrojtjen e bimëve, plehrat e përdorimit bujqësor, përmirësuesit e tokës, materiali mbjellës dhe shumëzues bimorë, mikroorganizmat dhe kafshët, operatori që përdor produkte të tilla jobiologjike, do t'i kërkojë shitësit të plotësojë deklaratën se produktet e furnizuara prej tij nuk janë OMGJ dhe nuk janë prodhuar nga/ose me OMGJ.
3. Modeli i deklaratës së shitësit përcaktohet në aneksin IV, të këtij vendimi.

ANEKSI I

LOGO KOMBËTARE PËR PRODHIMIN BIOLOGJIK

1. Logoja kombëtare për prodhimin biologjik, referuar nenit 11, të këtij vendimi, duhet të jetë sipas modelit të mëposhtëm:

2. Ngjyrat e referencës janë e bardhë dhe jeshile, si më poshtë vijon:

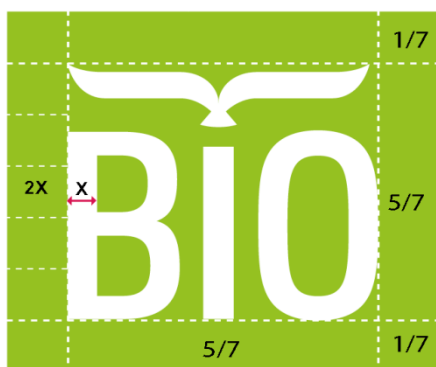

e bardhë

Jeshile
CMYK: C-50 / M-0 / Y-
100 / K-0
Pantone: 376
RGB: 169 / 201 / 56

3. Hapësira midis elementeve të logos (shkrimi BIO dhe shqiponja) dhe fundit të ngjyrës jeshile, përcaktohet duke shumëzuar me 2 trashësinë e fontit (siç është shpjeguar në rastin e shkronjës B). Këto raporte duhet të ruhen në çdo përmase që do të përdoret logo.

4. Hapësira mbrojtëse e logos është distanca që duhet të ruhet midis logos dhe elementeve të tjerë grafikë të etiketës. Kjo hapësirë është e barabartë me hapësirën jeshile brenda logos (2X).

5. Logoja duhet të ketë një lartësi 28.9 mm dhe gjerësi 30 mm. Madhësia minimale e lejuar për logon është 13 mm. Në raste të veçanta, për paketime shumë të vogla madhësia e logos mund të reduktohet në 10 mm x 9.63 mm.

6. Fondi i shkrimit DIN Next LT Pro, duhet të përdoret për përmbajtjen që mund të shoqërojë logon.

7. Nëse logoja është përdorur në sfond me ngjyrë, e cila vështirëson dallimin e saj, atëherë përdoret një linjë e bardhë kufizuese për logon, për të përmirësuar kontrastin me ngjyrën e sfondit.

8. Nëse logoja është përdorur në një sfond me ngjyrë të njëjtë, shtohet një linjë e bardhë në anësore. Ky version mund të zgjidhet për arsye estetike nëse dëshirohet shmangia e kthimit në negativ të simbolit.

9. Nëse ngjyra e sfondit të paketimit ose etiketimit është e errët, logoja mund të përdoret në format negativ, duke përdorur si ngjyrë sfondi atë të paketimit ose të etiketimit

10. Logoja mund të përdoret edhe bardhë e zi, siç tregohet më poshtë, nëse është e pamundur të aplikohet me ngjyra.

11. Kur logoja vendoset mbi një imazh duhet të përdoret një linjë e bardhë kufizuese për ta

bërë atë të dukshme.

Këshillohet që të përdoren imazhe të qeta, që krijojnë kontrast me logon, si më poshtë:

12. Në rastet e veçanta, kur treguesit në paketim janë në një ngjyrë të vetme edhe logoja mund të përdoret në të njëjtën ngjyrë.

13. Më poshtë paraqiten rastet e përdorimit të gabuar të logos, të cilat duhet të shmangen:

14. Logoja mund të shoqërohet me elemente grafike ose tekst që i referohen prodhimit biologjik, me kusht që të mos modifikohet apo të ndryshohet natyra e logos apo ndonjë nga treguesit e përmendur në nenin 12, të këtij vendimi.

15. Versioni digjital i logos kombëtare për prodhimin biologjik, për printim digjital dhe shtyp, gjendet në *website*-n e Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural.

ANEKSI II

MINISTRIA E BUJQËSISË DHE ZHVILLIMIT RURAL	Nr. i protokollit: Data:
---	-------------------------------------

NJOFTIMI I AKTIVITETIT NË FUSHËN E PRODHIMIT BIOLOGJIK

OPERATORI (Emri dhe NIPT-i ose karta e fermerit) Fermer/person fizik ☐ Shoqëri ☐ SHKB ☐ ADRESA E ZHVILLIMIT TË AKTIVITETIT Qarku/ Bashkia /Njësia administrative _____ Rruga: _____, nr. _____ Kodi postal _____; tel. _____; fax _____; e-mail _____
--

FERMERI/ PERSONI FIZIK/ PËRFAQËSUESI LIGJOR EMRI _____ MBIEMRI _____ VENDLINDJA _____ DATËLINDJA _____ GJINIA _____ NR. PERSONAL (ID) _____ Qarku/ Bashkia /Njësia administrative _____ Rruga: _____, nr. _____ Kodi postal _____; tel. _____; fax _____; e-mail _____ TRUPA E KONTROLLIT (TK) E KONTRAKTUAR 1. Emri dhe numri kodues _____ Aktiviteti i kontrolluar 01 ☐ 02 ☐ 03 ☐

04

LLOJI I AKTIVITETIT	LLOJI I NJOFTIMIT	ARSYET E NDRYSHIMEVE
01 Prodhim primar ☐ 02 Përgatitje/përpunim ☐ 03 Importues ☐ 04 Eksportues ☐	Regjistrimi i parë ☐ Regjistrim i ndryshimeve ☐	Ndryshimi të dhënave të personit deklarues ose përfaqësuesit ligjor ☐ Ndryshim i njësive prodhuese ☐ Ndryshim i kategorive të aktivitetit ☐ Të tjera _____ Ndryshim i Trupës së Kontrollit (TK) ☐

PRODUKTE ME METODËN E PRODHIMIT ORGANIK LLOJI I PRODUKTIT ☐ Bime mbledhje spontane ☐ Prodhim bimor kultivim ☐ Algat e detit dhe produktet e tyre ☐ Mbarështim kafshë dhe bletari ☐ Produkte të përpunuara shtazore/bimore ☐ Ushqim për kafshë ☐ Akuakulture ☐ Të tjera (specifiko) _____

SIPËRFAQE BUJQËSORE	
Sipërfaqja e përgjithshme: ha _____ Sipërfaqja bujqësore në përdorim _____ Numri i përgjithshëm i parcelave _____ Sipërfaqe: • Në kalim _____ ha _____ Numri _____ dhe vendndodhja e parcelave _____ Nga këto në sera ha _____ • Organike _____ ka Numri _____ dhe vendndodhja e parcelave _____ Nga këto në sera ha _____ • Konvencionale/të tjera _____ ha Numri _____ dhe vendndodhja e parcelave _____ Data kur ka ndërprerë përdorimin e produkteve dhe substancave të palejuara në prodhimin biologjik _____	
LLOJI I PRODUKTIT ORGANIK Drithëra ☐ Perime ☐ Fruta ☐ Vreshtari ☐ Ullishte Bimë aromatike dhe mjekësore ☐ Foragjere ☐ Mbledhja bimësh të egra/natyrale ☐ Përpunim: Prodhim bimor _____ Prodhim _____ shtazor Të tjera (specifiko) _____ ☐ Përshkrimi i tyre _____	PRODHIM SHTAZOR – AKUAKULTURË - BLETARI Llojet/ speciet e kafshëve Numri _____ Numri _____ Numri _____ Bletë/numri i zgjojeve _____

DEKLARATË

I/e nënshkruari/a _____

Fermer/person fizik ☐

Përfaqësues ligjor ☐

DEKLAROJ

Se do të kryej aktivitetin në përputhje me kërkesat e ligjit dhe aktet nënligjore në zbatim të tij.

I/e nënshkruari/a deklaroj nën përgjegjësinë personale vërtetësinë dhe tërësinë e këtij deklarimi. Për më tepër deklaroj se jam në dijeni, në rast të shkeljeve ose mosplotësimit të angazhimeve të marra, përveç se për shkaqe madhore, për zbatimin e masave ligjore të përcaktuara nga legjislacioni në fuqi.

Data: _____

(emër, mbiemër, firmë)

ANEKSI III
MODELI I CERTIFIKATËS SË OPERATORIT

Certifikata e operatorit, siç përcaktohet në nenin 35 të ligjit. 1. Numri i dokumentit:	
2. Emri dhe adresa e operatorit: Aktiviteti kryesor (prodhues, përpunues, importues etj.):	3. Emri, adresa dhe numri kodues i trupës së kontrollit:
4. Grupet e produkteve/aktiviteti: - bimë dhe produkte bimore, - algat e detit dhe produktet e tyre - kafshë dhe produkte shtazore - ushqim për kafshë - specie nën akuakulturë dhe produktet e tyre - produkte të përpunuara	5. Përcaktuar, si: Prodhim biologjik, produkte në kalim, dhe prodhimi jobiologjik kur ndodh prodhimi / përpunimi paralel sipas nenit 11 të ligjit.
6. Periudha e vlefshmërisë: Produkte bimore nga ... deri... Produkte të algave të detit nga ... deri... Produkte shtazore nga ... deri... Produkte të akuakulturës nga ... deri... Produkte të përpunuara nga ... deri	7. Data e kontrollit/eve:
8. Ky dokument lëshohet sipas përcaktimit në nenin 35 të ligjit dhe nenit 23 të këtij vendimi. Operatori i ka nënshtruar aktivitetin e tij sistemit të kontrollit dhe plotëson kërkesat e përcaktuara në ligj dhe aktet nënligjore. Data, vendi: Nënshkrimi në emër të trupës së kontrollit që lëshon dokumentin:	

ANEKSI IV
DEKLARATA E SHITËSIT

Deklarata e shitësit sipas nenit 9, pika 3 të ligjit.	
Emri, adresa e shitësit:	
Identifikimi (p.sh. numri i lotit)	Emri i produktit:
Përbërësit: (Specifikoni të gjithë përbërësit që ekzistojnë në produktin/përdoren të fundit në procesin e prodhimit.)	
Deklaroj se ky produkt nuk është prodhuar ‘nga’ as ‘me’ OMGJ, ashtu siç janë përdorur këta terma në nenet 3 dhe 9 të ligjit . Unë nuk kam ndonjë informacion që mund të cenojë saktësinë e kësaj deklarate. Deklaroj se produkti i lartpërmendur është në përputhje me nenin 9 të ligjit, lidhur me ndalimin e përdorimit të OMGJ-së. Unë marr përsipër të informoj menjëherë klientët tanë dhe trupën e kontrollit të tyre, nëse kjo deklaratë tërhiqet ose ndryshohet ose në rast se paraqitet ndonjë informacion që cenon saktësinë e saj. Autorizoj trupën e kontrollit, e cila mbikëqyr klientët tanë, të verifikojë saktësinë e kësaj deklarate dhe nëse është e nevojshme të marrë mostra për vërtetim analitik.	

Gjithashtu, pranoj se kjo detyrë mund të kryhet nga një institucion i pavarur që është caktuar me shkrim nga trupa e kontrollit.

I nënshkruari merr përgjegjësinë për vërtetësinë e kësaj deklarate

Shteti, vendi, data, nënshkrimi i shitësit:

Vula e kompanisë së shitësit
(nëse është e mundur):

VENDIM

Nr. 859, datë 24.12.2019

PËR PËRBËRJEN, FUNKSIONIMIN, ORGANIZIMIN DHE DETYRAT E KOMISIONIT PËR PRODHIMIN BIOLOGJIK¹⁹

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 3, të nenit 32, të ligjit nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre”, me propozimin e ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. Përbërja e Komisionit për Prodhimin Biologjik

1. Komisioni për Prodhimin Biologjik (në vijim “KPB”) përbëhet nga 9 (nëntë) anëtarë, kryesohet nga zëvendësministri i ministrisë përgjegjëse për bujqësinë dhe ka këtë përbërje:

a) drejtori i drejtorisë së përgjithshme, përgjegjëse për prodhimin biologjik, në ministrinë përgjegjëse për bujqësinë;

b) drejtori i drejtorisë, përgjegjëse për prodhimin biologjik, në ministrinë përgjegjëse për bujqësinë;

c) përgjegjësi i sektorit, përgjegjës për prodhimin biologjik, në ministrinë përgjegjëse për bujqësinë;

ç) një përfaqësues nga Autoriteti Kombëtar i Ushqimit;

d) një përfaqësues nga Ministria e Turizmit dhe Mjedisit;

dh) një përfaqësues nga Drejtoria e Përgjithshme e Akreditimit;

e) një përfaqësues nga institucionet jopublike në fushën e bujqësisë biologjike;

ë) një përfaqësues nga Universiteti Bujqësor i Tiranës.

2. Anëtarët e Komisionit propozohen nga institucionet përkatëse dhe emërohen me urdhër të ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural (në vijim “ministri”).

II. Organizimi dhe funksionimi i Komisionit për Prodhimin Biologjik

1. Komisioni për Prodhimin Biologjik (KPB) në mbledhjen e parë zgjedh sekretarin.

2. Mbledhjet e KPB-së thirren nga kryetari, minimalisht 4 (katër) herë në vit, bazuar në kërkesat e paraqitura për miratim dhe sipas informacionit të marrë nga njësia për prodhimin biologjik për shqyrtimin e raporteve të mbikëqyrjes së trupave të kontrollit të miratuara.

3. Mbledhjet e jashtëzakonshme thirren nga kryetari.

4. Çdo anëtar i KPB-së duhet të deklarojë që nuk ka konflikt interesi, sipas legjislacionit në fuqi për konfliktin e interesit, dhe deklaratën ia paraqet kryetarit të KPB-së.

¹⁹ Ky vendim është përafshuar pjesërisht me rregulloren e Komisionit (KE) nr. 1235/2008, datë 8 dhjetor 2008, që përcakton rregulla të hollësishme për zbatimin e rregullores së Këshillit (KE) nr. 834/2007, në lidhje me marrëveshjet për importet e produkteve organike nga vendet e treta, numri CELEX: 32008R1235, Fletorja Zyrtare e Bashkimit Evropian, seria L nr. 334, 12.12.2008, faqe 25–52 dhe rregulloren e Këshillit (KE) nr. 889/2008, datë 5 shtator 2008, që përcakton rregullat e hollësishme për zbatimin e rregullores së Këshillit 834/2007, “Për prodhimin biologjik dhe etiketimin e produkteve biologjike, në lidhje me prodhimin biologjik, etiketimin dhe kontrollin”, të ndryshuar. Numri CELEX: 02008R0889-20160507, Fletorja Zyrtare e Bashkimit Evropian, seria L, nr. 250, datë 18.9.2008, faqe 1–17.

5. Anëtarët e KPB-së janë të detyruar të ruajnë sekretin profesional dhe konfidencialitetin e diskutimeve, të dokumenteve dhe të çdo informacioni që u vihet në dispozicion, gjatë zbatimit të procedurave të miratimit dhe të mbikëqyrjes së trupave të kontrollit, sipas legjislacionit në fuqi për ruajtjen e të dhënave personale dhe për të drejtën e informimit.

6. Anëtarët e KPB-së njoftohen nga sekretari nëpërmjet postës elektronike për datën dhe rendin e ditës të mbledhjes, të paktën 5 (pesë) ditë pune, para ditës së mbledhjes.

7. Kryetari mund të paraqesë çështje të tjera që nuk janë të përfshira në rendin e ditës të paraqitur paraprakisht, nëse 2/3 e anëtarëve vendosin për shqyrtimin dhe marrjen e vendimeve për këto çështje.

8. Kuorumi i nevojshëm për realizimin e mbledhjes së KPB-së realizohet kur në të marrin pjesë të paktën 5 (pesë) prej anëtarëve, përfshirë dhe kryetarin.

9. Në rast mungese, kryetari dhe sekretari zëvendësohen përkohësisht, përkatësisht nga anëtari më i vjetër dhe nga anëtari më i ri në detyrë, që të dy me të drejtë vote.

10. Largimi i anëtarit të KPB-së bëhet me urdhër të ministrit për njëren nga arsyet e mëposhtme:

a) nëse nuk paraqitet në tri mbledhje të njëpasnjëshme të KPB-së dhe nuk paraqet justifikime të provuara për këto mungesa;

b) kur i është ndaluar ushtrimi i profesionit me vendim gjyqësor të formës së prerë;

c) kur nuk gëzon funksionin për të cilin është emëruar.

11. Anëtari i KPB-së që jep dorëheqjen është i detyruar të paraqesë kërkesën me shkrim për dorëheqje dhe arsyet e dorëheqjes, të paktën 1 (një) muaj përpara datës së largimit nga detyra, përveç rastit kur provon ose vërtetohet se kjo nuk ka qenë e mundur.

12. KPB-ja merr masa për zëvendësimin sa më shpejt të anëtarit të larguar nga detyra ose të dorëhequr, duke u dërguar institucioneve përkatëse kërkesën për caktim të përfaqësuesit.

13. Procedura për zhvillimin e mbledhjes së KPB-së është, si më poshtë vijon:

a) çelet nga kryetari, i cili kërkon aprovimin paraprak të rendit të ditës me ndryshimet (nëse ka);

b) sekretari paraqet verbalisht përpara KPB-së një pasqyrë të përmbledhur të çështjeve për diskutim;

c) KPB-ja, nën drejtimin e kryetarit, shtron për diskutim me radhë të gjitha çështjet që janë vendosur në rendin e ditës;

ç) kryetari i fton anëtarët të votojnë në përfundim të të gjithë procedurës së shqyrtimit të kërkesës e dokumentacionit për miratim ose të raportit të mbikëqyrjes të paraqitur nga Njësia për Prodhimin Biologjik. Asnjë nga anëtarët nuk mund të abstenojë nga vendimmarrja. Votimi është i hapur në të gjitha rastet. Mendimi i anëtarit të mbetur në pakicë, i parashtruar me shkrim, bashkohet me vendimin dhe nënshkruhet me fjalën “kundër”;

d) vendimet e KPB-së miratohen me shumicë të thjeshtë të votave të anëtarëve të pranishëm;

dh) në rast se votimi është i barabartë, vota e kryetarit është vendimtare;

e) procesverbali mbahet nga sekretari dhe u paraqitet për miratim të gjithë anëtarëve në fillim të mbledhjes pasuese dhe, pas miratimit, firmoset nga kryetari e sekretari;

ë) dokumentacioni i prodhuar gjatë gjithë procedurës u nënshtrohet rregullave në fuqi për arkivin.

14. Vendimet e KPB-së për miratimin, refuzimin apo shfuqizimin e vendimit për miratimin e trupave të kontrollit i dërgohen ministrit për miratim.

15. KPB-ja njofton me shkrim trupat e kontrollit për miratimin, refuzimin apo shfuqizimin e vendimit të miratimit, duke argumentuar arsyet e refuzimit të kërkesës për miratim ose të shfuqizimit të vendimit të miratimit.

III. Detyrat e Komisionit për Prodhimin Biologjik dhe të Njesisë për Prodhimin Biologjik

A. Detyrat e KPB-së janë:

1. Shqyrton kërkesën për miratim së bashku me dokumentacionin e paraqitur nga trupa e

kontrollit. Nëse, pas verifikimit të këtij dokumentacioni, rezulton se ka mangësi, Komisioni i kërkon trupës së kontrollit që, brenda 15 (pesëmbëdhjetë) ditësh pune, të plotësojë mangësitë. Në rastin e mosplotësimit në afat të mangësive, Komisioni njofton trupën e kontrollit që kërkesa nuk do të shqyrtohet.

2. Miraton ose refuzon kërkesat e trupave të kontrollit, vendëse apo të huaja, për të ushtruar aktivitetin e inspektimit dhe të certifikimit të operatorëve biologjikë në territorin e Shqipërisë.

3. Shfuqizon vendimin e miratimit të trupave të kontrollit, që ushtrojnë aktivitetin e inspektimit dhe të certifikimit të operatorëve biologjikë në territorin e Shqipërisë, të cilat nuk vazhdojnë të përmbushin kërkesat e ligjit nr. 106/2016, “Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre” (në vijim “ligji”).

4. Vlerëson raportin e paraqitur nga njësia për prodhimin biologjik, pas kryerjes së mbikëqyrjes së aktivitetit të trupave të kontrollit, të miratuara sipas përcaktimit të nenit 32/2, të ligjit, dhe merr vendim lidhur me vlerësimin e aktivitetit të trupës së kontrollit.

B. Detyrat e Njesisë për Prodhimin Biologjik janë:

Harton e mirëmban regjistrin e trupave të kontrollit, të miratuara nga KPB-ja dhe e publikon në faqen zyrtare të internetit të ministrisë. Regjistri përmban:

a) emrin, adresën, numrin kodues të trupës së kontrollit, adresën e *email*-it dhe faqen zyrtare të internetit;

b) fushën dhe kategoritë e produkteve të certifikuara;

c) faqen zyrtare të internetit, ku gjendet lista e përditësuar e operatorëve në sistem certifikimi, e cila përmban statusin e certifikimit, kategoritë e produkteve dhe pikën e kontaktit për të marrë informacionin, në rast pezullimi apo heqjeje certifikimi të operatorit apo të produktit;

ç) faqen zyrtare të internetit ku gjendet informacioni për standardin dhe masat e kontrollit të zbatuara nga trupa e kontrollit.

2. Publikon në faqen zyrtare të internetit të ministrisë listën e përditësuar të të gjithë operatorëve të prodhimit, përpunimit e tregtimit të produkteve biologjike.

3. Kryen mbikëqyrjen e trupave të kontrollit për llogari të KPB-së, që konsiston në vlerësimin e aktivitetit të trupave të kontrollit të miratuara, duke marrë në konsideratë edhe raportin e rezultatet e auditimit nga organi akreditues. Gjatë mbikëqyrjes, kryen kontrollin e dokumentacionit dhe inspektimin vjetor, nëse zbatohen procedurat e dokumentuara dhe, në veçanti, verifikon:

a) përputhshmërinë e procedurave standarde të kontrollit të zbatuara me ato të paraqitura nga trupa e kontrollit të KPB-ja në momentin e miratimit;

b) menaxhimin dhe ekzaminimin e dosjeve të kontrollit të operatorëve biologjikë, në përputhje me kërkesat e ligjit;

c) nëse trupa e kontrollit ka numër të mjaftueshëm stafi të kualifikuar dhe me përvojë të përshtatshme, në përputhje me nenin 31, të ligjit, dhe nëse janë zbatuar trajnime lidhur me rreziqet që ndikojnë në statusin organik të produkteve;

ç) trajtimin e jokonformiteteve të konstatuara gjatë inspektimit dhe kontrollit;

d) trajtimin e ankesave dhe të apelimeve të operatorëve biologjikë;

dh) nëse trupa e kontrollit ka dhe ndjek procedura e modele formulari të dokumentuara, për:

i. analizën vjetore të rrezikut, në përputhje me pikën 3, të nenit 30, të ligjit;

ii. përgatitjen e një plani menaxhimi me bazë risku për marrjen e mostrave dhe analizat laboratorike;

iii. shkëmbimin e informacionit me trupat e tjera të kontrollit dhe autoritetin kompetent;

iv. kontrollet fillestare dhe në vijim të operatorëve nën sistemin e saj të kontrollit;

v. zbatimin dhe vijueshmërinë e masave që duhen marrë në rast shkeljeje apo parregullsie;

vi. zbatimin e kriterëve për mbrojtjen e të dhënave personale të operatorëve nën kontrollin e saj në përputhje me legjislacionin përkatës në fuqi.

e) nëse zbaton rregullat për rotacionin e inspektorëve;

ë) nëse zbaton sistemin e gjurmueshmërinë për çdo produkt në të gjitha statet e prodhimit, të përgatitjes dhe të shpërndarjes.

Për të kryer mbikëqyrjen e trupave të kontrollit, Njësia e Prodhimit Biologjik mund të bashkëpunojë me specialistë të ministrisë përgjegjëse për bujqësinë, që caktohen me urdhër ministri.

4. Mban raportin pas çdo kontrolli dhe inspektimi të kryer, i cili firmoset nga përfaqësuesi i trupës së kontrollit dhe grupi i kontrollit e ia paraqitet KPB-së për vlerësim.

IV. Dispozita të fundit

1. Shpërblimi për pjesëmarrje në mbledhje, për anëtarët e KPB-së, bëhet sipas legjislacionit përkatës në fuqi.

2. Ngarkohet Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTËR
Edi Rama

CIP Katalogimi në botim BK Tiranë

Qendra e Botimeve Zyrtare
Përmbledhje legjislacioni për bujqësinë / Qendra
e Botimeve Zyrtare. - Tiranë : QBZ, 2020
... f. ; ... cm.
ISBN 978-9928-01-121-3

1.Bujqësia 2.Legjislacioni 3.Shqipëri

63(496.5) (094.5)

Tirazhi 50